

GRAMMATICÆ

LATINÆ

INSTITUTIONES,

FACILI, ET AD PUERORUM CAPTUM ACCOMMODATÆ, METHODO PERSCRIPTÆ.

THOMA RUDDIMANNO, A. M. AUCTORE.

Grammatices amor, usus et lectionis, non Scholarum temporibus, sed vitæ spatio terminantur. QUINCTIL. INST. ORAT. I. 8.

EDITIO DECIMA QUINTA.

EDINBURGI:
EXCUDEBAT C. STEWART ACADEMIÆ TYPOGRAPHUS:
VENEUNT APUD GUL. ANDERSON, STERLINI; ET G. ET J. ROSS, EDINBURGI.

1804.

GRAMMATICÆ
LATINÆ
INSTITUTIONES.

... recte loquendi scribendique.
...tuor, ORTHOGRAPHIA, PRO-

... singulis Vo-

Ser... ...*dia*
ob majore...
est de Etymolo...
et Prosodia ager...

GRAMMATICÆ ...

DE ETYMOLOGIA.

ETYMOLOGIA est ea Grammaticæ pars, quæ singularum vocum naturas et proprietates explicat.

Voces communiter in octo Classes distribuuntur, quæ alio nomine *Partes orationes* appellantur.

Ex his quatuor sunt *Declinabiles;* alia item quatuor *Indeclinabiles*. DECLINABILES dicuntur, quæ per casus vel tempora in fine possunt variari; sciz. *Nomen*, *Pronomen*, *Verbum*, *Participium.*

INDECLINABILES, quæ non possunt in fine eo modo variari: nempe, *Adverbium*, *Præpositio*, *Interjectio*, *Conjunctio.*

A

LIBER PRIMUS.

DE NOMINE.

NOMEN eſt pars orationis, quæ rem primariò ſine tempore ſignificat.

Nomen eſt, aut *Subſtantivum* aut *Adjectivum.*

SUBSTANTIVUM eſt, quod verbo junctum per ſe perfectam efficit ſententiam: ut, *domo, equus, arbor.* Nam perfecta ſententia eſt, *homo ridet, equus currit, arbor floret.*

ADJECTIVUM eſt, quod verbo junctum non effici[illegible] perfectam, niſi ſubſtantivum aut expreſsè pon[illegible] tacitè intelligatur: ut, *bonus, velox, fer*[illegible] fecta erit ſententia, *bonus ridet;* ni[illegible] vel addas, vel intelligas.

Nomen *Subſtanti*[illegible]

PROPRIU[illegible] *lus, Ed*[illegible]

[illegible] *erus,* [illegible] *gura.*

[illegible] m, vel ejus in

[illegible] *m;* ut, *hic vir, hic* [illegible] *c menſa:* Neutrum; ut,

[illegible] a genera, et dicuntur *omnis* [illegible] *Adjectiva;* ut, *hic bonus, hæc* [illegible] *bonum; hic* et *hæc mitis,* et *hoc mite; hic* et *hæc* et [illegible] *c felix.*

Quædam habent duo genera: et dicuntur vel *generis communis,* cùm idem, ſciz. nomen, pro diverſitate ſexûs, nunc in maſculino, nunc in feminino uſurpatur: ut, *hic* et *hæc parens.* Vel *dubii generis* appellantur, cum varium nimirum eidem nomini genus arbitrarius auctorum uſus imponit: ut, *hic* aut *hæc dies; hic* aut *hoc vulgus; hæc* aut *hoc atriplex; hic* aut *hæc,* aut *hoc animans.*

Cætera habent unum genus tantùm.

Nominum genera duplici modo cognoſcuntur, vel, 1. Ex eorum *ſignificatione,* per *regulas generales:* vel, 2. Ex ipſorum *terminatione,* per *regulas ſpeciales;* ſuo utraſque ordine deinceps tradendas.

In OS masculina sunt: ut, *hic flos*, a Flower; *hic ros*, Dew.

Exc. 1. Quatuor neutra sunt: *chaos*, a confused Mass; *melos*, a Song; *os*, *oris*, the Mouth; *os*, *ossis*, a Bone.

Exc. 2. Tria Latina feminina sunt: *arbos* vel *arbor*, a Tree; *cos*, a Whetstone; *dos*, a Dowry, an Accomplishment. Item hæc Græca: *eos*, the Morning; *Arctos*, one of the two Constellations called the Greater and the Lesser Bears; *perimetros*, the Circumference of a circle; *diametros*, the Diameter of it.

US *secundæ et quartæ declinationis.*

33. Nomen in US mas est, seu quartæ sive secundæ.

In US tam secundæ quàm quartæ declinationis maculina sunt: ut, *hic annus*, a Year, *hic vultus*, the countenance.

34. Hæc *domus* et *vannus*, pro fructu *ficus*, et *alvus*;
Sic *humus* atque *manus*, poscunt: *acus* addito quartæ;
Porticus atque *tribus*. Capit hoc *virus pelagusque*.

Exc. 1. In secunda declinatione feminina sunt: *vannus*, a Sieve; *alvus*, the Belly; *humus*, the Ground. In quarta autem, *manus*, the Hand; *porticus*, a Gallery; *tribus*, a Tribe. Item, *domus*, a House, partim secundæ, partim quartæ: *ficus*, a Fig-tree, or Fig, tam secundæ quàm quartæ; [pro *morbo* autem vulgò masculinum statuitur.] *Acus* denique quartæ femininum est, a Needle. *Acus* autem *aci*, secundæ, a Kind of prickly Fish, masculinum. At *acus*, *aceris*, Chaff, tertiæ, et neutrum est.

Exc. 2. In secunda declinatione duo sunt neutra: *virus*, Poison; *pelagus*, the Sea.

35. Nomen in OS Græcum, quod in US mutare Latini
Sæpè solent, normam sequitur plerumque virilem:
Femineum sed multa petunt: ut, *abyssus*, *eremus*,
Antidotusque, *pharus*, *dialectus*, *carbasus*: adde
Ex *odos* et *phthongos* genitum, quæque à generali
Voce genus plantæ et gemmæ capiunt muliebre.

Exc. 3. Ex nominibus Græcis in OS terminatis, quæ Latino more plerumque in US exeunt, plurima quidem, Græcorum consuetudinem secuta, masculina sunt: ut, *cyathus*, a Goblet; *gyrus*, a Circle; *dialogus*, a Dialogue; *bolus*, a Morsel.

✠ Multa autem, Græcorum itidem imitatione, feminina sunt: ut,

1. *Abyssus*, a bottomless Deep; *eremus*, a Desert; *antidotus*,

an Antidote; *pharus*, a Watch-tower; *dialectus*, a Manner of Speech in any Language different from others; *carbasus*, a Sail.

2. Ex *odos* et *phthongos* composita: ut, *periodus*, a Period, or perfect Sentence; *methodus*, a Method; *diphthongus*, a Diphthong, or two Vowels in one Syllable; *monophthongus*, a single Vowel.

3. Quædam gemmarum seu lapidum pretiosorum nomina, quæ, ob vocem generalem *gemma* intellectam, feminino genere posita videntur: ut, *amethystus*, the Amethyst; *chrysolithus*, the Chrysolite: sic *crystallus*, Crystal; *sapphirus*, the Sapphire; *chrysoprasius*, a Kind of Topaz; *leucochrysus*, a kind of Jacinth-stone; *topasius*, a Topaz.

✠ Cetera autem ejusmodi ferè masculina sunt: ut, *beryllus*, the Beryl; *carbunculus*, the Carbuncle; *opalus*, the Opal; *pyropus*, a Ruby; *smaragdus*, the Emerald.

4. Quædam denique plantarum seu fructuum nomina, ob subauditam vocem *planta*: ut, *papyrus*, an Egyptian Reed of which Paper was made; *biblus*, the same; *nardus*, Spikenard; *byssus*, fine Flax, or Linen made of it; *hyssopus*, Hyssop; *costus*, the Herb Costmary; *crocus*, Saffron, &c.

✠ Reliqua verò plerumque sunt masculina: ut, *asparagus*, Asparagus, by the common People called Sparrow-grass; *elleborus*, Ellebore; *intybus*, Endive, or Succory; *raphanus*, Raddish, or Colewort, &c.

US *tertiæ declinationis.*

36. Postulat US neutrum, quoties id tertia flectit.

In US tertiæ declinationis neutra sunt: ut, *hoc litus*, the Shore; *hoc onus*, a Burden.

37. Femineum voluere *palus*, *subscus*que *salus*que,
Quæque *senex*, *juvenis*, cum *servio*, nomina formant,
Et *virtus*, *incus*. At mascula sunt *lepus* et *mus*,
Et *pus* compositum: petit at muliebre *lagopus*.

Exc. 1. Pauca nomina in US tertiæ declinationis feminina sunt: viz. *palus*, a Fen or Bog; *subscus*, a Rail of Timber or Iron to fasten Boards together, a Dove-tail; *salus*, Health, Safety; *senectus*, old Age; *juventus*, Youth; *servitus*, Bondage; (à *senex*, *juvenis*, et *servio* derivata:) *virtus*, Virtue or Valour; *incus*, a Smith's Anvil.

Exc. 2. Masculina sunt, *lepus*, a Hare; *mus*, a Mouse. Item composita ex *pus*, seu πȣς Græco, i. e. *pes*: ut, *tripus*, a Pot, or any thing else that hath three Feet; *chytropus*, a Trivet, or Brandiron. ✠ Femininum autem est *lagopus*, a Kind of Bird, also an Herb called Hare's-foot.

Dubia in US.

38. Hic aut hæc donant *balanus*, *specus*, atque *phaselus*,
Barbitus, atque *penus*, *grossus*: sed *grus*, *atomus*que
Femineum potiùs cupiunt; *colus* adde, virile
Quod rarò invenies: muliebre at contrà *camelus*
Est ubi nonnunquam videas. Vult hic dare *vulgus*,
Sed magis hoc. Ternæ *specus* et *penus* addito neutris.

1. Nomina in US sequentia sunt dubii generis: *hic* aut *hæc balanus*, the Fruit of the Palm-tree; *specus*, a Den; *penus*, a Store-house, all Kind of Provisions; *phaselus*, a little Ship, a Yacht; *barbitus*, a Harp, a Dulcimer; *grossus*, a green Fig. *Specus* autem et *penus* tertiæ, neutra sunt.

2. *Grus*, a Crane; *atomus*, an Atom, sæpiùs feminina, rarissimè masculina leguntur. *Colus*, a Distaff, uni Catullo masculinum, *Camelus*, a Camel, soli Plinio femininum est.

3. *Vulgus*, the Rabble, vel masculini est, vel neutri generis, at sæpius neutri.

YS.

39. Nomen in YS Græcum est, genus et sibi femineum vult.

In YS desinentia Græca sunt, et feminini generis: ut, *hæc chelys*, a Harp; *hæc chlamys*, a Soldier's Cloak.

S *præcedente diphthongo.*

40. *Æs* neutrale petit: *laus*, *fraus*, muliebria sunto.

Æs, cum *æ* diphthongo, Brass, Money, neutrum est. *Laus*, Praise; *fraus*, Deceit, feminina sunt.

S *præcedente consonante.*

41. S dato femineis, si consona ponitur ante.
Mascula sed *pons*, *fons*, *mons*, *seps*, dum denotat anguem;
Et queis P præit S polysyllaba, *forcipe* dempto,
*Dens*que, *chalybs* cum *gryphe*, *rudens*, quod rariùs hæc vult.
Hic aut hæc *serpens* dat, *scrobs*, *stirps* truncus, *adeps*que.
Dans *animans* genus omne, tamen muliebre præoptat.

In S præcedente consonante, feminina sunt: ut, *hæc trabs* a Beam; *puls*, Pottage; *hyems*, Winter; *mens*, the Mind; *stips*, a Penny; *ars*, Art.

Exc. 1. Masculina sunt, *pons*, a Bridge; *fons*, a Well; *mons*, a Hill; *seps*, a Kind of Serpent; [at pro sepimento, a Hedge, femininum est.] Masculina etiam sunt nomina in PS, plures syllabas quàm unam habentia: ut, *hydrops*, an Hydropsy; *merops*, a large Kind of Tit-mouse; *epops*, a Lapwing. At *hæc forceps*, a pair of Tongs, regulam servat. Masculina porrò sunt, *dens*, a Tooth; *chalybs*, Steel; *gryps*, a Griffin; *rudens*, a Cable, quod Plautus et Vitruvius in feminino extulerunt.

Exc. 2. Dubii generis sunt, *hic* aut *hæc serpens*, a Serpent; *scrobs*, a Ditch; *adeps*, Fatness; *stirps*, pro *trunco arboris*, the Stock of a Tree: at pro *progenie*, vel *origine generis*, Offspring or Extraction, tantum femininum est.

Exc. 3. *Animans*, a living Creature, omni in genere reperitur, rariùs autem in masculino, frequentiùs in feminino vel neutro.

X.

42. Hæc petit X. *Ax*, *ex* maribus polysyllaba junge:
Dic tamen hæc *fornax*, *smilax*, *carex*, velut *halex*,
Et cum prole *panax*, et *forfex* atque *supellex*.

In X litera finita feminina sunt: ut, *pax*, Peace; *lex*, a Law; *pix*, Pitch; *vox*, the Voice; *lux*, Light; *falx*, a Hook; *lanx*, a Platter; *arx*, a Castle. Sic *cicatrix* the Mark of a Wound, a Scar; *celox*, a Yacht, or Fly-boat; *balux*, Gold Ore.

Exc. 1. Nomina polysyllaba in AX et EX desinentia masculina sunt: ut, *thorax*, the Breast, or a Breast-plate; *frutex*, a Shrub.

☩ Ex polysyllabis autem in AX et EX sequentia feminina sunt: *fornax*, a Furnace; *smilax*, a Kind of Herb like Ivy, that runneth upon Trees, Rope-weed; *carex*, a Sedge; *halex*, a Herring, a Kind of Pickle; *panax*, idem quod *panaces*, the Herb All-heal; *opopanax*, the Juice of that Herb; *forfex*, a Pair of Sheers; *supellex*, Houshold-stuff, Furniture.

43 Mascula sunto *calix*, *phœnix*, pro vermeque *bombyx*,
Et *coccyx*, *fornix*, et *onyx* vas, aut lapis unde
Vas fit; *oryx*, *tradux*, *grex* his adjunge *calyx*que
Femineo interdum data *tradux* cum *grege* cernes.

Exc. 2. Masculina etiam sunt sequentia in X: *calix*, a Cup; *phœnix*, a Bird so called; *bombyx*, a Silk-worm; [pro *materia* autem *vestis bombycinæ*, Silk, femininum est:] *coccyx*, a Cuckow; *fornix*, a Vault; *onyx*, pro *lapide alabastrite*, aut *vase* inde

confecto, Alabaster, or an Alabaster Box or Vessel; [at pro *gemma*, a Kind of Jewel so called, tantùm femininum :] *oryx*, a Wild-goat; *tradux* a Graft or Offset of a Vine; *grex*, a Flock; *calyx*, the Bud of a flower.

☞ *Grex* tamen apud Lucretium, et *tradux* apud Columellam feminina inveniuntur.

Dubia in X.

44. Hæc modò femineis, maribus modò juncta videbis;
Calx pro parte pedis metâve laboris et *hystrix*,
Imbrex; *sardonychem* jungas, *rumicem filicem*que:
Hic magè vult *cortex* et *obex*, cum *pumice varix*:
Hæc potiùs *limax*, *lynx*, et cum *sandice perdix*:
Atriplici neutrum meliùs dabo quàm muliebre.

Exc. 3. Hæc nomina in X sunt dubii generis: *hic* aut *hæc calx*, tam pro *calcaneo*, the Heel; quàm pro *fine* vel *meta*, the End of a thing, the Goal; [pro *lapide* autem *coƈo*, Lime, tantùm femininum est :] *hic* aut *hæc hystrix*, a Porcupine; *imbrex*, a Gutter-tile for carrying off Rain; *sardonyx*, a precious Stone; *rumex*, the Herb Sorrel, or Sour-dock; *silex*, a Flint.

Item, *cortex*, the Bark of a Tree; *obex*, a Bar or Bolt; *pumex*, a Pumice-stone; *varix*, a swoln Vein: quæ rarò feminina inveniuntur.

Item, *limax*, a Snail; *lynx*, a Beast of a very quick Sight, an Ounce; *sandyx* a Kind of red or purple Colour; *perdix*, a Partridge: quæ multò frequentiùs in feminino, quàm masculino occurrunt.

Denique *atriplex*, the Herb called Orach; Macro quidem inferioris ætatis poëta, femininum est; neutrum verò Plinio, cujus major et potior auctoritas.

I, Æ, A, et E, *pluralia*.

45. I maribus plurale dabis: muliebre sed Æ vult:
Ast A, et E Græcum, cupiunt neutralibus addi.

Nomina singulari carentia in I, masculina sunt: ut, *hi liberi*, Children: in Æ feminina; ut, *hæ cunæ*, a Cradle: in A neutra; ut, *hæc arma*, Arms.

Neutra etiam sunt quædam nomina Græca in E pluraliter desinentia: ut, *hæc mele*, Songs; *cete*, Whales; *Tempe*, a pleasant Place in Thessaly.

Alia nomina, vel toto singulari, vel ejus Nominativo carentia.

46. In reliquis primo numero primive carentûm
Recto, animo qualem vocum natura reposcat,

Concipito talem: ſic à *prece p ex* tibi forma:
Hic dat *caſſe* tamen, dat et *impete*; *verbere* vult hoc;
Hic *vep em*, *pecudis* capit hæc; hæ poſtulat *Idus*.
Cetera ſunt alio meli s memoranda libello.

In aliis nominibus ſive toto ſingulari, ſive ejus nominativo carentibus, talis mente ſingendus eſt nominativus, qualem vocum analogia requirat; indeque, ex ſupra traditis terminationum regulis, genus eſt inveniendum. Hoc pacto, *precis*, a Prayer, feminini generis eſt; quia, ſi quem unquam nominativum habuerit, is *prex* videtur fuiſſe, adeòque et generis feminini, per Regulam de nominibus in X. Sic *injuſſu* ablat. ſing. without Leave, maſc. *fores*, nom. plur. a Door, fem. *feminis*, genit. ſing. the Thigh, neutr. ab inuſitatis nominativis ſing. *injuſſus*, *foris*, *femen*, &c.

Exc. Hi ablativi, *caſſe*, a Net, maſc. *impete*, with Force, maſc. *verbere*, a Scourge, neut. ab obſoletis nominativis, *caſſis*, *impes*, vel *impetis*, et *verber*: item accuſ. *veprem*, a Brier, maſc. genit *pecudis* a Beaſt, femin. ab antiquo nomin. *vepres* vel *vepris*, et *pecus*: item nom. plur. *Idus*, certain Days of each Month, fem. ab inuſitato ſing. *Idus*: contra quàm earum vocum terminationes poſtulabant. Sed de his, aliiſque ejuſmodi nominibus defectivis, fuſiùs in cap. tertio agemus.

CAP. II.

DE REGULARI NOMINUM DECLINATIONE.

DECLINATIO eſt, vocum per ſuos caſus et numeros variatio.

Casus eſt, certa vocis in declinando terminatio.

Caſus ſunt ſex: *Nominativus*, *Genitivus*, *Dativus*, *Accuſativus*, *Vocativus*, et *Ablativus*.

Ex his Nominativus Rectus dicitur, ceteri Obliqui.

Numerus eſt, unius et multorum diſtinctio.

Numeri igitur ſunt duo; *Singularis* et *Pluralis*.

Singularis eſt, qui rem unam; *Pluralis* qui res plures ſignificat: ut, *homo*, *homines*.

Declinationes ſunt quinque; *Prima*, *Secunda* *Tertia*, *Quarta*, et *Quinta*.

Earum differentiæ ex Genitivo ſingulari vulgò petuntur: Genitivus enim Primæ plerumque in *æ* diphthongo, Secundæ in *i*, Tertiæ in *is*, Quartæ in *ûs*, Quintæ denique in *ei*, deſinit.

Declinatio alia eſt *Regularis*, alia *Irregularis*.

Declinatio Regularis eſt, quæ certas et communes declinandi regulas obſervat.

Declinatio Irregularis eſt, quæ à regulis hiſce communibus recedit.

Declinationum *Regulæ* duplices ſunt; vel *Generales*, ſive omnium Declinationum communes; vel *Speciales*, ſive ſuæ cujuſque Declinationis propriæ.

Regulæ Generales.

1. COMPOSITUM ſimplexque modo flectuntur eodem.
Demitur *exſanguis*, nec non *Capricornus* et *angiportus*, et orta *manus*; quæ pluraque poſtea dicam.

Nomina compoſita eodem modo declinantur quo ſimplicia: ut, *pes*, *pedis*, the Foot; *bipes*, *bipedis*, two-footed.

Exc. At *exſanguis*, bloodleſs, dead, in genitivo habet *exſanguis*, licet ſimplex *ſanguis*, *ſanguinis* faciat. Sic *Capricornus*, the Sign Capricorn, *Capricorni* flectitur, quamvis *cornu* ſit quartæ. *Angiportus*, a narrow Lane or Street, Ciceroni quidem et Horatio quartæ, Plinio verò ſecundæ, Vitruvio utriuſque declinationis eſt: at *portus* ſemper quartæ. Item *unimanus*, that has one Hand, et cetera ex *manus* compoſita, ſunt ſecundæ declinationis, quamvis *manus* ſit quartæ.

¶ Reliqua meliùs in ſua quæque declinatione declarabuntur.

2. Rectum in compoſitis tantùm variato: priorem Immotum *alteruter* crebrò tenet, ac *oluſatrum*.

In compoſitis, rectus tantùm caſus declinatur, ſive in altera, ſive in utraque parte compoſita ſit: ut, *juriſ-peritus*, *juriſ-periti*, *juriſ-perito*, &c. a Lawyer; *reſ-publica*, *rei-publicæ*, *rei-publicæ*, *rem publicam*, &c. the Commonwealth.

Exc *Alter-uter* tamen, *alter-utrius*, *alter-utri*, &c. ſæpiùs declinatur; minus uſitatè *alterius-utrius*, *alteri-utri*, &c. any one of two. Sic *olus-atrum*, *olus-atri*, &c interdum *oleris-atri*, the Herb Aliſander.

3. In neutris primus, quartus, quintus, ſimiles ſunt: Queis in *a* pluralis ſemper, cum flectimus, exit. *Ambo*, *duo*, at legem ſpernunt, et paucula Græca.

Nomina neutri generis, in quacunque declinatione, habent tres caſus ſimiles, nominativum, accuſativum et vocativum, in

utroque numero; et hi casus, si declinentur, pluraliter, in *a* exeunt: ut, *lignum*, Wood; *corpus*, a Body; *tonitru*, Thunder; et pluraliter, *ligna*, *corpora*, *tonitrua*.

Excipe, *ambo*, both; *duo*, two: item, *cete*, Whales; *mele*, Songs; *pelage*, Seas: Græca vocabula.

4. Est primo quintus similis. Sed Græcus *s* aufert
Sæpe; velut, *Thoma*, *Theseu*, *Panthu*, *Pari*, *Palla*.

Vocativus utriusque numeri similis est nominativo: ut, *penna*, a Pen; *puer*, a Boy; *panis*, Bread; *vultus*, the Countenance; *spes*, Hope: *ô penna*, *puer*, *panis*, *vultus*, *spes*; et pluraliter, *pennæ*, *pueri*, *panes*, *vultus*, *spes*: et *ô pennæ*, *pueri*, *panes*, &c.

Exc. Nomina Græca in S literam terminata, sæpe in vocativo eam abjiciunt: ut *Thomas*, *ô Thoma*; *Theseus*, *ô Theseu*; *Panthus*, *ô Panthu*; *Paris*, *ô Pari*; *Pallas*, *ô Palla*; virorum propria.

5. Syncopa plurali nonnunquam fit Genitivo.

Syncopa aliquando fit in genitivo plurali, idque in omni declinatione, præterquam quintâ: ut, *cœlicolûm*, pro *cœlicolarum*; *deûm*, pro *deorum*; *cœlestûm*, pro *cœlestium*; *currûm*, pro *curruum*. Est autem Syncope ablatio literæ vel syllabæ de medio dictionis.

6. Plurali terno similis vult esse Latinus.

Dativus et ablativus plurales omnium declinationum semper sunt similes: ut, *pennis*, *pueris*, *panibus*, *vultibus*, *diebus*.

Regulæ Speciales.

PRIMA DECLINATIO.

7. PRIMA dat AS, ES, E, rectis, et A flexio fines.

Prima declinatio quatuor habet nominativi singularis terminationes, AS, ES, E, et A: quarum tres priores tantùm Græcæ sunt: ut, *Æneas*, *Anchises*, nomina virorum; *Circe*, feminæ nomen: ultima tum Græca tum Latina: ut, *philosophia*, Philosophy; *mensa*, a Table.

8. *Æ* genitivus habet: veteres quem sæpe per *aï*
Solvere, nonnunquam per et *as* finire solebant;
Quo magè *familias* compositum nunc quoque gaudet.
E sed more suo transibit in *es* tibi Græcum.

Genitivus singularis desinit in *æ* diphthongon: ut, *Æneæ*, *Anchisæ*, *mensæ*

✠ Veteres frequenter *æ* in *aï* per duas syllabas dissolvebant:

ut, *aulaï*, pro *aulæ*, a Hall; *Lunaï*, pro *Lunæ*, the Moon; *pictaï*, pro *pictæ*, painted.

☞ Vetustissimi scriptores, ad imitationem Græcorum, genitivum etiam in *as* terminârunt: ut, *auras*, pro *auræ*, the Air or Wind; *vias*, pro *viæ*, a Way. * A *familia* composita, *as* sæpiùs quam *æ*, genitivo habent: ut, *pater-familias*, the Master of a Family; *mater-familias*, the mistress of it.

Exc. Nomina in E, Græco more, genitivum in *es* mittunt: ut, *Circe*, *Circes*.

9. *Æ* quoque vult ternus: dat et *e* cui rectus in E fit.

Dativus etiam desinit in *æ* diphthongon: ut, *Æneæ*, *Anchisæ*, *Circe*, *mensæ*.

☞ Nomina in E quandoque *e* simplex in dativo retinent: ut, *Penelope*, *Cybele*.

10. *Am* faciet quartus: Finita per AS vel A Græca
An quandoque volunt. *En* ES, E, rariùs *em* dant.

Accusativus finitur in *am*: ut, *mensam*.

Exc. 1. Nomina in AS, Historicis quidem raró, Poëtis verò sæpiùs, accusativum per *an*, formant: *Æneam* vel *Ænean*. Græca autem propria in A, à solis Poëtis, idque metri ferè gratiâ, in *an* terminantur: ut, *Majan*, *Æginan*, feminarum nomina; pro *Majam*, *Æginam*.

Exc. 2. In ES et E finita accusativo *en* habent: ut, *Anchisen*, *Circen*. * Interdum, licet rariùs, in *em* desinentia inveniuntur.

11. *A* sextus donat. Capit *e* quod finit in ES, E.

Ablativus in *a* definit: ut, *Æneâ*, *mensâ*.

Exc. Nomina in ES et E terminata, ablativum in *e* faciunt: ut, *Anchise*, *Circe*.

12. Primus pluralis fit in *æ*: Genitivus in *arum*.

Nominativus pluralis exit in *æ* diphthongon, genitivus in *arum*: ut, *etesiæ*, *etesiarum*, a Kind of Trade-winds that blow constantly from the North for forty Days together in the Dog-days; *cometæ*, *cometarum*, Comets; *epitomæ*, *epitomarum*, Abridgments; *mensæ*, *mensarum*, Tables.

13. Tertius *is* poscit. Cupiunt tamen hæc magis *abus*;
Filia, *mula*, *duæ*, *liberta*, *equa*, *nata*, *dea*, *ambæ*.

Dativus, ac proinde ablativus, pluralis definit in *is*: ut, *etesiis*, *cometis*, *epitomis*, *mensis*.

Exc. Pauca substantiva *abus* hisce in casibus frequentiùs habent: *filia* et *nata*, a Daughter; *mula*, a She-mule; *liberta*, a

freed Woman; *equa*, a Mare; *dea*, a Goddess: differentiæ, sciz. causâ, ne de maribus sermo videatur. Item hæc adjectiva semper, *duæ* et *ambæ*.

14. Accusativus pluralis semper in *as* fit.

Accusativus pluralis terminantur in *as*: ut, *etesias*. *cometas*, *epitomas*, *mensas*.

SECUNDA DECLINATIO.

15. HOS, ER, IR, UR, fines, US et UM, capit ordo secundus: [dos.
Adjicito Græcos OS et ON, per US, UM, varian-

Secunda declinatio continet terminationes septem; quinque Latinas, ER, IR, UR, US, UM: ut, *puer*, *vir*, *satur*, *ventus*, *regnum*: et duas Græcas, OS et ON, quæ sæpe à Latinis in US et UM vertuntur: ut, *Alpheos* vel *Alpheus*, a River in Greece; *Ilion* vel *Ilium*, the City of Troy.

16. *I* patrius casus, recto parisyllabus optat.
At superant IR et UR, *prosper*, *puer*, *asper*, *adulter*,
Presbyter atque *tener*, *miser*, *exter*, *gibber*, *Iber*que,
Et *gener* atque *socer*, *lacer*, orta *gero*, *fero*, *liber*,
Mulciber et *vesper*, queis rariùs adjice *dexter*.
Sæpè (duo si sint) vates *i* rejicit unum.
O quandoque dabit quod in OS fit more Pelasgo.

Genitivus secundæ declinationis in *i* definit, et plerumque nominativo syllabarum numero est æqualis: ut, *magister*, *magistri*; *ventus*, *venti*; *regnum*, *regni*.

Exc. 1. Sequentia nomina R literâ terminata genitivum unâ syllabâ augent. 1. Quæcunque in IR definunt: ut, *vir*, *viri*; et ejus composita *semivir*, *triumvir*, *centumvir*, *levir*, &c. item gentile *Trevir*. 2. Unum in UR, *satur*, *saturi*. 3. In ER, septem substantiva; *puer*, *pueri*, a Boy; *adulter*, *adulteri*, an Adulterer; *presbyter*, *presbyteri*, an Elder; *gener*, *generi* a Son-in-law; *socer*, *soceri*, a Father-in-law; *Mulciber*, *Mulciberi*, the Name of the God Vulcan; *vesper*, *vesperi*, the Evening. Item hæc adjectiva: *prosper*, prosperous; *asper*, rough, sharp; *tener*, tender; *miser*, wretched; *exter*, foreign; *gibber*, crook-backed; *Iber*, a Spaniard or Iberian; *lacer*, torn or rent: item composita à verbis *gero* et *fero*; ut, *laniger*, that bears Wool; *opifer*, that brings Help, &c. His adde. *liber*, *liberi*, priore longâ; sive adjectivum, pro *eo qui sui juris est*, free; sive substantivum, pro *Baccho*, the God of Wine, [At *liber*, primâ brevi, tam pro *in-*

teriore arboris cortice, the inner Bark or Rind of a Tree; quàm pro *codice*, a Book; *libri* facit.] *Dexter* denique, right, favourable; vel *dextri*, vel *dexteri* declinatur, ſæpiùs *dextri*.

Exc. 2. Quando genitivus terminatur in duo *ii*, ſolet alterum causâ metri interdum abjici: ut, *Antonius*, *Antonî*, Anthony, a Man's Name; *tugurium*, *tugurî*, a Cottage; pro *Antonii*, *tugurii*.

Exc. 3. Pauca Græca in OS, quæ à nominibus Atticæ dialecti in ῶς veniunt, genitivum quandoque in *o* faciunt: ut, *Androgeos*, the Name of a Man; *Athos*, a Hill in Thrace; *Androgeo*, *Atho*.

17. *Unus*, *uter*, *neuter*, cum *ſolus*, et *ullus*, et *alter*,
Atque *alius*, *totus*, *nullus*, licet omnibus olim
Quæ reliquis par norma fuit, nunc in genitivo
Dant *ius*, *i* terno, nullo diſcrimine flexûs.

Hæc ſequentia adjectiva genitivum in *ius*, dativum in *i* terminant, tam in prima quàm in ſecunda declinatione: *unus*, *una*, *unum*, one; *unius*, *unius*, *unius*; *uni*, *uni*, *uni*. Sic *uter*, whether of the two; *neuter*, neither; *ſolus*, alone; *ullus*, any; *alter*, another of two; *alius*, another of more than two; *totus*, whole; *nullus*, none.

✠ Veteres hæc nomina, ut alia adjectiva primæ et ſecundæ declinationis flectebant, *uni*, *unæ*, *uni*; *uno*, *unæ*, *uno*, &c.

18. Tertius et ſextus formantur in *o* tibi caſus.

Dativus et ablativus in *o* deſinunt: ut, *magiſtro*, *vento*, *regno*.

19. Poſtulat *um* quartus: quandoque per *on* loco Græca.

Accuſativus exit in *um*: ut, *magiſtrum*, *ventum*.

Exc. Nomina Græca, quæ in OS vel US deſinunt, accuſativum nonnunquam faciunt in *on*: ut *Delus* vel *Delos*, *Delum* vel *Delon*, the Name of an Iſland.

20. US ſi rectus habet caſus, per *e* vertito quintum.
At *populus* dat et *us*. Deus immutabile perſtat.
Filius I *Geniuſ*que petunt, in IUSque Latina
Propria. Sed quintum, doctas imitatus Athenas,
Servat in US recto ſimilem quandoque Poëta.

Nomina in US faciunt vocativum in *e*: ut, *ventus*, *vente*.

Exc. 1. *Populus*, a People, *popule* vel *populus* habet.

Exc. 2. DEUS, *ô Deus*, abſque mutatione facit.

Exc. 3. *Filius*, a Son; *Genius*, an Angel, which the Heathens thought was appointed to every Man to guide and defend, or to puniſh them; one's natural Inclination; item nomina própria Latina

in IUS: ut *Julius*, *Propertius*, abjiciunt *us*, *ô fili*, *ô Geni*, *ô Juli*, *ô Properti*.

Exc. 4. Poëtæ, Atticorum imitatione, quibus vocativus ſemper ſimilis eſt nominativo, *us* interdum in vocativo retinent: ut, *fluvius*, *Latinus*, apud Virgilium; *Memmius*, apud Lucretium; *ô patricius ſanguis*, apud Perſium; pro *fluvie*, *Latine*, *Memmi*, *patricie*, &c.

21. Primus pluralis capit *i*. Vult patrius *orum*;
Græcus et *ôn* raro. *Is* ternus, quartus et *os* dat.

Nominativus pluralis deſinit in *i*: ut *ventus*, *venti*; *Deus*, *Dei*, vel potius *Dii*. Genitivus in *orum*: ut, *ventorum*, *Deorum*.

Exc. Nomina Græca quandoque ſuo more *ôn* habent; ut, *Georgica*, *Georgicôn*, a Book of Husbandry.

Dativus terminatur in *is*: ut, *ventis*, *Deis*, ſæpiùs *Diis*, Accuſativus in *os*: ut, *ventos*, *Deos*.

22. *Ambo*, *duo*, neutri generis ſunt maſculèique:
Mas *o* vel *os* quartus donat: vult tertius *obus*.

☩ *Ambo* et *duo* ſingulari carent; pluraliter autem ſic declinantur: Nom. *Ambo*, *duo*; *ambæ*, *duæ*; *ambo*, *duo*. Gen. *Amborum*, *duorum*, vel *duûm*; *ambarum duarum*; *amborum*, *duorum*, vel *duûm*. Dat *Ambobus*, *duobus*; *ambabus*, *duabus*; *ambobus*, *duobus*. Accuſ. *Ambos*, *duos* (et rariùs, *ambo*, *duo*); *ambas duas*; *ambo*, *duo*. Vocativi nominativis, ablativi dativis ſimiles ſunt.

TERTIA DECLINATIO.

23. TERTIA multimodis inflexio ſinibus exit.
Is Latius genitivus habet; ſed *os* *uſ*ve Pelaſgus.

Tertia declinatio plurimas habet terminationes, literas verò finales tredecim; viz. quinque vocales, A. E, I, O, Y; octo conſonantes, C, D, L, N, R, S, T, X. Quorum exempla ſequentibus regulis habentur.

Genitivus Latinè ſemper in *is* exit: more autem Græco, quo Latini in vocibus Græcis haud rarò utuntur, genitivus interdum in *os* terminantur: ut, *Phyllis*, *Phyllidos*, the Name of a Woman, interdum in *ûs*: *Caliſto*, *Caliſtûs*, the Name of a Nymph.

A et E.

24. Semper A mittit *atis*. Vertes E per *is* genitivo.

1. In A, ſeu MA, Græca ſunt, et additâ *tis* ſyllabâ genitivum faciunt: ut, *ſtemma*, *ſtemmatis*, Pedigree, or Lineage.

2. In E finita mutant *e* in *is*: ut, *monile*, *monilis*, a Collar, a Necklace.

I et Y.

25. Dant *itis* orta *meli*. Sed *yos* per Y clausa requirunt.

1. In I finientia plerumque indeclinabilia sunt: ut, *gummi*, Gum; *zinziberi*, Ginger. Quædam tamen Græca, à *meli* (seu μέλι, i. e. *mel*), composita, faciunt genitivum in *itis*: ut, *hydromeli*, *hydromelitis*, Mead, or Water and Honey sod together; *oxymeli*, *oxymelitis*, Drink made of Vinegar and Honey.

2. Græca in Y faciunt *yos*: ut, *misy*, *misyos*, Vitriol; *moly*, *molyos*, an Herb of sovereign Virtue against Inchantments.

O.

26. Addito *nis* post O. Dat *inis* muliebre DO, GOque,
Ordo, velut *margo*, cum *cardine*, *Apollo*, *Cupido*,
*Turbo*que non proprium: cupit his *homo*, *nemo*que jungi:
Unedo femineum tamen *onis* dat: *caro*, *carnis*,
Enis habent *Anio*, *Nerio*. Muliebria Græca
Us capiunt patrio, reliquis *o* casibus optant.
More tamen Latio videas hæc flexa per *onis*.

Finita in O genitivum faciunt adjectâ *nis* syllabâ: ut, *draco*, *draconis*, a Dragon; *Macedo*, *Macedonis*, a Macedonian.

Exc. 1. In DO et GO feminina mutant O in *inis*: ut, *formido*, *formidinis*, Fear; *caligo*, *caliginis*, Darkness.

Item hæc masculini vel dubii generis, *ordo*, *margo*, *cardo* et *cupido*; *ordinis*, *marginis*, &c. Quibus adde *Apollo*, *Apollinis*, the God Apollo; *turbo*, *turbinis*, a Whirlwind, a Top or Gig that Boys play with; [at gladiatoris nomen *Turbo*, *Turbonis*, facit] *homo*, *hominis* a Man; *nemo*, *neminis*, no one.

✠ *Unedo*, tamen, quamvis femininum videatur, *unedonis* facit, the Fruit of the Crab-tree, or the Tree itself.

Exc. 2. *Caro*, Flesh, facit *carnis*.

Exc. 3. *Anio* habet *Anienis*, the Name of a River; *Nerio*, *Nerienis*, the Wife of the God Mars.

Exc. 4. Græca in O feminarum propria genitivum in *ûs*, reliquos casus nominativo similes habent: ut, *Dido*, gen. *Didûs*, dat. *Dido*, &c. Interdum tamen Latino more declinantur, *Dido*, *Didonis*, *Didoni*, &c.

C, D, L.

27. *Is* ſubdunt C, D, L, ſed *lac tis*, *lis* ſibi *mel*, *fel*.

In C, D, et L terminata, addito *is* genitivum formant: ut, *halec*, *halecis*, a Kind of Pickle; *David*, *Davidis*; *Bogud*, *Bogudis*, virorem nomina; *vectigal*, *vectigalis*, Cuſtom, or Toll; *exul*, *exulis*, a baniſhed Perſon.

Exc. At *lac*, Milk, *t* interpoſitio, *lactis*; *mel*, Honey; *fel*, Gall, *l* geminato, *mellis* et *fellis* faciunt.

N.

28. Additur *is* poſt N. Tamen *on* quandoque dat *ontis*:
Donat *inis* neutrum, *pecten*, *flamen*, *cano* natum.

Nomina in N genitivum faciunt addendo *is*: ut, *Titan*, *Titanis*, the Brother of Saturn, the Sun; *ſplen*, *ſplenis*, the Milt; *delphin*, *delphinis*, a Dolphin; *canon*, *canonis*, a Rule; *Phorcyn*, *Phorcynis*, the Father of the Gorgons.

Exc. 1. Quædam Græca in ON habent *ontis*: ut, *chamæleon*, *chamæleontis*, a Beaſt that is thought to live on Air only; *Laomedon*, *Laomedontis*, a King of Troy.

Exc. 2. Neutra in EN genitivum formant in *inis*: ut, *flumen*, *fluminis*, a River, item *flamen*, ſive neutrum pro *flatu*, a Blaſt of Wind, ſive maſculinum, pro *ſacerdote*, a Prieſt; *flaminis*, facit. Sic etiam, *pecten*, *pectinis*, a Comb; et compoſita à verbo *cano*: ut, *tibicen*, *tibicinis*, a Piper; *tubicen*, *tubicinis*, a Trumpeter, maſculina.

R.

29. R capit *is*. *Far ris*, *Lar tis* proprium maris; *hepar*
Hepatos efficiet. *Cris* mobile *cer* dat. At *imber*.
Bris petit et menſes, ſimul *Inſuber*: adde *ſaluber*,
Et *celeber*. Per *tris ter* formes omne Latinum,
Et *pater* et *mater* Danaûm. Dat *eris later*, et *cor*
Cordis, *iter tineris*: *Jovis* optat *Jupiter* uſque
Robur oris, *jecur* atque *femur* tibi præbet *ebur*que.

Nomina in R genitivum formant adjecto *is*: ut, *par*, *paris*, equal; *anſer*, *anſeris*, a Gooſe; *Gadir*, *Gadiris*, Cadiz, the Name of an Iſland and Town in Spain; *dolor*, *doloris*, Grief; *guttur*, *gutturis*, the Throat; *martyr*, *martyris*, a Witneſs or Martyr.

Exc. 1. *Far* gemino *r* facit *farris*, all Kind of Corn; *Lar*, viri nomen, *Lartis*, [at pro *Deo domûs preſide*, an Houſhold God,

or the House, *laris* habet.] *Hepar*, *hepatis* vel *hepatos*, vox Græca, the Liver.

Exc. 2. Tria adjectiva in CER, *e* amiſſo, *cris* formant: *acer*, *acris*, ſharp; *alacer*, *alacris*, cheerful; *volucer volucris*, ſwift.

Exc. 3. Similiter quædam in BER, *bris* faciunt, viz. *imber*, *imbris*, a Shower; *September*, *October*, *November*, *December*, menſium nomina: *Inſuber*, one of the Inſubris, a People about Milan; item adjectiva, *ſaluber*, wholeſome; *celeber*, famous.

Exc. 4. Eodem pacto nomina Latina in TER, *e* in genitivo perdunt: ut, *uter*, *utris*, a Bottle; *accipiter*, *accipitris*, a Hawk. Item duo Græca *pater*, *patris*; *mater*, *matris*. Cætera in TER Græca, *e* retento, *eris* habent: ut, *crater*, *crateris*, a Cup; *character*, *characteris*, a Character, a Mark of a Thing. *Later*, etiam, quamvis vox Latina, a Tyle, *lateris* facit.

Exc. 5. Tria nomina paulò longiùs à regula deflectunt: *cor*, quod *cordis*, the Heart; *iter* quod *itineris*, a Journey; *Jupiter*, quod *Jovis* facit.

Exc. 6. Quatuor denique in UR terminata, *u* in *o* mutato, *oris* habent: *robur*, *roboris*, a Kind of hard Oak, Strength; *jecur*, *jecoris*, the Liver; *femur*, *femoris*, the Thigh; *ebur*, *eboris*, Ivory.

AS.

30. Poſtulat AS *atis*. Sed *mas maris*, *as* dabit *aſſis*.
Hoc *vas*, *vaſis* habet, *vas* hic *vadis*. *Antis* habento
Maſcula Græca: volunt per *adis* muliebria poni;
Arcas item: ſed *atis* capiunt neutralia Græca.

Nomen in AS genitivum mittit in *atis* penultimâ longâ: ut, *ætas*, *ætatis*, Age; *Mæcena*, *Mæcenatis*, viri nomen.

Exc. 1. *Mas* facit *maris*, a Male; *as*, *aſſis*, a Piece of Money, or any Thing that may be divided into twelve Parts; *vas*, neutrum, *vaſis*, a Veſſel; *vas*, maſculinum, *vadis*, a Surety.

Exc. 2. Nomina Græca, pro vario ipſorum genere, varium genitivum accipiunt. Nam,

1. Maſculina habent *antis*: ut, *gigas*, *gigantis*, a Giant; *Pallas*, *Pallantis*, viri proprium.

2. Feminina *adis*: ut, *lampas*, *lampadis*, a Lamp; *Pallas*, *Palladis*, the Goddeſs Pallas or Minerva. Item *Arcas*, *Arcadis*, the Name of a Man, or an Arcadian.

3. Neutra faciunt *atis* penultimâ brevi: ut, *artocreas*, *artocreatis*, a Pie, or Paſty of Fleſh; *buceras*, *buceratis*, the Herb Fenugreek.

ES.

31. ES mutabis in *is*. *Manſues*, *locupleſ*que *quieſ*que,
Etis amant: junges *Cres* et diſſyllaba Græca:

Is proprium fed fæpe tenet. Per *etis teges* exit,
Et *feges*, *interpres*, *præpes*, *pariefque*, *abiefque* ;
Indiges atque *aries*, *perpes*, *teres*, ac *hebes* addo.

In ES finita mutant *es* in *is* : ut, *nubes*, *nubis*, a Cloud ; *rupes*, *rupis*, a Rock.

Exc. 1. Tria nomina Latina habent *etis*, penultimâ longâ : *manfues*, *manfuetis*, gentle, tame ; *locuples*, *locupletis*, rich ; *quies*, *quietis*, Reft : item ejus compofitum, *inquies*, reftlefs. *Requies*, autem genitivo *requietis* in tertia, vel *requiei* in quinta facit.

¶ *Etis* etiam penultimâ longâ habent multa nomina Græca, unum monofyllabum, *Cres*, *Cretis*, a Cretan ; reliqua ferè diffyllaba : ut, *magnes*, *magnetis*, a Loadftone ; *tapes*, *tapetis*, Tapeftry. Sic *Crates*, *Mendes*, *Laches*, virorum nomina. Ex his autem quædam *etis*, vel *is* faciunt : ut, *Chremes*, *Chremetis*, vel *Chremis* ; *Dares*, *Daretis*, vel *Daris* ; *Thales*, *Thaletis*, vel *Thalis* : fed *etis* ufitatiùs eft.

Exc. 2. *Etis* penultimâ brevi habent nomina fequentia ; *teges*, a Mat or Coverlet ; *feges*, growing Corn ; *interpres*, an Interpreter ; *præpes*, fwift-winged ; *paries*, a Wall ; *abies*, a Fir-tree ; *Indiges*, a God made of a Man, a home-made God ; *aries*, a Ram ; *perpes*, perpetual ; *teres*, round and long ; *hebes*, dull.

32. Cetera mafculei generis, communis, et omnis,
ES per *itis*, non dicta, *tudes* cum *mergite* mutant :
At *verres*, *virris*, *vates vatis* capit. Ortum
A *fedeo* dat *idis*. *Merces* volet *edis* et *heres*.
Pefque pedis, *Cererifque Ceres*, *bes beffis* habebit.

Exc. 3. Reliqua nomina, five mafculini, five communis, feu denique omnis generis priùs non memorata, mutant ES in *itis* in genitivo, penultimâ brevi : mafculina : ut, *eques*, a Horfeman ; *palmes*, a Vine-branch : communia ; ut, *miles*, a Soldier ; *antiftes*, a High-prieft, a Prelate : omnis generis, five adjectiva ; ut, *ales*, fwift ; *dives*, rich ; *fofpes*, fafe ; *equitis palmitis*, &c.

Item, *tudes*, *tuditis*, vel *tudis*, a Hammer, de cujus genere nondum fatis conftat : *merges*, *mergitis*, a Handful of Corn ; quod femininum potiùs eft quàm mafculinum.

✠ At *verres*, a Boar-pig, mafculinum habet *verris* ; *vates*, a Prophet or Poet, commune, *vatis* facit, juxta regulam principalem.

Exc. 4. A regula denique abeunt, fed diverfo modo, 1. Compofita à verbo *fedeo*, quæ *idis* faciunt penultimâ brevi : ut, *præfes*, *præfidis*, a Prefident, or chief Ruler ; *obfes*, *obfidis*, an Hoftage. 2. Duo quæ *edis* habent penultimâ longâ : *merces*, *mercedis*, a

Reward; *heres*, *heredis*, an Heir. *Pes*, quod facit *pedis* penultimâ brevi: et ejus compoſita, *quadrupes*, *quadrupedis*, four-footed; *ſonipes*, *ſonipedis*, a Courſer, a Horſe that prances or makes a Noiſe with his feet, &c. 4. *Ceres*, the Goddeſs of Corn, quod *Cereris*; *bes*, two thirds of a pound, or eight Ounces, quod *beſſis* habet.

IS.

33. IS ſimilem gignit patrium. *Caſſiſ*que, *lapiſ*que,
Atque *capis*, *promulſis*, *idis*, cum *cuſpide* donant.
Sanguis inis; *pulvis* dat *eris*, *vomis*, *cinis*, et quæ
Sæpe tenent primam *cucumis* cum *pubere* legem.
Dis, *lis* atque *Quiris*, *Samnis*, formantur in *itis*.
Glis, *gliris*. *Semis* manet, aut *ſemiſſis* adoptat.

Nomen in *is* habet genitivum ſimilem nominativo: ut, *auris*, *auris*, the Ear; *ovis*, *ovis*, a Sheep.

Exc. 1. Hæc nomina Latina *idis* faciunt penultimâ correptâ: *caſſis*, *caſſidis*, an Helmet; *lapis*, *lapidis*, a Stone. Sic *capis*, a Kind of Pot uſed in Sacrifice; *promulſis*, a pleaſant Kind of Drink tempered with new Wine, Metheglin; *cuſpis*, the point of a Spear.

Exc. 2. *Sanguis*, Blood, *ſanguinis* facit.

Exc. 3. Tria habent *eris*, *e* brevi: *pulvis*, Duſt; *cinis*, Aſhes; *vomis*, a plowſhare. At *pubis*, ſive *pubes*, one that is marriageable, *pubis* habet in genitivo, ſed ſæpiùs *puberis*: ſic ejus compoſitum, *impubis*, vel *impubes*, one under Age, *impubis*: et uſitatiùs *impuberis* facit. Item, *cucumis*, a Cucumber, *cucumis* et ſæpiùs *cucumeris*.

Exc. 4. Quatuor *itis* accipiunt penultimâ longâ: *Dis*, *ditis*, rich, or the God of Riches; *lis*, *litis*, Strife; *Quiris*, *Quiritis*, a Roman; *Samnis*, *Samnitis*, a Samnite.

Exc. 5. *Glis*, a Rat, *gliris* facit *Semis*, the half of any Thing, vel neutrum eſt, et indeclinabile; vel maſculinum, et *ſemiſſis* in genitivo habet.

34. Ex Græcis pars ſumit *eos* vel *ios* genitivo:
Pars adſciſcit *idis* vel *ĭdos*: nonnulla ſed *idis*:
Pars *inis*, pars *entis* habet: *Charis* at *Charitis* vult.

Nómina Græca in *is* variis modis formant genitivum.

1. Multa genitivum faciunt in *eos*, vel interdum *ios*: ut, *hæreſis*, *hæreſeos*, vel *hæreſios*, a Hereſy; *metropolis*, *metropoleos*, vel *metropolios*, a capital City. Sæpe etiam genitivum Latino more nominativo ſimilem habent, *hæreſis*, *metropolis*.

2. Plurima habent *idis* vel *ĭdos* penultimâ brevi: ut, *Iaſpis*,

Iaſpidis, vel *Iaſpidos*, a Jaſper Stone; *Paris*, *Paridis*, viri proprium; *Themis*, *Themidis*, the Goddeſs of Juſtice.

3. Tria capiunt *idis*, penultimâ longâ: *Pſophis*, *Pſophidis*, nomen urbis; *Crenis*, *Crenidis*, *Neſis*, *Neſidis*, inſularum nomina.

4. Pauca *inis* penultimâ itidem longâ: ut, *Eleuſis*, *Eleuſinis*, *Salamis*, *Salaminis*, urbium nomina.

5. Pauca habent *entis*: ut, *Simois*, *Simoëntis*, fluvii nomen; *Pyrois*, *Pyroëntis*, one of the Horſes of the Sun; *Opois*, *Opoëntis*, contractè *Opus*, *Opuntis*, urbis nomen.

6. Poſtremò unum nomen accipit *itis*, penultimâ brevi: *Charis*, *Charitis*, one of the *Charites*, or three Graces.

OS.

35. OS *ti* interponit. *Glos*, *mos*, *flos*, *ros*, facit *oris*.
Quod dat et *or*, ſervat quod ab *or* venit: *oſſis*, *os*
Os, *oris*; *cuſtos*, *cuſtodis*; *bos*, *bovis*. *Ois* [optat;
Thos, *Minos* et *Tros* capiunt, quibus additur *heros*.

Nomen in OS facit genitivum interponendo ſyllabam *ti* inter *o* et *s*: ut, *ſacerdos*, *ſacerdotis*, a Prieſt; *nepos*, *nepotis*, a Grandchild.

Exc. 1. Quinque genitivum in *oris* faciunt penultimâ longâ: *glos*, *gloris*, the Huſband's Siſter, or Brother's Wife; *mōs*, *moris*, Uſe or Cuſtom; *flos*, *floris*, a Flower; *ros*, *roris*, Dew; *os*, *oris*, the Mouth. *Oris* etiam habent quæ aliter et ſæpiùs in *or* deſinunt: ut, *honos* vel *honor*, *honoris*, Honour; *labos* vel *labor*, *laboris*, Labour. At *arbos* vel *arbor*, *arboris* facit penultimâ brevi.

Exc. 2. Tria peculiarem habent genitivum: *os*, *oſſis*, a Bone; *cuſtos*, *cuſtodis*, a Keeper; *bos*, *bovis*, an Ox or Cow.

Exc. 3. Quatuor Græca nomina faciunt *ois*: *thos*, *thois*, a Kind of Wolf; *Minos*, *Minois*, a King of Crete; *Tros*, *Trois*, a Trojan; *heros*, *herois*, a Hero, or great Man.

US.

36. Vult *oris* US patrio: medius gradus exit in *oris*.
Dant *eris bulcus*, *olus*, *vellus*, *Venus* et *genus*, atque
Viſcus, *opus*, *fœdus*, *ſcelus*, et cum *pondere vulnus*,
Munus, *onus*, *ſidus*: *latus* his *funuſque vetuſque*,
Rudus, *acus* ſimul atque *glomus* neutralia junge.

US facit *oris*, penultimâ brevi: ut, *pectus*, *pectoris*, the Breaſt.

Exc. 1. Comparativa faciunt *oris* penultimâ longâ: ut, *melius*, *melioris*, better.

Exc. 2. Viginti nomina mutant *us* in *eris*, *e* brevi: *bulcus*, *bulceris*, a Bile; *olus*, all Kind of herbs for Meat; *vellus*, a Fleece.

of Wool; *Venus*, the Goddess of Love; *genus*, Kind or Kindred; *viscus*, an Entrail, the Bowels; *opus*, a Work; *fœdus*, a Covenant; *scelus*, a Crime; *pondus*, a Weight; *vulnus*, a Wound; *munus*, a Gift, or Office; *onus*, a Load or Burden; *sidus*, a Star; *latus*, the Side; *funus*, a Burial; *vetus*, old; *rudus*, Rubbish: item, *acus*, *aceris*, Chaff; (quod in quarta etiam et feminino genere declinatur:) *glomus*, a Clew (quod quandoque masculinum in secunda *glomi* facit).

37. *Uris* habet *tellus*, veluti monosyllaba. *Grus sus*,
Dant *uis*. *Intercus* dat *utis*: *Liguris ligus* optat.
Pus ortum dat *odis*. Loca Græca feruntur in *untis*.
Subscus atque *incus udis* voluere *palus*que:
Cetera femineo generi sociata sed *utis*.

Exc. 3. *Uris* penultimâ longâ accipiunt, *tellus*, the Earth, or Goddess of it; et hæc monosyllaba, *crus*, the Leg; *jus*, Law or Right, also Broth of any sodden Thing; *mus*, a Mouse; *pus*, the corrupt Matter of any Wound or Sore; *plus*, more; *rus*, the Country: *thus*, Frankincence. * *Uris* quoque (sed *u* brevi) habet *Ligus*, a Ligurian or Genoese, aliter *Ligur*.

Exc. 4. *Uis* habent duo monosyllaba: *grus*, a Crane; *sus*, a Swine or Sow.

Exc. 5. In *odis* exeunt à *pus*, seu πȢς Græco, composita: ut, *tripus*, *tripodis*, a three-footed Pot; *Oedipus*, *Oedipodis*, viri nomen.

Exc. 6. In *untis* declinatur nomina Græca urbium: ut, *Trapezus*, *Trapezuntis*; *Opus*, *Opuntis*, Names of Towns.

Exc. 7. *Udis* penultimâ longâ habent hæc tria feminini generis: *subscûs*, a Dove-tail; *incus*, an Anvil; *palus*, a Pool or Morass.

Exc. 8. *Utis* denique penultimâ longâ accipiunt reliqua feminini generis nomina quinque: *virtus*, Virtue or Valour; *salus*, Health; *servitus*, Bondage; *juventus*, Youth, *senectus*, old Age: * Unum quoque nomen adjectivum (sed penultimâ brevi) *intercus*, sciz. *aqua*, Water between the Skin and the Flesh, an Hydropsy.

YS.

38 YS dat *yos*: pars sumit *ydis*; nonnulla sed *ynis*.

In YS terminata Græca sunt, et genitivum formant in *ys*, vel *yos*: ut, *Capys*, *Capyis*, vel *Capyos*; *Tiphys*, *Tiphyos*, virorum nomina: *Tethys*, *Tethyos*, a Goddess of the Sea; *chelys*, *chelyos*, a Lute or Harp.

Exc. 1. Quædam habent *ydis* vel *ydos*, *y* correpta: ut, *chla-*

mys, *chlamydis*, vel *chlamydos*, a Soldier's Cloak; *pelamys*, *pelamydis*, vel *pelamydos*, a Kind of Fish, a Tunny.

Exc. 2. Pauca faciunt *ynis* vel *ynos*, *y* longâ: ut, *Trachys*, *Trachynis* vel *-ynos*, urbis nomen; *Phòrcys*, *Phorcynis* vel *-ynos*, Medusæ pater.

ÆS, AUS, et EUS.

39. *Æs æris*, *præs prædis* habet: *laus frausque* dat *au-dis*:
EUS *eos*; at per *eïs* flectit per *eïque* secunda [*dis*:

Ex nominibus in *S* precedente diphthongo desinentibus,

1. *Æs* facit *æris*, Brass or Money; *præs*, *prædis*, a Surety.

2. *Laus*, *laudis*, Praise; *fraus*, *fraudis*, Deceit.

3. In EUS finita capiunt *eos*: ut, *Tereus*, *Tereos*; *Orpheus*, *Orpheos*, virorum propria. At hæc frequentiùs in secunda declinantur, *Tereï*, *Orpheï*, tribus syllabis, aut *Terei*, *Orphei*, duabus; à nominativo in *eüs* dissyllabo.

BS, PS, LS, MS.

40. Si B, P, præit S, medians dabit *i* genitivum.
E per *i* sed *cœlebs*, et in *eps* polysyllaba vertunt.
A *caput* orta petunt *cipitis*: dabit *aucupis auceps*.
Cinyphis aspirat *Cinyps*, sic *gryps* quoque *gryphis*.
Optat *hyems hyemis* patrio, *puls* denique *pultis*.

1. Nomina in BS, et PS, interposito *i* faciunt genitivum: ut, *trabs*, *trabis*, a Beam; *plebs*, *plebis*, the Commonalty; *chalybs*, *chalybis*, Steel; *seps*, *sepis*, a Hedge; *Æthiops*, *Æthiopis*, a Moor.

Exc. 1. *Cœlebs*, *e* in *i* mutato, *cœlibis* facit, an unmarried Man or Woman. Sic etiam polysyllaba in EPS: ut, *adeps*, *adipis*, fat; *princeps*, *principis*, a Prince. * *Auceps* verò, a Fowler, *aucupis* facit.

Exc. 2. Composita à *caput* formant *cipitis*: ut, *biceps*, *bicipitis*, two-headed; *præceps*, *præcipitis*, headlong, rash; *anceps*, *ancipitis*, doubtful.

Exc. 3. *Cinyps* denique assumptâ *h*, sive aspiratione, *Cinyphis* facit, fluvii, et pueri nomen: item, *gryps*, *gryphis*, a fabulous Beast or Fowl, a Griffin.

2. Unum nomen in LS, *puls*, facit *pultis*, Pottage; item unum in MS, *hyems*, *hyemis*, Winter.

NS, RS.

41. NS et RS, *s* dempto, *tis* dabit apté.
Dis vult *glans*, *nefrens*, capitis *lens*, et folium *frons*,
*Libri*que*pens*, *concors*, et cetera *corde* creata.

Untis iens capit atque *quiens* : ſed ab *ambio* legem
Participans ſpernit. *Tiryns Tirynthis* habeto.

Nomina in NS et RS, *s* abjecto et addito *tis*, genitivum efficiunt: ut, *gens*, *gentis*, a Nation, a Family; *dodrans*, *dodrantis*, nine Parts of Twelve; *pars*, *partis*, a Part; *mors*, *mortis*, Death.

Exc. 1. Pauca ſumunt *dis*, viz. *glans*, *glandis*, an Acorn, et ejus compoſitum, *juglans*, *juglandis*, a Walnut; *nefrens*, *nefrendis*, a weaned Pig or Grice; *lens*, *lendis*, a Nit; [at *lens*, a Kind of Pulſe, Lentils, *lentis* facit:] *frons*, *frondis*, the Leaf of a tree; [at *frons*, the Forehead, *frontis*:] *libripens libripendis*, an Officer that weighed to Soldiers their Money or Pay. Item, compoſita à *cor*, ut, *concors*, *concordis*, agreeing; *miſericors*, *miſericordis*, merciful.

Exc. 2. *Iens* et *quiens*, participia verborum *eo* et *queo*, cum ſuis compoſitis, habent *untis*: ſic *iens*, *euntis*; *quiens*, *queuntis*; *rediens*, *redeuntis*; *nequiens*, *nequeuntis*. ✠ At *ambiens*, ab *ambio*, aliorum participiorum more, *ambientis* facit.

Exc. 3. *Tiryns*, *h* aſſumpto, facit *Tirynthis*, a City in Greece, the Birth-place of Hercules.

T.

42. A *caput* eſt *capitis* : ſic *ſinciput*, *occiput* exit.

Unum nomen in T, *caput*, *capitis* facit, the Head; eodemque modo duo ejus compoſita, *ſinciput*, *ſincipitis*, the Forehead; *occiput*, *occipitis*, the Hindhead.

X.

43. X in *cis* muto. Dant *gis*, *lex*, *frux*, *aquilex*, *rex*,
Grex, *remex* : comitare volunt quæ plurima Græca.
Effer *onyx onychis*. Quædam formantur in *actis*.

Nomina in X terminata mutant *x* in *cis*: ut, *fax*, *facis*, a Torch or Flambeau; *fæx*, *fæcis*, Dregs; *nutrix*, *nutricis*, a Nurſe; *nux*, *nucis*, a Nut; *merx*, *mercis*, Merchandiſe.

Exc. 1. Hæc ſex in genitivo *gis* accipiunt: *lex*, *legis*, a Law; *frux*, *frugis*, all Kind of Corn; *aquilex*, *aquilegis*, a Well-maker; *rex*, *regis*, a King; *grex*, *gregis*, a Flock; *remex*, *remigis*, a Rower.

¶ Ex nominibus Græcis plurima regulam ſequuntur: ut, *Ajax*, *Ajacis*; *Pollux*, *Pollucis*, virorum nomina; *lynx*, *lyncis*, a Lynx or Ounce; *bombyx*, *bombycis*, a Silk-worm.

Multa verò genitivum in *gis* formant: ut, *ſtrix*, *ſtrigis*, a Screech-owl; *Phryx*, *Phrygis*, a Phrygian; *larynx*, *laryngis*, the Top of the Windpipe.

Exc. 2. *Onyx*, *h* adſcito, *onychis* facit: ſic ejus compoſitum *ſardonyx*, *ſardonychis*, Names of precious Stones.

Exc. 3. Quædam nomina Græca habent *actis*: ut, *Hylax*, *Hylactis*, the Name of a Dog; *Bibrax*, *Bibractis*, the Name of a Town.

44. *E* per *i* mutabunt polyſyllaba: quam retinebunt
Myrmex et *vervex*, *aquilex*, *halex*que *lelex*que,
Et *ſeco* quæ genuit. *Nivis* at *noctiſ*que *ſeniſ*que,
Nix capiunt, *nox* atque *ſenex*: formare *ſuppellex*
Vultque *ctilis*. *Conjunx*, vel *conjux*, *conjugis* edit.

Exc. 4. Nomina in EX plurium ſyllabarum mutant *e* in *i* brevem: ut, *pollex*, *pollicis*, the Thumb; *remex*, *remigis*, quod ſupra dictum.

✠ Ex his autem *é* retinent, *Myrmex*, *Myrmécis*, the Name of a Slave, a Piſmire; *vervex*, *vervécis*, a Wether-ſheep; *aquilex*, *aquilégis*; *halex*, *halécis*, [hoc ſuperiùs, illud modò memoratum;] *Lelex*, *Lelegis*, viri et populi nomen; item compoſita à verbo *ſeco*; *fœniſex*, *fœniſecis*, a Cutter of Hay; *reſex*, *reſecis*, a Vine-branch cut off.

Exc. 5. Quatuor peculiari modo formant genitivum: *nix*, *nivis*, Snow; *nox*, *noctis*, the Night; *ſenex*, *ſenis*, an old Man; *ſuppellex*, *ſupellectilis*, Houſehold-ſtuff.

Exc. 6. *Conjunx*, ſeu *conjux*, a Husband or Wife, *conjugis* facit.

Dativus ſingularis.

45. Exit in *i* ternus caſus: per *e* flexus et olim.

Dativus ſingularis tertiæ declinationis in *i* deſinit: ut, *panis*, *pani*.

¶ Olim etiam per *e* extulerunt: ut, *Eſuriente leoni ex ore exſculpere prædam*, to pull the Prey out of the Mouth of a hungry Lion, Lucil. *Hæret pede pes*, Foot ſticks cloſe to Foot, Virg. pro *eſurienti*, *pedi*.

Accuſativus ſingularis.

46. Finit in *em*-quartus. Petit *im* ſibi *ravis*, *amuſſis*,
*Vis cucumiſ*que ſimul, *tuſſis*, *ſitis* atque *ſinapis*,
Cannabis et *gummis*, *buris*, conjunge *mephitim*.
Adde urbes, alioſque locos, amneſque, deoſque,
IS quibus eſt recto: ſed et hæc dant *in*-quoque
quarto.

Accuſativus in *em* deſinit: ut, *panis*, *panem*.

Exc. 1. Hæc nomina Latina in IS habent *im*: *ravis*, Hoarſeneſs; *amuſſis*, a Maſon's Rule; *vis*, Strength; *cucumis*, a Cucumber; *tuſſis*, the Cough; *ſitis*, Thirſt; *ſinapis*, Muſtard; *can-*

nabis, Hemp; *gummi*, Gum; *buris*, the Beam of a Plow; *mephitis*, a Damp, or strong Smell.

¶ *Im* quoque accipiunt nomina propria, non Græca modò, (de quibus poſtea) ſed Latina etiam et peregrina in IS exeuntia. 1. Urbium et aliorum locorum: ut, *Bilbilis*, a City in Spain; *Mareotis*, a Lake in Egypt; *Syrtis*, dangerous Quicksands on the Coaſt of Libya. 2. Fluviorum: ut, *Tiberis*, the Tiber in Italy; *Bætis*, Guadalquiver in Spain. 3. Deorum: ut, *Anubis*, *Apis*, *Oſiris*, *Serapis*, Egyptian Gods. Sed hæc etiam Græcorum more, haud rarò per *in* declinantur: *Bilbilin*, *Bætin*, *Serapin*, &c.

47. Sæpiùs *im turris*, *puppis*, cum *reſte ſecuris*:
Em, ſed et *im* quandoque volunt ſibi *febris*, *aqualis*,
Et *navis*, *pelvis*, *clavis*; ſic *lens*, *ſtrigiliſ*que,
*Sementiſ*que, *cutis*. Cumulant his plura vetuſti.

Exc. 2. Sequentia in IS nomina, et unum in NS, accuſativum in *em* et *im* faciunt, ſed diverſo modo: nam *im* longè frequentiùs habent, *turris*, a Tower; *puppis*, the Stern of a Ship; *reſtis*, a Rope; *ſecuris*, an Axe. Sæpius verò *em*, *febris*, a Fever; *aqualis*, an Ewer; *navis*, a Ship; *pelvis*, a Baſon; *clavis*, a Key; *lens*, Lentils; *ſtrigilis*, a Horſe-comb; *ſementis*, Seed, or Sowing of Seed; *cutis*, the Skin.

¶ Vetuſtiſſimi ſcriptores plura alia in *im* terminabant: ut, *avim*, *auria*, *cratim*, *meſſim*, *ovim*, *pellim*, *peſtim*, *vallim*, *vitim*, &c. quæ notare potiùs quàm imitari convenerit.

48. Impurè in patrio caſu creſcentia Græca,
Sæpe et *Tros*, *Minos*, *heros*, quartum per *a* formant:
EUS *ea* vult. Vix *em* dato *Pan* cumque *æthere* [*delphin*.

Accuſativus nominum Græcorum ad ſequentes ferè canones reduci poteſt.

I. Nomina Græca, quorum genitivus creſcit in *is* vel *os* impurum, *i. e.* præcedente conſonante, accuſativum ſæpe in *a* faciunt: ut, *Agamemnon*, *Agamemnonis*, *Agamemnonem*, vel *Agamemnona*, nomen viri: *lampas*, *lampadis*, vel *lampados*, *lampadem*, vel *lampada*, a Lamp.

His adde tria in *is* purum, ſeu præcedente vocali, genitivum finientia: *Tros*, *Trois*, *Troëm*, et *Troa*, a Trojan; *Minos*, *Minois*, *Minoëm*, et *Minoa*, a King of Crete; *heros*, *herois*, *heroëm*, et *heroa* a Hero, or great Man.

Tria porrò ſunt quæ per *a* ferè ſolùm flectuntur: *Pan*, the

God of Shepherds; *æther*, the Sky; *delphin*, a Dolphin; *Pana*, *æthera*, *delphina*; vix *Panem*, *ætherem*, *delphinem*.

II. Nomina in EUS diphthongum terminata, accuſativum faciunt in *ea*: ut, *Theſeus*, *Theſea*; *Tydeus*, *Tydea*.

49. At maribus Graiis fuerit ſi finis IS, YSve,
Quartus in *im* vel in *ym* non creſcens ſæpiùs exit;
Aut *in* et *yn*: raró per *idem* cernes, *ida* nunquam.
Vult *ida* femineum, vel *idem*: ſed rariùs *im* dat.
Se ſed in *os* purum patrius cum terminat, *m*, *n*,
S vice ſi recti pones, formes tibi quartum.

III. Nomina Græca in IS vel YS, maſculini generis, terminata, ſi genitivum in *is* vel *os* impurum declinant, accuſativo *im* vel *in*, et *ym* vel *yn* habent non creſcentem; rariùs veró *idem* nunquam *ida* admittunt: ut, *Paris*, *Paridis* vel *Paridos*; *Parim* vel *Parin*; interdum *Paridem*, nunquam *Parida*: *Daphnis*, *-idis* vel *-idos*; *Daphnim* vel *Daphnin*, raró *Daphnidem*, nunquam *Daphnida*.

IV. In IS vel YS feminina, impurè declinata, ſæpiùs *idem* vel *ida*, et *ydem* vel *yda*; raró autem *im* vel *in*, aut *ym*, vel *yn* habent: ut, *Elis*, *-idis* vel *-idos*, *Elidem Elida*, et *Elim*; *Aulis*, *-idis* vel *-idos*, *Aulidem Aulida*, et *Aulim*. Cities in Greece; *chlamys*, *chlamydem*, vel *chlamyda*, non *chlamyn*, a Soldier's Cloak; *Phyllis*, *Phyllidem* vel *Phyllida*, non *Phyllim* vel *Phyllin*, feminæ nomen.

V. At Græca nomina in IS aut YS, tam maſculina quàm feminina genitivum in *os* purum mittentia, accuſativum formant mutando *s* nominativi in *m* vel *n*; ut, *metamorphoſis*, *-eos* vel *-ios*; *metamorphoſim* vel *-in*, a Transformation or Change; *Erinnys*, *-yos* vel *-yis*, *Erinnym* vel *-yn*, an infernal Fury; *Halys*, *-yos* vel *-yis*, *Halym*, vel *-yn*, fluvii et viri nomen.

Ablativus ſingularis Subſtantivorum.

50. Sextus *e* vult: quibus at rectus per E clauditur *i* dant,
(Propria ni fuerint:) AL et AR neutralia junge.
Deme *jubar*, *ſal*, *far*, *par* fixum, *nectar* et *hepar*.
Sed ſolet has leges migrare licentia vatum.

Ablativus tertiæ nominum ſubſtantivorum exit in *e*: ut, *panis*, *pane*.

Exc. 1. Nomina in E, et neutra in AL et AR terminata, ablativo *i* habent: ut, *ovile*, *ovili*, a Sheepfold; *cervical*, *cervicali*, a Bolster or Pillow; *laquear*, *laqueari*, a cieled Roof.

✠ At propria in *E* retinent *e* in ablativo: ut, *Præneste*, *Reate*, *Cære*, Names of Towns; *Soracte*, the Name of a Hill.

✠ Item hæc in AL et AR finita; *jubar*, *jubare*, a Sun-beam; *sal*, *sale*, Salt; *far*, *fare*, Corn; *par* substantivum, *pare*, a Pair or Couple, a Match or Mate; *nectar*, *nectare*, Drink of the Gods; *hepar*, *hepate*, the Liver.

✠ Poëtæ denique *e* pro *i* utuntur; ut, *laqueare*, apud Virgilium; *mare* apud Ovidium: pro *laqueari*, *mari*.

51. *I* quoque dant *in* et *im* tantum facientia quarto.
Canabis at *Bœtis*, *Tigris*, voluistis utrumque.
Ym quibus in quarto est, *ye* dant, aut *m* modò demunt.

Exc. 2. Nomina in IS, quorum accusativus in *im* vel *in* tantum desinit, habent *i* solum in ablativo: ut, *vis*, *vim*, *vi*; *sitis*, *sitim*, *siti*; *hæresis*, *hæresim* vel *hæresin*, *hæresi*.

✠ E tamen nonnunquam habent, *cannabis*, *cannabi*, vel *cannabe*, Hemp; *Bœtis*, *Bœti*, vel *Bœte*; *Tigris*, *Tigri*, *Tigre*, vel *Tigride*, fluviorum nomina.

Exc. 3. Nomina in YS, quorum accusativus in *ym*, aut *yn* exit, ablativum in *ye*, quandoque etiam in *y* faciunt: ut, *Atys*, *Atye*, vel *Aty*, nomen viri; *Tethys*, *Tethye*, vel *Tethy*, Deæ nomen.

52. Dant *e* vel *i* sexto, queis quartus in *em* vel in *im* fit.
Excipe sed *restis*, quod *e* semper, cum *cute*, donat.
I magè *sementis*, *strigilis* petit atque *securis*.
Quod simul *im* vel *idem* format, capit *i* sibi raro.

Exc. 4. Nomina in IS, accusativo *em* vel *im* habentia, ablativum similiter, in *e* vel *i* faciunt: ut, *turris*, *turre*, vel *turri*; *clavis*, *clave*, vel *clavi*. ✠ At *restis*, *cutis*, *reste*, *cute*, tantum habent. *Semente* verò, *strigile*, et *secure* raro inveniuntur.

¶ Græca in IS, quorum accusativum in *im*, vel *idem*, desinere suprà diximus, *i* in ablativo rarissimè admittunt: ut, *Paris*, *Parim* et *Paridem*, *Paride*, vix *Pari*; *Aulis*, *Aulim* et *Aulidem*, *Aulide*, vix *Auli*.

53. Hæc quoque dant *e* vel *i*: *finis*, cum *rure supellex*,
Occiput et *vectis*: per UBI cum quæritur, urbes,
Et *pugil*, et *mugil* jungas. Per *e* sæpius effer,
I raro, *civis*, *classis*, *sors*, *anguis* et *imber*,
Unguis, *avis*, *postis*, *fustis*, simul *amnis* et *ignis*.

Usus plura tulit priscus, quæ respuit ætas
Cultior. *I* tantum sexto retineto *canalis.*

Exc. 5. Sequentia nomina, licet in accusativo *em* solum habeant, ablativum tamen faciunt in *e* vel *i:* è quibus quinque priora *finis*, the End; *rus*, the Country; *supellex*, Furniture; *occiput*, the Noddle; *vectis*, a Bar or Lever; *e* vel *i* ex æquo ferè admittunt. Item nomina urbium, cùm per UBI adverbium quæstio fieri possit: ut, *habitat Carthagine*, *Tibure*, *Sicyone*, vel *Carthagini*, *Tiburi*, *Sicyoni*, he dwells at Carthage, Tibur, Sicyon, &c. quibus fortè addi etiam possunt *pugil*, a Champion; *mugil* vel *mugilis*, a Mullet-fish.

In reliquis verò *e* longè usitatior est: *civis*, a Citizen; *classis*, a Fleet; *sors*, a Lot; *anguis*, a Serpent; *imber*, a Shower; *unguis*, a Nail; *avis*, a Bird; *postis*, a Post; *fustis*, a Staff; *amnis*, a River; *ignis*, Fire.

¶ Vetustissimi scriptores *i* plurimis aliis nominibus ablativo interdum tribuerunt: ut, *æstati*, *cani*, *lapidi*, *nepti*, *ovi*, &c.

Exc. 6. *Canalis*, a Water-pipe, quamvis in accusativo *canalem*, ablativo tamen *canali* tantum habet.

Ablativus singularis Adjectivorum.

54. Adjectiva petunt *e* vel *i* sibi nomina sexto.
Quod si se neutrum per *e* terminat, *i* modò poscunt:
Queis *e* tamen vatum quandoque licentia donat.
I quoque *par* simplex tantum tenet, et *memor*, *hospes*,
Pauper item, *sospes*, *pubes*, nil præter *e* formant.
Vix dabit *i* *cælebs*, *dives*, *potis* orta, *superstes*:
Adjice quæ *corpus*, quæ *pes* genuere *color*que.

Nomina adjectiva *e* vel *i* in ablativo admittunt: ut, *audax*, *audace* vel *audaci*, bold; *vetus*, *vetere* vel *veteri*, old; *hebes*, *hebete* vel *hebeti*, dull.

Exc. 1. Adjectiva quorum neutra *e* literâ terminantur, in ablativo *i* solum habent: ut, *suavis*, *suave*, sweet, *suavi*; *volucer*, *volucre*, swift, *volucri*.

※ Poëtæ tamen, metri causâ, quandoque *e* pro *i* utuntur: ut *Specie cæleste resumptâ*, Having resumed his heavenly Figure; *Hument fonte perenne genæ*, My Cheeks are wet with an overflowing Fountain, apud Ovidium; pro *cælesti*, *perenni*.

☞ Exc. 2. *Memor* tantum *memori* facit, mindful; et *par* simplex, *pari*, equal. At ejus composita *e* vel *i* habent: ut, *impar*, unequal; *dispar*, unlike, *-re*, vel *-ri*.

Exc. 3. *Hospes*, foreign, strange; *pauper*, poor; *sospes*, safe; *pubes*, seu *pubis*, marriageable; et ejus compositum, *impubes*, unmarriageable; *e* solùm contenta sunt; *hospite*, *paupere*, *sospite*, *pubere*, *impubere*.

¶ His etiam fortè addi possunt, *cœlebs*, unmarried; *dives*, rich; *compos*, one that hath a Thing in his Power; *impos*, that hath it not in his Power; (composita à *potis*, i. e. *potens*, able or powerful;) *superstes*, surviving; item composita a *corpus*, *pes* et *color*: ut, *tricorpor* three-bodied; *tripes*, three-footed; *concolor*, of the same Colour.

55. Pleraque mobilium quibus exit rectus in NS,
Participans, mediique gradus *i* rariùs edunt.

¶ Pleraque nomina adjectiva quæ in NS terminantur; item participia et comparativa, longè frequentiùs *e* quàm *i* in ablativo habent: ut, *prudens*, *prudente*, wise; *amans*, *amante*, loving; *doctior*, *doctiore*, more learned; rariùs *prudenti*, *amanti*, *doctiori*.

55. Mobilium retinent legem fixa inde creata:
Hincque per *i* solum menses finirier optant.
At *rudis* et *juvenis* per *e* tantum flexa leguntur;
Cum propriis, et in IL, vel in X quod definit, aut CEPS,
Aut NS: sed deme *tridens*. Patiuntur utrumque
Natalis, *volucris*, *rivalis*, quæque dederunt
IS recto similes voces: sed sæpius *i* dant.

Substantiva ex adjectivis facta eorum legem plerumque sequuntur: ut, *bipennis*, a Halbert, or any two-edged Instrument, *bipenni*; *molaris*, a Millstone, a Cheek-tooth, *molari*; *quadriremis*, a Ship with four Banks of Oars, *quadriremi*. Sic mensium nomina: ut, *Aprilis*, *Aprili*, April; *Quintilis*, *Quintili*, the old Name of the Month now called July; *November*, *Novembri*, *December*, *Decembri*, Months so called: quia nimirum hæc omnia adjectivè accepta *e* in neutro, ac proinde *i* in ablativo habent.

Exc. 1. At *e* tantùm habent, *rudis*, a Rod which was given to Gladiators when they were discharged from that Exercise; *juvenis*, a young Man. Item nomina propria: ut, *Clemens*, *Felix*, *Juvenalis*, *Nobilis*, *Melior*, &c. Etiam quæ in IL, X, CEPS, aut NS finiuntur: ut, *vigil*, a Watchman; *senex*, an old Man; *index*, a Discoverer; *artifex*, an Artificer; *nutrix*, a Nurse; *Princeps*, a Prince; *particeps*, a Partaker; *adolescens*, a Youth; *infans*, an Infant; *serpens*, a Serpent; *torrens*, a Brook: ✠ At *tridens*, Neptune's three-forked Sceptre, *tridente* vel *tridenti* facit.

Exc. 2. Adjectiva quædam in IS (præcipuè ea quæ de homine dicuntur) substantivè usurpata, quandoque substantivorum more *e*, sæpius verò *i*, in ablativo habent : ut *familiaris*, a Friend ; *rivalis*, a Rival ; *sodalis*, a Comrade ; *natalis*, a Birth-day ; *volucris*, a Bird.

Nominativus pluralis.

57. Rectus pluralis capit *es*. *Ia* dat tibi neutrum
Quod dedit *i* sexto : medius gradus inde *vetus*que
Excipitur : *plus plura* petit, sed rariùs edit
Pluria. Si solum dat sextus *E*, non *ia* pones.

1. Nominativus (ac proinde vocativus) pluralis desinit in *es* : ut, *panis*, *panes*.

2. In nominibus neutri generis, si ablativus singularis, vel in *i* solum, vel in *e* aut *i* simul, desiêrit, tum nominativus, adeòque et accusativus et vocativus plurales habent *ia* : ut, *mare*, *mari*, *maria* ; *felix*, *felice* vel *felici*, *felicia*.

Exc. At comparativa in *a* solum exeunt : ut, *duriora*, *fortiora*. *Plus*, *plura*, raró *pluria* habet : unde *complura* et *compluria*. *Vetus*, *vetera*, non *veteria* facit.

3. Neutra, quæ ablativum singularem in *e* solum terminant, in nominativo plurali *a*, non *ia* habent : ut, *dogma*, *dogmate*, *dogmata*, an Opinion ; *nemus*, *nemore*, *nemora*, a Wood.

Genitivus pluralis.

58. Præbet *ium* patrius, si sextus in *i* fuit antè.
Tolle *vigil*, *vetus*, *uber*, *inops*, *supplex*que, *memor*que,
Mugilis et *consors*, quibus et *pugil* et *celer* adde ;
Atque gradus medios ; (sed *ium plus* poscit.) Adhærent
His composita *genus*, *capio*, *facio*que *caput*que.

I. Genitivus pluralis in *ium* desinit, si ablativus singularis habuerit *i* tantum, sive *e* aut *i* simul : ut, *alveare*, *alveari*, *alvearium*, a Bee-hive ; *ferox*, *feroce*, vel *feroci*, *ferocium*, fierce. [Sic *vis*, abl. *vi* ; plural. *vires*, *virium*, *viribus*, &c. syllabâ additâ.]

Exc. 1. Sequentia autem nomina *um* habent, non *ium* : *vigil*, watchful ; *vetus*, old ; *uber*, fruitful ; *inops*, poor ; *supplex*, suppliant, or humbly entreating ; *memor*, mindful ; *mugilis* vel *mugil*, a Mullet ; *consors*, that hath the same Lot ; *pugil*, a Champion ; *celer*, swift ; *vigilum*, *veterum*, &c.

Exc. 2. Comparativa etiam habent *um* : ut, *durior*, *duriorum* ; *mollior*, *molliorum*. At *plus plurium* facit.

Exc. 3. *Um* denique accipiunt composita à *genus*, *capio*, *fa-*

cio, et *caput*: ut, *degener*, unworthy of his Anceſtors, degenerating; *particeps*, partaking of; *artifex*, artificial; Workman-like; *praeceps*, forward, headlong; *occiput*, the Hindhead; *degenerum*, *participum*, &c.

59. Sextus *e* ſi tantum dederit, capit *um* genitivus.
As ſed *ium* Latiale petit: polyſyllaba deme,
Queis magis *um* placuit. Sed *ium* quærentibus adde
Nomen in IS vel in ES non creſcens: jungito et NS:
Tolle *parens*, *vates*, *panis*, *juveniſ*que, *caniſ*que.

II. Quæ in ablativo ſingulari *e* tantum habent, *um* recipiunt in genitivo plurali: ut, *leo*, *leone*, *leonum*, a Lion.

Exc. 1. Nomen Latinum in AS facit *ium*: ut, *mas*, *marium*, a Male; *as*, *aſſium*, twelve Ounces; *vas*, *vadium*, a Surety. ✠ At polyſyllaba potiùs per *um* efferuntur: ut *civitas*, *civitatum*, interdum *civitatium*, a State or Society of Men under the ſame Government and Laws, a City.

Exc. 2. Nomina in IS et ES non creſcentia in genitivo ſingulari habent *ium*: ut *hoſtis*, *hoſtium*, an Enemy; *ædes*, *ædium*, a Temple, a Houſe. Item in NS deſinentia: ut, *cliens*, *clientium*, a Vaſſal. ✠ At hinc excipitur, *parens*, a Parent, *parentum* potiùs quàm *parentium*; illinc *vates*, *vatum*; *panis*, *panum*: *juvenis*, *juvenum*; *canis*, *canum*.

60. Donat *ium Samnis*, *linter*, *caro*, *dos*, et *os*, *oſſis*,
Glis, *nix*, *nox*que *cohors*, *mus*, *faux*, *uter*: adde *Quiritem*,
Atque *larem*, *litem*, *cotem*, *cor*; compoſitumque
Uncia, quod ſimul *as* genuit: monoſyllaba junge
Conſona quæ duplex claudit. *Bos* ritè *boum* dat.

Exc. 3. *Ium* præterea nacta ſunt nomina ſequentia, licet *e* tantum habeant in ablativo ſingulari: *Samnis*, a Samnite; *linter*, a little Boat; *caro*, Fleſh; *dos*, a Dowry; *os*, *oſſis*, a Bone; *glis*, a Rat; *nix*, Snow; *nox*, the Night; *cohors*, a Company; *mus*, a Mouſe; *faux*, the Jaws; *uter*, a Bottle; *Quiris*, a Roman; *Lar*, an Houſhold God, or the Houſe; *lis*, Strife; *cos*, a Hone or Whetſtone; *cor*, the Heart; *Samnitium*, *lintrium*, *carnium*, &c.

Exc. 4. *Ium* quoque faciunt compoſita ab *uncia* et *as*: ut, *ſeptunx*, *ſeptuncium*, ſeven Ounces; *ſextans*, *ſextantium*, two Ounces; *bes*, *beſſium*, eight Ounces.

Exc. 5. *Ium* denique habent nomina unius ſyllabæ in duas

consonantes exeuntia: ut, *urbs*, *urbium*, a Town; *stirps*, *stirpium*, the Trunk of a Tree, a Root; *sors*, *sortium*, a Lot; *arx*, *arcium*, a Castle.

Exc. 6. *Bos*, *boum* facit.

61. *Um* sibi Grajugenûm propè cuncta vocabula poscunt: [tis.
Parciùs *ôn*, quæque ante dabant vel SIS vel A rec-

Nomina Græca genitivum pluralem plerumque in *um* terminant: ut, *Macedo*, a Macedonian; *Arabs*, an Arabian; *Æthiops*, an Ethiopian; *pyxis* a Box; *monocèros*, an Unicorn; *lynx*, a Beast so called; *gryps*, a Griffin; *Thrax*, a Thracian; *Macedonum*, *Arabum* *Æthiopum*, *pyxidum*, *monocerotum*, *lyncum*, *gryphum*, *Thracum*.

✠ Rariùs autem *ôn* habent, et ea ferè solùm, quorum nominativus singularis in A vel SIS definit: ut, *epigramma*, an Epigram; *metamorphosis*, a Change; *epigrammatôn*, *metamorphoseôn*, vel *epigrammatum*, *metamorphosium*.

62. Insuper et numero quæ sunt spoliata priore,
Dant patrium qualem numeris perfecta dedissent.
Orum at sæpe solent flexu dare Festa secundo.

Nomina tantùm pluralis numeri genitivum faciunt ex analogia numeri singularis, qualem, nimirum, si integra essent, verisimiliter haberent: ut, *pugillares*, Writing-tables, *pugillarium*; *manes*, Souls departed, *manium*; *lactes*, the small Guts, *lactium*; *fores*, a Gate, *forium*; *mœnia*, Walls, *mœnium*; *ilia*, the Entrails, *ilium*: quia singularis horum esset, *pugillaris*, *manis*, *lactis*, *foris*, *mœne*, *ile*. Contrà *lemures*, Hobgoblins; *cœlites*, Saints departed; *majores*, Ancestors; *lemurum*, *cœlitum*, *majorum*, faciunt; quia singularia forent, *lemur*, *cœles*, *major*.

Exc. Nomina Festorum, mutata declinatione, *orum* sæpe habent in genitivo plurali: ut, *Saturnalia*, the Feast of Saturn, *Saturnalium* et *Saturnaliorum*; *Bacchanalia*, the Feast of Bacchus, *Bacchanalium* et *Bacchanaliorum*.

63. Hoc demum in casu vatum regnare figuras
Adspicies, memori velim quas pectore condi.

¶ In multis eorum quæ genitivum pluralem formant in *ium*, Syncope, præsertim apud Poëtas, locum habet: ut, *nocentûm*, *cædûm*, *mensûm*; pro *nocentium*, *cædium*, *mensium*.

¶ Huic contraria est Epenthesis, sive literæ in medio vocum additio: ut, *alituum*, *cœlituum*; pro *alitum*, *cœlitum*.

Dativus pluralis.

64. Tertius eſt in *ibus* pluralis. *Bos* cape *bobus*,
Vel *bubus*. Sed *tis* magè quàm *tibus* optat A Græcum.
Sin quoque nonnullis Graiûm tribûere Poëtæ.

Dativus pluralis, cui ablativus ſemper eſt ſimilis, deſinit in *ibus*: ut, *panibus*.

Exc. 1. *Bos*, *bobus*, vel *bubus*, pro *bovibus*, facit.

Exc. 2. Græca in A ſæpiùs *tis*, quàm *tibus* habent: ut, *epigrammatis*, *poëmatis*, potiùs quàm *epigrammatibus*, *poëmatibus*; ab antiquis nominativus in UM, *epigrammatum*, *poëmatum*.

Exc. 3. Quædam Græca *ſin*, apud Poëtas, pro *dibus*, vel *tibus*, accipiunt: ut, *Troaſin*, *Chariſin*; pro *Troadibus*, *Charitibus*.

Accuſativus pluralis.

65. *Es* quartus pluralis habet. Sed *ium* genitivus
Cùm dedit, *eis* aut *is* patitur: ſed et *as* quoque donant
Quæ primi quartum numeri per *a* Græca dederunt.

Accuſativus pluralis terminatur in *es*: ut, *panes*.

Exc. 1. Quorum genitivus pluralis exit in *ium*, ea etiam in accuſativo *eis* vel *is* admittunt: ut, *pars*, *partium*, accuſ. *partes*, *parteis*, vel *partis*; *omnis*, *omnium*, accuſ. *omnes*, *omneis*, vel *omnis*.

Exc. 2. Quando accuſativus ſingularis in *a* deſinit, accuſativus pluralis in *as* etiam deſinere poteſt: ut, *lampas*, *lampadem*, vel *lampada*; *lampades* vel *lampadas*. Sic *Tros*, *Troas*; *heros*, *heroas*; *Æthiops*, *Æthiopas*, &c.

QUARTA DECLINATIO.

66. QUARTA dat US; dat et U, numero vix flexile primo.

Quarta Declinatio duas habet nominativi ſingularis terminationes, US et U: ut, *exercitus*, an Army; *genu*, the Knee. Sed U in ſingulari vix declinatur.

67. *Us* genitivus habet. Per *uis* flexêre vetuſti.

Genitivus deſinit in *ûs*: ut, *exercitûs*.

Exc. Apud priſcos ſcriptores genitivus exibat in *uis*: ut, *anus*, *anuis*, an old Wife.

68. Tertius optat *ui*; quandoque per *u* quoque lectus.

Dativus fit in *ui*: ut, *exercitui*.

Exc. Interdum etiam in *u* invenitur: ut, *metus*, *metu*, pro *metui*, Fear, apud Virgilium; *vestitus*, *vestitu*, pro *vestitui*, Clothing, apud Terentium.

69. *Um* retinet quartus. Fit sextus in *u* tibi casus.
Um quarto, reliquis *u* casibus optat IESUS.

Accusativus exit in *um*, ablativus in *u*: ut, *exercitum*, *exercitu*.

¶ IESUS, venerandum Salvatoris nostri nomen, accusativo casu IESUM, reliquis omnibus IESU habet.

70. Primus pluralis cum quarto semper in *us* fit.
Dat genitivus *uum*. Per *ibus* tibi tertius exit.
Partus ubus, *specus*, *artus*, *acus*, dant et *lacus*, *arcus*,
Atque *tribus*: sed utrumque *genu*, *portus*que, *veru*-que.

Nominativus pluralis, cui vocativus est similis, itemque accusativus, desinunt in *us*, genitivus in *uum*, dativus et ablativus in *ibus*: ut, *exercitus*, *exercituum*, *exercitibus*, *exercitus*, *exercitus*, *exercitibus*.

Exc. Quædam *ubus* in dativo et ablativo habent: *partus*, a Birth; *specus*, a Den; *artus*, a Joint, or any Member of the Body; *acus*, a Needle; *lacus*, a Lake; *arcus*, a Bow, *tribus*, a Tribe; *partubus*, *specubus*, &c.

¶ *Portus*, an Harbour, *portibus* et *portubus*; *genu*, the Knee, *genibus* et *genubus*; *veru*, a Spit, *veribus* et *verubus*, habere inveniuntur.

QUINTA DECLINATIO.

71. RECTUS in ES quintæ. Geminus mox casus [in *ei*
Prodit: at *i* fini vates quandoque recidit:
Quartus in *em*, sextus fit in *e*: numeroque secundo
Es primus, quartusque petunt: dat patrius *erum*,
Auctores quibus annuerint, et tertius *ebus*.

Quinta declinatio unicam habet nominativi singularis terminationem, nempe ES: ut, *res*, a Thing.

Genitivus et dativus singulares desinunt in *ei*, accusativus in *em*, ablativus in *e*: pluraliter, nominativus, accusativus et vocativus in *es*, genitivus in *erum*, dativus et ablativus in *ebus*: ut, *res*, *rei*, *rei*, *rem*, *res*, *re*; *res*, *rerum*, *rebus*, *res*, *res*, *rebus*.

✠ Poetæ interdum *i* à genitivo, rariùs à dativo abjiciunt: ut, *fide*, pro *fidei*.

¶ Hæc declinatio paucis vocabulis, iisque merè Latinis, conſtat: quorum pluraque toto plurali, omnia ferè (præter *res* et *dies*) genitivo, dativo et ablativo carent.

CAP. III.

DE IRREGULARI NOMINUM DECLINATIONE.

TRIPLEX eſt nominum irregularium differentia: alia enim *variant*, alia *deficiunt*, alia *abundant*.

I. Variantia ſunt, quæ ab uno genere, unave declinatione in alium tranſeunt.

II. Defectiva ſunt, quæ caſu, numero, aliove accidente deficiunt.

III. Abundantia ſunt, quæ in eadem ſignificatione multifariam efferuntur.

I. *VARIANTIA.*

VARIAT nomen tribus modis, 1. Variat genus: ut, *hoc cœlum, hi cœli;* quod Heterogeneum nominatur. 2. Variat declinationem: ut, *hoc vas, vaſis; hæc vaſa, vaſorum;* quod Heteroclitum dicitur. 3. Variat genus et declinationem: ut, *hoc epulum, hæ epulæ;* quod Mixtum vocari poteſt.

§ 1. *De* HETEROGENEIS.

Nomina Heterogenea (ſub quibus et *Mixta* comprehenduntur) ſunt ſextuplicia.

1. *In ſingulari maſculina; in plurali neutra.*

1. Maſculeum primo numero, neutrale ſecundo,
Dindymus accipiet genus, et *Pangæus*, *Avernus;*
Tænarus adjungi, fœcundaque *Maſſica* vino,
Mænala, *Taygetus*, et *Tartarus*, *Iſmarus* optant.

In ſingulari maſculina, in plurali neutra ſunt hæc nomina: *hic Dindymus, hæc Dindyma*, a Hill in Phrygia. Sic *Pangæus*, a Promontory of Thrace; *Avernus*, a Lake in Campania that casts up a deadly Steam, and therefore, by the Poets, used for Hell; *Tænarus*, a Promontory of Laconia; *Maſſicus*, a Hill in Campania, famous for excellent Wine; *Mænalus*, a Hill in Arcadia; *Taygetus*, a Hill of Laconia; *Tartarus*, Hell, or the Place of the Damned; *Iſmarus*, a Hill in Thrace.

2. In singulari masculina, in plurali masculina et neutra.

2. Anteriore mares numero, junxere viriles;
At fines *jocus* atque *locus* pluralia neutris.

Hæc duo in singulari sunt masculina, in plurali masculina et neutra; *jocus, joci,* et *joca,* a Jest; *locus, loci* et *loca,* a Place.

3. In singulari feminina, in plurali neutra.

3. Singula femineum capiunt, pluralia neutrum,
Carbasus, Argolico deletaque *Pergamus* igni.

In singulari feminina, in plurali neutra sunt: *carbasus, carbasa,* a Sail; *Pergamus, Pergáma,* the Citadel of Troy.

4. In singulari neutra, in plurali masculina.

4. Mascula plurali numero sunt, neutra priore,
Elysium, cælum, quibus apte jungitur *Argos.*

In singulari neutra, in plurali masculina sunt: *hoc Elysium, hi Elysii,* a Place of pleasant and delightful Fields, into which the Heathens believed the Souls of good Men went after their departure hence; *hoc cœlum, hi cœli,* Heaven; *hoc Argos, hi Argi,* a City in Greece.

5. In singulari neutra, in plurali masculina vel neutra.

5. *Rastrum* cum *freno* pluraliter *i* vel *a* poscunt.

In singulari neutra sunt, in plurali masculina vel neutra: *rastrum, rastri* et *rastra,* a Rake; *frenum, freni* et *frena,* a Bridle.

6. In singulari neutra, in plurali feminina.

6. *Delicium* dat *delicias, epulas epulum* vult.
Balnea dic vel *eas,* numero sed *eum* modò primo.

In singulari neutri generis, in plurali feminina sunt: *delicium, deliciæ,* Delight, a Darling; *epulum, epulæ,* a Banquet; *balneum,* verò in plurali *balneæ* et *balnea* habet, a Bath.

§ 2. *De* HETEROCLITIS.

7. *Vas vasis* terni flexûs, plurali secundi est,
Jugerum at inverso ritu variato, reservans
Jugeris ex numero præeunte et *jugere* solum.
Partim sit quartæ, partim *domus* esto secundæ.

Declinatione variant nomina hæc sequentia:

1. *Vas, vasis,* a Vessel, in singulari est tertiæ declinationis, in plurali, *vasa, vasorum,* secundæ.

2. *Jugerum* contrà, *jugeri,* an Acre of Ground, or as much as a

Yoke of Oxen will ear in a Day, in singulari secundæ declinationis, in plurali verò tertiæ, *jugera jugerum*, *jugeribus*. Interdum etiam *jugeris* in genitivo, et *jugere* in ablativo singulari legitur.

3. *Domus*, a House, partim secundæ, partim quartæ declinationis est: quos autem ex hac vel illa casus habeat, in Rudimentis nostris ostendimus.

II. *DEFECTIVA*.

DEFECTIVA sunt quadruplicia: alia enim *Declinatione*, alia *Casu*, alia *Genere*, alia denique *Numero* deficiunt.

§ 1. *Deficientia* DECLINATIONE.

Deficientia DECLINATIONE (quæ aliter INDECLINABILIA seu *Ἄπτωτα* vocantur), ea sunt, quæ unam omnibus in casibus vocem retinent. Ea autem duabus regulis sequentibus comprehenduntur.

8. Nomen in U rarò numero variabo priore:
Pleraque in I nusquam: positum pro nomine verbum,
Aut alias partes, elementaque, materiales
Adde etiam voces, peregrinaque nomina, formam
Ni Latiam induerint: numerum queis denique junge
Cardineum: *duo*, *tres*, *unus*, compostaque *centum*
Hoc tamen ex cœtu cupiunt, et *millia*, tolli.

INDECLINABILIA, sive casibus invariata, sunt hæc:

1. Omnia ferè nomina in U, in singulari: ut, *genu*, the Knee.

2. Pleraque nomina in I, utroque numero: ut, *gummi*, Gum.

3. Verbum, aut alia quævis orationis pars pro nomine posita: ut *Illorum vivere est mori*, i. e. *Illorum vita est mors*, Cic. *Cras istud*, i. e. *iste dies crastinus*. Mart. *Sed recti finem extremumque esse recuso euge tuum et belle*, i. e. *tuum plausum et laudationem*, Pers.

4. Nomina literarum: ut, *Alpha*, *Beta*, A, B, C.

5. Voces materialiter positæ: ut, si dicas, Ex *ne* et *homo* componitur *nemo*.

6. Nomina peregrina, seu Barbara (i. e. neque Græca, neque Latina), ut, *Adam*, *Job*, *Elizabeth*, *Jerusalem*. Nisi ex prima sua origine fines habeant ad declinationem idoneos: ut, *David*, *Solomon*, *Hannibal*: vel Latina eis terminatio accedat: ut, *Adamus*, *Jobus*, *Elizabetha*, *Hierosolyma*.

7. Numeralia, quæ Cardinalia vocantur, à *quatuor*, ad *centum*, hoc inclufo. Cetera enim, *unus* utroque numero, *duo*, *tres* plurali declinantur. *Mille* adjectivum non declinatur: et *mille* fubftantivum fingulari quidem invariabile eft; pluraliter vero declinatur *millia*, *millium*, *millibus*, &c.

7. Hæc etiam immotos retinent vocabula fines:
Semis habens primum numerum, *frit*, *git*, (quibus addi [fecundum
Gaufape, *cepe* volunt:) numerum quoque nacta
Tot, *quot*, cum natis; fed *nequam pondo*que utrumque.

Indeclinabilibus infuper adjungenda funt:

8. Singularem tantùm numerum habentia: *femis*, the Half of any Thing; *frit*, the little Grain at the Top of the Ear of Corn; *git*, feu *gith*, a Kind of Cockle. Quibus fortè addi poffunt, *cepe*, an Onion; *gaufape*, a Frieze, or rough Garment that Soldiers ufed.

9. Tantùm pluralia, *tot*, fo many; *quot*, how many? cum compofitis, *totidem*, juft fo many; *quotquot* et *quotcunque*, how many foever; *aliquot*, fome.

10. Utroque numero gaudentia: *nequam*, naughty, worthlefs; *pondo*, a Pound.

§ 2. *Deficientia* CASU.

Casu *Deficientia*, pro numero cafuum fuperftitum, diftinguuntur: alia enim unicum tantùm, alia duos, alia tres, alia quatuor, alia denique quinque cafus habent; quæ Grammatici vulgò *Monoptota*, *Diptota*, *Triptota*, *Tetraptota*, et *Pentaptota*, appellant.

1. MONOPTOTA.

10. Unicus his tantùm cafus manet. *Inquies*, *exfpes*,
Atque *potis* folos rectos tenuere. Paternum
Dant, *dicis*, *nauci*. Sextum *noctu*que *diu*que,
Ergô pro *causâ*, *promptu*, *natu*que *relatu*,
Admonitu, *injuffu*, fic talia plurima. Quartum
Pluralem *inficias*, velut *incita*, fervat. Ibidem
Vult fextum *ingratis*. *Ambage* et *compede* fextum
Anteriore dabunt numero, propè plena fecundo.

Unicum tantùm cafum habent nomina fequentia:

1. Solum Nominativum fingularem, *inquies*, fubftantivum, Want of Reft; et hæc duo adjectiva, *exfpes*, hopelefs; *potis*, *pote*, able.

2. Solum Genitivum *dicis*, ut, *dicis gratiâ*, for the Fashion, for Form's Sake; *nauci*, the Shell of a Nut; *res nauci*, a Thing of no Value.

3. Solum Ablativum, *noctu*, in the Night-time; *diu*, *interdiu*, in the Day-time; *ergô*, pro *causâ*, for the Sake; *promptu*, in Readiness; *natu*, by Birth; *relatu*, in or by relating; *admonitu*, by the Admonition; *injussu*, without Command or Leave. Item plurima verbalia quartæ declinationis: ut, *accersitu*, *fricatu*, *illisu*, *jussu*, *percussu*, *persuasu*, &c.

4. Solum Accusativum pluralem, *inficias* (quod cum verbo *eo* tantùm jungitur); ut, *ire inficias*, to deny; *incita* vel *incitas*; ut, *ad incitas redactus*, reduced to a Strait or Nonplus.

5. Solum Ablativum pluralem, *ingratiis*, in Spite of one's Teeth.

6. *Ambage*, a Bout-gate; *compede*, a Fetter; in ablativo singulari ferè solo reperiuntur: in plurali autem integra sunt, nisi quod in genitivo *ambagum* vel *compedum* rariùs dicantur.

2. DIPTOTA.

11. Hæc gemino cernes casu contenta. *Necesse*
Rectum cum quarto capiunt, *volupe*, *instar*, et *astu*
Significans urbem, simul *hir*. Junxêre Latinum
Cum recto terni flexûs, *vesper*que *sirempse*que.
Impetis et *spontis* patrius tenet; *impete*, *sponte*
Crebra magis sexto: sic *verbere*, *verberis*, omnem
Pluralem servans: *repetundarum*, *repetundis*,
Suppetiæ, *inferiæ* quartum, vix plura tulerunt.

In duobus casibus inveniuntur hæc nomina:

1. In nom. et accus. sing. *necesse* vel *necessum*, Necessity; *volupe* seu *volup'*, i. e. *voluptas*, Pleasure; *instar*, Likeness, Bigness; *astu*, a Town: *hir*, the Palm of the Hand.

2 In nom. et ablat. sing. *vesper*, tertiæ declinationis, *vespere*, the Evening; *sirempse*, *sirempse*, the same, all alike.

3. In genit. rariùs, frequenter verò ablat. sing. *impetis* et *impete*, Force; *spontis* et *sponte*, of its own accord.

4. In genit. et ablat. sing. *verberes* et *verbere*, a Stripe or Blow, also the Scourge or Whip with which it is given. Plurali integrum est, *verbera*, *verberum*, *verberibus*, &c.

5. In genit. et ablat. plur. *repetundarum*, *repetundis*, Money unjustly taken in the time of one's Office.

6. In nom et accus. plur. *suppetiæ*, *suppetias*, Help; *inferiæ*, *inferias*, Sacrifices for the Dead.

3. TRIPTOTA

12. Hæc trinos sumunt casus, totidemque recusant

Tantundem primum, patrium, quartumque capeſſit.
At primum, quartum, quintum ſibi *faſ*que *nefaſ*que,
Atque *melos* ſolum retinent: *epos* adde, Pelaſgum
Et quod in ES finit neutrum, veluti *cacoëthes*.
Hos tantùm caſus *grates* pluraliter edit,
Atque *mele*, *Tempe*, pariter finitaque Græca.
At *dica* dat geminum quartum, geminumque vocantem
Mactus habet. *Femini* rectum modò deme priorem:
Integer aſt alter numerus. *Prece* flecte, *preci*que,
Atque *precem*, caſus retinens pluraliter omnes.

Hæc nomina tribus tantùm caſibus uſurpantur:

1. *Tantundem* nominat. et accuſ. *tantidem*, genit. ſing. even as much.

2. *Fas*, Right; *nefas*, Wrong; *melos*, a Song; *epos*, an Heroic Poem: item Græca in ES neutri generis: ut, *cacoëthes*, an evil Cuſtom; nominat. accuſ. et voc. plur.

3. *Grates*, Thanks: item pluralia in E Græca: ut, *cete*, Whales; nom. accuſ. et voc. plur.

4. *Dica*, a Proceſs or Action at Law, habet (præter nominativum ſing.) accuſativos utriuſque numeri, *dicam* et *dicas*.

5. *Mactus*, una cum nominativo ſing. utrumque vocativum habet; ſing. ut, *Macte virtute eſto*, Horat. go on, and increaſe in Virtue; plur. *Macti ingenio eſte*, Plin. improve your Skill.

8. *Feminis*, the Thigh, nom. ac proinde accuſ. et vocat. ſing. deſtituitur: in plur. autem integrum eſt, *femina*, *feminum*, *feminibus*, &c.

7. *Preci*, *precem*, et *prece*, a Prayer, abſque nom. genit. et vocat. ſing. Plurali integrum eſt, *preces*, *precum*, *precibus*.

13. *Rus*, *thus*, atque *metus*, *mel*, *hyems*, cum *farre*, recuſant
In numero patrium, ternum ſextumque ſecundo:
Queis (adimens *res* atque *dies*) dabis omnia quintæ.

8. Genitivo, dativo et ablat. plurali carent, adeòque eo in numero triptota ſunt, hæc nomina: *rus*, the Country; *thus*, Frankincenſe; *metus*, Fear; *mel*, Honey; *hyems*, Winter; *far*, Corn. Item omnia quintæ declinationis nomina (præter *res* et *dies*); ut, *ſpes*, *ſcabies*, *ſpecies*, *acies*.

4. TETRAPTOTA.

14. Caſibus invenies quædam viduata duobus:

Namque *vicis*, *pecudis*, *fordis*, *ditionis*, *opifque*,
Vix retinent rectum numeri quintumque prioris.
His quoque *nex*, *daps*, *frux* minùs ufurpataque
cernes.

1. Nominativo, ac proinde vocativo fing. privantur hæc nomina: *vicis*, the Place or Stead of another; *pecudis*, a Beast; *fordis*, Filth; *ditionis*, Dominion, Power: *opis*, Help. Porro *ditionis* caret toto plurali: *opes* pro *auxilio* rariùs pro *divitiis* autem, feu *potentia*, femper plurali reperitur. *Pecudis* et *fordis* plurali integra funt. *Vices* et *vicibus* funt fatis frequentia: at genitivus *vicum* vel *vicium* non dicitur.

2. *Nex*, Slaughter; *daps*, a Dish of Meat; *frux*, Corn; rariùs in nominativo, adeòque et vocativo fing. inveniuntur: plurali ferè integra funt.

5. PENTAPTOTA.

15. Quinque fuperftitibus, cafu mutilantur at uno
Plurima: diftribuens nam vox, referenfque, neganfque,
Atque rogans vocitante caret. Pronomina junge.
Tu, *meus*, et *nofter*, *noftras*, tamen excipe; quintum
Pluraque queis magni tribuit fententia Vofsì.
Plus dandi cafu; patrio *fatiafque*, *chaofque*,
Deficit: adde *fitus*. Nullum pluralia nôrunt
Ora, *vices*, patrium, *foles*, *labes*, *fobolefque*,
Atque *faces*, *proles*, *luces*. Fors plura notabis.

Uno cafu deficiunt voces fequentes:

1. Vocativo carent,

(1.) Diftributiva, feu Partitiva: ut, *quidam*, *alius*.

(2.) Relativa: ut, *qui*, *qualis*.

(3.) Negativa: ut, *nullus*, *neuter*.

(4.) Interrogativa: ut, *quis?* *uter?*

(5.) Pronomina: ut, *ego*, *fui*.

⁂ Excipiuntur vulgò hæc quatuor pronomina; *tu*, *meus*, *nofter*, et *noftras*. At Voffius, aliique Grammaticorum principes, aliis etiam Pronominibus vocativum tribuunt: ut, *ille*, *ipfe*, *ifte*, *hic*, *is*, et *idem*: item Partitivis feu Diftributivis quibufdam: ut, *aliquis*, *quilibet*, *quicunque*, *quifque*, *omnis*.

2. Dativo fing, caret *plus*.

3. Genitivo fingulari, totoque plurali, *fatias*, i. e. *fatietas*, a Glut or Fill of any Thing; *chaos*, a confufed Mafs; item genitivo, forfan et dativo fing. et genit. dat. et abl. plur. *fitus*, Situation or Place, alfo Naftinefs.

4. Genitivo plurali: *os*, the Mouth; *vicis*, a Turn; *Sol*, the Sun, plur. Heat or Days; *labes*, a Spot; *soboles* et *proles*, Offspring; *fax*, a Torch; *lux*, Light, or a Day; item, *fax*, Dregs; *nex*, Slaughter, et alia quædam.

§ 3. *Deficientia* GENERE.

Genere defici hîc intelligimus nomina quædam adjectiva, quæ genere aliquo, five per totum numerum, feu per certos quofdam cafus, vel rarò vel nunquam ufurpatâ inveniuntur. De quibus hæc regula efto.

16. Plurali primo, quarto quintoque carebit
Neutrius generis, quod in ER fit, fine fub uno,
Mobile, FEX, OR et ES fimul OS: cum *pubere*, *fupplex*, [que.
Comis, *inops*que, *vigil*, *fons*que, *intercus*que *redux*-
Cetera mafculei rectum removeto priorem.
At *victrix*, *ultrix*, numero muliebria primo,
Femineum neutrumque genus pluralia pofcunt.
Plus primo numero neutrum tulit, omne fecundo.

Genere uno vel pluribus deficiunt:

1. In nom. accuf. et vocat. plur. neutro ferè deftituuntur adjectiva tertiæ, quæ fub una terminatione exeunt:

(1.) In ER: ut, *pauper*, *celer*, *degener*, *uber*.

(2.) In FEX: ut, *artifex*, *carnifex*

(3.) In OR: ut, *memor*, *concolor*, *bicorpor*.

(4.) In ES: ut, *ales*, *dives*, *fofpes*, *fuperftes*, *defes*, *refes*, *hebes*, *teres*, *præpes*.

(5.) In OS: ut, *compos*, *impos*, *exos*.

(6.) Item, *pubis*, *impubis*, *fupplex*, *comis*, *inops*, *vigil*, *fons*, *infons*, *intercus*, *redux*, et forfan alia.

2. *Ceter* vel *ceterus* in nominativo fing. vix dicitur, fed *cetera* et *ceterum*, the Reft.

3. *Victrix*, victorious, et *ultrix*, revengeful, in fingulari, feminini tantùm funt generis, in plurali autem feminini et neutri, *victrices* et *victricia*; *ultrices* et *ultricia*.

4. *Plus* in fingulari neutri, in plurali omnis generis eft.

§ 4. *Deficientia* NUMERO.

Ex his alia *plurali*, alia *fingulari* deficiunt. Ex utrifque autem e primùm nomina exponemus, quæ ad fumma quædam capita foleant reduci: cetera deinde fub fuo quæque genere nominatim recenfebimus.

Plurali IN UNIVERSUM *carentia.*

17. Propria ſunt ſolo numero varianda priore:
Ni vel plura notent, vel ſint pluralia tantùm.
Nomina virtutum, vitiorum, abſtractaque et artes,
Rariùs agnoſcunt pluralem, et pleraque quintæ:
Queis junges herbas, frumenta, metalla, liquores.

In plurali nunquam vel rariùs inveniuntur:

1. Nomina propria: ut, *Hector, Dido, Italia, Roma, Parnaſſus, Danubius.*

Exc. 1. At ſi propria pluribus ejuſdem nominis conveniant, nihil impedit quo minùs plurali utamur. Dicimus enim *plures Joves, duodecim Cæſares, tres Alexandri reges Scotorum.*

Exc. 2. Quædam urbium nomina in ſolo plurali leguntur: ut, *Veii, Athenæ, Bactra:* de quibus reg. 21. mox dicetur.

2. Rariùs etiam in plurali uſurpantur:

(1.) Nomina virtutum: ut, *juſtitia,* Juſtice; *fortitudo,* Courage.

(2.) Nomina vitiorum: ut, *ambitus,* Ambition; *luxus,* Luxury.

(3.) Nomina abſtracta: ut *magnitudo,* Greatneſs; *juventus,* Youth.

(4.) Nomina artium: ut, *Grammatica,* Grammar; *Muſica,* Muſic.

(5.) Nomina quintæ declinationis pleraque omnia: ut *fides,* Faith; *macies,* Leanneſs.

(6.) Nomina herbarum: ut, *hyſſopus,* Hyſſop; *apium,* Parſley.

(7.) Nomina frumentorum: ut, *triticum* Wheat; *ſecale,* Rye.

(8.) Nomina metallorum: ut, *aurum,* Gold; *argentum,* Silver. Item mineralium: ut, *alumen,* Alum; *ſulphur,* Brimſtone.

(9.) Nomina liquorum: ut, *lac,* Milk; *oleum,* Oil.

(10.) Huc denique referuntur nomina multarum rerum, quæ menſurari aut ponderari ſolent: ut, *butyrum,* Butter; *ſaccharum,* Sugar.

MASCULINA *nunquam vel rarò pluralia.*

18. Hæc quoque pluralem numerum vix maſcula norunt:
Nemo, penus, viſcus, limus, cum *ſanguine, pontus,*
Heſperus, atque *fimus, mundùs* muliebris, et *aër:*
Æthera cum *muſco* junges et prole *diei.*
Pluralemque *ſopor* rarò, *ros, pulvis,* habebunt.

In plurali vix unquam reperiuntur hæc nomina maſculina;

Nemo, Nobody; *penus*, all Manner of Provisions; *viscus*, Bird-lime, Glue; *limus*, Slime; *sanguis*, Blood; *pontus*, the Sea; *hesperus*, the Evening, or Evening Star; *fimus* Dung; *mundus*, pro *mulierum ornamentis*, a Woman's Ornaments; *aër*, the Air; *æther*, the Sky; *muscus*, Moss that grows upon Trees, Walls, Brinks of Rivers, or the like; *meridies*, Noon, à *medius* et *dies* co rpositum.

Rariùs pluralem admittunt, *sopor*, a deep Sleep; *ros*, Dew; *pulvis*, Dust.

FEMININA *nunquam aut rarò pluralia.*

19. Vix ea plurales adhibent muliebria casus:
Plebs, *humus*, atque *lues*, *sitis*, ac *argilla*, *supellex*,
Cum *venia*que *salus*, et *vespera*, *glarea*, *pubes*,
Et *tabes*. Numerum capiunt quoque rara secun-
Talio, cum *cholera*, *bilis*, *pax*, *gloria*, *tellus*, [dum,
Et *labes*, *cutis*, atque *quies*, *pituita*, *fames*que:
Adde *picem*, *famam*, *sobolem*, cumque *indole*, *prolem*.

Hæc feminina vix unquam in plurali adhibentur: *Plebs*, the common People; *humus*, the Ground; *lues*, a Plague; *sitis*, Thirst; *argilla*, Potters Earth; *supellex*, Houshould-stuff; *venia*, Pardon, Licence; *salus*, Health; *vespera*, the Evening; *glarea*, Gravel; *pubes*, the Youth; *tabes*, a Consumption.

Rariùs plurali reperiuntur: *talio*, like for like; *cholera*, Choler; *bilis*, an Humour of the Body, also Anger, likewise a Disease; *pax*, Peace; *gloria*, Glory; *tellus*, the Earth; *labes*, a blemish; *cutis*, the Skin; *quies*, Rest; *pituita*, Phlegm or Rheum; *fames*, Hunger; *pix*, Pitch; *fama*, Fame; *soboles* et *proles*, Offspring; *indoles*, a natural Disposition.

NEUTRA *nunquam vel rarò pluralia.*

20. Insuper hæc numerum renuunt propè neutra secundum:
Sal, *jubar*, et *nihilum*, *virus*, *pus*, atque *veternum*,
Justitium, *fœnum*, *sabulum*, *senium*que, *lutum*que,
Ver, *ebur*, atque *penum*, *lethum*, cum *glutine*, *viscum*.
Adde *salum*, *glastum*, *nitrum*, *nil*, *nectar*, *omasum*,
*Mane*que *prolubium*, simul et *diluculum*, et *album*,
Atque *gelu*, *tabum*, *pelagus*, quoque *vulgus* et *hilum*,
Zinziber atque *hepar*, *gypsum*, *cœnum*que, *vitrum*que,
Cumque *croco lardum*, *piper* et cum *felle barathrum*.

Hæc neutra denique nunquam vel rarò in plurali usurpantur:

Sal, Salt; *jubar*, the Sun-beam; *nihilum*, *nihil*, et *nil*, nothing; *virus*, Poiſon; *pus*, corrupted Matter; *veternum* vel *veternus*, a Lethargy, Drowſineſs, Slothfulneſs; *juſtitium*, the Vacation, or Time when Courts do not ſit; *fœnum*, Hay; *ſabulum*, [vel *ſabulo*, maſc. gen.] groſs Sand or Gravel; *ſenium*, old Age; *lutum*, Clay; *ver*, the Spring-time; *ebur*, Ivory; *penum*, -*i*, et *penus*, -*oris*, tertiæ, all kind of Victuals; *lethum*, Death; *gluten*, et *glutinum*, Glue; *viſcum*, Bird-lime, or the Shrub Miſletoe, of which it is made: *ſalum*, the Sea; *glaſtum*, the Herb Woad, wherewith Cloth is dyed blue; *nitrum*, Nitre; *nectar*, the Drink of the Gods; *omaſum*, the thick and fatty Part of the Belly of a Beeve; *mane*, the Morning; *prolubium*, a ſtrong deſire or Appetite; *diluculum*, the Dawning of the Day; *album*, a Liſt of Names, a Muſter-roll; *gelu*, Froſt; *tabum*, corrupt Blood or Gore; *pelagus*, the Sea; *vulgus*, the Rabble: *hilum*, the black Speck of a Bean, a Trifle; *zinziber*, Ginger; *hepar*, the Liver; *gypſum*, Parget, or white Lime Plaiſter; *cœnum*, Dirt or Mire; *vitrum*, Glaſs; *crocum*, Saffron; *lardum*, Bacon; *piper*, Pepper; *fel*, Gall; *barathrum*, a Gulf or Dungeon.

SINGULARI *in univerſum carentia.*

21\. Multa tenent ſolos plurales nomina caſus,
Feſta, libros; urbes, ludos ſignantia: jungi[que:
Cardineus vult his numerus quoque, diſtribuenſ-
Quem *pauci*, *plerique* gregem comitantur et *ambo*.

Singulari generatim privantur:

1\. Nomina feſtorum: ut, *Bacchanalia*, the Feaſt of Bacchus; *Quinquatria* et *Quinquatrus*, fem. gen. the Feaſt of Minerva.

2\. Multa nomina librorum: ut, *Bucolica*, a Book of Paſtorals; *Georgica*, a Book of Husbandry.

3\. Nomina ludorum: ut, *Apollinares*, Games to the Honour of Apollo; *Olympia*, the Olympic Games.

4\. Multa urbium nomina: ut, *Philippi*, *Syracuſæ*, *Sardes* vel *Sardeis*, *Hieroſolyma*.

5\. Numeri cardinales omnes (præter *unus* et *mille* ſubſtantivum): ut, *duo*, two; *centum*, a Hundred.

6\. Numeri diſtributivi plerumque: ut, *ſinguli*, one by one: *bini*, two and two; *deni*, by Tens.

7\. Quibus denique adde, *pauci*, few; *plerique*, the moſt part; *ambo*, both.

MASCULINA *nunquam vel rarò ſingularia.*

22\. Hæc etiam numero ſpoliantur maſcula primo;
Cancelli, *manes*, *lemures*, *faſtuſque minores*,
Majores, *faſces*, *natales*, *poſteri* et *antes*,

Atque *pugillares*, *ſuperi*; cum *codiquecillis*,
Furfuribus, *cani*, *Luceres*, ſimul *inferi* adhærent:
Et, quibus eſt rarus numerus prior, iſta; *penates*,
Ac *proceres*, *ſentes*, *vepres*, *caſſeſ*que, *fori*que,
Et cum *cælitibus*, *fines* quoque, *liberi* et *artus*.

Vix unquam in ſingulari reperiuntur hæc nomina maſculina: *Cancelli*, Lattices; *manes*, the Spirits of Men departed; *lemures*, Hobgoblins, or Spirits that walk in the Night; *faſtus* vel *faſti*, Calendars, wherein were ſet down the Names of Magiſtrates, Feaſt Days, &c. *majores*, Anceſtors; *minores*, Succeſſors; *faſces*, a Bundle of Rods that were carried before the chief Magiſtrates of Rome; *natales*, Parentage; *poſteri*, Poſterity; *antes*, the outer Pillars of an Houſe, a Buttreſs; *pugillares*, Writing-tables; *ſuperi*, the Gods above; *inferi*, the Gods below; *codicilli*, Epiſtles or Writings; *furfures*, Scales in the Head; *cani*, gray Hairs; *Luceres*, one of the three Parts into which the People of Rome were divided by Romulus.

Rariùs ſingularem admittunt: *penates*, Houſhold Gods, or the Houſe; *proceres*, the Nobles; *ſentes*, Thorns; *vepres*, Briers; *caſſes*, a Hunter's Net; *fori*, the Hatches of a Ship; *cælites*, the Saints above; *fines*, the Borders or Frontiers of a Country; *liberi*, Children; *artus*, the Joints or Limbs of the Body.

FEMININA *nunquam vel rarò ſingularia*.

23. De grege femineo ſunt hæc pluralia tantùm:
Excubiæ, *tenebræ*, *Nonæ*, cum *lactibus*, *Idus*,
Quiſquiliæ, *thermæ*, *ſcopæ* quoque *relliquiæ*que,
Feriæ et *exſequiæ*; cum *cunis*, *divitiiſ*que,
Exuviæ, *induviæ*, *gerræ*, jungantur, *opeſ*que,
Atque *facultates*, *diræ*, *ſcalæ*que, *plagæ*que.
His *apinas*, *tricaſ*que, *minas*, *valvaſ*que *Kalendas*,
Inſidias et *vindicias*, et pauca locorum
Nomina, *primitias*, *fortunas*, atque *ſalinas*,
Adjici et *inducias*: numero neque *nundina* flecti
*Nuptia*ve invenies, aut *nuga*, *manubia* primo.
Quem tamen interdum capiunt *decimæ*que, *foreſ*-
Præſtigiæ, *ſalebræ*, *fauces*, et *literæ* et *ædes*, [que.
Atque *operæ*, *phaleræ*, *bigæ* cum fratribus, et cum
Factio ſignatur *partes*; *Charites*, *ſcatebræ*que,
Pluraque quæ meliùs referet tibi ſermo ſolutus.

Hæc feminina vix unquam in singulari leguntur: *Excubiæ*, Watches; *tenebræ*, Darkness; *Kalendæ*, *Nonæ*, *Idus*, the Names which the Romans gave to certain Days in each Month; *lactes*, the small Guts; *quisquiliæ*, the Sweepings of a House, Things of no Value; *thermæ*, hot Baths; *scopæ*, a Besom; *reliquiæ*, the Remainder of any Thing; *feriæ*, Holidays; *exsequiæ*, Funerals; *cunæ*, a Cradle; *divitiæ*, Riches; *exuviæ*, an Enemy's Spoils; *induviæ*, Clothes to put on; *gerræ*, idle Stuff, a Tale of a Tub; *opes*, Riches; *facultates*, one's Goods and Chattels; *diræ*, Curses or Imprecations; *scalæ*, a Ladder; *plagæ*, Nets; *opinæ*, Cobwebs; *tricæ*, Trifles; *minæ*, Threats; *insidiæ*, an Ambush; *vindiciæ*, an Assertion of one's Liberty, a Vindication or Defence; *primitiæ*, First-fruits; *fortunæ*, one's Fortune or Estate; *salinæ*, Salt-pits; *valvæ*, folding Doors; *induciæ*, a Truce; *nundinæ*, a Market or Fair; *nuptiæ*, a Marriage; *nugæ*, idle Stories; *manubiæ*, Spoils taken in war. Item nonnulla locorum nomina: ut, *Alpes*, a Tract of high Mountains on the North of Italy; *Gades*, Cadiz or Cales, an Island and City in Spain; *Thermopylæ*, the Straits of Mount Oeta in Thessaly; *Æsquiliæ*, mons Æsquilinus, one of those Hills on which Rome was built.

Rariùs etiam in singulari usurpantur, *decimæ*, Tithes; *fores*, a Gate; *præstigiæ*, juggling Tricks; *salebræ*, rugged, uneven Places; *fauces*, the Jaws; *literæ*, an Epistle or Letter; *ædes*, an House; *operæ*, Workmen; *phaleræ*, Trappings for Horses; *bigæ*, a Chariot drawn with two Horses, et simul à *jugo* composita: ut, *trigæ*, one with three Horses; *quadrigæ*, one with four; *partes*, pro *factione*, a Faction or Party; *Charites*, the three Graces; *scatebræ*, a Spring or Source.

Item alia quædam, quæ haud facilè versu dicuntur: ut, *affaniæ*, idle Tittle-tattle; *angustiæ*, pro *inopia* aut *difficultate*, Straits or Difficulties; *argutiæ*, Quirks, Witticisms; *facetiæ*, pleasant Sayings; *furiæ*, pro *furore*, Fury; *lapicidinæ*, Stone-quarries; *minutiæ*, the smallest Things that may be seen, little Niceties; *offuciæ*, Cheats or Tricks; *parietinæ*, ruinous Walls.

NEUTRA *nunquam vel rarò singularia.*

24. Hæc numeri spernunt casus neutralia primi:
Lautia, cum *transtris*, *bellaria*, cum *paraphernis*,
Et, cum *principiis*, *bona*, *tesqua*, *crepundia*, *scruta*,
*Castra*que cum sociis, *lamenta*que, *munia*, *flabra*,
Et cum prole sua *cunabula*, *Gargara* et *exta*,
*Acta*que *justa*, simul *præcordia*, *lustra* ferarum,
Claraque Romulidûm fastis *comitia*, quæque

Terruerant avidos cum prole *Ceraunia* nautas,
*Arma*que cum *roſtris*; flexu varianda ſecundo
Omnia: ſed terno *ſponſalia, mœnia*, junctis
Ilibus, et *brevibus, magalibus*. Inſuper addunt
Plurima doctores, quorum vel rarior uſus [rem.
Cernitur, aut numerum capiunt quandoque prio-

Hæc neutra in ſingulari vix unquam inveniuntur: *Lautia*, Proviſions for the Entertainment of foreign Ambaſſadors; *tranſtra*, the Seats where the Rowers ſit in Ships; *bellaria*, Dainties; *parapherna*, all things the Wife brings her Husband beſides her Dowry; *principia*, the Place in the Camp where the General's Pavilion ſtood; *bona*, Goods; *teſqua*, rough Places that lie untilled; *crepundia*, Children's Baubles or Playthings; *ſcruta*, old Garments or Traſh; *caſtra*, a Camp. Sic *æſtiva*, Summer-quarters; *hiberna*, Winter-quarters; *ſtativa*, a Leaguer or ſtanding Camp; in quibus *caſtra* intelligitur; *lamenta*, Lamentations; *munia*, Offices; *flabra*, Blaſts of Wind; *cunabula*, et ejus compoſitum *incunabula*, a Cradle; *Gargara*, the Top of Mount Ida, near Troy; *exta*, the Entrails, *acta*, the public Acts or Records; *juſta*, Funeral Rites or Obſequies; *præcordia*, the Bowels; *luſtra*, Dens of Wild Beaſts; *comitia*, an Aſſembly or Convention of the People; *Ceraunia* et *Acroceraunia*, high Hills on the Coaſt of Epirus; *arma*, Arms; *roſtra*, a Place in Rome, where they uſed to make Orations to the People. Quæ omnia ſunt ſecundæ declinationis: * Tertiæ verò, *ſponſalia*, Eſpouſals; *mœnia*, the Walls of a City; *ilia*, the Entrails; *brevia*, Shelves, or ſhallow Places in the Sea; *magalia*, Country Cottages.

III. *ABUNDANTIA*.

ABUNDANTIA ſunt octuplicia. 1. Quædam ſolâ terminatione abundant: ut, *arbor*, et *arbos*, a Tree. 2 Quædam ſolâ declinatione: ut, *laurus*, *lauri* vel *laurûs*, a Laurel-tree. 3 Quædam ſolo genere, qualia ſunt dubia omnia: ut, *hic* aut *hæc dies*, a Day. 4. Quædam terminatione et declinatione ſimul: ut, *materia*, *materiæ*, et *materies materiei*, Matter. 5. Quædam terminatione et genere ſimul: ut, *tonitrus* et *tonitru*, Thunder. 6. Quædam declinatione et genere: ut, *penus*, *peni* et *penûs*, maſc. et fem. *penus*, *penoris*, neut. all kind of Proviſions. 7. Quædam terminatione, declinatione, et genere: ut, *æther*, *ætheris*, et *æthra*, *æthræ*, the Sky. 8. Quædam in eadem declinatione diverſos habent caſus obliquos: ut, *tigris*, *tigridis*, et *tigris*, *tigrides*, et *tigres*, a Tiger. * Quibus denique addunt nomina quædam, quæ ſub

eadem significatione diversis numeris efferuntur: ut, *Fidena*, *Fidenæ*, et *Fidenæ*, *Fidenarum*, the Name of a City. Hæc fere omnia sub tribus regulis sequentibus summatim sunt comprehensa.

25. Innumeras uno sensu, multiplice fine,
Invenies voces: ut, *mendum*, *menda*que; *cassis*,
Cassida; *compago*, *compages*; *grus*que, *gruis*que:
Ceteraque auctorum quæ sedula lectio promet,
In quibus haud rarò genus est et flexio discors.

Longè plurima ac penè innumera sunt vocabula, quæ sub eadem significatione diversas nacta sunt terminationes, quæque propterea declinationes et genera haud rarò mutârunt: ut, *menda*, *dæ*, primæ fem. *mendum*, *-di*, secundæ neut. an Error; *cassis*, *-idis*, et *cassida*, *-idæ*, a Helmet, utrumque fem. hoc primæ, illud tertiæ; *compago*, *-ginis*, et *compages*, *-gis*, a joining together, utrumque fem. et tertiæ: *grus*, *gruis* et *gruis*, *gruis*, a Crane, hoc fem. illud dub. utrumque tertiæ.

26. Mobile, quod *clivus* format, *frenum*que, *bacillum*,
Arma, *jugum*, *limus*, *somnus*que, *animus*que receptat
Flexum vel ternum, mutato aut fine, secundum.

Nomina quædam adjectiva, ab his substantivis, *clivus*, *frenum*, *bacillum*, *arma*, *jugum*, *limus*, *somnus*, et *animus*, composita, exeunt in *is* vel *us*, ac proinde vel tertiæ sunt, vel primæ et secundæ declinationis: ut, *acclivis*, *-e*, et *acclivus*, *-a*, *-um*, rising upwards, steep, up Hill; *imbecillis* et *imbecillus*, weak; *semisomnis* et *semisomnus*, half-sleeping; *exanimis* et *exanimus*, dead.

Not. Tamen alteram terminationem in aliis vix usitatam, in aliis rariorem esse: Sic *magnanimus*, *flexanimus*, *effrenus*, *levisomnus*, dicimus, non *magnanimis*, &c. contra *pusillanimis*, *injugis*, *illimis*, *insomnis*, *exsomnis*, non *pusillanimus*, &c. et *semianimis*, *inermis*, *sublimis*, *acclivis*, *declivis*, *proclivis*, rariùs *semianimus*, *inermus*, &c. et *inanimus*, vix *inanimis*; *bijugus*, sæpiùs quam *bijugis*.

27. Nec te prætereat, quibus est et terminus unus,
Nomina per varios flexus quandoque vagari:
Qualia, ne longum faciam, tibi glossa recludet.

Multa sunt nomina, quæ sub una eademque nominativi singularis terminatione, in obliquis suis casibus, nunc hac, nunc illâ declinatione inflexa reperiuntur. Ea autem potissimùm sunt quadruplicia. Nam,

1. Quædam sunt primæ et tertiæ: ut, *Calchas*, *Calchæ*, et *Calchas*, *Calchantis*; *Euphrates*, *Euphratæ*, *Euphratis*.

2. Quædam sunt secundæ et tertiæ: ut, *Iber*, *Iberi*, et *Iberis*, *sequester*, *sequestri*, et *sequestris*, a Mediator, or Umpire. Sic *Oedipus*, *Oedipi*, et *Oedipodis*.

3. Quædam in US sunt secundæ simul et quartæ: ut, *domus*, a House; *colus*, a Distaff. Sic quarundam arborum nomina: ut, *ficus*, the Fig-tree; *pinus*, the Pine; *laurus*, the Laurel; *cornus*, the Cornel-tree; *quercus*, the Oak-tree.

4. Quædam denique tertiæ et quintæ sunt: ut, *plebes* (contractè *plebs*), *plebis*, et *plebei* seu *plebi*, the Commons; *fames*, *famis*, *famei* vel *fami*, Hunger; *requies*, *requietis*, et *requiei*, Rest.

CAP. IV.

DE NOMINUM COMPARATIONE.

COMPARATIO est nominis per gradus variatio.

Comparantur nomina tantùm adjectiva, eaque quorum significatio augeri potest vel minui.

GRADUS comparationis sunt tres, *Positivus*, *Comparativus*, et *Superlativus*.

POSITIVUS est, prima vox adjectivi rem absolutè et simpliciter significans: ut, *durus*, hard; *mollis*, soft.

COMPARATIVUS est, qui supra Positivum significat *magis*: ut, *durior*, harder; *mollior*, softer; i. e. *magis durus*, *magis mollis*.

SUPERLATIVUS est, qui supra Positivum significat *valdè* vel *maximè*: ut, *durissimus*, hardest or most hard; *mollissimus*, softest, or very soft; i. e. *valdè* vel *maximè durus*, *valdè* vel *maximè mollis*.

Comparatio est triplex, *Analoga*, *Anomala*, et *Elliptica*.

ANALOGA, seu *Regularis* est, quæ communem aliquam formationis suæ regulam sequitur. ANOMALA, seu *Irregularis*, est quæ ab hac regula deflectit. ELLIPTICA denique, seu *Defectiva* est, quæ uno aliquo vel duobus gradibus caret.

I. COMPARATIO ANALOGIA *seu* REGULARIS.

COMPARATIVI *formatio*.

1. PRIMUS in *i* casus Positivi, syllaba cui sit
Or subnexa, gradum medium formabit. At ortum
A *ficus* atque *dicus volus* et *loquus entior*, optat:
Junior hinc *juvenisque sinisteriorque sinister*.

COMPARATIVUS formatur à proximo casu Positivi in *i* ad-

dendo syllabam *or*; ut, *durus*, genitivo *duri*, *durior*; *mollis*, dativo *molli*, *mollior*.

Exc. 1. Adjectiva pleraque in *ficus*, *dicus*, *volus*, et *loquus*, à verbis, *facio*, *dico*, *volo*, et *loquor*, derivata, habent *entior*, ab antiquis positivis in *ens*: ut *munificus*, liberal, *munificentior*; *maledicus*, railing, *maledicentior*; *benevolus*, benevolent, *benevolentior*; *multiloquus*, that speaks much, *multiloquentior*.

Exc. 2. *Juvenis*, young, *junior* facit; *finister*, left, *finisterior*.

SUPERLATIVI *formatio*.

2. ER recti superadde RIMUS, gradus in desupremus
Surget. At, ER dempto, *dexter*, *citer* atque *finister*
Dant *imus*, ac *exter*, quod et *extremus* quoque format.

SUPERLATIVUS gradus dupliciter formatur.

I. Si Positivi nominativus desinat in ER, Superlativus fit adjiciendo RIMUS: ut, *niger*, black, *nigerrimus*; *celer*, swift, *celerrimus*.

Exc. Hæc quatuor, *dexter*, right; *citer*, near; *finister*, left; *exter*, foreign; delendo *er*, et addendo, *imus*, faciunt superlativum, *dextimus*, *citimus*, *finistimus*, *extimus*, et sæpiùs *extremus*.

3. In reliquis S atque SIMUS sibi subdere gaudet
Qui fit in *i* casus Positivi proximus. Atqui [que,
Dant LIMUS IS dempto *facilis*, *similis*que, *humilis*-
Cui *gracilis* formæ, simul *imbecillis* adhærent.
Posterus at *postremus* habet, *superus*que, *supremus*,
Et *summus*; priscum quoque et *interus* *intimus* edit.
Infimus atque *imus* capit *inferus*. A *ficus* ortus
Et *volus* et *dicus* est ENTISSIMUS: inde sed aufer
Mirificus. *Vetus* usque RIMUS cum *nuperus* optant,
*Maturus*que, SIMUS capiens aliquando: creari
Vultque gradus *nequam*, recto quasi *nequus* haberet.

II. Si Positivus non desinit in ER, superlativus formatur à proximo casu in I, addendo S et SIMUS: ut *durus*, *duri*, *durissimus*; *mollis*, *molli*, *mollissimus*.

Exc. 1. Hæc quinque, *facilis*, easy; *similis*, like; *humilis*, low; *gracilis*, lean; *imbecillis*, weak; abjecto IS et addito LIMUS, faciunt Superlativum, *facillimus*, *simillimus*, *humillimus*, *gracillimus*, *imbecillimus*.

Exc. 2. *Posterus*, behind, habet *postremus*; *superus*, above, *su-*

premus et *summus*; *interus*, inward, Positivo vix usitatum, *intimus*; *inferus*, below; *infimus* et *imus*.

Exc. 3. Composita cum *ficus*, *dicus* et *volus*, faciunt ENTISSIMUS, ab antiquis, uti diximus, Positivus in *ens*: ut, *munificus*, *munificentissimus*; *maledicus*, *maledicentissimus*; *benevolus*, *benevolentissimus*. ✠ At *mirificus*, wonderful, regulariter Superlativum facit *mirificissimus*.

Exc 4. Hæc tria, *nuperus*, late or new; *vetus* old; *maturus*, ripe; Superlativos formant in RIMUS, *nuperrimus*, *veterrimus*, *maturrimus*, vel etiam *maturissimus*, ab antiquis nominativis *nuper*, *veter*, *matur*.

Exc. 5. *Nequam*, indeclinabile, *nequior* et *nequissimus* facit, tanquam à recto *nequus* vel *nequis*.

II. COMPARATIO ANOMALA, *seu* IRREGULARIS.

4. Longiùs à dictis normis nonnulla recedunt:
Nam *bonus* et *melior* dat et *optimus*; et *malus* optat
Pessimus et *pejor*; *parvus minor* ac *minimus* vult;
Maximus et *major magnus*: *multus*que poposcit
Plurimus, et neutrum numero dans *plus* modò primo.

Irregulariter comparantur hæc nomina:
Bonus, good, *melior*, *optimus*.
Malus, bad, *pejor*, *pessimus*.
Parvus, little, *minor*, *minimus*.
Magnus, great, *major*, *maximus*.

Multus, many, *plurimus*; *multa*, *plurima*; *multum*, *plus*, *plurimum*. Nam *plus* in singulari est quasi substantivum, et neutri tantùm generis; in plurali adjectivum et omnis generis, ut supra docuimus.

III. COMPARATIO ELLIPTICA, *seu* DEFECTIVA.

1. Positivo *carentia*.

5. Hæc viduata gradu sunt pauca sequentia primo:
Ultimus ulterior; *prior*, et *primus*; *propior*que,
Proximus; *ocyor* atque *ocyssimus* adjiciantur:
Deterior jungi quibus et *deterrimus* ambit.

Positivo carent nomina sequentia, *ulterior*, farther, *ultimus*; *prior*, former, *primus*; *propior*, nearer, *proximus*; *ocyor*, swifter, *ocyssimus*; *deterior*, worse, *deterrimus*.

2. COMPARATIVO *carentia.*

6. *Nuperus*, orba gradu medio, *novus* ac *meritus* ſunt:
Par, *ſacer*, *invictus*, *perſuaſus* et *inclytus* adde.

Comparativo privantur: *nuperus*, *nuperrimus*, late; *meritus*, *meritiſſimus*, deserving; *novus* new, *noviſſimus*, mutatâ paulùm ſignificatione pro *ultimus*, last; *par*, *pariſſimus*, equal; *ſacer*, *ſacerrimus*, holy; *invictus*, *invictiſſimus*, invincible; *perſuaſus*, *perſuaſiſſimus*, perſuaded; *inclytus*, *inclytiſſimus*, renowned.

3. SUPERLATIVO *carentia.*

7. Hæc ſuperante carent: *ſatur*, et *diuturnus*, et *ingens*,
Atque *ſenex*, *juvenis*, *adoleſcens*, *pronus*, *opimus*;
Et finita BILIS propè cuncta, vel ILIS et ALIS:
Cum multis aliis quæ nunc perſcribere longum eſt.

Multa carent Superlativo: ut, *ſatur*, *ſaturior*, full; *diuturnus*, *diuturnior*, laſting; *ingens*, *ingentior*, great; *pronus*, *pronior*, inclined, ſtooping downward; *opimus*, *opimior*, rich, full: item hæc ætatum nomina, *adoleſcens*, *adoleſcentior*; *juvenis*, *junior*; *ſenex*, *ſenior*.

Superlativo etiam deficiunt:

1. Pleraque verbalia in BILIS: ut, *tolerabilis*, *tolerabilior*, that may be endured; *flebilis*, *flebilior*, lamentable.

2. In ILIS finita penultimâ longâ: ut, *juvenilis*, *juvenilior*, youthful; *civilis*, *civilior*, civil, courteous; *exilis*, *exilior*, ſmall.

3. Deſinentia in ALIS: ut, *capitalis*, *capitalior*, chief, deadly; *regalis*, *regalior*, like a King.

4. Multa alia promiſcuæ terminationis: ut, *arcanus*, *arcanior*, ſecret; *declivis*, *declivior*, bending downwards; *proclivis*, *proclivior*, prone, eaſy; *longinquus*, *longinquior*, far off; *propinquus*, *propinquior*, near.

4. POSITIVO *et* SUPERLATIVO *carentia.*

8. *Anterior* ſolùm, *ſequior*, *ſatior*que leguntur.

Hæc tria, *anterior*, former; *ſequior*, worſe; *ſatior*, better, in ſolo Comparativo inveniuntur.

5. COMPARATIVO *et* SUPERLATIVO *carentia.*

9. Hæc proprio genuêre gradus de corpore nullos
Nomina, vel raros: à verbis nominibuſque [et
Quæ compoſta fluunt; in DUS quoque Participans,
Dant quibus US purum fines, ICUS, IVUS, et INUS,

Aut IMIS aut ORUS: cum Deminuentibus adde
Plurima, quæ verſu promptum comprendere non eſt.

Nullos vel rariores ex ſeſe gradus emittunt nomina ſequentia:

1. Adjectiva cum nominibus aut verbis compoſita: ut, *verſicolor*, of divers Colours; *tardigradus*, ſlow paced; *degener*, degenerating; *conſonus*, of like Sound, agreeable; *fœdifragus*, a Covenant-breaker; *lucifugus*, that flies from the Light; *peſtifer*, peſtilent, poiſonous.

2. Participia in DUS: ut, *amandus*, to be loved; *lugendus*, to be bewailed. Item verbalia in BUNDUS, ut, *errabundus*, wandering; *pudibundus*, baſhful.

3. Nomina in US purum, ſive præeunte vocali deſinentia: ut, *dubius*, doubtful; *cæruleus*, blue; *vacuus*, empty.

4. Finita in ICUS penultimâ brevi: ut, *famelicus*, hungry; *modicus*, ſmall, moderate.

5. Finita in IVUS: ut, *fugitivus*, that flieth away; *demonſtrativus*, that demonſtrateth.

6. Finita in INUS: ut, *matutinus*, early; *internecinus*, deadly.

7. Finita in IMUS: ut, *legitimus*, lawful; *limus*, crooked, awry.

8. Finita in ORUS: ut, *canorus*, ſhrill; *odorus*, ſweet-ſmelling.

9. Deminutiva: ut, *tenellus*, ſomewhat tender; *majuſculus*, ſomewhat big.

10. Plurima denique variæ terminationis: ut *almus*, gracious; *mirus*, wonderful; *egenus*, needy; *lacer*, torn; *memor*, mindful; *ſoſpes*, ſafe, &c.

CAP. V.

DE NOMINUM SPECIE ET FIGURA.

§ 1. *De* SPECIE.

SPECIES Nominis eſt duplex, *Primitiva* et *Derivativa*.

PRIMITIVA eſt, quæ à nulla alia voce ortum habet: ut, *albus*, white.

DERIVATIVA eſt, quæ aliunde formatur: ut, *albedo*, Whiteneſs.

I. *Primitivæ ſpeciei* ſubjiciuntur ferè hæc ſequentia:

1. INTERROGATIVUM, quo de re quapiam quærimus: ut, *quis? uter? qualis?*

2. Redditivum, quod interrogativo reſpondet: ut, *talis*, *tantus*, *tot*.

3. Relativum, quod vocem antecedentem reſpicit: ut, *qualis*, *quantus*, *quot*.

4. Collectivum, quod multa in ſingulari ſignificat: ut, *populus*, *grex*.

Innumera denique Nomina, tam Subſtantiva, quam Adjectiva, quæ ad certas claſſes reduci nequeunt.

II. Derivativa quintuplicia ſunt. Nam quædam derivantur,

1. A Nominibus, quæ vocantur *Denominativa*.

2. A Verbis, quæ *Verbalia*.

3. A Participiis, quæ *Participialia*.

4. Ab Adverbiis, quæ *Adverbialia*.

5. Quædam denique à Præpoſitionibus orta ſunt.

1. *De Denominativis.*

Denominativorum ſpecies ſunt ſex, viz. *Patronymica*, *Gentilia*, *Poſſeſſiva*, *Deminutiva*, *Amplificativa*, et *Denominativa*, ſpeciatim ſic dicta.

PATRONYMICA.

Patronymica propriè ſic dicta, quæ a parentum, majorumve nominibus derivata filium vel filiam, nepotem vel neptem, aliosve eorum poſteros ſignificant.

1. A patre: ut, *Pelides*, i. e. *Achilles*, *Peleï filius*.

2. A matre: ut, *Philyrides*, i. e. *Chiron*, *Philyræ filius*.

3. Ab avo paterno: ut, *Æacides*, i. e. *Achilles*, *Æaci nepos*.

4. Ab avo materno: ut, *Atlantiades*, i. e. *Mercurius*, *Atlantis nepos*.

5. A regibus gentiumque conditoribus: ut, *Romulidæ*, i. e. *Romani*, à *rege Romulo*.

Terminationes *Patronymicorum* præcipuè ſunt quatuor.

DES, cujus exempla vidimus.

AS: ut, *Thaumantias*, i. e. *Thaumantis filia*.

IS: ut, *Atlantis*, i. e. *Electra*, *filia Atlantis*.

NE: ut, *Nerine*, i. e. *Galatea*, aut alia *Nerei filia*.

Ex his DES maſculinum eſt, AS, IS et NE feminina.

In DES et NE *primæ* ſunt, in AS et IS *tertiæ Declinationis*.

GENTILIA.

Gentilia dicuntur, quæ patriam vel gentem ſignificant: ut, *Romanus*, *Athenienſis*, *Macedo*, *Arabs*, *Lacæna*, *Troas*, *Theſſalis*.

POSSESSIVA.

POSSESSIVA ſunt, quæ poſſeſſionem aut proprietatem aliquam ſignificant: ut, *Regius*, à *Rex*; *fraternus*, à *frater*; *Herculeus*, ab *Hercules*.

Exponuntur autem *Poſſeſſiva* per genitivos ſuorum primitivorum, pro quibus eleganter poni ſolent: ut, *domus paterna*, i. e. *domus patris*; *vita humana*, i. e. *vita hominum*.

DEMINUTIVA.

DEMINUTIVA ſunt, quæ deminutionem ſuorum primitivorum ſignificant: ut, *libellus*, *filiola*, *corculum*; à *liber*, *filia*, *cor*: *miſellus*, *parvulus*, *duriuſculus*; à *miſer*, *parvus*, *durior* vel *durius*.

De *Deminutivis* quatuor præcipuè notanda videntur:

1. Eorum pleraque in LUS, LA, LUM deſinere.

2. Ab uno primitivo gradatim plura deſcendere Deminutiva, majorem ſubinde deminutionem inferentia: ut, à *puer*, *puerulus*, *puellus*, *puellulus*; à *ciſta*, *ciſtula*, *ciſtella*, *ciſtellula*.

3. Deminutiva ferè cum primitivis ſuis genere convenire: ut, *lapis*, *lapillus*; *pagina*, *pagella*; *os*, *oſculum*.

4. Deminutivis deminutionem addi poſſe per adjectivum *parvus*, *minutus* aut ſimile: ut, *parvi piſciculi*, *parva munuſcula*, *minutæ interrogatiunculæ*.

AMPLIFICATIVA.

AMPLIFICATIVA ſunt, quæ primitivorum ſuorum ſignificationem augent ſeu amplificant.

Ex his quædam ſubſtantiva, quædam adjectiva ſunt.

Subſtantiva in O deſinunt: ut, *capito*, i. e. *habens magnum caput*. Sic *naſo*, qui *naſum*; *labeo*, qui *labia*; *bucco*, qui *buccas* ſolito majores habet.

Adjectiva deſinunt in OSUS vel ENTUS: ut, *vinoſus*, *nodoſus*, *plumboſus*; *corpulentus*, *fraudulentus*; *ſanguinolentus*. Item quædam aliter in *tus*; ut, *literatus*, *auritus*, *naſutus*.

DENOMINATIVA *ſpeciatim ſic dicta*.

In hanc claſſem DENOMINATIVORUM ea referimus quæ ad ſuperiora capita nequeunt reduci: qualia ſunt innumera tum ſubſtantiva tum adjectiva ab aliis nominibus derivata: ut, *eques*, *lectica*, *animal*, *lupanar*, *thuribulum*; ab *equus*, *lectus*, *anima*, *lupus*, *thus*: *cordatus*, *ſaluber*, *gravidus*, *aureus*, *cœleſtis*, *adamantinus*; à *cor*, *ſalus*, *gravis*, *aurum*, *cœlum*, *adamas*.

Ex ſubſtantivis præcipuè memorari debent nomina ABSTRACTA, i. e. ſubſtantiva ab adjectivis deducta, rerum qualitates per ſe ipſas ſpectatas ſignificantia: ut, *juſtitia*, *pietas*, *dulcedo*; à *juſtus*, *pius*, *dulcis*.

Adjectivorum variæ admodum ſunt ſignificationes, ut certis

legibus comprehendi vix queant. Ex iis tamen potissimùm notantur,

1. MATERIALIA: ut, *corporeus*, *chartaceus*, *crystallinus*, *quernus*.

2. LOCALIA: ut, *hortensis*, *agrestis*, *fluviatilis*, *marinus*.

3. TEMPORALIA: ut, *solstitialis*, *momentaneus*, *æstivus*, *diurnus*, *annuus*.

2. *De Verbalibus*.

VERBALIA sunt quæ à verbis derivantur.

Eorum variæ sunt terminationes; præcipuè verò,

1. Substantivorum in IO, OR, IX, US et URA: ut *lectio*, *amator*, *altrix*, *luctus*, *creatura*.

2. Adjectivorum in *bilis* vel *ilis*, *bundus*, *ax*, *itius*, *icus*, *idus*, *ivus*: ut, *amabilis*, *docilis*, *ludibundus*, *audax*, *fictitius*, *erraticus*, *fluidus*, *sativus*.

3. *De Participialibus*, *Adverbialibus*, *et à Præpositione ortis*.

1. PARTICIPIALIA sunt, quæ ex participiis in nomina degenerârunt: ut, *sapiens acutus*, *doctus*, *disertus*.

Ex his multa *Substantivorum* naturam induerunt: ut, *adolescens*, *animans*, *rudens*, *serpens*; *advocatus*, *sponsus*, *natus*, *legatus*; *nupta*, *sponsa*, *serta*; sciz. *corona*; *prætexta*, sciz. *vestis*: *debitum*, *decretum*, *præceptum*, *fatum*, *tectum*, *votum*, &c.

2. ADVERBIALIA sunt, quæ derivantur ab adverbiis: ut, *hodiernus*, ab *hodie*; *crastinus*, à *cras*; *binus*, à *bis*.

3. Sunt et à PRÆPOSITIONIBUS orta: ut, *contrarius* à *contra*; *anticus*, ab *ante*; *posticus*, à *post*.

§ 2. *De* FIGURA NOMINUM.

FIGURA *Nominum* est duplex, *Simplex* et *Composita*.

Nomen SIMPLEX est, quod semper unum fuit, neque ex vocibus aut particulis pluribus conficitur: ut, *res*, *justus*, *facilis*, *cor*, *quantus*.

Nomen COMPOSITUM est, quod ex duabus aut pluribus vocibus seu particulis in unum junctis conflatur: ut, *respublica*, *injustus*, *difficilis*, *perdifficilis*, *vecors*, *quantuscunque*.

* Quia voces numerales cum utraque tum specie tum figura nominum participant, ideò quæ de iis dicenda videbantur, in postremum hunc locum rejecimus.

De NUMERALIBUS.

NUMERALIA sunt duplicia, *Simplicia*, sciz. et *Composita*.

Simplicia rursum vel *primitiva* sunt, vel *derivativa*.

Primitiva Cardinalia appellantur, cetera sunt *derivativa.*

CARDINALIA sunt, quæ numerum absolutè significant: ut, *unus, duo, tres*, &c. Hæc respondent ad questionem QUOT?

Derivativa sunt septuplicia, *Ordinalia, Distributiva, Partitiva, Multiplicativa, Proportionalia, Temporalia*, et *Ponderalia.*

1. ORDINALIA sunt, quæ ordinem significant: ut, *primus, secundus, tertius*, &c. De his quæritur per QUOTUS?

2. DISTRIBUTIVA sunt, quæ singulis plurium eundem numerum distribuunt: ut *singuli, bini, terni*, &c. Quæstio de iis fit per QUOTENI?

3. PARTITIVA sunt, quæ partitionem significant, posteriore sui parte ex nomine *pars* compositâ: ut, *bipartitus, tripartitus, quadripartitus*, &c. De quibus quæstio est QUOT PARTIUM?

4. MULTIPLICATIVA sunt, quæ partium aut specierum rei multiplicationem summatim explicant: ut, *simplex, duplex, triplex*, &c. De his quæritur per QUOTUPLEX?

5. PROPORTIONALIA sunt, quæ proportionem seu habitudinem rei ad rem numero exprimunt: ut, *duplus, triplus, quadruplus*, &c. In his quæstio fit per QUOTIPLUS?

6. TEMPORALIA et } sunt, quæ numerum certi temporis, pon-
7. PONDERALIA } deris, vel aliarum rerum exprimunt: ut, *bimus, trimus, quadrimus*, &c. Sic composita: ut, *biennis, triennis*, &c. *bimestris, trimestris*, &c. *biduum, triduum*, &c. *binoctium, trinoctium*, &c. *biennium, triennium*, &c. annorum, mensium, dierum et noctium, numerum significantia. Sic etiam *bilibris, trilibris, quadrilibris*, &c. quæ librarum numero significando inserviunt. At in *arius* à distributivis orta quarumvis rerum numero applicari possunt: ut, *binarius, ternarius, quaternarius*, &c. Sic *versus senarius*, i. e. sex pedum; *denarius nummus*, i. e. decem assium; *octogenarius senex*, i. e. octoginta annorum; *grex centenarius*, i. e. centum capitum, &c. De his quæritur, QUOT ANNORUM, MENSIUM, LIBRARUM, &c.

LIBER SECUNDUS.

DE PRONOMINE.

PRONOMEN est pars orationis variabilis, quæ pro nomine posita, personam aut rem aliquam demonstrat.

Pronominis Accidentia sunt octo, *Figura, Species, Genus, Casus, Numerus, Persona, Motio*, et *Declinatio.*

I. FIGURA *Pronominum* est duplex: alia enim sunt Pronomina *Simplicia*, alia *Composita.*

Pronomina Simplicia funt decem et octo: *Ego*, *tu*, *fui*, *ille*, *ipfe*, *ifte*, *hic*, *is*, *quis*, *qui*, *meus*, *tuus*, *fuus*, *nofter*, *vefter*, *noftras*, *veftras*, et *cujas*.

De Pronominibus Compositis poftea dicetur.

II. Species *Pronominum* itidem duplex eft, *Primitiva* et *Derivativa*.

Pronomina Primitiva funt decem: *Ego*, *tu*, *fui*, *ille*, *ipfe*, *ifte*, *hic*, *is*, *quis*, *qui*.

Derivativa funt octo: *Meus*, *tuus*, *fuus*, *nofter*, *vefter*, *noftras*, *veftras*, et *cujas*.

* Pronomina aliter dividuntur in *Demonftrativa*, *Relativa*, *Poffeffiva*, *Gentilia*, *Interrogativa*, et *Reciproca*.

1. *Pronomina* Demonstrativa funt, quæ rem præfentem, vel tanquam præfentem, fimpliciter demonftrant: ut, *ego*, *tu*, *hic*, *ifte*, et interdum *ille*, *is*, *ipfe*.

2. Relativa funt, quæ rem antecedentem in memoriam reducunt: ut, *ille*, *ipfe*, *is*, *qui*, et haud rarò *hic* et *ifte*.

3. Possessiva funt, quæ poffeffionem fignificant; ut, *meus*, *tuus*, *fuus*, *nofter*, et *vefter*.

4. Gentilia funt, quæ gentem val patriam fignificant: ut, *noftras*, *veftras*, et *cujas*.

5. Interrogativa ex his appellantur, quibus interrogantes utimur: ut, *quis?* et *cujas*.

6. Reciproca denique funt, quæ rem in feipfam reflectunt: ut, *fui* et *fuus*.

III. Genera Pronominum funt eadem ferè quæ in nominibus.

Nam eorum tria, *ego*, *tu*, *fui*, fubftantiva funt et *communis generis;* mafculina cùm mares, feminina cùm feminas demonftrant. Reliqua verò adjectiva funt, et proinde *generis omnis;* *meus*, *mea*, *meum;* *noftras*, *noftras*, *noftras*.

IV. Casus in Pronomine fex, } quemadmodum in Nomine.
V. Numeri funt duo, }

VI. Personæ Pronominum funt tres: *Prima*, quæ loquitur: ut, *ego*. *Secunda*, ad quem fermo dirigitur: ut, *tu*. *Tertia*, de quo fermo habetur: ut, *fui*, *ille*, *ipfe*, et cetera pronomina relativa.

VII. Motio, quæ Pronominum adjectivorum eft propria, fub eorum declinatione comprehenditur.

VIII. Declinatio Pronominum ad hunc modum fefe habet.

1. Quædam planè fequuntur declinationem nominum: ut, *meus*, *tuus*, *fuus*, *nofter*, et *vefter*, primæ et fecundæ; *noftras*, *veftras*, et *cujas*, tertiæ.

2. Quædam nulla ex parte ſequuntur declinationem nominum ut, *ego*, *tu*, *ſui*.

3. Quædam habent declinationem mixtam: ut, *ille*, *ipſe*, *iſte*, *hic*, *is*, *quis*, *qui*.

De PRONOMINIBUS COMPOSITIS.

Pronomina componuntur ſeptem modis:

I. Cum *Nomine*: ut, *aliquis*, *unuſquiſque*; item genitivi, *hujuſmodi*, *cujuſmodi*, *ejuſmodi*.

II. Cum *Pronomine*: ut, *iſthic*, *illic*, ab *iſte*, *ille*, et *hic*.

III. Cum *Verbo*: ut, *quivis*, ex *qui* et *vis*; *quilibet*, ex *qui* et *libet*.

IV. Cum *Adverbio*: ut, *nequis*, *numquis*, à *ne*, *num*, et *quis*. *eccum*, *eccam* *eccos*, *eccas*, ab *ecce* et *is*; *ellum*, *ellam*, *ellos*, *ellas*, ab *ecce* et *ille*.

V. Cum *Præpoſitione cum*: ut, *mecum*, *tecum*, *ſecum*, *nobiſcum*, *vobiſcum*, *quîcum*, et *quibuſcum*.

VI. Cum *Conjunctione*: ut, *ecquis*, *ſiquis* ab *et*, *ſi*, et *quis*.

VII. Cum *ſyllabica adjectione*, eâque variâ.

1. Met componitur cum *ego*, *tu*, *ſui*, per omnes caſus: *egomet*, *meimet*, *mihimet*, &c. *tutemet*, *tuimet*, *tibimet*, &c. *ſuimet*, *ſibimet*, &c.

2. Te cum ſolo nominativo vocis *tu*: ut, *tute*.

3. Ce cum Pronomine *hic*, et genitivus *ejus*, *cujus*: ut *hicce*, *hæcce*, *hocce*; *hujuſce*, *hiſce*, *hoſce*; *ejuſce*, *cujuſce*; unde *ejuſcemodi*, *cujuſcemodi*.

4. Cine additur Pronomini *hic*, ſed iis duntaxat caſibus qui in *c* terminantur: ut, *hiccine*, *hæccine*, *hoccine*, *hunccine*, &c.

5. Pte componitur cum ablativis *meâ*, *tuâ*, *ſuâ*, *noſtrâ*, *veſtrâ*; ut, *meapte*, *tuapte*, *ſuapte*, &c. Et interdum cum *meo*, *tuo*, *ſuo*, &c. ut, *meopte*, *tuopte*, *ſuopte*.

6. Piam, cum *quis* ut, *quiſpiam*, *quempiam*, *aliquiſpiam*.

7. Dam, cum *qui* per omnes caſus, genera, et numeros.

8. Dem, cum *is* in *idem* (pro *iſdem*) per omnes caſus.

9. Cumque, ſeu cunque, cum *qui*, per omnes caſus.

10. Que in *quiſque*, 11. Nam in *quiſnam*, 12. Quam in *quiſquam*,	Syllabicæ potiùs adjectiones, quàm hoc Adverbium, illa Conjunctiones eſſe videntur.

LIBER TERTIUS.

DE VERBO.

VERBUM eſt, pars orationis variabilis, aliquid de re aliqua dici ſeu affirmari ſignificans.

Verbo accidunt octo, *Modus*, *Tempus*, *Numerus*, *Perſona*, *Conjugatio*, *Genus*, *Species*, et *Figura*.

MODUS eſt diverſa verbi inflectendi ratio, diverſis animi affectionibus indicandis inſerviens.

Modi Verborum ſunt quatuor, *Indicativus*, *Subjunctivus*, *Imperativus*, et *Infinitivus*.

Ex his tres priores FINITI vocantur, quia certam perſonam ac numerum definiunt: quartus verò INFINITUS appellatur, quòd nulla in eo ſit perſona numerive differentia.

INDICATIVUS eſt, quo ſimpliciter affirmamus, negamus, aut interrogamus: ut, *amat*, *non amat*, *amatne?*

SUBJUNCTIVUS eſt, qui alteri verbo ſubjicitur, nec per ſe ſententiam abſolvit: ut, *Orat ut ad ſe venias; Quid faciam prorſus ignoro.*

IMPERATIVUS eſt, quo imperamus, oramus, hortamur, aut permittimus: ut, *Scribe puer; Miſerere laborum; Pelle moras; I, ſequere Italiam ventis, pete regna per undas.* Virg.

INFINITIVUS eſt, qui generalem verbi ſignificationem, abſque certæ perſonæ numerive diſcrimine, exprimit: ut, *Neſcio fallere*, *dignus amari.*

TEMPUS eſt, differentia verbi ex conſignificatione præſentis, præteriti et futuri.

Tempora verborum ſunt quinque, *Præſens*, *Præteritum imperfectum*, *Præteritum perfectum*, *Præteritum pluſquamperfectum*, et *Futurum.*

Ex temporibus tria SIMPLICIA ſive *abſoluta* ſunt, *Præſens*, *Præteritum perfectum*, et *Futurum;* duo autem COMPOSITA, *Præteritum imperfectum*, et *Præteritum pluſquamperfectum.*

PRÆSENS eſt, quod aliquod nunc fieri ſignificat: ut, *ſcribo*, *doceor.*

PRÆTERITUM PERFECTUM eſt, quod rem notat jam perfectam et completam: ut, *ſcripſi.*

FUTURUM eſt, quod aliquid ex voluntate aut neceſſitate fore promittit: ut, *ſcribam.*

PRÆTERITUM IMPERFECTUM eſt, quod tempus aliquod præteritum reſpicit, indicatque rem tum præſentem, ſed nondum abſolutam fuiſſe: ut, *ſcribebam.*

PRÆTERITUM PLUSQUAMPERFECTUM eſt, quod tempus aliquod

præteritum reſpicit, ac rem tum præteritam, atque perfectam notat : ut, *ſcripſeram.*

NUMERI et PERSONÆ Verborum nihil aliud ſunt quàm diverſæ eorum terminationes, numeris et perſonis Nominum ſive Pronominum convenientes.

Numeri igitur ſunt duo, *Singularis*, ut, *amo; Pluralis*, ut, *amamus.*

Perſonæ tres, *Prima*, ut, *amo; Secunda*, ut, *amas; Tertia*, ut, *amat.*

CONJUGATIO eſt variatio verbi per modos, tempora, numeros, et perſonas.

Conjugationes verborum ſunt quatuor; *Prima*, *Secunda*, *Tertia*, et *Quarta.*

Eæ autem vulgò à ſe invicem diſcernuntur vocali quæ præcedit *re* præſentis Infinitivi verbi activi, vel *ris* præſentis Indicativi verbi paſſivi, hoc modo :

Prima	habet	*a* longum	ante *re* vel *ris* : ut,	*amāre, amāris.*
Secunda		*e* longum		*docēre, docēris.*
Tertia		*e* breve		*legĕre, legĕris.*
Quarta		*i* longum		*audīre, audīris.*

Verborum *Conjugatio* vel eſt *Regularis* vel *Anomala.* Illa communem aliquam conjugandi formam ſervat: hæc ab ea forma deſciſcit.

In unoquoque verbo regulare et pleno, potiſſimum conſiderandæ ſunt quatuor ejus primariæ partes ; viz. *Præſens Indicativi* in *o*, *Præteritum perfectum* ejuſdem in *i*, *Supinum prius* in *um*, et *Præſens Infinitivi* in *re*.

Præſens indicativi in *o* dicitur THEMA ſive *Radix* verbi, quòd reliquæ verbi partes ab eo, ſive immediatè, ſive aliis intervenientibus, naſcantur.

A Præterito perfecto deſcendunt voces in *ram*, *rim*, *ro*, *ſſem*, et *ſſe*.

A Supino priore, Supinum poſterius, participia præteriti temporis, et futuri in *rus;* item pleraque verbalia in *us*, *io*, *or*, et *ix*.

Præſens infinitivi quotæ conjugationis verbum quodque ſit oſtendit.

¶ In Rudimentis noſtris præter conjugationum Typos, propoſita ſunt generalia verborum à thematis ſuis ducendorum præcepta : ſupereſt, ut de Præteritis et Supinis, quorum formatio latiùs patet, nec, ut ceterarum partium, una ferè et eadem, ſed varia et multiplex eſt, hoc in loco agamus.

* De verbis anomalis capite ſecundo ; de Genere, Specie, et Figura verborum cap. tertio : de Gerundiis et Supinis libro de Participiis dicetur.

CAP. I.

DE PRÆTERITIS ET SUPINIS VERBORUM.

Regulæ Generales.

1. PLERAQUE ſimplicium leges compoſta ſequuntur.
Hinc excepta ſuo meliùs poſt ordine pandam.

Verba compoſita formant præteritum et ſupinum juxta regulas ſimplicium: ut, *amo, amavi, amatum;* ſic *redamo, redamavi, redamatum.*

Excipiuntur nonnulla quæ ſuis locis explicabuntur.

2. Cùm geminat primam ſimplex, compoſta priorem
Præteriti amittunt, præter *præcurro, repungo;*
Quæque ſibi gignunt *do, ſto,* cum *diſcere poſco.*

Quando præteritum ſimplicis geminat primam ſyllabam, compoſita non geminant: ut, *pello, pepuli,* to beat; *repello, repuli,* non *repepuli,* to beat back.

Exc. Quædam tamen eam ſyllabam retinent: ut, *præcurro, præcucurri,* to run before; *repungo, repupugi,* to prick again: item compoſita à *do, ſto, diſco,* et *poſco:* ut, *addo, addidi,* to add; *aſto, aſtiti,* to ſtand by; *ediſco, edidici,* to learn by heart; *depoſco, depopoſci,* to demand.

3. A præſentis in I mutatum, vult E ſupino.
Excipe *diſpliceo, do, go,* finitaque, quæque
Progenerant *habeo, ſapio, ſalio, ſtatuo*que.

Si verbum compoſitum mutet A ſimplicis in I, ſupinum habebit E: ut, *facio, feci, factum,* to make; *perficio, perfeci, perfectum,* to perfect.

Exc. *Placeo, placui, placitum,* to pleaſe: at *diſpliceo, diſplicui, diſplicitum,* to diſpleaſe. Sic finita in *do* et *go:* ut, *ago, egi, actum* to do, to drive; *adigo, adegi, adactum,* to drive to; *cado, cecidi, caſum,* to fall; *recido, recidi, recaſum,* to fall back. Item compoſita ab *habeo,* to have; *ſapio,* to be wiſe; quæ I in ſupino retinent: ut, *prohibeo, prohibitum,* to forbid; *deſipio,* (ſi modò ſupinum habeat) *deſipitum,* to play the Fool: Et à *ſalio,* to leap, et *ſtatuo,* to ſet up, quæ in ſupino U habent: ut, *inſilio, inſultum,* to leap upon; *inſtituo, inſtitutum,* to appoint.

4. Si ſit A præſenti, non deſinit eſſe ſupino.

Si verbum in præsenti A habuerit, A quoque in supino, habebit, quamvis in præterito mutetur: ut, *capio, cepi, captum*, to take; *fallo, fefelli, falsum*, to deceive.

5. Præteritis quæcunque carent, spoliabo supinis.

Quæ verba præteritis carent, carent etiam supinis: ut, *polleo, glisco, ambigo, vergo, ferio*, &c.

PRIMA CONJUGATIO.

6. AVI præterito, capit ATUM prima supino.

Verba primæ conjugationis habent in præterito AVI, in supino *atum*: ut, *voco, vocavi, vocatum*, to call.

7. *Do dedit* atque *datum* format, compostaque primæ
Quæ *venum, circum, pessum*que, *satis*que creârunt.
Sto stetit et *statum* poscit: STITIT at sibi proles
Exigit atque STITUM, multò sed crebriùs ATUM.

Exc. 1. *Do* facit præterito *dedi*, supino *datum*, to give. Sic composita primæ conjugationis, *venundo*, to sell; *circundo*, to surround; *pessundo*, to overthrow; *satisdo*, to give Surety. Cetera ferè sunt tertiæ conjugationis: de quibus Reg. 29

Sto, steti, statum, to stand. Composita STITI, STITUM, et frequentiùs STATUM: ut, *exsto, exstiti, exstitum*, vel *exstatum*, to stand out; *præsto, præstiti, præstitum* vel *præstatum*, to perform. Sic *ad-, con-, in-, ob-, per-, pro-, re-sto*.

8. A *lavo* fit *lavi, lautum, lotum* atque *lavatum*.
Poto potatum vel *potum* flecte: *juvo*que
Dat *juvi*; at soboles *jutum* propè sola reservat.

Exc. 2. *Lavo* in præterito facit *lavi*, in supino *lotum, lautum*, et *lavatum*, to wash.

Poto, potavi, potum, vel *potatum*, to drink.

Juvo, juvi, jutum, to help. Sic ejus compositum *adjuvo, adjuvi, adjutum*. Hinc participia *jutus* et *adjutus*; sed hoc longè quàm illud usitatius.

9. Hæc per UI per ITUMque, *cubo, domo* cum *sono* flectes,
Et *tono*, junge *veto*, simul et *crepo*: *discrepo* normam
Sed potiùs sequitur: *mico* vult *micui*que, supini
Impatiens: AVI tamen ATUM *dimico* præfert;
Quam tenuit legem *replico* cum *supplico*, et omne

Quod *plico* componit verbum cum nomine junctum.
Cetera sed soboles ritu variantur utroque.
At *frico* vult *fricui*, *frictum*; *secui* *seco*, *sectum*;
Interdumque *neco*, *necui*; quod sæpiùs AVI
Atque ATUM poscit. *Labo*, *nexo*, cum *plico* nil dant.

Exc. 3. Sex verba quæ sequuntur, faciunt præterito UI, supino ITUM:

Cubo, *cubui*, *cubitum*, to lie. Sic composita, tam primæ: ut, *accubo*, to sit nigh; *excubo*, to watch; *recubo*, to lie all along: quàm tertiæ, quæ *m* literam assumunt: ut, *incumbo*, to lie upon; *succumbo*, to yield. Vid. Reg. 25.

Domo, *domui*, *domitum*, to tame. Sic *e-*, *per- domo*.

Sono, *sonui*, *sonitum*, to sound. Sic *as-*, *circum-*, *con-*, *dis-*, *ex-*, *in-*, *per-*, *præ-*, *re- sono*.

Tono, *tonui*, *tonitum*, to thunder. Sic *at-*, *circum-*, *in-*, *super-in-*, *re-*, *tono*.

Veto, *vetui*, *vetitum* to forbid.

Crepo, *crepui*, *crepitum*, to make a Noise. Sic *con-*, *in-*, *per-*, *re- crepo*. *Discrepo*, tamen *discrepavi* potiùs quàm *discrepui* facit.

Exc. 4. *Mico* facit *micui* sine supino, to glitter. Sic *inter-*, *pro- mico*. *Emico* autem *emicui* habet et *emicatum*, to shine forth; *dimico*, *dimicavi* (raró *dimicui*), *dimicatum*, to fight.

Exc. 5. *Plico* simplex, to fold, olim *plicui* vel *plicavi*, et *plicitum* vel *plicatum*, fecisse videtur: Participio *plicatus* utitur Seneca.

Ab eo composita, sive cum nomine, sive cum præpositionibus *sub* et *re*, AVI tantum et ATUM habent: ut, *duplico*, *-avi*, *-atum*, to double; *multiplico*, *-avi*, *-atum*, to multiply; *supplico*, *-avi*, *-atum*, to entreat humbly; *replico*, *-avi*, *-atum*, to unfold, to reply.

Reliqua cum præpositionibus composita, vel faciunt UI, ITUM; vel AVI, ATUM: ut, *applico*, to join, to apply; *implico*, to fold in, to entangle, *-plicui*, *-plicitum*, et *-plicavi*, *-plicatum*; *complico*, *-plicavi*, *-plicatum*, raró *-plicui* et *-plicitum*, to fold together. *Explico*, pro *expedio*, *expando*, aut simili, *explicui*, sæpiùs et *explicitum*: pro *explano* seu *interpretor*, *explicavi* et *explicatum*, fere semper facit.

Exc. 6. *Frico* habet *fricui*, *frictum*, to rub. Sic *af-*, *circum-*, *con-*, *de-* *ef-*, *in-*, *per-*, *re-*, *frico*.

Seco, *secui*, *sectum*, to cut. Ita *circum-*, *con-*, *de-*, *dis-*, *ex-*, *in*, *inter-*, *per-*, *præ-*, *re-*, *sub- seco*.

Neco, *necavi*, interdum *necui*, *necatum*, to kill. *Eneco*, *-avi*, *-atum*, et *enecui*, *enectum*, to put to Death: *interneco*, *-avi*, *-atum*, et *-ectum*, to put all to the Sword.

Exc. 7. Hæc tria, *labo*, to fail or faint; *nexo*, to bind, et *plico* (de quo priùs dictum) præterito ac proinde fupino carent.

SECUNDA CONJUGATIO.

10. ALTERA præterito dat UI, dat ITUMque fupino.

Verba fecundæ conjugationis faciunt præteritum in UI, fupinum in ITUM; ut, *habeo*, *habui*, *habitum*, to have; *prohibeo*, *prohibui*, *prohibitum*, to forbid.

11. Dat *doceo doctum*; à *teneo* deducito *tentum*:
Miftum vel *mixtum* dat *mifceo*: *cenfeo*, *cenfum*;
*Torreo*que et *toftum* capient: et *forbeo*, *forptum*.

Hæc verba fequentia præteritum juxta regulam, fupinum verò contra eam faciunt.

Doceo, *docui*, *doctum*, to teach. Sic *ad-*, *con-*, *de-*, *e-*, *per-*, *fub- doceo*.

Teneo, *tenui*, *tentum*, to hold. Sic *con-*, *de-*, *dif-*, *ob-*, *re-*, *fuftineo*. At *attineo*, *pertineo*, nullum fupinum admittunt; raró etiam *abftineo*.

Mifceo, *mifcui*, *miftum* vel *mixtum*, to mix. Sic *ad-*, *com-*, *im-*, *inter-*, *per-*, *re- mifceo*.

Cenfeo, *cenfui*, *cenfum*, to judge or think. Sic *ac-*, *per-*, *re- fuccenfeo*.

Torreo, *torrui*, *toftum*, to roaft. Sic *ex torreo*.

Sorbeo, *forbui*, *forptum*, to fup. Sic *ab-*, *ex-*, *re- forbeo*. *Abforpfi* utitur Lucanus, *exforpfi* Seneca, ab antiquis *abforbo* et *exforbo*, ut videtur, tertiæ conjugationis. Supina tamen *exforptum* et *reforptum* non exftant.

12. Quod dat UI neutrum, *timeo*, *fileo*que, fupina
Nulla dabunt. *Valeo*, *placeo*, *caret* et *licet* aufer,
Paret, item *jaceo*, *caleo*, *noceo*, *doleo*que;
Queis *coalet*, *latet* atque *meret* fociabis, *olet*que.

Neutra fecundæ conjugationis, quæ præterito faciunt UI, fupino carent: ut, *fplendeo*, *fplendui*, to fhine; *madeo*, *madui*, to be moift. Sic *areo*, *candeo*, *floreo*, *horreo*, *niteo*, *pateo*, *tepeo*, *vigeo*, &c. item *immineo*, *emineo*, ab antiquo *mineo*.

His adde duo verba activa, *timeo*, *timui*, to fear; unde *per-*, *fub- timeo*. Et *fileo*, *filui*, to conceal.

Exc. Hæc autem neutra fupinum retinent: *Valeo*, *valui*, *valitum*, to be in health; et *æqui-*, *con-*, *e-*, *in-*, *præ-*, *valeo*. *Placeo*,

-ui, *-itum*, to please; et *com-*, *per-*, *placeo*, *dis- pliceo*. *Careo*, *-ui*, *-itum*, to want. *Liceo*, *-ui*, *-itum*, to be valued. Sic *Pareo*, to appear, to obey; et *ap-*, *com- pareo*. *Jaceo*, to lie; et *ad-*, *circum-*, *inter-*, *ob-*, *præ-*, *sub-*, *super- jaceo*. *Caleo* to be warm; et *con-*, *in-*, *ob-*, *per-*, *re- caleo*. *Noceo*, to hurt, *doleo*, to be grieved; et *con-*, *de-*, *in-*, *per- doleo*. *Coaleo*, to grow together. *Lateo*, to lurk; unde *de- liteo*, *inter-*, *per-*, *sub- lateo*. *Mereo*, to deserve; unde *com-*, *de-*, *e-*, *per-*, *pro-mereo*, aut *mereor*. *Oleo*, to smell.

13. *Arceo* quod simplex nescit, dant nata supinum:
Quod retinent *taceo*, *lateo*, sobolique recusant.

Arceo, *arcui* facit; supinum verò *arcitum* in usu non est, to drive away. Ejus tamen composita supinum retinent: *coërceo*, *-ercui*, *-ercitum*, to restrain; *exerceo*, *-ercui*, *-ercitum*, to exercise.
Contrà *taceo*, *tacui* facit et *tacitum*, to conceal; *lateo*, *latui*, et *latitum*, (ut modò dictum), to lurk. Eorum tamen composita supino carent, *con-*, *ob-*, *re- ticeo*: et *de- liteo*, &c.

14. Dant DI SUM *prandet*, *videt* et *sedet*; at gemi-
S *sessum*: *stridet stridi* facit absque supino. [nabit

Prandeo dat *prandi*, *pransum*, to dine.
Video, *vidi*, *visum*, to see. Sic *in-*, *per-*, *præ-*, *pro-*, *re- video*.
Sedeo, *sedi*, *sessum*, to sit. Sic *as-*, *con-*, *de-*, *dis-*, *in-*, *ob-*, *pos-*, *præ-*, *re-*, *sub- sideo*, *circumsideo* vel *circumsedeo*, *supersedeo*. Ex his tamen *desideo*, *dissideo*, *persedeo*, *præsideo*, *resideo*, *subsideo*, supino carere videntur.
Strideo, *stridi*, sine supino, to make a Noise.

15. DI SUM præterito geminato *mordeo* donat:
Spondeo lege pari, *pendet tondet*que jugantur.

Hæc quatuor faciunt DI, principio præteriti geminato, et supino SUM:
Mordeo, *momordi*, *morsum*, to bite. Sic *ad-*, *com-*, *de- ol-*, *præ- re- mordeo*.
Pendeo, *pependi*, *pensum*, to hang. Sic *de-*, *im-*, *pro-*, *super- pendeo*
Spondeo, *spopondi*, *sponsum* to promise. Sic *de-*, *re-*, *spondeo*.
Tondeo, *totondi*, *tonsum* to clip. Sic *at-*, *circum-*, *de- tondeo*.
At composita omnium reduplicationem adjiciunt.

16. Ex VEO fit VI, TUM: *faveo* sed dicito *fautum*,
Et *caveo*, *cautum*: mutilantur neutra supinis:
Ferbuit, at *fervi*; VI, XI, *conniveo* donat.

Verba activa in VEO terminata, præterito VI, supino TUM accipiunt: ut, *moveo movi, motum* to move; unde *a-, ad-, com-, de-, di-, e-, per-, pro-, re- se- sub-, trans- moveo. Foveo, fovi, fotum,* to cherish; unde *con-, re- foveo. Voveo, vovi, votum,* to vow or wish; unde *con-, de- voveo.*

Duo in supino recipiunt *u* ante TUM, *Faveo, favi, fautum,* to favour; *caveo, cavi, cautum,* to avoid, to beware of; unde *præcaveo.*

Neutra in VEO supino carent: ut, *paveo, pavi,* to be afraid; unde *ex- paveo.*

Ex his *ferveo,* to boil, *ferbui* facit; unde *de-, ef-, in-, per-, re- ferveo. Conniveo,* to wink, *connivi* et *connixi,* sine supino.

17. *Deleo,* nata *pleo, flet, net, viet,* EVIT et ETUM
Accipiunt, *cieo*que *citum*: *civi* dato quartæ.
Nunc *oleo* per TI dat ITUM: sic pignora patris
Quæ retinent sensum: EVI, ETUM, vult cetera proles.
Fert *abolevit* ITUM: sed dic *adolevit adultum.*

Præterito EVI, supino ETUM, formant verba sequentia:

Deleo, delevi, deletum, to blot out.

Compleo, complevi, completum, to fill. Sic alia composita ab inusitato verbo *pleo*: ut, *ex-, im-, adim-, op-, re-, sup- pleo.*

Fleo, flevi, fletum, to weep. Sic *af-, de- fleo.*

Neo, nevi, netum, to spin. Sic *per- neo.*

Vieo, vievi, vietum, to heap a Vessel.

Cieo, citum, absque præterito in hac conjugatione: *civi* enim à *cio* est, et quartæ, to stir up, to rouse. Sic *ac-, con-, ex-, in-, per- cieo.*

Oleo, olui, olitum facit: olim etiam *olevi, oletum,* to smell.

Ejus composita dupliciter formantur: Nam,

1. Quæ servant sensum simplicis, sive *odorem* significant, UI habent et ITUM: ut, *oboleo, obolui, obolitum*; *peroleo, -ui, -itum; redoleo, -ui, -itum; suboleo, -ui, -itum.*

2. Quæ verò à simplicis significatione recedunt, faciunt EVI, ETUM: ut, *exoleo, exolevi, exoletum,* to fade, to grow out of Use; *obsoleo, obsolevi, obsoletum,* idem; *inoleo, inolevi, inoletum,* vel *inolitum* to come in Use, to grow upon. *Aboleo* tamen *abolevi* facit, et *abolitum,* to abolish. *Adoleo, adolevi, adultum,* to grow up, to burn.

18. Dant SI SUM *suadet, ridet, manet, hæret* et *ardet;*
Et *terget, mulcet, mulget*: sed et S geminato
Vult *jubeo, jussi, jussum*que. *Indulgeo* SI TUM,

Torqueo dat *torsi tortum*. Viduata supinis
SI capiunt *urget*, cum *fulget*, *turget* et *alget*.

1. Quædam habent SI SUM: ut,
Suadeo, suasi, suasum to advise. Sic *dis-, per-suadeo*.
Rideo, risi, risum, to laugh. Sic *ar-, de-, ir-, sub, rideo*.
Maneo, mansi, mansum, to stay. Sic *per-, re- maneo*.
Hæreo, hæsi, hæsum, to stick. Sic *ad-, co-, in-, ob-, sub- hæreo*.
Ardeo, arsi, arsum, to burn. Sic *ex-, in-, ob- ardeo*.
Tergeo, tersi, tersum, to wipe. Sic *abs-, circum-, de-, ex-, per- tergeo*.
Mulgeo, mulsi, mulsum, to stroke. Sic *ad-, circum-, com-, de-, per-, re- mulceo*.
Mulgeo, mulsi, mulsum et *mulctum*, to milk. Sic *e-, im- mulgeo*.
Jubeo, cum gemino *ss* utrobique, *jussi, jussum*, to command. Sic *fide- jubeo*.

2. Duo faciunt SI, TUM:
Indulgeo, indulsi, indultum, to cocker, to grant.
Torqueo, torsi, tortum, to throw. Sic *con-, de-, dis-, ex-, in-, ob-, re- torqueo*.

3. Quatuor præterita si habent, at supino deficiunt:
Urgeo, ursi, to urge or press. Sic *ad-, ex-, in-, per-, sub-, super- urgeo*.
Fulgeo, fulsi, to shine. Sic *af-, circum-, con-, ef-, inter-, præ-, re-, super-fulgeo*.
Turgeo, tursi, to swell.
Algeo, alsi, to be cold.

19. *Lugeo* XI solum, cum *luceo, frigeo*, poscit:
Augeo sic *auxi*, comitabitur inde sed *auctum*.

1. Hæc tria præterito XI faciunt absque supino:
Lugeo, luxi, to mourn. Sic *e-, pro-, sub- lugeo*.
Luceo, luxi, to give Light. Sic *al-, circum-, col-, di-, e-, il-, inter-, per-*, vel *pel- præ-, pro-, re-, sub-, trans- luceo*.
Frigeo frixi, to be cold. Sic *per-, re- frigeo*.

2. *Augeo*, facit *auxi, auctum*, to increase or augment. Sic *ad-, ex- augeo*.

20. Nil formant *lactet, livet, scateoque renidet*,
Mæret, avet, pollet, flavet, cum *denseo, glabret*.

Præterito ac proinde supino carent verba sequentia:
Lacteo, to suck Milk; *liveo*, to be black and blue; *scateo* to flow out, to abound; *renideo*, to shine, to smile; *mæreo*, to be sorrowful; *aveo*, to desire; *polleo*, to be able; *flaveo*, to be yellow; *denseo*, to grow thick; *glabreo*, to be smooth or bare.

TERTIA CONJUGATIO.

CIO.

21. DAT *facio*, *feci*, *factum* : *jacio* quoque *jeci*
Accipit et *jactum* : *ſpecio*, *lacio*que creata
Dant XI, CTUM : verùm *elicui* dic *elicitum*que.

1. *Facio*, *feci*, *factum* to make or do. Sic compoſita, tam ea quæ a retinent : ut, *are-*, *cale-*, *made-*, *tepe-* *bene-*, *male-*, *ſatiſ-* *facio*, &c. quàm illa quæ *a* in *i* mutant : ut, *af-*, *con-*, *de-*, *ef-*, *in-*, *inter-*, *of-*, *per-*, *præ-*, *pro-*, *re-*, *ſuf-* *ficio*. At hæc ſupino *-ectum*, per Reg. 3. habent.

Jacio, *jeci*, *jactum*, to caſt or throw. Sic *ab-*, *ad-*, *circum-*, *con-*, *de-*, *diſ-*, *e-*, *in-*, *inter-*, *ob-*, *pro-*, *re-* *ſub-*, *ſuper-*, *ſuperin-*, *tra-* *jicio* ; ſupino *-ectum*.

2. Compoſita à *ſpecio* et *lacio* (quæ ipſa obſoleta ſunt) faciunt *-exi*, *-ectum* : ut, *aſpicio*, *aſpexi*, *aſpectum*, to behold. Sic *circum-*, *con-* *de-*, *diſ-*, *in-*, *intro-* *per-*, *pro-*, *re-*, *retro-*, *ſu-* *ſpicio*.

Allicio, *allexi*, *allectum*, to allure. Sic *il-*, *pel-* *licio*.

At *elicio*, *elicui*, *elicitum* facit, to draw or fetch out.

DIO, GIO, PIO.

22. Dic *fodio*, *fodi*, *foſſum* : *fugio* dato *fugi*,
Et *fugitum* : *capio*, *cepi*, *captum*que requirit :
At *rapio*, *rapui*, *raptum* : viduumque ſupino
Dat *ſapio*, *ſapui* ; *cupio* volet *ivit* et *itum*.

1. *Fodio*, *fodi* *foſſum*, to dig. Sic *ad-*, *circum-*, *con-*, *ef-*, *in-*, *inter-*, *per-*, *præ-*, *re-*, *ſuf-*, *tranſ-* *fodio*.

2. *Fugio*, *fugi*, *fugitum*, to fly, Sic *au-* (pro *ab-*), *con-*, *de-*, *diſ-*, *ef-*, *per-*, *pro-* *re-*. *ſuf-* *ſubter-*, *tranſ-* *fugio*.

3. *Capio*, *cepi*, *captum* to take. Sic *ac-*, *con-*, *de-*. *ex-*, *in-*, *inter-*, *oc-*, *per-*, *præ-*, *re-* *ſuſ-* *cipio*, (ſupino- *ceptum*,) et *ante-* *capio*.

4. *Rapio*, *rapui*, *raptum*, to pull or ſnatch. Sic *ab-*, *ar-*, *cor-*, *de-*, *di-*, *e-*, *præ-*, *pro-*, *ſur-*. *ripio-*, *-ripui* *-reptum*.

5. *Sapio*, *ſapui*, ſine ſupino, to ſavour, to be wiſe. Sic *con-*, *de-*, *re-* *ſipio*.

6. *Cupio* *cupivi*, *cupitum*, to deſire. Sic *con-*, *diſ-*, *per-* *cupio*.

RIO, TIO.

23. Dat *pario*, *peperi*, *partum*, vel ITUM : *quatio*que
Quaſſum, vix *quaſſi* ; *cuſſi* at *cuſſum* bene proles.

1. *Pario*, habet *peperi*, *paritum*, et contractè *partum*, to bring

foꝛth a child. Ejus compoſita ſunt quartæ, *aperio, operio, comperio, reperio.* Vid. Reg. 44.

2. *Quatio*, to ſhake, *quaſſi, quaſſum*; at præteritum inuſitatum. Ejus compoſita in *cutio* exeunt faciuntque *cuſſi, cuſſum*: *concutio, concuſſi, concuſſum.* to ſhake altogether. Sic *de-, diſ-, ex-, in-, per-, re-, reper-, ſuc- cutio.*

UO.

24. Queis UO dat finem, per UI labuntur et UTUM.
At *fluo* vult *fluxi, fluxum*: *ſtruxi, ſtruo, ſtructum.*
Vultque *ruo, ruitum*: dat UTUM proles tibi ſolum.
Nulla ſupina dabunt *metuo, pluo, congruo,* ſicut
Annuo cum ſociis; quibus *ingruo, reſpuo,* junges.

1. Verba in UO faciunt præteritum in UI, ſupinum in UTUM: ut, *Arguo, argui, argutum,* to reprove, to reaſon oꝛ argue: unde *co-, red- arguo.* *Acuo, acui, acutum,* to ſharpen: unde *exacuo.* Sic *exuo*, to put off Clothes; *induo*, to put them on. *Imbuo*, to moiſten oꝛ wet. Compoſita à *lavo*, ſeu *luo* verba inuſitata, to waſh: *ab-, al-, circum-, col-, di-, e-, inter-, per-, pol-, pro-, ſub- luo.* *Minuo*, to leſſen: unde *com-, de-, di-, im- minuo.* *Statuo*, to ſet or place, to ordain: unde *con-, de-, in-, præ-, pro-, re-, ſub-, ſtituo.* *Suo*, to ſew, ſtitch, oꝛ tack together: unde *aſ-, circum-, con-, diſ-, in-, præ-, re- ſuo.* *Tribuo*, to give, to divide: unde *at-, con-, diſ-, re- tribuo.*

2. *Fluo, fluxi, fluxum*, to flow. Sic *af-, circum-, con-, de-, dif-, ef-, in-, inter-, per-, præter-, pro-, re-, ſubter-, ſuper-, tranſ-fluo.*

3. *Struo, ſtruxi, ſtructum*, to put in Oꝛder, to build. Sic *ad-, circum-, con-, de-, ex-, in-, ob-, præ-, ſub-, ſuper- ſtruo.*

4. *Ruo, rui, ruitum*, to ruſh, to fall. Compoſita in ſupino faciunt UTUM, penultimâ brevi: ut, *diruo, dirui, dirutum*, to overthrow. Sic *e-, ob-, pro-, ſub- ruo.* *Corruo* tamen et *irruo* ſupina, quod ſciam, non admittunt.

5. Supino carent verba ſequentia: *Metuo, metui*, to fear: unde *præmetuo.* *Pluo, plui*, to rain: unde *ap-, com-, de-, im-, per- pluo.* *Congruo, congrui*, to agree: *Ingruo, ingrui*, to aſſail, oꝛ fall upon with Violence: *Annuo, annui*, to conſent. Sic alia compoſita ab inuſitato *nuo*: *abnuo*, to refuſe; *innuo*, to nod or beckon with the Head; *renuo*, to deny. *Reſpuo, reſpui*, to reject, to ſlight.

BO.

25. BI BO BITUMque facit. *Scabo, lambo*, carento ſupinis:
Orta *cubo*, ternum quibus M dedit indita flexum,

Dant *cubui*, *cubitum*. Vult *ſcribo*, *nubo*que PSI, PTUM.

1. Verbum deſinens in BO facit in præterito BI, in ſupino BITUM : ut,

Bibo, *bibi*, *bibitum*, to drink. Sic *ad-*, *com-*, *e-*, *im-*, *per-*, *præ- bibo.*

2. *Scabo* facit *ſcabi*, ſine ſupino, to ſcratch or claw : Item, *Lambo*, *labi*, to lick. Sic *ad-*, *circum-*, *de-*, *præ- lambo.*

3. Compoſita à *cubo*, quæ in hac conjugatione *m* in præſenti aſſumunt, præterito et ſupino formam ſimplicis ſequuntur : ut, *accumbo*, *accubui*, *accubitum*, to ſit down at Table. Sic *con-*, *de-*, *diſ-*, *oc-*, *pro-*, *re-*, *ſuc-*, *ſuperin- cumbo.*

4. *Scribo*, *ſcripſi*, *ſcriptum*, to write. Sic *ad-*, *circum-*, *con-*, *de-*, *ex-*, *in-*, *inter-*, *per-*, *poſt-*, *præ-*, *pro-*, *re-*, *ſub-*, *ſuper-*, *ſu-*, *pra-*, *tran- ſcribo.*

Nubo, *nupſi*, *nuptum*, to be married ; olim pro *velo*, to veil. Sic *de-*, *e-*, *in-*, *ob- nubo.*

CO.

26. Dant XI, CTUM, *dico*, *duco*, ſimul : Neque re-
Vult *vinco*, *vici*, *victum* : geminato *peperci* [motâ
A *paſco*, *parſum*, adjiciens : quod SI dat ITUM-
Rariùs. *Ico* ſibi formavit et *icit* et *ictum*. [que

1. Ex verbis in CO duo faciunt XI, CTUM :

Dico, *dixi*, *dictum*, to ſay. Sic *ab-*, *ad-*, *con-*, *contra-*, *e-*, *in-*, *inter-*, *præ-* *pro- dico.*

Duco, *duxi*, *ductum*, to lead. Sic *ab-*, *ad-*, *circum-*, *con-*, *de-*, *di-*, *e-*, *in-*, *intro-*, *ob-*, *per-*, *præ-*, *pro-*, *re-*, *ſe-*, *ſub-*, *tra-* vel *tranſ- duco.*

2. *Vinco*, *n* amiſſo, *vici*, *victum*, to overcome. Sic *con-*, *de-*, *e-*, *per-*, *re- vinco.*

3. *Parco*, *peperci*, *parſum*, raro *parſi*, *parcitum*, to ſpare. Sic *com-*, *parco*, vel *com- perco.*

4. *Ico*, *ici*, *ictum*, to ſtrike.

SCO.

27. Vertitur in VI, TUM, SCO. *Paſco* dat tibi *paſ-*
Agnoſco ſed ITUM capiet *cognoſco*que. *Diſco* [*tum* :
Vult *didici* primam geminans : ſic *poſco*, *popoſci* ;
Diſpeſcit, *compeſcit* UI dant : cuncta ſupinis
Orba. Nihil *gliſco*, nihil Inceptiva crearunt.

1. SCO mutatur in VI et TUM : ut,

Creſco, crevi, cretum, to grow. Sic *con-, de-, ex-, re-*, et ſine ſupino, *ac-, in-, per-, pro-, ſuc-, ſuper- creſco.*

Noſco, novi, notum to know. Sic *dig-, ig-, inter-, per-, præ-noſco.*

Quieſco, quievi, quietum, to reſt. Sic *ac-, con-, inter-, re- quieſco.*

Sciſco, ſcivi, ſcitum, to ordain. Sic *ad-, con-, de-, præ-, re-ſciſco.*

Sueſco, ſuevi, ſuetum, to be accuſtomed. Sic *aſ-, con-, de-, in-, ſueſco.*

2. *Paſco, pavi, paſtum*, to feed. Sic *com-, de- paſco.*

3. Duo à *noſco* compoſita faciunt in ſupino ITUM: *Agnoſco, agnovi, agnitum*, to own or acknowledge; *cognoſco, cognovi, cognitum*, to know. Sic *re- cognoſco.*

4. Duo principium præteriti geminant, ſupinoque carent.

Diſco, didici, to learn. Sic *ad-, con-, de-, e-, per-, præ-, diſco.*

Poſco, popoſci, to demand. Sic *ap-, de- ex-, re-, poſco.*

5. *Compeſco, compeſcui*, to ſtop or refrain, ſine ſupino. Sic *Diſpeſco, diſpeſcui*, to ſeparate.

6. Præterito ac ſupino caret *gliſco*, to grow or increaſe: item verba inceptiva: ut, *madeſco*, to become moiſt; *areſco*, to become dry. Ejuſmodi autem verba ſuorum primitivorum præteritum, et (ſi quod habeant) ſupinum aſſumunt: ut, *ardeſco, arſi, arſum*, ab *ardeo; aboleſco, -evi, -itum* ab *aboleo: deliteſco, delitui; reſipiſco, reſipui* vel *reſipivi; reviviſco, revixi;* à *deliteo, reſipio, revivo.*

DO.

28. DO finita petunt DI, SUM. Sed *divido, rado,*
Dant SI, SUM, *claudo, plaudo*, cum *ludere, trudo,*
Et *lædo, rodo*, compoſtaque *vado* (quod ipſum
Præteritum vix dat,) geminans ac S quoque *cedo.*
At *pando, pandi, paſſum, panſum*que: *comedi*
Eſtum ſæpe capit; N perdens *fundo*que *fudi,*
Et *fuſum:* ſic *ſcindo, ſcidi*, ſic *findo, fidi*que;
At *ſciſſum, fiſſum*, duplicans S, redde ſupinis.

1. DO ſyllabâ terminata formant præteritum in DI, ſupinum in SUM: ut,

Cudo, cudi, cuſum, to forge or ſtamp. Sic *ex-, in-, per-, pro-, re- cudo.*

Mando, manſi, manſum, to chew. Sic *præ-, re- mando.*

Scando, ſcandi, ſcanſum, to climb. Sic *a-, con-, de-, e-, ex-, in-, tran- ſcendo.*

Prehendo, prehendi, prehenſum, to take hold of. Sic *ap-, com-, de-, re- prehendo.*

Accendo, *accendi*, *accenſum* to kindle. Sic *in-*, *ſuc- cendo*, ab obſoleto *cando* compoſita.

Defendo, *defendi*, *defenſum*, to defend. Sic *of- fendo*, ab inuſitato *fendo*.

2. Sequentia habent SI, SUM :

Divido, *diviſi*, *diviſum*. to divide.

Rado, *raſi*, *raſum*, to ſhave. Sic *ab-*, *circum-*, *cor-*, *de-*, *e-*, *inter-*, *præ-*, *ſub- rado*.

Claudo, *clauſi*, *clauſum*, to cloſe. Sic *circum-*, *con-*, *diſ-*, *ex-*, *in-*, *inter-*, *oc-*, *præ-*, *re-*, *ſe- cludo*, quæ *a* amittunt.

Plaudo, *plauſi*, *plauſum*, to clap hands for Joy. Sic *ap-*, *circum- plaudo* : item, *com-*, *diſ-*, *ex-*, *ſup- plodo*, quæ *au* mutant in *o* longum.

Ludo, *luſi*, *luſum*, to play. Sic *ab-*, *al-*, *col-*, *de-*, *e-*, *il-*, *inter-*, *ob-*, *præ-*, *pro-*, *re- ludo*.

Trudo, *truſi*, *truſum*, to thruſt. Sic *abſ-*, *con-*, *de-*, *ex-*, *in-*, *ob-*, *pro-*, *re-*, *trudo*.

Lædo, *læſi*, *læſum*, to hurt. Sic *al-*, *col-*, *e-*, *il- lido*, *æ* diphthongo in *i* longum mutatâ.

Rodo, *roſi*, *roſum*, to gnaw. Sic *ab-*, *ar-*, *circum-*, *cor- de-*, *e-*, *ob-*, *per-*, *præ- rodo*.

Vado, *vaſi*, *vaſum*, (ſed præterito ac ſupino extra compoſitionem vix uſitatis), to go. Sic *circum-*, *e-*, *in-*, *per-*, *ſuper- vado*.

Cedo, *ceſſi*, *ceſſum*, gemino *ſſ* utrobique, to yield, or give Place. Sic *abſ-*, *ac-*, *ante-*, *con-*, *de-*, *diſ-*, *ex-*, *in-*, *inter-*, *præ-*, *pro-*, *re-*, *retro-*, *ſe-*, *ſuc- cedo*.

3. *Pando*, *pandi*, *paſſum*, et interdum *panſum* to open, to ſpread. Sic *diſ-*, *ex-*, *op-*, *præ-*, *re- pando*.

4. *Comedo*, *comedi*, *comeſum*, nonnunquam *comeſtum*, to eat. Sed *edo* ſimplex, aliaque ejus compoſita, ut, *ad-*, *amb-*, *ex-*. *per-*, *ſub-*, *ſuper- edo*, regulam generalem ſequuntur.

5. Tria *n* in præterito et ſupino abjiciunt :

Fundo, *fudi* *fuſum*, to pour forth. Sic *af-*, *circum-*, *con-*, *de-*, *dif-*, *ef-*, *in-*, *inter-*, *of-*, *per-*, *pro-*, *re-*, *ſuf-*, *ſuper-*, *ſuperin-*, *tranſfudo*.

Scindo, *ſcidi*, *ſciſſum*, duplice *ſſ* in ſupino, to cut. Sic *ab-*, *circum*, *con-*, *diſ-*, *ex-*, *inter-*, *per-*, *præ-*, *pro-*, *re-*, *tran- ſcindo*.

Findo, *fidi*, *fiſſum*, duplice itidem *ſſ* in ſupino, to cleave. Sic *con-*, *dif-*, *in- findo*.

29. *Tundo* facit *tutudi*, *tunſum*, compoſtaque *tuſum*.
Et *cado* vult *cecidi caſum* : ſed nata ſupinum
(*Incido* ſi demas, *recido* ſimul *occido*) ſpernunt;
Cædo cecidit habet *cæſum* : ſic *tendo*, *tetendi*.

Tensum vel *tentum* ; mage *tentum* sed dato proli :
Vultque *pepedit*, ITUM, *pedo* : *pensum*que *pependi*,
Pendo capit : DIDIT atque DITUM cum *vendere*, *credo*,
Et propè cuncta sibi quæ *do* cum præposituris
Gignit: at *abscondo* potiùs DIT quàm DIDIT effert.
Præterito DI *strido*, *rudo* dant, absque supinis,
*Sido*que, sed soboli *sedeo* dat mutuo *sedi*.

6, Quædam in DO geminant principium præteriti : ut,

Tundo, *tutudi*, *tunsum*, interdum *tusum*, to bray or beat, as in a Mortar. Composita *tudi* et *tusum* habent : ut, *contundo*, *contudi*, *contusum*, to bruise or break in Pieces. Sic *ex-*, *ob-*, *per-*, *re-*, *tundo*.

Cado, *cecidi*, *casum*, to fall. Sic *incido*, *incidi*, *incasum*, to fall in ; *recido*, *recidi*, *recasum*, to fall back ; *occido*, *occidi*, *occasum*, to fall down, to die. Alia composita supinum non habent : *ac-*, *con-*, *de-*, *ex-*, *in-*, *inter-*, *pro-*, *suc- cido*.

Cædo, *cecidi*, *cæsum*, to cut, to kill. Composita *æ* in *i* longum mutant ; *accido*, *accidi*, *accisum*, to cut about. Sic *abs-*, *con-*, *circum-*, *de-*, *ex-*, *in-*, *inter-*, *oc-*, *per-*, *præ-*, *re-*, *suc- cido*.

Tendo, *tetendi*, *tensum* vel *tentum*, to stretch out ; in plerisque compositorum *tentum* magis est usitatum : ut, *at-*, *con-*, *de- dis-*, *ob-*, *præ-*, *pro- tendo*. *Extentum* vel *extensum* ab *extendo*, promiscuè dicitur. *Ostensum* verò ab *ostendo*, magis in usu est quàm *ostentum*.

Pedo, *pepedi*, *peditum*, to break Wind backwards. Sic *op- pedo*.

Pendo, *pependi*, *pensum*, to hang or weigh. Sic *ap-*, *de-*, *dis-*, *ex-*, *im-*, *per-*, *re-*, *sus- pendo*.

7. Composita à verbo *Do* cum præpositionibus, sunt omnia ferè tertiæ conjugationis, præter *circundo* faciuntque præterito *didi*, supino *ditum* : ut *abdo*, *abdidi* *abditum*, to hide. Sic *ad-*, *con-*, *de-*, *di-*, *e-*, *in-*, *ob-*, *per-*, *pro-*, *red-*, *sub-*, *tra- do* : item *decon-*, *recon- do* ; et *coad-*, *superad- do* ; et *deper-*, *disper- do*. Quibus adde *credo*, *credidi*, *creditum*, to believe ; *vendo*, *vendidi*, *venditum*, to sell. *Abscondo* tamen *abscondi* (rariùs *abscondidi*) *absconditum* facit, to hide.

8. Tria carent supino, præteritum verò juxta regulam formant :

Strido, *stridi*, to crash or creak.

Rudo, *rudi*, to bray as an Ass.

Sido, *sidi*, to sink down. Ejus composita præteritum et supinum mutuantur à *sedeo* ; ut, *consido*, *consedi*, *consessum*, to settle, or sit down. Sic *as-*, *circum-*, *de-*, *in-*, *ob-*, *per-*, *re-*, *sub- sido*.

H

GO, GUO.

30. GO vel GUO, XI, CTUMque facit. Cum *surgere*, *pergo*
Accipit at REXI, RECTUM. Sed et ista supinis
N tria deperdunt, *fingo*, cum *pingere*, *stringo*.
Dat *frango*, *fregi*, *fractum*; sicut *egit* et *actum*
Vult *ago*; sed soboles, *satago*, cum *prodigo*, *dego*,
Nulla supina dabunt; caret *ambigo* præteritoque.
Tango facit *tetigi*, *tactum*: *legi*, *lego*, *lectum*:
Negligo sed poscunt, *intelligo*, *diligo*, XI, CTUM.
Pungo capit *pupugi*, *punctum*, sed pignora *punxi*:
Præteritum sed utrumque petit sibi ritè *repungo*,
Vult *pango*, *panxi*, *pactum*; *pepigi*que vetustum
Dat *pago*, quod *pegi* genitis de *pango* reservat.

1. Verbum in GO vel GUO desinens facit XI in præterito, et CTUM in supino: ut,

Cingo, *cinxi*, *cinctum*, to gird, to surround. Sic *ac-*, *dis-*, *circum-*, *in-*, *præ-*, *re-*, *suc- cingo*.

Fligo, *flixi*, *flictum*, to dash or beat upon. Sic *af-*, *con-*, *infligo*: item *profligo*, *-avi*, *-atum*, primæ conjugationis.

Jungo, *junxi*, *junctum*, to join. Sic *ab-*, *ad-*, *con-*, *de-*, *dis-*, *in-*, *inter-*, *se-*, *sub- jungo*.

Lingo, *linxi*, *linctum*, to lick. Sic *de-*, *e-*, *pol- lingo*.

Mungo, *munxi*, *munctum*, to wipe or clean the Nose. Sic *emungo*.

Plango, *planxi*, *planctum*, to beat, to lament.

Rego, *rexi*, *rectum*, to govern. Sic *ar-*, *cor-*, *di-*, *e-*, *por-*, *surrigo*.

Stinguo vel *stingo*, *stinxi*, *stinctum*, to dash out, to extinguish. Sic *di-*, *ex-*, *in-*, *inter-*, *præ-*, *re- stinguo*.

Tego, *texi*, *tectum*, to cover. Sic *circum-*, *con-*, *de-*, *in-*, *ob-*, *per-*, *præ-*, *pro-*, *re-*, *sub-*, *super- tego*.

Tingo vel *tinguo*, *tinxi*, *tinctum*, to dip or die. Sic *con-*, *intingo*.

Ungo vel *unguo*, *unxi*, *unctum*, to anoint. Sic *ex-*, *in-*, *per-*, *super- ungo*.

2. Duo formant REXI et RECTUM:

Surgo, *surrexi*, *surrectum*, to rise. Sic *as-*, *circum-*, *con-*, *de-*, *ex-*, *in-*, *re- surgo*.

Pergo, *perrexi*, *perrectum*, to go forward.

3. Tria *n* in supino amittunt:

Stringo, strinxi, strictum, to bind, to strain. Sic *ad-, con-, de-, dis-, ob-, per-, præ-, re-, sub- stringo.*

Fingo, finxi, fictum, to feign. Sic *af-, con-, ef-, re- fingo.*

Pingo, pinxi, pictum, to paint. Sic *ap-, de-, pingo.*

4. *Frango, fregi, fractum*, to break. Sic *con-, de-, dif-, ef-, in-, per- præ-, re-, suf-, fringo.*

Ago, egi, actum, to do, to drive. Sic *ab-, ad-, ex-, red-, sub-, trans-, transad- igo*: et *circum-, per- ago*; *cogo* pro *coago*.

Tria ab *ago* composita carent supino: *Satago, sategi*, to be busy about a Thing; *Prodigo, prodegi*, to lavish or spend riotously; *Dego*, (pro *deago*), *degi*, to live or dwell. Unum præterito etiam caret, *Ambigo*, to doubt.

5. *Tango, tetigi, tactum*, to touch. Sic *at-, con-, ob-, per- tingo.*

6. *Lego, legi, lectum*, to gather, or read. Sic *al-, per-, præ-, re-, sub- lego*, quæ *e* retinent: item *col-, de-, e-, recol-, se- ligo*, quæ *e* mutant in *i*.

Tria à *lego* composita habent EXI, ECTUM; *Diligo, dilexi, dilectum*, to love; *Intelligo, intellexi, intellectum*, to understand; *Negligo, neglexi, neglectum*, to neglect.

7. *Pungo, pupugi, punctum*, to prick. Composita *punxi* faciunt: ut, *Compungo, compunxi, compunctum*. Sic *dis-, ex-, inter-, pungo.*

Repungo verò *repupugi* habet et *repunxi*, to prick again.

8. *Pango, panxi, pactum*, to fix, to drive in, to compose.

Ab obsoleto *pago* (pro quo nunc *pacifcor* dicimus), est *pepigi, pactum*, to bargain, olim *pegi*.

Composita à *pango*, ea præsertim quæ *a* in *i* mutant, præterito *pegi* servant, ab antiquo verbo *pago*: ut, *compingo, compegi, compactum*, to compact or put together. Sic *impingo, oppango*, seu *oppingo, repango, suppingo.*

31. Dant SI, SUM, *spargo, mergo, tergo*que. Requirit
At XI, XUM, *figo* cum *frigere*: nec malè *frictum*,
Invenies quandoque datum. Nil *vergo* capessit.
XI *clango, ningo* dat et *ango*, supinaque nulla.

9. Tria formant SI, SUM:

Spargo, sparsi, sparsum, to spread. Sic *ad-, circum-, con-, di-, in-, inter-, per-, pro-, re- spergo.*

Mergo, mersi, mersum, to dip or plunge. Sic *de-, e-, im-, sub-, mergo.*

Tergo, tersi, tersum, to wipe or clean. Sic *abs-, de-, ex-, per-, tergo.*

10. Duo faciunt XI, XUM:

Figo, fixi, fixum, to fix or fasten. Sic *af-, con-, de-, in-, of-, per-, præ-, suf-, trans- figo.*

Frigo, frixi, frixum et *frictum*, to fry.

11. *Vergo*, to incline or lie toward, caret præterito et supino. Sic *in-, de-, e- vergo*.

12. Tria præterito XI habent, supino autem deficiunt:

Clango, clanxi, to sound a Trumpet.

Ningo (vel *ninguo*), *ninxi*, to snow.

Ango, anxi, to vex or torment.

HO, JO.

32. Postulat HO, XI, CTUM. *Minxi mictum* cape *mejo*.

1. Duo verba in HO faciunt XI et CTUM:

Traho, traxi, tractum, to draw. Sic *abs-, at-, circum-, con-, de-, dis-, ex-, per-, pro-, re-, sub- traho*.

Veho, vexi, vectum, to carry. Sic *a-, ad-, circum-, con-, de-, dis-, ex-, per-, præ-, præter-, pro-, re-, sub-, super-, trans- veho*.

2. Unicum in JO verbum, priore consonante:

Mejo facit *minxi, mictum*, to piss. Sic *im- mejo*.

LO.

33. LO LUIT efformat: *colo, consulit, occulit*, ULTUM:
Ast *alo* dic *altum*, vel ITUM: *molitum molo* donat.
Nulla supina manent genitis de *cello*: sed unum
Excipe *percello*, quod *perculit* optat et ULSUM.
Pello facit *pepuli, pulsum*; *falloque fefelli*,
Et *falsum*. *Velli* vel *vulsi*, *vello* reposcit,
Inde patens *vulsum*: *sallo, salli*, quoque *salsum*.
At *psallo, psalli* tantùm: pariterquè supinis
Deficiunt *malo, volo, nolo*, junge *refello*.
More sed insolito dat *tollo sustulit* atque
Sublatum: *attollo* proles sed nil sibi quærit.

1. Verba in LO finita, præterito LUI faciunt, supino variant, hoc modo:

Colo, colui, cultum, to adorn, to inhabit, to honour, to till. Sic *ac-, circum-, ex-, in-, per-, præ-, re- colo*: item, *Occulo* (*o* in *u* mutato), *occului, occultum*, to hide,

Consulo, consului, consultum, to advise, to consult.

Alo, alui, alitum, et per syncopen *altum*, to nourish.

Molo, molui, molitum, to grind. Sic *com-, e-, per- molo*.

2. *Cello* simplex non est in usu. Ejus autem composita sic conjugantur:

Antecello, antecellui; excello, excellui; præcello, præcellui, to excell or surpass: hæc tria sine supino.

Percello, perculi, perculsum, to overthrow, to astonish.

Recello, to bend back; (parùm usitatum verbum) nullum præteritum aut supinum habere invenitur.

3. Duo principium præteriti geminant:

Pello, pepuli, pulsum, to thrust. Sic *ap-, as-, com-, de-, dis-, ex-, im- per-, pro-, re- pello.*

Fallo, fefelli, falsum, to deceive. At *refello, refelli*, to disprove or confute, sine supino.

4. *Vello, velli* vel *vulsi, vulsum*, to pull or pinch. Sic *a-, con-, e-, inter-, præ-, re- vello.* In reliquis verò, *de-, di-, per- vello*, terminatione ELLI rectiùs utêris.

5. *Sallo, salli, salsum*, to salt.

6. *Psallo, psalli*, sine supino, to play on a musical Instrument.

7. Supino etiam carent hæc verba alioquin irregularia; *volo, volui*, to will; *malo, malui*, to will rather; *nolo, nolui*, to be unwilling.

8. *Tollo*, modo inusitato, et sibi peculiari, *sustuli* et *sublatum* facit, to lift up, or take away. Compositum *attollo*, to take up, nullum præteritum aut supinum habet.

MO.

34. MO per UI dat ITUM. *Tremo* flectitur absque supino

Dant PSI, PTUM, *demo, promo*, cum *sumere como*:

Emi, emptum sed *emo* capiet; *pressi, premo, pressum.*

1. In MO terminata præterito UI, supino ITUM habent: ut,

Fremo, fremui, fremitum, to range or roar. Sic *af-, circum-, con-, in-, per- fremo.*

Gemo, gemui, gemitum, to groan. Sic *ag-, circum-, con-, in-, re- gemo.*

2. *Tremo, tremui* facit, absque supino, to tremble. Sic *at-, circum-, con-, in- tremo.*

3. Quatuor PSI, PTUM, vel SI, TUM, habent:

Demo, dempsi, demptum, to take away.

Promo, prompsi, promptum, to bring out. Sic *de-, ex- promo.*

Sumo, sumpsi, sumptum, to take. Sic *ab-, as-, con-, de-, in-, præ-, re-, tran- sumo.*

Como, compsi, comptum, to deck or dress.

4. *Emo, emi, emptum*, to buy. Sic *adimo*, to take away; *dirimo*, to break off, to sunder or part; *eximo*, to take out; *interimo* et *perimo*, to kill; *redimo*, to ransom; *coëmo*, to buy up.

5. *Premo, pressi, pressum*, duplice *ss*, to press. Sic *ap-, com-, de-, ex-, im-, op-, per-, re-, sup- primo.*

NO.

35. *Pono* facit *posui, positum* : *genui, genitum*que
Gigno creat : *cecini, cantum, cano* poscit : habeto
Sed CINUI, CENTUM proles. Propè nil sibi
servans, [*sprevi,*
Temno dedit nato PSI, PTUM. Vult *sperno*que
Et *spretum* ; *sterno, stravi, stratum* ; *sino, sivi,*
Atque *situm* ; *livi, levive, litum, lino* ; *cerno*
Dat *crevi, cretum*que, magis quæ nata frequentant,

Verba in NO præteritum et supinum variè formant:

1. *Pono, posui, positum*, to put or place. Sic *ap-, ante-, cir-, cum-, com-, de-, dis-, ex-, im-, inter-, op-, post-, præ-, pro-, re-, se-, sup-, super-, superim- trans- pono.*

2. *Gigno, genui, genitum*, to beget. Sic *con-, e-, in-, per-, pro-, re- gigno.*

3. *Cano, cecini, cantum* to sing. At composita CINUI et CENTUM faciunt: ut, *accino, accinui, accentum*, to sing in Concert. Sic *con-, in-, præ-, suc- cino ; oc-cino* et *oc- cano, re- cino* et *re- cano.*

4. *Temno*, olim *tempsi* et *temptum*, quæ jam vix in usu sunt, præterquam in composito *contemno, contempsi, contemptum*, to despise.

5. Sequentia præteritum formant in VI, supinum in TUM :
Sperno, sprevi, spretum, to disdain or slight. Sic *de- sperno.*
Sterno, stravi, stratum, to lay flat or strew. Sic *ad-, con-, in-, præ-, pro-, sub- sterno.*
Sino, sivi vel *sii, situm*, to permit. Sic *desino, desivi*, (sæpius *desii*), *desitum*, to leave off.
Lino, livi vel *levi, litum*, to anoint or daub. Sic *al-, circum-, col-, re-, il-, inter, ob-, per-, præ-, re-, sub-, subter-, super-, superil- lino.*
Cerno, crevi, cretum, to see, to decree, to enter upon an Inheritance. Sic *de-, dis-, ex-, in-, se- cerno.* Supinum autem simplicis, *cretum*, vix in usu est, rariùs etiam præteritum *crevi*, nisi cùm pro *adeunda hæreditate* accipitur.

PO, QUO.

36. PO, PSI, PTUMque facit. *Strepo* vult *strepui,*
*strepitum*que :
At *rumpo, rupi, ruptum*. *Coquo* flectito XI, CTUM.
Linquo tenet *liqui* tantùm, compostaque *lictum.*

1. In PO finita faciunt PSI et PTUM: ut,
Carpo, carpsi, carptum, to pluck. Sic *con-, de-, dis-, ex-, præ-cerpo.*
Clepo, clepsi, cleptum, to steal.
Repo, repsi, reptum, to creep. Sic *ad-, cor-, de-, di-, e-, ir-, intro-, ob-, per-, pro-, sub- repo.*
Scalpo, scalpsi, scalptum, to scratch, to engrave. Sic *circum-, ex- scalpo.*
Sculpo, sculpsi, sculptum, to grave or carve. Sic *ex-, in- sculpo.*
2. *Strepo, strepui, strepitum* facit, to make a Noise. Sic *ad-, circum-, in-, inter-, per- strepo.*
3. *Rumpo, rupi, ruptum*, to break, Sic *ab-, cor-, di-, e-, inter-, intro-, ir-, ob-, per-, præ-, pro- rumpo.*
4. Duo sunt in QUO verba desinentia; quorum
Coquo, coxi, coctum facit, to boil. Sic *con-, de-, dis-, ex-, in-, per-, re- coquo,*
Linquo, liqui, to leave. Supinum *lictum*, in simplice inusitatum, in compositis satis frequens: ut, *relinquo, reliqui, relictum*, to forsake. Sic *de-* et *dere- linquo.*

RO.

37. *Quæro, quæsivi, quæsitum* dat: *tero, trivi,*
Et *tritum*: *verro, verri, versum*que requirit:
Uro, ussi, ac *ustum*: *cursum* vult *curro, cucurri*:
Flecte *gero, gessi, gestum*: *latum*que *tuli*que
Dat *fero*: præteritum nullum *furo, suffero* nôrunt.
A *sero* fit *sevi*que *satum*: sic EVIT, ITUMque
Dant composita quibus plantandi significatus
Inditur: at SERUI, SERTUM vult cetera proles.

Verba in RO varia habent præterita et supina:
1. *Quæro* facit *quæsivi, quæsitum*, to seek. Sic *ac-, an-, con-, dis-, ex-, in-, per-, re- quiro.*
2. *Tero, trivi, tritum*, to wear, to bruise. Sic *at-, con-, de-, dis-, ex-, in-, ob-, per-, pro-, sub- tero.*
3. *Verro, verri, versum*, to sweep, brush, or make clean. Sic *a-, con-, de-, e- præ-, re- verro.*
4. *Uro, ussi, ustum*, to burn. Sic *ad-, amb-, comb-, de-, ex-, in-, per- sub-, uro.*
5. *Curro, cucurri, cursum*, to run. Sic *ac-, con-, de-, dis-, ex-, in-, oc-, per-, præ-, pro- curro*, quæ reduplicationem simplicis nonnunquam admittunt, nonnunquam abjiciunt, *accurri* vel *accucurri*, &c. item *circum-, re-, suc-, trans- curro*, quæ principium rarò aut nunquam geminant.

6. *Gero, gessi, gestum*, to carry. Sic *ag-*, *con-*, *di-*, *in-*, *pro-*, *re-*, *sug- gero.*

7. *Fero, tuli, latum*, to bear, to bring, to suffer. Sic *af-*, *ante-*, *au-*, *circum-*, *con-*, *de-*, *dif*, *ef-*, *in-*, *intro-*, *of-*, *per-*, *post-*, *præ-*, *præter*, *pro-*, *re-*, *super-*, *trans- fero.*

Suffero autem præterito et supino caret.

8. *Furo*, to be mad, nullum præteritum aut supinum habet.

9. *Sero, sevi, satum*, to sow.

Ejus composita, quæ *seminandi* seu *plantandi* significationem habent, faciunt SEVI et SITUM: ut, *assero, assevi, assitum*, to sow or plant near by; *consero, consevi, consitum*, to plant together. Sic *circum-*, *de-*, *dis-*, *in-*, *inter-*, *pro-*, *re-*, *sub-*, *tran- sero.*

Quæ verò *ordinandi* seu *nectendi* significationem sunt adepta, SERUI, habent et SERTUM: ut, *assero, asserui, assertum*, to claim or challenge. Sic *con-*, *de-*, *dis-*, *edis-*, *ex-*, *in-*, *inter- sero.*

SO

38. SO, SIVI, SITUMque capit: sed trunca supinis
SI *viso*, *incesso* retinent: at *depso* reposcit
Depsuit et *depstum*. *Pinso* dat *pinsuit* atque
Pinsi et hinc *pinsum*, *pistum* formabit ITUMque.

1. In SO exeuntia faciunt SIVI et SITUM: ut,
Arcesso, arcessivi, arcessitum, to call or send for.
Capesso, capessivi, capessitum, to take, or go about to take.
Lacesso, lacessivi, lacessitum, to provoke.
Facesso, facessivi, facessitum, to do, to go away.
2. Duo supinis carentia præterito SI habent:
Viso, visi, to go to see, to visit. Sic *in-*, *re- viso.*
Incesso, incessi, to attack.
3. *Depso, depsui, depstum*. to knead. Sic *con-*, *per- depso.*
4. *Pinso, pinsui* vel *pinsi*, *pinsum*, *pistum* vel *pinsitum*, to bake.

TO.

39. *Flecto* XI, XUM vult: sic *plecto*, *nectoque* *pecto*:
Quæ XUIT et pariter formant. *Meto* sed geminans S
Messuit et *messum*; *peto* suscipit IVIT et ITUM:
At *mitto*, *misi*, *missum*, dat; *vertoque*, *verti*,
Et *versum*: *sterto* vult *stertuit*, absque supino.
Sisto stitique, *statum* dat agens: neutrale sequetur
Sto verbum, unde STITI, atque STITUM composita tulerunt.

Verba in TO diversimodè præteritum et supinum formant:

1. *Flecto, flexi, flexum*, to bow. Sic *circum-, de-, in-, re-, retro- flecto.*

2. *Plecto plexi* et *plexui, plexum*, to plait. Sic *im- plecto.*

Necto, nexi et *nexui, nexum*, to tie or knit. Sic *an-, con-, cir-, cum-, in-, sub- necto.*

Pecto, pexi et *pexui, pexum*, to dress or comb. Sic *de-, ex-, re- pecto.*

3. *Meto, messui, messum*, to reap, mow, or cut down. Sic *de-, e-, præ- meto.*

4. *Peto, petivi, petitum*, to seek, to pursue. Sic *ap-, com-, ex-, im-, op-, re-, sup- peto.*

5. *Mitto, misi, missum*, to send. Sic *a-, ad-, com-, circum-, de-, di-, e-, im-, inter-, intro-, o-, per-, præ-, præter-, pro-, re-, sub-, super-, trans- mitto.*

6. *Verto, verti, versum*, to turn. Sic *a-, ad-, animad-, ante-, circum-, con-, de-, di-, e-, in-, inter-, ob-, per-, præ-, præter-, re-, sub-, trans- verto.*

7. *Sterto, stertui*, absque supino, to snore. Sic *de- sterto.*

8. *Sisto*, activum facit *stiti, statum*, to stop, to sist. At *sisto* neutrum, to stand still; *steti, statum*, à *sto* mutuatur: quidam præterito et supino carere volunt. Composita verò *stiti* et *stitum*, habent: ut, *assisto, astiti, astitum*, to stand by. Sic *circum-, con-, de-, ex-, in-, inter, ob-, per-, re- sub-, sisto.* Sed *absisto* supino destituitur, nec cetera facilè illud admittunt.

VO, XO.

40. Dat *vivo* XI, CTUM: *solvo* VI format et U-
Ut *volvo. Texo* vult *texuit*, indèque *textum*. [TUM,

Tria in VO verba hoc pacto conjugantur:

1. *Vivo, vixi, victum*, to live. Sic *ad-, con-, per-, pro-, re-, super- vivo.*

2. *Solvo, solvi, solutum*, to loose. Sic *ab-, dis-, ex-, per-, re- solvo.*

Volvo, volvi, volutum, to roll. Sic *ad-, circum-, con-, de-, e-, in-, ob-, per-, pro-, re-, sub- volvo.*

3. Unicum in XO verbum *texo* facit *texui, textum*, to weave. Sic *at-, circum-, con-, de-, in-, inter-, ob-, per-, præ-, pro-, re-, sub- texo.*

QUARTA CONJUGATIO.

41. IVI præterito dat, et ITUM quarta supino.

Verba Quartæ Conjugationis faciunt præterito IVI, supino ITUM, penultimâ longâ: ut,

Munio, munivi, munitum, to fortify, to defend.
Polio, polivi, politum, to polish.
Vestio, vestivi, vestitum, to clothe.

42. *Singultit* vult *fingultum*, *fepelit*que *fepultum* :
Dat *venio, veni, ventum* : fed *veneo* folum
Veniit efficiet : *falio, falui, falii*que,
Extulit et *faltum* : capiunt at pignora *fultum*.

1. Hæc duo præteritum juxta regulam, fupinum verò in ULTUM faciunt :
Singulto, fingultivi, fingultum, to vex or fob.
Sepelio, fepelivi, fepultum, to bury.

2. *Venio* facit *veni, ventum*, to come. Sic *ad-, ante-, circum-, con-, contra-, de-, e-, in-, inter-, intro-, ob-, per-, poft-, præ-, pro-, re-, fub-, fuper- venio.*
Veneo, venii, fine fupino, to be fold.

3. *Salio, falui* et *falii, faltum*, to leap. Ejus compofita præterito fæpiùs quidem *filui*, interdum *filii*, veteribus etiam *filivi*, fupino autem *fultum* ceperunt : ut, *tranfilio, tranfilui, tranfilii*, et *tranfilivi, tranfultum*, to leap over. Sic *ab-, af-, circum-, con-, de-, dif-, ex-, in-, pro-, re-, fub-, fuper- filio.* Supinorum *abfultum, circumfultum*, et *profultum*, auctoritas defideratur.

43. Vult *amicit* vel UI, vel XI, CTUM : *vincio* XI, CTUM.
Sancio jungatur, quod et IVI format, et ITUM.

1. *Amicio* facit *amicui*, rariùs *amixi, amictum*, to cover or clothe.
2. *Vincio, vinxi, vinctum*, to tie. Sic *circum-, de-, e-, re- vincio.*
3. *Sancio, fanxi* et *fancivi, fanctum* et *fancitum*, to eftablifh or ratify.

44. *Cambio* vult PSI, PSUM: fed *fepfi, fepio, feptum* :
Haurio SI, STUM dat; SUM rariùs effer. Habebit
Sentio, fed *fenfi, fenfum* : ac *raucio, raufi*
Et *raufum* : *farcit, farcit*, cum *fulcio*, SI, TUM.
At PERUI, PERTUMque fibi compofta jugàrunt
Ex *pario* ternæ : RI *comperit* et *reperit* vult.

1. *Cambio* habet *campfi, campfum*, to change Money.
2. *Sepio, fepfi, feptum*, to hedge or enclofe. Sic *circum-, dif-, inter-, ob-, præ-, fepio.*
3. *Haurio, haufi, hauftum*, rarò *haufum*, to draw out, to empty. Sic *de-, ex- haurio.*

4. *Sentio, ſenſi, ſenſum*, to feel or perceive. Sic *aſ-, con-, diſ-, per-, præ-, ſub- ſentio.*
Raucio, rauſi, rauſum, to be hoarſe.
5. Hæc tria faciunt SI, TUM:
Sarcio, ſarſi, ſartum, to mend or repair. Sic *ex-, re-, ſarcio.*
Farcio, farſi, fartum, to cram. Sic *con- fercio, ef- fercio* vel *ef- farcio; in- fercio*, vel *in- farcio; re- fercio.*
Fulcio, fulſi, fultum, to ſtay or uphold. Sic *con-, ef-, in-, per-, ſuf- fulcio.*
6. Compoſita à *pario*, tertiæ conjugationis præteritum formant in PERUI, ſupinum in PERTUM: ut, *Aperio, aperui, apertum*, to open; *operio, operui, opertum*, to ſhut, to cover.
Ex his tamen duo præterito RI faciunt, *Comperio, comperi, compertum*, to know a Thing for certain. *Reperio, reperi, repertum*, to find.

45. *Aio* præterito careat, pariterque ſupino:
Cum *ferio* junges meditantia verba: ſed inde
Parturio, eſurio, cum *nupturio* volo tolli.

Præterito, ac proinde ſupino, carent verba ſequentia:
1. *Aio*, to ſay, verbum aliis etiam partibus deficiens.
Ferio, to ſtrike.
2. Item verba meditativa ſeu deſiderativa: ut, *cœnaturio*, to deſire to ſup; *ſcripturio*, to have an Itch of Writing.
✠ Ex his tamen tria excipiuntur: *Parturio, parturivi*, to be in Travail; *eſurio, eſurivi, eſuritum*, to be hungry; *nupturio, nupturivi*, to deſire to be married.

46. *Cæcutit, geſtit, glocit*, et *dementit, ineptit*,
Nulla ſupina dabunt, cum *proſilit* atque *ferocit*.

Hæc verba præteritum quidem habent, at ſupino deficiunt: *Cæcutio, cæcutivi*, to be dim-ſighted. *Geſtio, geſtivi*, to ſhew one's Joy by the Geſture of his Body. *Glocio, glocivi*, to cluck or cackle as a Hen. *Dementio, dementivi*, to be mad. *Ineptio, ineptivi*, to play the Fool. *Proſilio, proſilui*, to leap forth. *Ferocio, ferocivi*, to be fierce.

DE VERBIS DEPONENTIBUS ET COMMUNIBUS.

47. PRÆTERITUM verbis ut in OR reſidentibus
Efficias, voces activas fingere oportet: [aptum
Ut *vereor, vereo, veritum*; fluit hic *veritus ſum.*

Verborum deponentium ac communium præterita hoc modo formabis; Finge primùm vocem activam: deinde ex præceptis

supra traditis præteritum ac supinum ei tribue: postremò UM supini in US verso, adjungeque verbum substantivum, *sum, fui*, &c. Exempli gratiâ, ex verbo, *lætor*, to be glad, finge *læto*; inde fiet, *lætavi, lætatum*, et ex hoc *lætatus sum*. Sic ex *vereor*, to fear, secundæ conjugationis, *vereo, verui, veritum*, et *veritus sum*. Ex *fungor*, tertiæ, to discharge an Office, *fungo, funxi, functum*, et *functus sum*. Ex *potior*, quartæ, to enjoy, to have in Possession, *potio, potivi, potitum*, et *potitus sum*.

48. Hæc de lege tamen deflectunt pauca secundæ:
Nam *ratus* à *reor* est: *misereri* vultque *misertus*;
Et *fateor, fassus*: FESSUS sed reddito proli.

1. Excipiuntur in secunda conjugatione,
Reor, ratus sum, to think.
Misereor, misertus sum, to pity.
Fateor, fassus sum, to confess.

Composita autem, quia *a* in *i* mutant, præterito *e* habent: ut, *profiteor, professus sum*, to declare openly, to profess; *confiteor, confessus sum*, to own or acknowledge.

49. Insuper à *labor, lapsus* sibi tertia format:
Ultus ab *ulciscor* manat: venit *usus* ab *utor*;
Vult UTUS *loquor* atque *sequor*; *queror* accipe *questus*,
Nisus vel *nixus nitor*, *pactusque* *paciscor*;
Dat *gradior gressus*, *proficiscor* funde *profectus*;
Nanciscor nactus, *patior passusque* requirit:
Aptus apiscor habet: *commentus comminiscor*
Accipit: at *fructus* pariter *fruitusque* jugari
Vult *fruor*: *oblitus* sed et *obliviscor* adoptat;
Ast *expergiscor* cupit *experrectus* habere.
Mortuus aque *mori* est, *natus nasci*, *ortus oriri*:
Queis tribus extremis per ITURUS flecte futurum.

2. Excipiuntur in tertia conjugatione,
Labor, lapsus sum, to slide. Sic *al-, col-, de-, di-, e-, il-, inter-, per-, præter-, pro-, re-, sub-, subter-, super-, trans-* labor.
Ulciscor, ultus sum, to revenge.
Utor, usus sum, to use. Sic *ab-, de-* utor.
Loquor, loquutus vel *locutus sum*, to speak. Sic *al-, col-, cir-, cum-, e-, inter-, ob-, præ-, pro-* loquor.
Sequor, sequutus vel *secutus sum*, to follow. Sic *as-, con-, ex-, in-, ob-, per-, pro-, re-, sub-* sequor.
Queror, questus sum, to complain. Sic *con-, inter-, præ-* queror.

Nitor, *nisus* vel *nixus sum*, to endeavour, to lean upon. *Connitor*, *innitor*, *obnitor*, *renitor*, *subnitor*, sæpiùs XUS quam SUS habent. *Annitor*, *annixus* vel *annisus*, absque discrimine. *Enitor*, *enixa sum*, de partu; *enisus sum*, de alio conatu dicitur.

Paciscor, *pactus sum*, to bargain. Sic *de- peciscor*.

Gradior, *gressus sum*, to go. Sic *ag-*, *ante-*, *circum-*, *con-*, *de-*, *di-*, *e-*, *in-*, *intro-*, *præ-*, *præter-*, *pro-*, *re-*, *retro-*, *sug-*, *super-*, *trans- gredior*.

Proficiscor, *profectus sum*, to go a Journey.

Nanciscor, *nactus sum*, to get.

Patior, *passus sum*, to suffer. Sic *per- petior*.

Apiscor, *aptus sum*, to get. Sic *adipiscor*, *adeptus sum*, et *indipiscor*, *indeptus sum*.

Comminiscor, *commentus sum*, to devise or invent.

Fruor, *fruitus* vel *fructus sum*, to enjoy. Sic *per- fruor*.

Obliviscor, *oblitus sum*, to forget.

Expergiscor, *experrectus sum*, to awake.

Morior, *mortuus sum*, to die. Sic *com-*, *de-*, *e-*, *im-*, *inter-*, *præ- morior*.

Nascor, *natus sum*, to be born. Sic *ad-*, *circum-*, *de-*, *e-*, *in-*, *inter-*, *re-*, *sub-*, *nascor*.

Orior, *ortus sum*, *oriri*, to rise. Sic *ab-*, *ad-*, *co-*, *ex-*, *ob-*, *sub- orior*.

* Hæc tria proximè memorata participia futuri temporis in ITURUS faciunt, *moriturus*, *nasciturus*, *oriturus*.

50. *Metior* in quarta *mensus* dabit, *ordior orsus*;
Experior PERTUS, simul *opperior*que tenebunt.

3. Excipiuntur in quarta conjugatione,

Metior, *mensus sum*, to measure. Sed *ad-*, *com-*, *di-*, *e-*, *præ-*, *re- metior*.

Ordior, *orsus sum*, to begin. Sic *ex-*, *red- ordior*.

Experior, *expertus sum*. to try or attempt.

Opperior, *oppertus sum*, to wait or tarry for one.

51. Nil formant *vescor*, *liquor*, *medeor*, *reminiscor*,
Irascor, *ringor*, *prævertor*, *diffiteor*que:
Queis demum adjungas *divertor*, *de*que *fetiscor*.

4. Nullum præteriti temporis participium habent verba sequentia:

Vescor. *vesci*, to feed. *Liquor*, *liqui*, to melt, or be dissolved. *Medeor*, *mederi*, to heal. *Reminiscor*, *reminisci*, to remember, or call to Mind. *Irascor*, *irasci*, to be angry. *Ringor*, *ringi*, to grin like a Dog: sic *sub- ringor*. *Prævertor*, *præverti*, to get before, to

outrun. *Diffiteor, diffiteri*, to deny. *Divertor, diverti*, to turn aside, to take Lodging. *Defetiſcor, defetiſci*, to be weary or faint.

CAP. II.

DE VERBIS IRREGULARIBUS.

VERBA Irregularia triplicia ſunt, *Anomala*, *Defectiva*, et *Abundantia*.

1. Verba Anomala.

Verba *Anomala* ſunt, quæ non ſequuntur analogiam quatuor ſuperiorum Conjugationum.

1. A ſoliti flexûs normis hæc verba recedunt :
Sum, *volo*, *fio*, *queo*, *fero*, queis *eo*, nataque junge.

Hæc verba, cum eorum compoſitis, contra receptam in quatuor conjugationibus formam partes ſuas inflexerunt, *Sum*, *volo*, *fero*, *fio*, *eo*, *queo:* quorum conjugatio è Rudimentis petenda eſt.

2. Voce ſub activa paſſivum præteritum dant
Hæc ; *ſoleo*, *ſolitus* ; *gaviſus gaudeo*, *factus*
Fio petens ; *auſus* ſic *audeo*, *fido*que *fiſus*.

Hæc verba, *ſoleo*, *gaudeo*, *audeo*, *fido*, quæ vulgò *neutro-paſſiva*, appellantur: item *fio*, quod inter *neutralia paſſiva* numeratur, præteritum formant, quaſi in OR deſinerent, hoc modo :

Soleo, *ſolitus ſum*, to uſe, to be accuſtomed.
Gaudeo, *gaviſus ſum*, to rejoice.
Audeo, *auſus ſum*, to dare.
Fido, *fiſus ſum*, to truſt
Fio, *factus ſum*, to be made, to become.

3. Imperitantis habet *dic*, *duc*, perſona ſecunda :
Fer, *fac* adde : tamen *fice*, non *fic*, dicitur aptè.

Hæc quatuor verba, *dico*, *duco*, *fero*, *facio*, in ſecunda perſona imperativi *e* abjiciunt : dicimus enim, *dic*, *duc*, *fer*, *fac ;* non *dice*, *duce*, *fere*, *face*.

Sic eorum compoſita, *prædic*, *edic ;* *abduc*, *adduc ;* *adfer*, *aufer* ; *benefac*, *calefac*, &c.

At compoſita à *facio*, quæ *a* in *i* mutant, *e* retinent : ut, *affice*, *infice*, *perfice ;* non *affic*, *infic*, *perfic*.

2. VERBA DEFECTIVA.

Verba defectiva sunt, quæ certis temporibus, numeris et personis deficiunt.

4. Hæc præsenti carent, *odi*, *cœpi*, *memini*que,
Partibus ac illo genitis, sub præteritiva
Voce tamen (*cœpi* dempto,) signantia tempus
Præteritum præsensque simul: sic *novit* utrumque
Significat, pleno licet usu *nosco* remansit.
Imperitante modo *memini* TO TOTEque servat.

Hæc tria verba *odi*, *cœpi*, *memini*, carent præsenti, temporibusque ab eo formatis: ex his tamen duo *odi* et *memini*, sub voce præteriti, non illius modò, sed præsentis etiam temporis significationem habent, hoc modò:

Odi, I hate, or have hated, *oderam*, *oderim*, *odissem*, *odero*, *odisse*. Particip. *osurus*.

Cœpi, I have begun, *cœperam*, *-erim*, *-issem*, *-ero*, *-isse*. Supin. *cœptu*. Particip. *cœptus*, *cœpturus*.

Memini, I remember, or have remembered, *memineram*, *-erim*, *-issem*, *-ero*, *-isse*: et imperativo, *memento*, *mementote*.

His addi potest *novi*, quod significationem habet utriusque temporis I know, or I have known: quamvis et *nosco*, *noscebam*, &c usu frequentia sint.

5. *Dor*, *furo*, *for*, *der*, *fer*, vix unquam suscipit usus.

Furo, to be mad, in prima persona vix dicitur, sed, *furis*, *furit*, &c.

Dor, to be given, et *for* to speak, in usu non sunt, sed *daris*, *faris*; *datur*, *fatur*, &c. Nec in subjunctivo dicimus, *der* aut *fer*. In compositione tamen usitata sunt *addor*, *condor*, *reddor*, &c. *Effor* verò et *affor*, vix utimur.

6. Hæc quoque truncatis videas deformia membris:
Ausim, *quæso*, *forem*, *faxim*, *cedo*, *capsis*, et *inquam*,
Atque *apage*, *salve*, *sodes*, *sis*, *sultis*, et *aio*;
Infit, *ave*, *desit*, *consit*, socientur *ovat*que.

Multis magnisque sui partibus destituuntur verba sequentia:

1. *Aio*, I speak; *inquam*, I say; *quæso*, I pray; *confit*, it is done; *desit*, it is wanting; *infit*, he begins, he saith; *ovat*, he rejoiceth; modi ferè indicativi.

2. *Apage*, away with; *ave* good morrow; *salve*, God save you; *cedo*, give me, modi plerumque imperativi.

3. *Aufim*, I dare; *faxim* et *faxo*, I'll do it, or see to it, modi subjunctivi: ut et *forem*, I might or should be, cujus infinitivus *fore*.

4. Cum conjunctione *fi* composita, *fis*, *fultis*, *fodes*, pro *fi vis*, *fi vultis*, *fi audes*: item, præmisso alio verbo, *capfis* pro *cape fi vis*. * Nisi potiùs est antiquè dictum pro *ceperis*.

DE VERBIS IMPERSONALIBUS.

7. His super expositis IMPERSONALIA junge,
Sola quibus primi numeri persona remansit
Tertia: nempe *decet*, cum *pœnitet*, adde et *oportet*:
Nactaque præteritum duplex, *miseret*que, *piget*que,
Et *pudet*, atque *licet*, *libet* aut *lubet*, adjice *tædet*,
Præteritumque *liquet* spernens. Imitantur et horum
Plurima, permaneant alias licet integra, sensum.
Qualia *delectat*, *placet*, *evenit*, *accidit* et *fit*,
Conducit, *patet*, atque *juvat*, *stat*, *sufficit*, *inter-*
est, *vacat*, et *prodest*, *refert*, *constat*que, *fugit*que,
Attinet, et *restat*, *spectat*, cum *pertinet* adde:
Cum multis aliis quæ sit mora longa referre.

Verbum IMPERSONALE vulgò dicitur, cui nominativus certæ personæ præponi non potest: aut, ut alii definiunt, quod duabus primis et primaris personis destituitur.

IMPERSONALIA activæ vocis in *t* exeunt, suntque hæc decem: *Decet*, it becometh; *pœnitet*, it repenteth; *oportet*, it behoveth; *miseret*, it pities; *piget*, it irketh; *pudet*, it is a shame; *licet*, it is lawful; *libet* vel *lubet*, it is one's pleasure; *tædet*, it wearieth; *liquet*, it appears.

Impersonalia vocis passivæ desinunt in *tur*. Eorum maximus est numerus: veniunt enim ab activis omnibus, multisque etiam neutris: ut à *lego*, *legitur*; à *curro*, *curritur*.

Conjugantur autem Impersonalia per tertias omnium ferè modorum et temporum personas singulares: ut *decet*, *decebat*, *decuit*, &c. *curritur*, *currebatur*, *cursum est* vel *fuit*, &c.

Porrò ex decem illis quæ vocis activæ sunt, tria regulariter præteritum formant: *decet*, *decuit*; *pœnitet*, *pœnituit*: *oportet*, *oportuit*. Sex duplex habent præteritum, alterum activæ, alterum passivæ vocis: *Miseret*, *miseruit* vel *misertum est*; *licet*, *licuit* *piguit* vel *pigitum est*; *pudet*, *puduit* vel *puditum est*; *licet*, *licuit* vel *licitum est*; *libet*, *libuit* vel *libitum est*; *tædet*, *tæduit* vel *pertæsum est*. At à *liquet* præteritum vix reperitur.

Imperſonalia carent imperativo: ſed pro eo utimur præſente ſubjunctivi: ut, *pœniteat*, *pugnetur*.

Nec in ſupinis, participiis aut gerundiis inveniuntur, paucis exceptis.

Participia autem, per quæ circumloquimur præterita paſſiva, non hîc variantur per genera, ut ſit in perſonalibus: ſed quia ſubſtantivè ponuntur, ſemper ſunt generis neutri: ut, *pugnatum eſt*, *miſertum eſt*.

¶ Imperſonalibus vulgò accenſentur multa verba perſonalia, quia ad modum imperſonalium abſolutè inveniuntur in tertia perſona ſingulari, abſque nominativo, ſequente mox infinitivo.

Hujuſmodi è prima conjugatione ſunt, *Delectat*, *juvat*, *ſpectat*, *vacat*, *ſtat*, cum compoſitis *conſtat*, *præſtat*, *reſtat*.

E ſecunda conjugatione, *Apparet*, *attinet*, *pertinet*, *debet*, *dolet*, *nocet*, *latet*, *patet*, *placet*, *diſplicet*, *ſedet*, *ſolet*, *aſſolet*.

E tertia, *Accidit*, *contingit*, *cœpit*, *incipit*, *conducit*, *deſinit*, *excidit*, *fugit*, *officit*, *ſufficit*, *ſuccurrit*, *ſuppĕtit*.

E quarta, *Convenit*, *evenit*, *expedit*.

Ex anomalis, *Eſt*, cum compoſitis, *obeſt*, *prodeſt*, *poteſt*, *intereſt*, *ſupereſt*; *fit*, *præterit*, *nequit*, *ſubit*, *confert*, *refert*.

¶ Ad imperſonalium denique naturam quodammodò accedunt Verba exemptæ actionis, hoc eſt, actionem ſignificantia, quæ ut fiat, vel ne fiat, neutiquam ſit humanæ poteſtatis: ut, *Fulgurat*, *fulminat*, *tonat*, *grandinat*, *gelat*, *pluit*, *ningit*, *luceſcit*, *adveſperaſcit*, *nocteſcit*, et ſimilia.

3. Verba Abundantia.

Verba *Abundantia* ſunt, quæ variè ab auctoribus uſurpantur. Eorum autem triplex eſt differentia: 1. Enim quædam *Genus*. 2. Quædam *Terminationem*. 3. Quædam denique *Conjugationem*, variam ſeu multiplicem habent.

De verbis genere abundantibus.

Genere abundant verba duplicia:

1. Quæ interdum Neutra, interdum Activa ſunt: ut, *aboleo*, *duro*, *maneo*, &c. Sic Liv. iii. 55. *Cujus rei prope jam memoria aboleverit.* Velleius ii. 58. 2. *Abolere teſtamentum.* Plaut. Amph. iii. 2. 1. *Durare nequeo in ædibus.* Ovid. ad Liv. v. 198. *Duravit animum.* Cic. Nat. Deor. i. 12. *Nihil ſemper ſuo, ſtatu manet.* Virg. Æn. vii. 596. *Te triſte manebit ſupplicium.*

2. Quæ Communia, i. e. quæ modò *activa*, modò *paſſiva* ſunt: ut, *adipiſcor*, *criminor*, *dignor*, &c. Sic Cic. Epiſt. Fam. xii. 22. *Maximam laudem adeptus eſſes.* Plaut. Trin. ii. 2. 88. *Non ætate, verùm ingenio, adipiſcitur ſequentia.* Terent. Eun. v. 2.

16. *Hanc metui, ne me criminaretur tibi.* Cic. contr. Rull. iii. 4. *Sullanas res defendere criminor*, i. e. *accusor.* Ovid. Trist. iii. 14. 51. *Veniâ dignare libellum.* Cic. de Invent. ii. 53. *Homines cultu quodam et honore dignantur*, i. e. *digni existimantur.*

DE VERBIS TERMINATIONE ABUNDANTIBUS.

Talia sunt *assentio* et *assentior*; *fabrico*, *fabricor*; *impertio*, *impertior*; *lacrymo*, *lacrymor*; *mereo*, *mereor*; *munero*, *muneror*, &c. eâdem significatione. Sic *comperio*, *punio*, *luxurio*; rariùs *comperior*, *punior*, *luxurior*; et *populor*, *comitor*; raiò *populo*, *comito*.

DE VERBIS CONJUGATIONE ABUNDANTIBUS.

CONJUGATIONEM variant verba triplicia:

1. Quædam usitatè PRIMÆ, et rarò TERTIÆ: ut, *Lavo*, *lavas*, *lavare*: et *Lavo*, *lavis*, *lavere*.

2. Quædam usitatè SECUNDÆ, et rarò TERTIÆ: ut,

Ferveo, *ferves*:	et	*Fervo*, *fervis*.
Fulgeo, *fulges*:		*Fulgo*, *fulgis*.
Strideo, *strides*:		*Strido*, *stridis*.
**Tueor*, *tuēris*:		*Tuor*, *tuĕris*.

* Sed utrâque conjugatione frequentatur *tergeo*, *terges*, et *tergo*, *tergis*; ut et composita, *detergeo* et *detergo*, *abstergeo* et *abstergo*.

3. Quædam TERTIÆ usitatiùs, ac rariùs QUARTÆ: ut,

Fodio, *fodis*, *fodere*:	et	*Fodio*, *fodis*, *fodire*.
Sallo, *sallis*, *sallere*:		*Sallio*, *sallis*, *sallire*.
Morior, *moreris*, *mori*:		*Morior*, *moriris*, *moriri*.

Sic *orior*, *oreris*; et *orior*, *oriris*.
Potior, *poteris*; et *potior*, *potiris*.

¶ Est et verbum quod usitatiùs sit SECUNDÆ, rariùs QUARTÆ; nempe *cieo*, *cies*, *ciere*, et *cio*, *cis*, *cire*; unde *accire* et *accitus*.

¶ Huc etiam referri potest verbum *edo*, to eat, quod nonnullas sui partes dupliciter format, hoc modo:

Ind. Præs. *Edo*, *edis* vel *es*, *edit* vel *est*,—*editis* vel *estis*.—
Imp. *Ede* vel *es*, *edito* vel *esto*, *edite* vel *este*, *editote* vel *estote*.
Subj. Imperf. *Ederem* vel *essem*, *ederes* vel *esses*, &c.
Inf. Præs. *Edere* vel *esse*.
Passiv. Ind. Præs. *Editur* vel *estur*.

APPENDIX I.

DE VERBIS QUÆ SUB EADEM VOCE SIGNIFICATIONEM VARIANT.

INTER *Abundantia* à quibusdam recensentur verba haud pauca, quæ in nonnullis sui partibus vocem quidem eandem, significationem verò, plerumque et conjugationem, diversam habent. Eorum triplex est differentia:

1. Quædam *themate* seu PRÆSENTE congruunt: ut,

Aggero, -as, to heap up.	*Aggero, -is*, to bring together.
Appello, -as, to call.	*Appello, -is*, to arrive.
Compello, -as, to address.	*Compello, -is*, to drive.
Colligo, -as, to bind.	*Colligo, -is*, to gather together.
Consterno, -as to astonish.	*Consterno, -is*, to strew.
Effero, -as, to enrage.	*Effero, -fers*, to bring out.
Fundo, -as, to found.	*Fundo, -is*, to pour out.
Mando, -as, to command.	*Mando, -is*, to chew.
Observo, -as, to look.	*Obsero, -is*, to beset.
Volo, -as, to fly.	*Volo, vis*, to will.

* Ex his quædam, simul cum conjugatione et significatione, mutant etiam accentum.

Cōlo, -as, to strain.	*Cŏlo, -is*, to till.
Dĭco, -as, to dedicate.	*Dīco, -is*, to say.
Edŭco, -as, to train up.	*Edūco, -is*, to lead forth.
Lēgo, -as, to send.	*Lĕgo, -is*, to read.
Vădo, -as, to wade.	*Vādo, -is*, to go.

2. Quædam PRÆTERITO consentiunt: ut,

Aceo, acui, to be sour.	*Acuo, acui*, to sharpen.
Cresco, crevi, to grow.	*Cerno, crevi*, to see.
Frigeo, frixi, to be cold.	*Frigo, frixi*, to fry.
Fulgeo, fulsi, to shine.	*Fulcio, fulsi*, to prop.
Luceo, luxi, to glitter.	*Lugeo, luxi*, to mourn.
Paveo, pavi, to be afraid.	*Pasco, pavi*, to feed.
Pendeo, pependi, to hang.	*Pendo, pependi*, to weigh.

3. Quædam denique idem habent SUPINUM: ut,

Cresco, cretum, to grow.	*Cerno, cretum*, to behold.
Maneo, mansum, to stay.	*Mando, mansum*, to chew.
Sto, statum, to stand.	*Sisto, statum*, to stop.
Succenseo, -censum, to be angry.	*Succendo, -censum*, to kindle.
Teneo, tentum, to hold.	*Tendo, tentum*, to stretch.
Verro, versum, to sweep.	*Verto, versum*, to turn.
Vinco, victum, to overcome.	*Vivo, victum*, to live.

APPENDIX II.

DE CONJUGATIONE PRISCA SIVE OBSOLETA.

1. IMPERFECTA quartæ olim in IBAM, citra vocalem *e*, terminabantur; ut, *audibam*, *ſcibam*, *lenibam*, pro *audiebam*, *ſciebam*, *leniebam*: qualia etiam apud poëtas optimi ævi nonnunquam reperire eſt.

2. Futurum quartæ, activæ formæ, in IBO, paſſivæ in IBOR, veteres finiebant: ut, *dormibo*, *eſuribo*, *ſcibo*, pro *dormiam*, *eſuriam*, *ſciam*; et *amicibor*, *demolibor*, *opperibor*, pro *amiciar*, *demoliar*, *opperiar*.

3. Subjunctivi præſens olim in IM terminatum: ut, *edim* pro *edam*, *duim* pro *dem*, *perduim* pro *perdam*.

4. Inveniuntur apud veteres perfecta ſubjunctivi in SSIM: ut, *fortuneſſim*, *negaſſim*, pro *fortunaverim*, *negaverim*.

5. Frequentiora apud eoſdem ſunt futura ſubjunctivi in SSO: ut, *levaſſo*, *prohibeſſo*, pro *levavero*, *prohibuero*.

6. Ab eodem futuro ſubjunctivi veteres formârunt futurum infinitivi in ASSERE: ut, *expugnaſſere*, *impetraſſere*, pro *expugnaturum eſſe*, *impetraturum eſſe*.

7. In imperativis paſſivæ formæ veteres ſecundam ſingularem in MINO, ſecundam pluralem in MINOR, interdum terminabant: ut, *atteſtamino*, *famino*, pro *atteſtare*, *fare*; *arbitraminor*, *progrediminor*, pro *arbitramini*, *progredimini*.

8. Præſens infinitivi paſſivi recipit additionem ſyllabæ ER, non ſolùm apud Plautum et Terentium; ſed etiam apud melioris ætatis poëtas nonnunquam: ut, *farier*, *immiſcerier*, ap. Virgilium; *ſcitarier*, ap. Ovidium; *dicier*, ap. Perſium; pro *fari*, *immiſceri*, *ſcitari*, *dici*.

9. Olim denique Participia præterita paſſiva, itemque futura activa, quæ in circumlocutione infinitivi cum verbo *eſſe* adhibentur, habita erant pro indeclinabilibus, et proinde nominibus ſubſtantivis cujuſcunque numeri ac generis promiſcuò juncta: ut, C. Gracchus, *Credo ego inimicos meos hoc dicturum.* Cic. Verr. v. 65. *Hanc ſibi rem præſidi ſperant futurum*, ſupple *eſſe*. Et Plaut. Amph. Prol. v. 33. *Juſtam rem et facilem eſſe oratum à vobis volo.* Cic. ad Attic. viii. 12. *Ut cohortes ad me miſſum facias.*

CAP. III.

DE GENERE, SPECIE, ET FIGURA VERBORUM.

PERSUNT tria verbi accidentia, GENUS, SPECIES, et FIGURA: de quibus hoc capite et ſigillatim agemus.

§ 1. *De* GENERIBUS VERBORUM.

GENERA Verborum vulgò recenſentur quinque, *Activum*, *Paſſivum*, *Neutrum*, *Deponens*, et *Commune*.

1. ACTIVUM eſt, quod in O deſinens, actionem tranſeuntem notat, et accepto R fit paſſivum: ut, *amo*, *doceo*.

2. PASSIVUM eſt, quod in R deſinens, paſſionem ſignificat, et R abjecto ſit rurſus activum: ut, *amor*, *doceor*.

3. NEUTRUM eſt, quod in O vel M deſinens, rei exiſtentiam vel ſtatum, vel actionem aut paſſionem immanentem notat, nec R admittit ut fiat paſſivum: ut, *ſum*, *valeo*, *ambulo*, *caleſco*.

Ex his, quatuor, quia ſimpliciter rem eſſe ſignificant, SUBSTANTIVA à Grammaticis vocantur, *ſum*, *forem*, *fio*, *exiſto*.

Quædam appellantur NEUTRO-PASSIVA, quæ cum in O deſinant, præteritum formant more paſſivorum: at, *audeo*, *auſus ſum*; *gaudeo*, *gaviſus ſum*, &c. de quibus ſuprà, Cap. ii. Reg. 2.

Quædam NEUTRALIA-PASSIVA, quæ in O finita ſignificationem et caſum paſſivorum habent: qualia ſunt hæc tria, *vapulo*, I am beaten; *veneo*, I am ſold; *fio*, I am made.

Reliqua ferè ABSOLUTA, ſeu INTRANSITIVA vocantur: ſive accidentalem rei ſtatum ſignificent: ut, *alleo*, I am white; *ſedeo*, I ſit; *valeo*, I am in health: ſive in ſe abſolutam rei actionem: ut, *ſurgo*, I riſe; *eo*, I go: ſeu paſſionem in ſubjecto immanentem: ut, *ardeo*, I burn; *pereo*, I periſh; *ſeneſco*, I become old, &c.

4. DEPONENS eſt, quod ſub terminatione paſſiva ſignificationem habet activam: ut, *loquor*, I ſpeak: vel neutralem: ut, *glorior*, I brag or boaſt.

5. COMMUNE denique eſt, quod in OR finitum, modò activè, modò paſſivè ſignificat: qualia ſunt, *adipiſcor*, I get, or I am got; *aſpernor*, I ſlight, or am ſlighted; *criminor*, I accuſe, or am accuſed; *dignor*, I vouchſafe, or am vouchſafed; *fateor*, I confeſs, or am confeſſed; *ſector*, I follow, or am followed; *ſtipulor*, I demand a Thing to be done, or I am demanded; *tueor*, I defend, or am defended. Verùm in his paſſiva ſignificatio rariſſima eſt.

¶ Communia olim fuerunt, *Amplector*, *adulor*, *blandior*, *complector*, *conſolor*, *fruſtror*, *experior*, *hortor*, *interpretor*, *largior*,

machinor, *meditor*, *mentior*, *moderor*, *modulor*, *oblivifcor*, *ofculor*, *teftor*, *veneror*, *vereor*, et cetera ferè omnia quæ nunc funt deponentia: quorum participia nonnulla præteriti temporis paffivam fignificationem adhuc interdum retinent: ut *expertus*, *meditatus*, *mentitus*, *modulatus*, *oblitus*, *teftatus*, *veneratus*.

§ 2. *De* SPECIE VERBORUM.

Species. Verborum eft duplex, Primitiva, ut, *lego*, *video*; Derivativa, ut, *lectito*, *vifo*.

Derivantur ferè verba vel à *nominibus*, vel ab aliis *verbis*.

1. A *nominibus* derivantur verba duplicia, *Imitativa* et *Denominativa*.

Imitativa vocantur, quæ imitationem fignificant: ut, *patriffo*, *Græcor*, *vulpinor*, *cornicor*, i. e. *imitor patrem*, *Græcum*, *vulpem*, *cornicem*.

Denominativa dicuntur, quæ à nominibus veniunt, et propriam appellationem non habent: ut, *cœno*, *calco*, *frumentor*, *lignor*, &c. à *cœna*, *calx*, *frumentum*, *lignum*

2. Ab illis *verbis* derivantur præcipuè verba quadruplicia, *Frequentativa*, *Inceptiva*, *Defiderativa*, et *Deminutiva*.

De his autem, quod latius pareat eorum ufus, paulò accuratiùs eft nobis agendum.

FREQUENTATIVA.

1. SIC iterativum formes: ITO fiat ab ATU:
U per O mutabunt benê cetera verba fupini.
Si fuit OR, manet OR: Sunt cuncta frequentia primæ.
Prætereunt legem, *nato*, *quærito*, *fundito*, *fcitor*,
Scifcitor, atque *agito*, *fector*, *loquitor*, *pavito*que.
Perfcrutando libros doctorum plura notabis.

Verba Frequentativa, quæ Iterativa etiam vocantur, funt quæ frequentem actionem fignificant.

Definunt in TO, SO, XO, et, à verbis deponentibus, in OR: ut, *clamito*, *pulfo*, *nexo*, *minitor*.

Formantur à fupino pofteriore, idque bifariam, à verbis primæ conjugationis, mutando ATU in ITO: ut, *volo*, *volatu*, *volito*: à verbis aliarum conjugationum, mutando U tantùm in O: ut, *terreo*, *territu*, *territo*; *verto*, *verfu*, *verfo*; *dormio*, *dormitu*, *dormito*.

Excipiuntur, *No*, *natu*, *nato*; *fcio*, *fcito*, *fcitor*, et crebriùs *fcifcitor*. Sic *pavito*, à *paveo*; *fector*, à *fequor*; *loquitor*, à *loquor*.

tanquam fupina haberent *pavitu*, *fectu*, *loquitu*. Item *quærito*, *fundito*, *agito*; quæ formantur à fecunda perfona præfentis indicativi, *quæris*, *fundis*, *agis*.

Quædam à fupino pofteriore formari videntur, mutando U in ITO, ut, ab *actu*, *actito*; *hæfu*, *hæfito*; *lectu*, *lectito*; *miffu*, *miffito*; *fcriptu*, *fcriptito*; *victu*, *victito*.

A frequentativis formantur et alia frequentativa: ut, *cano*, *canto*, *cantito*; *capio*, *capto*, *captito*; *curro*, *curfo*, *curfito*; *defendo*, *defenfo*, *defenfito*; *dico*, *dicto*, *dictito*; *duco*, *ducto*, *ductito*; *pello*, *pulfo*, *pulfito*, et per Syncopen *pulto*.

Frequentativa funt omnia conjugationis primæ.

INCEPTIVA.

2. Præfentis primique modi CO junge fecundæ
Perfonæ, fi vis verba inceptiva creare.
Sic *ferves*, *fervefco* facit: Sed tollitur *hifco*.

Verba Inceptiva, feu Inchoativa, funt quæ rei initium vel affiduum incrementum notant.

Definunt in SCO: ut, *calefco*, *frigefco*.

Dupliciter derivantur: vel à *nominibus*, vel à *verbis*.

A *nominibus* derivata ultimam genitivi vocalem in ASCO, fed longè ufitatiùs in ESCO commutant: ut, *puerafco*, *puellafco* *ignefco*, *lapidefco*, à fubftantivis *puer*, *puella*, *ignis*, *lapis*; *dulcefco*, *juvenefco*, *vanefco*, *ditefco*, ab adjectivis *dulcis*, *juvenis*, *vanus*, *dis*.

A *verbis* derivata formantur à fecunda perfona præfentis indicativi, addendo CO, idque in quavis conjugatione: ut, *labafco*, à *labas*; *fervefco* à *ferves*; *tremifco*, à *tremis*; *obdormifco*, ab *obdormis*. Sed per Syncopen dicitur *hifco*, pro *hiafco*, ab *hias*.

Omnia inceptiva funt neutra, et tertiæ conjugationis.

Quæ à nominibus derivantur, præteritis adeòque et fupinis omnino carent: quæ à verbis veniunt, præterita à primitivis fuis mutuantur: ut *coalefco*, *coalui*; *refipifco*, *refpui*.

DESIDERATIVA.

3. In meditativis, quod in U fit junge fupino
(U femper brevians) RIO: fic dabit *efurit efu*.

Verba Desiderativa, feu Meditativa, funt quæ defiderium, ftudium aut conatum rei alicujus faciendæ fignificant.

Definunt in RIO: ut, *cœnaturio*.

Formantur à fupino pofteriore, correptâ U, et adjecto RIO: ut, *edo*, *efu*, *efurio*, *efuris*; *pario*, *partu* *parturio*, *parturis*.

Sunt omnia conjugationis quartæ, carentque præterito et fupino, præter hæc tria, *efurio*, *parturio*, et *nupturio*.

DEMINUTIVA.

Deminutiva ſunt, quæ deminutionem ſui primitivi ſignificant.

Deſinunt in LLO: ut, *cantillo*, *ſorbillo*, i. e. *parum canto*, vel *ſorbeo*.

Suntque conjugationis primæ.

¶ Sunt denique quædam verba in SSO ab aliis verbis derivata, de quorum vi ſignificandique natura haud ſatis inter Grammaticos convenit: qualia ſunt, *capeſſo*, *faceſſo*, *peteſſo*, *arceſſo*, *inceſſo*, *laceſſo*.

Ex his duo priora, *capeſſo* et *faceſſo*, vulgò Inchoativationis appellantur: tanquam idem ferè ea ſignificarent, quod *eo ad capiendum*, *eo ad faciendum*: quibus addunt et *viſo*, i. e. *eo ad videndum*. Rectiùs tamen cum Urſino ea Intensiva dixeris; ut *capeſſo*, *faceſſo*, idem ferè ſunt quod *ſtudioſè et cum effectu aliquid capio* vel *facio*. Sic etiam *peteſſo*, vel *petiſſo*, i. e *valde peto*.

Inceſſo autem et *laceſſo*, eidem frequentativa cum emphaſi exiſtimantur.

Arceſſo, *incipiſſo*, *vibriſſo*, idem penè quod primitiva ſua ſignificant.

§ 3. *De* FIGURA VERBORUM.

Figura verborum duplex eſt, Simplex, ut, *lego*, *linquo*; Composita, ut. *relego*, *relinquo*, *derelinquo*.

1. Componuntur autem verba, 1. Cum *nominibus*: ut, *ædifico*, ab *ædes* et *facio*. 2. Cum *verbis*: ut, *patefacio*, ex *pateo* et *facio*. 3. Cum *adverbiis*: ut, *introduco*, ab *intro* et *duco*. 4. Cum *præpoſitionibus*: ut, *perdoceo*, *ediſco*, *conſolor*.

2. Quædam ſunt compoſita à ſimplicibus inuſitatis: ut, *accendo*, *incendo*, à *cando*; *defendo*, *offendo*, à *fendo*; *inſpicio*, *conſpicio*, à *ſpecio*, &c.

3. Partes componentes interdum integræ manent: ut, *lego*, *perlego*. Interdum litera additur: ut, *prodeo*, *redeo*, pro *proeo*, *reeo*: vel detrahitur: ut, *aſporto*, *omitto*, *trado*, pro *abſporto*, *obmitto*, *tranſdo*. Sæpiſſimè autem vocalis vel diphthongus verbi ſimplicis mutatur: 1. A in E: ut, *damno*, *condemno*; *arceo*, *coerceo*; *carpo*, *decerpo*; *gradior*, *congredior*; *partio* vel *partior*, *imperto* vel *impertior*. 2. A in I: ut, *habeo*, *probibeo*; *cado*, *occido*; *ſalio*, *inſilio*; *fateor*, *confiteor*. 3. A in U: ut, *calco*, *conculco*; *quatio*, *concutio*. 4. E in I: ut, *teneo*, *contineo*; *premo*, *comprimo*. 5. Æ in I: ut, *lædo*, *collido*; *quæro*, *acquiro*. 6. AU in E: ut, *audio*, *obedio*. 7. AU in O: ut, *plaudo*, *diſplodo*. 8. AU in U: ut, *claudo*, *concludo*.

4. Ultima præpositionis consonans in primam verbi simplicis frequentissimè convertitur: ut, *accipio*, *affero*, *agglomero*, *allido*, *appello*, *arripio*, *assigno*, *attero*, *collaudo*, *commuto*, *corrodo*; *illino*, *immorior*, *irrigo*, *intelligo*; *occino*, *oppeto*; *pellicio*, &c.; pro *adcipio*, *adfero*, *adglomero*, *adlido*, *adpello*, *adripio*, *adsigno*, *adtero*; *conclaudo*, *conmuto*, *conrodo*; *inlino*, *inmorior*, *inrigo*, *interligo*; *obcano*, *obpeto*; *perlicio*, &c. Nonnunquam et soni gratiâ in aliam literam mutatur: ut, *aufero*, *imbibo*, *implico*, &c. pro *abfero*, *inbibo*, *inplico*, &c.

LIBER QUARTUS.

DE PARTICIPIO.

PARTICIPIUM est pars orationis, à verbo derivata, variabilis per casus, ac rem cum tempore significans.

I. *Participium* ita vocatur, quia partem capit à nomine, partem à verbo; nam ut nomen, variatur per genera, et declinatur per casus: atque, ut verbum (unde derivatur,) cum tempore significat actionem, passionem, existentiam sive statum rei; pro natura verbi unde descendit.

1. A verbis *activis* veniunt duo participia: *Præsens*, et *Futurum* in RUS: ut, *amans*, et *amaturus*, ab *amo*.

2. A *passivis* veniunt duo participia: *Præteritum*, et *Futurum* in DUS: ut, *amatus*, et *amandus*, ab *amor*.

3. A *neutris* veniunt item duo participia, ut ab activis: *Præsens*, et *Futurum* in RUS: ut, *stans*, et *staturus*, à *sto*.

¶ A neutris sæpè etiam veniunt participia præteriti temporis in TUS vel SUS: ut, *erratus*, *festinatus*, *juratus*, *laboratus*, *vigilatus*. Quædam etiam futuri in DUS: ut *jurandus*, *vigilandus*, *regnandus*, *dormiendus*, *erubescendus*.

4. A *deponentibus* activæ quidem significationis quatuor veniunt participia: ut, *sequens*, *secutus*, *secuturus*, *sequendus*, à *sequor*. A deponentibus autem neutralis significationis tria plerumque participia descendunt: ut, *labens*, *lapsus*, *lapsurus*, à *labor*: rariùs verò futuri in DUS: ut, *gloriandus*, *fruendus*, à *glorior*, *fruor*.

5. A *communibus* denique veniunt quatuor plerumque participia: ut, *dignans*, *dignatus*, *dignaturus*, *dignandus*, à *dignor*.

II. Participia plerumque imitantur significationem verborum unde descendunt: hoc est, quæ ab activis, activè; quæ à passivis, passivè; quæ à neutralibus, neutraliter; et ita deinceps, significant.

¶ At Participia in DUS, undecunque veniant, passivè semper accipiuntur: ut, *amandus*, *vigilandus*, *loquendus*, *criminandus*.

* Multa etiam præteriti temporis participia, à verbis deponentibus, quæ olim communia fuerunt, orta, communem, i. e. activam et passivam significationem retinuerunt: qualia sunt *abominatus*, *adortus*, *amplexus*, *blanditus*, *largitus*, *mentitus*, *oblitus*, *testatus*, *veneratus*, &c.

III. Participio accidunt octo; *Genus*, *casus*, *numerus*, *declinatio*, *motio*, *comparatio*, *tempus*, et *figura*.

1. Omnia participia sunt adjectiva, adeòque et GENERIS *omnis*. Quæ in NS desinunt, unâ efferuntur nominativi singularis terminatione: ut, *hic*, *hæc*, *hoc*, *amans*: cetera omnia tribus: ut, *amatus*, *-a*, *-um*; *amaturus*, *-a*, *-um*; *amandus*, *-a*, *-um*.

2. Participiorum CASUS sunt sex, quemadmodum nominum: *Nominativus*, *Genitivus*, &c.

3. NUMERI itidem, ut in nomine, sunt duo: *Singularis*, ut, *amans*; *Pluralis*, ut, *amantes*.

4. Participia in NS sunt tertiæ DECLINATIONIS; cetera omnia primæ et secundæ: ut, *amans*, *amantis*; *amatus*, *-a*, *-um*; *amati*, *-æ*, *-i*, &c.

5. Quæ in US desinunt, MOBILIA sunt; quæ in NS, *Immobilia*. Hæc in omni genere eandem servant nominativi singularis terminationem; illa cum genere terminationem immutant.

6. Participia præsentis et præteriti temporis COMPARATIONEM admittunt: ut, *amans*, *amantior*, *amantissimus*; *paratus*, *paratior*, *paratissimus*: futuri verò in RUS et DUS raro vel nunquam comparata inveniuntur.

7. TEMPORA participiorum sunt tria, *Præsens*, *Præteritum*, et *Futurum*. *Præsentis* temporis sunt, quæ desinunt in NS. *Præteriti*, quæ in TUS, SUS, XUS. *Futuri*, quæ in RUS et DUS.

8. FIGURA participiorum est duplex: *Simplex*; ut, *spirans*, *dictus*: *Composita*; ut, *respirans*, *addictus*.

Multa sunt participia, cum præpositione IN, negandi vim habente, composita: quorum verba talem compositionem non admittunt: ut, *illæsus*, *inauditus*, *impransus*, *incustoditus*, *insciens*, *intolerandus*, &c.

Sunt quædam ex duabus præpositionibus conflata: ut, *imperterritus*, *incompositus*, *superanteactus*, &c.

Quædam composita passivè capiuntur, quorum simplicia activam ferè, sive neutralem significationem habent: ut, *inausus*, *inopinatus*, *inultus*. *Inexpertus* utroque sensu, activo simul et passivo, legitur.

IV. De Participiis hæc observanda sunt:

1. Participia præsentis temporis formantur à præterito imperfecto; ut, *amans*, ab *amabam*: præteriti, à supino posteriore;

ut, *amatus*, ab *amatu*: futuri in RUS, ab eodem ſupino; ut, *amaturus*, ab *amatu*: futuri in DUS, à participio præſenti; ut, *amandus*, ab *amans*.

2. Circumlocutio per verbum SUM, non tantùm cum participio præteriti temporis, ſed etiam cum aliis locum habet: ut, Cic. *Socrates eſt apud Platonem loquens*, pro *loquitur*. Plaut. *Fui te carens*, pro *carui*. Sic *amaturus* et *amandus ſum*, *eram*, *fui*, *fueram*, *ero*, &c.

3. Participia fiunt nomina (1.) *Amiſſione temporis*, ut, *ſapiens*, *ſerpens*; *ſponſa*, *nata*; *dictum*, *votum*, &c. cum ſubſtantivè ſumuntur. Sic, *doctus*, *indoctus*. pro *homine doctrinâ prædito vel experte*, &c. (2.) *Mutata conſtructione*, ſeu *regimine* verbi: ut, *amans pecuniæ*, *patiens frigoris*; nam conſtructio verbi exigeret, *amans pecuniam*, *patiens frigus*.

Multæ ſunt voces in ATUS, ITUS, et UTUS deſinentes, quæ quamvis participiorum ſpeciem præ ſe ferre videantur, quia tamen à nominibus potiùs, quàm à verbis ſunt derivatæ, ex numero eorum meritò excluduntur: ut, *cordatus*, *caudatus*, *criſtatus*; *auritus*, *pellitus*, *turritus*: *aſtutus*, *cornutus*, *naſutus*, &c.

APPENDIX.

DE GERUNDIIS ET SUPINIS.

I. GERUNDIUM eſt nomen participiale neutrum, ſingularis tantùm numeri, inſtar ſubſtantivi, per omnes caſus, præter vocativum, declinabile: ut nom. *amandum*, gen. *amandi*, dat. *amando*, accuſ. *amandum*, abl. *amando*.

Veniunt à verbis activis, neutris et deponentibus, eorumque ſignificationem ferè ſemper ſequuntur: ut *docendum*, *currendum*, *loquendum*, à *doceo*, *curro*, *loquor*.

II. Supinum eſt nomen verbale ſubſtantivum, ſingularis numeri, quartæ declinationis, in UM et U deſinens, atque adeò accuſativi aut ablativi caſûs: ut, accuſ. *petitum*, abl. *petitu*. Illud *Supinum prius*, hoc *Supinum poſterius*, vulgò appellatur.

Veniunt itidem à verbis activis, neutris et deponentibus. Et *Supinum* quidem *prius* activè, *poſterius* verò paſſivè plerumque ſignificat: ut, *lectum*, *lectu*; *cubitum*, *cubitu*; *deprecatum*, *deprecatu*; à *lego*, *cubo*, *deprecor*.

¶ Sunt denique adjectiva quædam in BUNDUS, ab imperfecto indicativi derivata: ut *errabundus*, *gemebundus*: et *e* in *i* converſo; ut, *ridibundus*, *ludibundus*: vel ſublato; ut, *moribundus*,

lascivibundus, &c.; quæ, quoniam à participiis præsentibus et significatione, et constructione, nihil ferè distant, Charisius *Participiis* annumerat, Donatus *quasi Participia*, alii *Participialia* appellant.

LIBER QUINTUS.

DE PARTIBUS ORATIONIS INDECLINABILIBUS.

CAP. I.

DE ADVERBIO.

ADVERBIUM est pars orationis invariabilis, quæ verbo vel aliis vocibus adjicitur, ad earum circumstantiam quandam explicandam.

¶ De variis Adverbiorum significationibus, quod tironibus necessarium videbatur, in Rudimentis nostris alibi dictum est.

Adverbio accidunt tria, *Species*, *Figura*, et *Comparatio*.

I. *Primitivæ* SPECIEI Adverbia pauca sunt: ut, *cras*, *jam*, *ubi*, *temerè*, &c. *Derivativæ* verò cetera ferè omnia.

Adverbia autem derivantur, vel,

1. A *nomine*: ut, *viritim*, à *vir*; *doctè*, à *doctus*.

2. A *pronomine*: ut, *hic*, *eò*, *qui*, ab *hic*, *is*, et *quis*.

3. A *verbo*: ut, *cæsim*, *punctim*, à *cædo*, *pungo*.

4. A *participio*: ut, *amanter*, *simulatè*, ab *amans*, *simulatus*.

5. *A præpositione*: ut, *intro*, *citro*, *ultro*, *clanculum*, ab *intra*, *citra*, *ultra*, *clam*.

II. Plurima sunt adverbia FIGURÆ, tum *Simplicis*; ut, *hinc*, *sapienter*, *benè*, *magis*, &c.: tum *Compositæ*; ut, *quare*, *videlicet*, *quóvis*, &c.

Componuntur autem adverbia variis modis:

1. Ex *nomine* præeunte: et sequente (1.) Vel alio *nomine*; ut, *postridie*, ex *postero die*. (2.) Vel *verbo*; ut *pedetentim*, quasi *pedem tendendo*. (3.) Vel *adverbio*; ut, *dextrorsum*, ex *dexter* et *versus*. (4.) Vel *syllabicâ adjectione*; ut, *parumper*, ex *parum* et *per*.

2. Ex *pronomine*: addito (1.) Vel *nomine*; ut, *hodie*, pro *hoc die*. (2.) Vel *adverbio*; ut, *quin*, pro *qui ne*. (3.) Vel *præpositione*; ut, *hactenus*, pro *hac* [fine] *tenus*. (4.) Vel *conjunctione*; ut, *quasi*, ex *quis* et *si*. (5.) Vel *syllabicâ adjectione*; ut, *tuatim*, i. e. *tuo more*; ex *tuus* et *tim*.

3. Ex *duobus verbis;* ut, *ilicet*, *scilicet*, *videlicet*, ex *ire*, *scire*, *videre*, et *licet*.

4. Ex *participio* et *nomine:* ut, *perendie*, quasi *peremto die*.

5. Ex *adverbio:* sequente (1.) Vel *nomine:* ut, *nimirum*, ex *ne* (pro *non*) *mirum*; *edepol*, *ecastor*, *mecastor*, *mehercule*, ex *e* sive *me* jurandi vocula, et *Pollux*, *Castor*, et *Hercules*. (2.) Vel *verbo*; ut, *ubivis*, *quovis*, *undelibet*. (3.) Vel alio *adverbio*; ut, *quousque*, *sicuti*, *tantummodo*. (4.) Vel *praepositione;* ut, *quoad*, *quorsum*, ex *quò versum*. (5.) Vel *conjunctione;* ut, *etiam*, ex *et* et *jam*. (6.) Vel *syllabicâ adjectione;* ut, *siccine*, *ubicunque*, *ibidem*, *nondum*, *undique*, *ubinam*.

6. Ex *praepositione:* sequente (1.) Vel *nomine:* ut *admodum;* *comminus*, ex *cum* vel *con* et *manus*; *eminus*, ex *e* et *manus;* *denuò*, ex *de novo*; *illico*, ex *in loco*. (2.) Vel *pronomine:* ut, *antea*, *adeò*, *interea*, *postea*, *praeterea*, *posthac*. (3.) Vel *adverbio:* *ut*, *affabrè*, *apprimè*, *dehinc*, *perinde*, *praequam*, *praeterquam*, *inibi*, *interibi*. (4.) Vel aliâ *praepositione:* ut *desuper*, *propalam*, *praeterpropter*.

7. Ex *conjunctione* et alio *adverbio:* ut, *etiamnum*, ex *etiam nunc;* *sicubi*, ex *si alicubi;* *siquando*, ex *si aliquando*; *velut*, *veluti*, ex *vel* et *ut*, *uti*.

7. Ex pluribus *vocibus* promiscuè *conjunctis;* ut, *quamobrem*, *quemadmodum*, *nudiustertius*, *identidem*, pro divisis, *ob quam rem*, *ad quem modum*, *nunc dies tertius*, *idem et idem*.

III. Comparantur ferè omnia adverbia, à nominibus comparabilibus derivata: ut, *doctè*, *doctiùs*, *doctissimè*, *feliciter*, *feliciùs*, *felicissimè*.

Positivus eorum gradus exit plerumque in E vel TER: ut, *durè*, *facilè*, *acriter*. *Comparativus* in IUS: ut, *duriùs*, *faciliùs*, *acriùs*. *Superlativus* in IME: ut, *durissimè*, *facillimè*, *acerrimè*.

Quae à nominibus anomalè comparatis derivantur, comparationem et ipsa anomalam habent: ut, *benè*, *meliùs*, *optime;* *malè*, *pejùs*, *pessimè;* *parum*, *minùs*, *minimè*, et *minimùm*; *multùm*, *plùs*, *plurimùm*; *propè*, *propiùs*. *proximè*.

Positivo carent, *magis*, *maximè*; *ocyùs*, *ocyssimè*; *priùs*, *primè*, vel *primùm*; *potiùs*, *potissimùm*.

Comparativo carent, *paenè*, *paenissimè*; *nuper*, *nuperrimè*; *novè* et *noviter*, *novissimè*; *meritò*, *meritissimò*.

Superlativo carent, *excusatè*, *excusatiùs*; *tempori*, *temporiùs*, *satis*, *satiùs*; *secus*, *seciùs*.

CAP. II.

DE PRÆPOSITIONE.

PRÆPOSITIO eſt pars orationis invariabilis, unius ſubſtantivi ad alterum relationem ſignificans.

Præpoſitiones ſunt vel *Separabiles* vel *Inſeparabiles.*

Separabiles dicuntur, quæ ſeparatim, ſive extra compoſitionem, uſurpantur.

Inseparabiles, quæ in compoſitione tantùm inveniuntur.

Præpoſitioni accidunt tria, *Caſuum rectio*, *Species*, et *Figura.*

I. Præpoſitionum ſeparabilium aliæ Accusativum, aliæ Ablativum, aliæ *utrumque* caſum regunt.

1. *Accuſativum* regunt Præpoſitiones viginti et octo, *Ad, apud, ante, adverſus* vel *adverſum cis, citra, circum* vel *circa, contra, erga, extra, inter, intra, infra, juxta, ob, per. præter, propter, poſt, penes, pone, ſecus. ſecundum, ſupra, trans, ultra.*

2. *Ablativum* poſtulant Præpoſitiones, quindecim, *A, ab, abs, abſque, cum, clam, coram de, e, ex, pro, præ, palam, ſine. tenus.*

3. *Accuſativum* vel *Ablativum* regunt Præpoſitiones quatuor, *In, ſub, ſuper*, et *ſubter.*

¶ Præpoſitiones, cum caſum ſuum amittunt, *Adverbia* fieri vulgò exiſtimantur: ut, *Longo poſt tempore venit.*

II. Reſpectu Speciei, aliæ Præpoſitiones ſunt *primitivae:* ut, *ad, apud, ante. à, è, pro, in.* &c. Aliæ *derivativæ:* ut *adverſus, ſecundum,* ab adjectivis *adverſus, -a, -um*; *ſecundus, -a, -um*; *circa,* à *circus*; *juxta,* à *jungo*; *propter,* à *propè* quaſi *propiter.*

III. Reſpectu Figuræ Præpoſitiones aliæ ſunt *ſimplices*: ut, *ad, ante, abs:* aliæ *compoſitæ:* ut, *exadverſum, inante, exante, abſque.*

¶ Præpoſitiones cum aliis vocibus compoſitæ ſignificationem ſuam plerumque retinent: ut, *abeo, adeo, inſum, præpono.*

Excipe 1. IN, tum nominibus et participiis per ſe compoſitum, privationem plerumque ſignificat: ut, *infidus, indoctus, inauditus.* 2. IN, cum verbo plerumque auget: ut, *infringo, induro* i. e. *valdè frango, valdè duro:* atque eam quoque in participio ſignificationem retinet, *infractus, induratus,* pro *admodum fractus* vel *duratus.* * Interdum in participiis contrariam ſignificationem habet: ut, *invocatus, infrenatus, immutatus*; ſæpiùs affirmativo verborum *invoco, infreno, immuto*; nonnunquam et negativo, pro *non vocatus, non frenatus, non mutatus,* ſenſu accepta. 3. IN etiam aliquando cum nomine auget: ut, *incanus, incurvus.* 4. PER ſæpius auget: ut, *percarus, perdifficilis, perfero, perfruor.* Interdum privat: ut, *perfidus, perjurus.* 5. PRÆ interdum au-

get: ut. *præclarus*, *prædives*, *prævaleo*, *præponeo*. 6. SUB quandoque minuit: ut, *subtristis*, *subirascor*. 7. DE sæpe *deorsum* significat: ut, *decido*, *decurro*. Interdum auget: ut, *deamo*, *demiror*. Interdum privat: ut, *demens*, *decolor*, *deformis*, *deartuo*, *depilo*, *denaso*. 8. EX itidem interdum incrementum: ut, *exclamo*, *exaggero*. Interdum privationem: ut, *exsanguis*, *exanimo*, significat.

DE PRÆPOSITIONIBUS INSEPARABILIBUS.

Præpositiones INSEPARABILES sunt sex: *Am*, *dis*, *re*, *se*, *con*, *ve*: ut, *amburo*, *distraho*, *repono*, *sejungo*, *convello*, *vesanus*.

CAP. III.

DE INTERJECTIONE.

INTERJECTIO est pars orationis invariabilis motum aliquem animi significans, sententiamque per se perficiens.

Præcipuas interjectionum significationes in Rudimentis nostris recensuimus.

Interjectioni accidunt duo, *Species* et *Figura*.

I. *Derivativæ* sunt, *evax*, ab *Evan*; *bombax*, à *bombus*. *Primitivæ*, ceteræ ferè omnes: ut, *ó*, *heu*, *vah*, *papæ*, &c.

II. Rursus *Simplices* sunt pleræque: ut, *hei*, *hui*, *phy*, *proh*, &c. *Compositæ* nonnullæ: ut, *ehodum*, *eugepæ*.

¶ OBS. Quædam nomina et verba usque adeò naturam interjectionum induerunt, ut penè interjectiones videantur: qualia sunt: *malum!* *turpe!* *nefas*, *sodes*, *amabo*, *quæso*, et alia nonnulla: ut, Plaut. *Quæ hæc, malum! impudentia est?* Virg. *Sequiturque, nefas! Ægyptiæ conjunx.* Horat. *Corrige, sodes, hoc, aiebat, et hoc.*

CAP. IV.

DE CONJUNCTIONE.

CONJUNCTIO est pars orationis invariabilis, quæ connectit et ordinat sententias.

Præcipuæ Conjunctionum significationes in Rudimentis per suas quæque classes distributæ enumerantur.

Conjunctioni accidunt tria, *Species*, *Figura*, et *Ordo*.

I. Pleræque Conjunctiones *Primitivæ* Speciei sunt: ut, *Et*, *ac*, *sed*, *at*, *nam*, *si*, *seu*, *vel*. *nec*, &c.

Quædam etiam *derivativæ*: ut, *quòd*, à *quis*; *verùm* et *verò*, à *verus*; *modò*, à *modus*; *tamen*, à *tam*; *autem*, ab *aut*, &c.

II. Quædam Figuræ *Simplicis* sunt: ut, *at*, *nam*, &c.

Quædam compositæ: ut, *atque*, *namque*, &c.

Componuntur autem Cunjunctiones variis modis:

1. Ex *nomine* et *verbo*: ut, *quantumvis*.

2. Ex *pronomine*: et (1.) Vel *adverbio*: ut, *ideò*. (2.) Vel *præpositione*: ut, *idcirco*, *quocirca*. (3.) Vel *syllabicâ adjectione*: ut, *quippe*.

3. Ex *adverbio*: et (1.) Vel *nomine*: ut *utpote*. (2.) Vel *verbo*: ut *quamvis*. (2.) Vel alio *adverbio*: ut, *quoniam*, ex *quom*, sive *cum*, et *jam*. (4.) Vel *conjunctione*: ut, *neve* (per Apocopen *neu*), *neque* (unde *nec*), *quandoquidem*. (5.) Vel *syllabicâ adjectione*: ut, *itaque*; *quidem*, ex *qui* et *dem*.

4. Ex *præpositione*: et (1.) Vel *pronomine*: ut, *præterea*, *propterea*. (2.) Vel *adverbio*: ut, *proinde*. (3.) Vel aliâ *præpositione*: ut, *insuper*.

5. Ex *conjunctione*: et (1.) Vel *adverbio*: ut, *atqui*, ex *at* et *quî*; *sin*, ex *si* et *ne*; *etiam*, ex *et* et *jam*. (2.) Vel aliâ *conjunctione*: ut, *etenim*, *etsi*, *siquidem*; *tametsi* (pro *tamenetsi*), *sive* (et per Apocopen *seu*), *veruntamen*. (3.) Vel *syllabicâ adjectione*: ut, *atque*, *namque*, *nedum*; *sed* per Apocopen ex *se*, i. e. *sine* et *dum*.

III. Ordo Conjunctionum est triplex: *Præpositivus*, *Postpositivus*, et *Communis*.

1. *Præpositivi* ordinis sunt eæ, quæ primum in oratione locum obtinent: quales sunt, *Ac*, *atque*, *nec*, *neque*, *aut*, *vel*, *sive*, *at*, *sed*, *verùm*, *nam*, *quandoquidem*, *quocirca*, *quare*, *sine*, *siquidem*, *præterquam*, &c.

2. *Postpositivi*, quæ secundo tantùm loco ponuntur; suntque hæ quinque, *Quoque*, *quidem*, *autem*, *enim*, *verò*. Quibus adde quæ *Encliticæ* vocantur, *que*, *ve*, *ne*.

3. *Communis* denique, quæ vel primo vel secundo loco indifferenter poni possunt: ut, *Etiam*, *equidem*, *licet*, *quamvis*, *quanquam*, *tamen*. *attamen*, *namque*, *quòd*, *quia*, *quoniam*, *quippe*, *utpote*, *ut*, *uti*, *ergo*, *ideo*, *igitur*, *idcirco*. *itaque*, *proinde*, *propterea*. *si*, *ni*, *nisi*.

APPENDIX.

DE FIGURIS DICTIONIS.

FIGURA DICTIONIS generali voce METAPLASMUS nominatur.

Est autem *Metaplasmus* literæ vel syllabæ in voce additio, detractio vel immutatio.

Ejus species sunt decem: *Prosthesis*, *Epenthesis*, *Paragoge*, *Diæresis*: *Aphæresis*, *Syncope*, *Apocope*, *Crasis*; *Metathesis*, et *Antithesis*.

Ex his quatuor vocem augent, *Prosthesis*, *Epenthesis*, *Paragoge*, et *Diæresis*; quatuor imminuunt, *Aphaeresis*, *Syncope*, *Apocope*, et *crasis*: duæ denique immutant, *Metathesis* et *Antithesis*.

1. PROSTHESIS est appositio literæ vel syllabæ ad principium dictionis: ut, *gnavus*, pro *navus*; *tetuli*, pro *tuli*.

2. EPENTHESIS est interpositio literæ vel syllabæ in medio dictionis: ut *alituum*, pro *alitum*; *relligio*, pro *religio*; *induperator*, pro *imperator*.

3. PARAGOGE est appositio literæ vel syllabæ ad finem dictionis: ut, *med* pro *me*; *dicier*, pro *dici*.

4. DIÆRESIS est divisio unius syllabæ in duas: ut, *aulaï*, pro *aulae*; *dissoluisse*, pro *dissolvisse*.

5. APHÆRESIS est literæ vel syllabæ a principio vocis ablatio: ut, *natus*, pro *gnatus*; *conia*, pro *ciconia*, Prænestinorum linguâ.

6. SYNCOPE est ablatio literæ vel syllabæ è medio vocis: ut, *caldus*, pro *calidus*; *aspris*, pro *asperis*; *carectum*, pro *caricetum*; *lamna*, pro *lamina*; *puertia*, pro *pueritia*; *porge*, pro *porrige*; *surpuerat*, pro *surripuerat*: item, *periclum*, *vinclum*, *poclum*, *seclum*, *circlos*, &c. pro *periculum*, *vinculum*, &c.

¶ Hujus figuræ usus latissimè patet, præsertim in genitivis pluralibus nominum: ut, *Æneadûm*, *cœlicolûm*, *Deûm*, *liberûm*, *serpentûm*, *cladûm*, *currûm*, *nurûm*, &c. pro *Æneadorum*, *Deorum*, *serpentium*, *curruum*, &c. Item in præteritis verborum in VI, temporibusque ab eo formatis: ut, *amâsti*, *amâram*, *amâssem*, *amâro*, *amâsse*; *implêsti*, *implêrunt*; *petîi*, *petîisti* et *petîsti*, *petîisset* et *petîsset*; *audîeram*, *audîisse* et *audîsse*: idque non in carmine modò, sed solutâ etiam oratione. Ab *eo* autem composita longè frequentiùs per Syncopen, quàm aliter, efferuntur: ut, *abii*, *perii*, *redii*, &c. rarò vel nunquam, *abivi*, *perivi*, *redivi*.

NOT. 1. Præterita dissyllaba (præter hæc quatuor, *Scîsti*, *nôsti*, *flêsti*, *flâsti*) Syncopen vix admittunt. Neque enim *môsti*,

nâſti, *iſti*, *triſti*, pro *moviſti*, *naviſti*, *iviſti*, *triviſti*, extra compoſitionem uſquam legimus.

Not. 2. Apud Poëtas à præteritis etiam in SI aut XI terminatis, Syncope haud rarò invenitur: ut, *evâſti*, *percûſti*, *ſurrexe*, apud Horatium; *exſtinxti*. *exſtinxem*, *vixet*, apud Virgilium, &c.; pro *evaſiſti*, *percuſſiſti*, *ſurrexiſſe*, *exſtinxiſti*, *exſtinxiſſem*, *vixiſſet*.

7. Apocope eſt ablatio literæ vel ſyllabæ à fine vocis: ut, *ingenî*, *peculî*, pro *ingenii*, *peculii*; *inger*, pro *ingere*; *famul*, pro, *famulus*; *volup'*, pro *volupe*; *tanton'*, *men'*, pro *tantone*, *mene*.

8. Crasis, quæ et Synæresis vocatur, eſt duarum vocalium, ad diverſas ſyllabas pertinentium, in unam ſyllabam contractio: ut, *Theſei*, *aureis*, diſſyllaba, pro *Theſëi*, *aurëis*, triſſyllabis; *vemens*, *prendo*, pro *vehemens*, *prehendo*; *Phæthon*, pro *Phaethon*.

9. Metathesis eſt literæ vel ſyllabæ tranſpoſitio: ut, *piſtris*, pro *priſtis*; *Lybia*, pro *Libya*.

10. Antithesis eſt literæ pro litera poſitio: ut, *faciundum*, pro *faciendum*; *optumus*, pro *optimus*; et apud antiquiores *olli*, pro *illi*; *vorto*, *voſter*, *volnus*, *voltis*, pro *verto*, *veſter*, *vulnus*, *vultis*.

Hæ Figuræ iſtis verſiculis continentur:

Prosthesis *apponit capiti*, *ſed* Aphæresis *aufert*.
Syncopa *de medio tollit*, *ſed* Epenthesis *addit*.
Abſtrahit Apocope *fini*, *ſed dat* Paragoge.
Conſtringit Crasis, *diſtracta* Diæresis *effert*.
Litera ſi legitur tranſpoſta, Metathesis *exit*.
Antithesin *dices*, *tibi litera ſi varietur*.

Etymologiæ, sive Primæ Partis Grammaticæ

FINIS.

GRAMMATICÆ
LATINÆ
INSTITUTIONUM
PARS SECUNDA.

DE SYNTAXI, SIVE CONSTRUCTIONE.

SYNTAXIS eſt, recta vocum in oratione compoſitio.

Ea dupliciter dividi poteſt, 1. In *Naturalem* et *Arbitrariam.* 2. In *Regularem* et *Irregularem.*

1. *Syntaxis* NATURALIS eſt, quæ ex ipſa vocum natura profluit, ac in omnibus ferè linguis eſt eadem.

Syntaxis ARBITRARIA eſt, quæ ex arbitrio Auctorum linguæ alicujus oritur, ac in variis linguis varia eſt.

2. Rurſus *Syntaxis* REGULARIS eſt, quæ communem loquendi conſuetudinem ſequitur.

Syntaxis IRREGULARIS eſt, quæ communem loquendi conſuetudinem non ſequitur, et tamen bonorum Scriptorum auctoritate nititur.

Illa alio nomine ANALOGA, ſeu *Juſta;* hæc *Anomala*, ſeu FIGURATA dicitur.

LIBER PRIMUS.

DE SYNTAXI REGULARI.

SYNTAXIS REGULARIS dividitur in *Concordantia* et *Regimen.*

CONCORDANTIA eſt, quando una dictio concordat cum altera in quibuſdam accidentibus.

REGIMEN eſt, quando dictio regit certum caſum.

CAP. I.

DE CONCORDANTIA.

CONCORDANTIA eſt quadruplex,
1. *Adjectivi* cum *Subſtantivo.*
2. *Verbi* cum *Nominativo.*
3. *Relativi* cum *Antecedente.*
4. *Subſtantivi* cum *Subſtantivo.*

1. *Concordantia Adjectivi cum Subſtantivo.*

1. Mobile vult fixi caſum, numerumque, genuſque.

Adjectivum concordat cum ſubſtantivo in genere, numero, et caſu: ut, Plaut. *Animus æquus optimum eſt ærumnæ condimentum.* Horat. *Nam tua res agitur, paries cùm proximus ardet.* Id. *Neglectis urenda filix innaſcitur agris.*

Not. 1. Subſtantivum ſæpè intelligitur: ut, Ter. *Paucis te volo;* ſupple, *verbis.* Virg. *Triſte lupus ſtabulis,* ſupple *negotium.* Aut adjectivum ejus loco ponitur: ut, Virg. *Fortunate ſenex.* Cic. *Amicus certus in re incerta cernitur.*

Not. 2. Plura adjectiva cum uno ſubſtantivo convenire poſſunt: ut, Cic. *Mea omnia ſumma in te officia.* Id. *Etiam externos multos claros viros nominarem.*

Not. 3. Adjectivum, cum duobus ſubſtantivis diverſi generis poſitum, cum eo cohæret de quo potiſſimùm eſt ſermo: ut, Plin. *Oppidum Pæſtum Græcis Poſidonia appellatum.* Id. *Dein Puteoli, colonia Dicæarchia dicti.* Interdum cum ſubſtantivo propiore, licet minùs præcipuo, convenit: ut, Cic. *Non omnis error ſtultitia eſt dicenda.* Ter. *Paupertas mihi onus viſum eſt et miſerum et grave.* Liv. *Ludi fuere Megaleſia appellata.* * At ſi ſubſtantivum magis præcipuum hominis proprium ſit, adjectivum cum eo concordabit: ut, Vopiſc. *Bonoſus Imperator, cùm vitam laqueo finiiſſet, amphora pendens dictus eſt*; non, *dicta.* Juſtin. *Semiramis, ſexum mentita, puer eſſe credita eſt*; non, *creditus.*

2. *Concordantia Verbi cum Nominativo.*

2. Ante capit rectum quod perſonale modique
Finiti eſt verbum: numerus perſonaque par ſit.

Verbum perſonale finiti modi concordat cum nominativo ante ſe in numero et perſona: ut, Plaut. *Quid ego ceſſo?* Virg. *Labor omnia vincit.* Senec. *Omnia vitia contra naturam pugnant.*

Not. 1. Nominativus primæ et ſecundæ perſonæ raro expri-

mitur: ut, Cic. *Non fallam opinionem tuam.* Ter. *Quod te dignum est, facies.* Ovid. *Nitimur invetitum semper, cupimusque negata.*

EXCIPE, Si personarum Discretio, aut res cum Emphasi significandi sit. Est autem DISCRETIO, cùm diversa hominum studia indicantur: ut, Cic. *Ego reges ejeci, vos tyrannos introducitis: ego libertatem peperi, vos partam servare non vultis.* EMPHASIS est, cùm plus significatur quàm expressè dicitur: ut, Cic. *Tu innocentior es, quàm Metellus?* Ovid. *Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.*

NOT. 2. Verbis tertiæ personæ, sæpè aut infinitivus aut oratio aliqua loco nominativi præponitur: ut, Pers. *Velle suum cuique est.* Cic. *Vacare culpâ magnum est solatium.* Id. *Incertum est quàm longa nostrûm cujusque vita futura sit.*

NOT. 3. His verbis tertiæ personæ, *Aiunt, ferunt, dicunt, perhibent*, et similibus, nominativus per Ellipsin sæpè intelligitur: ut, Plaut. *Aiunt solere senes repuerascere.* Ovid. *Teque ferunt iræ pœnituisse tuæ*; supple, *homines.*

Item in his, *Pluit, tonat, ningit, gelat, lucescit, vesperascit*, &c. ubi, *Deus, cœlum, aqua*, aut simile, intelligitur.

NOT. 4. Sæpè intelligitur verbum Substantivum: ut, Virg. *Nam Polydorus ego*; supple, *sum.* Cic. *Nihil bonum, nisi quod honestum; nihil malum, nisi quod turpe*; supple, *est.* Juven. *Rari quippe boni*; supple, *sunt.*

NOT. 5. Nonnunquam nominativus infinitivo præponitur, subaudito *cœpit* vel *cœperunt*: ut, Virg. *Tum pius Æneas humeris abscindere vestem.* Ter. *Invidere omnes mihi, mordere clanculum: ego non flocci pendere.* Vulgò, in his, infinitivus pro imperfecto indicativi poni existimatur; *abscindere*, sciz. pro *abscindebat*; *invidere*, pro *invidebant*, &c.

NOT. 6. Potest quis de seipso loquens tam plurali quàm singulari uti: ut, Ovid. *Nos dabimus quod ames*, i. e. *ego dabo.* At unum aliquem hominem alloquenti nunquam ferè pluralis adhibendus est: ut, Ovid. *Tu vires sine mente geris*; non, *vos geritis.*

De verbis utrinque habentibus nominativum.

3. Substantiva dabunt, et verba vocantia, gestum
Quæque notant, rectos, eadem si res sit, utrinque.

Verba substantiva, vocandi et gestûs habent utrinque nominativum ad eandem rem pertinentem.

Ad hanc regulam spectant;

I. Verba substantiva, *Sum, fio, forem, existo*: ut, Ter. *Senectus ipsa est morbus.* Martial. *Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris?* Cic. *Quærebas quis aut hoc miserior, aut illo beatior foret.* Id. pro Rosc. *Ego huic causæ patronus exstiti.*

I.

II. Verba passiva vocandi, existimandi et cognoscendi; qualia sunt, *Appellor, vocor, nominor,* &c. *Censeor, existimor, videor, habeor,* &c. *Cognoscor, agnoscor, invenior, reperior,* &c.: ut, Cic. *Septem fuisse dicuntur uno tempore, qui sapientes et haberentur et vocarentur.* Hor. *Sunt quibus in Satyra videar nimis acer.* Ovid. *Regius agnoscor per rata signa puer.*

III. Verba rei gestum aut statum significantia; qualia sunt, *Sto, jaceo, sedeo, eo, incedo, evado, fugio,* &c.: ut, Ovid. *Victa jacet pietas.* Tibull. *Et sedeo duras janitor ante fores.* Cic. *Nemo ferè saltat sobrius.*

IV. Quælibet ferè verba nominativum utrinque admittunt, cùm utrumque nomen ad eandem rem pertinet: ut, Cic. *Audivi hoc de parente meo puer.* Virg. *Sic fatur lacrymans.* Cic. *Sapiens nihil facit invitus, nihil dolens, nihil coactus.*

Not. [1.] Cùm verba substantiva, vocativa, et similem vim habentia, cum duobus nominativis diversorum numerorum construuntur, usitatè quidem cum eo qui naturâ prior est, conveniunt: ut, Ter. *Dos, Pamphile, est decem talenta.* Ovid. *Ossa lapis fiunt.* Id. *Gaudia principium nostri sunt, Phoce, doloris.* ✠ Interdum tamen verbum cum posteriore nominativo numero congruit: ut, Ter. *Amantium iræ amoris integratio est.* Ovid. *Quas geritis vestes sordida lana fuit.* Lucan. *Sanguis erant lacrymæ.*

Not. 2. Si præcedat vocativus, ejusmodi verbis vel eorum participiis regulariter subjicitur nominativus: ut, Martial. *Esto, tu Cæsar, amicus.* Stat. *Vetito nudus jaciture sepulchro.* Virg. *Dardaniâ stratus dextrâ, miserande, jaceres.* ✠ Poëtæ tamen haud rarò vice nominativi vocativo utuntur: ut, Propert. *Lectule divitiis facte beate meis.* Catull. *Rufe mihi frustra ac nequicquam credite amice.* Tibull. *Sic venias hodierne.*

Accusativus ante Infinitivum.

4. Antè sibi quartum verba infinita requirunt.

Infinitivus modus accusativum ante se habet: ut, Cic. *Te accepisse meas literas gaudeo.* Ter. *Credunt se negligi.*

Not. 1. Hic accusativus resolvi potest in nominativum, cum indicativo vel subjunctivo, præcedente Quod vel ut: ut, Plaut. *Equidem scio jam filius quòd amet meus*; pro, *filium meum amare.* Ita enim Terentius loquitur, *Meum natum rumor est amare.* Sic illud Horatii, *Metiri se quemque suo modulo ac pede verum est,* aliter efferes, *Ut quisque se metiatur.*

Not. 2. Accusativi, *me, te, se, illum,* sæpè intelliguntur: ut, Hor. *Cur nescire pudens pravè, quàm discere, malo?* pro, *me nescire.* Virg. *Sed reddere posse negabat*; pro, *se posse.*

Not. 3. *Esse* vel *fuisse,* participiis addendum, crebrò omittitur: ut, Cic. *Hostium exercitum cæsum fusumque cognovi.* Mart. *Cras te victurum, cras dicis, Posthume, semper.* Cic. *Ceteris, si errorem suum deposuerint, veniam et impunitatem dandam puto.*

5. Esse pares optat caſus: at ſi *licet* addas,
Vel ſimile, ternum poteris vel ſubdere quartum.

Esse habet eundem caſum poſt ſe, quem ante ſe: ut, Lucan. *Exeat aulâ, qui volet eſſe pius.* Boet. *Qui ſe volet eſſe potentem, Animos domet ille feroces.*

* Sic, *Fieri, videri, haberi:* item, *ſtare, incedere, jacere,* et verborum ſimilis conſtructionis infinitivi: ut, Ovid. *Quâ merui culpâ fieri tibi vilis, Achille?* Hor. *Non ego avarum, Cùm veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.* Salluſt. *Cato eſſe, quàm videri bonus malebat.* Cic. *Principem ſe eſſe mavult, quàm videri.* Sic, *Solet Parmeno incedere rectus:* Et *Parmenonem incedere rectum video.*

Appendix [I.] Si verbum *licet, expedit, datur,* aut ſimile, ſive cum dativo ſuo, ſive abſque eo, anteceſſerit; infinitivus esse vel dativum poſt ſe habebit, vel accuſativum. 1. Dativum: ut, Liv. *Illis timidis et ignavis licet eſſe,—vobis neceſſe eſt fortibus viris eſſe.* Ovid. *Vobis immunibus hujus eſſe mali dabitur.* Hor. *Mediocribus eſſe poëtis, Non homines, non Dî, non conceſſêre columnæ.* Item, Cic. *Cur denique liberis eſſe non licet?* Hor. *Atqui licet eſſe beatis.* Supple utrobique, *illis.* 2. Accuſativum: ut, Ter. *Expedit bonas eſſe vobis.* Cic. *Si civi Romano licet eſſe Gaditanum.* Id. *Liceat eſſe miſeros.* Id. *Nam medios eſſe jam non licebit;* ſupple, *nobis.*

Appendix II. Verba, *aio, refero, puto,* et alia ejuſmodi, cum infinitivo esse, interdum, apud poëtas, pro accuſativo nominativum recipiunt: ut, Lucan. *Tutumque putavit Jam bonus eſſe ſocer.* Ovid. *Quia rettulit Ajax, Eſſe Jovis pronepos.* Orator dixiſſet, *ſe bonum eſſe ſocerum; ſe eſſe Jovis pronepotem.*

3. *Concordantia Relativi cum Antecedente.*

6. Qui Referens genus et numerum Præeuntis habere
Poſtulat: at caſum ſuppleta oratio monſtrat.

I. Relativum qui, quæ, quod, concordat cum [ſubſtantivo] antecedente in genere et numero: ut, Cic. *Adhuc neminem cognovi Poëtam, qui ſibi non optimus videretur.* Id. *Accepi ab Ariſtocrito tres epiſtolas, quas ego lacrymis propè delevi.* Ovid. *Leve fit, quod bene fertur, onus.*

II. Caſus Relativi non à ſubſtantivo antecedente, ſed ab eodem, vel alio interdum ſubſtantivo, conſequente, ſive expreſſo, ſive intellecto, et ad totam orationem ſupplendo, dependet.

Vel ſic: Relativum qui, quæ, quod, ſemper ferè conſiderari debet tanquam poſitum inter duos caſus unius nominis ſubſtantivi, ſive expreſſos, ſive ſuppreſſos: cum priore autem conveniet in genere et numero, cum poſteriore etiam in caſu, tanquam adjectivum cum ſuo ſubſtantivo: ut, Cic. *Diem ſcito eſſe nullum, quo die non dicam pro reo.* Cæſar. *Erant omninò itinera duo, quibus*

bus itineribus domo exire poſſent. Sall. *Lex Porcia, aliæque* [leges] *paratæ, quibus legibus exſilium damnatis permiſſum eſt.*

Not. 1. Caſus poſterior plerumque reticetur, utpote per relativum ſatis expreſſus: ut, Hor. *Animum rege, qui, niſi paret, imperat;* pro, *qui animus.* Id. *Quò ſemel eſt imbuta, recens ſervabit odorem Teſta diu;* pro, *quo odore.*

Not. 2. Interdum prior reticetur: ut, Ovid. *Sic tibi dent nymphæ——quæ levet unda ſitim;* pro, *undam, quæ unda.* Ter. *Populo ut placerent quas feciſſet fabulas;* pro, *fabulæ, quas fabulás.* Ovid. *Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit;* pro, *arbor, ſub qua arbore.*

Not. 3. Aliquando uterque caſus et prior et poſterior omittitur: ut, Plaut. *Neceſſe eſt ſumptum facere, qui quærit lucrum;* pro, *hominem, qui homo.* Hor. *Sunt quos genus hoc minimè juvat;* pro, *homines, quos homines.*

APPENDICES.

I. Relativum qui, quæ, quod, quando duobus nominibus diverſorum generum interponitur, cum utrolibet convenire poteſt; vel antecedente, conſtructione Romanâ: ut, Ovid. *Unus erat toto naturæ vultus in orbe, Quem dixêre Chaos.* Val. Max. *Senatus aſſiduam ſtationem eo loci peragebat, qui hodieque Senaculum appellatur:* Vel conſequente, conſtructione Græca: ut, Cic. *Animal plenum rationis et conſilii, quem vocamus hominem.* Id. *Concilia, cœtuſque hominum jure ſociati, quæ civitates appellantur.*

II. Si antecedens ſit tota oratio, relativum erit neutri generis: ut, Ter. *Quod fortunatum iſti putant, uxorem nunquam habui;* i. e. *uxorem habere.* Cic. *Pompeius, quod mihi ſummo dolori eſt, ipſe ſe afflixit;* i. e. *Pompeium ſe affligere.*

III. Interdum antecedens in poſſeſſivo includitur: ut, Ter. *Omnes laudare fortunas meas, Qui haberem gnatum tali ingenio præditum.* Ovid. *Nec mea verba legis, qui ſum ſubmotus ad Iſtrum;* pro, *fortunas mei, verba mei.*

IV. Relativum nonnunquam refertur ad ſenſum verborum quæ præcedunt, vel ad aliud ſubſtantivum quàm quod præcedit; ita ut ab eo genere et numero diſcrepet: ut, Liv. *Inter alia prodigia et carne pluit, quem imbrem ingens numerus avium intervolitando rapuiſſe fertur;* i. e. *pluit imbrem carne, quem imbrem,* &c. Suet. *Ex omni provinciarum copia Gallias potiſſimùm elegit, cujus emolumento et opportunitate idonea ſit materia triumphorum;* i. e. *Gallias provinciam elegit, cujus provinciæ,* &c.

V. Interdum antecedens alio numero eſt ſupplendum: ut, Cic. *Si tempus eſt ullum jure hominis necandi, quæ multa ſunt;* ſupple, *tempora.* Boët. *Quid verò, ſi corpus ſpectes, imbecillius homine reperire queas, quos ſæpè muſcularum quoque morſus necat?* ſupple, *homines.*

VI. Relativum nonnunquàm convenit, non cum genere antecedentis, ſed ſynonymæ vocis quæ animo concipitur: ut, Cic. *Sumptui ne parcas ulla in re, quod ad valetudinem opus ſit.* Sall. *Otio et abundantiâ earum rerum, quæ prima mortales ducunt.* Quibus in locis *quod* et *quæ*, non cum *re* aut *rerum* (nam *quæ* et *quas* eſſet dicendum) ſed cum voce ſynonyma *negotium* et *negotia*, quæ illi animo habebant, conveniunt.

VII. Interdum relativum ſimpliciter omittitur: ut, Virg. *Urbs antiqua fuit: Tyrii tenuere coloni:* ubi *quam* deeſt, ut notat Servius.

VIII. Interdum quod relativo debebatur, antecedenti tribuitur: ut, Cic. *Cùm veniſſent ad vada Volaterrana quæ nominantur*; pro, *Vada quæ nominantur Volaterrana.*

IX. Relativum interdum caſui nominis antecedentis videtur conformari: ut, Cic. *Cùm ſcribas, et aliquid agas eorum quorum conſuêſti.* Sall. *Non pro ſuâ, aut quorum ſimulat, injuriâ.* Cic. *Nos tamen hoc confirmamus illo augurio, quo diximus*; pro, *quæ conſuêſti*, *quos ſimulat*, *quod diximus.* Sed hæc potius per Ellipſin ſupplenda ſunt, hoc modo: *Aliquid agas eorum, quorum aliquid agere conſuêſti*; *Pro injuria eorum, pro quorum injuria ſimulat*, ſciz. *ſe arma cepiſſe*; *Illo augurio, quo confirmaturos nos diximus.*

X. Interdum ipſum relativum, ſi ſemel fuerit expreſſum, poſtea reticetur; et ita reticetur, ut ſupplendum ſit caſu diverſo: ut, Sall. *Bocchus cum peditibus, quos filius ejus adduxerat, neque in priore pugna adfuerant, poſtremam Romanorum aciem invadunt*; pro, *quique in priore pugna non adfuerant* Plaut. *Quibus nec quæſtus eſt, nec didicêre artem ullam*; pro, *nec qui didicêre.*

XI. Interrogativa, ſive Indefinita, *Qualis*, *quantus*, *quotus*, &c. conſtructionem relativi, *qui*, *quæ*, *quod*, nonnunquam ſequuntur: ut, Ovid. *Facies non omnibus una, Nec diverſa tamen: qualem decet eſſe ſororum.* Cic. *Tantæ multitudinis, quantam capit urbs noſtra, concurſus eſt ad me factus.*

Ad priores Concordantias OBSERVATIO I.

7. ET, QUE, vel AC, numero, ſimilis ſeu copula, pri-
Fixa duo vel plura ligans, plerumque reponi [mo,
Mobile plurali, verbum, referenſque requirit.

Duo vel plura ſubſtantiva ſingularia, conjunctione ET, QUE, AC, ATQUE, &c. copulata, habent plerumque adjectivum, verbum, vel relativum plurale: ut, Cic. *Caſtor et Pollux ex equis pugnare viſi ſunt.* Virg. *Furor iraque mentem præcipitant.* Cic. *Quo magis Herodotus Thucydideſque mirabiles, quorum ætas in eorum tempora, quos nominavi, incidit.*

NOT. 1. Intercedente præpoſitione CUM pro ET, pluralis interdum adhibetur: ut, Ovid. *Fors eadem Iſmarios Hebrum cum Strymone ſiccat.* Virg. *Remo cum fratre Quirinus Jura dabunt.*

NOT. 2. Conjunctio interdum intelligitur: ut, Ter. *Dum ætas, metus, magiſter prohibebant.* Liv. *Palatinum Romulus, Remus Aventinum, ad inaugurandum templa capiunt.*

NOT. 3. Interdum duo adjectiva ſingularia ſubſtantivum accipiunt plurale: ut, Ovid. *Magna minorque feræ.* Liv. *Maria Tyrrhenum atque Adriaticum.*

NOT. 4. Diximus plerumque, non ſemper, pluralem adhiberi: nam haud raro adjectivum, vel verbum, ſingulari poſitum invenitur: ut, Plin. *Mare rubrum et totus orientis oceanus refertus eſt ſilvis.* Liv. *Terror inde ac deſperatio invaſerat.*

OBSERVATIO II.

8. Quod ſi fortè genus perſonave diſcrepet, illud
Quod magis eſt dignum præfer: ſic prima ſecundæ

Præſtat, et hæc ternæ: viventûm et mas muliebri.
At res abſque anima depoſcunt mobile neutrum.

Si ſubſtantiva illa ſingularia diverſarum ſint perſonarum vel generum, verbum plurale cum nominativo dignioris perſonæ; adjectivum verò vel relativum cum ſubſtantivo dignioris generis concordabit.

I. Prima autem perſona dignior eſt quàm ſecunda, et ſecunda quàm tertia: ut, Cic. *Si tu et Tullia lux noſtra valetis, ego et ſuaviſſimus Cicero valemus.* Virg. *Egregiam verò laudem et ſpolia ampla refertis Tuque puerque tuus.*

II. In rebus animatis dignius eſt genus maſculinum quàm femininum: ut, Ter. *Pater mihi et mater mortui ſunt.* Ovid. *Mulciberis capti Marſque Venuſque dolis.*

III. In rebus verò inanimatis adjectivum plerumque eſt neutri generis: ut, Sall. *Divitiæ, decus, gloria in oculis ſita ſunt.* Id. *Nox atque præda caſtrorum, hoſtes, quo minus victoriâ uterentur remorata ſunt.*

Not. 1. Dignior perſona minùs dignam in oratione debet præcedere: ut, *Ego, et tu;* non verò, *Tu et ego.*

Not. 2. Verbum vel adjectivum haud raró cum propriore ſubſtantivo perſona, genere, vel numero congruit: ut, Cic. *Et ego et Cicero meus flagitabit.* Stat. *Erant illic genitor materque jacentis Mœſta.* Virg. *Sociis et rege recepto.* Id. *Omnia tuta vides, claſſem ſocioſque receptos.*

4. *Concordantia Subſtantivi cum Subſtantivo.*

9. Caſu conveniunt ad idem ſpectantia fixa.

Unum ſubſtantivum concordat cum alio eandem rem ſignificante in caſu: ut, Cic. *Cicero meus, ſuaviſſimus puer, tibi ſalutem dicit.* Id. *Juſtitia virtus excellentiſſima.*

Not. 1. Non neceſſe eſt, ut vel genere, vel numero, vel perſonâ conſentiant: ut, Ovid. *Effodiuntur opes, irritamenta malorum.* Virg. *Formoſum paſtor Corydon ardebat Alexin, Delicias domini.* Ter. *Ego homuncio hoc non facerem.* Incert. *Nos poma natamus.*

Not. 2. In hac, ut in aliis convenientiis, duo vel plura ſingularia habentur pro plurali: ut, Hor. *Eupolis, atque Cratinus, Ariſtophaneſque poëtæ.* C. Nep. *Cn. Domitio, C. Soſio Conſulibus deceſſit.*

Not. 3. Subſtantivis ſingularibus apponi poteſt aliud ſubſtantivum plurale dignioris generis: ut, Liv. *Ad Ptolemæum Cleopatramque Reges legati miſſi;* pro, *Regem* et *Reginam.* Ovid. *Soceri tibi Marſque Venuſque Contigerant;* pro, *ſocer* et *ſocrus.*

Not. 4. Si ex ſubſtantivis, diverſo numero vel genere appoſitis, alterum

fit nomen animalis, verbum vel adjectivum cum eo conveniet: ut, Cic. *Tulliola, deliciolæ nostræ, tuum munusculum flagitat.* Id. *Cùm duo fulmina nostri imperii subitò in Hispania, Cn. et P. Scipiones, extincti occidissent.*

* Sin utrumque sit rei inanimæ, cum eo quod magis commune est concordabit: ut, Plin. *Tungri civitas Galliæ fontem habet insignem.* Liv. *Corioli oppidum captum.* Id. *Ludi Taurilia per biduum facti.*

NOT. 5. Quandoque posterius substantivum in genitivo construitur: ut, Cic. *In oppido Antiochiæ.* Virg. *Amnis Eridani.*

NOT. 6. Interdum plures voces, vel integra etiam oratio, alterius substantivorum locum supplet: ut, Quinctil. *Cogitet Oratorem institui, rem arduam.* Virg. *Egressus silvis vicina coëgi, Ut quamvis avido parerent arva colono, Gratum opus agricolis.*

NOT. 7. Si posterius substantivum sit mobile, cum priore genere et numero convenire debet: ut, *Gladius ultor, Ultrices curæ; Usus magister artium, Historia magistra vitæ.* Sed Epicœnis et neutris jungitur masculinum: ut, *Aquila rex avium;* non, *regina. Tempus discipulus et magister multorum.*

APPENDIX.

¶ Quatuor prædictis Concordantiis vulgò adjiciunt et quintam, *Responsivi,* nempe, cum *Interrogativo:* de qua hæc regula:

Da Responsivo casum quem quæstio præfert;
Ni varium variata petat constructio casum.

Responsivum cum suo interrogativo convenire debet in casu: ut, Plaut. *Quis herus est tibi? Amphitruo.* Id. *Cujus es? Amphitruonis.* Catull. *Cui dono lepidum novum libellum? Corneli, tibi.* Ter. *Quid meritus. Crucem.*

NOT. Nulla hìc propriè convenientia est. Quòd enim responsivum cum interrogativo casu consentiat, ex eo duntaxat oritur, quòd pars responsionis animo reticeatur, ex interrogatione supplenda, hoc modo: *Quis herus est tibi? Amphitruo* [est herus mihi]. *Cujus es?* supple, *servus* [Sum servus] *Amphitruonis.* Et ita in aliis.

EXC. Cum voces adhibentur variæ constructionis, responsivum et interrogativum casu discordant: ut, Virg. *Cujum pecus, an Melibœi? Non, verùm Ægonis.* Hor. *Quanti emptæ? parvo: quanti ergo? octussibus. Damnatusne est furti? Imò alio crimine. Cujus est liber? Meus;* non, *mei. Cuja interest Deo parere? Mea et omnium hominum.*

NOT. Causa nimirum hujus diversitatis ex diversa Syntaxeos ratione proficiscitur. Ideòque si interrogetur, v. g. *cuja interest?* plerè respondebitur, *Interest regis;* quia *interest* substantivorum genitivos post se postulat: at *Interest mea,* quia pronomina possessiva post id verbum in accusativum pluralem transeunt neut. gen. *mea, tua, sua,* &c. ut infrà docebitur. Idemque de cæteris ejusmodi statuendum est.

CAP. II.

DE REGIMINE.

REGIMEN eſt triplex ;
1. *Nominum.*
2. *Verborum.*
3. *Vocum indeclinabilium.*

SECTIO PRIMA.

DE REGIMINE NOMINUM.

REGIMEN Nominum eſt, vel *Subſtantivorum*, vel *Adjectivorum.*

§ I. Regimen Nominum Substantivorum.

De Genitivo poſt nomen ſubſtantivum.

10. Si res diverſas ſignent duo fixa, capeſſet
Poſterius caſum patrium ; velut, *Arma gigantum.*

Unum ſubſtantivum regit aliud rem diverſam ſignificans in genitivo : ut, Cic. *Pietas fundamentum eſt omnium virtutum.* Senec. *Initium eſt ſalutis notitia peccati.* P. Syr. *Injuriarum remedium eſt oblivio.*

Not. 1. Prius ſubſtantivum quandoque reticetur : ut, Virg. *Hectoris Andromache ;* ſupple, *uxor.* Hor. *Ventum erat ad Veſtæ ;* ſciz. *templum*, vel *ædem.* Cic. *Moris eſt ;* puta, *res.* Liv. *Non operæ eſt referre ;* nempe, *pretium.*

Not. 2. Interdum poſterius ſubſtantivum omittitur : ut, Horat. *Centum millia frumenti*, ſc. *modiûm.* Id. *Millia tum pranſi tria repimus*, ſubaudi *paſſuum.*

Not. 3. Genitivus iſte, vel activè accipitur : ut, *Providentia Dei*, *Bonitas Dei :* vel paſſivè ; ut, *Timor Dei*, *Cultus Dei :* (Ibi enim Deus providet, et benignè agit : hic timetur, et colitur ; non timet, nec colit ;) vel utroque modo ; ut, *Amor Dei*, *Caritas patris ;* de amore quem Deus in nos habet, vel nos in eum ; de caritate patris in filios, vel filiorum in patrem.

Not. 4. Sæpè plures genitivi concurrunt, ſed alter ex altero pendentes : ut, Sall. *Odio potentiæ nobilitatis.* Liv. *Juvabit me ipſum conſuluiſſe memoriæ rerum geſtarum principis terrarum populi.*

Not. 5. Interdum duo diverſi genitivi ab eodem ſubſtantivo reguntur : ut, Cic. *Jamne vides, bellua, quæ ſit hominum querela frontis tuæ.* Flor. *Initium et cauſa belli, inexplebilis honorum Marii fames.*

Not. 6. Interdum regens et rectum caſus permutant ; ut, Apul. *Puden-*

illa trecentis millibus dotis ſunt [illegible]*ta*; pro, *dote trecentorum millium nummorum.* Cæſ. *Sex dies ad eam rem conficiendam ſpatii poſtulant*; pro, *ſpatium ſex dierum.*

NOT. 7. Genitivus poſſeſſionem notans ſæpiſſimè ac eleganter in poſſeſſivum convertitur: ut, Cic. *Domus paterna*; pro, *domus patris.* Hor. *Natus herilis*; pro, *natus heri.* Virg. *Evandrius enſis*; pro *enſis Evandri.*

NOT. 8. Nonnunquam genitivus in dativum mutatur: ut Cic. *Cui ſpes omnis et ratio et cogitatio pendet à Fortuna, huic nihil poteſt eſſe certi*; pro, *cujus.* Sic, Virg. *Per tota novem cui jugera corpus porrigitur*; pro, *cujus.* Ovid. *Per patris oſſa tui, patrui mihi, plurimus oro*; pro, *patrui mei.*

NOT. 9. Quædam ſubſtantiva cum certis præpoſitionibus conjunguntur: ut, *Amicitia, conſuetudo, familiaritas cum aliquo*: Et his contraria; *Inimicitiæ, certamen, pugna cum aliquo.* Sic, *Amor in aliquem, Pietas adverſus Deum, Cura de ſalute patriæ.* Item, *Diſſenſio inter aliquos, Diſceſſus ab urbe,* &c.

NOT. 10. Hæc adjectiva, *primus, medius, ultimus, extremus, infimus, imus, ſummus, ſupremus, reliquus, cetera,* cum ſubſtantivis convenientia: pro, *parte primâ, mediâ, ultimâ,* &c. rei alicujus, longè frequentiſſimè poni ſolent: ut, Ter. *Prima fabula.* Cæſ. *Media nox.* Ter. *Ultima platea.* Suet. *Ima cera.* Virg. *Summum os.* Hor. *Supremus mons.* Cic. *Reliqua Ægyptus.* Hor. *Cætera turba*; pro, *prima pars fabulæ, media pars noctis,* &c.

APPENDIX I.

De pronominibus, mei, tui, ſui, noſtri, veſtri, noſtrûm, veſtrûm; *et eorum poſſeſſivis,* meus, tuus, ſuus, noſter, veſter.

CANON I. Subſtantiva, ſenſu paſſivo accepta, genitivos *mei, tui, ſui, noſtri, veſtri,* poſtulant. Sic, *Amor mei,* eſt, *quo ego amor*; *Deſiderium tui, quo tu deſideraris.*

CANON II. Sin verò actionem aut poſſeſſionem ſignificent, cum poſſeſſivis, *meus, tuus, ſuus, noſter, veſter,* genere, numero et caſu conſentiunt. Sic, *Amor meus,* eſt, *quo ego amo*; *Deſiderium tuum, quo tu deſideras.*

CANON III. Nomina adjectiva, participialia, et verba, quæ genitivum poſt ſe ſolent accipere, cum primitivis, *mei, tui, ſui, noſtri, veſtri,* conſtruuntur: ut, Cæſ. *Nihil enim malo, quàm et me mei ſimilem eſſe, et illos ſui.* Hor. *Et memor noſtri, Galatea, vivas.* Cic. *Quem ſemper ſpero tui fore obſervantem.* Cæſ. *Purgandi ſui causâ ad eum legatos mittunt.* A. ad Herenn. *Quia vos mei non indigetis.* Ter. *Incipis nunc te miſereſcat mei.*

CANON IV. Partitiva, numeralia, comparativa et ſuperlativa, genitivos *noſtrûm, veſtrûm,* non verò *noſtri, veſtri,* exigunt: ut, Cic. *Domus utriuſque noſtrûm ædificatur ſtrenuè.* Liv. *Imperium ſummum Romæ habebit, qui veſtrûm primus, O juvenes, oſculum matri tulerit.* Sic, *Major noſtrûm, Nobiliſſimus veſtrûm.*

CANON V. Poſſeſſiva *meus, tuus, ſuus, noſter, veſter,* genitivos poſt ſe admittunt nominum, pronominum, et participiorum. Et I. Nominum (1.) Subſtantivorum: ut, Cic. *Tuum hominis ſimplicis pectus vidimus.* Plin. *Poſt judicium tuum viri eruditiſſimi.* (2.) Adjectivorum, qualia ſunt numeri cardinales, *duorum, trium,* &c.: ut, Liv. *Noſter duorum eventus oſtendet, utra gens bello ſit melior.* Et hi genitivi, *unius, ſolius, paucorum*: ut, Cic. *Juravi rempublicam meâ unius operâ eſſe ſalvam.* Id. *Solius meum peccatum corrigi non poteſt.* Id. *Qui veſtris paucorum reſpondeat laudibus.* II. Pronominum, *ipſius, ipſorum, ipſarum, cujuſque*: ut, Cic. *Hujuſce rei conjecturam de tuo ipſius ſtudio facillimè ceperis.* Id. *Itaque*

contentus ero nostrâ ipsorum amicitiâ. Id. *Id enim maximè quemque decet, quod est cujusque suum maximè.* III Participiorum: ut, Hor. *Cùm mea nemo scripta legat, vulgo recitare timentis.* Ovid. *Sæpè rogabis, ut mea defunctæ molliter ossa cubent.*

Not. 1. Nonnunquam in sensu passivo optimi auctores possessivis utuntur: ut, Ter. *Nam neque negligentiâ tuâ, neque odio id fecit tuo:* ubi *negligentia tua*, est, *quâ tu negligeris;* et *odium tuum, quo tu odio haberis.* Id. *Ut facilè scires desiderio id fieri tuo.* Ovid. *Quis tuus usus erat?*

Not. 2. Et contrà, cum actio aut possessio significatur, primitiva, licet rariùs, usurpata reperies: ut, Plaut. *Duorum labori ego hominum parsissem lubens, Mei te rogandi, et tui respondendi mihi.* Cic. *Ex unius tui vita pendere omnium.*

APPENDIX II.

De usu Pronominum reciprocorum SUI *et* SUUS.

Hæc duo Pronomina ideò Reciproca dicuntur, quod rem personamve in se ipsam reflectant.

Ex iis sui *substantivum* est, ac *primitivum;* suus *adjectivum*, et *derivativum.* Priore utimur, cùm actio verbi in præcedens nomen reflectitur: ut, *Alexander miseretur sui, placet sibi, diligit se, loquitur secum.* Posteriore autem, cùm sit transitio à possessore ad rem possessam: ut, *Alexander docet filium suum:* vel contrà, à re possessa ad possessorem: ut, *Patrem sequitur sua proles.* Hæc adjectivi *reciprocatio* Inversa, illa Directa appellari potest.

Reciproca locum habent cum nominibus duntaxat tertiæ personæ, nunquam verò cum nominibus primæ vel secundæ.

Reciprocatio autem dupliciter fit; vel 1. In *sententia simplici;* vel 2. In *sententia composita.* *Sententiam* simplicem hìc appellamus, in qua oratio eò unde profecta est proximè atque immediatè revertitur. *Sententiam* verò compositam dicimus, in qua oratio, non quidem immediatè, sed alio, vel nomine, vel pronomine, interveniente, cum eo quod præcessit reciprocatur.

I. In *sententia simplice* nulla est difficultas: quotiescunque enim nomen tertiæ personæ proximè atque immediatè in seipsum agit, reciproco tantùm utimur: ut, *Cato se interfecit;* h. e. *ipsum Catonem.* *Titius locavit ædes suas;* h. e. *ædes ipsius Titii.*

Aliter, si in rem diversam transitio sit, pronomine relativo, *is, ille, ipse*, tantùm utendum est: ut, *Milo eum interfecit;* h. e. *Clodium.* *Mævius ædes ejus conduxit;* h. e. *Titii, qui eas locavit.*

II. In *sententia composita* sequentes hi canones observandi sunt.

Canon 1. Cùm reflexio sit ad casum qui verbum præcedit, reciproca adhibenda sunt: ut, Cic. *Homo justis nihil cuiquam, quod in se transferat, detrahet.* Id. *Pythius piscatores ad se convocavit, et ab his petivit, ut ante suos hortulos postridie piscarentur.* Sic, *Joannes diligit Petrum et fratrem suum; fratrem ipsius Joannis:* At, *Joannes diligit Petrum et fratrem ejus; fratrem Petri* intellige.

Canon 2. Potest etiam reciprocum casum sequentem respicere, modò structura ejusmodi sit, ut in priorem converti possit: ut, Virg. *Trahit sua quemque voluptas.* Id enim juxta legem præcedentis canonis tantundem valet ac, *Quisque trahitur à voluptate sua.*

Canon 3. Si nulla oriatur in sententia ambiguitas, potest loco reciproci relativum, vel loco relativi reciprocum poni. Prioris exempla sunt: Cic.

Omnes boni, quantum in ipſis fuit, Cæſarem occiderunt. Poterat *ſe* dixiſſe. Cæſ. *Perſuadent Rauracis, ut unà cum iis proficiſcantur;* pro *unà ſecum.* Quinctil. *Non petit, ut illum miſerum putetis, niſi et innocens fuerit;* pro, *ſi.* Poſterioris exempla ſunt: Cic. *Gratias mihi agunt, quòd ſe meâ ſententiâ Reges appellaverim;* pro, *eos.* Plaut. *Suam rem ſibi ſalvam ſiſtam, ſi illò advenerit;* pro, *ejus ei ſiſtam.* Ter. *Mater quod ſuaſit ſua, adoleſcens mulier fecit;* pro, *mater ipſius.* Nep. *Itaque decemviralem ſuam poteſtatem ſui ab illo conſtitutam ſuſtulerunt;* pro, *ejus poteſtatem.*

Not. 1. Si inter duos obliquos intercedat conjunctio copulativa, relativo pronomine potiùs utendum eſt: ut, *Supplicium ſumpſit de fure, et ſociis ejus.* Si præpoſitio CUM, reciprocum uſitatiùs locum habet: ut, *Sumpſit ſupplicium de fure cum ſociis ſuis.*

Not. 2. Si præpoſitionem INTER antecedat nominativus vel accuſativus, reciproco SUI tantùm utimur: ut, Cic. *Fratres gemini, inter ſe cùm formâ, tum moribus ſimiles.* Id. *Feras inter ſeſe partus atque educatio, et natura ipſa conciliat.* * Præcedente autem genitivo, dativo, vel ablativo, INTER IPSOS, vel INTER SE dicimus: ut, Cic. *Latiſſimè patet ea ratio, quâ ſocietas hominum inter ipſos continetur.* Id. *Latiſſimè patens hominibus inter ipſos ſocietas hæc eſt.* Quinctil. *In magnis quoque auctoribus incidunt aliqua vitioſa, et à doctis etiam inter ipſos mutuò reprehenſa.* Rurſum, Ter. *Vetus verbum eſt, communia eſſe amicorum inter ſe omnia.* Cic. *Multa ſunt civibus inter ſe communia.* Liv. *Quum interclusiſſent exercitum à mutuo inter ſe auxilio.*

Not. 3. Nonnunquam reciprocum in eadem ſententia, nunc principale, nunc ſecundarium orationis ſuppoſitum reſpicit: ut, Gell. *Ad Laidem Demoſthenes clanculum ibat, et, ut ſui ſibi copiam faceret, petit:* Ubi SIBI ad *Demoſthenem,* SUI ad *Laidem* refertur. Sic, Cæſ. *Neminem ſecum ſine ſua pernicie contendiſſe;* ubi SECUM reſpicit *Arioviſtum,* cujus hæc verba ſunt; SUA verò *neminem.*

Not. 4. Nonnunquam SUI et IPSE ad idem ſuppoſitum referuntur: ut, Curt. *Abiſari Alexander nunciari juſſit, ſi gravaretur ad ſe venire, ipſum ad eum eſſe venturum.* Cæſ. *Ei legationi Arioviſtus reſpondit, ſi quid ipſi à Cæſare opus eſſet, ſeſe ad eum venturum fuiſſe; ſi quid ille à ſe velit, illum ad ſe venire oportere.*

Not. 5. SUUS ſæpiſſimè abſolutè ponitur, ſuppreſſo ſubſtantivo: ut, Cic. *Quæſivet* [Epaminondas] *ſalvuſne eſſet clypeus, cùm ſalvum eſſe flentes ſui reſpondiſſent, rogavit,* &c. ſupple, *homines,* vel *milites.* Plaut. *Ne ſuum adimerem alteri;* h. e. *negotium,* ſive *rem ſuam.*

Not. 6. SUUS quandoque eſt *unicuique proprius:* ut, Virg. *Mittunt ſua thura Sabæi.* Interdum *convenientiam* notat: ut, Virg. *Sunt et ſua dona parenti;* i. e. *congruentia.* Liv. *Ne ſuam occaſionem hoſti des;* i. e. *aptam.*

Not. 7. QUISQUE eleganter cum reciprocis conſtruitur: neque eorum loco relativa admittit: ut, Liv. *Pro ſe quiſque acriter intendat animum.* Cic. *Sua cujuſque animantis natura eſt.* Id. *Suum cuique pulchrum.* Virg. *Quiſque ſuos patimur Manes.*

De ſubſtantivis cum adjectivis laudis vel vituperii.

11. At ſi poſterius fixum ſibi mobile, laudem,
Vel vitium, quoddamve notans diſcrimen, habebit
Appoſitum, patrio poſſis ea vel dare ſexto.

Si posterius è duobus substantivis adjunctum sibi habeat adjectivum, vel laudem, vel vituperium, vel aliud quodcunque discrimen significans, in genitivo vel ablativo poni potest: ut, Juven. *Ingenui vultûs puer, ingenuique pudoris.* Plin. *Aristoteles vir immensæ subtilitatis.* Id. *Flos aurei coloris.* Et, Ter. *Adspicio adolescentulam, vultu adeò modesto, adeò venusto, ut nihil suprà.* Suet. *Vir neque satis constans, et ingenio truci.*

Not. [1.] Oratores ablativo quàm genitivo frequentiùs utuntur.

Not. 2. In his tamen et similibus genitivus ferè solus usitatus est. Hor. *Magni formica laboris.* Cic. *Non multi cibi hospitem accipies, sed multi joci.* Plaut. *Homo minimi pretii.* Id. *Imi subselli vir.* Sic, *Ager trium jugerum, Lapis centum librarum.*

Not. 3. Hæc atque alia ejusmodi per ablativum tantummodo efferri possunt. Ter. *Bono animo es.* Cic. *Si es animo vacuo.* Id. *Equidem sum magnâ animi perturbatione.* Id. *Mirâ sum alacritate ad litigandum.* Id. *Incredibili sum solicitudine.* Id. *Qui capite et supercilio semper es rasis.* Liv. *Mulier magno natu.*

Not. 4. Interdum utraque constructio in eadem sententia reperitur: ut, Cic. *Lentulum, eximiâ spe, summæ virtutis adolescentem, fac erudias.* Colum. *Bos amplissimi corporis, cervice validâ, robustis ac latis costis, cruribus compactis, coloris nigri vel maculosi.*

Not. 5. Posterius substantivum prioris partim aliquam vel proprietatem significare oportet: secus enim ad hanc regulam pertinere haud censebitur: ut in his, Ter. *Homo perpaucorum hominum.* Virg. *Pulchrâ faciet te prole parentem.* Neque enim *homo hominis*, aut *proles parentis* pars vel proprietas est.

APPENDIX.

Mobile at hoc fixo sociatum sæpè priori
Cernimus, hinc sextum capiens, et carmine quartum:
Quos casus quoque neutra ferunt, passivaque verba.

I. Interdum hujusmodi adjectivum cum priore substantivo casu consentit, posteriusque in ablativo, et apud poëtas etiam in accusativo, post se adsciscit: 1. Ablativo: ut, Cic. *Hortensius excellens ingenio, nobilitate, existimatione.* Id. *Vir gravitate et prudentiâ præstans.* Sall. *Antonius pedibus æger.* 2. Accusativo: ut, Virg. *Os humerosque Deo similis.* Hor. *Nec Mauris animum mitior anguibus.* Stat. *Cadmeius heros Accurrit vultum dejectus.*

Hanc Figuram vulgò Synecdochen vocant, in qua proprietas partis toti tribuitur. Est autem Ellipseos genus, in quo subaudienda est præpositio Secundum (Græcis κατὰ) vel quod ad: ut, Hor. *Miles fractus membra;* i. e. *fractus secundum* vel *quod ad membra*, seu *habens membra fracta.* Lucan. *In vultus effusa comas Cornelia;* i. e. *effusa quod ad comas*, seu *habens comas effusas.*

II. Verba neutra et passiva pari modo cum ablativo, et apud poëtas, cum accusativo, construuntur: ut, Cic. *Ut exalbescam in principiis dicendi, et totâ mente atque omnibus artubus contremiscam.* Liv. *Lævo brachio vulneratur.* Hor. *Et corde et genibus tremit.* At cum accusativo, Id. *Tremis ossa pavore.* Silius, *Sævâ truncatur membra bipenni.* Virg. *Expleri mentem nequit.*

4

De adjectivis substantivè positis.

12. Dat patrium, referens naturam mobile fixi [que;
In neutro positum: velut *id, quid, plus*que, *minus*-
Que is *multum, tantum, minimum*, cum talibus, addes.

Adjectiva in neutro genere substantivè posita regunt genitivum: ut, Ter. *Id sibi negoti credidit solum dari.* Hor. *Quid causæ est?* Ovid. *Nec tibi plus cordis, sed minus oris inest.* Tac. *Multo jam noctis serum auxilium venit.* Juv. *Quantum quisque sua nummorum servat in arca, Tantum habet et fidei.* Ter. *Tetigine tui quidquam?* Cic. *Res eodem est loci quo reliquisti.*

Not. 1. Hujusmodi adjectiva sunt, *id, quid, hoc, aliquid, quidquam*: item, *multum, plus, plurimum, tantum, quantum, minus, minimum*, et similia, generalem aliquam rei quantitatem, seu descriptionem significantia.

Not. 2. Elegantiùs, et majore cum vehementia, in his transitivâ, quàm intransitivâ constructione utimur: ut, *Multum eruditionis, paululum operæ, plus eloquentiæ, minus sapientiæ, quid animi*, &c. potiùs quàm, *Multa eruditio, paulula opera, major eloquentia, minor sapientia, quis animus.*

Not. 3. Quid et plus non aliter jam quàm cum genitivo construuntur, ideòque vera substantiva à multis habentur.

Not. 4. Inveniuntur et adjectiva pluralia neutri generis genitivum, sæpiùs quidem pluralem, interdum et singularem, regentia: qualia sunt, *Angusta viarum, opaca locorum, telluris operta*, apud Virgilium; *Amara curarum, cuncta terrarum, acuta belli*, ap. Hor. *Incerta fortunæ, antiqua fœderum, extrema periculorum*, ap. Liv. *Occulta saltuum, inania famæ, amœna Asiæ*, ap. Tacit. *Profunda camporum, prærupta collium, ardua montium*, ap. Justin.; et innumera ejusmodi alia apud Poëtas et Historicos.

OPUS *et* USUS.

13. Usus opusque regunt sextum; quandoque secundum:
Sæpèque cum fixis opus instar mobilis hæret.

I. Opus et Usus (pro *necesse* sive *utilitate*) cum dativo personæ ablativum rei acquirendæ postulant: ut, Cic. *Auctoritate tuâ nobis opus est, et consilio, et etiam gratiâ.* Plaut. *Viginti jam usus est filio argenti minis.* Virg. *Nunc animis opus, Ænea, nunc pectore firmo;* supple, *tibi est.* Id. *Nunc viribus usus, Nunc manibus rapidis, omni nunc arte magistrâ;* supple, *est vobis.*

II. Interdum pro ablativo genitivum recipiunt: ut, Quinctil. *Sed etiam si nosse, quid quisque senserit, volet, lectionis opus est.* Liv. *Alii offerunt se, si quò usus operæ sit.*

III. Opus ſæpè cum ſubſtantivis adjectivorum more conſtruitur: ut, Cic. *Dux nobis et auctor opus eſt.* Id. *Is omnia pollicitus eſt, quæ tibi eſſent opus.* Id. *Dices nummos mihi opus eſſe ad apparatum triumphi.*

Not. [1.] Opus eleganter poſt ſe accipit ablativos participiorum; idque vel abſolutè: ut, Liv. *Maturato opus eſt.* Sall. *Priùs quàm incipias, conſulto; et ubi conſulueris, maturè facto opus eſt:* Vel ſubſtantivo adjuncto: ut, Cic. *Opus fuit Hirtio convento.* Plaut. *Celeriter mihi hoc homine convento eſt opus.*

Not. 2. Interdum cum infinitivo, vel (ſequente ut) cum ſubjunctivo conjungitur: ut, Cic. *Si quid fortè ſit, quod opus ſic ſciri.* Plaut. *Nunc tibi opus eſt, ægram ut te adſimules.*

Not. 3. Sæpè abſolutè ponitur: ut, Cic. *Si opus ſit, accurras.* Ovid. *Sic opus eſt, aperite domos.*

§ 2. *Regimen Nominum Adjectivorum.*

1. *Adjectiva* Genitivum *regentia.*

14. Adjectiva dabant patrium verbalia, vel quæ
Affectus animi varios habitusque notárunt.

Adjectiva verbalia, vel affectionem animi ſignificantia, genitivum poſtulant.

Ad hanc regulam ſpectant;

I. Verbalia in ax: ut, Ovid. *Tempus edax rerum.* Juv. *Sanctus haberi, Juſtitiæque tenax, factis dictiſque mereris.*

II. Participialia quædam præſentis et præteriti temporis: ut, Sall. *Corpus patiens inediæ, vigiliæ, algoris, ſupra quàm cuiquam credibile eſt.* Id. *Alieni appetens, ſui profuſus.* Cic. *Sulpicius non magis juris conſultus quàm juſtitiæ fuit.* Hor. *Indoctuſque pilæ, diſcive, trochive, quieſcit.*

III. Adjectiva deſiderii et faſtidii: ut, Sall. *Laudis avidi, pecuniæ liberales erant.* Cic. *Memmius faſtidioſus erat literarum Latinarum.*

IV. Notitiæ, ignorantiæ, et dubitationis: ut, Ovid. *Conſcia mens recti famæ mendacia ridet.* Hor. *Pravi docilis Romana juventus.* Virg. de apibus, *Venturæque hiemis memores æſtate laborem Experiuntur.* Id. *Neſcia mens hominum fati fortiſque futuræ.* Ter. *Imprudens harum rerum ignaruſque omnium.* Liv. *Tuberò incertus veri eſt.* Senec. *Me tempeſtas occupavit portûs ac præſidii dubium.*

V. Curæ et diligentiæ: item incuriæ et negligentiæ: ut, Sen. *Calamitoſus eſt animus futuri anxius, et ante miſerias miſer.* Cic. *Si qui venandi aut pilæ ſtudioſi fuerint.* Senec. *Sapiens vivit præſentibus lætus, futuri ſecurus.* Liv. *Improvidus futuri certaminis Romanus veniebat.* Tac. *Summi diſcriminis incurioſus.*

VI. Metûs et confidentiæ: ut, Liv. *Meſſenii trepidi rerum*

ſuarum. Hor. *Serpit humi tutus nimiùm timiduſque procellæ.* Ovid. *Ineſt virtus, et mens interrita leti.*

VII. Criminis et innocentiæ: ut, Cic. *Is eſt reus avaritiæ.* Tac. *Nullius flagitii compertus.* Ovid. *Fraterni ſanguinis inſons.* Curt. *Initi conſilii in caput regis innoxius*

VIII. Ingens denique adjectivorum turba, quæ ad ſuperiora capida vix poſſunt reduci, apud Poëtas et Hiſtoricos, cum genitivo conſtructa inveniuntur: ut, Virg. *Præſtans animi.* Tac. *Ferox ſcelerum.* Stat. *Felix curarum.* Sil. *Degener virtutis patrum.* Perſ. *Modicus voti.* Hor. *Seri ſtudiorum.* Claudian. *Facilis frugum.*

Not. 1. Multa ex illis, prioribus locis memoratis, conſtructionem variant: ut, Cic. *Avidus in pecuniis locupletium;* pro, *pecuniarum.* Id. *Certior factus de re aliquâ*, potiùs quàm, *rei alicujus.* Liv. *Securus de bello Romano;* pro, *belli Romani.* Cic. *Nullâ in re rudis;* pro, *nullius rei.* Sic, *Doctus Latinis literis*, Id. Cicero; *Doctus Latinè*, Suetonius, dicerunt; pro, *doctus literarum Latinarum.* At, *Doctus Latinas literas*, alio ſenſu dicitur.

Not. 2. Ex iis poſtremo loco recenſitis, pleraque, apud Oratores præſertim, cum ablativo, vel aliter, conſtruuntur: ut, Cic. *Præſtans ingenio et doctrinâ.* Id. *Ferox naturâ.* Ovid. *Felix morte ſuâ.* Cic. *Ad cauſam fortunamque felix.* Tac. *Cultu modicus, ſermone facilis.*

15. Partitiva volunt, quæque horum castra sequuntur,
Ut medius summusque gradus, numerale, rogansque,
Pluralis patrium; quem DE, vel IN, EXve resolvit.

Adjectiva partitionem ſignificantia, et eorum cognata, regunt genitivum pluralem, qui in ablativum cum DE, E, EX, vel IN, vel accuſativum cum INTER, reſolvi poteſt.

Sub hac regula comprehenduntur;

I. Partitiva omnia, ſeu nomina ſint, ſeu pronomina: ut, Cic. *Elephanto belluarum nulla prudentior.* Ovid. *Quiſquis fuit ille Deorum.* Cic. *Minus habeo virium, quàm veſtrûm utervis.*

II. Nomina adjectiva partitivè poſita: ut, Plin. *Lanarum nigræ nullum colorem bibunt.* Id. *Canum degeneres caudam ſub alvum reflectunt.* Sic, Tac. *Præcipui amicorum.* Liv. *Expediti militum.* Stat. *Lecti juvenum.* Virg. *Sequimur te, ſancte Deorum.*

III. Numeri, tam cardinales, quàm ordinales: ut, Curt. *Equitum centum quinquaginta interfecti.* Hor. *Stertinius ſapientum octavus.* Quibus addi poſſunt, *Multi, pauci, plerique, medius*. ut, Cic. *Multæ iſtarum arborum meâ manu ſunt ſatæ.* Curt. *Cum paucis amicorum ad Leonnatum pervenit.* Cic *Plerique eorum quibuſ-*

cum vivo necessariò. Ovid. *Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu.*

IV. Comparativa et superlativa: ut, Hor. *Major Neronum.* Cic. *Theophrastus elegantissimus omnium Philosophorum et eruditissimus.*

V. Interrogativa: ut, Sall. *Quis mortalium tolerare potest?* Cic. *Quotusquisque Philosophorum invenitur, qui sit ita moratus ut ratio postulat.*

Not. 1. Si vox sit collectiva, i. e. in singulari multa significans, ut, *populus, gens, civitas,* &c. genitivus singularis adhibetur: ut, Virg. *O Danaûm fortissime gentis Tydide.* Cic. *Quem unum nostræ civitatis præstantissimum audeo dicere*

Not. 2. In his omnibus subaudiendum DE, E, vel EX NUMERO; quod etiam frequenter ab auctoribus expressum invenimus: ut, Juv. *Quædam de numero Lamiarum.* V. Max. *Unus è numero Persarum.* Cæs. *Ex numero adversariorum circiter sexcentis interfectis*

Not. 3. Sæpè etiam, pro genitivo partitionis, ablativus cum præpositionibus DE, E, EX, vel IN; vel accusativus cum INTER, vel ANTE, adhibitur: ut, Ovid. *Surge, age, Belide, de tot modò fratribus unus.* Cic. *Qui unus è stoicis, Astrologorum prædicta rejecit* Id. *Acerrimus ex omnibus nostris sensibus est sensus videndi.* Ovid. *In his quædam modò cœpta;* nempe, *animalia.* Senec. *Cræsus inter Reges opulentissimus.* Mela, *Borysthenes inter Scythiæ amnes amœnissimus.* Liv. *Longè ante alios acceptissimus militum animis.* Virg. *Petit ante alios pulcherrimus omnes Turnus, avis atavisque potens.*

Not. 4. Si nullum aliud adsit substantivum, partitiva, &c. cum genitivo plurali genere consentiunt: ut, Ovid. *Pulcherrimus juvenum.* Virg. *Nulla sororum.* In his enim idem substantivum numeri singularis intelligitur, hoc modo: *Pulcherrimus* [juvenis è numero] *juvenum: Nulla* [soror è numero] *sororum.*

Not. 5. At si aliud substantivum accedat, partitiva cum eo genere conveniunt: ut, Cic. *Indus qui est omnium fluminum maximus.* Plin. *Solus animalium chamæleon nec cibo nec potu alitur.* Id. *Hordeum omnium frugum mollissimum est.* * Interdum tamen genitivi sui genus sortiuntur: ut, Plin. *Velocissimum omnium animalium est delphinus.* Id. *Cervis quoque est sua malignitas, quanquam placidissimo animalium.* Id. *Laudatissima herbarum est moly.*

Not. 6. Interdum nomen partiendum ac partitivum casu conveniunt: ut, Liv. *Galli Ruscionem aliquot populi conveniunt;* pro, *aliquot populi Gallorum.* Id. *Quando duo ordinarii Consules ejus anni, alter ferro, alter morbo periisset.* Plaut. *Maxima pars morem hunc homines habent.* Virg. *Tot millia gentes Arma ferunt Italæ.*

Not. 7. Comparativus et superlativus usitatè locum habent cum genitivo partitionis, cum res comparantur ejusdem generis et naturæ: ut, *Dextera est fortior manuum. Pollex et fortissimus digitorum.* Malè autem dicitur de sene et juvene, *Sapientior juvenum;* aut de Hectore, *Fortissimus Græcorum;* cùm Hector non Græcus, sed Trojanus fuerit.

Not. 8. Comparativus cum genitivo partitionis adhibetur, cùm duæ tantùm res inter se comparari significantur; superlativus vero cùm plures: ita ut, *Major fratrum*, de duobus fratribus; *Maximus fratrum*, de tribus aut pluribus, dicatur.

Not. 9. *Uter*, *alter*, *neuter*, itidem de duobus; *quis*, *alius*, *nullus*, de pluribus, dicuntur.

2. *Adjectiva* Dativum *regentia*.

16. Mobilibus damnum queis commoditasve, voluptas,
Aut dolor, aut simile, signabitur, adde dativum.

Adjectiva significantia commodum vel incommodum, voluptatem aut dolorem, et similia, dativum postulant personæ vel rei cui aliquid fit vel acquiritur: ut, Virg. *Nec pecori opportuna seges, nec commoda Baccho.* Ovid. *Conveniens homini est hominem servare voluptas.* Senec. *Cunctis esto benignus, nulli blandus, paucis familiaris, omnibus æquus.* Mart. *Turba gravis paci, placidæque inimica quieti.* Cic. *Consilia reipublicæ perniciosa.* Virg. *Sis bonus ô felixque tuis.* Sall. *Paucis carior fides quàm pecunia fuit.* Plin. *Fidelissimi ante omnia homini canis atque equus.* Ovid. *Invia virtuti nulla est via.* Id. *Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.*

Not. Etiam substantiva quædam, præsertim affectionis, commodi aut incommodi, dativum interdum adsciscunt: ut, Virg. *Namque erit ille mihi semper Deus.* Ter. *Naturâ tu illi pater es, consiliis ego.* Hor. *Insigne mæstis præsidium reis.* Virg. *Tu decus omne tuis.* Ter. *Matres omnes filiis in peccato adjutrices.* Id. *Auctor his rebus quis est?* Cic. *Non hominibus, sed virtutibus hostis.* Plaut. *Lupus est homo homini.*

Ad regulam prædictam Observationes.

OBSERVATIO I.

Ex adjectivis hisce, quæ amicitiam vel odium, aut aliam animi affectionem in aliquem notant, I. Quædam cum solo ferè dativo construuntur: ut, *Affabilis*, *arrogans*, *asper*, *carus*, *difficilis*, *fidelis*, *invisus*, *iratus*, *offensus*, *suspectus*, alicui. II. Quædam ferè cum in et accusativo: ut, *Acerbus*, *animatus*, *beneficus*, *gratiosus*, *injuriosus*, *liberalis*, *mendax*, *misericors*, *officiosus*, *pius*, *impius*, *prolixus*, *severus*, *sordidus*, *torvus*, *vehemens*, in aliquem. III. Quædam, vel cum dativo, vel cum accusativo, præeunte in, erga vel adversus: ut, *Contumax*, *criminosus*, *durus*, *exitiabilis*, *gravis*, *hospitalis*, *implacabilis* [et ita fortè *inexorabilis*, et *intolerabilis*], *iniquus*, *sævus*, alicui, vel in aliquem. *Benevolus*, *benignus*, *molestus*, alicui, vel erga aliquem. *Mitis*, *comis*, in vel erga aliquem, et alicui. *Pervicax* adversus aliquem. *Crudelis* in aliquem, rarò alicui. *Amicus*, *æmulus*, *infensus*, *infestus* alicui, rarò in aliquem. *Gratus* alicui, vel in, erga, adversus aliquem.

OBSERVATIO II.

Affinis, similis, communis, par, propriusque,
Finitimus, fidus, conterminus, *atque* superstes,

Conscius, æqualis, contrarius, adversusque,
Cum terno modò juncta leges, modò cum genitivo :
Quos alienus *item dat*, et A *præeunte Latinum.*

I. Hæc adjectiva in textu memorata, interdum cum dativo, interdum cum genitivo ; cum dativo quidem longè frequentiùs, *par, fidus, adversus, conterminus, superstes, contrarius* ; cum genitivo sæpiùs *conscius*, cætera verò cum utrolibet ferè promiscuè, construuntur : ut, Cic. *Huic facinori si paucos putatis affines esse, vehementer erratis.* Ter. *Neque illarum affines esse rerum quas fert adolescentia.* Curt. *Somnio similis res videbatur.* Plaut. *Deos esse similes tui putas.* Cic. *Omni ætati mors est communis.* Id. *Hæc justitiæ ita propria sunt, ut sint reliquarum virtutum communia.* Ovid. *Ut par delicto sit mea pœna suo.* Lucan. *Quem metuis, par hujus erat.* Quinctil. *Propria est nobis mentis agitatio atque solertia.* Cic. *Proprium est oratoris ornatè dicere.* Id. *Falsa veris finitima sunt.* Justin. *Chalybes fluvii hujus finitimi appellati.* Ovid. *Tu tantùm fida sorori esse velis.* Virg. *Regina, tui fidissima, dextrâ Occidit ipsa suâ.* Ovid. *Ardua morus erat, gelido contermina fonti.* Apul. *Cùm primùm jugi conterminos locos appulit.* Ter. *Ita mihi atque huic sis superstes.* Cic. *Utinam te non solùm vitæ, sed etiam dignitatis meæ superstitem reliquissem.* Id. *Itaque C. Fabricium conscium illi facinori fuisse arbitrabantur.* Ovid. *Atque ego peccati vellem mihi conscius essem.* Plin. *Euphranor in quocunque genere excellens ac sibi æqualis.* Cic. *Doctus homo et diligens, et æqualis temporum illorum.* Id. *Omnem voluptatem dicimus honestati esse contrariam.* Id. *Vitia sunt virtutum contraria.* Ter. *Adversus nemini, nunquam præponens se illis.* Tac. *Lepida illustrium domuum adversa.*

Alienus cum genitivo etiam, vel dativo, sed frequentiùs cum ablativo, præeunte præpositione A vel AB, construitur : ut, Cic. *Quis alienum putet ejus esse dignitatis ?* Id. *Hoc illi causæ maximè alienum est.* Id. *Homo alienus à literis.* Ter. *Homo sum : humani nihil à me alienum puto.* * Nonnunquam et præpositio intelligitur : ut, Cic. *Sum admiratus te quidquam à me commissum, quod esset alienum nostrâ amicitiâ, credidisse.*

NOT. 1. His adjiciunt Despauterius et alii, *Amicus, familiaris, cognatus, propinquus, vicinus, socius.* At hæc et alia ejusmodi, non nisi absolutè ac pro substantivis posita, cum genitivo constructa inveniuntur.

NOT. 2. Ex suprà recensitis quædam etiam Syntaxin variant. Legimus enim, *Similes, dissimiles, pares, dispares, æquales, communes,* INTER SE. Et ap. Tac. *Ætate et formâ haud dissimili in dominum erat.* Ap. Flor. *Alpina corpora habent quiddam simile cum nivibus suis.* Sic, *Fidus in Agrippinam*, ap. eund. Tac.

NOT. 3. *Par* et *communis*, vel præsente vel absente dativo : *consentaneus, discors*, absente tantùm dativo, ablativum accipiunt cum præpositione CUM : ut, Cic. *Erant ei quædam ex his paria cum Crasso, quædam etiam superiora.* Id. *Illa erat vita, libertate esse parem cum cæteris, principem dignitate.* Id. *Hæc laudabilia, et locupletibus ferè cum plebe communia.* Id. *Quod illud est crimen senectutis, cùm illud videatis cum adolescentia esse commune ?* Id. *Quod erat consentaneum cum iis literis, quas ego Romæ acceperam.* Liv. *Civitas secum ipsa discors.*

NOT. 4. IDEM apud Poëtas dativum interdum recipit : ut, Hor. *Invitum qui servat, idem facit occidenti.* * Oratoribus verò, et aliis, cum QUI, vel ET, AC, ATQUE, construitur : ut, Cic. *Peripatetici quondam iidem erant qui Academici.* Id. *Dianam et Lunam eandem esse putant.* Ter. *Est animus erga te idem ac fuit.* Cato *Pomarium seminarium ad eundem modum atque oleagineum facito.* ¶ Interdum etiam cum præpositione CUM : ut,

Curt. *Nabarzanes in eodem consilio erat cum Besso.* V. Max. *Clarâ voce juravit, se eandem cum illo pœnam exsilii subiturum.* * Malè autem de eadem re, sub diversis nominibus, dicitur, *Vates Andinus est idem cum Virgilio; Paulus est idem cum Saulo.*

OBSERVATIO III.

Utilis *ac* aptus, *simul his contraria, terno,*
Aut aliter quarto, voce AD *comitante, dabuntur.*

Adjectivis nonnullis utilitatem vel aptitudinem, et his contraria, significantibus, vel dativus, vel accusativus cum præpositione AD, subjicitur: ut, Ovid. *Puer impubes, et adhuc non utilis armis.* Cic. *Homo ad nullam rem utilis.* Hor. *Non est aptus equis Ithacæ locus.* Cic. *Calcei habiles et apti ad pedem.* Id. *Is inutilis sibi, perniciosus patriæ civis alitur.* Id. *Quod ad civium usus non inutile est.* Hor. *Idoneus arti cuilibet.* Plaut. *Non potuissi adducere homines magis ad hanc rem idoneos.*

OBSERVATIO IV.

At celer *et* tardus, *similemque notantia motum,*
AD *sibi cum quarto propè solum jungere gaudent.*
Castra *sed, aut* castris, propior, *vel* proximus, *effer.*

I. Adjectiva motum vel propensionem ad rem aliquam significantia accusativum potiùs cum AD, quàm dativum, postulant: ut, Ovid. *Sed piger ad pœnam Princeps, ad præmia velox.* Cic. *Ut quisque naturâ ad aliquem morbum proclivior; sic animus alius ad alia vitia propensior.*

II. *Propior* et *proximus*, vel dativum petunt, vel accusativum omissâ præpositione: ut, Liv. *Quod propius vero est.* Virg. *Proximus huic, magno sed proximus intervallo.* Sall. *Quod tamen vitium propius virtutem erat.* Cic. *Proximus Pompeium sedebam.*

OBSERVATIO V.

Junge BILIS *terno, passivaque participantûm;*
Qui secus in sextum solet, A *præeunte, resolvi.*

Verbalia in BILIS, et Participia passiva futuri [nonnunquam et præteriti] temporis, dativo gaudent, qui resolvi potest in ablativum cum præpositione A vel AB: ut, Cic. *Pax bonis omnibus optabilis.* Hor. *Hic tibi sit potiùs quàm tu mirabilis illi.* Ter. *Restat Chremes, qui mihi exorandus est.* Ovid. *Pauper amet cautè, timeat maledicere pauper; Multaque divitibus non patienda ferat.* [Cic. *Sperare videor Scipionis et Lælii amicitiam notam posteritati fore.* Ovid. *Non mihi, quàm fratri frater, amate minùs.* Id. *Penè mihi puero cognite penè puer.*]

NOT. I. Verbalia in BILIS, vix aliter quàm cum dativo construuntur: ut, Ovid. *Pectus inexpugnabile amori;* vix, *ab amore.*

NOT. 2. At participia in DUS, quamvis frequentiùs quidem dativum, haud raro tamen ablativum cum A vel AB, habent: ut, Cic. *Admonendum potiùs te à me quàm rogandum puto.* Id. *Non eos in Deorum immortalium numero venerandos à nobis et colendos putatis.*

NOT. 3. Participiis verò præteriti temporis longè usitatiùs (apud Oratores præsertim) ablativus cum præpositione, quàm dativus, subjicitur ut, Cic. *Mors Crassi est à multis defleta,* potiùs quàm, *est multis defleta.* * In his autem innumerisque ejusmodi, Cic. *Cæsar à Crasso in me*

eſt incenſus. Id. *Hæc à te invitatus breviter expoſui.* Ovid. *Proditus à ſocio eſt*; dativo vix utendum.

3. *Adjectiva* ACCUSATIVUM *regentia.*

17. Adjectiva quibus dimenſio ſignificatur, [num,
Menſuræ adſciſcunt quartum; quandoque Lati-
Aut patrium. Solo exceſſum ſed pone Latino.

I. Adjectiva dimenſionem ſignificantia regunt nomen menſuræ, frequentiùs quidem in accuſativo; interdum etiam in ablativo, vel genitivo. 1. Accuſ. ut, Liv. *Gladios habentes tenues longos quaterna cubita.* Plin. *Babylon ſexaginta millia paſſuum complexa, muris ducenos pedes altis, quinquagenos latis.* 2. Ablat. ut, Liv. *Foſſam ſex cubitis altam, duodecim latam, quum duxiſſet.* Plin. *Longum ſeſquipede, latum pede.* 3. Genit. ut, Colum *Areas latas pedum denûm, longas pedum quinquagenûm facito.* Plin. *Singula latera pedum lata tricenûm, alta quinquagenûm.*

II. Exceſſus menſuræ in ſolo ablativo ponitur. ut, Curt. *Turres denis pedibus quàm murus altiores ſunt.* Plaut. *Seſquipede eſt quàm tu longior.*

4. *Adjectiva* ABLATIVUM *regentia.*

18. Da medio ſextum gradui, per QUAM referandum.

Comparativus gradus regit ablativum, qui exponitur per QUAM: ut, Hor. *Vilius eſt argentum auro, virtutibus aurum.* Virg. *Nerine Galatea, thymo mihi dulcior Hyblæ, Candidior cycnis, hederâ formoſior albâ,* i. e. *quàm aurum, quàm virtutes, quàm thymus,* &c.

NOT. 1. Poſitivus cum adverbio MAGIS poteſt itidem ablativum regere: ut, Virg. *O luce magis dilecta ſorori.* Ovid. *Purâque magis pellucida gemmâ,* ſc. *cornua.*

NOT. 2. Cùm ablativus comparationis exponitur per QUAM, in caſum tranſit verbo congruentem: ut, Liv. *Melior tutiorque eſt certa pax quàm ſperata victoria.* Ter. *Ego hominem callidiorem vidi neminem quàm Phormionem.*

NOT. 3. QUAM eleganter duobus comparativis interponitur: ut, Liv. *Triumphus clarior quàm gratior.* Cic. *Alius acutiorem ſe quàm ornatiorem eſſe vult.*

NOT. 4. Pro, *nemo, nullus,* Auctores *nihil* cum comparativo neutri generis eleganter utuntur: ut, Cic. *Craſſo nihil ſtatuo fieri potuiſſe perfectius.* Claudian. *Aſperius nihil eſt humili cum ſurgit in altum.* Juv. *Intolerabilius nihil eſt quàm fœmina dives.*

NOT. 5. Cum comparativis junguntur ablativi, *opinione, ſpe, æquo, juſto, ſolito, dicto*: ut, Cic. *Opinione omnium majorem animo cepi dolorem.* Juven. *Flagrantior æquo Non debet dolor eſſe viri, nec vulnere major.* Virg. *Sic ait, et dicto citiùs tumida æquora placat.*

Not. 6. Comparativis etiam addi folent hæ intendendi particulæ, *tanto, quanto, aliquanto, quo, eo, hoc, multo, longè, paulo, nimio*: ut, Cic. *Quanto ſuperiores ſumus, tanto nos geramus ſubmiſſiùs.* Id. *Sed quo erant ſuavio es, eo majorem dolorem illi vitiis afferebat.* Id. *Quo difficiliùs, hoc præclarius.* Item hæc nomina adverbialiter ſumpta: ut, V. Max. *Quantum domo inferior, tantum gloriâ ſuperior evaſit.* Ter. *Ejus frater aliquantum ad rem eſt avidior.*

Not. 7. Interdum pro ablativo comparationis dativus ponitur: ut, Plin. *Padus nulli omnium claritate inferior.* Sall. *Vir gravis et nulli arte cuiquam inferior.*

Not. 8. Interdum MAGIS et PLUS comparativo per Pleonaſmum adjunguntur: ut, Plaut. *Nihil invenies magis hoc certo certius.* Virg. *Quo magis optato queat eſſe beatior ævo.* Senec. *Mitior eſt plus quàm debet.*

Not. 9. Poſt comparativa, *plus, amplius, minus,* eleganter intelligitur QUAM: ut, Liv. *Cæpta plus quinque millia hominum.* Virg. *Noctem non amplius unam Falle dolo.* Ovid. *Aut minus, aut certè medium non amplius æquor Puppe ſecabatur.*

Not. 10. Eleganter nonnunquam poſt comparativum additur præpoſitio PRO: ut, Liv. *Prælium atrocius quàm pro numero pugnantium editur.* Curt. *Majorem quàm pro flatu ſonum reddebant,* ſc. *ſilvæ.*

19. *Prædi'us*, et *fretus*, *captus*, cum proleque *dignus*,
Contentus, *carus*, *vilis*, *venalis*, adoptant
Conjungi ſextis: *Genitus*, *ſatus*, *editus* adde,
Et ſimiles voces ſignant quæ ſanguinis ortum.
Ritè ſed hæc poſſunt admittere præpoſituram.

I. Hæc adjectiva, *Dignus, indignus, contentus, præditus, captus,* et *fretus;* item, *carus, vilis,* et *venalis,* ablativum poſtulant: ut, Hor. *Dignum laude virum Muſa vetat mori.* Ter. *Hæccine flagitia facere te, hæc te admittere, indigna genere noſtro,* [ſupple *decet,* vel *æquum eſt?*] Hor. *Contentus parvo, metuenſque futuri.* Cic. *Vir ſingulari bonitate et modeſtiâ præditus.* Id. *Oculis et auribus captus.* Curt. *Conſcientiâ fretus in regiam venerat.* Senec. *Quod non opus eſt, aſſe carum eſt.* Plaut. *Vile eſt viginti minis.* Propert. *Auro venalia jura.*

II. Hæc participia generis originem indicantia, *Genitus, natus, ſatus, ortus, editus,* et ſimilia ablativum petunt, præpoſitionibus, E, EX, vel DE, intellectis: haud raró etiam expreſſis: ut, Virg. *Dîs genite et geniture Deos.* Cic. *Filii juſtâ uxore nati.* Virg. *Sate ſanguine Divûm, Tros Anchiſiade.* Hor. *Divis orte bonis, optime Romulæ Cuſtos gentis.* Id. *Mæcenas atavis edite Regibus.* Item, Mart. *Ex Iberis et Celtis genitus.* Cic. *Circe è Perſeide Oceani filiâ nata.* Ovid. *Ilia cum Lauſo de Numitore ſati.* Sall. *Quòd ortus ex concubina erat.* Ovid. *Cùm te contenta marito, Edita de magno flumine Nympha fui.*

Not. *Dignus, indignus,* et *contentus,* cum genitivo interdum conſtruuntur: ut, Balb. ad Cic. *Suſcipe curam et cogitationem digniſſimam tuæ virtutis.*

Virg. *Magnorum haud unquam indignus avorum.* V. Paterc. *Vixit angusti clavi contentus.*

Adjectiva GENITIVUM *vel* ABLATIVUM *regentia.*

20. Copia quo rerum, vel ſignificatur egeſtas,
Mobile, nunc patrium gaudet, nunc ſumere ſextum.

Adjectivum copiæ vel inopiæ regit genitivum vel ablativum.

I. Copiæ : ut, Ovid. *Res eſt ſolliciti plena timoris amor.* Juven. *Maxima quæque domus ſervis eſt plena ſuperbis.* Virg. *Dives equûm dives pictai veſtis et auri.* Hor. *Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis.* Lucan. *Fœcunda virorum Paupertas fugitur.* Plaut. *Amor et melle et felle eſt fœcundiſſimus.*

II. Inopiæ : ut, Tac. *Inops conſilii.* Cic *Lentulus non tardus ſententiis, non verbis inops.* Ovid. *Sanguinis atque animi pectus inane fuit.* Cic. *Nulla abs te per hos dies epiſtola inanis aliquâ re utili et ſuavi venerat.* Ovid. *Vacuas cædis habete manus.* Cic. *Nihil tutum, nihil inſidiis vacuum,*

III. Huc etiam referri poſſunt adjectiva participationem et privationem, item potentiam et impotentiam ſignificantia, et alia his affinia : ut, Curt. *Omnium conſiliorum ejus particeps.* Cic. *Si homo eſt, animal eſt mortale, ratione particeps.* V. Paterc. *Juvenis immunis dilectorum paternorum.* Id. *Omnibus humanis vitiis immunis.* Stat. *Illum, oro, extorrem regni, belloque fugatum, Redde mihi.* Virg. *Finibus extorris, complexu avulſus Iuli.* Liv. *Dum liber, dum mei potens ſum.* Virg. *Terra antiqua, potens armis, atque ubere glebæ.* Senec. *Spei metûſque liber.* Cic *Liber terrore animus.*

NOT. I. In his tamen pleriſque variat conſtructio. Quædam enim leguntur,

1. Cum genitivo ſolo, quantùm conſtat ; *Benignus, exſors, impos, impotens, irritus, liberalis, munificus, prælargus.*

2. Cum ablativo ſolo ; *Beatus, diſſertus, frugifer, mutilus, tentus, diſtentus, tumidus, turgidus.*

3. Cum genitivo frequentiùs ; *Compos, conſors, egenus, exheres, expers, fertilis, indignus, parcus, pauper, prodigus, ſterilis.*

4. Cum ablativo frequentiùs ; *Abundans, caſſus, extorris, fœtus, frequens, gravis, gravidus, jejunus, liber, locuples, nudus, oneratus, onuſtus, orbus, pollens, ſolutus, truncus, viduus.* Quibus addi poteſt *captus*, de quo reg. præced.

5. Cum utroque promiſcuè, aut levi diſcrimine ; *Copioſus, dives, fœcundus, ferax, immunis, inanis, inops, largus, mactus,* [plurimùm vocativo *macte,*] *modicus, immodicus, nimius, opulentus, plenus, potens, refertus, ſatur, vacuus, uber.*

6. Cum præpoſitione addita : ut, *Copioſus, firmus, paratus, imparatus, inops, inſtructus, à re aliqua ;* pro, *quod ad rem aliquam attinet. Extorris ab ſolo patrio.* Liv. *Orba ab optimatibus concio.* Cic. *Pauper, tenuis, fœcundus, modicus, parcus, in re aliqua. Immunis, inanis, liber, nudus, ſolutus, vacuus* (et hoc ſæpiùs) *à re aliqua. Potens ad rem,* et *in re.*

Not. 2. Diſtinguendæ in his Scriptorum auctoritates. Quædam enim, (1.) Poëtarum ſunt propriæ: ut, Hor. *Liber laborum.* Id. *Vini ſomnique benignus.* Virg. *Abundans lactis.* Sil. *Tenuis opum.* (2.) Quædam paulò inſolentiores, nec ad uſum communem traducendæ: ut, *Captus animi*, ap. Tac. *Neque animo aut linguâ ſatis compotes*, ap. Sall. *Famâ atque fortunâ expertes*, ap. eund.

SECTIO SECUNDA.

DE REGIMINE VERBORUM.

REGIMEN Verborum in tres claſſes diſtribui poteſt: quarum ſcilicet prima Verborum Perſonalium, ſecunda Verborum Imperſonalium, tertia denique Infinitivi, Participiorum, Gerundiorum et Supinorum Regimen complectatur.

§ 1. *Regimen Verborum Personalium.*

1. *Verba perſonalia* Genitivum *regentia.*

21. Officium quoties, poſſeſſio, proprietaſve
Innuitur, caſum ſibi sum ſervire ſecundum
Poſtulat. In recto, vice ſed Pronomina patrum,
Poſſeſſiva volunt tantummodo neutraque poni.

I. Sum, quoties poſſeſſionem, proprietatem aut officium ſignificat, regit genitivum: ut, Cic. *Jam me Pompeii totum eſſe ſcis.* Id. *Cujuſvis hominis eſt errare; nullius, niſi inſipientis, in errore perſeverare.* Id. *Hoc ſentire, prudentiæ eſt; facere, fortitudinis: ſentire, verò et facere, perfectæ cumulatæque virtutis.* Id. *Adoleſcentis eſt majores natu revereri.*

II. At pro pronominibus primitivis, *mei, tui, ſui, noſtri, veſtri*, eorum poſſeſſivis, *meum, tuum, ſuum, noſtrum, veſtrum*, in nominativo et neutro genere tantùm utimur: ut, Ter. *Non eſt mentiri meum.* Id. *Tuum eſt, ſi quid præter ſpem evenit, mihi ignoſcere.* Ovid. *Veſtrum dare, vincere noſtrum eſt.*

Not. [1.] In his intelligendum eſt, *officium, munus, negotium, res, proprium* [*opus* nempe, vel *negotium*:] quæ quandoque exprimuntur: ut, Ter. *Neutiquam officium liberi eſſe hominis puto.* Cic. *Principum munus eſt reſiſtere levitati multitudinis.* Cæſ. *Docent ſui judicii rem non eſſe.* Cic. *Sapientis eſt proprium, nihil quod pœnitere poſſit, facere.* Id. *Tuum eſt hoc munus, tuæ partes.* Aliter præcedens ſubſtantivum repeti poteſt: ut, *Hic liber eſt* [liber] *fratris.* *Hoc pecus eſt* [pecus] *Melibœi.*

Not. 2. Sum, cùm animi vel corporis affectio ſignificatur, nunc genitivo, nunc ablativo jungi poteſt: ut, Plin. *Erat puer acris ingenii.* Cic. *Tu fac animo forti magnoque ſis.* Colum. *Sit ampliſſimi corporis, cervice validâ.* Sed de hac conſtructione dictum ſuprà, reg. 12.

22. Vult *satago* patrium, *miseresco* cum *misereri*,
Affectusque animi tales signantia quædam.

I. *Misereor miseresco*, et *satago*, regunt genitivum: ut, Virg. *Miserere laborum Tantorum: miserere animi non digna ferentis.* Id. *Arcadii, quæso, misereſcite Regis.* Ter. *Is quoque suarum rerum satagit.*

II. Alia quædam verba animi affectionem significantia cum genitivo nonnunquam construuntur: ut, *Pendeo animi*, *Discrucior animi*, *Fastidit mei*, &c. At de his paulò accuratiùs sequente Appendice dicetur.

APPENDIX.

De aliis verbis cum genitivo constructis.

I. Nonnulla alia verba sunt, affectionem animi significantia, quæ, quamvis Latinorum more cum ablativo, vel accusativo, vel aliter construuntur, interdum tamen, ad Græcorum imitationem, cum genitivo juncta inveniuntur: qualia sunt *Ango*, *decipior*, *desipio*, *discrucior*, *excrucio*, *fallo* et *fallor*, *fastidio*, *invideo*, *lætor*, *miror*, *pendeo*, *studeo*, *vereor*: ut, Plaut. *Absurdè facis qui angas te animi.* Hor. *Dulci laborum decipitur sono.* Plaut. *Desipiebam mentis.* Ter. *Discrucior animi.* Id. *Antipho me excruciat animi.* Lucret. *Nec me animi fallit.* Plaut. *Nec satis exaudiebam, nec sermonis fallebar tamen.* Id. *Abiit, neque me certiorem fecit: fastidit mei.* Hor. *Neque illi Sepositi ciceris, nec longæ invidit avenæ.* Virg. *Nec veterum memini, lætorve malorum.* Id. *Justitiæne priùs mirer, belline laborum.* Cic. *Ego quidem vehementer animi pendeo.* Poëta vetus apud eund. *Qui te nec amet, nec studeat tui.* Ter. *Neque hujus sis veritus fœminæ primariæ.*

II. More itidem Græco cum genitivo interdum construuntur hæc verba sequentia: *Abstineo*, *desino*, *desisto*, *quiesco*, *regno*: item, *adipiscor*, *condico*, *credo*, *frustror*, *furo*, *laudo*, *libero*, *levo*, *participo*, *prohibeo*: ut, Hor. *Abstineto (Dixit) irarum calidæque rixæ.* Id. *Desine mollium Tandem querelarum.* Virg. *Tempus desistere pugnæ.* Quadrig. ap. Gell. *Manu significare cœpit, ut quiescerent pugnæ.* Hor. *Et quâ pauper aquæ Daunus agrestium Regnavit populorum.* Tac. *Nihil abnuens, dum dominationis adipisceretur*, al. *apisceretur.* Liv. *Quarum rerum condixit pater patratus populi Rom. patri patrato Latinorum.* Plaut. *Cui omnium rerum ipsus semper credit.* Gell. *Captionis versutè excogitatæ frustratus est.* Senec. *Regni Laius rapti fuerit* Sil. *Laudabat leti juvenum.* Ulpian. *Quo curæ et tutelæ liberetur.* Plaut. *Me omnium jam laborem levas.* Id. *Paternum servum sui participat consilii.* Sil. *Captæ prohibere nequiret Cùm Panos aquilæ.* Nisi *aquilæ* hìc potiùs dativus sit.

Not. I. Pleraque ex iis, quæ numero 1mo adduximus exempla Poëtarum sunt eſt Historicorum, nec propterea ad usum communem transferenda. Usitatior autem horum verborum constructia ita se habet; *Angor*, *desipio*, *discrucior*, *fallor*, *animo.* *Hoc animum meum excruciat.* *Fastidio*, *miror*, *vereor*, *aliquem*, vel *aliquid.* *Lætor aliquâ re.* *Invideo alicui laudes*, vel *laudibus alicujus.* *Pendeo animi*, vel *animo*: at pluraliter, *Pendemus animis*, non *animorum.* *Studeo alicui*, vel *aliquid.* Ex his etiam quædam cum infinitivo: aut cum particulis, *quòd*, *ut*, *ne*, et subjunctivo, construuntur.

Not. 2. Exempla numeri 2di ferè omnia poëtica ſunt. Longè autem frequentiùs dicimus; *Abſtineo maledictis*, et *à maledictis*, *animum à ſcelere*, &c. *Deſino aliquid*, et *ab aliquo*. *Deſiſto incepto*, *de negotio*, *ab illa mente*. *Quieſco à labore*. *Regnare omnibus oppidis*, Cic. ſubaudito *in*. *Graias regnare per urbes*. Virg. *Adipiſci aliquid*. *Condicere operam alicui*; *condicere cœnam*, ſive *ad cœnam*. *Credere alicui omnia*. *Fruſtrari in re aliquâ*. *Furere de aliquo*. Cic. *Furere recepto amico*. Hor. *Furere Inachiâ*. Id. *Laudare mortem alicujus*. *Levare aliquem ſollicitudine*, et *alicujus ſollicitudinem*. *Liberare malo*, et *à malo*. *Participare aliquem aliquâ re*, et *aliquid cum aliquo*, et *participare aliquid*, ſenſu mutato. Cic. *Prohibere aliquem aditu*, *à pugna*, et *prohibere aliquid alicui*.

2. *Verba perſonalia* Dativum *regentia*.

23. Est dandi caſum, per habet reſolubile, poſcit.

Est pro habeo regit dativum perſonæ: ut, Ter. *Suus cuique mos eſt*. Virg. *Sunt nobis mitia poma*. Ovid. *An neſcis longas regibus eſſe manus?* i. e. *Quiſque habet ſuum morem*. *Nos habemus mitia poma*. *An neſcis reges habere longas manus?*

24. Est afferre notans, *habeo*, *do*, *verto*, *relinquo*,
Sæpè dabunt geminos, *tribuo fore*, *duco*que ternos.

Sum pro affero acceptum: item, *forem*, *do*, *duco*, *habeo*, *tribuo*, *relinquo*, *verto*, et quædam alia, regunt duos dativos, alterum perſonæ, alterum rei: ut, Curt. *Tibi ſaluti fuit*, i. e. *ſalutem attulit*. Cic. *Pergite, ut facitis, adoleſcentes; atque in id ſtudium, in quo eſtis, incumbite; ut, et vobis honori, et amicis utilitati, et reipublicæ emolumento eſſe poſſitis*. Ovid. *Sibi enim fore cætera curæ*. Virg. *Fiſtula, Damœtas dono mihi quam dedit olim*. Ter. *Tu nunc tibi Id laudi ducis*. Id. *Utrum ſtudiòne id ſibi habet, an laudi putat fore?* Cic. *Quod illi tribuebatur ignaviæ*. Ter. *Ea relicta huic arrhaboni eſt pro illo argento*. Hor. *Nec timuit ſibi ne vitio quis verteret olim*. Catull. *Miſerunt mihi muneri Fabullus et Verannius*. Ter. *Me mea omnia bona doti dixiſſe illi*.

Not. 1. Dativus perſonæ ſæpè omittitur: ut, Hor. *Exemplo eſt magni formica laboris*; ſupple, *nobis*. Plaut. *Nucleum amiſi, reliquit pignori putamina*; ſupple, *mihi*. Cic. *Habere quæſtui rempublicam turpe eſt*; ſupple, *alicui*.

Not. 2. Pro dativo rei, nominativus interdum vel accuſativus ponitur: ut, Curt. *Cæteris, ut parciùs inſtarent, fuere documentum*. Virg. *Idem amor exitium pecori eſt pecoriſque magiſtro*; pro, *documento*, *exitio*. Cic. *Me idem non aſſequi, dedecus eſt noſtrum*; pro, *dedecori eſt nobis*. Sic, *Eſt argumento*, *indicio*, *præſidio*, dicimus; vel *argumentum*, *indicium*, *præſidium*. Sic etiam, *dare donum*, et *dono*; *nuptum*, et *nuptui*: *Relinquere regnum prædæ*, et *prædam*, quomodo loquitur Juſtinus. Sic, *Habeo rem religioni*, dixit Cicero; pro quo, *Religio eſt mihi aliquid facere*, uſitatiùs dicimus.

Not. 3. Huc ſpectant nominandi formulæ: in quibus Auctores nominativo, genitivo, et dativo utuntur; rariùs quidem genitivo, crebriùs autem dativo: (1.) Nomin. ut, Cic. *In hac inſula extrema eſt fons aquæ dulcis, cui nomen Arethuſa eſt.* Ter. *Hecyra eſt huic nomen fabulæ.* (2.) Genit. ut, Plaut. *Nomen Mercurii eſt mihi.* (3.) Dativ. ut, Liv. *Trojæ et huic loco nomen eſt.* Juſtin. *Ptolemæus cui cognomentum Philopatori fuit.* Virg. *At puer Aſcanius, cui nunc cognomen Iulo Additur,* &c. Liv. *Manſit Sylviis poſtea omnibus cognomen.*

25. Omnia penè dabunt, cui quid fit, verba dativum.
Præcipuè hoc caſu gaudent SUM nata, SATISque
Queis BENE vel MALE ſit junctum: quoque præpoſituræ,
Quæ SUPER, IN, POST, PRÆ, conflârunt multa, vel OB, CON,
ANTE, SUB, adjectis AD et INTER: verbaque porrò
*Proficio, noceo, faveo*que, *indulgeo, parco,*
*Gratulor, auxilior, ſtudeo, medeor*que et *adulor,*
Pareo, et *invideo, famulor,* ſimul *impero, mando,*
Derogo, patrocinor, placeo, ſuccenſeo, pugno,
*Iraſcor*que, *minor, fido,* cum *ſupplico, credo;*
Plurimaque his ſenſu quæ ſunt affinia. Verùm
Offendo, jubeo, lædo dant, et *juvo,* quartum.

Quodlibet verbum admittit dativum perſonæ, aut rei, cui qualicunque modo aliquid fit vel acquiritur: ut, Ter. *Si quid peccat, Demea, mihi peccat.* Plaut. *Tibi aras, tibi occas, tibi ſeris, tibi eidem et metis.* Cic. *Non omnibus dormio.* Ter. *Non rete accipitri tenditur, neque miluo.* Virg. *Neſcio quis teneros oculus mihi faſcinat agnos.* Hor. *Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.* Ovid. *Semper tibi pendeat hamus: Quo minimè credis gurgiti, piſcis erit.*

Hæc regula eſt multò omnium generaliſſima: ad eam autem ſpecialiùs reduci poſſunt:

I. Compoſita cum verbo SUM, præter *poſſum*: ut, Cæſ. *Pollio omnibus negotiis non interfuit ſolùm, ſed etiam præfuit.* Cic. *Nec ſibi, nec alteri proſunt.*

II. Verba compoſita cum adverbiis SATIS, BENE, et MALE: ut, *ſatisfacio, ſatiſdo, benefacio, benedico, benè volo, malefacio, maledico.* Cic. *Ceteris ſatisfacio omnibus, mihi ipſi nunquam ſatisfacio.* Id. *Deridet, cum ſibi ipſum jubet ſatiſdare Rabonium.* Sal. *Pulchrum eſt benefacere reipublicæ; etiam benedicere haud abſurdum.*

III. Multa verba cum his decem præpoſitionibus compoſita: AD, ANTE, CON, IN, INTER, OB, POST, PRÆ, SUB, et SUPER.

AD: ut, *Accedo, accreſco, accumbo, acquieſco, adno, adnato, adequito, adhæreo, adſto, adſtipulor, advolvor, affulgeo, allabor, allaboro, annuo, appareo, applaudo, appropinquo, arrideo, aſpiro, aſſentior, aſſideo, aſſiſto, aſſueſco, aſſurgo.* Hor. *Quibus hæc, ſint qualiacunque, Arridere velim.* Virg. *Aſpirat primo Fortuna labori.*

ANTE: ut, *Antecello, anteeo, anteſto, anteverto.* Cic. *Antecellere omnibus ingenii gloriâ contigit.* Plaut. *Virtus omnibus rebus anteit.*

CON: ut, *Colludo, concino, conſono, convivo.* Cic. *Ut omnis oratio moribus conſonet.* Hor. *Puer —— geſtit paribus colludere.*

IN: ut, *Incumbo, indormio, inhio, ingemiſco, inhæreo, inſideo, inſto, inſiſto, inſudo, inſulto, invigilo, illachrymo, illudo, immineo, immorior, immoror, impendeo.* Hor. *Congeſtis undique ſaccis Indormis inhians.* Cic. *Impendent hominibus multa et varia genera mortis.*

INTER: ut, *Intervenio, intermico, intercedo, intercido, interjaceo.* Ovid. *Nulli ſincera voluptas, Sollicitique aliquid lætis intervenit.* Claud. *Rutilum ſquamis intermicat aurum.*

OB: ut, *Obrepo, obluctor, obtrecto, obſtrepo, obmurmuro, occumbo, occurro, occurſo, obſto, obſiſto, obvenio.* Senec. *Vitia nobis ſub virtutum nomine obrepunt.* Virg. *In utrumque paratus, Seu verſare dolos, ſeu certæ occumbere morti.*

POST: ut, *Poſtpono, poſthabeo.* Ovid. *Vos eſt poſtponere natis Auſa ſuis.* Virg. *Poſthabui tamen illorum mea ſeria ludo.*

PRÆ: ut, *Præcedo, præcurro, præeo, præſideo, præluceo, præniteo, præſto, prævaleo, præverto.* Cic. *Ut certis rebus certa ſigna præcurrerent.* Id. *Homo cæteris animantibus plurimùm præſtat.*

SUB: ut, *Succedo, ſuccumbo, ſufficio, ſuffragor, ſubcreſco, ſuboleo, ſubjaceo, ſubrepo.* Cæſ. *Cohortatur ne labori ſuccumbant.* Juven. *Unus Pellæo juveni non ſufficit orbis.*

SUPER: ut, *Supervenio, ſupercurro, ſuperſto.* Liv. *Huic lætitiæ Quinctius ſupervenit.* Plin. *Id quod vectigali ſupercurrit.*

IV. Verba variæ ſignificationis,

1. Verba proficiendi et nocendi: ut, *Proficio, proſum, placeo, commodo, proſpicio, caveo, metuo, timeo, conſulo* pro *proſpicio.* Item, *Noceo, officio, incommodo, diſpliceo, inſidior.* Ovid. *Neve mihi noceat, quod vobis ſemper, Achivi, Profuit ingenium.*

2. Verba favendi, auxiliandi, et eorum contraria: ut, *Faveo, gratulor, gratificor, grator, ignoſco, indulgeo, parco, adulor, plaudo, blandior, lenocinor, palpor, aſſentor, ſubparaſitor.* Item, *Auxilior, adminiculor, ſubvenio, ſuccurro, patrocinor, medeor, medicor, opitulor.* Item, *Derogo, detraho, invideo, æmulor.* Cic. *Qui diligebant hunc, illi favebant.* Ovid. *Qui vicit ſemper, victis ut parcere poſſet.*

3. Verba imperandi, obediendi, ſerviendi, et reſiſtendi: ut,

Impero, præcipio, mando, moderor, pro *modum adhibeo*. Item, *Pareo, ausculto, obedio, obsequor, obtempero, morem gero, morigeror, obsecundo* Item, *Famulor, servio, inservio, ministro, ancillor*. Item, *Repugno, obsto, reluctor, renitor, resisto, refragor, adversor*. Et apud Poëtas, *Pugno, certo, bello, contendo, concurro, luctor*. Hor. *Imperat, aut servit collecta pecunia cuique*. Virg. *Placitóne etiam pugnabis amori?*

4. Verba minandi et irascendi: ut, *Minor, comminor, interminor, irascor, succenseo*. Cic. *Tertio quoque verbo orationis suæ me appellabat, mihi minabatur*. Sil. *Succensere nefas patriæ*.

5. Verba fidendi: ut, *Fido, confido, credo, diffido*. Hor. *Qui sibi fidit, Dux regit examen*. Virg. *O formose puer, nimiùm ne crede colori*.

6. Alia quædam verba, quæ in locos communes redigi vix possunt: ut, *Nubo, excello, hæreo, supplico, cedo* (pro *locum do*), *despero, operor, prestolor, prævaricor, recipio tibi* (i. e. *promitto*), *pepigi* (i. e. *promisi*), *renuncio* (i. e. *abstineo* et *alieno me*), *respondeo* (pro *satisfacio*), *tempero* (pro *abstineo*), *studeo, vaco* (i. e. *operam do*), *convicior*.

✠ E superioribus verborum classibus EXCIPE, *Jubeo, offendo, lædo* et *juvo*, quæ non dativum, sed accusativum petunt: ut, Lucan. *Dextrâque silentia jussit*. Hor. *Cur ego amicum Offendam in nugis*. Cic. *Injustè neminem læsit*. Ovid. *Juvit facundia causam*.

NOT. 1. Quæ suprà recensuimus verba, cum dativo magis peculiari modo constructa, omnia ferè neutra sunt, aut neutralis significationis. De activis autem accusativum unà cum dativo regentibus paulò inferiùs dicetur.

NOT. 2. Pleraque hujus structuræ verba hìc sigillatim sunt enumerata: quod eo consilio à nobis factum, ne quis imprudens existimet alia omnia ejusdem, sive compositionis, sive significationis verba, pari ratione dativum recipere. Longè enim plurima sunt, cum præpositionibus AD, ANTE, CON, &c. composita, quæ hujusmodi dativum planè respuunt: ut, *Accolo, antegredior, ineo, intercurso, obsideo, postvenio, prævenio, subsilio, supernato*, &c. Innumera itidem sunt, commodum, auxilium, favorem, et contrà significantia; quæ tamen non cum dativo, sed cum accusativo, vel aliter, construuntur; qualia sunt, *Levo, erigo, alo, nutrio, amo, diligo, vexo, crucio, aversor*, &c.

NOT. 3. Quin etiam ex iis quæ suprà posita sunt, haud pauca aliter constructa inveniuntur; idque eâdem significatione, vel diversâ.

I. *Verba neutra, sub eadem significatione variè constructa.*

Accedere muris, *Liv.* ad urbem, *Sall.* in oppidum, *Cic.* accedere domos infernas, *Virg.* accedere alicui, *i. e.* assentiri, *Quinctil.*

Accidit auribus, *Plin.* ad aures, *Liv.* genibus, *Id.* ad genua, *Suet.* in te isthuc verbum, *Ter.*

Accubare horreis, *Hor.* scortum, *Plaut.* alicui in convivio, *Cic.* apud aliquem, *Id. Sic*,

Accumbere epulis, *Virg.* in epulo, *Cic.*

Acquiescere rei alicui, *Sen.* aliquâ re, *Cic. at sæpiùs*, in aliqua re, *Id.*

Adequitare portæ, *Plin.* adequitare Syracufas, *Liv.*

Adeffe pugnæ, *i. e.* præfentem effe, *Cic.* in pugna, *Sall* ad exercitum, *Plaut.* adeffe amicis, *i. e.* auxiliari, *Cic.*

Adhærere lateri, *Liv.* ad turrim, *Cæf.* in me, *Cic.* fronte, *pro* in fronte, *Ovid. Sic,*

Adhærefcere juftitiæ, *Cic.* ad faxum, *Id.* in hanc materiam, *Id.*

Adhinnire equæ, *Ovid.* equam, *Plaut.* ad orationem, *Cic.*

Adjacere mari, *Liv.* mare, *Nep.*

Adnare navibus, *Liv.* naves, *Cæf.*

Adnatare infulæ, *Plin.* ad manum, *Id.*

Adrepere virorum animis, *Tac.* ad amicitiam alicujus, *Cic.*

Adftare menfis domini, *Mart.* ad Achillis tumulum, *Cic.* in confpectu, *Id.*

Adftrepere alicui, *Tac.* aures alicujus, *Plin.*

Adfultare vallo, *Sil.* moras portarum, *Stat.*

Advenire alicui, *Tac.* urbem, *Virg.* ad urbem, *Ovid. Sic,*

Adventare alicui, *Tac.* portis, *Stat.* locum, *Tac.* ad Italiam, *Cic.*

Adverfari alicui, *Cic.* aliquem, *Tac.*

Advigilare alicui, *Tib.* ad cuftodiam ignis, *Cic.*

Adulari alicui, *Curt.* aliquem, *Cic. Col. Tac.*

Advolare rei, *vel* homini, *Plin. Virg.* ad equites, *Liv.* advolat roftra Cato, *Cic.*

Affluere alicui, *Ovid.* ad aliquid, *Cic.*

Allabi oris, *Virg.* ad exta, *Liv.* aures alicujus, *Virg.*

Allatrare alicui, *Aur. Vict.* aliquem, *fæpiùs, Liv. Plin. Col.*

Alludere alicui, *Plin.* ad mulierem, *Ter.*

Anniti haftæ, *Virg.* ad aliquid, *Cic.* aliquid, *i. e.* conari perficere, *Plin.*

Antecedere alicui rei, *Cic.* aliquem, *Id.* antecedere aliquem ætate, nobilitate, magnificentia, *Juftin. Suet. rarò* alicui.

Antecellere alicui, *Cic. rariffimè* aliquem.

Anteire alicui, *Cic.* aliquem, *Tac.* alicui ætate, *Cic.* omnes gloriâ, *Sall.* cæteros virtute, *Cic.*

Anteftare cæteris virtute, *Gell* cæteros robore, *Apul.*

Antevenire rei alicui, *Plaut* aliquem, *Sall.* tempus, *Claud*

Antevertere alicui, *i e.* ante eum venire, *Ter. Sic,* antevertere damnationem veneno, *i. e.* prævenire, *Tac. A* , antevertere rem rei, *ι.* præponere, *Plaut.*

Apparere alicui, *i. e.* officii aut obfequii causâ præfto effe : *ut,* Lictores apparent confulibus, *Liv.* Apparent ad folium Jovis, *Virg.*

Appropinquare Britanniæ, *Cæf.* portam, *Hirt.* ad portam, *Id.* appropinquat alicui pœna, *Cic.*

Arridere alicui, *i. e* placere, *Hor.* Arridere ridentibus, *Id.* aliquid, *Gell.*

Afpirare cœptis, *Ovid.* ad aliquem, *i. e.* pervenire, *Cic* ad laudem, *i. e.* contendere, *Id.* in curiam, *Id.*

Affiftere alicui, *Plin.* ad fores, *Cic.* fuper aliquem, *Virg.* contra aliquem, *Cic.* Affiftere equos, *i. e.* fiftere, *Stat.*

Affuefco, affuefacio, affuefio re aliquâ ; Genus pugnæ quo affueverant, *Liv.* Puro fermone affuefacta domus, *Cic.* Affuefcere rei alicui, *Liv* Operi affuefecit, *Id.* Affuefcere ad homines, *Cæf.* in hoc affuefcat, *Quinct.*

Attendere Cæfari, *Plin.* juri, *Suet.* aliquem, *Cic.* res hoftium, *Sall.* animum, *Ter.* animum ad rem aliquam, *Cic.*

Colludere alicui, *Hor.* cum aliquo, *Cic.*

Confido, *Vid.* Fido.

Congruere alicui, *Ter.* cum re aliqua, *Cic.* inter fe, *Id.*

Conftare fibi, *Cic.* fecum, *Id.* Conftat inter omnes, *Nep.* Res mihi cum aliis conftat, *Auct. ad Her.*

Confuefcere alicui, *Ter.* cum aliquo, *Plaut.* libero victu, *Colum.* juvencum aratro, *pro* confuefacere, *Id.*

Confulere alicui, *Ter.* famæ alicujus, *Cic.* de falute fua, *Id.* duriùs in aliquem, *Tac.* in longitudinem, *Ter.* in commune, in medium, in

publicum, *Ter. Lucan. Plin.* boni, *Ovid. Vid. reg.* 34.

Convenire alicui, *Cic.* cum re aliqua, *Id.* Convenit in eum hæc suspicio, *Id.* Cothurnus convenit ad pedem, *Id.* Conveniunt mores, *Ter.* Majeſtas et amor non conveniunt, *Ovid.* Aliquid mihi convenit, cum adverſariis, *Auct. ad Her.* Convenimus inter nos, *Plaut.* Inter omnes convenit, *Cic.* Sævis inter ſe convenit urſis, *Juv.*

Deficiunt mihi vires, *Cæſ.* me vires, *Cic.* Deficior viribus, *Senec.* omnibus rebus, *Col.* ab arte, *i. e.* deſtituor, *Ovid. Vid reg.* 35.

Derogare alicui, *Cic.* legi, *Auct. ad Her.* de lege, *Cic.* ex æquitate, *Id.* fidem alicui, *Id.* de fide alicujus, *Id.*

Deſperare ſaluti alicujus, *Cic.* de republica, *Id.* pacem, *Id.* rempublicam, *Id.*

Deſueſcere honori, *Sil.* Deſueta bello agmina, *Virg.* *At, hoc dativo an ablativo dictum, incertum.*

Deſunt verba dolori, *Ovid.* In Antonio defuit hic ornatus, *Cic.* Paucæ ei centuriæ ad Conſulatum defuerunt, *Id.*

Dominari cunctis oris, *Virg.* in cætera animalia, *Ovid.* in civitate, *Cic.*

Excellere alicui dignitate, *Cic.* in aliqua re, *Id.* ſuper omnes alios, *Liv.* præter cæteros, *Cic.* inter aliquos, *Id.*

Facere ad aliquid, *pro* prodeſſe *vel* convenire, *Ovid. et alii frequenter. Raro hâc notione* facere alicui, *Prop. Hor.*

Fidere, confidere rei alicui, *Virg. Cic.* re aliquâ, *Id.* in re aliqua, *Hirt.*

Gratulor tibi hanc rem, *Cic.* hâc re, *Cæl. ap. eund.* de hac re, *Cic.* in hac re, *Id.*

Hæret lateri, *Virg.* curru, *Id.* alicui in viſceribus, *Cic.*

Ignoſcere alicui, *Ter.* vitio, *Ovid.* peccatum ſuum alicui, *Plaut.*

Illudere alicui, *Virg.* aliquem, *Ter.* aliquid, *Virg.* in aliquem, *Ter.* in aliquo, *Id.*

Illabi rei alicui, *Virg.* in rem aliquam, *Cic.*

Illuxit dies alicui, *Liv.* aliquem, *Plaut.*

Imminere rei alicui, *Ovid.* in fortunas alicujus, *Cic.*

Immori ſtudiis, *Hor.* in vino, *Plin.*

Impendere alicui, *Cic.* aliquem, *Ter.* in aliquem, *Cic.*

Inceſſit cura, cupido, timor alicui, *Liv. V. Max. Sal.* aliquem, *Liv. Tac.* in aliquem, *Ter.*

Incubare ovis, *Col.* ova, *Plin.* pecuniæ, theſauris, *Cic. Liv.*

Incumbere toro, *Virg.* gladium, *Plaut.* in gladium, *Cic.* labori, *Sil.* ad laudem, *Cic.* ad ſtudia, *Id.* in ſtudium, curam, cogitationem, *Id.*

Indulgeo illi, *Ter.* me, *Id.* aliquid alicui, *Suet.*

Inhæreo *et* inhæreſco rei alicui, *Ovid.* in re aliqua, *Cic.*

Inhiare auro, *Flor.* bona alicujus, *Plaut. Virg.*

Innare aquæ, *Liv.* fluvium, *Virg.*

Innaſci rei alicui, *Ter.* in re aliqua, *Cic.* innati eodem ſolo, *Juſt.*

Innatare flumini, *Plin.* undam, *Virg.* in concham, *Cic.*

Inniti rei alicui, *Stat.* re aliquâ, *Liv.* in re aliqua, *Cic.* in aliquem, *Plin.*

Inſidere rei alicui vel perſonæ, *Virg.* collem, *Plin.* locum, *Liv.* in memoria, in animo, in medullis, *i. e.* firmiter inhærere, *Cic.*

Inſidunt apes floribus, *Virg.* pardi inſidunt condensâ arbore, *Plin.*

Inſilire rei alicui, *Luc.* in equum, *Liv.* tauros, *Suet.* ſupra lignum, *Phædr.*

Inſiſtere curæ rerum, *Plin.* veſtigiis alicujus, *Cic.* viam, *Ter.* viâ, *Id.* in re aliqua, *Cic.* in dolos, *Plaut.* negotium, *Id.*

Inſtare operi, *Virg.* victis, *Liv.* rectam viam, *Plaut.* currum Marti, *i. e.* inſtanter fabricare, *Virg.* unum, *i. e.* inſtanter urgere, *Ter.*

Inſueſcere rei alicui, *Tac.* re aliquâ, *Colum.*

Inſultare alicui rei *vel* perſonæ, *Suet. Cic.* fores, *Ter.* patientiam alicujus, *Tac.* in miſeriam alicujus, *Auct. ad Her.* bonos, *Sall.*

Insimm re alicui, *Sen.* in re aliqua, *Cic.*

Insurgere regnis alicujus, *Ovid.* in miseros, *Stat.*

Insusurrare alicui, *Cic.* in aurem alicujus, *Id.*

Intercedit mihi tecum amicitia, *Cic.* inter nos, *Id.*

Interdicere alicui provinciâ, *Suet.* aquâ et igni, *Cic.* fœminis usum purpuræ, *Liv.*

Interesse rei alicui, *Cic.* in re aliqua, *Id.*

Interjacere sulcis, *Col.* duas Syrtes, *Plin.* Hæc inter eam et Rhodum, interjacet, *Id.*

Intervenire alicui rei, *Tac.* cognitionem, *Id.*

I... asit timor improbis, *Cic.* Vis avaritiæ in animos invaserat, *Sall.* Invadere urbem, *Virg.* in fortunas alicujus, *Cic.* in arcem causæ, *Id.*

Invidere honori alicujus, *Cic.* honorem alicui, *Hor.* aliquem, *Ovid.* in re aliqua, *Cic.*

Latet res mihi, *Lucan.* Latet me, *Virg.*

Medere alicui, *Cic.* cupiditates, *Ter.* contra serpentum ictus, *Plin.*

Medicari alicui, *Virg.* ictum cuspidis, *Id.*

Moderari animo, *Cic.* gentibus, *Sall.* navim, *Cic.* omnia *Id.*

Nocere alicui, *Cic.* *rarissimè* aliquem, *Plaut.*

Nubere alicui, *Cic.* in clarissimam familiam, *Id.* Nupta cum aliquo, *Id.* Una nupta apud duos, *Gell.*

Obambulare muris, *Liv.* ante portas, *Id.* Ætnam, *Ovid.*

Obequitare castris, *Liv.* agmen, *Curt.*

Obrepere alicui, *Cic.* in animos dormientium, *Id.* ad honores, *Id.* Tacitum te obrepet fames, *Plaut.*

Obtrectare alicui, *Cic.* laudibus alicujus, *Liv.* vires, *V. Max.*

Obumbrat sibi vinea, *Plin.* Obumbrant Solem nubes, *Id.*

Occumbere morti, *Virg.* mortem, *Cic.* morte, *Liv.*

Palpare alicui, *Plaut.* Palpare aliquem, *Juv.*

Parcere alicui, *Cic.* labori, *Ter.* pecuniam, *Plaut.* Ut parcerent sibi vitam, *Gell.* Talenta natis parce tuis, *Virg.* Ut à cædibus parceretur, *Liv.* Parcite oves nimium procedere *Virg.*

Pepigit mihi aliquid, *Ovid.* Pepigit cum aliquo, *Suet.* Pepigerunt inter se *Auct. ad Herenn.* *Sic* Paciscor alicui, *Cic.* cum aliqo, *Id.* Pacisci vitam ab aliquo, *Sall.* vitam pro laude, *Virg.*

Præcedunt vestiæ fortunæ meis, *Plaut.* Præcedere aliquem virtute, *Cæs.* omnes in re aliqua, *Plin.* Præcedere agmen, *Virg.*

Præcurrere alicui, *Cic.* aliquem, *Id.* ante omnes, *Cic.*

Præire alicui, *Stat* *i.e.* præcedere aliquem. Præire alicui verba sacramentum, *Liv.* *Tac.* *i.e.* dictare. Præire verbis, *Plaut.* voce alicui, *Cic.* descripto, *Plin.* Præire aliquem, *Tac.*

Præjacens Asiæ vastum mare, *Plin.* Præjacere castra, *Tac.*

Præminere omnibus, *Sen.* malos, *Tac.*

Præsidere urbi, imperio, *Cic.* exercitum, Italiam, littora Oceani, *Tac.*

Præstare alicui, *Cic.* omnibus humanitate, *Id.* omnes eloquentiâ, *Nep.*

Præstolari alicui, *Cic.* aliquem, *Ter.*

Prævertere aliquid rei alicui, *Liv.* uxorem præ republica, *Plaut.* Cursu pedum prævertere ventos, *Virg.* *Et passivè*, Præverti hoc certum est rebus aliis omnibus. *Plaut.* Ut bellum præverti sinerent. *Liv.* Volucremque fugâ prævertitur Hebrum, *Virg.*

Procumbere terræ, *Ovid.* genibus alicujus, *Id.* ad genua, *Liv.* ante pedes, *Ovid.* in armos, *Mart.*

Quadrare alicui, *Cic.* in aliquem, *Id.* ad multa, *Id.* acervum, *i. e.* in quadrum redigere, *Hor.*

Respondere alicui, *Cic* his, *Cæs.* ad hæc, ad postulata, *Id.* ad nomen, *Liv.* votis alicujus, *i.e.* satisfacere, *Virg.* ad spem, *Liv.*

Servire, inservire alicui, *Hor.* *Cic*, *rarissimè* aliquem, *Plaut.* *Turpil.*

Studere alicui rei, *i. e.* operam dare, *Cic.* literas, *Id.* aliquid, *i. e.* cupere, *Cic.* in eam rem, *Quinct.* in ea re, *Gell.* Studere alicui, *i.e.* favere, *Cic.*

Subeſſe rei alicui, *Cic.* in re aliqua, *Id.* Subire muro, *Virg.* feretro, *Id.* Subeunt mihi cunctarum faſtidia, *Ovid.*
Subire tecta, *Virg.* limina, *Id* ad mœnia, *Liv.* ad portas, *Id.* in locum alicujus, *Ovid.* in cœlum, *Plin.* ſub acumen ſtyli, *Cic.* *At*, ſubire onus, labores, pœnam, periculum, *&c.* *item*, ſubiit animum, mentem, *ferè ſemper dicuntur.*
Subjacere monti, *Plin.* ad aliquid *Quin.*
Succedere penatibus, *Virg.* muro, *Liv.* murum, *Sall.* ad urbem, *Liv.* ſub primam aciem, *Cæſ.* in pugnam, *Liv.* Succedere alicui *et* in locum alicujus, *Cic.*
Supervenire alicui, *Liv.* Unda ſupervenit undam, *Hor.*

¶ His addi poſſunt verba, quæ, apud Poëtas præſertim, et more Græco, cum dativo conſtruuntur: at frequentiùs, et more Latino, ablativum cum præpoſitione recipiunt: ut,

1. Verba contendendi et certandi: ut, *Contendo, certo, bello, pugno alicui,* pro *cum aliquo.* Sic, Propert. *Non tamen iſta meo valeant contendere amori.* Virg. *Solus tibi certet Amyntas.* Stat. *Magno bellare parenti.*

2. Diſtandi, diſſentiendi, differendi: ut, *Diſtare, diſſentire, diſcrepare, diſſidere, differre rei alicui,* pro *à re aliqua.* Sic. Hor. *Paulum ſepultæ diſtat inertiæ Celata virtus.* Senec. *Ne orationi vita diſſentiat.* Hor. *Scire volam, quantum ſimplex hilariſque nepoti Diſcrepet, et quantum diſcordet parcus avaro.* Id. *Diſſidens plebi.* Id. *Niſi quòd pede certo Differt ſermoni, ſermo merus.*

3. Coëundi et miſcendi: ut Hor. *Ut placidis coëant immitia.* Ovid. *Concurrere hoſti.* Propert. *Concubuiſſe Deæ.* Virg. *Miſta Deo mulier;* pro, *cum placidis, cum hoſte,* &c.

4. Arcendi et propulſandi: ut, Virg. *Arcebis gravido pecori.* Id. *Solſtitium pecori defendite;* pro *à pecore.*

5. Verba paſſiva. ut, Ovid. *Non intelligor ulli.* Id. *Filius et Cereris fruſtra tibi ſemper ametur;* pro, *ab ullo, à te.* Hor. *Cœna miniſtratur pueris tribus;* pro, *à tribus pueris.*

II. *Verba ſub diverſa ſignificatione variè conſtructa.*

Accedo tibi, *i. e.* aſſentior: *item,* accreſco.
Accedo ad te, *i. e.* adeo *vel* venio.
Æmulor tibi, *i. e.* invideo.
Æmulor te, *i. e.* imitor.
Animadverto aliquid, *i. e.* obſervo.
Animadverto in aliquem, *i. e.* punio.
Auſculto tibi, *i. e.* obtempero.
Auſculto te, *i. e.* audio.
Caveo tibi, *i. e.* proſpicio tibi, *ut amico.*
Caveo te, *i. e.* vito, *ut inimicum.*
Cavere de re aliqua, *i. e.* cautionem dare.
Cedere alicui, *i. e.* locum dare.
Cedere jure ſuo, *i. e.* de jure ſuo decedere.
Conſulo tibi, *i. e* proſpicio *vel* provideo. Sic, conſulo in te.
Conſulo te, *i. e.* conſilium à te peto.
Conſulo boni, *i. e.* bonum judico.
Convenit hoc mihi, *i. e.* conveniens eſt mihi.
Convenit mihi cum illo, *i. e.* cum illo conſentio.
Conveniam hominem, *i. e.* hominem alloquar.
Cupio tibi, *i. e.* faveo.
Cupio aliquid, *i e* deſidero, *ſeu* expeto.
Deficit mihi, *i. e.* deeſt.
Deficit me, *i e.* deſtituit.
Deficere ab aliquo, *i. e.* deſciſcere,
Detrahere alicui, *i. e.* ejus famam minuere.
Detrahere aliquem, *i. e.* ex ſuperiore loco trahere
Do tibi literas, *i e* alii perferendas.
Do ad te literas, *i e* ad te ſcribo
Fœnero *vel* fœneror tibi, *i. e* do tibi ad uſuram *vel* lucrum.
Fœneror abs te, *i. e.* fœnori accipio, *ſeu* ad uſuram.

Horrere alicui, *i. e.* timere alicui, *Plin.*
Horrere aliquem, *i. e.* horrore concuti propter aliquem, *tanquam hostem.*
Imponere alicui, *i. e.* decipere aliquem
Imponere aliquid alicui, *i. e.* super imponere, *ut onus.*
Manere *absolutè*, *i. e.* commorari.
Manere aliquem, *i. e.* exſpectare.
Metuo tibi, *i. e.* ſollicitus de te ſum, *ut amico.*
Metuo te, *vel* à te, *i. e.* ut, *hostem, ne mihi noceas.*
Peto aliquid alicui, *i. e.* cupio dari.
Peto abs te, *i. e.* rogo.
Peto pœnas de aliquo, *i. è.* ſumo ſupplicium de aliquo.
Peto aliquem gladio, *i. e.* adorior *vel* percutio.
Peto locum, *i. e.* adeo *vel* tendo ad locum.
Præire alicui, *i. e.* ante aliquem ire.
Præire verba, *i. e.* ea priùs proferre *ab alio mox recitando.*
Præſtare alicui ſilentium, *i. e.* dare, concedere.
Præſtare aliis *vel* alios virtute, *i. e.* antecellere.
Præſtare ſe virum, *i. e.* præbere *vel* exhibere.
Præſtare culpam *vel* damnum, *i. e.* in ſe transferre.
Præſtabo eum facturum, *i. e.* recipio, *vel* fide jubeo eum eſſe facturum.
Proſpicio, provideo, tuæ ſaluti, *i. e.* ſalutem tuam procuro.
Proſpicio, provideo periculum, *i. e.* prævideo.
Recipio tibi, *i. e.* promitto. *Sic*, recipio in me.
Recipio me in locum, *i. e.* confero.
Refero tibi, *i. e.* narro.
Refero ad ſenatum, *i. e.* Senatui conſultandum propono.
Referre aliquem, *i. e.* alicui ſimilem eſſe.
Renuncio muneri, hoſpitio, *i. e.* repudio munus, hoſpitium.
Renuncio Conſulem, *i. e.* declaro, proclamo.
Solvo tibi aliquid, *i. e.* perſolvo, numero.
Solvo aliquem, *i. e.* vinculis libero.
Sufficere alicui, *i. e.* ſatis eſſe.
Sufficere alicui arma, *i. e.* ſubminiſtrare.
Sufficere aliquem, *i. e.* in alterius locum ſubſtituere.
Temperare linguæ, manibus, *i. e.* modum imponere.
Temperare cædibus, *et* à cædibus, *i. e.* abſtinere.
Temperare orbem, vires, ratem, *i. e.* regere, *vel* intra ordinem *ac* menſuram ſuam cohibere.
Timeo tibi, *ac* te: *ut*, metuo.
Vacare rei alicui, *i. e.* operam dare. *Sic*, in *vel* ad aliquam rem, *Ovid.*
Vacare ab officio, *i. e.* ceſſare, otioſum eſſe.
Vacare culpâ, *i. e.* carere.
Vacat mihi, *i. e.* otium eſt mihi.

APPENDIX.

Hortor, *et* invito, voco, provoco, pertineo*que*,
Atque animo, ſpecto, ſtimulo, conformo, laceſſo,
AD *ſibi cum quarto ſociant; et verba localem*
Plurima quæ motum ſignant: ſed et his vice quarti
Sæpe dedit vates ternum. Variataque demum
In quibus AD *junctum eſt verbis, ſtructura notanda eſt.*

I. Hæc verba, *Hortor*, *invito*, *voco*, cæteraque in textu poſita, non dativum, ſed accuſativum cum præpoſitione AD, recipiunt: ut, Cic. *Cùm ad laudem milites hortaretur.* Id. *Ad cœnam hominem invitavit.* Virg. *Eurum ad ſe Zephyrumque vocat.* Cic. *Ut ipſum Hectorem provocaſſe ad pugnam pœniteret.* Liv. *Tribunos plebis appello, et provoco ad populum.* Cic. *Non eſt obſcurum ad quem ſuſpicio maleficii pertineat*, &c.

II. Item verba motum de loco in locum ſigni-cantia; qualia ſunt, *Eo, vado, curro, propero, ſe ino, pergo, fugio*, &c. Et, *Porto, fero, lego-as, præcipito, tollo, traho, duco, verto*, &c. Item, *Incito, ſuſcito, tendo. vergo, inclino*, et ſimilia propenſionem ad rem notantia, accu ativum petunt cum AD, vel I : ut, Ter *Ire ad mercatum*. Nep *In jus de ſua re nunquam iit* Ovid. *Seriùs aut citiùs ſedem properamus a unam*. Id. *Tendit ad a dua virtus* Stat. *ergimur in ſen um.*

✠ At Poëtæ dativo nonnunquam, pro accuſativo cum præpoſitione, utuntur: ut, Virg. *It clamor cœlo*. Id. *Inferretque Deos Latio;* pro, *ad cœlum, in Latium*. Sic. id. Virg. *Hædorumque gregem viridi com ellere bibiſco*. Ovid. *Lux tardè diſcedere viſa Præcipitatur aquis*, pro, *ad bibiſcum, in aquas*.

III. Verba cum præpoſitione comopſita variè conſtruuntur, 1. Enim, quædam ſolum ferè dativum admittunt: ut, *Aſſideo, aſſurgo, adverſor alicui*. 2. Quædam ſolum ferè accuſativum, cum AD vel : ut, *Accio, accurro, adhortor, advoco, allicio, alligo, attraho* 3 Quædam utrumque: ut, *Accedo, accido, adhæreſco, adrep , affluo*, Item, *Accingo, accommodo, addo, adfero, adhibeo, adjicio, affigo, allido, appono*, et multa alia. 4. Quædam accuſativum demptâ præpoſitione: ut, *Advehor, affor, alloquor, alluo, attono*. 5. Quædam denique accuſativum, præpoſitione vel additâ vel demptâ: ut, *Adeo, advebo, advento, aggredior, aſcendo, eſpicio*.

3. *Verba perſonalia* Accusativum *regentia*.

26. Activé quartum ſignantia verba repoſcunt.

Verbum active ſignificans regit accuſativum rei aut perſonæ in quam tranſit actio, ſive active generis ſit, ſive deponens aut commune: ut, Cic. *Hæc ſtudia adoleſcentiam alunt, ſenectutem oblectant, ſecundas res ornant, adverſis perſugium et ſolatium præbent.* Pub. *Iracundiam qui vincit, hoſtem ſuperat maximum*. Ovid. *Eſque pati pœnas quàm meruiſſe minus*. Ter. *Hanc metui, ne me criminaretur tibi*. Claudian. *Superbia—comitatur honores*.

Not. 1. Interdum verbum regens per Ellipſin reticetur: ut, Virg. *Dî meliora piis, erroremque hoſtibus ilium*, ſc. *dent*. Cic. *Quid multa?* ſc. *dicam*, vel *loquar*. Ter. *Egóne illam? quæ illum? quæ me?* ſupple, *patiar, recepit, excluſit*, aut ſimilia. Cic. *Manum de tabula*, ſup. *aufer*.

Not 2. Nonnunquam et ipſe accuſativus intelligitur: ut, *Obiit*, ſc. *mortem*. Ter. *Solus Sannio ſervat domi*, ſc. *res quæ ſunt domi*. Id. *Facilè ut pro Eunucho probes*, ſc, *te*. Virg. *Nox humida cœlo Præcipitat*, ſc. *ſe*. Id. *Cum faciam vitulâ*, ſc. *ſacra*.

Not. 3. Interdum accuſativi vices ſupplet verbum infinitum, vel alia oratio: ut, Hor. *Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum;* pro, *dulcem ſermonem*, et *decorum riſum*. Gell. *Pœnitere tanti non emo;* pro, *pœnitentiam*. Ter. *Quòd te purges, hujus non faciam;* pro, *purgationem tuam*.

Not. 4. Quædam verba activa conſtructione variant: ut, *Appellare tribunos*, et *ad tribunos*. *Cavere malum, à malo*, et *ma-*

lo; Cognoscere ex aliquo aliquid, et *de re aliqua; Colere, incolere, habitare locum*, et *in loco; Queri injuriam*, et *de injuria*, &c.

APPENDIX *de Verbis Neutris, sive Absolutis.*

Neutro quoque et quartum cognati significatûs
Admittunt, primos aliterque novantia sensus.

Verba neutra admittunt post se accusativum;

1. Suæ originis: ut, Plaut *Modicè et modestè melius est vitam vivere.* Id. *Neque herile negotium plus curat, quàm si non servitutem serviat.* Senec *Hilarem insaniam insanire.* Ter *Cantilenam eandem canis.*

2. Cognatæ significationis: ut, Virg *Longum incomitata videtur Ire viam.* Hor. *Non pugnavit ingens Idomeneus Sthenelusque solus Dicenda Musis prælia.* Plaut. *Soleo herclè garrire nugas.* Id. *Lucebis novæ nuptæ facem* Huc etiam referri possunt, *Prandere olus*, ap. Hor. et *Cœnare aprum*, ap eund.

3. Cum sensu metaphorico, aut aliter à primitiva eorum significatione mutato, accipiuntur: ut, Virg. *Corydon ardebat Alexin*, i. e. *vehementer amabat.* Hor. *Sulcos et vineta crepat mera* i. e. *cum crepitu memorat.* Id *Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat*, i. e. *Cyclopa saltando repræsentaret* Juv. *Qui Curios simulant, et Bacchanalia vivunt*, i. e. *vitâ suâ exhibent speciem Bacchanalium* Pers. *Sonat vitium percussa fidelia*, i. e. *sono suo vitium indicat.* Similiter ferè exponi possunt, *Olet hircum*, Hor. *Spirat Deam*, Apul. *Anhelat crudelitatem*, Auct. ad Herenn.

4 Cùm significationem quasi activam induunt: ut, Justin *Abolere maculam* Stat. *Laborare arma.* Virg. *Clamare aliquem nomine.* Hor. *Horret iratum mare.* Catull. *Annuit omnia omnibus* Ter. *Ego illius sensum pulchrè calleo.* Hor. *Mediasque fraudes Polluit audax*

Not. 1 Verbis neutris, pro accusativo, vel suæ originis, vel cognatæ significationis, sæpe ablativus subjicitur: ut, Cic. *Patiamur illum ire nostris itineribus.* Virg. *Nostro doluisti sæpe dolore.* Plaut. *Bene ei, qui hoc gaudio gaudet.* Senec *Bella res est mori suâ morte* Suet. *Morte obiit repentinâ*

Not 2. Poëtæ accusativos adjectivorum in neutro genere utriusque numeri, verbis neutris, eorumque participiis, adverbiorum loco adjiciunt: ut, Virg. *Torvumque repentè clamat;* pro, *torvè.* Hor *Mens lætatur turbidum:* pro *turbidè* Virg. de victore equo, *Et pede terram Crebra ferit;* pro, *crebrò.* Id. *Transversa tuentibus hircis;* pro *transversè.*

Not. 3. Frequens est ellipsis præpositionis CIRCA vel PROPTER, in accusativis, *hoc, id, quid, aliquid, quicquid, nihil, idem, illud, tantum, quantum, multa, pauca, alia, cætera, omnia:* ut, Plaut. *Propter te hæc pecco* Ter. *Num id lacrumat virgo?* Plaut. *Scio quid erres.* Hor. *Quicquid delirant Reges, plectuntur Achivi.*

27. Verba recordandi, quæque his contraria, quarto
Vel patrio gaudent: MEMINI sed dispare sensu
Accipit aut patrium, vel DE mediante Latinum.

I Verba memoriæ et oblivionis, sciz. *Recordor, memini, reminiscor*, et *obliviscor*, promiscué vel accusativum vel genitivum postulant. Accus. ut, Cic. *Est operæ pretium diligentiam majorum recordari.* Virg. *Numeros memini, si verba tenerem.* Cic. *Ea po-*

tiùs reminiſcere, quæ digna tuâ perſonâ ſunt. Id. *Obliviſci nihil ſoles, niſi injurias.* Genit. ut, Cic. *Ipſe certè cum aliquo dolore flagitiorum ſuorum recordabitur.* Mart. *Ipſe jubet mortis te meminiſſe Deus.* Cæſ. *Si bello perſequi perſeveraret, reminiſceretur et veteris incommodi populi Romani, et priſtinæ virtutis Helvetiorum.* Cic. *Eſt proprium ſtulitiæ aliorum vitia cernere, obliviſci ſuorum.*

II. MEMINI, pro *mentionem facere*, cum genitivo, vel ablativo et præpoſitione DE, jungitur: ut, Quinctil. *Neque omnino hujus rei uſquam meminit Poëta.* Id. *De quibus multi meminerunt.*

NOT. 1. *Recordor*, et *memini*, pro, *memoriâ teneo*, etiam cum ablativo et præpoſitione DE, inveniuntur: ut, Cic. *Tu ſi meliore memoriâ es, velim ſcire ecquid de te recordere.* Id. *De Planco memini.* Id *Et de Herode et Mettio meminero, et de omnibus quæ te velle ſuſpicabor.*

NOT. 2. In ſignificatione *recordandi* frequens etiam eſt phraſis, VENIT MIHI IN MENTEM; quæ ſic conſtruitur, *Venit mihi in mentem hæc res, hujus rei, de hæc re:* ut, Cic. *Si quid in mentem veniet.* Id. *Mihi ſolet venire in mentem illius temporis, quo fuimus unà.* Plaut. *Ut lepidè atque aſtutè in mentem venit de ſpeculo.*

NOT. 3. Hæc omnia cum infinitivo, vel aliâ oratione, pro caſibus quos alioqui recipiunt, conſtruuntur: ut, Ter. *Virginem bonâ formâ memini videre.* Cic. *Nihil turpius. quàm quòd in ſcriptis obliviſceretur, quid paulò antè poſuiſſet.* Virg. *Nec venit in mentem quorum conſederis arvis.*

APPENDIX *de Verbis Veſtiendi.*

Induor, accingor, *paſſivaque talia, quarto*
Sæpe ſolent vates, alii ſociare Latino.

Verba paſſiva veſtiendi qalia ſunt, *Induor*, *amicior*, *cingor*, *accingor*: item, *exuor*, *diſcingor*, eorumque participia, ſæpe apud Poëtas accuſativo junguntur: apud alios verò ablativo: ut, Ovid. *Protinus induitur faciem cultumque Dianæ.* Virg. *Inutile ferrum cingitur.* Stat. *Terrificos humeris Ætolus amictus Exuitur.* Sic, Virg. *Exuvias indutus Achillei.* Claudian. *Hyems non frigore torpens, Non canas veſtita nives* Sil. *Verùm ardens puero, caſtumque exuta pudorem.* * At cum ablativo, Curtius, *Polydamas veſte Arabicâ induitur.* Liv. *Hiſpano cingitur gladio.* Cic. *Eleus Hippias gloriatus eſt annulum quem haberet, pallium quo amictus, ſoccos quibus indutus eſſet, ſe ſuâ manu confeciſſe.* Tac. *Exutus omnibus fortunis.*

Verba ACTIVA *alium caſum unà cum* ACCUSATIVO *regentia.*

(1) GENITIVUM *cum* ACCUSATIVO *regentia.*

28. *Accuſo, abſolvo, damno*, cum fratribus, optant
Criminis aut pœnæ patrium ſuperaddere quarto.

Sæpe sed in sextum, modò DE præeunte, secundus
Vertitur, interdum demptâ quoque præpositurâ.
Has etiam leges imitantur verba monendi:
Quæ quandoque duos videas capientia quartos.

I. 1. Verba accusandi, absolvendi, et damnandi, cum accusativo personæ regunt etiam genitivum criminis aut pœnæ.

Accusandi: *Accuso, ago, appello, arcesso, anquiro, arguo, incuso, insimulo, postulo, alligo, astringo*: ut, Plaut. *Qui alterum incusat probri, eum ipsum se intueri oportet.* Ter. *Si herum insimulabis avaritiæ, malè audies.* Id. *Hic furti se alligat.* Plaut. *Homo furti sese astringit.*

Absolvendi: *Absolvo, libero, purgo*: ut, Auct. ad Herenn. *C. Cœlius judex absolvit injuriarum eum, qui Lucilium poëtam in scena nominatim læserat.* Liv. *Senatus nec liberavit ejus culpæ Regem, neque arguit.*

Damnandi: *Damno, condemno, infamo, noto*: ut, Ovid. *Parce tuum vatem sceleris damnare, Cupido.* Cic. *Cæteros non dubitabo primùm inertiæ condemnare, post etiam impudentiæ.*

2. Genitivus criminis, maximè cum his verbis, *Accuso, arguo, defero, postulo, appello, absolvo, damno, condemno, purgo*, in ablativum cum præpositione DE mutari potest: ut, Cic. *Non committam posthac, ut me accusare de epistolarum negligentia possis.* Id. *Cujus etiam familiares de vi condemnati sunt.*

3. Ex his multa, ut, *Absolvo, libero, damno, condemno*, &c. crimen pœnamve in ablativo sine præpositione admittunt: ut, Liv. *Latæ deinde leges, quæ consulem regni suspicione absolverent.* Cic. *Ego librarios tuos culpâ libero.* Virg. *Damnabis tu quoque votis.* Senec. *Omnium mortalium opera mortalitate damnata sunt.*

NOT. 1. Hæc nomina CRIMEN et CAPUT, vel in genitivo, vel in ablativo, sed in posteriore ferè absque præpositione, ponuntur: ut, Apul. *Nunquam tam cunctanter hominem extraneum tot tantorumque criminum postulâsset.* Suet. *A Senatu capitis damnatus est.* Hor. *An commotæ crimine mentis Absolves hominem, et sceleris damnabis eundem?* Cic. *Si iniquus es in me judex, condemnabo eodem ego te crimine.* Id. *Nec ob eam rem capite damnarer.* *At, *capite plectere*, vel *punire*, tantùm dicimus, non *capitis*.

NOT. 2. Non omnia verba accusandi, &c hîc locum habent: neque enim *carpo, corripio, culpo, reprehendo, sugillo, taxo, traduco, vitupero, calumnior, criminor, excuso, punio, mulcto*, cum genitivo construuntur. Dicendum ergo, ex gr non, *Culpare aliquem pertinaciæ, reprehendere avaritiæ, taxare ambitionis*, &c.; sed, *Culpare alicujus pertinaciam, reprehendere avaritiam, taxare ambitionem.* Quæ structura interdum etiam invenitur in iis accusandi verbis, quæ alioquin genitivum recipiunt. Nam non tantùm dicitur, *Accusare adolescentes inertiæ*; sed etiam, *Accusare inertiam adolescentium.* Sic enim loquitur Cicero: et Tacitus, *Incusare segnitiam*

alicujus; pro, *aliquem segnitiæ*. Porrò nec dixero, *Excuso me tibi tarditatis*, *Multo te exsilii*; sed, *Excuso tibi tarditatem meam*, *Multo te exsilio*. Peculiare denique est, *Ago tecum furti*, *injuriarum*; non, *Ago te furti*, *injuriarum*.

Not. 3. Usus auctorum hîc consulendus, auctoritatesque probè distinguendæ. Sic, *Accuso* vel *damno furto*, *Arguo mendacio*, non dixerim: quia neminem ita locutum invenio. Similiter, *Increpare aliquem avaritiæ*, ap. Suet. *Notare aliquem incuriæ*, ap. Gell. *Castigare se dementiæ*, ap. Lactant. observanda potiùs quàm imitanda. Tu potiùs ita loquare, *Increpare alicujus avaritiam*, *Notare incuriam alicujus*, *Castigare suam dementiam*.

Not. 4. *Accuso*, *incuso*, *insimulo*, interdum cum duobus accusativis inveniuntur: ut, Plaut. *Si id me non accusas.* Ter. *Quæ tutè dudum coram me incusaveras.* Plaut. *Sic me insimulare falsum facinus tam malum.*

II. Verba monendi, *Moneo*, *admoneo*, *commoneo*, *commonefacio*, hoc modo construuntur:

1. Cum accusativo personæ genitivum rei accipiunt: ut, Tac. *Milites temporis ac necessitatis monet.* Liv. *Qui admonerent fœderis cum Romani.* Quinctil. *Grammaticos officii sui commonemus.* Auct. ad Herenn. *Cum ipse te veteris amicitiæ commonefaceret.*

2. Sæpe, pro genitivo, ablativum cum præpositione de habent: ut, Cic. *Ut Terentiam moneatis de testamento.* Id. *De quo vos paulò antè admonui.* Id. *Te neque præsens filius de liberorum caritate, neque absens pater de indulgentia patria commonebat?*

3. Interdum duos accusativos admittunt: ut, Cic. *Sed eos hoc moneo, desinant furere.* Ter. *Ridiculum est te isthuc me admonere, Clitipho.* Quorum posteriorem passivè retinent: ut, Cic. *Multa ostentis, multa in extis admonemur.*

Not. Hæc verba frequenter cum infinitivo, vel subjunctivo præcedente *ut* vel *ne*, construuntur: ut, Cic. *Pietas erga parentes officium conservare monet*, Id. *Sed te illud admoneo, ut te antè compares, quotidieque meditere, resistendum esse iracundiæ.* Hor. *Immortalia ne speres, monet annus.*

(2.) Dativum *cum* Accusativo *regentia*.

29. Hæc casum ternum cum quarto verba requirunt;
Comparo, *do*, *reddo*, *narro*, *nego*, *vindico*, *mitto*,
Acquiro, *solvo*, *paro*, *debeo*, *polliceor*que,
Aufero cum *demo*, quæque his conformia, junge.

Verba comparandi, dandi, narrandi, et auferendi, regunt dativum cum accusativo.

1. Comparandi: *Comparo*, *compono*, *confero*, *æquo*, *æquiparo*: item, *Antepono*, *antefero*, *præpono*, *præfero*; et *postpono*, *posthabeo*, *postfero*, &c.: ut, Virg. *Sic parvis componere magna solebam.* Cic. *Hoc animo scito esse omnes sanos, ut mortem servituti anteponant.*

2. Dandi: *Do*, *tribuo*, *largior*, *præbeo*, *ministro*, *suggero*, *suppedito*. Quibus affinia sunt verba Reddendi, *Reddo*, *restituo*, *retri*

buo, rependo, remetior; Acquirendi, *Quæro, acquiro, paro, pario;* Promittendi, *Promitto, polliceor, recipio, ſpondeo.* Item, *Debeo, ſolvo, aſſero, vindico, mitto, relinquo:* et innumera alia: ut, P. Syr. *Beneficium dignis ubi des, ômnes obliges.* Senec. *Nemo tam divos habuit faventes, Craſtinum ut poſſit ſibi polliceri.*

3. Narrandi: *Narro, dico, memoro, loquor, nuncio, refero,* &c. et his cognata; Declarandi, *Declaro, aperio, expono, explico, ſignifico, indico, monſtro, oſtendo,* &c.; Negandi, *Nego, inficior;* Confitendi, *Fateor, confiteor,* &c.: ut, Ter. *Tu iſti narrato omnem rem ordine.* Ovid. *Et patriæ rigidâ mente negavit opem.*

4. Auferendi: *Aufero, adimo, eripio, eximo, demo, ſurripio, detraho, excutio, extorqueo,* &c.: ut, Cic. *Inimici mei mea mihi, non me ipſum, ademerunt.* Senec. *Eripere vitam nemo non homini poteſt; At nemo mortem.*

5. His denique addi poteſt infinitus penè, nec ullis certis claſſibus comprehendendus verborum activorum numerus: ut, *Facio tibi injuriam, Habere alicui fidem, Ago vobis maximas gratias, Gerere alicui morem, Venienti claudere portas,* Ovid. *Odi ego aurum, multa multis ſæpè ſuaſit perperam,* Plaut. Plurima denique ex activis et præpoſitionibus AD, IN, OB, PRÆ, SUB, compoſita: ut, *Addo, adfero, adjicio, adjungo: Infigo, injungo, inſcribo, infero, irrogo: Oppono, offero, offundo, objicio: Præcludo, præficio, præparo, præſcribo: Subdo, ſubjugo, ſubmitto, ſuppono,* &c. de quibus exempla paſſim occurrunt.

NOT. 1. *Comparo, compono, confero,* ſæpiùs cum ablativo et præpoſitione CUM conſtruuntur: ut, Cic. *Ut hominem cum homine comparetis.* Quinctil. *Cauſam noſtram cum adverſarii cauſa componimus.* Cic. *Conferte hanc pacem cum illo bello.*

NOT. 2. Verba auferendi haud rarò ablativum recipiunt, cum præpoſitionibus A, AB, DE, E, EX: ut, Cic. *Ab hoc abaci vaſa omnia abſtulit.* Id. *Eripite nos ex miſeriis.* Plaut. *De magnis divitiis ſi quid demas, plus fit, an minus?* Interdum apud Poëtas ſine præpoſitione: ut, Virg. *Vaginâque eripit enſem.* Ovid. *Demptum tenet arbore pomum.*

NOT. 3. Id quibuſdam ſtructura commutatur: ut, *Afflare alicui venenum,* Auct. ad Herenn. *aliquem veneno,* Virg. et Ovid. *Aſpergere labem alicui,* Cic. *aliquem labe,* Id. *Circundare oppido mœnia,* Id. *oppidum mœnibus,* Id. *Donare alicui rem,* Hor. *aliquem re,* Cic. *Impertire alicui ſalutem,* Cic. *aliquem ſalute,* Ter. *Induere ſibi veſtem,* Cic. *ſe veſte,* Id. *Intercludere alicui commeatum,* Plaut. *aliquem commeatu,* Cæſ. *Mactare Deo hoſtiam,* Ovid. *Deum hoſtiâ,* Cic. *Prohibere alicui rem,* Plaut. *aliquem re,* Cic. *aliquem à re,* Id. *Reſtituere alicui ſanitatem,* Plin. *aliquem ſanitati,* Id.

NOT. 4. Plurima denique ſunt, quæ dativum permutant præpoſitione cum ſuo caſu: ut, *Mittere, ſcribere epiſtolam alicui,* vel *ad aliquem; Imprimere aliquid animo, in animum,* et *in animo; Inducere ſoleas pedibus,* et *in pedes; Intendere telum alicui,* et *in aliquem; Reſcribere literis,* et *ad*

literas; Suspendere aliquid arbori, in arbore, de arbore; Incidere æri, in æs, et *in ære.*

(3.) *Duos* ACCUSATIVOS *regentia.*

30. *Celo* petit geminos, et verba rogantia quartos,
Quæque *docere* notant: alias sed et omnia formas
Sumere structuræ, quas carmine dicere nobis
Haud facile est, glossæ monstrabunt ritè sequentes.

I. *Celo*, cum verbis rogandi et docendi, duos admittunt accusativos, priorem personæ, posteriorem rei.

1. *Celo*: ut, Ter. *Ea ne me celet, consuefeci filium.*

2. Verba rogandi: *Rogo, oro, exoro, obsecro, precor, posco, reposco, flagito*: ut, Mart. *Cum rogo te nummos sine pignore, non habeo, inquis.* Virg. *Nulla salus bello; pacem te poscimus omnes.* Hor. *Nec potentem amicum largiora flagito.*

3. Verba docendi: *Doceo, edoceo, dedoceo, erudio*: ut, Cic. *Quid nunc te, asine, literas doceam?* Plaut. *Ego istam volo me rationem edoceas.* Stat. *Et quæ te leges præceptaque fortia belli Erudiit genitrix.*

II. In his omnibus structura variat. Nam,

1. Dicimus etiam, *Celo tibi rem*, et *Celo te de re*: ut, Nep. *Id Alcibiadi diutiùs celari non potuit.* Cic. *Bassus noster me de hoc libro celavit.*

2. Verba tum rogandi, tum docendi, nomen sæpissimè ablativo tribuunt; illa personæ, cum præpositionibus A, AB, vel EX; hæc rei, cum præpositione DE: ut, Plaut. *Ab amico alicunde argentum roges.* Cic. *Quid acta tua vita, quid studia à te flagitent, tu videbis.* Id. *Quid est tam arrogans, quàm de rebus divinis collegium pontificum docere?* Sallust. *De itinere hostium Senatum edocet.*

3. *Instruo, instituo, formo, informo aliquem artibus*, absque præpositione ferè semper dicuntur. Item, *Imbuo aliquem artibus*, vel *præceptis*; vix *in*, vel *ab artibus.*

NOT. 1. Sunt alia verba, quibus gemini accusativi, alter personæ, alter rei juncti reperiuntur: ut, Ter. *Argentum quod habes, condonamus te.* Cic. *Literas ad te à M. Lepido Consule, non quæ te aliquid juberent, sumpsimus.* Ter. *Scin' quid ego te volebam?*

NOT. 2. Plurima verba activa sunt, quæ duos accusativos sibi adsciscunt ad eandem rem personamve pertinentes: ut, Cic. *Præsta te virum.* Ter. *Me cepêre arbitrum.* Juv. *Sed te nos facimus, Fortuna, Deam.* Ovid. *Petit hanc Saturnia munus.* Plin. *Africam Græci Libyam appellavêre.*

APPENDIX *ad tres regulas præcedentes.*

31. Quorum vox binos casus activa receptat,
His quoque posterior poterit patientibus addi.

Quorum activa duos casus regunt, eorum passiva posteriorem retinent. Hoc igitur pacto,

1. Passiva accusandi, absolvendi, &c. retinent genitivum vel ablativum: ut, Cic. *Quod in ipso judicio, ejus ipsius cupiditatis, cujus insimularetur, suspicionem augeret.* Id. *Quo accusante, P. Sextius damnatus est ambitûs.* Id. *Itaque majestatis absoluti sunt permulti.* Martial. *Arguimur lentæ crimine pigritiæ.*

2. Passiva comparandi, dandi, &c. retinent dativum: ut, Cic. *Parva magnis sæpe rectissimè conferuntur.* Lucr. *Dolu' vulpibus et fuga servis A patribus datur.* Cæs. *Ea res per fugitivos hostibus nunciatur.* Propert. *Eripitur nobis jampridem cara puella.*

3. *Celor*, et passiva rogandi et docendi, retinent accusativum rei: ut, Ter. *Nosne hoc celatos tam diu?* sup. *oportuit.* Liv. *Is primùm rogatus est sententiam.* Hor. *Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo.*

4. *Verba personalia* Ablativum *regentia.*

32. Verba volunt sexto pretium. Dabis at sine fixo
In patrio *pluris*, *tanti*, *quanti*, atque *minoris*;
Cum fixo in sexto. Patitur *valeo* quoque quartum.

Pretium rei à quovis verbo in ablativo regitur: ut, Plin. *Viginti talentis unam orationem Isocrates vendidit.* Plaut. *Non emam vitiosâ nuce.* Liv. *Multo sanguine ac vulneribus ea Pœnis victoria stetit.* Id. *Sextante sal et Romæ et per totam Italiam erat.*

Exc. Excipiuntur hi genitivi, *tanti*, *quanti*, *pluris*, *minoris*: ut, Cic. *Emit homo cupidus tanti, quanti Pythius voluit.* Id. *Vendo meum non pluris quàm cæteri; fortasse etiam minoris.*

✠ At si substantivum addatur, ablativo tantùm utendum: ut, Cic. *Domus referta vasis Corinthiis, in quibus est authepsa illa quam tanto pretio nuper mercatus est.* Liv. *Hic miles magis placuit, quum pretio minore redimendi captivos copia fieret.*

✠ *Valeo*, cum ad pretium refertur, longe quidem frequentiùs ablativum recipit: ut, Plin. *Ita ut scrupulum valeret sestertiis vicenis.* Interdum et accusativum admittit: ut, Varro, *Denarii dicti, quòd denos æris valebant, quinarii quòd quinos.*

Not. 1. *Magno*, *permagno*, *parvo*, *paululo*, *minimo*, *plurimo*, sæpe sine substantivo reperiuntur: ut, Senec. *Parvo fames constat, magno fastidium.* Cic. *At permagno decumas ejus agri vendidisti.* Ter. *Quid agas, nisi ut te redimas captum quàm queas Minimo: si nequeas paululo, at quanti queas.* Cic. *Frumentum suum quàm plurimo venditurus.*

Not. 2. In quibusdam solùm adverbialiter loqui licet, *Emi carè*, *cariùs*, *carissimè*, *benè*, *meliùs*, *optimè*; *malè*, *pejùs*, *viliùs*, *vilissimè*: ut, Brut. ad Cic. *Valdè carè æstimas tot annos, quot ista ætas recipit.* Cic. *Emit*

domum prope dimidio cariùs, quàm æstimabat. Plin. *Quicquid per asellum fieri potest, vilissimè constat.*

Not. 3. Ablativus pretii non propriè à verbis ipsis, sed ab intellectâ præpositione PRO regitur, quæ etiam nonnunquam, sed rarissimè, exprimitur: ut, Liv. *Dum pro argenteis decem aureus unus valeret.* Lucil. *Plure foras vendunt quod pro minore emptum.*

APPENDIX *de Verbis Æstimandi.*

33. *Æstimo, taxo, puto,* quæque his sunt consona sensu,
Antè dabunt dictos patrios, cum *plurimi* et *assis,*
Et *magni, parvi, nihili, flocci*que, *pili*que,
Et similes. *Æqui facio* cum *consulo* poscunt,
Atque *boni.* Quædam poteris et ponere sexto.

I. Verba æstimandi, præter prædictos genitivos, *tanti, quanti, pluris, minoris,* hosce etiam genitivos admittunt, *Magni, parvi, maximi, minimi, plurimi;* item, *assis, nihili, nauci, flocci, pili, teruncii, hujus.*

Verba autem æstimandi sunt, *Æstimo, existimo, duco, facio, habeo, pendo, puto, taxo:* ut, Cic. *Magni æstimabat pecuniam.* Ter. *Tu fortasse quid me fiat, parvi pendis.* Id. *Meritò te semper maximi feci, Chreme.* Plaut. *Abiit, neque quod dixi, flocci existimat.* Ter. *Tu quod te posteriùs purges, hujus non faciam.* Senec. *Tanti quodque malum est, quanti illud taxavimus.*

II. Singularia sunt, ÆQUI BONIQUE, vel ÆQUI BONI FACIO; BONI CONSULO: ut, Ter. *Equidem isthuc, Chreme, æqui bonique facio.* Cic. *Tranquillissimus animus meus, qui totum isthuc æqui boni facit.* Senec. *Hoc munus, rogo, qualecunque est, boni consulas.*

III. Interdum verbum *æstimo* ablativos adsciscit, *magno, permagno, parvo, nihilo:* ut, Senec. *Data magno æstimas, accepta parvo.* Cic. *Tu ista permagno æstimas.* Id. *Quia sit non nihilo æstimandum.*

Not. Dicitur etiam, *Pro nihilo habeo, puto, duco.*

34. Copia cui verbum dedit aut penuria nomen,
Crebriùs exoptat sextum: quandoque secundum.
Ast *onero, privo, ligo, vestio, libero, solvo,*
Cum sociis, gaudent propè solum sumere sextum.

I. Verba copiæ et inopiæ plerumque ablativum regunt.

1. Verba copiæ sunt, *Abundo, affluo, exubero, redundo, scateo:* item, *Impleo, compleo, expleo, repleo, saturo, refercio, ingurgito,* et similia: ut, Ter. *Quasi is non divitiis Abundet, gnatus ejus profugit inopiâ.* Cic. *At miser, si in vitiosa et flagitiosa vita afflueret voluptatibus.* Virg. *Implevitque mero pateram.* Id. *Nec cytiso saturantur apes, nec fronde capellæ.*

2. Verba inopiæ ſunt, *Careo*, *egeo*, *indigeo*, *vaco*, pro *careo*: item paſſiva, *deficior*, *deſtituor*: ut, Cic. *Carere debet omni vitio, qui in alterum paratus eſt dicere.* Virg. *Non tali auxilio, nec defenſoribus iſtis, Tempus eget.* Cic. *Nulla vitæ pars vacare officio poteſt.* Id. *Abundat audaciâ, conſilio et ratione deficitur.*

II. Ex his *egeo* et *indigeo* genitivo frequenter junguntur: ut, Cic. *Gravitas morbi facit, ut medicinæ egeamus.* Id. *Non tam artis indigent, quàm laboris.* * Interdum etiam *impleo* et *compleo*: ut, Liv. *Celeriter adoleſcentem ſuæ temeritatis implet.* Cic. *Cùm completus jam mercatorum carcer eſſet.* * Et apud vetuſtiores, *careo*, *ſcateo*, *ſaturo*, *obſaturo*: ut, Ter. *Omnes mihi labores fuere quos cepi, leves; Præterquam tui carendum quòd erat.* Lucr. *Ita ad ſatiatem terra ferarum Nunc etiam ſcatét.* Plaut. *Hæ res vitæ me, ſoror, ſaturant.* Ter. *Næ tu propediem, Ut iſtam rem video, iſtius obſaturabere.*

Not. 1. *Careo* et *egeo* apud antiquiores cum accuſativo etiam reperiuntur: ut, Plaut. *Quia id quod amo, careo.* Cato ap. Gell. *Vitio vertunt, quia multa egeo.*

Not. 2. Ablativus cum verbis copiæ aut inopiæ junctus, non ab ipſis regitur, ſed à præpoſitione aliqua intellecta, quæ nonnunquam et expreſſa invenitur: ut, Mart. *Hos niſi de flava loculos implere moneta, Non decet: argentum vilia ligna ferant.* Liv. *Ne quando à metu ac periculis vacarent.* Ovid. *Deficior prudens artis ab arte mea.*

III. Verbis prædictis affinia ſunt verba onerandi et levandi, aſtringendi et ſolvendi: item, privandi, veſtiendi, et alia his ſimilia, quæ ablativum ferè ſemper abſque præpoſitione ſortiuntur.

1. Verba onerandi et levandi: *Onero*, *cumulo*, *premo*, *opprimo*, *obruo*; et *levo*, *exonero*: ut, Virg. *Naves, quæ fortè paratæ, Corripiunt, onerantque auro.* Cic. *Epiſtola tua non me ſolum, ſed meos omnes ægritudine levavit.*

2. Aſtringendi et ſolvendi: *Aſtringo*, *ligo*, *alligo*, *devincio*, *impedio*, *irretio*, *illaqueo*, &c.; item, *ſolvo*, *exſolvo*, *libero*, *laxo*, *expedio*: ut, Cic. *Una atque altera æſtas poteſt totam Galliam ſempiternis vinculis aſtringere.* Virg. *Ergo omnis longo ſolvit ſe Teucria luctu.*

3. Privandi: *Privo*, *nudo*, *orbo*, *ſpolio*, *fraudo*, *emungo*: ut, Cic. *Túne eam philoſophiam ſequêre, quæ confundit vera cum falſis, ſpoliat nos judicio, privat approbatione, omnibus orbat ſenſibus?* Ter. *Emunxi argento ſenes.*

4. Veſtiendi: *Veſtio*, *amicio*, *induo*, *cingo*, *tego*, *velo*, *corono*, *calceo*; et contrariis, *exuo*, *diſcingo*: ut, Cic. *Natura oculos tenuiſſimis membranis veſtivit et ſepſit.* Plin. *Ut alii calcearent ſoccis.* Mart. *Peltatam Scythico diſcinxit Amazona nodo.*

Not. Verbis liberandi et ſolvendi ſæpe additur præpoſitio a vel ex: ut,

Cic. *Arcem urbis ab incendio ac flammâ liberavi.* Liv. *Laxare animum à laboribus.* Auct. ad Herenn. *Solvere belluam ex catenis.*

35. Dant ſextum caſum *Veſcor*, *fruor*, *utor*, *abutor*,
Gaudeo, cum *fungor*, *naſcor*, *communico*, *dignor*,
Proſequor, *afficio*, *fido*, *beo*, *victito*, *dono*,
Sto, *creor*, et *nitor*, *potior*, cum *ſpargere*, *muto*,
Conſtat et *impertit*, quæ pluraque proſa recludet:
Structuræ varius ſed in his quoque cernitur uſus.

Hæc verba ſingularia, *Utor*, *abutor*, *fruor*, *fungor*, *potior*, *veſcor*, cæteraque in regula memorata, ablativum poſtulant: ut, Virg. *Utere ſorte tuâ.* Cic. *Quouſque tandem abutêre, Catilina, patientiâ noſtrâ?* Id. *Si pace frui volumus, bellum gerendum eſt.* Id. *Nemo parum diu vixit, qui virtutis perfectæ perfecto functus eſt munere.* Virg. *Egreſſi optatâ potiuntur Troës arenâ.* Cic. *Quæ eſt in hominibus tanta perverſitas, ut inventis frugibus glande veſcantur?* Lucan. *Gaudet patientia duris.* Hor. *Naſci matre pudendâ.* Plaut. *Communicabo te ſemper menſâ meâ.* Ovid. *Qualemcunque igitur veniâ dignare libellum.* Cic. *Gratâ eorum virtutem memoriâ proſequi qui pro patria vitam profuderunt.* Id. *Magnâ lætitiâ populum Rom. cunctam Italiam, nationes omnes affecit.* Ovid. *Non aper iraſci meminit, non fidere curſu Cerva.* Hor. *Fundet opes, Latiumque beabit divite linguâ.* Plaut. *Mirum eſt lolio victitare te, tam vili tritico.* Virg. *Hoc juvenem egregium præſtanti munere donat.* Cic. *M. Gratidius legatus actionem ſe daturum negavit, re judicatâ ſtari oſtendit placere.* Hor. *Fortes creantur fortibus et bonis.* Claudian. *Virtute decet, non ſanguine niti.* Virg. *Spargite humum foliis.* Hor. *Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.* Quinct. *Medicina, ut quibuſdam placet, tota conſtat experimentis.* Suet. *Neque adveniens, neque proficiſcens, quenquam oſculo impertivit, ac ne reſalutatione quidem.*

His addi poſſunt, *Aſſueſco*, *amplector*, *complector*, *comprehendo*, *inceſſo*, *inſector*, *munero*, *remuneror*, *ſuperſedeo*. Item, *Glorior*, *lætor*, *oblecto*, *delector*, *laboro*, pro *malè me habeo*, *conficior*, *conflictor*, *periclitor*, *paſcor*, *epulor*: quorum tamen pleraque ad regulam inſtrumenti, cauſæ et modi revocari poſſunt: ut, Cic. *Aſſueſcere labore.* Id *Amplecti verbis* Id. *Complecti benevolentiâ.* Id. *Comprehendere memoriâ.* Tac *Inceſſere telis.* Cic. *Inſectari maledictis* Id. *Munerare re aliquâ.* Cæſ. *Remunerari præmio* Cic. *Superſedere verborum multitudine.* Sic *Gloriari alienis bonis*, *Lætari omine*, *Oblectare ſe ludis*, *Delectari literis*, *Laborare febri*, *Confici mærore*, *Conflictari morbis*, *Periclitari capite*, *Paſci cibo mendicato.* Ovid. *Epulari dapibus opimis*, Virg.

Not. 1. *Potior*, *fungor*, et *veſcor*, interdum accuſativum accipiunt; et apud vetuſtiores etiam *utor*, *abutor*, et *fruor*: ut, Cic. *Ego cur doleam, ſi ad decem millia annorum gentem aliquam urbem*

nostram potituram putem. Tac. *Ut suprema erga memoriam filii sui munera fungerentur.* Tibul. *Sic usque sacras innoxia laurus Vescar.* Ter. *Mea, quæ præter spem evenère, utantur sine.* Id. *In prologis scribundis operam abutitur.* Id. *Non licere meo modo ingenium frui!*

Not. 2. *Potior* etiam frequenter genitivum admittit: ut, Cic. *Si exploratum tibi sit, posse te illius regni potiri.* Sall. *Se tertium, cui fatum foret urbis potiri.* Caes. *Totius Galliæ sese potiri posse sperant.* * Et Potiri rerum, pro *summam imperii administrare*, semper dicimus, non *res*, aut *rebus*: ut, Cic. *Dum civitas Atheniensium rerum potita est.*

Not. 3. In aliis quoque constructio variatur. Nam, *Dono te equo*, dicimus, et *Dono tibi equum. Aspergere sale carnes*, et *Aspergere salem carnibus. Impertire aliquem salute*, et *alicui salutem.* Et, *Communicare rem aliquam cum aliquo*; rarò, *aliquem re aliquâ*; nunquam verò, *Communicare rem aliquam alicui.*

Not. 4. Quibusdam, ut, *consto, laboro, nitor, glorior*, præpositio sæpe additur: ut, Cic. *Cùm constemus ex anima et corpore.* Id. *Cùm decimum jam diem graviter ex intestinis laborarem.* Id. *Cujus invita nitebatur salus civitatis.* Id. *In virtute rectè gloriamur.* Id. *De tuis divitiis intolerantissimè gloriaris.*

Not. 5. *Epulor* et *pascor* cum accusativo nonnunquam junguntur: ut, Plin. *Pullos earum* (asinarum) *epulari Mæcenas instituit.* Virg. *Pascuntur silvas.*

§ 2. Regimen Verborum Impersonalium.

36. Pleraque verba petunt impersonalia ternum.

Verbum impersonale regit dativum: ut, Ter. *Aliis si licet, tibi non licet.* Virg. *Insanire libet quoniam tibi.* Hor. *Non cuivis homini contingit adire Corinthum.* Plin. *Corpus augere volentibus conducit inter cibos bibere.* Cic. *Omnibus bonis expedit salvam esse rempublicam.* Ovid. *Non vacat exiguis rebus adesse Jovi.* Plaut. *Ubi eris? Ubicunque libitum fuerit animo meo.*

Not. [1.] Verbis impersonalibus, unà cum dativo, plerumque subjungitur infinitivus, qui nominativi à fronte locum supplet: ut, hoc Ovidii, *Cui peccare licet, peccat minùs*, idem ferè fit, quod, *Cui peccatum licet.* Sic illud è Cicerone modò adductum, *Omnibus bonis expedit*, &c. idem valet, ac, *Salus reipublicæ expedit omnibus bonis.*

Not. 2. Dativus sæpe intelligitur: ut, Cic. *Sexcenta licet ejusmodi proferre*, supple *nobis.* Ter. *Faciat quod lubet*, sc. *sibi.* Id. *Apparet servum hunc esse domini pauperis*, sc. *omnibus.* Virg. *Stat casus renovare omnes*, sc. *mihi.*

Not. 3. Impersonalia interdum personaliter usurpantur in tertia singulari, præsertim cum pronominibus, *id, hoc, illud, quod*, et similibus: ut, Cic. *Sin tibi id minus libebit, non te urgebo.* Id. *Non idem mihi licet, quod iis qui nobili genere nati sunt.* Id. *Si habes, quod liqueat, neque respondes, superbis.*

☞ Hîc in memoriam revocanda sunt, quæ de Impersonalibus in Etymol. lib. iii. cap. 2. reg. 7. traduntur.

EXCEPTIO I.

37. *Intererit* casu gaudet *refert*que secundo:
At *Mea* cum sociis plurali ponito quarto.

I. *Refert* et *interest* genitivum postulant: ut, Quinctil. *Plurimum refert compositionis, quæ quibus anteponas.* Cic. *Interest omnium rectè facere.*

II. At *Mea*, *tua*, *sua*, *nostra*, *vestra*, ponuntur in accusativo plurali: ut, Cic. *Et tua et mea maximè interest te valere.* Id. *Hic sua putat interesse, se re ipsâ et gesto negotio, non lege, defendi.* * *Cuja autem*, vel *cujus interest*, ex æquo ferè dicitur: ut, Cic. *Ea cædes si potissimùm crimini datur, detur ei cuja interfuit, non ei cuja nihil interfuit.* Id. *Quis enim est hodie, cujus intersit istam legem manere?*

Not. 1. *Refert* et *interest* admittunt etiam hos genitivos quantitatis, seu æstimationis, *Tanti*, *quanti*, *magni*, *permagni*, *parvi*, *pluris*: ut, Cic *Magni interest mea, unà nos esse.* Id. *Parvi refert abs te ipso jus dici æquabiliter et diligenter, nisi idem ab iis fiet, quibus tu ejus muneris aliquam partem concesseris.*

Not. 2. Nonnunquam nominativos, non modò pronominum, *quid*, *quod*, *id*, *hoc*, *illud*, &c. sed etiam alios, tanquam verba personalia, recipiunt: ut, Ter. *Tua quod nihil refert, percontari desinas.* Cic. *Illud mea magni interest, te ut videam.* Id. *Non quo mea interesset loci natura.* Lucr. *Usque adeò magni refert studium atque voluntas.* Plin. *Incessus in gravida refert.*

Not. 3. Assumunt frequenter hæc adverbia vel adverbialiter sumpta, *Tantum*, *quantum*, *multum*, *plurimum*, *infinitum*, *parum*, *maximè*, *minimè*, et similia: ut, Juvenal. *Plurimùm enim intererit quibus artibus aut quibus hunc tu Moribus instituas.* Mart. *Multum, crede mihi, refert, à fonte bibatur Quæ fluit, an pigro quæ stupet unda lacu.*

Not. 4. Interdum, loco genitivi, accusativum cum AD recipiunt: ut, Cic. *Magni ad honorem nostrum interest, quàm primùm ad urbem me venire* Plaut. *Quam ad rem isthuc refert.* * Rariùs dativum: ut, Plaut. *Quoi rei id te assimulare retulit?* Hor. *Dic quid referat intra Naturæ fines viventi jugera centum, an Mille aret?*

Not. 5. Interdum absolutè ponuntur: ut, Virg. *Neque enim numero comprendere refert.* Plin. *Seri etiam radices illitas fimo interest.*

EXCEPTIO II.

38. *Pœnitet*, et *tædet*, *miseret*, *pudet*, et *piget* optant
Personam in quarto jungi sibi, rem genitivo.

Hæc quinque, *Miseret*, *pœnitet*, *pudet*, *tædet*, et *piget*, regunt accusativum personæ, cum genitivo personæ vel rei: ut, Plaut. *Miseret te aliorum, tui te nec miseret, nec pudet.* Cic. *Ut eos partim scelerum suorum, partim etiam ineptiarum pœniteret.* Ter. *Non te horum pudet?* Sall. *Me civitatis morum piget tædetque.*

Not. [1.] Genitivi locum sæpe supplet infinitivus: ut, Senec. *Quem pœnitet peccâsse, pene est innocens*; pro, *pœnitet peccati*

Sic, Ter. *Te id nullo modo puduit facere*; pro quo idem, *Ipsius facti pudet.* • Vel membrum aliquod orationis: ut, Cic. *Se pœnitere ait, quòd animum tuum offenderit.* Id. *Non pœnitet me quantum profecerim.*

Not. 2. Accusativus personæ sæpe intelligitur: ut, Hor. *Scelerum si benè pœnitet, Eradenda cupidinis Pravi sunt elementa*, supple *nos*. Id. *Nec lusisse pudet, sed non incidere ludum*, sc. *me*. Virg. *Tædet pelagi perferre laborem*, sc. *eas*, vel *Troadas*.

Not. 3. Nonnunquam hæc verba personaliter accepta reperiuntur, præsertim cum pronominibus, *hoc*, *id*, *quod*, &c.: ut, Lucr. *Ipse sui miseret.* Plaut. *Et me quidem hæc conditio nunc non pœnitet.* Ovid. *Præcipuè nostrum est, quod pudet, inquit, opus.* Plaut. *Nimio id quod pudet faciliùs fertur, quàm id quod piget.*

EXCEPTIO III.

39. *Delectat, juvat*, atque, *decet*, da quarto, et *oportet*.

Hæc quatuor, *Decet*, *delectat*, *juvat*, *oportet*, regunt accusativum personæ cum infinitivo: ut, Ter. *Omnia priùs experiri, quàm armis, sapientem decet.* Hor. *Me pedibus delectat claudere verba.* Propert. *Me juvat in prima coluisse Helicona juventa.* Quinctil. *Mendacem memorem esse oportet.*

Not. 1. Ex his tria, *Decet*, *delectat*, *juvat*, frequenter, *oportet* verò rarissimè, in tertiis personis person er construunter: ut, Val. Flacc. *Haud tales decet inclementia vultus.* Hor. *Parvum parva decent.* Cic. *Me status hic reipublicæ non delectat.* Id. *Literæ tuæ incredibiliter me delectârunt.* Juv. *Si damnosa senem juvat alea, ludit et hæres.* Mart. *Otia me somnusque juvant.* Cic. *Est aliquid quod non oporteat, etiamsi liceat.* Ter. *Hæc facta ab illo opportebant, Syre.*

Not. 2. *Decet* quandoque pro accusativo dativum adsciscit: ut, Ter. *Ita nobis decet.* Sall. *Locum editiorem, quàm victoribus decebat, capit.* Gell. *Adolescens præfatur elatiùs quàm ætati ejus decebat*

Not. 3. *Oportet* eleganter cum subjunctivo, suppresso UT, jungitur: ut, Cic. *Ex rerum cognitione efflorescat et redundet oportet oratio* Item cum participiis præteriti temporis, intellecto *esse* vel *fuisse*: ut, Ter. *Adolescenti morem gestum oportuit.* Id. *Nonne priùs communicatum oportuit?* Id. *Utut erat, mansum tamen oportuit.*

Not. 4. *Fallit*, *fugit*, *præterit*, *latet*, impersonaliter sumpta, itidem cum accusativo et verbo infinito construuntur: ut, Cic. *In lege nullâ esse ejusmodi caput, non te fallit.* Id. *De Dionysio fugit me ad te antea scribere.* Plin. *Nec me præterit usum et esse et haberi optimum dicendi magistrum* Plin. *Latet plerosque, compertùm à principibus doctrinæ viris, superiorum trium siderum ignes esse.*

EXCEPTIO IV.

40. Dicito sed *spectat*, vel *pertinet*, *attinet* AD ME.

Hæc tria, *Attinet*, *pertinet*, et *spectat*, non dativum, sed accusativum cum præpositione AD, postulant: ut, Ter. *Profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet.* Cic. *Et ad tuam fidem, et ad rempublicam pertinet, me conservari.* Incert. *Spectat ad omnes benè vivere.*

APPENDIX I.

De Verbis PASSIVIS, *aliisque ablativum cum præpositione recipientibus.*

41. Passivis sextus dabitur cum præpositura
A vel AB: *Accipio, disto, peto, differo, cesso,*
*Exspectat, removet*que, *aufert,* cognataque junge.

I. Verbis passivis subjicitur ablativus agentis, cum præpositione A, AB, vel ABS: ut, Hor. *Laudatur ab his, culpatur ab illis.* Cic. *Nihil est virtute amabilius, quam qui adeptus erit, ubicunque erit gentium, à nobis diligetur.* Cæs. *Meum factum probari abs te, triumpho gaudio.*

¶ Hic ablativus, cum præpositione, verbo passivo subjunctus per inversionem fit verbi activi suppositum; uti contra, accusativus verbo activo additus transit in suppositum verbi passivi: ut, *Ego laudo te; Tu laudaris à me. Nos diligimus virtutem; Virtus diligitur à nobis. Gaudeo te probare meum factum; Gaudeo meum factum abs te probari.*

NOT. 1. Verba quædam neutra et deponentia ablativum itidem agentis cum præpositione A vel AB admittunt: ut, Ovid. *Torqueor, infesto ne vir ab hoste cadat.* Cic. *Mare à Sole collucet.* Id *Phalaris non à paucis interiit.* Lucan *Quis nolit ab isto Ense mori?* Plin. *Rem atrocem Largius Macedo à servis suis passus est*

NOT. 2 Verba passiva dativum nonnunquam, loco ablativi cum præpositione, recipiunt: ut, Virg. *Neque cernitur ulli* Ter. *Meditata mihi sunt omnia mea incommoda.* Ovid. *Nullaque laudetur plusve minusve mihi.*

NOT. 3. Interdum accusativum admittunt, additâ præpositione PER: ut, Cic. *Non existimâram Metellum fratrem ob dictum capite ac fortunis per te oppugnatum iri.* Id. *Per me quondam te socio defensa est respublica*

NOT. 4. Interdum præpositio A vel AB, per Ellipsin supprimitur: ut, Ovid. *Deferor, conjuge,* pro *à conjuge.* Sic, Id. *Colitur linigerâ turbâ.* Senec *Tunc et contra Stertinium Maximum, quo premebatur, dixit.*

NOT. 5 Multa sunt verba passiva, in quibus præpositio cum suo casu, non causam efficientem, sed simplicitur vel partem ex qua, vel locum sive terminum unde aliquid arcessitur, significat: ut, Liv *Similius vero est, à Gallo hoste, quàm Umbro, eam cladem acceptam.* Plaut. *Auferetur id præmium à me, quod promisi per jocum?* Sall. *Quid à Pyrrho, Annibale, Philippoque defensum est aliud quàm libertas?* Cæs *Pecuniæ à municipiis exiguntur.* * Hæc autem verba ejus feré naturæ sunt, ut tam in activa quàm in passiva voce, eâdem notione, A vel AB cum ablativo recipiant. Nam eodem prorsus sensu dicitur, *Accipere cladem ab hoste, Auferre præmium ab aliquo, Defendere libertatem ab hoste, Exigere pecunias à municipiis* At de his aliisque ejusmodi, separatim mox dabitur dicendi locus.

NOT. 6. Passiva etiam recipiunt omnes casus activorum, præterquam accusativum sine præpositione: ut, *Servus accusatur furti, Gratiæ tibi aguntur, Frumentum emitur magno pretio.* At non item, sicut *Accusat filium,* ita *Accusatur filium,* dixeris.

II. Cum ablativo et præpositione A vel AB, terminum ferè unde aliquid proficifcitur, fignificante, conftruuntur hæc verba fequentia :

1. Accipiendi : *Accipio, capio, fumo, mutuor ;* item, *adipifcor, confequor, impetro,* &c. : ut, Cic. *Præclarum à majoribus morem accepimus.*

2. Diftandi, differendi, et diffentiendi : *Difto, differo, diffentio, diffideo, difcrepo, difcordo :* ut, Cic. *Vides quantum diftet argumentatio tua ab re ipfa atque à veritate.*

3. Petendi, orandi, et percontandi : *Peto, expeto, pofco, percontor, fcitor, fcifcitor, rogo, oro, obfecro, precor, poftulo, flagito, contendo, exigo,* &c : ut, Cic. *Ad te confugimus, à te opem petimus.*

4. Ceffandi : *Ceffo, defifto, quiefco, requiefco, tempero :* ut, Plin. *Nec aquarum natura à miraculis ceffat.*

5. Exfpectandi : *Exfpecto, fpero,* &c. : ut, P. Syr. *Ab alio exfpectes, alteri quod feceris.*

6. Auferendi et removendi : *Aufero, rapio, furripio, furor, tollo :* item, *removeo, arceo, prohibeo, pello, repello, propulfo, revoco :* ut, Ter. *Minas triginta per fallaciam ab illo abftuli.* Huc refer et verba continendi : *Contineo, cohibeo, refreno.* Defendendi : *Defendo, munio, tego, tueor.* Deficiendi : *Deficio, defcifco, degenero,* &c. Quibus adde verba cum A vel AB compofita : *Abigo, abftineo, amoveo, abduco, abrado, amitto,* pro *dimitto, avello, avoco,* &c.

7. Dimittendi, relegandi et disjungendi : *Dimitto, relego, disjungo, divello, fegrego, feparo,* &c. : ut, Cæf. *His mandatis eum ab fe dimittit.*

8. Emendi : *Emo, mercor, fœneror, conduco :* ut, V. Max. *A pifcatoribus verriculum trahentibus quidam jactum emerat.*

9. Multa alia diverfæ fignificationis verba : ut, *Caveo, declino, deflecto : Difcedo recedo : Affero, do, reddo, fero, reporto : Incipio, ordior : Servo, cuftodio, vindico : Timeo, metuo, formido,* &c. Cic. *Regem monuerunt, à veneno ut caveret.*

NOT. 1. Plurima ex his funt, quæ ftructurâ variant, aut aliam præpofitionem admittunt. Nam (1) Cum dativo fæpiùs conftruuntur verba auferendi, *Aufero, adimo, eripio,* &c. de quibus fuprà, reg. 29. Item, nonnunquam verba arcendi, differendi, et diftandi, de quibus, p. 25. (2.) Cum accufativo : ut, *Cavere aliquid,* pro quo et *ab aliquo,* et fimpliciter, *aliquo* dicitur. *Interdicere alicui aliquam rem,* et *aliquâ re. Timere, metuere ab aliquo* et *aliquem.* Virg. *Suos requierunt flumina curfus ;* pro, *à fui curfibus.* (3.) Cum gemino accufativo, verba rogandi, de quibus reg. 30. (4.) Cum infinitivo, *Prohibeo, ceffo, defino.* (5.) Cum fubjunctivo, et particulis *ut* vel *ne,* verba orandi, petendi, et timendi : cum *ne, prohibeo, interdico,* et *(ne* plerumque omiffo) *caveo :* cum *quin* et *quo minus,* eadem *interdico,* et *prohibeo. Nemo interdicit quin. Nihil prohibet quo minus.* Sic, *Vix contineo me quin*

involem in capillum, Ter. *Nequeo mihi temperare quo minus unum exemplum antiquitatis afferam*, Plin. Denique cum indefinitis particulis, *an*, *num*, *utrum*, &c. verba percontandi.

Rursus cum aliis præpositionibus (1) Cum: ut, *Differre, discrepare, dissentire, cum aliquo*, pro *ab aliquo*: item, *inter se*. (2.) De: ut, *Emo, redimo, declino, deflecto*. (3.) Ex, pro *à*: ut, *haurio, sumo, habeo, percontor, scitor sciscitor*. (4.) De vel ex: ut, *Audio, moveo, dimoveo, pello, aufero, tollo, cedo, colligo*; item *quæro*, cum interrogandi significationem habet. (5.) Sine præpositione, *Arceo, prohibeo, intercludo, moveo, pello, cedo, desisto, sepono, submoveo*: item, *Abdico* et *supersedeo*, quæ præpositionem expressam respuunt: ut, *Abdicare se magistratu, Supersedere labore*. Ut ea omittam quæ cum a vel ab composita (ut, *Abalieno, abduco, abrado, abstineo, avello, avoco*, &c.) ablativum vi præpositionis verbo comprehensæ regere existimantur.

Not. 2. Adjectiva quædam diversitatis et ordinis, qualia sunt, *alius, alter, alienus, diversus*; et *secundus, tertius*, &c. ablativum similiter cum a vel ab adsciscunt: ut, Cic. *Nec quicquam aliud à libertate communi nos quæsisse exitus declarat*. Virg. *Tu nunc eris alter ab illo*. Cic. *Alieno à te animo fuit*. Hirt. *Ut sacerdos ejus Deæ majestate, imperio et potentiâ secundus à Rege habeatur*.

III. Verba contendendi; ut, *Contendo, certo, bello, pugno*: item, jungendi et coëundi; ut, *Jungo, conjungo, concumbo, coëo, misceo*, ablativum petunt cum præpositione cum; ut, Ovid. *Pedibus contendite mecum*. Cic. *Cœpit adolescentes docere, et prudentiam cum eloquentia jungere*.

Not. In his constructio variat. Nam (1.) Frequenter dicimus, *Contendere, certare*, &c. *contra* vel *adversus aliquem*; item, *inter se*; et apud Poëtas, *Contendere, certare*, &c. *alicui*. Vid. suprà, p. 35. (2.) *Jungo conjungo*, usitatè etiam dativum adsciscunt: et poëticè, *concumbo, coëo, misceo*. Vid. ibid.

IV. Ablativum cum de recipit verbum *mereor*: ut, *Benè* vel *malè mereri de aliquo*. Item, *Facio, fit, erit, futurum est*: ut, Nep. *Miserunt Delphos consultum quidnam facerent de rebus suis*. Ter. *De fratre quid fiet?* At sæpiùs, omissâ præpositione: ut, Cic. *Quid hoc homine faciatis?* Id. *Quid Tulliolâ meâ fiet?* Ter. *Quid te futurum censes?*

V. Ablativus cum præpositione ex subjicitur verbis intelligendi, *Intelligo, sentio, cognosco, conjicio, disco, percipio, colligo, audio*: ut, Cic. *Intellexi ex tuis literis, te ex Turannio audîsse à me provinciam fratri traditam*. Id. *Ea certissima putabo quæ ex te cognôro*.

¶ De his in universum notanda duo:

1. Præpositio, vel alioqui verbi constructio mutata, sæpe ejus significationem mutat. Ex. gr. * *Audire ex aliquo*, auditionis principium sive ortum; *Audire de aliquo*, objectum sæpiùs notat. * *Cognoscere ex aliquo* i. e. *ab eo certiorem fieri*; *De aliquo*, i. e. *de eo judicare*. * *Mereri aliquid*, To deserve a Thing: *Mereri de aliquo*, To deserve of one. * *Sentire cum aliquo*, To be of one's Opinion: *Sentire de aliquo bene vel malè*, To think well or ill of him. * *Timere, metue-*

re aliquem, five *ab aliquo*, To be afraid of one: *Timere metuere alicui*, five *pro aliquo*, To be afraid or concerned for him.

2. Non quævis verba ejufdem fignificationis eandem continuò ftructuram habent. Sæpe enim fignificatio verborum una, conftructio diverfa. Sed hæc ad ufum referenda funt, cui in tanta talium copia multa relinquere neceffario cogimur.

APPENDIX II.

De Imperfonalibus PASSIVÆ *Vocis*.

1. Imperfonalia paffivæ vocis, vel ponuntur abfolutè: ut, Ter. *Quid agitur? Statur*. Cic. *Ab hora tertia bibebatur, ludebatur, vomebatur*. Virg. *Ufque adeò turbatur agris*.

2. Vel poft fe verborum perfonalium cafum recipiunt, præter accufativum activæ vocis: ut, Cic *Ut majoribus natu affurgatur, ut fupplicum mifereatur*. Ovid. *Nec mihi parcatur: puero parcatur Iulo*. Virg. *Itur in antiquam filvam*. Liv *Haud ita multò poft peftilentiâ laboratum eft*.

NOT. 1. Hinc fequitur; Verba, quæ cum folo dativo conftruuntur, in paffiva voce imperfonaliter tantùm adhiberi poffe: ut, Cic. *Quibus viris maximè applaudatur, neminem veftrûm fallit*. Id. *Quia non modò non invidetur illi ætati, fed etiam favetur*. Id. *Ejus orationi vehementer ab omnibus reclamatum eft*. Non verò, *Qui viri maximè applaudentur, Illa ætas non invidetur, fed favetur, Ejus oratio reclamata eft*.

NOT. 2. Imperfonalia paffiva à verbis neutris venientia, interdum fiunt perfonalia; præpofito ejufdem vel cognatæ fignificationis nominativo: ut, *Curfus curritur, vita vivitur, fervitus fervitur*: eâdem; fciz. ratione, quâ, voce activâ, *Curro curfum, vivo vitam, fervio fervitutem*, dicuntur. Sic, Cic. *Pugna illa quæ cum rege fummâ contentione pugnata eft*. Hor. *Libenter hoc et omne militabitur Bellum in tuæ fpem gratiæ*. Ovid. *Jam tertia vivitur ætas*.

NOT. 3. Hæc fex, *Poteft, cœpit, incipit, definit, debet*. et *folet*, verbis imperfonalibus, tam paffivis quàm aliis, juncta, fiunt et ipfa imperfonalia: ut, Quinct. *Perveniri ad fumma, nifi ex principiis, non poteft*. Juftin. *Pigere eum facti cœpit*. Cic. *Nec verò univerfo generi humano folùm, fed etiam fingulis à Deo confuli et provideri folet*. * Et in infinitivo, præeunte alio verbo: ut, Cic. *Negat jucundè poffe vivi, nifi cum virtute vivatur*.

§ 3. REGIMEN INFINITIVI, PARTICIPIORUM, GERUNDIORUM, ET SUPINORUM.

1. *De Conftructione* INFINITIVI.

42. Permultis verbis infinitivus adhæret:
Huic quoque non raro præmiffum mobile cernes.

I. Unum verbum regit aliud in Infinitivo. Vel fic,

Quandocunque duo verba, fine conjunctione vel exprefsâ vel intellectâ, junguntur, alterum eft modi infiniti: ut, Plaut. *Improbus eft homo, qui beneficium fcit fumere, et reddere nefcit*. Cic. *Qui mentiri folet, pejerare confuevit*. Sall. *Nonne emori per virtutem præftat, quàm vitam per dedecus amittere*.

II. Infinitivus etiam haud raro nominibus adjectivis fubjici-

tur, præcipuè apud Poëtas: ut Quinctil. *Lyricorum Horatius ferè solus legi dignus.* Liv. *Insueto vera audire ferocior oratio visa est.* Hor. *Indocilis pauperiem pati.* Ovid. *Sed puer est; ætas mollis et apta regi.*

III. Sæpe etiam et à substantivis pendet: ut, Virg. *Et jam tempus equûm fumantia solvere colla.* Ovid. *Signa dedi venisse Deum.* Cic. *In spem venio appropinquare tuum adventum.* Cæs. *Consilium capit omnem à se equitatum noctu dimittere.*

Not. 1. Verbum vel nomen regens interdum reticetur: ut, Virg. *Mene incepto desistere victam?* sc. *decet*, vel *par est.* Cic. *Me miserum! te in tantas ærumnas propter me incidisse!* sc. *æquum erat*, vel *oportuit.* Ter. *Adeon' hominem esse invenustum, aut infelicem quenquam, ut ego sum!* sc. *credibile est.* * Item in his, *Videre est*, *Animadvertere est*, *Reperire est*; supple, *Facultas*, *potestas*, *copia*, vel simile. Sic, Virg. *Neque est te fallere cuiquam.* Ovid. *Liceat, quod tangere non est, Adspicere.* Hor. *Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est.* Liv. *Verbo objecta, verbo negare sit.*

Not. 2. Intelligitur interdum et ipse infinitivus; ut, Cic *Socratem fidibus docuit*, sc. *canere.* Sall. *Postquàm ei provinciam Numidiam populus jussit*, sc. *dari.* Cic. *Cogito in Tusculanum*, sc *proficisci.*

Not. 3. De accusativo quem ante se postulat infinitivus, dictum suprà, reg. 4.

APPENDIX.

De Infinitivi *natura et usu.*

I. Non ineptè hic modus à veteribus quibusdam verbi nomen est appellatum. Est enim (si non verè ac semper, quod nonnulli volunt, nomen substantivum) significatione certè ei maximè affinis; ejusque vices sustinet per omnes casus. Et quidem manifestè substantivum videtur, cum adjectivum ei additur neutri generis: ut, Cic. *Cum vivere ipsum turpe sit nobis.* Pers. *Velle suum cuique est.* Cic. *Totum hoc displicet philosophari.* Petron. *Meum intelligere nullâ pecuniâ vendo.* Item, absque adjectivo: ut, Ovid. *Posse loqui eripitur*, i e. *potestas loquendi.* Plaut. *Hic vereri perdidit*, i. e. *verecundiam.* Cic. *Loquor de docto homine et erudito, cui vivere est cogitare*, i. e *cujus vita est cogitatio.*

¶ Omnium autem casuum locum supplet:

(1.) Nominativi: ut, Cic. *Latrocinari, fraudare, adulterare turpe est*, i. e. *latrocinium, fraus, adulterium.* Hor. *Virtus est vitium fugere*, i. e. *fuga vitii est virtus.* Cic. *In quem cadit misereri, in eundem etiam invidere*, i. e. *misericordia* et *invidentia.*

(2.) Genitivi: ut, Virg. *Soli cantare periti Arcades*, pro *cantandi*, seu *cantûs.* Stat. *Auditas memor demittere voces*, pro *demittendi.* Cic. *Tempus est abire*, pro *abeundi*, seu *abitionis.*

(3.) Dativi: ut, Sall. *Et vos servire magis, quàm imperare parati estis;* pro, *servituti magis, quàm imperio.* Virg. *Boni quoniam convenimus ambo; Tu calamos inflare leves, ego dicere versus;* pro, *tu calamis inflandis, ego versibus dicendis.* Ovid. *Nec mihi sunt vires inimicos pellere tectis;* pro, *inimicis pellendis.*

(4.) Accusativi: ut, Cic. *Si scribere oblitus es;* pro, *scribendi peritiam.* Hor. *Pulchra Laverna, Da mihi fallere;* pro, *artem fallendi.* Plaut. *Ego amo hanc.* Mi. *At ego esse et bibere;* pro, *esitationem et bibitionem.* Et cum præpositione: ut, Hor. *Celer irasci;* pro, *ad iram*

Id. *Spes donare novas largus, amaraque Curarum eluere efficax*; pro, *ad donandum, ad eluendum*.

(5.) Vocativi: ut, in iſto, *O vivere noſtrum, ut non ſentientibus effluis!* pro, *O vita noſtra*.

(6.) Ablativi: ut, Virg. *Et erat tum dignus amari*; pro, *amore*. Quinct. *Hæc breviter demonſtrâſſe contentus*; pro, *horum demonſtratione facta*. Plaut. *Ego ſum defeſſus reperire, vos defeſſi quærere*; pro, [à vel in] *reperiendo, quærendo*.

II. Inſuper de uſu Infinitivi;

NOT. 1. Verbis ſenſuum 1, affectuum 2, dicendi et ſignificandi 3, et quibuſdam aliis 4, uſitatè additur infinitivus, rarius indicativus vel ſubjunctivus cum QUOD: ut, Ovid. *Scit ſe promittere falsò*. Cic. *Miror te ad me nihil ſcribere*. Ter. *Annon dixi hoc eſſe futurum?* * Item, Plaut. *Scio jam filius quòd amet meus*; pro, *filium meum amare*. Id. *Vos nunc ne miremini quòd non triumpho*; pro, *me non triumphare*. Cic. *Cùm ſcripſiſſet, quòd me cuperet ad urbem venire*; pro, *ſe cupere me ad urbem venire*.

NOT. 2. Verbis voluntatis 5, præcipiendi 6, orandi 7, et ubicunque ferè res futura ſignificatur 8, vel infinitivus, vel ſubjunctivus cum UT, ſubjici poteſt: ut, Ter. *Vis me uxorem ducere?* vel, *ut uxorem ducam*. Mart. *Non aliter cineres mando jacere meos*; vel, *ut cineres mei jaceant*. V. Flacc. *His orat vigiles incumbere curas*; vel, *ut his vigiles curæ incumbant*. Ter. *Modò liceat vivere, eſt ſpes*; vel, *ut vivamus*.

NOT. 3. *Dubito* et *dubium eſt*, infinitivum nonnunquam, ſæpiùs verò ſubjunctivum cum AN, NUM, UTRUM, et (ſi *non* præcedat) QUIN, recipiunt: ut, Nep. *Non dubito fore pleroſque, Attice*, &c. Ter. *Periiſſe me unà haud dubium eſt*. * Juſtin. *Diu dubitavit, imperium deponeret, an bello reſiſteret*. Cic. *Non dubito, quin mirere quòd tecum de eadem re agam ſæpiùs*. Ter. *Non dubium eſt, quin uxorem nolit filius*.

NOT. 4. Verba timendi: ut, *Timeo, metuo, vereor, paveo*, ſenſu affirmativo cum NE, ſenſu negativo cum UT vel NE NON, conſtruuntur: ut, Ter. *Timet ne deſeras ſe*. Id. *An verebamini, Ne non id facerem quod recepiſſem ſemel?* Cic. *Videris vereri ut epiſtolas illas acceperim*, i. e. *ne non acceperim*. Ter. *Id paves, ne ducas tu illam, tu autem ut ducas*, i. e. *tu metuis, ne illam uxorem ducere cogare; tu autem, ne non ducas*, vel *ne alius eam ducat*.

---

1. Ut, *Sentio, animadverto, intelligo, percipio, cognoſco, diſco, video, audio, deprehendo, cenſeo, judico, exiſtimo, duco, ſtatuo, opinor, ſuſpicor, ſcio, credo, experior, cogito, memini, recordor, obliviſcor*, &c.

2. Ut, *Gaudeo, lætor, doleo, ægrè fero, ſpero, confido, miror*, &c. Excipe verba deſiderii et timoris, quæ UT poſtulant.

3. Ut, *Dico, aio, perhibeo, refero, nuncio, affirmo, nego, ſcribo, oſtendo, demonſtro, probo, promitto, polliceor, ſpondeo, voveo*, &c.

4. Ut, *Solet, cœpit, incipit, deſinit, poteſt, quit, nequit, eſt*, pro *licet, debet*, &c. At hæc variationem per QUOD omninò reſpuunt.

5. Ut, *Volo, nolo, malo, cupio, opto, permitto, ſino, patior*, &c. At hæc longè uſitatiùs cum infinitivo conſtruuntur.

6. Ut, *Impero, mando, præcipio, edico*, &c.

7. Ut, *Oro, rogo, poſtulo, peto, flagito, precor, quæſo, obſecro*, &c. In his autem longè frequentiùs ſubjunctivus cum UT vel NE adhibetur.

8. Sic, *Paro, cogo, impello, urgeo, decerno, ſtatuo, conſtituo, facio, ſtudeo*, &c. Item impersonalia, et imperſonaliter poſita: ut, *Libet, licet, decet, oportet, expedit, conducit, prodeſt, obeſt, nocet, refert, intereſt, præſtat, ſequitur*, &c. Et hæ formulæ, *Æquum eſt, par eſt, certum eſt, fas eſt, nefas eſt*, et ſimilia. At his rariùs ſubjunctivus cum UT apponitur.

* Rariùs autem in his infinitivus adhibetur: ut, Hor. *Metuit tangi*, i. e. *ne tangatur.* Ovid. *Sed vereor tardæ causa fuisse moræ*, i. e. *ne causa fuerim*

Not. 5. Post hæc verba, *Spero, puto, affirmo, suspicor*, et similia, locum futuri infiniti eleganter supplent *fore* vel *futurum* [*esse*], sequente *ut* cum subjunctivo: ut, Cic. *Nunquam putavi fore ut ad te supplex venirem;* pro, *Nunquam putavi me ad te supplicem fuisse venturum.* Id. *Valde suspicor fore ut infringatur hominum improbitas;* pro, *suspicor hominum improbitatem infractum iri.* Sic, Senec. *Scio, futurum, ut, auditis ejus sententiis, cupiatis multas audire.* Cæs. *Existimabant plerique futurum fuisse, ut oppidum amitteretur.*

Not. 6. Amphibolia ex gemino accusativo, in infinito activo, solvitur conversione verbi activi in passivum. Sic istud, *Lachetem audivi percussisse Demeam* (ubi nescias an Laches Demeam, an Demea Lachetem percusserit), sic convertes, *A Lachete audivi percussum Demeam.*

3. *De generali* PARTICIPIORUM, GERUNDIORUM, *et* SUPINORUM *constructione.*

43. Quos sua verba dabant, sibi Participantia casus,
Atque Supina petunt, pariterque Gerundia jungi.

Participia, Gerundia et supina regunt casum suorum verborum.

Participia: ut, Cic. *Quidam nominatus Poëta.* Virg. *Heu regni rerumque oblite tuarum.* Hor. *Crescit indulgens sibi dirus hydrops.* Virg. *Non inferiora secutus.* V. Max. *Malo virum pecuniâ, quàm pecuniam viro indigentem.*

Gerundia: ut, Juv. *Parcendum est teneris.* Liv. *Ætoli consilium ceperunt Lacedæmonem occupandi.* Ovid. *Utendum est ætate: cito pede labitur ætas.*

Supina: ut, Virg. *Aut Graiis servitum matribus ibo.* Liv. *Legati ab Roma venerunt questum injurias; et ex fœdere res repetitum.* Cæs. *Romanos* [ait] *usu rerum necessariarum et dignitate spoliatum iri.*

Not. Nomina verbalia, tam substantiva quàm adjectiva, casum sui verbi interdum adsciscunt: ut, Cic. *Justitia est obtemperatio scriptis legibus.* Id. *Abalienatio est ejus rei, quæ mancipi est, aut traditio alteri nexu, aut in jure cessio.* Plaut. *Opulento homini servitus dura est.* Sall. *Quòd insidiæ Consuli non procedebant.* Sic, *Studiosus adulterio*, ap. Plaut. *Cumque sit ignis aquæ pugnax*, ap. Ovid. * Sic et Participialia in BUNDUS: ut, Justin. *Atque ita velut gratulabundus patriæ exspiravit.* Sisenna ap. Gell. *Populabundus agros ad oppidum pervenit.* Liv. *Vitabundus castra hostium.* * Rariora sunt hæc, Cæs. *Domum reditionis spe sublatâ.* Cic. *Rhodiorum classi propinquum reditum ac domum itionem dari.* * Item hæc aliaque ejusmodi antiquioribus tantùm usitata, Plaut. *Quid tibi hanc curatio est rem?* Id. *Quid tibi isthunc tactio est?* Id. *Quid mihi scelesto tibi erat auscultatio? quidve hinc abitio? quidve in navem inscensio?*

De particulari quorundam PARTICIPIORUM *constructione.*

1. *Exosus, perosus*, et sæpe etiam *pertæsus*, accusativo gaudent: ut, Ovid. *Tædas exosa jugales.* Liv. *Plebs consulum nomen haud secus quàm Regum perosa erat.* Suet. *Quasi pertæsus ignaviam suam.*

2. Hæc verba, *Do, reddo, volo, curo, facio, habeo*, cum participio præteriti temporis in accusativo constructa, periphrasin faciunt verbi ejus cujus participium sic usurpatur: ut, Ter. *Effectum dabo*, i. e. *efficiam*. Id. *Age, age, inventas reddam*, i. e. *eas inveniam*. Id. *Vos omnes oratos volo*, i. e. *vos oro*. Id. *Inventum tibi curabo, et mecum adductum tuum Pamphilum*, i. e. *inveniam et adducam*. Id. *Me missum face*, i. e. *mitte*. Cæs. *Idque se* [ait] *propè jam effectum habere*, i. e. *effecisse*.

3. Hæc verba, *Curo, habeo, mando, loco, conduco, do, tribuo, accipio, mitto, relinquo*, et quædam similia, eleganter pro infinitivo vel subjunctivo recipiunt participium futurum in DUS, cum substantivo in genere, numero et casu cohærens: ut, Cic. *Funus ei satis amplum faciendum curavi*; pro, *fieri*, vel *ut fieret*. Colum. *Illud habeo præcipiendum*; pro, *præcipere*, vel *quod præcipiam*. Suet. *Gladiatores vi rapiendos mandabat*; pro, *rapi* vel *ut raperentur*. Cic. *Qui majore pecuniâ quatuor columnas dealbandas, quàm ille omnes ædificandas locaverit*; pro, *ut dealbarentur* et *ædificarentur*. Id. *Qui columnam illam de Torquato conduxerat faciendam*; pro, *ut faceret*. Sic, Cic. *Demus nos Philosophiæ excolendos*. Hor. *Hæc porcis comedenda, relinques*.

De particulari GERUNDIORUM *constructione*.

1. *Nominativi in* DUM.

44. In DUM quæ recto finita Gerundia casu,
Est verbo comitante, volunt sibi subdere ternum.

Gerundium in DUM nominativi casûs, cum verbo [EST] regit dativum: ut, Hor. *Si vis me flere, dolendum est Primùm ipsi tibi*. Ter. *Prope adest, quum alieno more vivendum est mihi*. Cic. *Si ex his laqueis te exueris, in illas tibi majores plagas incidendum est*.

NOT. 1. Dativus sæpe intelligitur: ut, Juv. *Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano*; supple, *tibi*. Liv. *Hîc vincendum, aut moriendum, milites, est*; supple, *vobis*. P. Syr. *Deliberandum est diu, quod statuendum est semel*; sup. *tibi* vel *alicui*.

NOT. 2. Præcedente aliquo verbo hoc gerundium in accusativum transit, cum ESSE, expresso vel intellecto: ut, Cic. *Quotidie meditere resistendum esse iracundiæ*. Cæs. *Huic rei prævertendum* [esse] *existimabat*. Id. *Quibus rebus quàm maturrimè occurrendum* [esse] *putabat*

NOT. 3. Hoc gerundium, utpote necessitatem vel officium significans, resolvi potest in infinitivum, vel subjunctivum cum UT, præcedente *necesse est, oportet, debeo*, vel simili: ut, Cic. *Moriendum est* [homini]; vel (ut id.) *Homini necesse est mori*, vel, *ut homo moriatur*. *Ubi semel quis pejeraverit, ei postea non est credendum*; vel, *ei credi postea non oportet*. *Cuique manendum est intra suam fortunam*; vel (ut Ovid.) *Intra fortunam debet quisque manere suam*.

2. *Genitivi in* DI.

45. In DI adjectivis vel junge Gerundia fixis.

Gerundium in DI regitur à substantivis vel adjectivis.

1. Substantivis; qualia sunt, *Amor, causa, gratia, studium, tempus, occasio, ars, facultas, otium, cupido, voluntas, consuetudo*, &c.: ut, Ovid. *Amor sceleratus habendi*. Virg. *Et quæ tanta fu-*

it Romam tibi causa videndi? Cic. *Mala et impia consuetudo est contra Deum disputandi, sive ex animo id fit, sive simulatè.*

3. Adjectivis; veluti, *Peritus, imperitus, cupidus, insuetus, certus, rudis,* &c.: ut, Quinct. *Docendi peritus, ingenium pueri naturamque perspiciat.* Cic. *Sum cupidus te audiendi.* Cæs. *Quòd insuetus navigandi mare timeret.*

Not. 1. Pro gerundio in di, nonnunquam adhibetur, præsertim apud Poëtas, infinitivus: ut si dicas, *Tempus est abire, Occasio scribere, Cupidus mori, Peritus cantare,* &c. pro, *abeundi, scribendi, moriendi, cantandi.* Vid. suprà, reg. 42. * Nonnunquam gerundium in dum cum ad: ut, Cic. *Facultas ad dicendum.* Id. *Argumentum ad scribendum.* Ter. *Causa ad objurgandum;* pro, *Facultas dicendi, Argumentum scribendi, Causa objurgandi;* quo modo iidem scriptores alibi loquuntur.

Not. 2. Interdum substantivum, à quo pendet gerundium, animo reticetur: ut, Cic. *Cum haberem in animo navigandi,* sc. *propositum.* Plaut. *Huic ducendi interea abscesserit,* sc. *voluntas.* Ter. *Ne id assentandi magis, quàm quo habeam gratum, facere existimes,* sc. *causâ.*

Not. 3. Gerundia in di genitivum interdum pluralem pro accusativo admittunt: ut, Plaut. *Nominandi tibi istorum magis erit, quàm edundi copia.* Cic. *Facultas agrorum suis latronibus condonandi.* Id. *Doleo tantùm Stoicos vestros Epicureis irridendi sui facultatem dedisse.*

3. *Dativi in* do.

46. In do finitis terni præit *utilis, aptus,* [nes. Aut simile: interdum tacitum quoque mobile cer-

Gerundium in do dativi casûs regitur ab adjectivis utilitatem vel aptitudinem significantibus: ut, Plin. *Nullum semel ultra quadrimatum utile est serendo.* Id. *Charta emporetica est inutilis scribendo.* Id. *Rubens ferrum non est habile tundendo.*

Not. 1. Adjectivum interdum intelligitur: ut, Plin. *Radix ejus vescendo est decocta,* supple *apta.* Cic. *Cum solvendo civitates non essent,* supple *pares,* vel *habiles.*

Not. 2. Hoc gerundium nonnunquam et à verbis pendet: ut, Plaut. *Ego relictis rebus Epidicum operam quærendo dabo.* Cic. *Cùm omnes iidem scribendo adessent.* Virg. *Simul aptat habendo Ensemque clypeumque.*

4. *Accusativi in* dum.

47. In dum quod quarti est, *ad, ob, inter,* et *ante* præibunt.

Gerundium in dum accusativi casûs regitur à præpositionibus *ad* vel *inter;* interdum ab *ante, circa,* vel *ob:* ut, Plin. *Stultissimum credo, ad imitandum non optima quæque proponere.* Virg. *Inter agendum, Occursare capro, cornu ferit ille, caveto.* Id. *Ante domandum Ingentes tolent animos.* Quinct. *Plus eloquentia circa movendum valet.* Cic. *Quanto illud flagitiosius, cum à quo pecuniam ob absolvendum acceperis, condemnare?*

NOT. Frequenter etiam suppositum fit infinitivi ESSE, praeeunte alio verbo: ut, Cic. *Qui discrent dignitati esse serviendum, reipublicæ* [esse] *consulendum.* Id. *Ut Lampsaceni moriendum* [esse] *sibi potiùs, quàm perpetiendum putarent.* Vid. supra, reg. 44. not. 2.

5. *Ablativi in* DO.

48. In DO postremi casûs, *in*, *ab*, *ex*, similisve
Præpositura præit: tamen illam mente subaudi,
Innuitur si quando rei vel causa modusve.

I. Gerundium in DO ablativi casûs regitur à præpositionibus, *a*, *ab*, *de*, *e*, *ex*, vel *in*: ut, Cic. *Aristotelem non deterruit à scribendo amplitudo Platonis.* Id. *Ab invidendo autem invidentia rectè dici potest.* Id. *Tu quid cogites de transeundo in Epirum, scire sanè velim.* Ter. *Ut id ostenderem,—Id non fieri ex vera vita,—sed ex assentando, indulgendo, largiundo.* Cic. *Quis est tam in scribendo impiger quàm ego?* * Rariùs à præpositionibus *pro* et *cum*: ut, Plaut. *Heu senex! pro vapulando hercle ego abs te mercedem petam.* Quinctil. *Ratio rectè scribendi juncta cum loquendo est.*

II. Si rei causa vel modus significatur, præpositio ferè omittitur: ut, Ter. *Ego vapulando, ille verberando usque, ambo defessi sumus.* Quinctil. *Copiam cum judicio consequemur optima legendo atque audiendo.*

De Gerundiis in GERUNDIVA *mutandis.*

49. Verte Gerundivis conjuncta Gerundia quarto,
Quæque creant *fungor*, *potior*, *fruor*: atque ita fixis
Fac coëant, genus ut, numerus, casusque sit idem.

I. Gerundia accusativum regentia vertuntur eleganter in [Gerundiva, seu] Participia in DUS, quæ cum suis substantivis in genere, numero, et casu, concordant; ut,

Nom. Ter. *Ejiciunda est hæc mollities animi.*

Gen. Cic. *Inita sunt consilia urbis delendæ, civium trucidandorum, nominis Romani extinguendi.*

Dat. Colum. *Dummodò perpetiendo labori sit idoneus.*

Acc. Cic. *Animum tuum promptum et alacrem perspexi ad defendendam rempublicam.*

Abl. Id. *Orationem Latinam legendis nostris efficies pleniorem.*

Potiùs quàm, *Ejiciendum est mollitiem, delendi urbem, perpetiendo laborem*, &c.

II. Item gerundia verborum *Utor*, *abutor*, *fruor*, *fungor*, *potior*: ut, Ter. *Quòd illa ætas magis ad hac utenda idonea est.* Cic. *Justitiæ fruendæ causâ videntur olim benè morati Reges constituti.* Id. *Nos in omni munere fungendo summam adhibebimus diligentiam.* Justin. *Cujus urbis potiundæ cupido eum cepit.*

Not. 1. In his, gerundivi idem casus manet qui gerundii, servato tamen genere et numero accusativi: ut, in exemplis allatis.

Not. 2. Interdum, licet rariùs, gerundiis, sequente accusativo, auctores utuntur: ut, Lucret. *Æternas quoniàm pœnas in morte timendum.* Liv. *Ætoli consilium ceperunt Lacedæmonem occupandi.* Plaut. *Ee nos lavando operam dederunt.* Cic. *Neque res ulla, quæ ad placandum Deos pertineret, prætermissa est.* Varro, *In supponendo ova observant ut sint imparia.*

Not. 3. Gerundia plerumque activè significant: interdum tamen passivè accipi videntur: ut, Justin. *Athenas erudiendi gratiâ missus,* i. e. *ut erudiretur.* Plin. *Aqua bituminata aut nitrosa utilis est bibendo,* i. e. *quæ bibatur.* Sall. *Cum ipse ad imperandum Tisidium vocaretur,* i. e. *ut ipsi imperaretur.* Quinct. *Memoria excolendo, sicut alia omnia, augetur,* i. e. *dum excolitur.*

De particulari SUPINORUM *constructione.*

1. *Prioris in* UM.

50. Verbis quæ motum signant prius adde Supinum.

Supinum in UM ponitur post verbum motûs: ut, Ovid. *Spectatum veniunt, veniunt spectentur ut ipsæ.* Sall. *Dum paucis scelestis parcunt, bonos omnes perditum eunt.* Ter. *In Asiam ad Regem militatum abiit.*

Not. 1. Ex hoc supino et verbo IRI necessariâ periphrasi conficitur futurum infinitivi passivi: quod proinde verborum passivorum more ablativum cum A vel AB recipit: ut, Cic. *Brutum, ut scribis, visum iri à me puto.* Id. *Addit etiam se priùs occisum iri ab eo, quàm me violatum iri.*

Not. 2. Exponitur hoc supinum per UT et verbum finitum: *Spectatum veniunt,* h. e. *ut spectent.* At cum verbo IRI interpretamur passivè: ut, Ter. *Postquam audierat non datum iri filio suo uxorem,* h. e. *fore ut uxor non daretur*

Not. 3 Multis aliis modis supinum hoc variari potest. Ex gr. hanc formulam, *Venit oratum opem,* sic præterea licet commutare: (1.) *Venit opem orandi causâ.* (2.) *Venit opis orandæ causâ.* (3.) *Venit ad orandum opem* (4.) *Venit ad orandam opem.* (5.) *Venit opi orandæ.* (6.) *Venit opem oraturus.* (7.) *Venit qui opem oret.* (8.) *Venit opem orare.* Sed ex his variandi modis, secundus, quartus, et sextus ornatiores sunt et usitatiores: ceteri rariores: octavus Poëtarum fere proprius est.

2. *Posterioris in* U.

51. At sibi posterius præmitti mobile gaudet.

Supinum in U ponitur post nomen adjectivum: ut, Cic. *Difficile dictu est, quantopere conciliet animos hominum comitas affabilitasque sermonis.* Id. *Quod optimum factu videbitur, facies.* Juv. *Nil dictu fœdum visuque hæc limina tangat, Intrà quæ puer est.*

Not. 1. Subjicitur et hoc supinum substantivis, *fas, nefas,* et *opus:* ut,

Cic *Humanus animus cum alio nullo, nisi cum ipso Deo, si hoc fas est dictu, comparari potest.* Id. *Nefas est dictu miseram fuisse talem senectutem.* Id. *Si non longius quàm quod scitu opus est, in narrando procedetur.*

NOT 2. Sequitur etiam et verba motum è loco significantia : ut, Plaut. *Hunc obsonatu redeo.* Cato, *Primus cubitu surgat* [villicus,] *postremus cubitum eat* Stat. *At nunc venatu rediturum in limine primo Opperiens*, &c.

NOT. 3. Exponi vel variari potest, (1.) Per infinitivum · ut, Val. Max. *Ardua imitatu, ceterùm cognosci utilia.* (2.) Per gerundium in DUM cum AD : ut, Cic. *Hæc ad judicandum sunt facillima.* (3.) Per verbalia : ut, Cic. *Quod in rebus honestis et cognitione dignis operæ ponetur, id jure laudabitur.*

§ 4. DE CONSTRUCTIONE CIRCUMSTANTIARUM.

HÆ Circumstantiæ, quæ diversam, in oratione, casuum constructionem parere videntur, sunt quinque. 1. CAUSA, propter quam res fit. 2. MODUS, quo fit. 3. INSTRUMENTUM, quîcum fit. 4. LOCUS. 5. TEMPUS. Suntque tam verbis quàm nominibus communes.

1. CAUSA. 2. MODUS. 3. INSTRUMENTUM.

52. Causa, modusque petunt simul instrumentaque sextum.

Causa, modus, et instrumentum, ponuntur in ablativo, omissâ præpositione.

1. CAUSA : ut, Hor. *Oderunt peccare boni virtutis amore.* Ter. *Homini illicò lacrymæ cadunt, quasi puero, gaudio.* Auct. ad Herenn. *Animus defatigatus multitudine verborum.*

2. MODUS : ut, Plaut: *Virtute ambire oportet non favitoribus.* Ovid. *Nec facile est æquâ commoda mente pati.* P. Syr. *Nimiùm altercando veritas amittitur.*

3. INSTRUMENTUM : ut, Hor. *Naturam expellas furcâ ; tamen usque recurret.* Cic. *Cæsus est virgis Athenagoras, qui in fame frumentum exportare erat ausus.* Virg. *Si Pergama dextrâ Defendi possent, etiam hâc defensa fuissent.*

NOT. 1. *Causa* dignoscitur, quærendo per CUR vel QUARE ? *Modus*, quærendo per QUOMODO ? *Instrumentum* denique, per QUOCUM ?

NOT. 2. *Causæ* nonnunquam additur præpositio : (1.) In accusativo, PER vel PROPTER : ut, Ovid. *Sæpe per has* [lacrymas] *flecti Principis ira solet.* Cic. *Qui legibus non propter metum paret, sed quia id salutare maximè judicat.* (2.) In ablativo, DE, E, EX, vel PRÆ : ut, Cic. *Id nisi gravi de causa non fecisset.* Id. *Cùm è via languerem.* Id. *Demetrius Phalereus ex doctrina nobilis et clarus.* Id. *Nec loqui præ mœrore potuit.*

NOT. 3. *Modus* etiam sæpe recipit præpositionem CUM : ut,

Cic. *Semper magno cum metu dicere incipio.* Interdum DE, EX, aut PER: ut Virg. *Solito maturum de more locuta est.* Plaut. *Benè obsonavi, atque ex mea sententia.* Cic. *Quod adoptus est per scelus, id per luxuriam effundit atque consumit.*

NOT. 4. *Instrumentum* vix unquam præpositionem CUM admittit? ut, *Vulnerare aliquem gladio, Conficere cervum sagittis*; non, *cum gladio, cum sagittis.*

✠ Apud poëtas tamen A vel AB ei interdum adjicitur: ut, Ovid *Pectora trajectus Lynceo Castor ab ense.* Id *Hi jaculo pisces, illi capiuntur ab hamo.* Id *Absens flammâ Maleagros ab illa Uritur.*

NOT. 5. Ab *ablativo* autem *instrumenti* accuratè distinguendus est *ablativus* COMITATUS; cui frequentiùs additur præpositio CUM: ut, Cic. *Desinant obsidere cum gladiis curiam.* Id. *Ut Vettius in foro cum pugione, et item servi ejus comprehenderentur cum telis.* Id. *Ut in Cæcinam advenientem cum ferro invaderet.*

NOT. 6. Ad *modum* referri potest ADJUNCTUM, ad *causam* MATERIA. * *Adjunctum:* ut, Cic. *Floruit cùm acumine ingenii tum admirabili quodam lepore dicendi* Id. *Scipio omnes sale facetiisque superabat.* Cæs. *Famâ nobiles potentesque bello.* * *Materia:* ut, Liv. *Capitolium saxo quadrato substructum.* Virg. *Ære cavo clypeus.* Id. *Solidoque adamante columnæ*

✠ Ex his autem *adjunctum* nonnunquam, *materia* longè frequentiùs præpositionem recipit: ut, Ter. *Olet unguenta? de meo.* Cic. *Interea cum Musis nos delectabimus.* Senec. *Et de triumpho picta Barbarico chlamys.* * Cic. *Pocula ex auro.* Id. *Candelabrum factum è gemmis.* Virg. *Templum de marmore.* Cæs. *Naves totæ factæ ex robore.*

4. LOCUS.

Loci constructio ad quatuor Questiones reduci potest. 1. UBI? sive locus in quo quid fit. 2. QUO? sive locus ad quem tendit. 3. UNDE? sive locus à quo venit. 4. QUA? sive locus per quem ad alium locum transit.

UBI.

53. Oppida da patrio, per UBI si quæstio fiat:
Militiæ, belli, quibus adjiciantur, *humique.*
Sin autem terni flexûs, numerive secundi
Oppida sint, solo dabitur responsio sexto.

I. Nomen oppidi ponitur in genitivo, cum quæstio sit per UBI? ut, Hor. *Romæ nutriri mihi contigit atque doceri.* Ter. *Is habitat Mileti.* Cic. *Dionysius Tyrannus Syracusis expulsus Corinthi pueros docebat.*

II. Si verò sit tertiæ declinationis, aut pluralis numeri, in ablativo effertur: ut, Hor. *Romæ Tibur amem ventosus Tibure Romam.* Cic. *Alexander paucis post diebus Babylone mortuus est.* Id. *Phillippus Neapoli est, Lentulus Puteolis.* Juv. *Quoniam Delphis oracula cessant.*

III. Hæc appellativa, *Humi, militiæ, belli,* [ut et *domi,* de quo

postea] ponuntur etiam in genitivo, cùm quæstio est per UBI: ut, Virg. *Qui legitis flores, et humi nascentia fraga.* Ter. *Unà semper militiæ et domi fuimus.* Cic. *Quibuscunque rebus vel belli vel domi poterunt, rempublicam augeant.*

NOT. Inveniuntur, sed rariùs, oppidorum nomina primæ et secundæ in ablativo prolata: ut, Vet. Inscript. *Educatus Julià Emonâ;* pro *Juliæ Emonæ.* Justin. *Rex Tyro decedit;* pro, *Tyri.*

QUO.

54. Quæstio si per QUO fuerit, dabis oppida quarto.

Cùm quæstio sit per QUO, nomen oppidi in accusativo regitur: ut, Cic. *Epistolas Catinam, Tauromenium, Syracusas commodiùs mittere potero.* Id. *Regulus Carthaginem rediit.* Liv. *Capuam flectit iter luxuriantem longâ felicitate atque indulgentiâ fortunæ.*

UNDE *et* QUA.

55. Responde sexto, si QUA, sive UNDE rogâris.

Si quæratur per UNDE vel QUA, nomen oppidi ponitur in ablativo: ut, Cic. *Accepi Româ fasciculum literarum.* Id. *Servium discessisse Athenis molestè tuli.* * Id. *Iter Laodiceâ faciebam cùm has literas dabam.*

NOT. Cum quæritur per QUA, frequentiùs additur, ad vitandam ambiguitatem, præpositio PER: ut, Nep. *Cùm iter per Thebas faceret.* Plin. *Proconsul provinciam Bæticam per Ticinum est petiturus.*

DOMUS *et* RUS.

56. Syntaxis RUS atque DOMUS par nectit et urbes.

DOMUS et RUS eodem modo quo oppidorum nomina construuntur: ut,

UBI? Ter. *Ego domi ero, si quid me voles.* Ovid. *Resque domi gestas, et mea bella cano.* Hor *Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum.* Ter. *Ruri ferè se continebat.*

QUO? Virg. *Ite domum saturæ, venit Hesperus, ite capellæ.* Cic. *Cùm rus ex urbe, tanquam è vinculis, evolavissent.*

UNDE? Nep. *Nuncius ei domo venit.* Ter. *Video rure redeuntem senem.*

NOT. [1.] *Domi* non recipit adjectiva, præterquam ista, *Meæ, tuæ, suæ, nostræ, vestræ, alienæ:* ut, Cic. *Apud eum sic fui, tanquam domi meæ.* Id. *Diodotus Stoicus, cæcus, multos annos domi nostræ vixit.* Id. *Nonne mavis sine periculo domi tuæ esse, quàm cum periculo alienæ?*

NOT 2. Cum aliis adjectivis, pro *domi, domo* utimur, sæpiùs additâ, nonnunquam et intellectâ præpositione IN. Sic, *In domo paternâ, in domo regiâ,* dicendum; non *domi paternæ, domi regiæ.* Ter. *Meretrix et mater*

familiis una in domo. Ovid. *Sustinet in viduâ tristia signa domo.* * Id. *Ipsa domo viduâ votis operata pudicis Torqueor.* Cic. *Clamor interea fit totâ domo.*

Not. 3. Sequente genitivo possessoris, vel *domi* vel *in domo* dicere licet: ut, Cic. *Clodius deprehensus est domi Cæsaris.* Id. *Qui* [Clodius] *cùm in domo Cæsaris quondam unus vir fuerit.*

Not. 4. Sic in quæstione motûs ad locum, cum possessivis *meus, tuus, suus,* &c. vel sequente genitivo, præpositio exprimi vel supprimi potest: ut, Cic. *Rectà à porta domum meam venisse: neque hoc admiror, quòd non ad tuam potiùs, sed illud, quòd non ad suam.* Id. *Nihil domum suam intulit.* Id. *In Chelidonis domum præturam tuam detulisti.* Id. *Cum prima luce Pomponii domum venisse dicitur.* * Cum aliis adjectivis præpositio ferè semper exprimitur: ut, Cic. *Omnes ad eam domum, in qua iste diversabatur, profecti sunt.* Ter. *Si in domum meretriciam deducar.*

Not. 5. *Domos*, in accusativo plurali, cum prædictis possessivis absque præpositione plerumque construitur: ut, Sall. *Alius alium domos suas invitant.* Liv. *Tantus terror Tarquinium atque Etruscos incessit, ut ambo exercitus suas quisque abirent domos.* * Cum aliis adjectivis præpositio ferè additur: ut, Hirt. *Quibus aqua in privatas domos inducitur.* Ovid. *Inque domos superas scandere cura fuit.*

Not. 6. At *rura* plurale præpositionem semper postulat: ut, Varro, *Quæ inducuntur in rura, ut oves et armenta.* Liv. *Jam ubi vos dilapsi domos, et in rura vestra eritis.*

Quibus LOCORUM *nominibus præpositio addenda sit.*

57. Præpositura tamen, neque raró, cernitur addi
Urbibus. Hanc autem regio, provincia, villa,
Et loca non memorata priùs, prope semper amârunt.

I. Nomina oppidorum sæpissimè præpositionibus expressis construuntur: ut,

Ubi? Plaut. *Qui nunc in Ephesio est, Ephesiis carissimus.* Cic. *Navis et in Cajeta parata est nobis et Brundisii.*

Quo? Plaut. *Postquam hinc in Ephesum abii.* Cic. *Adolescentulus miles profectus sum ad Capuam, quintoque anno post ad Tarentum Quæstor.*

Unde? Plaut. *Ex Epheso huc ad meum sodalem literas misi.* Cic. *A Brundisio nulla adhuc fama venerat.*

Not. 1. In primis hoc fit cùm adjectiva vel appellativa accedunt: ut, Plin. *In Hispali oppido.* Propert. *Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas.* Sall. *Ad Cirtam oppidum iter constituunt.* Mart. *Hæc de vitifera venisse picata Vienna.*

Not. 2. Appellativis etiam *domus* et *rus* præpositiones adduntur: ut, Plin. *Ille in domo mea sæpe convaluit.* Sall. *Ille eos in domum Decimi Bruti perducit.* Liv. *Classe, quâ advecti ab domo fuerant, multum potu re.* Ascon. *Qui forte ex rure in urbem revertebatur.* Liv. *Ploratus mulierum ex privatis domibus exaudiebatur.* Vid. notas reg. præced.

Not. 3. Cùm aliquid, non in loco ipso, sed in ejus vicinia fieri significa-

tur, præpositiones AD vel APUD semper adduntur: ut, Cæs. *Dum hæc ad Ilerdam geruntur.* Cic. *Conchas et umbilicos ad Cajetam et ad Lucrinum legere.* Virg. *Prima quod ad Trojam pro caris gesserat Argis.* Cic. *Nos apud Alyziam unum diem commorati sumus.* Id. *Cum quinque cohortes apud Philomelium consedissent.* Sall. *Dum apud Zamam sic certatur.*

II. Nominibus regionum, provinciarum, villarum et aliorum locorum non dictis præpositio semper additur: ut,

UBI? Cic. *Promitto tibi, si valebit, tegulam illum in Italia nullam relicturum.* Ter. *In Lemno uxorem duxit.* Cic. *Pueri in Formiano videntur hyematuri.* Virg. *Lucus in urbe fuit mediâ.*

QUO? Cic. *Nobis iter est in Asiam.* Id. *Te in Epirum salvum venisse vehementer gaudeo.* Id. *Si Annibal ad portas venisset.*

UNDE? Curt. *Ab Europa petis Asiam; ex Asia transis in Europam.* Cic. *Ad te de Gyaro dedi literas.* Ter. *Ex urbe in rus habitatum migres.*

QUA? Cic. *Iter in Ciliciam facio per Cappadociam.* V. Max. *Per totum terrarum orbem manavit.* Virg. *Saxa per et scopulos et depressas convalles.*

NOT. Aliquando his nominibus præpositio subtrahitur: ut,

UBI? V. Max. *Duos egregiæ indolis filios suos à Gabinianis militibus Ægypti cæsos cognovit.* Cæs. *Cæsar cum audîsset Pompeium Cypri visum.* Sall. *Romæ Numidiæ que facinora ejus memorat.*

QUO? Cic. *Inde Sardiniam cum classe venit.* Nep. *Pausaniam cum classe Cyprum atque Hellespontum miserunt.* Liv. *Navigare Ægyptum pergit.*

UNDE? Liv. *Literæ deinde Macedoniâ allatæ.* Tac. *Germanicus Ægypto remeans.* Suet. *Ut Judeâ profecti rerum potirentur.*

QUA? Cic. *Nunc totâ Asiâ vagatur.* Hor. *Ibam fortè viâ sacrâ.* Liv. *Seu terrâ, seu mari, obviam eundum hosti foret.*

APPENDIX.

1. PETO, in significatione proficiscendi, cum quovis loci nomine, respuit præpositionem: ut, Ovid. *Lacedæmona classe petebat.* Curt. *Ægyptum petere decrevit.* Cic. *Grues loca calidiora petentes maria transmittunt.*
2. Adverbium VERSUS locorum nominibus semper postponitur, additâ nonnunquam, at sæpiùs demptâ præpositione AD vel IN: ut, Cæs. *Ad Oceanum versus proficisci jubet.* Cic. *In Italiam versus navigaturus erat.* Liv. *In lapide ad meridiem versus consedit.* * Cic. *Cùm Arretium versus castra movisset.* Id. *Amanum versus profecti sumus.*
3. Adverbium USQUE nominibus cùm ad locum, tum de loco significantibus, nunc cum præpositionibus AD, A, AB, E, EX, DE, nunc sine iis adjicitur: ut, Cic. *Usque ad Numantiam misit.* Id. *Usque Ennam profecti sunt.* Plin. *Te ab Hispania usque exciverat.* Plaut. *Usque è Persia.* Ter. *Ex Æthiopia est usque hæc.* Cic. *Non accepit à civibus suis, sed usque Tmolo petivit.*

De SPATIO. *sive* DISTANTIA *loci.*

58. Vult quartum sextumve loci distantia casum.

Distantia unius loci ab alio ponitur in accusativo, interdum et in ablativo. Accus. ut, Cic. *Cùm abessem ab Amano iter unius*

diei. Id. *Is locus est citra Leucadem stadia centum viginti.* Id. *Negat unquam se à te pedem discessisse.* Abl. ut, Cic. *Ventidius bidui spatio abest ab eo.* Cæs. *Certior factus est, Ariovisti copias à nostris millibus passuum quatuor et viginti abesse.*

Not. 1. Interdum alterum substantivum, quo spatium itineris significatur, per Ellipsin supprimitur: ut, Cic. *Nos in castra properabamus, quæ aberant bidui.* Id. *Ab Autronio et cæteris quatridui:* supple, *spatium, iter, viam;* vel *spatio, itinere, viâ.*

Not. 2. Quando locus ubi quid factum sit, per nomen distantiæ exprimitur, vel solo ablativo utendum: ut, Cæs. *Eòdem castra promovit, et millibus passuum sex à Cæsaris castris sub monte consedit.* Id. *Millibus passuum duobus ultra eum castra fecit.* Vel accusativo cum præpositione AD: ut, Cic. *Cùm plebes prope ripam Anienis ad tertium milliarium consedisset.* Nep. *Sepultus est ad quintum lapidem.*

Not. 3. Excessus mensuræ vel distantiæ solo ablativo ponitur: ut, *Hoc lignum excedit illud digito. Britanniæ longitudo ejus latitudinem ducentis quadraginta milliaribus superat.*

5. TEMPUS.

59. Tempus amat sextum, quoties per QUANDO rogatur:
Quamdudum sed QUAMQUE DIU cùm quæritur, illud
Aptiùs in quarto pones, quandoque Latino.

I. Tempus ponitur in Ablativo cùm quæstio fit per QUANDO: ut, Plin. *Nemo mortalium omnibus horis sapit.* Martial. *Temporibusque malis ausus es esse bonus.* Ovid. *Mense malas Majo nubere vulgus ait.*

Item, cùm per QUANTO TEMPORE, vel INTRA QUANTUM TEMPUS quæri potest: ut, Cic. *Quatuor Tragœdias sexdecim diebus absolvisse cùm scribas.* Id. *Quidquid est, biduo sciemus.* Id. *Clodius respondit triduo illum, ad summum quatriduo, periturum.*

Not. [1.] Ablativo haud rarò adduntur præpositiones IN vel DE: ut, Ter. *In tempore ad eam veni.* Cic. *Hæc ad te in præsenti scripsi.* Gell. *Hoc quoque venisse usu Romæ comperi, feminam in undecimo mense post mariti mortem peperisse.* Hor. *Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones.* Cæs. *De quarta vigilia profectus est.* * Item, Cic. *Ego, si semper haberem cui darem, vel ternas in hora darem.* Plaut. *Quos* [nummos] *tibi continuò reponam in hoc triduo.* Ter. *Ferè in diebus paucis, quibus hæc acta sunt, Chrysis vicina hæc moritur.*

Not. 2. Adhibetur nonnunquam et accusativus, cum præpositionibus AD, PER, vel INTRA: ut, Cic. *Nos hîc te ad mensem Januarium exspectamus.* Id. *Præsto fuit ad horam destinatam.* Suet. *Ad Kalendas Græcas soluturos ait.* * Cic. *Duo fuerunt per idem tempus dissimiles inter se.* Id. *Te penitus rogo, ne te tam longæ viæ per hyemem committas.* * Liv. *Lucretius Consul intra paucos dies moritur.* V. Max. *Intra annum exstincti sunt.*

Not. 3. Si addatur ABHINC, tam accusativo, quàm ablativo, absque præpositione, uti licet: ut, Plaut. *Hoc factum est ferme abhinc biennium.* Cic. *Horum pater abhinc duo et viginti annos est mortuus.* Plaut. *Qui abhinc sexaginta annis occisus foret.* Cic. *Quo tempore? Abhinc annis quatuor.*

Not. 4. Figuratæ locutiones sunt istæ, Cic. *Profectus est id temporis.* Ter. *Ego isthuc ætatis non amori operam dabam.* Suet. *Quare nunquam postea se publico illud horæ commisit;* pro, *eo tempore, isthac ætate, illâ horâ.*

II. Cùm quæstio sit per QUAMDIU [vel QUAMDUDUM] tempus ponitur in accusativo vel ablativo; sed sæpiùs accusativo. Accus. ut, Cic. *Annos septuaginta vixit Ennius.* Suet. *Non ampliùs, cùm plurimum, quàm septem horas dormiebat.* Virg. *Noctes atque dies patet atri janua Ditis.* Ablat. ut, Liv. *Quatuor horis neutrò inclinata est pugna.* Suet. *Vixit annis viginti novem, imperavit triennio et decem mensibus diebusque octo.* Cæs. *continuato et nocte et die itinere.*

¶ Ad quæstionem QUAMDUDUM respondentia adferuntur hæc et similia, Ter. *Abhinc triennium commigravit huc viciniæ.* Cic. *Comitiis jam abhinc triginta diebus habitis.* Sed de his, in quibus quæstio QUANDO æqualiter locum habet, modò diximus.

Not. [1.] Adjicitur interdum præpositio PER, AD, IN, INTRA, vel INTER: ut, Cic. *Serò resistimus ei, quem per annos decem aluimus contra nos.* Id. *Bestiæ ex se natos amant ad quoddam tempus.* Id. *Habebit Senatus in hunc annum quem sequatur.* Cæs. *Invicti Germani, qui intra annos quatuordecim tectum non subierint.* Cic. *Quæ inter decem annos nefariè flagitioseque facta sunt.*

Not. 2. Observandæ sunt, ritèque supplendæ, ad tempus pertinentes hæ loquendi formulæ. * Cic. *Annos natus unum et viginti;* supple, *ante.* * Curt. *Tyrus septimo mense, quàm oppugnari cœpta erat, capta est;* i. e. *postquam.* * Cic *Lacedæmonii septingentos jam annos ampliùs unis moribus et nunquam mutatis legibus vivunt;* supple, *quàm per.* Nep. *Minus diebus triginta in Asiam reversus est;* supple, *quàm in.* Plaut. *Hanc domum jam multos annos est cum possideo.* Id. *Hic leno nondum sex menses Megaribus huc est cum commigravit:* plena sententia est, *Jam ante multos annos est, cum possideo,* &c. *Nondum ante sex menses factum est, cum leno,* &c. * Gell. *Ut Carthaginienses quotquot annis populo Romano darent certum pondus argenti.* Cic. *Siculi quot-annis tributa conferant;* i. e. *tot annis quot* vel *quotquot sunt.* Sic, *Quot-mensibus,* ap. Caton. et Vitruv. *quot-calendis* ap. Plaut.

De ABLATIVO ABSOLUTO.

60. Fixum Participi junctum, quæ nulla gubernat
Dictio, da sexto, vocitant quem lege solutum.

Substantivum cum participio, quorum casus à nulla alia dictione pendet, ponuntur in ablativo absoluto: ut, Cic. *Dominante libidine, temperantiæ nullus est locus.* Ovid. *Quas Hector sensurus erat, poscente magistro, Verberibus jussas præbuit ille manus,* sc. *Achilles.* Tac. *Pereunte obsequio, etiam imperium intercidit.* Cic.

Oppreſſâ libertate patriæ, nihil est quod ſperemus amplius. Id. *Nobilium vitâ victuque mutato, mores mutari civitatum puto.*

Not. 1. Frequenter intelligitur participium ENTE vel EXISTENTE, adjuncto alio nomine vel pronomine : ut, Plaut. *Mirum est lolio victitare te, tam vili tritico ;* ſupple, *existente.* Ovid. *Jamque cinis, vivis fratribus, Hector erat ;* ſupple, *existentibus.* Sic, Plaut. *Me ſuaſore atque impulſore hoc factum.* Cic. *Silvam tu Scantiam vendas, nobis Conſulibus, atque hoc ſenatu ?* Sic, Virg. *Rege Latino.* Hor. *Jove æquo.* Item, *Fatis auctoribus, Deo duce, Comite Fortunâ, Invitâ Minervâ, Me ignaro, Cœlo ſereno, Aſperâ hyeme ;* et ſimilia.

Not. 2. Aliquando ſolum adeſt participium : ut, Cæſ. *Expoſito quid iniquitas loci poſſet.* Liv. *Inde ad Pellinam est progreſſus ; nondum comperto quam regionem hostes petîſſent.* Id. *Ibi permiſſo, ceu dicere priùs, ſeu audire mallet, ita cœpit tyrannus.* Hor. *Excepto quòd non ſimul eſſes, cætera lætus.* In his autem vel ſubaudiendum *negotio,* vel defectum nominis ſupplet reliqua oratio.

Not. 3. Ad Archaiſmum referendæ ſunt ſingulares hæ anomaliæ. Plaut. *Nobis præſente* Ter. *Abſente nobis.* Pomponius ap. Non. *Præſente teſtibus ;* pro, *præſentibus, abſentibus.*

Not. 4. Reſolvitur hic ablativus in nominativum cum verbo indicativi vel ſubjunctivi modi, additâ particulâ, *cum, dum, quando, postquam, ſi, quoniam,* aut ſimili : ut, Cic. *Pythagoras Superbo regnante in Italiam venit ;* i. e. *cum, dum, vel quando Superbus regnabat.* Juv. *Quandoquidem accepto claudenda est janua damno ;* i. e. *postquam damnum acceptum est.* Hor. *Nil deſperandum Teucro duce et auſpice Teucro ;* i. e. *ſi* vel *quoniam Teucer ſit dux.* Cic. *Nondum liberâ civitate ;* i. e. *quamvis nondum libera eſſet civitas.*

Not. 5. Hic Ablativus, quamvis abſolutus in ſpeciem videatur, re tamen verâ ab aliqua præpoſitione intellecta, regitur, veluti, SUB, CUM, A vel AB ; quæ etiam interdum exprimi videntur : ut, Virg. *Sole ſub ardente.* Mart. *Sub principe Nerva.* V. Max. *Sub Cælio auctore.* Cato, *Cum Diis volentibus.* Liv. *Cum Diis benè juvantibus arma capite.* Lucan. *Moremque ſiniſtrum Sacrorum Druidæ poſitis repetîſtis ab armis.*

Not. 6. Ablativo abſoluto communiter locus eſt, cum duo orationis membra diverſæ ſunt rei vel perſonæ : ut, Ovid. *Et fugiunt, freno non remorante, dies.* Id. *Me duce, carpe viam.* Ubi diverſæ res ſive perſonæ ſunt, *dies* et *frenum ; Ego* et *Tu.* * Aliter in eodem caſu ponuntur : ut, Cic. *Iens in Pompejanum benè manè hæc ſcripſi.* Senec. *Interrogati incolæ non patiuntur errare.* Ubi, *me eunte ; interrogatis incolis,* vix dixerim.

☩ Interdum tamen, licet rariùs, Auctores ablativo abſoluto utuntur, cùm is et nominativus verbi ejuſdem ſunt perſonæ : ut, Ovid. *Me duce ad hunc voti finem, me milite, veni.* Lucan. *Lætos fecit ſe Conſule faſces.* Senec. *Populo ſpectante fieri credam, quicquid me conſcio faciam.*

SECTIO TERTIA.

DE CONSTRUCTIONE VOCUM INDECLINABILIUM.

I. *CONSTRUCTIO ADVERBIORUM.*

ADVERBIORUM constructio dividi potest in CONVENIENTIAM et REGIMEN. *Convenientia* autem duplex est: vel GENERALIS, sive quæ in pluribus vocum classibus; vel SPECIALIS, sive quæ in certa classe, locum habet.

De convenientia ADVERBIORUM *generali.*

61. Nominibus, verbis, et participantibus adde,
Et sibi, pro vario possunt Adverbia sensu.

Adverbia plurimùm verbis junguntur, et eorum participiis: sæpe etiam nominibus, interdum et aliis adverbiis, adjiciuntur.

1. Verbis: ut, Plaut. *Bonis quod benè fit, haud perit.* Cic. *Malè parta, malè dilabuntur.* Id. *Omnia humana placatè et moderatè feramus.*

2. Participiis: ut, *Fortiter pugnans; Graviter sauciatus.* Plaut. *Benè re gestâ salvus redeo.* Ovid. *Tam bona constanter præda tenenda fuit.*

3. Nominibus: Sæpiùs quidem adjectivis: ut, Ter. *Vir apprimè nobilis.* Cic. *Insigniter impudens.* Id. *Servus egregiè fidelis.* Rariùs substantivis: ut, Cic. *Homerus planè orator.* Quinctil. *Mollis et parùm viri signa.* Liv. *Admodùm puella.*

4. Aliis adverbiis: ut, Ter. *minus multò audacter, quàm nunc lædit, læderet.* Cato. *Sat citò, si sat benè.* Cic. *Tu verò Platonem nec nimis valdè unquam, nec nimis sæpè laudaveris.*

De convenientia ADVERBIORUM *speciali.*

Ea duas habet partes. Prima de iis adverbiis agit, quæ cum *certo comparationis gradu*: Altera de iis, quæ cum *certo verbi modo*, construi solent.

1. *Quæ quibus comparationis gradibus* ADVERBIA *jungantur.*

1. Hæc adverbia intendendi, *Apprimè, admodum, vehementer, maximè, perquam, valdè, oppidò*, et alia id genus, ferè *positivis* junguntur: ut, Cic. *Utrique nostrûm gratum admodum feceris.* Id. *Quod mihi quidem perquam puerile videri solet.* Id. *Præterquam oppidò pauci.*

2. TAM et QUAM *positiva* frequentissimè, *superlativa* rariùs, *comparativa* rarissimè copulant: ut, Cic. *Nemo orator tam multa, ne in Græco quidem otio, scripsit, quàm multa sunt nostra.* Et sic passim. * Sall. *Quàm quisque pessimè fecit, tam maximè tutus est.* Cato. *Quàm plurimùm brassicam ederit, tam citissimè sanus fiet.* Varro, *Quàm paucissimos reliqueris, tam optimi in alendo fient.* * Cic. *Per dexteram te istam oro, non tam in bellis et in præliis, quàm in promissis et fide firmiorem.*

3. QUAM, cùm admirationi, commiserationi, vel interrogationi cum admiratione permistæ, servit, *positivis* jungitur: ut, Ovid. *Heu quàm difficilè est, crimen non prodere vultu!* Cic. *Quàm multa, quæ nostrâ causâ nunquam faceremus, facimus causâ amicorum?* * Item, cùm pro *quantum* accipitur: ut, Cic. *Quàm sint morosi qui amant, vel ex hoc intelligi potest.* Ter. *Patrem novisti ad has res quàm sit perspicax.*

4. At QUAM, pro QUANTUM, sequente verbo POSSUM, *superlativis* ferè adhæret: ut, Sall. *Jugurtha quàm maximas potest copias armat.* Cic. *Aves cubilia sibi nidosque construunt, eosque quàm possunt mollissimè substernunt.*

5. QUAM, pro VALDE, *superlativis* elegantissimè adjungitur: ut, Cic. *Utatur verbis quàm usitatissimis, translationibus quàm mollissimis.* Id. *Vehementer te rogo, ut cures, ut ex hac commendatione mihi Cuspius quàm maximas, quàm primùm, quàm sæpissimè gratias agat.*

6. Adverbia vel adverbialiter posita in UM, *Parùm, multùm, nimiùm, tantùm, quantùm, aliquantùm,* sæpiùs *positivis* copulantur: ut, Cic. *Quæ de fratre meo scribis, sunt parùm firma.* Id. *Socer hujus vir multùm bonus est.* Id. *In rebus apertissimis nimiùm longi sumus.* * Interdum et comparativus: ut, Val. Max. *Quantùm domo inferior, tantùm gloriâ superior evasit.* Liv. *Forma viri aliquantùm amplior humanâ.* Plin. *Nuces juglandes multùm pineis minores.*

7. Adverbia vel adverbialiter posita in O, *Paulò, nimiò, aliquantò, eò, quò, hòc, impendiò, nihilò, comparativis* ferè semper junguntur: ut, Cic. *Valeo, sicut soleo, paulò tamen etiam deteriùs, quàm soleo.* Id. *Quarum rerum eò gravior est dolor, quò culpa major.* Ter. *Impendiò magis gaudebat animus mihi.* ¶ *Tanto, quanto, multo,* tam *comparativis* quàm *superlativis* copulantur: ut, Juv. *Omne animi vitium tanto conspectius in se Crimen habet, quanto major qui peccat habetur.* Senec. *Multo potentiùs, et longè disertiùs.* Catull. *Tanto pessimus omnium Poëta, Quanto tu optimus omnium patronus.* Cic. *Conspectus vester multò jucundissimus.*

8. LONGE frequentiùs *superlativis*, interdum *comparativis*, raró *positivis* adjicitur: ut, Cic. *Longè omnium in dicendo gravissimus et eloquentissimus Plato.* Id. *Longè post homines natos improbissimus C. Servilius.* Virg. *At pedibus longè melior Lycus.* Ovid. *Sed longè cunctis longèque potentior illis, Si qua tibi sponsa est.* Apul. *Longè opulentus.* Ulpian. *Longè utile visum est.*

9. FACILE, pro HAUD DUBIE, *superlativo*, aut voci ejus vim habenti, adjungitur: ut, Cic. *Vir ùnus totius Græciæ facilè doctissimus.* Id. *Homo regionis illius virtute, existimatione, nobilitate facilè princeps.* Quinctil. *In affectibus, qui miseratione constant, facilè præcipuus.*

2. *Quæ quibus modis* ADVERBIA *jungantur.*

1. CUM, adverbium temporis, vel *indicativo*, vel *subjunctivo*, sed huic sæpiùs, jungitur: ut, Ter. *Nùnc cùm non queo, æquo animo fero.* Virg. *Cùm faciam vitulâ pro frugibus, ipse venito.* * Ter. *Cùm faciem videas, videtur esse quantivis pretii.* Virg. *Carmina tum meliùs, cùm venerit ipse, canemus.*

2. DUM, de re præsenti nondum perfecta, *indicativo* jungitur: ut, Plaut. *Dum hæc aguntur.* Virg. *Priami dum regna manebant.*

3. DUM et DONEC, pro QUAMDIU, *indicativum* petunt: ut, Cic. *Ægroto, dum anima est, spes esse dicitur.* Ovid. *Donec eris felix, multos numerabis amicos.*

4. DUM et DONEC, pro USQUEDUM, modò *indicativum*, modò *subjunctivum*, adsciscunt: ut, Cic. *Ego in Arcano opperior, dum ista cognosco.* Id. *Ulciscendi vim differant in tempus aliud, dum defervescat ira.* * Virg. *Donec geminam partu dabit Ilia prolem.* Ter. *Haud desinam, donec perfecero hoc.*

5. QUOAD, pro QUAMDIU, QUANTUM, vel QUATENUS, *indicativo* jungitur, vel *subjunctivo*, prout sententia est finita, vel infinita: ut, Cic. *Quoad Catilina fuit in urbe, ejus consiliis obstiti.* Id. *Quoad tibi æquum ac rectum videbitur.* * Id. *Ut, quoad possem et liceret, à senis latere nunquam discederem.* Id. *Mihi Antonius pervenisse videtur, quoad progredi potuerit feri hominis amentia.* ¶ Pro USQUEDUM, vel DONEC, *subjunctivo* frequentiùs additur: ut, Cic. *Thessalonicæ esse statueram, quoad aliquid ad me scriberes.*

6. POSTQUAM, vel POSTEAQUAM, *indicativo* ferè jungitur: ut, Ter. *Is postquam excessit ex ephebis.* Cic. *Posteaquam de medio cursu sum revocatus.*

7. ANTEQUAM, PRIUSQUAM, SIMUL, SIMUL AC, SIMUL ATQUE, SIMUL UT, UBI, pro POSTQUAM, modò *indicativum*, modò *subjunctivum*, admittunt: ut, Cic. *Antequam de incommodis Siciliæ dico.* Id. *Antequam de republica dicam.* Ter. *Omnia experiri certum est, priusquam pereo.* Cic. *Priusquam aggrediar ad causam.* Id. *Simul inflavit tibicen, à perito carmen cognoscitur.* Liv. *Simul portarum claves tradiderimus, Carthaginiensium extemplò Enna erit.* Virg. *Quam simul ac tali persensit peste teneri.* Varro, *Simul ac promiseris minerval, incipiam.* Cic. *Simul atque introductus est, rem confecit.* Hor. *Simul atque adoleverit ætas.* Cic. *Omne animal, simul ut ortum est, et se ipsum et omnes partes suas diligit.* Id. *Ego ad te habebo quod scribam, simul ut videro Curionem.* Virg. *Hæc ubi dicta dedit.* Cic. *Ubi semel quis pejeraverit, ei credi postea non oportet.*

8. NÆ, h. e. PROFECTO, pronominibus ferè præpositum, vel *indicativum* vel *subjunctivum* recipit: ut, Ter. *Næ ego homo sum infelix.* Cic. *Næ tu, si id fecisses, meliùs famæ tuæ consuluisses.*

9. NE, adverbium prohibendi, vel *imperativo* vel *subjunctivo*, et huic elegantiùs, jungitur: ut, Plaut. *Abi, ne jura, satis credo.* Virg. *Ne fugite hospitium, neve ignorate Latinos.* * Ter. *Ne post conferas culpam in me.* Liv. *Ne tot annorum felicitatem in unius horæ dederis discrimen.*

10. QUASI, CEU, TANQUAM, PERINDE, quando similitudinem notant, *indicativo* junguntur: ut, Plaut. *Fuit olim, quasi ego sum, senex.* Virg. *Adversi rupto ceu quondam turbine venti Confligunt.* Ter. *Tanquam Philosophorum habent disciplinæ ex ipsis vocabula.* Cic. *Hæc omnia perinde sunt, ut aguntur.* ¶ Quando autem simulationem vel ironiam significant, *subjunctivum* post se habent: ut, Cic. *Quasi de verbo, non de re, laboretur.* Plin. *Ceu verò nesciam adversus Theophrastum scripsisse etiam feminam.* Juv. *Tanquam feceris ipse aliquid.* Cæs. *Perinde ac satisfacere et fraudata restituere vellent.*

11. Optandi et imprecandi particulæ, UTINAM, O SI, UT, pro UTINAM, *subjunctivum* adsciscunt: ut, Cic. *Utinam ea res ei voluptati sit.* Virg. *O mihi præteritos referat si Jupiter annos.* Ter. *Ut illum dii deæque perdant.*

12. UT, pro POSTQUAM, *indicativum* petit: ut, Ovid. *Ut sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister.* ¶ Item, pro QUAM, vel QUOMODO, cum quadam admiratione: ut, Ter. *Ut falsus animi est!* Plaut. *Ut sæpe summa ingenia in occulto latent!* ¶ Cùm simpliciter similitudinem notat, plerumque *indicativo* jungitur: ut, Plaut. *Ut tute es, item omnes censes esse.* * Interdum *futuro subjunctivi*: ut, Cic. *Ut sementem feceris, ita metes.*

13. QUIN, pro CUR NON, *indicativum* postulat: ut, Cic. *Quin continetis vocem indicem stultitiæ vestræ?* ¶ Pro IMO *indicativum* vel *imperativum* recipit: ut, Ter. *Quin est paratum argentum.* Id. *Quin tu hoc audi.* ¶ Pro UT NON, QUOD NON, vel QUO MINUS, *subjunctivum* petit: ut, Ter. *Nulla tam facilis res, quin difficilis fiet, quum invitus facias.* Cic. *Non quin rectum esset, sed quia*, &c. Id. *Prorsus nihil abest, quin sim miserrimus.*

DE REGIMINE ADVERBIORUM.

62. En, velut ecce, ſibi primum quartumve tulerunt.

En et ecce vel nominativum, vel accuſativum recipiunt: ut, Cic. *En crimen, en cauſa.* Senec. *En Paridis hostem.* Cic. *Ecce nova turba atque rixa.* Id. *Ecce miſerum hominem.*

Not. Hem (pro ecce) ſimiliter cum accuſativo conſtruitur: ut, Ter. *Hem aſtutias.* Id. *Hem Davum tibi.*

63. Temporis, atque loci, quantique adverbia quædam [poſcunt.
Dant patrium: quem nata die quartumve re-

I. Adverbia quædam temporis, loci et quantitatis regunt genitivum.

1. Temporis: *Interea, postea, inde, tunc:* ut, Ter. *Te interea loci cognovi.* Salluſt. *Postea loci Conſul pervenit in oppidum Cirtam.* Lucr. *Inde loci mortalia ſecla creavit.* Juſtin. *Ex gente obſcura tunc temporis.*

2. Loci: *Ubi* et *quò*, cum eorum compoſitis: item, *eò*, *huc*, *huccine*, *unde*, *uſquam*, *nuſquam*, *longè*, *ibidem:* ut, Cic. *Ubi terrarum ſumus!* Plaut. *Non hercle quò hinc nunc gentium aufugiam, ſcio.* Cic. *Ubicunque terrarum et gentium violatum jus civium Romanorum ſit.* Ter. *Immò abeat multò malo quovis gentium.* Tac. *Eò audaciæ provectus est.* Curt. *Huc malorum ventum est.* Perſ. *Huccine rerum venimus?* Plaut. *Unde hæc igitur gentium est?* Id. *Neque mihi libellæ ſpes est uſquam gentium.* Ter. *Fratrem nuſquam invenio gentium.* Cic. *Tu autem abes longè gentium.* Plaut. *Ibidem loci res erit.*

3. Quantitatis: *Abundè affatim, largiter, nimis, quoad, ſatis, parum, minimè:* ut, Suet. *Se jampridem potentiæ gloriæque abundè adeptum.* Plaut. *Tibi divitiarum affatim est.* Id. *Credo illic ineſſe auri et argenti largiter.* Cic. *Nimis inſidiarum ad capiendas aures adhiberi videtur.* Id. *Quoad ejus facere potueris.* Sall. *Satis loquentiæ, ſapientiæ parum.* Ter. *Minimè gentium.*

4. Quibus addi ſolent, *ergô*, pro *causâ*, *inſtar*, *partim:* ut, Cic. *Donari virtutis ergô.* Virg. *Inſtar montis equum——Ædificant.* Ter. *Partim ſui earum exactus, partim vix ſtati.* * Sed hæc verè nomina ſubſtantiva eſſe alibi docuimus.

II. Pridie et postridie (à *die* compoſita) vel genitivum vel accuſativum recipiunt: ut, Cic. *Pridie ejus diei.* Cæſ. *Postridie ejus diei.* Cic. *Pridie quinquatrus.* Id. *Postridie ludos Apol-*

nares. * Sic, *Pridie*, *postridie*, *Kalendas*, *Nonas*, *Idus*; rarò *Kalendarum*, &c.

64. Derivata patrum retinent adverbia casum.

Quædam adverbia derivata regunt casum primitivorum: ut, Cic. *Sed hæc tu meliùs, vel optimè omnium.* Id. *Cùm id sit extremum, congruenter naturæ convenienterque vivere.* Id. *Huic ad urbem venienti tota obviàm civitas processerat.* Colum. *Terram tercoratam minimùm altè pedem in pulvinos redigat.* Pallad. *Altè ribus pedibus.* Sic, *Propiùs urbi* vel *urbem*, *Proximè castris* vel *castra.* Sall. *Ampliùs opinione morabatur.* Martial. *Quisquis plùs usto non sapit, ille sapit.*

II. Constructio Præpositionum.

65. Ad poscit quartum sociis cum præpositutis.

Præpositiones AD, APUD, ANTE, &c. accusativum regunt: ut, Propert. *Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas.* Ter. *Ut apud me præmium esse positum pietati scias.* Ovid. *Non venit ante suum nostra querela diem.* Sic, *Adversus* vel *adversum hostes*, *Cis Euphratem*, *Citra necessitatem*, *Circa* vel *circum forum*, *Contra inimicos*, *Erga amicos*, *Extra terminos*, *Inter fratres*, *Intra privatos parietes*, *Infra tectum*, *Juxta macellum*, *Ob quæstum*, *Propter virtutem*, *Per agros*, *Præter morem et consuetudinem*, *Penes arbitros*, *Post tergum*, *Pone cervicem*, *Secus viam*, *Secundum Regem*, *Supra cælum*, *Trans montem*, *Ultra Indos.*

66. A jungi sexto, reliquis cum fratribus, optat:
Vult TENUS at patrium numeri plerumque secundi.

I. Præpositiones A, AB, ABS, &c. regunt ablativum: ut, Ter. *Rem omnem à principio audies.* Hor. *Nihil est ab omni parte beatum.* Plaut. *Neque me abs tuo conspectu occultabo.* Sic, *Absque causa*, *Cum exercitu*, *Clam patre*, *Coram testibus*, *De lana caprina*, *E foro*, *Ex ædibus*, *Pro clientibus*, *Præ timore*, *Palam omnibus*, *Sine labore*, *Mento tenus.*

II. TENUS, si nomen sit plurale, genitivum ferè postulat: ut, Virg. *Et crurum tenus à mente palearea pendent.* Cic. *Lumborum tenus.* * Interdum et ablativum: ut, Ovid. *Pectoribus tenus.*

67. SUB, SUPER, IN, SUBTER, quartum sextumque gubernant.

Præpositiones IN, SUB, SUPER, et SUBTER, interdum accusativum, interdum ablativum, pro varia significatione, regunt: hoc modo:

1. IN, SUB, et SUPER, cùm motus ad locum ſignificatur, accuſativum poſtulant: ut, Cæſ. *Cæſar in hiberna exercitum deduxit, ipſe in citeriorem Galliam profectus est.* Virg. *Et nunc magna mei ſub terras ibit imago.* Id. *Danaûm ſuper agmina latè Incidit.*

2. Cùm motus vel quies in loco ſignificatur, IN et SUB regunt ablativum: SUPER vel accuſativum, vel ablativum: ut, Ter. *Ego in portu navigo.* Ovid. *In viduo jaceo ſolus et ipſe toro.* Virg. *Trojæ ſub mœnibus altis Tot nati cecidere Deûm.* Id. *Recubans ſub tegmine fagi.* Liv. *Ad Antiochiam ſuper Mæandrum amnem poſuit castra.* Virg. *Stratoque ſuper diſcumbitur ostro.*

3. SUBTER ferè accuſativum poſcit, ſive motûs, ſive quietis verbis adjungatur: ut, Virg. *Angusti ſubter fastigia tecti Ingentem Ænean duxit.* Cic. *Plato iram in pectore, cupiditatem ſubter præcordia locavit.* Perſ. *Ilia ſubter Cæcum vulnus habes.* * Interdum apud Poëtas ablativum recipit: ut, Virg. *Omnes ferre libet ſubter denſa testudine caſus.*

NOT. 1. Speciatim IN, pro *erga, contra, per, ad, uſque ad, apud, ſuper,* accuſativo jungitur: ut, * Cic. *Amor in patriam.* Id. *Indulgentia in liberos.* * Id. *Ad impietatem in deos, in homines adjunxit injuriam.* * Id. *Creſcit in dies ſingulos hoſtium numerus.* Virg. *Siletur in noctem.* * Ter. *Vereor coram in os te laudare.* Cic. *In legem per vim latam jurare noluerat.* Hor. *Nullius addictus jurare in verba magiſtri.* * Mart. *In lucem ſemper Acerra bibit.* Varro, *Pariunt* [vaccæ] *in annos decem, quædam etiam in plures.* Plin. *Studebat in cœnæ tempus.* * Cic. *Cato ea ſentit quæ non probantur in vulgus.* Tac. *Celebrata in vulgus Celſi ſalus.* * Cic. *In filium quam habebam poteſtatem, eâ uſus ſum.* Hor. *Regum timendorum in proprios greges, Reges in ipſos imperium eſt Jovis.*

¶ Item, cùm diſtributioni vel mutationi inſervit: ut, * Cæſ. *Gallia eſt omnis diviſa in partes tres.* Virg. *Socios partitur in omnes.* Liv. *Cùm quingenos denarios pretium in capita ſtatuiſſent.* * Ovid. *Gorgoneum turpes crinem mutavit in hydros.* Id. *Verſa eſt in cinerem ſoſpite Troja viro.* ¶ Item, cùm *ad ſimilitudinem* ſeu *formam* notat: ut, Virg. *Portus ab Eoo fluctu curvatur in arcum.* Apul. *Lapis Parius in Dianam factus*

NOT. 2. IN, pro INTER, ablativo ferè adjicitur: ut, Cic. *Hoc primùm ſentio, niſi in bonis, amicitiam eſſe non poſſe.* Id. *Peto ut eum complectare, diligas, in tuis habeas.* Liv. *Regio erat in primis Italiæ fertilis.* * Raro accuſativo: ut, Cic. *Homines morte deletos reponere in Deos.*

NOT. 3. IN, nonnunquam, cùm quies ſignificatur, accuſativo jungitur: ut, Cic. *Cùm veſtros portus in prædonum fuiſſe poteſtatem ſciatis.* Liv. *Minutium magiſtrum equitum prope in cuſtodiam habitum.* Sall. *Cùm talem virum in poteſtatem haberet.* * Contrà cùm motus ad locum ſignificatur, ablativo junctum interdum reperitur: ut, Plaut. *Qui intromiſiſti in ædibus quingentos coquos.* Virg. *Rapuitque in fomite flammam.* Pallad. *Pira deinde mittuntur in vaſculo.*

NOT. 4. SUB, cùm ad tempus refertur, ſive cùm pro *circa,* vel *paulò ante,* vel *paulò poſt,* accipitur, accuſativum ferè poſtulat: ut, Cæſ. *Pompeius ſub noctem naves ſolvit,* i. e. *paulò ante.* Cic. *Sub dies feſtos,* i. e. *paulò poſt.* Liv. *Sub idem tempus,* i. e. *circa,* vel *per idem tempus.* * Rariùs ablativum: ut, Plin. *Sub die ludorum.* Suet. *Sub exitu vitæ.*

NOT. 5. SUPER, pro *ultra, præter,* et *inter,* accuſativum petit: ut, * Virg.

Super et Garamantas et Indos Proferet imperium. Sall. *Animum advortit, super gratiam atque pecuniam suam invidiam facti esse.* Tac. *Jam super triginta millia armatorum adspiciebantur.* * Liv. *Punicum exercitum super morbum etiam fames affecit.* Suet. *Super segnitiæ notam, ebrietatis quoque et aleæ infamiam subiit.* * Plin. *De ejus nequitia omnes super cœnam loquebantur.* Curt. *Super mensam.* Id. *Super vinum et epulas*, i. e. *inter cœnandum, inter pocula.*

Not. 6. Super, pro *de*, *pro* vel *ob*, ablativo gaudet: ut, * Cic. *Hac super re scribam ad te.* Virg. *Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.* * Id. *Nec super ipse suâ molitur laude laborem.* Id. *His accensa super*, i. e. *ob hæc.*

68. Casum sæpe suum dat præpositura regendum
Addita composito: quandoque iteratur et ipsa.

I. Præpositio in compositione eundem sæpe casum regit quem extrà: ut, Virg. *Adit oppida pastor.* Sal. *Qui per virtutem soliti erant nobilitatem antevenire.* Ter. *Villam prætereo sciens.* Cæs. *Cæsar omnem equitatum pontem transducit.* * Liv. *Ut absisteret incepto effecerunt.* Suet. *Biennio continuo pedem portâ non extulit.* * Virg. *Prima leves ineunt si quando prælia Parthi.* Id. *Hærent infixi pectore vultus.* Id. *Victorque viros supereminet omnes.* Cic. *Supersedeas hoc labore itineris.*

II. Præpositio cum qua verbum est compositum, sæpe iteratur: ut, Cic. *Qui ad nos intempestivè adeunt, molesti sæpe sunt.* Id. *Nihil non consideratum exibat ex ore.* Id. *Modò enim hoc malum in hanc rempublicam invasit.* Ter. *Nunquam accedo ad te, quin abs te abeam doctior.*

Not. [1.] Hæc structura tum tantùm locum habet, cum præpositio à verbo divelli, ac separatim suo casui præmitti potest: ut, Virg. *Alloquor te*, i. e. *loquor ad te.* Liv. *Classis circumvehitur arcem*, i. e. *vehitur circum arcem.*

Not. 2. Ex his multa sunt, quæ præpositionem iteratam respuunt: ut, *Affari, alloqui, allatrare aliquem*; non, *ad aliquem.* Sic, *Alluere urbem, Accolere flumen, Circumvenire aliquem, Obire legationem, Præterire injuriam*, et *Abdicare se magistratu, Efferre pedem domo, Evertere aliquem omnibus fortunis*, &c.

Not. 3. Rursus alia sunt, quæ solùm cum præpositione, quantum constat, construuntur: ut, *Accurrere ad aliquem, Adhortari ad aliquid, Incidere in morbum*; non, *Accurrere aliquem, adhortari aliquid*, &c. *Quod ad me attinet*; non, *quod me attinet.* Sic, *Avocare à studiis, Avertere ab incepto*, &c.

Not. 4. Multa sunt, quæ præpositionem compositi vel repetunt, vel omittunt: ut, Cic. *Aggredi ad disputationem.* Id. *Aggredi causam.* Liv. *Per mediam hostium aciem perrumpere.* Cic. *Pœnam legum perrumpere.* Id. *Ingredi orationem.* Id. *Ingredi in orationem.* Sic, *Inducere animum*, vel *in animum. Aberrare proposito*, et *à proposito. Abstinere cibo, à scelere. Evadere undis*, Virg. *E manibus*, Liv. *Decedere de suo jure, Decedere provinciâ, viâ*; vel, *de provincia, de via. Expellere, ejicere, exterminare, extrudere, exturbare urbe*, et *ex urbe*, &c.

NOT. 5. Multa denique ſunt, quæ cum dativo, vel aliter, conſtruuntur: ut, *Aſſurgere alicui*, *illacrymari morti alicujus*, *Accedere urbem*, *ad urbem*, *urbi*; *Appropinquare ad portam*, *muro*. *Inſilire in ſcapham*, Plaut. *Inſilire puppim*, Lucan. *puppi*, Id. *Circumdare brachia collo*, *Succumbere oneri*, *Ineſſe rei alicui*, et *in re aliqua*. *Extorquere argentum ab aliquo*, Cic. *ferrum alicui de manibus*, Id.

NOT. 6. Quædam cum præpoſitionibus E vel EX compoſita, vel accuſativum vel ablativum admittunt: ut, Stat. *Campum exire vetat*. Virg. *Quamvis multa meis exiret victima ſeptis*. Plin. *Non debet hiſtoria egredi veritatem*. Ovid. *Portubus egredior*. Lucan. *Patrios excedere muros*. Virg. *Sceleratâ excedere terrâ*.

Aliæ de PRÆPOSITIONIBUS *Obſervationes*.

I. Præpoſitionibus accuſativum regentibus vulgò adduntur, CIRCITER, PROPE, USQUE et VERSUS: ut, Cæſ. *Circiter meridiem exercitum in caſtra reduxit*. Cic. *Hoſtes prope muros caſtra habent*. Curt. *Corpora uſque pedes carbaſo velant*. Plin. *Vaſtæ ſolitudines orientem verſus*. * Sed hæc verè adverbia ſunt, quibus ſubaudienda eſt præpoſitio AD; quæ cum tribus poſterioribus nonnunquam exprimitur: ut, Nep. *Cùm prope ad annum octogeſimum proſpera permanſiſſet fortuna*. Hor. *Ab ovo Uſque ad mala*. Plin. *Ad occidentem verſus*.

II. Inter ablativum regentes numeratur et PROCUL: ut, Liv. *Haud procul ſeditione res erat*. * Sed hoc quoque adverbium eſt: ablativus autem regitur ab intellecta præpoſitione A vel AB; quæ et ſæpiſſimè exprimitur: ut, Virg. *Procul à patria*. Quinctil. *Procul ab oſtentatione*.

III. Præpoſitiones aliis interdum caſibus, quàm quos conſuetè regunt, per Ellipſin junguntur: ut, Suet. *Campum Stellatem diviſit extra ſortem ad viginti millibus civium*; i. e. *civium millibus ad viginti millia*. Sic, Cic. *Ad Opis*. Ter. *Ad Dianæ*; ſupple, *ædem*. Cic. *A Veſtæ*; ſupple, *æde*.

IV. TENUS et VERSUS caſibus ſuis poſtponuntur: reliquæ ferè præcedunt: USQUE promiſcuè adhibetur.

V. Inter præpoſitionem et caſum ab ea rectum nonnunquam apud Poëtas aliquid interponitur: ut, Virg. *Injiciunt ipſis ex vincula ſertis*. Ovid. *Diſcipulo perii ſolus ab ipſe meo*.

VI. Præpoſitiones ſæpe omittuntur: ut, Virg. *Devenêre locos lætos*. Cic. *Magnam partem ex Iambis noſtra conſtat oratio*; ſupple, *ad*. Ter. *Nunc id prodeo*. *Ire inficias*, *ſuppetias*, *exſequias*; ſup. *ob* vel *propter*. Virg. *Maria aſpera juro*; ſup. *per*. Id. *It portis*. Cæſ. *Ut ſe loco movere non poſſent*; ſup. *e* vel *de*. Virg. *Ære cavo clypeus*. Hor. *Vina promens dolio*; ſup. *ex*. Ter. *Quid illo facias*; ſup. *de*. Cæſ. *Si reipublicæ commodo facere poſſet*; ſup. *cum*, &c.

VII. A et E ſolùm conſonantibus; AB et EX ſæpiùs vocalibus, haud rarò et conſonantibus præponuntur: ut, *A patre*, *E regione*: *Ab initio*, *Ab rege*, *Ex urbe*, *Ex parte*. * ABS ante *q* et *t* ponitur: ut, Ter. *Abs quîvis homine*. Cic. *Vel vincam te*, vel *vincar abs te*.

III. CONSTRUCTIO INTERJECTIONUM.

69. O, HEU, PROH primum, quartum, quintumque tenebunt.
HEI ſibi, VÆque petunt caſum ſubjungere ternum.

I. Interjectiones, O, HEU et PROH, regunt nominativum vel vocativum; interdum etiam accusativum. Nom. ut, Ter. *O vir fortis atque amicus!* Plin. *Heu vanitas humana!* Liv. *Tantum, proh dolor! degeneramus à parentibus nostris!* Voc. ut, Ter. *O Dave, itáne contemnor abs te?* Virg. *Heu miserande puer!* Cic. *Proh sancte Jupiter!* Accus. ut, Cic. *O præclarum custodem ovium (ut aiunt) lupum!* Ter. *Heu me infelicem!* Cic. *Proh Deûm hominumque fidem!*

II. HEI et VÆ regunt dativum: ut, Ter. *Hei miserò mihi!* Martial. *Væ tibi, causidice.*

APPENDIX *de aliis Interjectionibus.*

1. HEUS et OHE vocativo tantùm opponuntur: ut, Ter. *Heus Syre.* Martial. *Ohe jam satis est, ohe libelle.*
2. AH et VAH accusativo vel vocativo: ut, Ter. *Ah me miserum!* Virg. *Ah virgo infelix!* Incert. *Vah inconstantiam!* Plaut. *Vah salus mea, servavisti me.*
3. HEM dativo, accusativo et vocativo: ut, Ter. *Hem tibi.* Id. *Hem astutias!* Cic. *Hem mea lux, meum desiderium.*
4. Reliquæ ferè interjectiones, et pleræque etiam earum quas diximus, absque casu orationi inseruntur.

IV. CONSTRUCTIO CONJUNCTIONUM.

70. Disjungens sociansque ligat conjunctio casus,
Atque modos, regimen si non varietur, eosdem.

Conjunctiones copulativæ, *Et, ac, atque, nec, neque,* &c. et disjunctivæ, *Aut, ve, vel, seu, sive,* connectunt similes casus et modos: ut, Hor. *Pulvis et umbra sumus.* Id. *Qui studet optatam cursu contingere metam, Multa tulit fecitque, puer, sudavit et alsit.* Ovid. *Nec sensus, nec clarum nomen avorum, Sed probitas magnos ingeniumque facit.* Hor. *Aut prodesse volunt, aut delectare Poëtæ.*

* His adde, *Quàm, nisi, præterquam, an*: ut, Ter. *Hæc res non minùs me malè habet, quàm te.* Cic. *Philosophi negant quenquam virum bonum esse, nisi sapientem.* Id. *Pro tantis rebus nullum à vobis præmium postulo, præterquam hujus diei memoriam sempiternam.* Virg. *Dolus, an virtus, quis in hoste requirat?*

* Item, adverbia similitudinis, *ceu, tanquam, quasi, ut,* &c. Plin. *Pergami omnibus annis spectaculum gallorum publicè editur, ceu gladiatorum.* Cic. *Gloria virtutem tanquam umbra sequitur.*

Exc. Si diversa sit vocum structura, dissimiles necessariò casus copulantur: ut, Cic. *Mea et reipublicæ interest.* Juv. *Balnea sexcentis, et pluris porticus empta.* Cic. *Sive Romæ es, sive in Epiro.*

NOT. Si sententia variationem constructionis admittat, casus etiam et modi variari interdum possunt: ut, Boët. *Mulier reverendi admodum vultûs, oculis ardentibus, colore vivido, atque inexhausti vigoris.* Sic, *Vir*

magni ingenii, ſummâque induſtriâ; vel, *Vir magno ingenio, ſummæque induſtriæ.* Sall. *Ubi videt neque per vim, neque inſidiis opprimi poſſe hominem.* Perſ. *Tecum habita, et nôris quàm ſit tibi curta ſupellex.*

71. *Quò, licet, ut*que modum poſcunt *utinam*que ſecundum:
Queis infinitas voces, *ne, dummodo,* junge.

I. *Ut, quò, licet, ne, utinam* et *dummodo,* ſubjunctivo modo ferè ſemper adhærent: ut, P. Syr. *Avaro quid mali optes, niſi ut vivat diu?* Ter. *Adjuta me, quò id fiat faciliùs.* Virg. *Dicam equidem, licet arma mihi mortemque minetur.* Hor. *Immortalia ne ſperes, monet annus.* Quinctil. *Utinam liberorum noſtrorum mores non ipſi perderemus.* Cic. *Omnia honeſta negligunt, dummodo potentiam conſequantur.*

II. Interrogativa omnia, ſive nomina, ſive pronomina, ſive adverbia, ſive conjunctiones ſint, cùm indefinitè ponuntur, ſubjunctivum adſciſcunt: ut, Hor. *Quæ virtus, et quanta, boni, ſit vivere parvo, Diſcite.* Ter. *Metuo qualem tu me eſſe hominem exiſtimes.* Cic. *Ut ſciam quid agas, ubi quoque, et maximè quando Romæ futurus ſis.* Ovid. *Neſcit vitâne fruatur, An ſit apud Manes.*

¶ Item relativum QUI, quoties in continuato cum præcedentibus ſermone adhibetur, ſubjunctivo frequentiùs quàm indicativo jungitur: ut, Cic. *Pompeius non dubitat ea quæ de republica nunc ſentiat, mihi valde probari.* Id. *Dices, quid igitur proficis, qui anticipes ejus rei moleſtiam, quam triduo ſciturus ſis?*

NOT. 1. Poſt hæc verba, *Volo, nolo, malo, rogo, precor, cenſeo, ſuadeo, licet, oportet, neceſſe eſt,* et ſimilia: item poſt imperativos, *ſine, fac,* vel *facito,* UT eleganter reticetur: ut, Ter. *Ducas volo hodie uxorem.* Cic. *Artificium obliviſcatur et ſtudium deponat licebit.* Ter. *Fac te patrem eſſe ſentiat.*

NOT. 2. NE poſt *cave* ſæpiùs omittitur: ut, Cic. *Cave facias.* Ter. *Cave te eſſe triſtem ſentiat.*

NOT. 3. UT et QUOD ſic ferè diſtinguuntur:

1. UT notat cauſam finalem, et plerumque de re futura dicitur: ut, Ter. *Vel me monere hoc, vel percontari puta: Rectum eſt? ego ut faciam: non eſt? te ut deterream.* Nep. *Curſorem miſerunt, ut nunciaret, quàm celeri opus eſſet auxilio.* * Adhibetur etiam poſt voces intenſivas, *Adeò, ita, ſic, tam, talis, tantus, tot,* et ſimilia: ut, Cic. *Adeòne ignarus es conſuetudinis noſtræ, ut hæc neſcias.* Plin. *Nullum tam impudens mendacium eſt, ut teſte careat.* Cic. *Vita quidem talis fuit, ut nihil poſſet accedere.*

2. QUOD notat cauſam efficientem, ſeu impulſivam, diciturque plerumque de eventu ſeu re geſta: ut, Cic. *Gaudeo quòd te interpellavi.* Id. *Cato mirari ſe aiebat, quòd non rideret haruſpex, haruſpicem cùm vidiſſet.* Vid. et ſuprà, p. 173.

APPENDIX.

De aliis CONJUNCTIONIBUS *cum* Indicativo *vel* Subjunctivo *conſtructis.*

1. ETSI, TAMETSI, QUANQUAM, in principio ſtatim ſententiæ indicativum poſtulant: ut, Cic. *Etſi vereor, judices,* &c. Id. *Tametſi viciſſe ...*

beo, tamen de meo jure decedam. Id. *Quanquam gratiarum actionem à te non deſiderabam.* * Alibi etiam ſubjunctivum admittunt: ut, Cic. *Nunc tantùm videmur intelligere, non diuturnum bellum; etſi id ipſum nonnullis videatur ſerius.* Ter. *Memini tametſi nullus moneas.* Quinct. *Cædi verò diſcentes, quanquam receptum ſit, et Chryſippus non improbet, minimè velim.*

2. Etiamsi et quamvis ſæpiùs ſubjunctivo, interdum indicativo adhærent: ut, Cic. *Omnia brevia tolerabilia eſſe debent, etiamſi maxima ſint.* Virg. *Quamvis Elyſios miretur Græcia campos.* * Cic. *Iſta veritas, etiamſi jucunda non eſt, mihi tamen grata eſt.* Hor. *Quamvis, Scæva, ſatis per te tibi conſulis.*

3. Ut, pro quamvis, ſubjunctivo ſolùm adjungitur: ut, Ovid. *Ut deſint vires, tamen eſt laudanda voluntas.*

4. Quoniam, quando, quandoquidem, indicativum ſorè poſtulant: ut, Ter. *Quoniam non poteſt id fieri quod vis, Id velis quod poſſit.* Id. *Quando ego tuum non curo, ne tu cura meum.* Virg. *Quandoquidem in molli conſedimus herba.*

5. Quippe, pro *nam*, indicativo jungitur: ut, Virg. *Quippe vetor fatis.*

6. Utpote, et quippe pro *utpote*, ſequente *qui*, ſæpius ſubjunctivum, rariùs indicativum; ſequente *cùm* ſolum ſubjunctivum, habent: ut, Suet. *Ædes ſacras opulentiſſimis donis adornavit; utpote qui in cellam Jovis Capitolini ſedecim millia pondo auri contulerit.* Cic. *Non ignorat voluptatem Epicurus, quippe qui teſtificetur*, &c. * Id. *Lucius quidem frater ejus, utpote qui peregrè depugnavit, familiam ducit.* Id. *Quippe qui cives optimos jugulari juſſit.* * Id. *Ad fidem faciendam juſtitia plus pollet, quippe cum ea ſine prudentia ſatis habeat auctoritatis.* Id. *Me incommoda valetudo, utpote cùm ſine febri laboràſſem, tenebat Brundiſii.*

7. Quod et quia in ſententia finita indicativo, in infinita ſubjunctivo ſociantur: ut, Cic. *Benè facis, quòd me adjuvas.* Ter. *Quia paululum vobis acceſſit pecuniæ, ſublati animi ſunt.* * Cic. *Mihi quod Naſicam defendiſſem, leviter ſuccenſuit.* Id. *Nemo ipſam voluptatem, quia voluptas ſit, aſpernatur: neque quiſquam eſt, qui dolorem ipſum, quia dolor ſit, amet.*

8. Quum, ſeu cum, pro *quoniam*, ſubjunctivum; pro *quòd* indicativum, longè frequentiùs adſciſcit: ut, Ovid. *Cùm rapiunt mala fata bonos (ignoſcite faſſo) Sollicitor nullos eſſe putare Deos.* Cic. *Cùm Athenas tanquam ad mercaturam bonarum artium ſis profectus, inanem redire turpiſſimum eſt.* * Plaut. *Cùm tu liber es, Meſſenio, gaudeo.* Cic. *Tibi gratias ago, cùm tantum literæ meæ potuerunt.*

9. Si, sin, ni, nisi, siquidem, modò indicativis, modò ſubjunctivis adhærent: ut, Ter. *Si illam relinquo, ejus vitæ timeo; ſin opitulor, hujus minas.* Id. *Mirum ni domi eſt.* Cic. *Pompeius Domitium, niſi me omnia fallunt, deſeret.* Id. *Robur et ſoboles militum interiit, ſiquidem, quæ nunciantur, vera ſunt.* * Ter. *Si id ſciſſem, nunquam huc retuliſſem pedem.* Sall. *Perſuadet, uti Jugurtham, maximè vivum, ſin id parum procedat, necatum ſibi traderent.* Ter. *Ni nôſſem cauſam, crederem vera hunc loqui.* Virg. *Nec veni, niſi fata locum ſedemque dediſſent.* Cic. *O morem præclarum, quem à majoribus accepimus, ſiquidem [eum] teneremus.* ¶ Si, pro *quamvis*, ſubjunctivo ferè adjicitur: ut, Ter. *Redeam? Non ſi me obſecret.* Id. *Non ſi capiundos mihi ſciam eſſe inimicos omnes homines.* * Rariùs indicativo: ut, Id. *Verùm ſi cognata eſt maximè. Non fuit neceſſe habere.*

10. Dum, pro *dummodo:* et quin, pro *ut non*, vel *quòd non*, ſubjunctivum petunt: ut, Cic. *Oderint, dum metuant.* Ter. *Non dubium eſt quin uxorem nolit filius.* Cic. *Non quin ipſe diſſentiam, ſed quòd*, &c. Adde ſupra, p. 189.

LIBER SECUNDUS.

DE SYNTAXI IRREGULARI, SEU FIGURATA.

FIGURÆ Syntaxeos ad quatuor genera reduci possunt. Vel enim (1.) Aliquid ad integritatem orationis deficit, et hæc figura generali nomine ELLIPSIS appellatur. Vel (2.) Aliquid redundat, seu superfluum est, quæ PLEONASMUS dicitur. Vel (3.) Orationis partes earumve accidentia inter se permutantur, quæ ENALLAGE nominatur. Vel denique (4.) Vocum ordo pervertitur seu turbatur, quæ HYPERBATON insignitur.

CAP. I.

DE ELLIPSI EJUSQUE SPECIEBUS.

ELLIPSIS est, unius vel plurium vocum ad plenam orationem faciendam defectus.

Ea autem in duas species dividi potest. Vel enim (1.) Id quod in oratione desideratur, foris petendum est. Vel (2.) E proximis vicinisque vocibus intelligendum. Prior ELLIPSIS *strictiùs sic dicta* appellari potest; ac sub se etiam *Appositionem*, *Synecdochen*, et *Asyndeton* complectitur. Posterior ELLIPSIS *laxiore sensu accepta* dici potest, continetque etiam sub se *Zeugma*, *Syllepsin* et *Prolepsin*.

ELLIPSIS *strictiùs dicta*.

ELLIPSIS *strictiùs dicta* est, cùm in oratione deficit vox extrinsecus petenda. Estque omnium partium orationis.

1. Nominis: ut, *Aiunt*, supple *homines*. *Hectoris Andromache*, sup. *uxor*. *Aberant bidui*, sc. *viâ*. *Decies sestertiûm*, sc. *centena millia*. *Prô Deûm immortalium!* puta *fidem*. *Non est oneri ferendo*, sup. *aptus*.

2. Pronominis: ut, Virg. *Arma virumque cano*, sc. *ego*. Ter *Memini videre*, sc. *me*. Cic. *Negat jus esse, qui miles non sit, pugnare cum hoste*, sup. *eum*. Hor. *Sunt quos hoc genus minimè juvat*, sc. *quidam*. Plin. *Equo ferè, qui homini, morbi*, sup. *iidem*.

3. Verbi: ut, Ter. *Egomet continuò mecum*, sc. *cogitabam*. *Quid multa?* sc. *dicam*. Cic. *Ridere convivæ, cachinnari ipse Apronius*, sup. *cœperunt* et *cœpit*.

4. Participii: ut, Juv. *Saturno rege*, sup. *ente*. Cic. *Occupationum mearum vel hoc signum erit, quòd epistola librarii manu est*, sup. *scripta*.

5. Adverbii: ut, Cæs. *Vulnerantur ampliùs sexcenti*, pro *quàm sexcenti*. Liv. *Ad unum omnes occidit*, pro *usque ad unum*.

6. Præpositionis: ut, *Eo Romam*, pro *ad Romam*. *Pridie Nonas*, pro *ante Nonas*. Virg. *Stridens Aquilone procella*, pro *ab Aquilone*. Ter. *Quid me fiet*, pro *de me*. Id. *Si pater id succenseat*, pro *propter id*.

7. Interjectionis: ut, Ovid. *Me miserum!* ubi *O* vel *heu* supplendum.

8. Conjunctionis: ut, in Asyndeto, de quo mox.

APPOSITIO.

Appositio eſt, duorum ſubſtantivorum in eodem caſu, per Ellipſin participii ens, conjunctio: ut, *Urbs Roma*, i. e. *urbs ens*, vel *quæ eſt Roma*. Liv. *Celtiberi novus miles diffugerunt*, i. e. *entes*, vel *qui erant novus miles*, ſeu *novi milites*. Id. *Annibal peto pacem*, i. é. *ego ens*, vel *qui ſum Annibal*. Id. *Audi tu populus Albanus*, i. e. *tu ens*, vel *qui et populus Albanus*.

SYNECDOCHE.

Synecdoche eſt, cùm ablativus partis vel adjuncti mutatur in accuſativum, intellectâ præpoſitione Græcâ κατὰ, vel Latinâ *ſecundum*, ſeu *quod ad*. Partis: ut, Virg. *Expleri mentem nequit*. Id. *Deiphobum videt lacerum crudeliter ora*; pro *quod ad mentem*, *quod ad ora*. Adjuncti: ut, Id. *Flores inſcripti nomina regum*. Hor. *Qui purgor bilem ſub verni temporis horam*; pro *quod ad nomina regum*, *quod ad bilem*. Adde ſuprà, p. 132.

ASYNDETON.

Asyndeton eſt, conjunctionis, maximè copulativæ, in oratione defectus: ut, *Deus optimus maximus*; pro *optimus et maximus*. *Sartum tectum conſervare*; pro *ſartum et tectum*. *Æqui boni conſulere*; pro *æqui et boni*. Sic, Sall. *Genus, ætas, eloquentia propè æqualia fuere*. Cic. *Abiit, exceſſit, evaſit, erupit*. Virg. *Ferte citi flammas, date tela, impellite remos*. * Item aliarum conjunctionum: ut, *Velis, nolis*, ſup. *ſeu*. *Plus minus*, pro *plus minuſve*. *Sex ſeptem dies*, pro *ſex vel ſeptem*. Hor. *Decies centena dediſſes Huic parco*, pro *ſi dediſſes*. Virg. *Nimiùm ne crede colori: Alba liguſtra cadunt, vaccinia nigra leguntur*, pro *nam alba liguſtra*, &c. Ter. *Quanquam eſt ſceleſtus, non committet hodie unquam, iterum ut vapulet*; pro *non committet tamen*.

ELLIPSIS *laxiore ſenſu accepta*.

Ellipsis *laxiore ſenſu accepta* eſt, cùm vox in oratione deficiens è proximo aſſumenda eſt. Id autem dupliciter fit:

I. Cum adjectivum vel verbum ſemel expreſſum, in diverſis membris abſque ulla mutatione, repetendum eſt: ut, Cic. *Nulla poſſeſſio, nulla vis auri pluris quàm virtus æſtimanda eſt*. Quæ ſententia, ut omnibus numeris abſoluta fiat, ſic integranda eſt: *Nulla poſſeſſio pluris quàm virtus æſtimanda eſt: Nulla vis auri pluris quàm virtus æſtimanda eſt*. Ubi nec genus, nec numerus, nec caſus mutatur. Sic, Id. *Virtus, et honeſtas, et pudor cum Conſulibus eſſe cogebat*. Et Virg. *Cui pecudum fibræ, cœli cui ſidera parent, Et linguæ volucrum, et præſagi fulminis ignes*. In quibus exemplis, *cogebat* et *parent*, ſemel poſita, illud bis, hoc ter præterea, ſine mutatione, repetenda ſunt.

II. Cum adjectivum vel verbum, ſemel expreſſum, in diverſis membris repetendum eſt, ſed genere, numero, caſu, vel perſonâ mutatis. * Id autem variè, pro triplici adjectivi vel verbi exprimendi ratione, in tribus quæ hinc ortæ ſunt figuris, Zeugmate, Syllepſi et Prolepſi, ut mox patebit, accidere ſolet.

ZEUGMA.

Zeugma eſt, cum adjectivum vel verbum diverſis nominibus ſubſtantivis adjunctum, cum propiore expreſsè convenit, alteri, ſed mutatis accidentibus, intelligendum.

Eſtque vel generis, vel numeri, vel perſonæ.

I. Generis: ut, Hor. *Et genus, et virtus, niſi cum re, vilior algâ eſt*.

Ter. *Utinam aut hic surdus, aut hæc muta facta sit.* Id. *Locus, tempus constitutum.*

II. Numeri: ut, Virg. *Huc ades, O Melibœe, caper tibi salvus, et hœdi.* Id. *Hic illius arma, Hic currus fuit.* Id. *Tutatur favor Euryalum, lacrymæque decoræ.*

III. Personæ: ut, Cic. *Pæne ille timore, ego risu corrui.* Virg. *Quamvis ille niger, quamvis tu candidus esses.* Ter. *Clinia servulum misit, et ego unà nostrum Syrum.*

NOT. 1. Pro diverso adjectivi vel verbi situ ZEUGMA trifariam dividi solet: nimirum in PROTOZEUGMA, sive *Zeugma in principio*: ut, Virg. *Cùm tacet omnis ager, pecudes, pictæque volucres.* MESOZEUGMA, *sive Zeugma in medio*: ut, Id. *Illum non populi fasces, non purpura Regum flexit, aut infidos agitans discordia fratres, Non res Romanæ, perituraque regna.* Et HYPOZEUGMA, sive *Zeugma in fine*: ut, Sall. *Iis otium, et divitiæ, optandæ aliis, oneri miseriæque fuere.*

NOT. 2. Nonnunquam adjectivum vel verbum cum substantivo convenit remotiore: ut, Suet. *Sic imperium adeptus populum Romanum, vel dicam hominum genus, voti compotem fecit.* Sall. *Cùm naturâ loci, tum dolo, ipsi, atque signa militaria, obscurati.* Liv. *Ego populusque Romanus populis priscorum Latinorum bellum indico facioque.*

NOT. 3. Alioquin principali substantivo, sive propiori, sive remotiori, adjectivum vel verbum aptiùs accommodatur: ut, Sall. *Ingenii egregia facinora, sicut anima, immortalia sunt.* Liv. *Porta ea, velut in ore urbis posita, major aliquanto patentiorque, quàm cæteræ, est.* Sic, Ter. *Præterea talem, nisi tu, nulla filium pareret*: Vel, *Talem filium nulla, nisi tu, pareret.*

NOT. 4. Interdum tamen aliter fit: ut, Sall. *Sed ei cariora semper omnia, quàm decus atque pudicitia fuit.* Id. *Sin opportunior fugæ collis, quàm campi fuerant.* Virg. *Nihil hîc nisi carmina desunt.* Cic. *Quis igitur illum Consulem, nisi latrones putant?*

SYLLEPSIS.

SYLLEPSIS est, quâ adjectivum vel verbum diversis substantivis additum, consentit cum digniore.

Triplex autem est Syllepsis; 1. *Generum.* 2. *Personarum.* 3. *Numerorum.*

Ex generibus verò dignius est masculinum fœminino, et hoc neutro. Ex personis prima dignior est secundâ, et hæc tertiâ. Ex numeris pluralis dignior est singulari.

SYLLEPSIS *generum.*

SYLLEPSIS *generum* est, quando adjectivum, substantivis diversi generis junctum, cum eo quod dignioris generis est, convenit.

Estque vel *explicita*, vel *implicita.*

EXPLICITA est, cum substantiva diversi generis exprimuntur: ut, Ovid. *Attoniti novitate pavent, manibusque supinis Concipiunt Baucisque preces, timidusque Philemon.*

IMPLICITA est, cum substantiva diversi generis non exprimuntur, sed sub voce aliqua latent animo intelligenda: ut, Ovid. *Ut templi tetigêre gradus, procumbit uterque Pronus humi*; i. e. *Deucalion* et *Pyrrha.* Virg. *Una dolo Divûm si fœmina victa duorum est*; i. e. *Cupidinis* et *Veneris.*

Rursus *Syllepsis generum* vel *directa* est, vel *indirecta.*

DIRECTA fit per conjunctionem copulativam: ut, Ter. *Pater mihi et mater mortui.*

INDIRECTA fit per præpositionem CUM: ut, Sall. *Dux hostium cum urbe Valentia et exercitu deleti.*

NOT. 1. In rebus inanimatis adjectivum ut plurimum neutro genere adhibetur: ut, Virg. *Daphnidis arcum Fregisti et calamos; quæ——cum vidisti puero donata dolebas.* Cic. *Ut operam, consilium, rem, fidem meam, sibi ad omnes res parata putent.*

NOT. 2. Cùm duobus substantivis singularibus diversi generis apponitur aliud substantivum plurale, dignioris generis ratio habetur: ut, Liv. *Ptolemæus et Cleopatra Reges Ægypti*; i. e. *Rex et Regina.* Sic *parentes mei*, de *patre* et *matre*; *Liberi mei*, de *filio* et *filia*; *Fratres mei*, de *fratre* et *sorore*, dicuntur.

SYLLEPSIS *personarum.*

SYLLEPSIS *personarum* est, quando substantivis diversæ personæ adjungitur verbum plurale, digniori personæ congruens.

Ea quoque *explicita* est vel *implicita*.

EXPLICITA est, cum personæ exprimuntur: ut, Cic. *Sustulimus manus et ego et Balbus.* Id. *Erràstis, Rulle, vehementer, et tu et collegæ tui.*

IMPLICITA est, cùm personæ non exprimuntur: ut, Plaut. *Quem per urbem uterque defessi sumus quærere.* Id. *Dederim vobis consilium catum, Quod laudetis, ut ego opinor, uterque.*

Est et *Directa* vel *Indirecta*. DIRECTA: ut, Cic. *Ego et Cicero valemus.* INDIRECTA: ut, Id. *Ipse cum fratre Capuam ad Consules adesse jussi sumus.*

SYLLEPSIS *numerorum.*

SYLLEPSIS *numerorum* est, cùm diversorum numerorum substantivis adjectivum vel verbum plurale adjicitur: ut, Virg. *Phrygii comites et lætus Iulus Incedunt.* Id. *Dum fata Deusque sinebant, Vixi.* Curt. *Projectisque amiculo et literis.*

NOT. Ea nonnunquam et *indirectè* fit: ut, Tac. *Equites cum Æmilio subvenientes periculo cæteros exemêre.*

PROLEPSIS.

PROLEPSIS est, cùm toti subjiciuntur partes, numeris aut personis à toto diversæ, verbo vel adjectivo non repetito. NUMERIS: ut, Liv. *Principes utrinque pugnam ciebant; ab Sabinis Mettius Curtius, ab Romanis Hostus Hostilius.* Sall. *Exercitus hostium duo, alter ab urbe, alter à Gallia, obstant.* PERSONIS [et *numeris*] ut, Ter. *Ego vapulando, ille verberando, usque ambo defessi sumus.* Virg. *Boni quoniam convenimus ambo, Tu calamos inflare leves, ego dicere versus*; i. e. *Ego conveni, bonus inflare calamos; tu convenisti, bonus dicere versus.* Et sic in aliis.

Prolepsis etiam *explicita* est, vel *implicita*.

EXPLICITA est, in qua totum et partes exprimuntur: ut, Liv. *Consules, Sulpicius in dextro, Petilius in lævo cornu, consistunt.*

IMPLICITA est, in qua totum vel partes supprimuntur: ut, Virg. *Compulerantque greges Corydon et Thyrsis in unum, Thyrsis oves, Corydon distentas lacte capellas*; i. e. *pastores* [Thyrsis et Corydon.] Ter. *Curemus æquam uterque partem; tu alteram, ego item alteram*; i. e. *nos uterque, ego meam, tu tuam partem curemus.* Ovid. *Vestras quisque redite domos*; i. e. *vos redite domos, tu tuam, alius suam.*

CAP. II.

DE PLEONASMO EJUSQUE SPECIEBUS.

PLEONASMUS eſt, vocis unius vel alterius in oratione redundantia.

Eſtque præcipuè, Nominis, Pronominis, Participii, Adverbii aut Conjunctionis.

1. Nominis: ut, Ter. *Hiſce oculis egomet vidi.* Virg. *Sic ore locuta eſt.* Plaut. *Memoriâ memini.* Sic, *Ubique locorum*, *Nuſquam gentium*. Item, *Vivere vitam*, *Servire ſervitutem*, &c.
2. Pronominis: ut, Hor. *Quid mihi Celſus agit?* Virg. *Ubi nunc nobis Deus ille magiſter.* Cic. *Illud quod ſuprà ſcripſi, id tibi confirmo.* Plaut. *Pater tuus, is erat frater patruelis meus.* Ter. *Fac me ut ſciam.* Cic. *Hæc me ut confidam faciunt.*
3. Participii: ut, Lucr. *Ennius æternis exponit verſibus edens.* Virg. *Poſtquam primus amor deceptam morte fefellit.*
4. Adverbii: ut, Plaut. *Præſenſit priùs.* Ter. *Olim iſti fuit generi quondam quæſtus apud ſeclum prius.* Virg. *Magis beatior.* Sic, *Nimis demiror*, *Inſanùm valde deamare*, *Itera mihi iterum.* *Rurſus reverti*, ap. Plaut. *Retro referri*, ap. Virg. *Multa concurrunt ſimul.* ap. Ter. &c.
5. Conjunctionis: ut, Plaut. *Etiam conſultis verbis quoque.* Ter. *Itaque ergo amantur.* Cic. *Etſi quamvis non fueris ſuaſor.* Sic, *Quaſi ſi*, *Niſi ſi*, *Tametſi tamen.*

Sub *Pleonaſmo* comprehendi poſſunt, *Parelcon*, *Polyſyndeton*, *Hendiadys* et *Periphraſis.*

PARELCON.

PARELCON eſt, adjectio ſyllabica, vel particula aliqua, pronominibus, verbis vel adverbiis ſic addita, ut ſignificationi eorum nihil, niſi fortè emphaſis quædam, inde accedat. Talia ſunt, 1. MET, TE, CE, pronominibus addita: ut, *Egomet*, *tute*, *hujuſce.* 2. DUM, imperativis verborum adjectum: ut, *Agedum*, *memoradum*, *adeſdum*, &c. 3. SIS, iiſdem imperativis addi ſolitum: ut, *Ageſis*, *capſis*, *videſis*, &c. 4. NAM, interrogativis maximè adjunctum: ut, *Quiſnam*, *ubinam*, *numnam*, &c. 5. QUAM in *Admodumquam*, *oppidoquam*, *ſanequam*, *nimiſquam*, et ſimilibus. 6. AN in *fortaſſean*; NE in *Anne*, *numne*, &c.

POLYSYNDETON.

POLYSYNDETON eſt, conjunctionis, præcipuè copulativæ, redundantia: ut, Virg. *Unà Eurusque Notuſque ruunt, creberque procellis Africus.* Cic. *Aſia tam opima eſt et fertilis, ut et ubertate agrorum, et varietate fructuum, et magnitudine paſtionis, et multitudine earum rerum quæ exportantur, facilè omnibus terris antecellat.*

HENDIADYS.

HENDIADYS (rectius Ἓν διὰ δυοῖν) eſt, cùm quod re unum eſt, ſic effertur, quaſi duo eſſent: ut, Virg. *Pateris libamus et auro*, pro *pateris aureis.* Id. *Molemque et montes inſuper altos Impoſuit*, pro *molem altorum montium.* Sall. *Tum primùm periculo atque negotiis compertum eſt, in bello plurimùm ingenium poſſe*, pro *periculoſis negotiis.* Liv. *Niſi à ſe priùs Capitolium atque arx ſervata eſſet*, pro *arx Capitolii*; ſive *Capitolina.*

PERIPHRASIS.

Periphrasis est, quâ rem unam pluribus verbis circumloquimur: ut, *Urbs Patavî, urbs Trojæ*, ap. Virg. pro *Patavium, Troja*. *Arbor fici, Olus atriplicis*, ap. Colum. pro *ficus, atriplex*. *Res voluptatum*, ap. Plaut. pro *voluptates*. *Res cibi*, ap. Phædr. pro *cibus*. Sic, *Medicorum filii*, pro *Medicis; Teneri ovium fœtus*, pro *agnis*, Virg. *Cœli lucida templa*, Lucr. pro *cœlo*. Sic, Plaut. *Ut tu sis sciens*, pro *ut scias*. Ter. *Vos oratos volo*, pro *oro*. Id. *Si est, ut velit reducere uxorem*, pro *si vult reducere*. Id. *Faciam, ut tibi concedam*, pro *concedam tibi*. Sic, *Habere sollicitum*, Cic. *Habere dubium*, Sall. *Habere rem tacitam*, Justin. pro *sollicitare, dubitare, tacere*; et innumera ejusmodi alia.

CAP. III.

DE ENALLAGE EJUSQUE SPECIEBUS.

Enallage est, vocum aut earum accidentium inter se permutatio. Ea autem varias sub se species continet: veluti, *Antimeriam, Enallagen strictiùs dictam, Heterosin* et *Antiptosin*. Ad *Enallagen* quoque referri possunt, *Synesis, Anacoluthon, Hellenismus* et *Archaismus*.

ANTIMERIA.

Antimeria est, unius partis orationis pro altera positio. Per hanc autem figuram omnes orationis partes aliæ pro aliis ponuntur: Veluti,

I. Nomen (1.) Pro pronomine: ut, Hor. *Si quid in Flacco viri est*, pro *in me*; ipse enim Flaccus, sive Horatius, loquitur. (2.) Pro verbo: Plaut. *Tua merx est, tua indicatio est*, pro *tuum est indicare*. Liv. *Utrùm è republica sit necne, vestra existimatio est*, pro *vestrum est existimare*. (3.) Pro participio: Virg. *Populum latè regem*, pro *regnantem*. Id. *Sibila lambebant linguis vibrantibus ora*, pro *sibilantia*. Sic, *Gnara se peti*, pro *sciens*, ap. Plin. *Corusca fulmina molitur dextrâ*, pro *coruscantia*, interprete Servio, ap. Virg. (4.) Pro adverbio: ut, Plaut. *Nisi quotidianus sesquiopus confeceris*, pro *nisi quotidie*. Sall. *Illi haud timidi resistunt*, pro *haud timidè*. Ovid. *Quique erat in falso plurimus ore Deus*, pro *plurimùm*. Huc refer et illa, *Horrendum clamat, Immane sonat, Acerba tuens, Multa gemens*. Vid. suprà, p. 155. (5.) Pro interjectione: Ter. *Quid tua, malum! id refert*. Virg. *Navibus, infandum! amissis*. Vid. Part. I. p. 108.

II. Pronomen (1.) Pro nomine; ut, *suus*, pro *unicuique proprius*, veluti in hoc Virg. *Mittunt sua thura Sabæi*: item pro *propitius*; ut, ap. Ovid. *Vota suos habuere Deos*. (2.) Pro conjunctione: ut, Cic. *Huic conjuncta beneficentia est, quam eandem vel benignitatem vel liberalitatem appellare licet*, pro *quam etiam*.

III. Verbum (1.) Pro nomine: ut, Pers. *Nostrum istud vivere triste*, pro *nostra ista tristis vita*. Vid. suprà, p. 171. (2.) Pro interjectione: ut, *Age*, hortantis; *apage*, aversantis; *amabo, quæso, sodes*, blandientis, &c. (3.) Pro conjunctione: ut, *licet*, pro *quamvis*.

IV. Participium (1.) Pro nomine: ut, *Amans*, pro *amatore*, passim: *Medentes*, pro *Medicis*. Lucr. *Volantes*, pro *avibus*; *natantes*, pro *piscibus*; *venantes*, pro *venatoribus*; *silentes*, pro *Manibus*, Virg. Sic, *conspectus*, pro *conspicuus*. Id. item, *illaudatus, immotus, invictus*; pro *illaudabilis, immo-*

bilis, invincibilis. (2.) Pro verbo: ut, Plin. *Torpedo octogenos fœtus habens invenitur*, pro *habere.* Liv. *Qui et quæ petentes venissent*, pro *petere*, sive *petitum.* (3.) Pro adverbio: ut, Plaut. *Lubens fecero ac solens*, pro *libenter et consuetè.*

V. Adverbium (1.) Pro nomine: ut, Perf. *Aliud cras*, pro *alius dies crastinus.* Terent. *Sic vita erat*, pro *talis.* Id. *Ego hunc esse aliter credidi*, pro *alium.* Item in his, *Benè est*, *Rectè est*; pro *Bonum est*, *Rectum est.* (2.) Pro pronomine QUI, cum præpositione aliqua, expressâ vel suppressâ: ut, Plaut. *Nunquam hominem quenquam conveni, unde abierim libentiùs*, pro *à quo.* Id *Capiunt prædones navem illam, ubi vectus fui*, pro *quâ*, sive *in qua.* (3.) Pro præpositione: ut, Virg. *Intus templo Divûm*, pro *in.* Apul. *Retro metas*, pro *post* vel *pone.* (4.) Pro conjunctione: ut, *Dum*, *jam*, *nunc*, adverbia temporis, pro conjunctionibus, primum conditionali, alterum continuativâ, tertium adversativâ. Sic, *quando*, pro *quoniam*: *simul* geminatum, pro & &.

VI. Præpositio, (1.) Pro nomine: ut, *super*, pro *superstes*, in hoc Virg. *O mihi sola mei super Astyanactis imago.* (2.) Pro adverbio: ut, *ante*, *post*, *infra*; pro *anteà*, *posteà*, *inferiùs.*

VII. Interjectio, pro nomine vel adverbio: ut, *Hei mihi*, pro *malum* vel *malè mihi est.* *Væ tibi*, pro *magnum malum tibi sit.*

VIII. Conjunctio, pro adverbio: ut, *Ac*, *atque*, in significatione comparandi sive eligendi. *Sed* pro *imò*, ap. Plaut. *Habet gladium, sed duos.* *Si*, pro *an*, in hoc Ter. *Visam, si domi est.*

ENALLAGE *strictiùs dicta.*

ENALLAGE *strictiùs dicta* est, quâ una vox pro alia ejusdem partis orationis, veluti, nomen pro nomine, verbum pro verbo, &c. ponitur. Hoc pacto,

I. In nomine Enallage fit,

1. Qualitatis: ut, (1.) Substantivum pro adjectivo: ut, *Exercitus victor*, pro *victorioso*, *scelus*, pro *scelesto.* Sic et abstractum pro concreto: ut, *conjugium*, pro *conjuge*, Virg. Æn. ii. 579. Sic, *matrimonia*, pro *uxoribus*, Justin. iii. 3. 8. *Servitia*, pro *servis*, Sallust. Catil. 24. *Amicitias tibi junge pares*, pro *pares amicos*, Ovid. Trist. iv. 4. 44. Sic, *Nobilitas*, pro *nobilibus*; *juventus*, pro *juvenibus*; *vicinia*, pro *vicinis*, vulgò dicuntur. (2.) Adjectivum pro substantivo: ut, Cic. *Possum falli, ut humanus*, pro *ut homo.* Sic et concreta, pro abstractis: ut, *verum*, *bonum*, *æquum*; pro *veritas*, *bonitas*, *æquitas.* (3.) Proprium pro appellativo: ut, Senec. *Omne tempus Clodios, non omne Catones fert*; i. e. *omne tempus fert homines improbos, non omne autem viros probos.* Mart. *Sint Mæcenates, non deerunt, Flacce, Marones*; i. e. *Sint munifici patroni, non deerunt boni poëtæ.* (4.) Appellativum pro proprio: ut, *Urbs*, pro *Roma*; *Philosophus*, pro *Aristotele*; *Orator*, pro *Cicerone.*

2. Speciei: ut, (1.) Primitivum pro derivativo: ut, *Dardana arma*, pro *Dardania.* *Laticem Lyæum*, pro *Lyæcium*, ap. Virg. (2.) Derivativum pro primitivo: ut, Virg. *Ter denis navibus ibant*, pro *ter decem.* Juven. *Cum jam sextâ cervice feratur*, pro *sex cervicibus.*

3. Figuræ: ut, (1.) Simplex pro composito: ut, *avus*, pro *abavus*, *nepos*, pro *pronepos.* (2.) Compositum pro simplice: ut, *consceleratus*, pro *sceleratus.*

II. In Pronomine Enallage fit,

1. Significationis: ut, cum relativa et reciproca inter se permutantur de quo p. 131.

2. Speciei, (1.) Primitivæ pro derivativa: ut, *Frequentia vestrûm*, *Ve*

luntas vestrûm; pro *vestra*. *Labor mei, tui*; pro, *meus, tuus*. (2.) Derivativæ pro primitiva: ut, *Desiderium tuum, Odium tuum*, pro *tui*. Vid. p. 130.

3. Figuræ, (1.) Simplicis pro composita: ut, *Qui*, pro *aliquis*. (2.) Compositæ pro simplice: ut, *Tibimet*, pro *tibi*; *Memet*, pro *me*, ap. Senec. Agam. v. 798. et Œdip. v. 847. ubi *met* plane redundat.

III. In Verbo Enallage fit,

1. Generis: ut, (1.) Activum pro passivo: ut, Virg. *Nox humida cælo Præcipitat*, pro *præcipitatur*. Liv. *Jam verterat Fortuna*, pro *versa erat*. [Nisi in his potiùs est Ellipsin pronominis SE statuere.] (2.) Passivum pro activo: ut, Virg. *Placitam Paci nutritor olivam*, pro *nutri*. Colum. *Cacumina virgarum, ne luxurientur, mutilato*, pro *luxurient*.

2. Speciei: ut, (1.) Primitivæ pro derivativa: ut, Ter. *Pellere fores*, pro *pulsare*. Plaut. *Qui Syracusis habet*, pro *habitat*. Virg. *Cernere ferro*, pro *certare*. (2.) Derivativæ pro primitiva: ut, *Madesco, tepesco, fervesco*, et similia, ap. Poëtas; pro, *madeo, tepeo, ferveo*. Item, *Ductare exercitum, Agitare lætitiam, Objectare periclis*; pro, *ducere, agere, objicere*, ap. Sall. *Imperito*, pro *impero*, ap. Lucret. *Dormito*, pro *dormio*, ap. Cic.

3. Figuræ: ut, (1.) Simplicis pro composita: ut, Virg. *Mæstumque timorem mittite*, pro *omittite*. Cic. *Ponit personam amici, cùm induit judicis*, pro *deponit*. Sic *colere*, ap. Liv. xxiv. ult. pro *incolere*. *Scindere*, ap. Plaut. Bacch. iv. 9. 130. pro *exscindere*. *Servare*, ap. Virg. Geo. i. 335. pro *observare*, &c. (2.) Compositæ pro simplice: ut, *Deprecor*, ap. Justin. xi. 9. pro *precor*. *Retine me*, ap. Ter. Heaut. iii. 4. 23. pro *tene*.

IV. In Participio à quibusdam Enallage statuitur significationis, (1.) Activæ pro passiva: ut, Virg. *Tondenti barba cadebat*, pro *tonso*. Id. *Volventibus annis*, pro *volutis*. Sic, *vehens*, pro *eo qui vehitur*. Cic. *Gignentia*, pro *iis quæ è terra gignuntur*, Sallust. (2.) Passivæ pro activa: ut, Virg. *Tum breviter Dido, vultum demissa, profatur*. Ovid. *Albentes laniata comas*; pro *demittens, lanians*. * At in prioribus Ellipsis est pronominis *me, te*, vel *se*; in posterioribus, præpositionis *ad*, vel *quod ad*.

V. In Adverbio Enallage fit, (1.) Ratione significationis: ut cùm adverbia loci et temporis inter se permutantur: ut, *ubi*, pro *quando*; *ibi*, pro *tum*; *hinc*, pro *ab eo tempore*, &c. Item, cùm illa qualitatis, *benè* et *malè*, pro *valdè*, quod intendendi est, ponuntur: ut, Cic. *Sermo benè longus*. Plaut. *Malè eum metuo*. Sic cùm numerus certus ponitur pro incerto: ut, *Millies audivi*, i. e. *sæpissimè*. *O terque quaterque beati*, i. e. *maximè beati*. (2.) Ratione figuræ: ut, cùm *què, quà*, pro *quècunque, quàcunque*, adhibentur.

VI. In Præpositione denique et Conjunctione Enallage fit, cùm aliæ pro aliis ponuntur: ut, Cic. *Ad judicem agere*, pro *apud*. Ter. *Gratum esse adversus aliquem*, pro *erga*. * Sic, *Et*, pro *etiam*; *si*, pro *quamvis*; *dum*, pro *dummodo*, &c.

HETEROSIS.

HETEROSIS est, cùm unius ejusdemque vocis Accidentia alia pro aliis ponuntur. Ea autem in Nomine, Pronomine et Verbo præcipuè locum habet.

I. In Nomine et Pronomine Heterosis fit,

1. Generis, (1.) Neutri, pro masculino: ut, Ter. *Ego quoque unà pereo, quod mihi est carius*, pro *qui mihi sum carior*. (2.) Neutri, pro fœminino: ut, Ter. *Vel virtus tua me, vel vicinitas, Quod ego in propinqua parte amicitiæ puto, Facit*, &c. Plin. *Nube gravidâ candicante, quod vocant*

tempestatem albam, pro *quam*. * Sed in his Ellipsis potiùs est vocis *negotium*.

2. Numeri, (1.) Singularis pro plurali: ut, *Romanus, Scotus, Gallus*; pro, *Romani, Scoti, Galli*, &c. Item, *hostis, miles, eques, pedes*; pro, *hostes, milites, equites, pedites*. (2.) Pluralis pro singulari: ut, *Colla, corda, ora, pectora*, et alia plurima ap. Poëtas. Ter. *Cur in his ego te conspicor regionibus*, pro *in hac regione*. Sic *liberi* de *una sobole*: *Nos* et *noster*, pro *ego* et *meus*.

3. Casuum, quæ ANTIPTOSIS dicitur, de qua mox.

II. In Verbo Heterosis fit,

1. Modi, (1.) Indicativi, pro subjunctivo: ut, Virg. *Et si non alium latè jactaret odorem, Laurus erat*, pro *esset*. Hor. *Me truncus illapsus cerebro Sustulerat*, pro *sustulisset*. Pro imperativo: ut, Cic. *Tu hoc silebis*, pro *sile*. Pro infinitivo: ut, Plaut. *Verùm ego illum, quanquam violentus est, spero mutari potest*, pro *posse*. (2.) Subjunctivi, pro indicativo: ut, Plaut. *Debetis velle quæ velimus*, pro *volumus*. Sall. *Ubi socordiæ te atque ignaviæ tradideris, nequidquam Deos implores*, pro *implorabis*. Pro imperativo: ut, Ter. *Quiescas*, pro *quiesce*, et sic passim. (3.) Imperativi pro indicativo: Virg. *Si fœtura gregem suppleverit, aureus esto*, pro *eris*. (4.) Infinitivi pro imperf. indicativi: ut, Ter. *Facilè omnes perferre ac pati*, pro *perferebat ac patiebatur*. Pro subjunctivo: ut, Liv. *Bona censuerunt reddi*, pro *ut redderentur*. Virg. *Stabant orantes primi transmittere cursum*, pro *ut primi transmitterent*.

2. Temporis, (1.) Præsentis, pro imperfecto: ut, Ter. *Tu si hîc sis, aliter sentias*; pro, *esses, sentires*. Pro præterito: ut, Plaut. *Quamdudum in portum venis?* pro *venisti*. Id. *Hunc sensebat te esse, cum vocat ad prandium*, pro *vocavit*. Sic passim in narrationibus: ut, Ter. *Effertur, imus*, pro *elatus est, ivimus*, &c. Pro futuro: Vel modi ejusdem; ut, Plaut. *Quam mox navigo Ephesum*, pro *navigabo*. Cic. *Nunc quidem non dubito quin, quoad planè valeas, te neque navigationi, neque viæ committas*, pro *commissurus sis*. Id. *Cato affirmat, se vivo, illum non triumphare*, pro *triumphaturum esse*. Vel diversi: ut, Sall. *Quem neque gloria, neque pericula excitant, nequidquam hortere*, pro *hortaberis*. Virg. *Eloquar, an sileam?* pro *eloquar an silebo?* (2.) Imperfecti, pro præsenti: ut, Cæs. *In eo itinere persuadet Castico, ut regnum in sua civitate occuparet*, pro *occupet*. Pro plusquamperfecto: ut, Sall. *Neque diutiùs Numidæ resistere quivissent, ni pedites cum equitibus permixti magnam cladem in congressu facerent*, pro *fecissent*. (3.) Perfecti, pro præsenti: ut, Virg. *Magnum si pectore possit Excussisse Deum*, pro *excutere*. Pro plusquamperfecto: ut, Id. *Jam flammæ tulerint, inimicus et hauserit ensis*; pro, *tulissent, hausisset*. Pro futuro: ut, Liv. *Si hoc benè fixum omnibus destinatumque in animo est, vicistis*, pro *vincetis*: vel, *tam certa futura est vestra victoria, quàm si jam extitisset*. Huc pertinent et Comica ista, *Perii, occidi, actum est de me*. Sic et perfectum subjunctivi pro futuro indicativi, in talibus. Ter. *Si paululum modò quid te fugerit, ego perierim*, pro *peribo*. Virg. *Nec vos arguerim, Teucri*, pro *arguam*. Ter. *Laceres, quemquam nacta sis*, pro *nanciseeris*, vel *nacta fueris*. (4.) Plusquamperfecti, pro imperfecto: ut, Curt. *Si saniora consilia pati potuisset, contentus patrio cederet alieni imperii finibus*, pro *posset*. (5.) Futuri simplicis, pro præsenti: ut, Ter. *Verbum hercle hoc verum erit*, pro *est*. Et, modo diverso, ut, Ter. *Sic me Dii amabunt, ut*, &c. pro *Sic me Dii ament*. (6.) Futuri exacti, pro simplice: ut, Cic. *Respirâro, si te videro*; pro, *respirabo, si te videbo*. Pro imperativo: ut, Virg. *Luant peccata; neque illos Juveris auxilio*, pro *juvato*, vel *juves*.

3. Numeri, (1.) Singularis, pro plurali: ut, Sall. *Quæ loca Numidia*

appellatur, pro *appellantur*. (2.) Pluralis, pro singulari: ut, Cic. *Eodem anno Moloni Rhodio dedimus operam*, pro *dedi*.

4. Personæ, (1.) Primæ pro tertia indefinitè posita: ut, Curt. *Aberat ut regio L. stadia ab aditu quo Ciliciam intramus*, pro *homines intrant*, vel *Cilicia intratur*. (2.) Secundæ, pro prima, cùm quis seipsum alloquitur tanquam alium: ut, Ovid. *Impia quid dubitas Deianira mori?* pro *ego dubito*. Pro tertia indefinitè posita: ut, Ter. *Fidelem haud fermè mulieri invenias virum*, pro *quis inveniat*. (3.) Tertiæ, pro prima: ut, Ter. *Si quis me quæret rufus*. DA. *Præsto est*, pro *præsto sum*, nam ipse loquitur.

ANTIPTOSIS.

ANTIPTOSIS est, casûs pro casu positio: ut,

I. Nominativus, (1.) Pro accus. Hor. *Uxor invicti Jovis esse nescis*, pro *te esse uxorem*. (2.) Pro vocat. ut, Virg. *Adsis lætitiæ Bacchus dator*, pro *Bacche*.

II. Genitivus, (1.) Pro nominat. Plin. *Canum degeneres*. Liv. *Expediti militum*, pro, *canes*, *milites*. (2.) Pro dativo: Sall. *Corporis et fortunæ bonorum, ut initium, finis est*. Liv. *Ut civitates Asiæ, quæ Attali stipendiariæ fuissent, Eumeni vectigal penderent*; pro *bonis*, *Attalo*. (3.) Pro accusat. cum AD: Sall. *Ne alium putarent ac Numantiæ cognitus esset*. Liv. *Classis viginti fermè navium Rhegii stabat*, pro, *ad Numantiam*, *ad Rhegium*.

III. Dativus, (1.) Pro nom. Virg. *Cui nunc cognomen Iulo*, pro *Iulus*. (2.) Pro genit. Ovid. *Cui dextra trisulcis Ignibus armata est*, pro *cujus*. (3.) Pro accusat. Mart. *Nobis non licet esse tam disertis*, pro *disertos*. Et cum AD: ut, Virg. *It clamor cœlo*, pro *ad cœlum*. (4.) Pro ablat. cum A vel AB: ut, Virg. *Neque cernitur ulli*, pro *ab ullo*.

IV. Accusativus, (1.) Pro nominat. Plaut. *Meam uxorem, Libane, nescis qualis siet*; pro *nescis qualis sit uxor mea*. Ter. *Illum ut vivat, optant*; pro *optant ut ille vivat*. Cic. *Rem vides quomodo se habeat*; pro *vides quomodo res se habeat*. (2.) Pro dativo: Sall. *Ut arma sua quisque stantes incumberent*, pro *armis suis*. Apul. *Timore hoc inani perfuncti longè pejores inhæsimus laqueos*; pro *pejoribus laqueis*. (3.) Pro ablat. Virg. *Omnia Mercurio similis*, pro [in] *omnibus*. Plaut. *Ego illum audivi in amorem hærere*, pro *in amore*.

V. Vocativus, pro nom. Virg. *Quibus Hector ab oris Exspectate venis*, pro *exspectatus*.

VI. Ablativus, (1.) Pro dat. Sall. *Aliquo negotio intentus*, pro *alicui negotio*. Virg. *Hæret pede pes*, pro *pedi*. (2.) Pro accus. Ovid. *Sæpe [illegible] lenis in hoste fuit*, pro *in hostem*.

SYNESIS.

SYNESIS est, quando structura non ad vocem, sed ad sensum sive intellectum refertur. Estque triplex,

I. Generis tantùm: ut, Ter. *Scelus postquam ludificatus est virginem*, pro *scelestus*. Liv. *Capita conjurationis virgis cæsi*, pro *principes*. Id. *Latium Capuaque agro multati*, pro *Latini et Campani*.

II. Numeri tantùm: ut, (1.) In collectivis, qualia sunt, *populus*, *plebs*, *turba*, *pars*, *manus*, *juventus*, &c. Liv. *Clamor inde concursusque populi, mirantium quid rei esset*. Ovid. *Thura ferant, placentque novum pia turba Quirinum*. Virg. *Pars epulis onerant mensas*. (2.) In partitivis, qualia, *quisque*, *uterque*, *neuter*, &c. ut, Liv. *Missi confestim honoratissimus quisque ex patribus*. Sall. *Uterque cum illo graves inimicitias exercebant*. Plaut. *Ut scaveres, neuter ad me iretis cum [illegible]*.

III. Utriusque simul: ut, Sall. *Pars in crucem acti, pars bestiis objecti.* Liv. *Hæc ingens turba circumfusi fremebant.* Stat. *Subeunt Tegeæa juventus Auxilio tardi.*

Not. Nonnunquam ad idem nomen collectivum numeri singularis referuntur duo verba, alterum singulare, alterum plurale: ut, Virg. *Pars stupet innuptæ donum exitiale Minervæ, Et molem mirantur equi.* Id. *Undique visendi studio Trojana juventus Circumfusa ruit, certantque illudere capto.* Sic in illo Sall. *Familia nostra cum populo Romano bello Carthaginiensi amicitiam instituit.——Quorum progeniem vos, P. C. nolite pati frustra à vobis auxilium petere,* à verbo singulari *instituit*, ad adjectivum plurale *quorum*, transitur.

Synesis quoque in *explicitam* et *implicitam* distingui potest.

Explicita est, in qua substantivum clarè exprimitur, cui adjectivum vel verbum ita redditur, ut non cum eo, sed cum alio, cui idem est sensus, conveniat: ut in exemplis prædictis.

Implicita est, in qua substantivum non exprimitur, sed in adjectivo antecedente continetur: ut, Ter. *Id mea minimè refert, qui sum natu maximus;* ubi *qui* refertur ad *ego*, quod in *mea* includitur. Cic. *De hereditate Preciana, quæ quidem mihi magno dolori est (valde enim illum amavi) hoc velim cures;* ubi per *illum* intellige *Precium*, quod in *Precianus* continetur.

ANACOLUTHON.

Anacoluthon est, cùm consequentia antecedentibus non cohærent: ut, Ter. *Nam nos omnes, quibus est alicunde aliquis objectus labos, Omne quod est interea tempus, priusquam id rescitum est, lucro est:* ubi nihil est cum quo conveniat illud, *Nos omnes:* Auctor autem incepit, quasi dicturus esset, *lucro habemus:* finivit, quasi dixisset, *nobis omnibus.* Sic Varro, *In Arcadia scio me esse spectatum suem, quæ præ pinguitudine carnis non modò surgere non posset; sed etiam ut in ejus corpore sorex, exesâ carne, nidum fecisset, et peperisset mures.* Pro, *sed etiam adeò pinguem, ut in ejus corpore,* &c.

HELLENISMUS.

Hellenismus (qui et Græcismus) est, quo Auctores, à Latina consuetudine recedentes, Græcos imitantur. Estque duplex, *Analogicus* et *Syntacticus.*

Hellenismus *Analogicus* est, quo nomina Latina Græco more terminantur, vel flectuntur. Prioris generis sunt, *Helene, Crete, Nymphe,* &c. pro, *Helena, Creta, Nympha.* Item, *Antiphon, Demiphon, Milon;* pro, *Antipho, Demipho, Milo,* &c. Posterioris sunt: In prima declinatione, gen. sing. *auras.* In secunda, gen. sing. *Orpheos*, dat. *Orphei*, accus. *Orphea.* In tertia, gen. sing. *Pallados*, accus. *Pallada:* dat. plur. *Troasir*, accus. *Troadas.* De quibus omnibus in Etymologia abundè diximus.

Hellenismus *Syntacticus* est, quo Syntaxis à communi Latinarum ratione discrepans, ad Græcorum consuetudinem conformatur. Is autem multiplex ac varius est: præcipuè verò locum habet in his et similibus;

1. Cùm nominibus substantivis diversi generis adjectivum neutrum adjungitur: ut, Cic. *Omnium rerum mors est extremum.* Virg. *Triste lupus stabulis.* De quibus suprà, p. 120.

2. Cùm certis nominibus adjectivis et verbis genitivus additur: ut, *Præstans animi, Degener virtutis, Flavus comarum,* &c. Item, *Abstine irarum, Desine querelarum,* &c. De quibus, p. 134. et 145.

3. Cùm verbis certandi, distandi, coëundi, arcendi, dativus subjicitur. Vid. p. 152.

4. Cùm accusativus (pro nominativo) verbo, quod ad totam orationem subsequentem refertur jungitur: ut, Plaut. *Ego te faciam ut miser sis.* Id. *Quo leto censes me ut peream potissimum.*

5. Cùm verbo infinito ESSE, ac similibus, nominativus pro accusativo apponitur: ut, Ovid. *Acceptum refero versibus esse nocens*, pro *me esse nocentem.* Pers. *Postquam destertuit esse Mæonides*, i. e. *somniare desiit se esse Homerum.* Hor. *Patiarque vel inconsultus haberi*, i. e. *me inconsultum haberi.* Vid. p. 123.

6. Cùm dativus, antecedenti respondens, pro accusativo, verbo ESSE et similibus adjungitur: ut, Mart. *Penelope licet esse tibi sub principe Nerva*, pro *Penelopen.* V. Max. *Maximo tibi et civi et duci evadere contigit*, pro *maximum civem et ducem.* Vid. p. 123.

7. Cùm nominibus adjectivis vel substantivis additur infinitivus, ubi Latina loquendi ratio alia est: ut, Hor. *Fruges consumere nati*, pro *ad fruges consumendas.* Sic, *Liber dignus legi*, pro *lectu*, vel qui *legatur*: *Amor cognoscere*, pro *cognoscendi.* Vid. p. 171. et 178.

8. Cùm accusativus partis vel adjuncti adjectivis vel verbis subjicitur: ut, Hor. *Fractus membra.* Virg. *Picti scuta Labici.* Id. *Expleri mentem nequit.* De qualibus dictum, p. 132. et 199.

9. Cùm neutra adjectivorum pro adverbiis ponuntur: ut, Hor. *Perfidum ridens.* Virg. *Acerba tuens*; pro, *perfidè, acerbè.* Vid. p. 155.

10. A Græcis tractum et hoc genus Ellipseos, Virg. *Urbem quam statuo, vestra est*, pro *urbs quam urbem.* Item istud ejusd. *Saxum antiquum, ingens, campo qui fortè jacebat, Limes agro positus*, pro *quod.*

11. Græcorum denique more dicta sunt hæc Horatiana, *Mammæ putres, Æquina quales ubera*, pro *qualia.* Et, *Animæ quales neque candidiores Terra tulit*, pro *qualibus.*

NOT. Ad *Hellenismum* pleraque pertinent *Antiptoseos*, haud pauca et *Heteroseos*, (ut ex præcedentibus liquet) exempla.

ARCHAISMUS.

ARCHAISMUS est, loquendi ratio priscis usitata, sed meliori ævo penitus vel penè obsoleta. Is itidem duplex est, *Analogicus* et *Syntacticus*.

ARCHAISMUS *Analogicus* est, cùm pro vocibus usitatis voces adhibentur exoletæ formæ: ut, *Aulai*, pro *aulæ*; *lacte* pro *lac*; *sanguen*, pro *sanguis*. *Ejus anuis causâ*; pro *anûs*. *Nihil ornati, nihil tumulti*; pro, *ornatûs, tumultûs*. *Mis, tis*; pro, *mei, tui*. *Olli*, pro *illi*. *Quis, quisquam*, gen. fem. *Duint*, pro *dent*. *Expugnassere, impetrassere*; pro, *expugnaturum, impetraturum esse*. *Capsimus*, pro *ceperimus*; *adaxint*, pro *adegerint*. *Aperibo, audibis*; pro, *aperiam, audies*. *Moriri*, pro *mori*. *Siem*, pro *sim*. *Fuat*, pro *sit*. *Here, quase, donicum*; pro, *heri, quasi, donec*. *Nenu*, pro *non*; *endo, indu*, pro *in*, &c. De quibus in parte prima.

ARCHAISMUS *Syntacticus* est, cùm constructio usu antiquata reducitur, Ejusmodi sunt;

1. Cùm verbalia in IO cum casu sui verbi construuntur: ut, Plaut. *Quid tibi hanc curatio est rem?* Vid. p. 174.

2. Cùm verba, *Utor, abutor, fruor*, accusativum adsciscunt. Vid. p. 164.

3. Cùm participia futura activa, ac præterita passiva, cum verbo ESSE, pro indeclinabilibus accipiuntur: ut, Cic. *Hanc sibi rem præsidio*

sperant futurum. Plaut. *Justam rem et facilem esse oratum a vobis volo.* Vid. Etym. p. 97.

4. In *Absente nobis, Præsente testibus.* Vid. suprà, p. 186.

CAP. IV.

DE HYPERBATO EJUSQUE SPECIEBUS.

HYPERBATON est, cùm consuetus verborum vel sententiarum ordo turbatur. Ejus species sunt, *Anastrophe*, *Hysteron proteron*, *Hypallage*, *Synchysis*, *Tmesis*, *Parenthesis*, et *Hyperbaton strictiùs dictum*.

ANASTROPHE.

ANASTROPHE est, vocum, maximè præpositionum, præpostera collocatio: ut, *Celsus Cornelius*, *Pollio Asinius*, prænomine postposito. Ovid. *Quam face sustineo tecta superba petam*, pro *face quam*. Virg. *Italiam contra*, *His accensa super*, *Spemque metumque inter dubii.* Ter. *I præ, sequar*, pro *præi.* Virg. *Collo dare brachia circum*, pro *circumdare.* Lucr. *Principio terram Sol excoquit et facit are*, pro *arefacit.*

HYSTERON PROTERON.

HYSTERON PROTERON est, cùm quod sensu posterius est priore loco ponitur; ut, Ter. *Valet atque vivit;* pro *Vivit et valet:* naturâ enim prius est *vivere* quàm *valere.* Sic, Virg. *Moriamur et in media arma ruamus;* pro *in media arma ruamus et moriamur.* Id. *Postquam altos tetigit fluctus et ad æquora venit.* At primùm debuerat dicere, *Venit ad æquora;* deinde, *tetigit fluctus.*

HYPALLAGE.

HYPALLAGE est, mutua casuum permutatio: ut, Virg. *Dare classibus Austros;* pro *Dare classes Austris*, sive *ventis.* Id. *Necdum illis labra admovi;* pro *Necdum illa labris admovi.* Cic. *Gladium vaginâ vacuum in urbe non vidimus;* pro *vaginam gladio vacuam.*

SYNCHYSIS.

SYNCHYSIS est, confusus atque intricatus verborum ordo: ut, Hor. *Namque pilâ lippis inimicum et ludere crudis;* pro *lippis et crudis.* Virg. *Saxa vocant Itali mediis quæ in fluctibus Aras;* pro *quæ saxa in mediis fluctibus Itali vocant Aras.* Tibull. *Vidi ego qui juvenem seros desisset amores;* pro *Vidi ego juvenum, qui*, &c.

TMESIS.

TMESIS est, vocis compositæ interfectio, unâ vel pluribus aliis interjectis: ut, Virg. *Septem subjecta trioni Gens*, pro *septentrioni.* Id. *Jamque adeò super unus eram*, pro *supereram.* Ter. *Quæ meo cunque animo lubitum est facere*, pro *quæcunque.* Cic. *Per mihi, inquam, gratum feceris*, pro *pergratum.*

PARENTHESIS.

PARENTHESIS est, sententia sermoni, antequam absolvatur, interjecta.

ut, Virg. *Tityre, dum redeo (brevis est via) pasce capellas.* Hor. *Cætera de genere hoc (adeò sunt multa) loquacem Delassare valent Fabium.*

HYPERBATON *strictiùs dictum.*

HYPERBATON *strictiùs dictum*, est verbi, quo sententia perficitur, longior dilatio: ut, Virg.

Interea Reges: ingenti mole Latinus
Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis sex radii fulgentia cingunt,
Solis avi specimen: bigis it Turnus in albis,
Bina manu lato crispans hastilia ferro:
Hinc pater Æneas, Romanæ stirpis origo,
Sidereo flagrans clypeo et cælestibus armis;
Et juxta Ascanius, magnæ spes altera Romæ:
Procedunt castris.———

Ubi inter nominativum *Reges* et verbum *Procedunt*, hemistichium ac toti septem versus interferuntur.

APPENDIX.

DE VIRTUTIBUS ET VITIIS ORATIONIS.

ORATIONIS præcipuæ VIRTUTES sunt, 1. *Puritas.* 2. *Perspicuitas.* 3. *Æqualitas.* 4. *Proprietas.* 5. *Suavitas.* 6. *Simplicitas.* Quibus singulis sua VITIA opposita sunt. Quamvis autem ex his virtutibus sola prima ad Grammaticam, cæteræ ad Rhetoricam propriè pertineant: nobis tamen haud ab re fore visum est, si singulas, vitiaque cuique adversantia, hîc breviter perstringeremus.

I. PURITAS orationis postulat, ne quid regulis artis, vel rectè loquentium consuetudini officiat.

1. Regulis artis adversantur *Barbarismus* et *Solœcismus.*

BARBARISMUS est, usus vocis, aut omnino barbaræ: ut, *Riderus*, pro *equite; perla*, pro *unione; croftum*, pro *agello*, &c. aut Latinæ quidem, sed, scriptione, inflexione, pronunciatione, vel alio quocunque modo, vitiosæ: SCRIPTIONE: ut, *Authør*, pro *auctor; charus*, pro *carus*, &c. INFLECTIONE: ut, *cæla*, pro *cœli; flavi*, pro *fleti; legebo*, pro *legam*, &c. PRONUNCIATIONE: ut, si quis *tibicen, cuculus, rubrica*, penultimâ correptâ; aut, *adamantinus, philosophia, erudit*, eâ syllabâ productâ, pronunciet.

SOLOECISMUS est, vitiosa partium orationis constructio: ut, *Acuta gladius, Adjuvare alicui, Non nega, Scribo cum calamo.*

2. Rectè loquentium consuetudini contraria est INSOLENTIA, cui subjiciuntur *Archaismus, Neoterismus* et *Idiotismus.*

De ARCHAISMO suprà diximus. Is autem tum vitiosus est, cùm præter modum et decorum, vel voces obsoletæ, vel antiquatæ vocum constructiones, in scenam denuò revocantur.

NEOTERISMUS est, vocum phrasiumque, optimis linguæ Latinæ ætatibus necdum adhibitarum, usus: ut, *breviarium*, pro *summario; usualis*, pro *solito* vel *vulgari; confiscare aliquem*, pro *bona ejus in fiscum redigere.* Sic, Quinctiliani ætate, *plenum vino, incumbere rei, adulari alicui*, pro quibus melioris ævi scriptores, *Plenum vini, incumbere in rem, adulari aliquem*, dicebant, ipso teste, introducta sunt

IDIOTISMUS, qui et PEREGRINITAS, eſt, vocum Latinarum uſus, ad propriam aliarum linguarum conſuetudinem conformatus. Eſt autem multiplex latéque diffuſum hoc vitium: continet enim ſpeciatim, *Hebraiſmum*, *Scoticiſmum*, *Angliciſmum*, *Galliciſmum*, omneſque eos loquendi modos, per quos homines, præſertim rudiores, ſuæ cujuſque linguæ ſive idiomatis conſuetudine abrepti, à nativa Latinè loquendi ratione decerrant; in quos etiam viri doctiſſimi interdum nec opinantes prolabuntur.

II. PERSPICUITAS orationis poſtulat, ut ea clara faciliſque intellectu ſit. Ei contraria eſt AMPHIBOLOGIA, quæ eſt oratio conſtructionis ambiguitate obſcurata: ut in illo oraculi ad Pyrrhum, *Aio te, Æacida, Romanos vincere poſſe.*

III. ÆQUALITAS orationis in eo conſiſtit, ut ne plus minuſve dicatur, quàm res exigit. Plus dicit TAUTOLOGIA, i. e. inanis ejuſdem rei per verba diverſa repetitio: ut, *Ipſe egomet venio. Exultans redeo, gaudenſque revertor.* Item et PERISSOLOGIA, i. e. adjectivo ſuperflua, ſine ulla vi rerum: ut, *Ibant quâ poterant, quâ non poterant non ibant.* Minus dicit TAPINOSIS, cùm infra rei magnitudinem ſubſidit oratio: ut, *Saxea verruca in ſummo montis vertice.*

IV. PROPRIETAS voces aptas poſcit, et rei reſpondentes. Huic virtuti opponitur ACYROLOGIA vel CATACHRESIS, i. e. impropria vocis uſurpatio: ut, *Sperare*, pro *timere*. Juv. *Jam quartanam ſperantibus ægris.* Virg. *Vir gregis ipſe caper deerraverat.* Abuſivè, inquit Servius, nam *vir*, ſive *maritus*, tantùm hominum eſt.

V. SUAVITAS *Euphoniâ* gaudet, i. e. gratâ auribus literarum vel vocum compoſitione. Huic CACOPHATON opponitur, quæ eſt injucunda et malè ſonans literarum poſitio vel repetitio: ut, *conlaudo*, *conrigo*; pro, *collaudo*, *corrigo*. Virg. *Sola mihi tales caſus Caſſandra canebat:* ubi *ca* ſyllaba ſæpiùs iteratur. Item, CACOSYNTHETON, quæ eſt indecens verborum ſtructura: ut, Virg. *Verſâque juvencûm Terga fatigamus haſtâ.*

VI. SIMPLICITAS denique orationis exigit, ut nihil ei inſit affectati. Huic adverſatur CACOZELIA, i. e. nimium elegantiæ ſtudium: ut, Ovid. *Aureus axis erat, temo aureus, aurea ſummæ Curvatura rotæ, radiorum argenteus ordo.*

De ordine Grammaticæ Reſolutionis, deque Interpunctionum notis et uſu, quæ hîc vulgo adjici ſolent, in Rudimentis noſtris, quantum tironibus ſuffecerit, diximus.

GRAMMATICÆ
LATINÆ
INSTITUTIONUM.

PARS TERTIA.

DE ORTHOGRAPHIA.

ORTHOGRAPHIA eſt ea Grammaticæ pars, quæ literarum naturam et affectiones, rectamque adeò ſcribendi rationem docet.

LITERA eſt minima pars vocis articulatæ quæ ſcribi poteſt individua.

In *Orthographia*, ſive de literis doctrina, quinque potiſſimùm ſunt tractanda. 1. De literarum Numero et Diviſione. 2. De ipſarum Accidentibus. 3. De Scriptura. 4. De Pronunciatione. 5. De literarum in ſyllabas Digeſtione.

CAP. I.

DE LITERARUM NUMERO ET DIVISIONE.

LITERÆ apud Latinos uſitatæ ſunt quinque et viginti, A, B, C, D, E, F, G, H, I, Jod, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, Vau, X, Y, Z. Ex quibus K, Y et Z in vocibus origine Græcis tantùm adhibentur.

Literæ dividuntur in *Vocales* et *Conſonantes*.

VOCALIS eſt, quæ plenum per ſe ſonum edit.

Suntque ſex, A, E, I, O, U, Y.

CONSONANS eſt, quæ non niſi vocali juncta plenum ſonum exprimit.

Conſonantes autem ſunt decem et novem, nimirum reliquæ literæ omnes præter vocales; B, C, D, F, G, H, J, K, L, M, N, P, Q, R, S, T, V, X, Z.

Consonantes, vel *Simplices* sunt: vel *Duplices*, sive *Compositæ*.

Simplices sunt omnes, præter duas, X et Z.

Hæ autem Duplices ideò appellantur, quòd darum consonantium vim habeant. X enim valet CS, ut, *dux*, pro *ducs*, unde genitivus *ducis*; vel GS, ut, *Rex*, pro *Regs*, unde genitivus *Regis*, Z verò valet DS, ut, *Zona*, pro *dsona*.

Simplices rursus *Consonantes* dividuntur in *Mutas* et *Semivocales*.

Mutæ sunt novem, B, C, D, G, J, K, P, Q, T: sic dictæ, quòd absque vocali socia nullum sonum edant.

Semivocales sunt octo, F, H, L, M, N, R, S, V: sic nominatæ, quod ad vocales propiùs accedant, atque absque earum adminiculo aliquo modo pronunciari possint.

Ex *Semivocalibus*, quatuor, L, M, N, R, Liquidæ appellantur, eò quòd in pronunciando quasi liquescant, h. e. aquæ instar facilè celeriterque fluant, seu proferantur.

Quatuor autem, F, H, S et V, Spirantes dici possunt, ideò quòd cum spiritu quodam pronuncientur. H enim est flatus *gutturalis*, S *dentalis*; F et V *labiales* sunt.

CAP. II.

DE LITERARUM ACCIDENTIBUS.

LITERIS præcipuè accidunt septem, 1. *Ordo*. 2. *Figura*. 3. *Compositio*. 4. *Cognatio*. 5. *Mutatio*. 6. *Pro integris vocibus positio*. 7. *In numeris notandis usurpatio*.

I. Ad Literarum Ordinem pertinet inquirere, cur A, verbi gratiâ, primo loco, Z ultimo constituatur. Cujus rei quamvis aliqua ratio reddi possit: quia tamen ordo literarum plerumque arbitrarius, ac apud varias gentes varius est; supervacaneus nobis futurus videtur, atque ad nullum usum comparatus labor, anxiè de eo subtiliterque disquirere.

II. Respectu Figuræ, seu Formæ, literæ bifariàm distinguuntur.

1. In Majusculas, sive Literas *majoris figuræ*, A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, X, Y, Z. Et Minusculas, sive quæ *minore figurâ* pinguntur: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, ſ vel s, t, u, v, x, y, z. Illæ alio nomine *Quadratæ*, *Unciales* et *Capitales*; hæ literæ *Inferioris formæ*, quibusdam et *Infractæ* appellantur.

2. In Romanas, sive quæ crassiore et perpendiculari formâ scribuntur: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, ſ

vel ſ, t, u, v, x, y, z. Et Italicas, ſive quarum ductus exiliores ſunt et obliquiores: *a*, *b*, *c*, *d*, *e*, *f*, *g*, *h*, *i*, *j*, *k*, *l*, *m*, *n*, *o*, *p*, *q*, *r*, *ſ* vel *s*, *t*, *u*, *v*, *x*, *y*, *z*.

* De diverſo harum omnium uſu poſtea dicetur.

III. Compositio in vocalibus præcipuè ſpectatur. Ejus ratione *Vocales* vel *Simplices* appellantur, vel *Compoſitæ*.

Simplices dicuntur, cùm ſingulæ ſeparatim ſuum ſonum exprimunt: Vel aliter, cùm tot, quot ipſæ ſunt, ſyllabas efficiunt: ut, in *Aëdon*, *Caïus*, *Poëta*, triſyllabis; *Menelaüs*, *Tyndareüs*, *Deïphobus*, tetraſyllabis.

Compositæ vocantur, cùm duæ in unum ſonum ſeu ſyllabam coaleſcunt.

Id autem dupliciter fit, 1. Cum prioris vocalis ſonus liqueſcit, et quaſi evaneſcit: ut cùm, præeunte *g*, *q*, vel *s*, ſequitur *u* cum alia vocali, veluti in *ſanguis*, *aqua*, *ſuadeo*. Vel, 2. Cùm utriuſque vocalis ſonus ex æquo ferè auditur. Et hæc *Vocalium compoſitio* alio nomine *Diphthongus* dicitur.

Diphthongus, aliter *Bivocalis* nuncupata, eſt ſonus ex duarum vocalium ſonis in unum junctis conflatus.

Diphthongi vulgò numerantur quinque; *æ* vel *ae*, ut *ætas* vel *aetas*; *œ* vel *oe*, ut *cœna* vel *coena*; *au*, ut *aurum*; *eu*, ut *euge*; *ei*, ut *hei*. Quibus à nonnullis, neque omnino præter rationem, tres aliæ adduntur: *ai*, ut *Maia*; *oi*, ut *Troia*; *ui* vel *yi*, ut *huic*, *harpuia* vel *harpyia*.

Ex *Diphthongis*, uti nunc pronunciantur, duæ *Impropriæ* ſunt, *ae* et *oe*, utpote in quibus prioris vocalis ſonus non percipitur. Cæteræ *Propriæ* ſunt: in iis enim utriuſque vocalis ſoni exaudiuntur.

IV. Cognatione ſeu, *Affinitate* quâdam inter ſe junctæ ſunt, (1.) Literæ ejuſdem claſſis: ut Vocales omnes *a*, *e*, *i*, &c.: deinde Conſonantes, et ſpeciatim Mutæ, *b*, *c*, *d*, *v*. Liquidæ, *l*, *m*, *n*, *r*. Spirantes, *f*, *h*, *ſ*, *v*. (2.) Literæ ejuſdem organi: ut Gutturales, omnes vocales et *h*. Labiales *b*, *m*, *p*, *f*, *v*. Dentales, *d*, *n*, *t*. Faucales, *c*, *g*, *k*, &c.

V. Mutatio literarum ex earum præcipuè cognatione fluit. Quæ enim affinis ſoni, vel ejuſdem organi ſunt, faciliùs aliæ in alias commutantur: ut *e* in *i*; ut, *heri*, *quaſi*, *ornavit*, *navibus*; pro quibus olim, *here*, *quaſe*, *ornavet*, *navebus*, dixerunt: *o* in *e*; ut, *vorto*, *verto*; *voſter*, *veſter*: *u* in *i*; ut, *monumentum*, *monimentum*; *optumus*, *maxumus*, poſteriùs, *optimus*, *maximus*. Sic *b* in *p*; ut, *apſens*, *pleps*, in antiquis inſcriptionibus, pro *abſens*, *plebs*: et contrà, *p* in *b*; ut, *abſis*, pro *apſis*, Græcis ἀψὶς; *obſonium* pro *opſonium*, Gr. ὀψώνιον. Sic *quum*, vel *cum*; *quoi*, vel *cui*; *haud*, vel *haut*: ut innumeras alias literarum inter ſe, inflexione, derivatione vel compoſitione factas, mutationes prætercam.

VI. Literarum *pro integris vocibus Positio* ad scripturæ compendium introducta est. Hoc pacto Prænomina Romana, quædam unâ literâ scribuntur: ut, A. notat *Aulus*, C. *Caius*, D. *Decimus*, K. *Kæso*, L. *Lucius*, M. *Marcus*, M' vel M, *Manius*, N. *Numerius*, P. *Publius*, Q. *Quinctus*, T. *Titus*. Quædam scribuntur binis: ut, Ap. *Appius*, Cn. *Cnæus*, Op. *Opiter*, Sp. *Spurius*, Ti. *Tiberius*. Quædam ternis: ut, Mam. *Mamercus*, Sex. *Sextus*, Ser. *Servius*, Tul. *Tullus*. * In feminarum autem Prænominibus literam primam invertebant: ut Ɔ pro *Caia*, W pro *Marca*, ⅂ pro *Tita*.

Sic F. notat *Filius*, N. *Nepos*: ut, M. F. M. N. *Marci filius, Marci Nepos*. Atque ita in aliis.

Itidem, P. C. notat *Patres conscripti*, P. R. *Populus Romanus*, R. P. *Res publica*, S. C. *Senatus consultum*, U. C. *Urbs condita*, S. *salutem*, S. P. D. *salutem plurimam dicit*, S. P. Q. R. *Senatus populusque Romanus*, D. D. D. *dat, dicat, dedicat*, D. D. C. Q. *dicat, dedicat, consecratque*, H. S. vel L. L. S. valet *sestertium*, quasi dicas duas asses et semissem, h. e. duas æris libellas et semissem. His adde *Imp.* pro *Imperator*, *Cos.* pro *Consul*, *Aug.* pro *Augustus*, et consonâ geminatâ, *Impp.* pro *Imperatores Coss.* pro *Consules*, *Augg.* pro *Augusti*, &c.

VII. Literæ *ad numeros notandos* apud Romanos adhibitæ erant quinque; C. I. L. V. X. Quarum valor et dispositio ita se habent;

I notat	1	*unum.*
V	5	*quinque.*
X	10	*decem.*
L	50	*quinquaginta.*
C	100	*centum.*
IƆ	500	*quingenta.*
CIƆ	1000	*mille.*
IƆƆ	5000	*quinque millia.*
CCIƆƆ	10000	*decem millia.*
IƆƆƆ	50000	*quinquaginta millia.*
CCCIƆƆƆ	100000	*centum millia.*

Not. 1. Veteres, ut Plinius observat, ulteriùs non processerunt. Quoties verò opus erat, numerum postremum repetebant, hoc modo, CCCIƆƆƆ, CCCIƆƆƆ, *bis centena millia*; CCCIƆƆƆ, CCCIƆƆƆ, ƆƆƆIƆƆƆ, *ter centena millia*, &c.

Not. 2. Ex horum compositione potest quivis alius numerus constitui. Sic II. notat *duo*, III. *tria*, VI. *sex*, XV. *quindecim*, LXXII. *septuaginto duo*, CIƆ. IƆ. CC. XCVI. annum vertentem Æræ Christianæ, *millesimum septingentesimum nonagesimum sextum*.

Not. 3. Si minor numerus majori præponitur, indicio est

tantundem majori adimi oportere. Itaque IV. valet *quatuor*, IX. *novem*, XL. *quadraginta*, XC. *nonaginta*, IC. *nonaginta novem*, &c.

Not. 4. Recentiores pro IↃ, D, et pro CIↃ, M, frequentiùs usurpant.

CAP. III.

DE LITERARUM SCRIPTURA.

AD *rectam* literarum *Scripturam*, quæ propriè ORTHOGRAPHIA est, duo in genere ac potissimùm requiruntur. 1. Ut singulæ literæ eâ figurâ, mole, proportione ac concinnitate depingantur, quas optimè scribentium consuetudo stabilivit. 2. Ut voces suis quæque literis, non alienis, scribantur.

I. Et primùm quidem, magna ex parte, Præceptorum dextrâ solertiâ, et optimorum exemplorum imitatione, rectiùs faciliùsque, quàm ullis regulis, addiscitur. Speciatim tamen proderit sequentes hasce præceptiones hîc observare:

1. Omnis linea seu versus scripturæ habere debet certam aliquam latitudinem, duabus parallelis imaginariis inclusam: intr quas ipsa literarum corpora, nonnullæ etiam et literæ integr scribendæ sunt. Majusculæ verò, quæque apices aut appendices habent, sursum vel deorsum, pro cujusque modulo vel figurâ, extra id spatium scribi debent: ut in vulgari hoc versu, qu omnes Alphabeti literæ continentur.

Gazifrequens Libycos duxit Karthago triumphos.

2. A Litera majuscula inchoare debent:
   1. Nomina propria, et quæ inde deducta sunt: ut, *Moses Homerus*, *Cicero:* item, *Mosaicus*, *Homericus*, *Ciceronianus*
   2. Voces novam periodum inchoantes.
   3. Primæ versûs cujusque literæ in carmine.
   * His addunt nomina artium: ut, *Grammatica*, *Rhetorica* Dignitatum: ut, *Rex*, *Consul*, Festorum: ut, *Pasch Pentecoste:* Et voces peculiarem aliquam vim sive Emphasin habentes.
3. Diversis à cæteris characteribus scribi debent:
   1. Voces vel sententiæ ex auctore aliquo citatæ: Item alterius linguæ vocabula.
   2. Voces materialiter vel signanter positæ.
4. In initio et medio vocis ſ vel s scribi potest: in fine ve s tantùm.
5. Pars vocis ad aliam lineam pertinens notari debet signo c

hærentiæ, hoc modo=vel—. Hoc Grammatici *Hyphen*, Typothetæ *Divisionem* appellant.

6. Insignis periodus novum Paragraphum postulat, h. e. novam lineam, cujus initium exiguo spatiolo ab initiis reliquarum introrsum cedat.

7. Cùm duæ vocales, quæ aliàs diphthongum constituunt, diversas syllabas faciunt, polte iori superponendum est hoc signum [¨], quam *Diæresin* vocant: ut, *aër*, *poëta*, *Briseïs*: item cùm *j* et *v* consonantes in vocales dissolvuntur: ut, *ïam* apud Plautum, pro *jam*; *siliiæ*, ap. Horatium, pro *silvæ*.

8. Indeclinabilia cum declinabilibus concurrentia, et præpositiones sine casu positæ, discriminis causâ in ultima syllaba gravi accentu notantur: ut, *malè*, *pejus*, *pessimè*, *quàm*, *unà*, *antè*, *pòst*, *infrà*, &c.

9. Syllabæ contractæ notâ circumflexi gaudent: ut, *amâssem*, *fructûs* in genit. *deûm*, pro *deorum*. Item voces Apocopen passæ: ut, *ingenî*, pro *ingenii*. Item ablativi primæ declinationis cùm præpositio non exprimitur: ut, in hoc Ovidii, *Et prior est curâ cura sepulta novâ*. At vocalis à fine Encliticæ vocis *ne* rejecta, hoc signo ['] quem *Apostrophum* vocant, notatur: ut, *Egon'*, *ain'*, *viden'*, pro *Egone*, *aisne*, *videsne*.

II. Altera rectæ scripturæ pars, quæ docet, voces suis quasque literis scribere, duobus præcipuè fundamentis innititur, *Ratione* nimirum et *Auctoritate*.

1. *Ratio* ab origine vocum petitur: quomodo derivatum sequitur formam primitivi. Sic, *gratia*, scribitur per *t*, quia est à *gratis*: *audacia* per *c*, quia est ab *audax*, cujus genitivus *audacis*. Et contrà, primitiva cognoscuntur ex derivatis: quomodo *deliciæ* scribimus, quia dicitur *delicatus*.

2. *Auctoritas* ex veterum usu trahitur, id est, ea scribendi ratione, quæ reperitur in antiquis codicibus, nummis et inscriptionibus. Sic *caussa* gemino *ss*, non *causa*, scripsisse Ciceronem et Virgilium testatur Quinctilianus. Sic *Hadrianus* cum aspiratione, non *Adrianus*, scribendum ostendunt veteres nummi et inscriptiones. Itidem *carus*, non *charus*; *torus*, non *thorus*; *auctor*, non *author*; *justitia*, *propitius*, non *justicia*, *propicius*: Et *hiems*, *tiro*, *silva*, *sidus*, *stilus*, potiùs cum Latina vocali, quàm cum Græca, *hyems*, *tyro*, &c. Et *fecundus*, *felix*, *femina*, *fetus*, quàm *fæcundus*, *fælix*, &c. libri veteres comprobant.

¶ Adversus Orthographiam peccatur tribus modis, *Additione*, *Detractione* et *Immutatione*. 1. *Additione*: ut, *lachryma*, pro *lacryma*; *anchora*, pro *ancora*; *simulachrum*, pro *simulacrum*: et in vett. libb. *thensaurus*, *formonsus*, *hyemps*; pro, *thesaurus*, *formosus*, *hyems* vel *hiems*. 2. *Detractione*: ut, *Scola*, pro *Schola*; *carta*, pro *charta*; *cominus*, pro *comminus*. 3. *Immutatione*, quæ bifariam fit; Vel *Innovatione*: ut, *cæna*, pro *cœna*; *condicio*, *pro-*

conditio; *ſyncerus*, pro *ſincerus*: Vel *Tranſpoſitione*: ut, *Mecæ-nas*, pro *Mæcenas*; *lapidicina*, pro *lapicidina*.

CAP. IV.

DE LITERARUM PRONUNCIATIONE.

EMENDATA literarum *Pronunciatio*, quæ aliter ORTHOEPIA dicitur, uſu et imitatione doctorum virorum addiſcenda eſt. Hîc autem in genere obſervandæ ſunt hæ regulæ:

1. C, ante *a*, *o*, *u*, et conſonantes, pronunciari debet ut K: ut, *cado*, *conor*, *curro*, *clavis*, *Pyracmon*, *Cnidus*, *crus*, *Cteſipho*: quaſi *kado*, *konor*, *kurro*, *klavis*, *Pyrakmon*, *Knidus*, *krus*, *Kteſipho*. Ante *e* verò, *i*, *y*, et diphthongos *æ* et *œ*, pronuncianda eſt ferè ut *s*: ut, *celer*, *cibus*, *cymba*, *Cæſar*, *cœtus*; quaſi, *ſeler*, *ſibus*, *ſymba*, *Sæſar*, *ſœtus*.

2. T, ſequente *i* et aliâ vocali, ſonat ut *c*: ut, *oratio*, *prudentia*, quaſi, *oracio*, *prudencia*. Excipe tamen quatuor vocum genera, in quibus *t* ſonum ſuum retinet. 1. Voces à *ti* incipientes: ut, *tiara*, *Tios* vel *Tium*, urbis nomen. 2. In quibus præcedit *s* vel *x*: ut, *quæſtio*, *mixtio*. 3. Infinitivos paragogicos deſinentes in *er*: ut, *flectier*, *mittier*. 4. Voces omnino Græcas: ut, *politia*, *aſphaltion*, herbæ nomen ap. Plin.

3. *G*, ſimiliter ante *a*, *o*, et *u*, et conſonantes (ipsâ *g* quandoque exceptâ) ſonum eundem habet quem Græcorum *Gamma*, vel *γ*; ut, *garus*, *Gorgones*, *gula*, *gloria*, *agmen*, *gnavus*, *gratus*: quaſi, *γarus*, *γorgones*, *γula*, &c. At ante *e*, *i*, *y*, et (ſequente *e*) ipſam *g* pronunciatur ut *j* conſonans: ut, *gemma*, *gigno*, *gyrus*, *agger*: quaſi, *jemma*, *jigno*, *jyrus*, *adjer*. Excipiuntur voces quædam Hebraicæ: ut, *Gethſemane*, *Gideon*, *Gilboa*: item quædam Græcæ. ut, *Gehenna*, *Gelanor*, *Gyges*, *gymnaſium*, *gypſum*: et Latinæ *gibber*, *gilvus*,

CAP. IV.

DE LITERARUM IN SYLLABAS DIGESTIONE.

SYLLABA eſt unius vel plurium literarum ſonus uno ſpiritu prolatus; ut, *e-o*, *e-at*, *e-a-mus*, *fons*, *frons*, *ſtirps*.

De recta *literarum in ſyllabas digeſtione* obſervandæ ſunt regulæ ſequentes:

1. Conſonans inter duas vocales poſita, pertinet ad poſteriorem: ut, *a-mor*, *le-go*, *do-mi-nus*.

2. Si conſonans geminetur, prior ad priorem, poſterior ad poſteriorem ſyllabam pertinet: ut, *il-le*, *an-nus*, *ter-ra*.

3. Conſonantes quæ in initio vocis ſociari non poſſunt, nec in medio conjungendæ ſunt: ut, *ar-duus*, *por-cus*; quia nulla vox ab *rd* aut *rc* incipit.

4. Conſonantes quæ principio vocis conjungi poſſunt, illæ nec in medio divelli debent: ut,

bd.	*he-bdomas*,	quia dicitur	*bdellium*.
bl.	*pu-blicus*,		*blandus*.
br.	*li-bri*,		*brevis*.
ch.	*ma-china*,		*Charites*.
chl.	*co-chlea*,		*Chloë*.
chn.	*Ara-chne*,		χνόος, lanugo
chr.	*cen-chris*,		*Chryſis*.
chth.	*I-chthyophagi*,		*Chthonius*.
cl.	*Hiero-cles*,		*Clio*.
cm.	*Pyra-cmon*,		κμητὸς, elaboratus.
chm.	*Menæchmus*,		
cn.	*cy-cnus*,		*Cnæus*.
cr.	*ſimula-crum*,		*craſſus*.
ct.	*do-ctus*,		*Cteſipho*.
dm.	*A-dmetus*,		δμάω, domo.
dn.	*Aria-dne*,		δνοφερὸς, caliginoſus.
dr.	*Hy-dra*,		*drachma*.
fl.	*cini-flones*,		*flos*.
fr.	*A-frica*,		*frater*.
gl.	*A-glaia*,		*gloria*.
gn.	*Li-gnum*,		*gnatus*.
gr.	*ni-gredo*,		*gratus*.
mn.	*o-mnis*,		*Mnemoſyne*.
ph.	*to-phus*,		*pharetra*.
phl.	*hypo-phlomos*,		*Phlegon*.
phr.	*Eu-phrates*,		*phraſis*.
phth.	*na-phtha*,		*phthiſis*.
pl.	*du-plus*,		*placidus*.
pn.	*Thera-pne*,		*pneuma*.
pr.	*ca-prea*,		*præſul*.
pſ.	*ſcripſi*,		*pſittacus*.
pt.	*a-ptus*,		*Ptolemæus*.
rh.	*Pyr-rhus*,		*rhetor*.
ſb.	*Le-ſbos*,		σβέσις, extinctio.
ſc.	*pi-ſcis*,		*ſcio*.

ſch.	*Æ-ſchylus,*		*ſchiſma.*
ſcl.	*A-ſclepiades,*		*ſclopus.*
ſcr.	*A-ſcræus,*		*ſcribo.*
ſm.	*barbari-ſmus,*		*ſmaragdus.*
ſn.	*Bo-ſnia,*		*ſneida* Lat. barb. *i. e.* inciſio.
ſp.	*ve-ſpa,*		*ſpatium.*
ſph.	*hemi-ſphærium,*		*ſphæra.*
ſpl.	*a-ſplenum,*		*ſplen.*
ſpr.	*a-ſpretum,*		*ſpretus.*
ſq.	*te-ſqua,*		*ſquama.*
ſt.	*pa-ſtor,*	quia dicitur	*ſtabilis.*
ſth.	*Demo-ſthenes,*		*Sthenelus.*
ſtr.	*ro-ſtrum,*		*ſtratus.*
th.	*Clo-tho,*		*thorax.*
thl.	*A-thleta,*		*thlaſpi,* herbæ nomen.
thr.	*æ-thra,*		*thronus.*
tl.	*A-tlas,*		*Tlepolemus.*
tm.	*La-tmius;*		*Tmolus.*
thm.	*Ari-thmetica,*		
tn.	*Æ-tna,*		θνήσκω, morior.
thn.	*E-thnicus,*		
tr.	*pa-tria,*		*trabs.*

Not. Quemadmodum *a-gnus* ſcribitur, ita et *a-gmen*, *te-gmen*: non quia vox ulla occurrit, quæ à *gm* incipiat; ſed quia *a* in *ago*, et *te* in *tego*, unde illa derivantur, ſyllabam faciant. Similiter, *do-ctrina* ſcribendum, non quòd ulla vox initio habeat *ctr*; ſed quòd *do* ſyllabam conſtituat in *do-ctus*, unde *doctrina*.

Excipiuntur à regulis primâ et quartâ, voces compoſitæ, in quibus pars quæque ab altera eſt ſeparanda: ut, *ab-utor*, *ob-ruo*, *in-ers*, *abſ-truſus*, *diſ-cors*, *ex-iſtimo*, *amphiſ-bæna*, *dyſ-enteria*, *propter-ea*, *et-enim*, *quem-ad-modum*, *quam-ob-rem*, &c.

GRAMMATICÆ LATINÆ INSTITUTIONUM PARS QUARTA.

DE PROSODIA.

PROSODIA eſt ea Grammaticæ pars, quæ Syllabarum quantitates et accentus, verſuumque fabricandorum artificium tradit.

In Proſodia igitur de his tribus agendum eſt, 1. De Syllabarum quantitate. 2. De earundem accentu. 3. De arte metrica, ſeu verſuum ſtructura et dimenſione.

CAP. I.

DE SYLLABARUM QUANTITATE.

QUANTITAS eſt Syllabæ affectio, quâ ejus tempus ſeu moram metimur.

Syllaba eſt *brevis*, *longa*, et *communis* ſeu *anceps*.

Brevis *Syllaba* eſt, quæ uno tantùm conſtat tempore, ſive quæ celeriter pronunciatur; ſic notata [ᵕ vel *v*] ut, *pĕr*, *ĭn*, *pĭŭs*. Vocatur etiam, *correpta*, et *corripi* dicitur Syllaba quæ brevis eſt.

Longa *Syllaba* eſt, quæ duobus conſtat temporibus, ſive quæ in pronunciando ſpatium exigit duarum brevium, ſic ſignata [—] : ut, *mōns*, *rōs*, *felīx*. Vocatur etiam *producta*, et Syllaba dicitur *produci*, quæ longa eſt.

Communis ſive anceps Syllaba eſt, quæ in verſu nunc brevis, nunc longa eſt : ut prior in *Atlas*, *patres ;* media in *tenebræ*, *volucris*.

Ratione Ordinis Syllaba etiam diſtingui ſolet : 1. Si voces ſint polyſyllabæ (ſeu plurium quàm duarum ſyllabarum,) in *pri-*

mam, *mediam* vel *medias*, et *ultimam* ſeu *poſtremam*. Tertia autem à fine *antepenultima* dicitur; quæ ultimam præcedit, *penultima* vocatur. 2. Si voces ſint diſſyllabæ, in *priorem* et *poſteriorem*, 3. Monoſyllabicæ voces ultimis Syllabis accenſentur.

Quantitates Syllabæ eſt vel NATURALIS, ſive à natura vocalis deſumpta: ut, *re* in *reſiſto* brevis, *de* in *depello* longa: Vel ACCIDENTALIS, ſive à naturali diſcedens per adventitiam cauſam: ut, *re* in *reſtiti*, longa; quia ſequuntur duæ conſonantes; *de* in *deamo*, brevis, propter acceſſum alterius vocalis.

Syllabarum quantitas duobus modis cognoſcitur, 1. *Regulis*. 2. *Auctoritate*.

Auctoritas eſt ſimile exemplum ſive teſtimonium ex probato aliquo auctore adductum.

Auctoritate autem utimur, quando regulæ vel deficiunt, vel ignorantur.

Regulæ ſunt vel *generales* vel *ſpeciales*. Hæ in certis quibuſdam ſyllabis, illæ in omni ſyllaba locum habent.

Regulæ Generales.

De VOLALI *ante* VOCALEM.

1. VOCALEM breviant aliâ ſubeunte Latini.

Vocalis ante aliam vocalem in vocibus Latinis brevis eſt: ut, *Deus*, *creavit*, *omnia*. Sic, *mihi*, *nihil*: quia *h* in verſu adſpiratio, non litera, cenſetur.

EXCEPTIONES.

2. Ni capit *r*, *fio* produc: et nomina quintæ
E ſervant longum, ſi præſit *i*, ceu *ſpeciei*.
Anceps *ius* erit patrio: ſed protrahe *alius*.
Alterius brevia tantùm: commune ſit *ohe*.
Pompei, *Cai*, produc, conformia jungens.
Dianam varia; longa *aër*, *dius* et *eheu*,
Et patrius primæ cum ſeſe ſolvit in *ai*.

Exceptiones ſunt ſeptem,

1. *Fio* ubique primam producit, cum abeſt *r*; ut, *fiebam*, *fiam*; ubi verò adeſt *r* primam corripit; ut. *fieri*, *fierem*.

2. Genitivi et dativi ſing. quintæ declinationis vocalem penultimam *e* habent longam, quando inter duo *i* ponitur; ut, *diei*, *ſpeciei*.

3. Genitivi ſing. in *ius* in proſa longi ſunt, in verſu verò com-

munes; ut, *unius*, *illius*. ✠ At *alîus* penultimam ſemper longam, *alterius* ſemper brevem habent.

4. *Obe* priorem habet communem.

5. *Pompei*, *Cai*, et ſimiles vocativi, penultimam producunt.

6. *Diana* primâ communi profertur.

7. *Aër*, *dius* et *eheu* priorem producunt. Item, *aulai*, *terrai*, et ſimiles genitivi priſci primæ declin. penultimam longam habent.

De vocali ante vocalem in Græcis.

3. Hìc Græci variant, nec certâ lege tenentur.

De vocibus Græcis vix dari poteſt certa regula. In multis enim prior vocalis corripitur: ut, in *Danaë*, *idea*, *ſophia*, *Simois*, *Hyades*. In multis producitur: ut, in *Lycaon*, *Cytherea*, *Sperchius*, *Achelous*, *Enyo*.

Not. 1 Ex Graecis priorem vocalem praecipuè producunt, 1. Deſinentia in *ais*, *eis* et *ois*: ut *Nais*, *Lais*, *Briſeis*, *Cadmeis*, *Latois*, *Minois*. 2. Exeuntia in *eius* et *oius*: ut, *Nereius*, *Priameius*, *Acheloius*, *Minoius*. 3. Terminata in *aon* vel *ion*: ut, *Machaon*, *Didymaon*, *Amphion*, *Ixion*. 4. Compoſita à λαὸς: ut, *Archelaus*, *Menelaus*. ✠ Nec tamen haec perpetua ſunt: nam *Thebais* priorem vocalem corripit: ut, et *Phaon*, *Aon*, *Deucalion*, *Pygmalion*, cum multis aliis. Item ſecunda in *Nereidis* eſt anceps: uti in *Orion* et *Geryon*.

Not. 2. Accuſativi in *ea* à nominativis in *eus*, ſaepiùs corripiunt *e*, ut, *Orphea*, *Salmonea*: interdum producunt more Ionum, qui haec ſcribunt per η; *Ilionea*, *Idomenea*, &c.

Not. 3. Similiter et alia ſunt producta, quae per η vel ω ſcribuntur: ut, *Deiphobus*, *Deianira*, *Troes*, *heroicus*, &c. *Eous* primam habet ancipitem, quia Graecè ἕως et ἠὼς, ἑῷς, et ἠῷς, ſcribitur.

Not. 4. Quae Graecè ει habent ante vocalem, Latinis ferè ſunt porrecta: ut, *Æneas*, *Caſſiopea*, *centaurea*, *Penelopea*, *Galatea*, *Laodicea*, *Medea*. Item, *Baſilius*, *Darius*, *Eugenius*, *Clio*, *Elegia*, *Iphigenia*, *Antiochia*, *Alexandria*, *idolotria*, *litania*, *politia*, &c. Sed *chorea*, *platea*, *conopeum*, et proprium *Malea*, penultimam habent communem.

¶ In vocibus barbaris ſeu peregrinis quantitas plerumque ambigua eſt. Sic primam in *Baal* producit Prudentius, corripit Sedulius. *Abraham* penultimâ longâ profert Sidonius, brevi Arator. In *ael*: ut, *Iſrael*, *Michael*, *Raphael*, nunc productâ, nunc correptâ *a* efferuntur.

De vocali longa Positione.

4. Si poſtponatur vocali conſona bina,
Aut duplex, longa eſt poſitu: ſin utraque vocem
Incipiat, raro præeunti eſt ultima longa.

I. Vocalis ante duas conſonantes, quarum utraque vel altera ſaltem in eadem ſit voce, producitur: ut, *arma*, *perdidit*, *Errabat ſilva in magna*. Hæc vulgò Positio dicitur.

Ea quoque longa fit, cùm in eadem voce poſtponitur una duplex conſonans: ut, *axis*, *gaza*.

Pro duplici etiam Grammaticis cenſetur *j* conſonans poſita inter duas vocales: ut, *major*, *rejicio*. Sed hoc non habet locum in compoſitis à *jugum*: ut, *bijugus*, *quadrijugus*, quæ vocalem *i* corripiunt.

II. Si vox præcedens in vocalem brevem deſinat, et ſequens à duabus conſonantibus, vel unâ duplice incipiat, rarò ea vocalis poſitione producitur: quanquam hoc interdum factum reperiatur; ut,

Virg. *Ferte citi flammas, date tela, ſcandite muros.*
Juv. *Occulta ſpolia, et plures de pace triumphos.*

Not. Tamen, in hoc poſteriore exemplo, ut in pleriſque aliis quæ huc adferuntur, ſyllabæ productionem, cæſuræ, de qua poſtea, tribui poſſe.

De Muta *et* Liquida.

5. Si mutæ liquida eſt ſubjuncta in ſyllaba eadem,
Quæ brevis antevenit vocalis, redditur anceps.
Hanc tamen in proſa ſemper breviare memento.
Sunt *l*, *r* liquidæ, queis rarò jungimus *m*, *n*.

Cùm muta et liquida in eadem ſyllaba ponuntur poſt vocalem naturâ brevem, vocalis ea in verſu fit communis: ut prima in *agris*, *Cyclopes*, media in *pharetra*, *volucris*.

Ovid. *Et primò ſimilis volucri, mox vera volucris.*

Ad hanc Positionem, quam vulgò Debilem vocant, tres minimùm conditiones requiruntur. 1. Ut muta præcedat liquidam: nam ſi ſequatur, hæc regula non habet locum: ut, in *arte*, *albus*, *herba*. Ut muta liquidam præcedens, in eadem ſyllaba ſit, non diverſa: nam alioqui rurſus regulæ nullus eſt locus: ut in *ab-luo*, *ob-ruo*, *quam-ob-rem*. 3. Ut vocalis præcedens mutam cum liquida, ſit naturâ brevis: nam longa ſi ſit, non poteſt corripi, ſed manet longa. Hinc ſemper longa eſt prima in *acris* et *matris*, quippe quòd ea ſyllaba in *acer* et *mater* longa ſit. Similiter et penultima in *ſalubris*, *ambulacrum*, ſemper producitur; quia ſunt à *ſalus*, *ſalutis*, et *ambulatum*, quibus ea ſyllaba producta eſt.

Not. Ex quatuor liquidis, duæ tantùm, *l* et *r*, in vocibus Latinis hanc poſitionem efficiunt; *m* verò et *n* non niſi in vocibus Græcis locum habent: ut *Tecmeſſa*, *cycnus*, *Daphne*, *ichneumon*, *Progne*, &c.

De Crasi, *ſeu* Contractione.

6. Vocalem efficiet ſemper Contractio longam.

Omnis ſyllaba, ſive vocalis, ex duabus in unam contracta, na-

turâ eſt longa : ut, *côgo*, ex *coago ; alîus*, ex *aliius ; tibîcen*, ex *tibiicen ; ît*, ex *iit*, &c. Item, cùm duæ voces in unam contrahuntur : ut, *sîs*, pro *ſi vis ; ſodes*, pro *ſi audes ; malo*, pro *magis volo ; nolo*, pro *non volo*.

De diſcrimine inter Craſin, Synæreſin et Synecphoneſin poſtea dicetur.

De DIPHTHONGO.

7. Diphthongum produc in Græcis atque Latinis ;
In Græcis ſemper : at PRÆ compoſta ſequente
Vocali brevia ; veluti *præit* atque *præuſtus*.

Diphthongus naturâ longa eſt, tam in vocibus Græcis, quàm Latinis : ut, *Cæſar*, *fœnus*, *aurum*, *heus*, *omneis*, *Æneas*, *Eubœa*.

EXC. PRÆ, præpoſitio Latina, in compoſitis, ſequente vocali, ferè corripitur : ut, *præeo*, *præuſtus*.

Virg. *Nec totâ tamen ille prior præeunte carinâ.*
Id. *Stipitibus duris agitur ſudibuſque præuſtus.*

Regulæ Speciales.

EX his aliæ ad primas et medias, aliæ ad ultimas ſyllabas pertinent.

De Primis et Mediis Syllabis.

De vocibus DERIVATIS.

8. Derivata tenent menſuram primigenorum :
Orta tamen brevibus, *ſuſpicio*, *regula*, *ſedes*,
Seciùs, *humanus*, *penuria*, *mobilis*, *humor*,
Jumentum, *fomes*, primam producere gaudent.
Corripiunt ſed *ariſta*, *vadum*, *ſopor*, atque *lucerna*,
*Dux*que *ducis*, *ſtabilis*que *fides*, *ditio*que *quaſillus*,
Nata licet longis ; quæ pluraque ſuggeret uſus.

Derivata ſequuntur quantitatem ſuorum primitivorum. Sic brevis eſt prima in *amicus*, *pavidus*, *avitus*, quia eadem brevis eſt in *amo*, *paveo*, *avus* : longa verò in *maternus*, *nativus*, *finitimus*, qui longa in *mater*, *natus*, *finis*. Similiter *legebam*, *legam*, *legerem*, &c. primam habent brevem, quia ſunt à *lego*, cujus prima eſt brevis. Contrà, *legeram*, *legerim*, *legero*, &c. primam habent longam, quia ſunt à *legi*, cujus prima eſt longa.

Exc. I. Longa ſunt à primitivis brevibus : *Suſpicio*, à *ſuſpicor ; regula*, à *rego ; ſedes*, à *ſedeo ; ſeciùs*, à *ſecus ; humanus*, ab *homo ; penuria*, à *penus ; mobilis*, à *moveo ; humor*, ab *humus ; ju-*

. I.
uentu
ocel
E
v
is

c. I.
de ul-
ratim
ntur.
ero,

e-

Not. In nonnullis præpositio RE producitur, consonante sequente geminatâ: quomodo, *relligio*, *reppulit*, *repperit*, apud Poëtas frequenter legimus.

De Compositis SINE PRÆPOSITIONE.

13. Pars si componens fini prior *i* vel *o* donat,
Sit breve: *vaticinor* monstraverit, *Arctophylax*que.

I. Voces, sive Latinæ sive Græcæ, priorem compositi partem in *i* terminantes, *i* corripiunt. Latinæ: ut, *omnipotens*, *agricola*, *vaticinor*, *significo*, &c. Græcæ: ut, *Architectus*, *Iphigenia*, *dimeter*, *trimeter*, &c.

II. Voces, præcipuè Græcæ, priore compositionis parte in *o* exeuntes, *o* itidem corripiunt: ut, *Argonauta*, *Arctophylax*, *bibliotheca*, *Philosophus*, &c. item hæ Latinæ, *bardocucullus*, *sacrosanctus*, *hodie*, *duodecim*.

EXCEPTIONES.

14. *I* quibus est flexu mutabile jungito longis,
Quæque queunt sensu salvo divellier, addens
De quibus aut Crasis aliquid vel Syncopa tollit.
Idem masculeum produc, et *ubique* et *ibidem*;
Huic dein agglomerans turbæ composta *diei*.
His *intro*, *retro*, *controque* et *quando* creata [quin,
(*Quandoquidem* excepto) benè junxeris, atque *alio*-
Quæque per *o* magnum scribuntur nomina Graiis,

A superiore regula variæ sunt exceptiones.

I. Priorem compositi partem in *i* producunt,

1. In quibus i pro casibus variatur: ut, *quidam*, *quivis*, *quilibet*, *quicunque*, *quantivis*. *quanticunque*, *tantidem*, *unicuique*, *eidem*, *reipublicæ*, *qualicunque*.

2. Quæ separari salvo eodem sensu possunt: ut, *ludimagister*, *parvipendo*, *lucrifacio*, *siquis*: vel aliter, *ludi magister*, *parvi pendo*, &c.

Quæ Crasin vel Syncopen sunt passa: ut, *tibicen*, pro *tibiicen*; *bigæ*, *trigæ*, *quadrigæ*, pro *bijugæ*, *trijugæ*, *quadrijugæ*; *ilicet*, *scilicet*, pro *ire licet*, *scire licet*.

4. *Idem* pronomen masc. generis; nam neutrius est breve: item, *ubique*, *ibidem*. At in *ubivis* et *ubicunque* (ut in simplice *ubi*) est anceps.

5. Composita à *die*: ut, *biduum*, *triduum*, *meridies*, *pridie*, *postridie*. At *quotidie* et *quotidianus* secundam nonnunquam habeat correptam.

II. Producitur prior compositi pars in *o*,

1. In Latinis, ex *intro*, *retro*, *contro* et *quando* compositis: ut, *introduco*, *intromitto*, *introgredior*, *retrocedo*, *retrogradus*, *controversia*, *controversus*, *quandoque*, *quandocunque*. (At *quandoquidem* secundam habet brevem.) Quibus adde *alioqui* seu *alioquin*, *cæteroquin*, *utrobique*.

2. In Græcis, quæ per Ω μέγα, sive *o* magnum, scribuntur: ut, *Geometra*, *Minotaurus*, *lagopus*.

APPENDIX.

De aliis sine præpositione compositis.

1. In *a* priore parte compositi exeuntia sunt longa. ut, *quare*, *quapropter*, *quatenus*, *quacunque*; Item, *trado*, *traduco*, *trano*. Excipe *eadem*, nisi ablativi sit casûs.

2. In *e* terminata corripiuntur. In prima syllaba, ut, *nefas*, *nefastus*, *nefandus*, *nefarius*, *neque*, *nequeo*: item, *tredecim*, *trecenti*, *equidem*, *selibra*. In secunda: ut, *valedico*, *madefacio*, *tepefacio*, *patefacio*, et similibus. In tertia: ut, *hujuscemodi*, *ejuscemodi*. Excipe primam in *sedecim*, *semodius*, *nequis*, *nequam*, *nequitia*, *nequando*, *nemo*, *credo*, *memet*, *mecum*, *tecum*, *secum*: item secundam in *veneficus* et *videlicet*.

3. In *u*, et *y*, Græco finita, correpta sunt. In prima syllaba: ut, *ducenti*, *dupondium*. In secunda: ut, *quadrupes*, *centuplum*, *Trojugena*, *cornupeta*. Item *Polydorus*, *Polydamus*, *Polyphemus*, *doryphorus*. Excipe *judico*, primâ longâ.

De prima in PRÆTERITIS *dissyllabis.*

15. Præterita assumunt primam dissyllaba longam.
Tolle *bibit*, *scidit*, et *fidit*, ac *tulit*, ortaque *do*, *sto*.

Præterita dissyllaba habent priorem longam: ut, *veni*, *vidi*, *vici*.

Exc. Hæc sex priorem breviant: *Bibi*, *scidi* à *scindo*, *fidi* à *findo*, *tuli*, *dedi*, *steti*.

De prima et secunda in PRÆTERITIS *geminatis.*

16. Præteritum geminans primam, breviabit utramque,
Ut *pario*, *peperi*; vetet id nisi consona bina.
At quod *cædo* creat tardat, ceu *pedo*, secundam.

Præterita primam syllabam geminantia tam illam quàm sequentem corripiunt: ut, *cecidi*, *tetigi*, *pepuli*, *peperi*, *didici*, *tutudi*.

Exc. *Cecîdi* à *cædo*, et *pepêdi* à *pedo*, secundam habent longam: ut et ea in quibus duæ consonantes concurrunt: ut, *fefelli*, *tetendi*, *momordi*.

De prima in SUPINIS *dissyllabis.*

17. Cuncta Supina tenent primam dissyllaba longam:
Præter nata *sero*, *cieo*, *lino*, cum *sino*, *sisto*
Quæ breviant; *eo*, *do*que, *ruo*, *queo* junge, *reor*que.

Supina diſſyllaba priorem producunt : ut, *caſum*, *viſum*, *motum*.

Exc. *Satum* à *ſero*, *citum* à *cieo*, *litum* à *lino*, *ſitum* à *ſino*, *ſtatum* à *ſiſto*, *itum* ab *eo*, *datum* à *do*, *rutum* à *ruo*, *quitum* à *queo*, *ratum* à *reor*, priorem corripiunt.

Not. *Statum* à *ſto* priorem habere longam videtur: unde *ſtaturus* (et ejus compoſita *conſtaturus*, &c.) *ſtamen*, et *Statius* viri nomen, primâ longâ. At *ſtatum* à *ſiſto*, videtur priorem corripere; unde *ſtatus-ûs*; *ſtatus-a-um*; *ſtatio*, *ſtatuo*, *ſtabilis*, *ſtabulum*, *ſtator*, *ſtatim*, et alia quædam his orta, primâ brevi.

De prima aliis Præteritis *et* Supinis *polyſyllabis*.

18, Cætera præſentis menſuram verba reſervant.
Excipe ſed *poſui poſitum*, *genui genitum*que,
Et *potui*; quæ dant quoque *ſolvo* et *volvo* ſupina.

Alia præterita et ſupina polyſyllaba tantam habent primam, quanta eſt prima præſentis. Ita, *vocavi* et *vocatum* primam corripiunt; *clamavi* et *clamatum* primam producunt; quia *voco* brevem, *clamo* longam eam ſyllabam habent.

Excipe quæ à præſenti producto primam corripiunt, *poſui*, *poſitum*, à *pono*; *genui*, *genitum*, à *gigno*; *potui*, à *poſſum*; *ſolutum*, *volutum*, à *ſolvo*, *volvo*.

De penultima in Supinis *polyſyllabis*.

19. Præ *tum* vocalem polyſyllaba cuncta ſupina
Producunt, *atum*, quibus *ctum* finis, et *utum*:
Ivi præterito veniens ſociabis et *itum*.
Cætera corripies in *itum* quæcunque reſidunt.

1. Supina polyſyllaba in *atum*, *etum*, et *utum*, exeuntia, habent penultimam longam: ut, *amatum*, *deletum* *minutum*.

2. Supina in *itum* à præteritis in *ivi* venientia penultimam itidem producunt: ut, *cupivi*, *cupitum*; *petivi*, *petitum*; *polivi*, *politum*.

3. At ſupina in *itum* ab aliis quibuſcunque præteritis deſcendentia, penultimam corripiunt; ut, *cubui*, *cubitum*; *monui*, *monitum*; *abolevi*, *abolitum*; *bibi*, *bibitum*; *credidi*, *creditum*, &c.

De penultima Participiorum *in* Rus.

20. In *rus* Participi ſemper penultima longa eſt.

Participia in *rus* penultimam ſemper producunt: ut, *amaturus*; *habiturus*, *victurus*, *auſurus*,

DE CREMENTIS NOMINUM.

CREMENTUM nominis eſt exceſſus obliqui casûs in ſyllaba vel ſyllabis ſupra nominativum.

1. Si genitivus ſingularis par fuerit nominativum numero ſyllabarum, nullum erit crementum: ut, *Muſa*, *Muſæ*; *vates*, *vatis*; *dominus*, *domini*.

2. Sin longior fuerit unà ſyllabâ, tum penultima genitivi crementum erit: ut, *rex*, *regis*; *ſermo*, *ſermonis*; *interpres*, *interpretis*.

3. Crementum genitivi reliquorum caſuum utriuſque numeri norma eſt: ut *ſermo*, *ſermonis*; *ſermoni*, *ſermonem*, *ſermone*, *ſermones*, *ſermonum*, *ſermonibus*: in quibus *o* ſemper longum eſt. ☞ Excipe *bobus*, de quo poſtea.

Not. *Iter*, *ſupellex*, et compoſita à *caput*, literis *ps* finita, duplici augentur cremento in ſingulari, *itineris*, *ſupellectilis*, *anceps*, *ancipitis*. Dativus etiam et ablativus tertiæ in *ibus*, bina plerumque crementa habent: ut, *regibus*, *hominibus*, &c. Voces autem prædictæ iis in caſibus habent tria, *itineribus*, *ſupellectilibus*, *ancipitibus*.

DE SINGULARI NOMINIS CREMENTO.

CREMENTA 1. 4. et 5. *Declinationum.*

21. Vocalis numero coëat niſi bina priore,
Caſibus obliquis non creſcunt nomina primæ,
Nec quæ quarta dedit, dedit aut inflexio quinta.

In prima, quarta et quinta declinatione nullum fit numero ſingulari incrementum, niſi ubi vocalis aliam præcedit: ut, in prima, *aulai*, *pictai*; in quarta, *anuis*, *anui*; in quinta, *rei*, *ſpeciei*. De quarum omnium quantitate ſuprà diximus, reg. 1. et 2.

CREMENTA *ſecundæ Declinationis.*

22. Quæ ſequitur primam tantùm producit *Iberi*.

Crementa ſecundæ declinationis corripiuntur: ut, *tener*, *teneri*; *vir*, *viri*; *ſatur*, *ſaturi*.

Exc. At *Iber*, *Iberi*, et ejus compoſitum, *Celtiber*, *Celtiberi*, penultimam producunt.

* De genitivo creſcente in *ius* diximus ſuprà, reg. 2.

CREMENTA *tertiæ Declinationis.*

A.

23. Semper A curtat *atis* ternæ: ſit *dogmatis* index.

Nomina in A tertiæ genitivi crementum in *atis* corripiunt: ut, *dogma*, *dogmatis*; *poëma*, *poëmatis*.

O.

24. O breviabit *inis*: sed porriget *enis* et *onis*.
Mensuram variant at in his gentilia quædam.

1. *Inis* ab O corripitur: ut, *cardo*, *cardinis*; *virgo*, *virginis*.

2. *Enis* et *onis* ab *o* producuntur: *Anio*, *Anienis*: *Cicero*, *Ciceronis*.

3. Nomina gentilia quantitatem variant. Pleraque enim genitivum corripiunt: ut, *Macedo*, *Macedonis*; *Saxo*, *Saxonis*. Sic *Lingones*, *Senones*, *Teutones*, seu *Teutoni*, *Vangiones*, *Vascones*, penultimâ brevi. *Brittones* Juvenali corripitur, Martiali producitur. *Suessones*, *Vettones*, penultimam habent longam: quibus addi possunt *Burgundiones*, *Eburones*.

Not. Si Græca in on, *n* amittant, servant in obliquis quantitatem quam priùs habuerant: ut, *Agamemnon* vel *Agamemno*, *Agamemnonis*, penultimâ brevi; *Demiphon* vel *Demipho*, *Demiphonis*, penultimâ longâ. Vid. mox, reg. 28.

I, C.

25. I breve mittit *itis*. Sed ab ec producitur *ecis*.

1. Nomina in I à *meli* composita, corripiunt crementum *itis*: ut, *Hydromeli*, *Hydromelitis*.

2. In ec producunt *ecis*: ut, *halec*, *halecis*; *Melchisedec*, *Melchisedecis*.

D.

26. In D crementum breve nomina pauca tulerunt.

In d crementum corripiunt: ut, *David*, *Davidis*; *Bogud*, *Bogudis*.

Not. Poëtæ Ecclesiastici penultimam in *Davidis* sæpiùs producunt.

L.

27. Al mas curtat *alis*: sed neutrum protrahit *alis*
Elis cum *Solis* produc; reliquis breviatis.

1. Masculina in al corripiunt genitivum in *alis*: ut, *sal*, *salis*; *Hannibal*, *Hannibalis*.

2. Neutra in al producunt *alis*: ut, *animal*, *animalis*.

3. *Sol* producit *Solis*: item nomina in el Hebraica genitivi penultimam habent longam: ut, *Michaël*, *Michaëlis*; *Daniel*, *Danielis*.

4. Reliqua in L crementum corripiunt: ut, *vigil*, *vigilis*; *Conſul*, *Conſulis*.

N.

28. ON nimis incertum eſt: EN *inis* rape: cætera produc.

1. De nominibus in ON vix dari poteſt certa regula. Multa enim genitivi penultimam producunt: ut, *Helicon*, *Heliconis*; *Chiron*, *Chironis*. Multa corripiunt: ut, *Actæon*, *Actæonis*; *Memnon*, *Memnonis*.

2. In EN breviant *inis*: ut, *tibicen*, *tibicinis*; *flumen*, *fluminis*.

3. Cætera in N penultimam producunt: AN, *anis*: ut, *Titan*, *Titanis*: EN, *enis*: ut, *Siren*, *Sirenis*: IN, *inis*: ut *delphin*, *delphinis*: YN, *ynis*: ut, *Phorcyn*, *Phorcynis*.

R

29. *Aris* ab AR neutro produc: ſed demito *bacchar*,
Par cum compoſitis, *jubar* his cum *nectare* jungens,
Protrahe *Nar*, *Naris*, *furis*, *veris*, *Recimeris*,
Byzer, *Ser*, et *Iber*, in *ter* Græcum, *æthere* dempto.
Oris ab OR longum eſt: cum neutris corripe Græca.
Arboris et *memoris* breves, indictaque cuncta.

1. *Aris* ab AR neutri generis producitur: ut, *calcar*, *calcaris*.

Exc. At hæc neutra *aris* corripiunt: *bacchar*, *baccharis*; *jubar*, *jubaris*; *nectar*, *nectaris*: item adjectivum *par*, *paris*, cum ſuis compoſitis, *impar*, *imparis*; *diſpar*, *diſparis*, &c.

2. Hæc in a finita genitivum producunt, *Nar*, *Naris*, fluvii nomen; *fur*, *furis*; *ver*, *veris*; *Recimer*, *Recimeris*, viri proprium; *Byzer*, *Byzeris*; *Ser*, *Seris*; *Iber*, *Iberis*, et in ſecunda, *Iber*, *Iberi*, populorum nomina.

3 Græca in *ter* producunt *teris*: ut, *crater*, *crateris*; *character*, *characteris*.

EXCIPE *æther*, *ætheris*, penultimâ brevi.

4. *Oris* ab OR producitur: ut, *amor*, *amoris*; *timor*, *timoris*.

Exc. (1.) Neutra: ut, *marmor*, *marmoris*; *æquor*, *æquoris*, (2.) Græca in OR: ut, *Hector*, *Hectoris*; *Rhetor*, *Rhetoris*. (3.) *Arbor*, *arboris*, femininum; et *memor*, *memoris*, adjectivum.

5. Reliqua in R non dicta genitivi penultimam corripiunt: AR, *aris*, maſc. gen. ut, *Cæſar*, *Cæſaris*; *Hamilcar*, *Hamilcaris*; *lar*, *laris*. Er, *eris*, cujuſcunque generis: ut, *aër*, *aëris*; *mulier*, *mulieris*; *cadaver*, *cadaveris*; *iter* olim *itiner*, *itineris*; *verberis* ab inuſitato nominativo *verber*. UR, *uris*: ut, *vultur*, *vulturis*; *murmur*, *murmuris*. YR, *yris*: ut, *martyr*, *martyris*.

AS.

30. *Atis* ab AS tardat, *anatis* nisi, quæque Latina.
Cætera, sed *vasis* dempto, correpta dabuntur.

1. Nomina in AS Latina producunt crementum genitivi in *atis*: ut, *pietas*, *pietatis*; *Mæcenas*, *Mæcenatis*.

EXCIPE *anas*, *anatis*, quod penultimam corripit.

2. Alia nomina in AS genitivi crementum habent breve: ut, 1. Græca in *adis*, *atis*, et *anis*, ut, *Pallas*, *Palladis*; *artocreas*, *artocreatis*; *Melas*, *Melanis*, fluvii nomen. 2. *vas*, *vadis*; *mas*, *maris*.

At *vas*, *vasis*, primam producit.

ES.

31. ES patrium breviat: demas *locuplesque*, *quiesque*,
Et *mansues*, *hæres*, *merces*, et Græca per *etis*.

ES breviat penultimam genitivi: ut, *miles*, *militis*; *seges*, *segetis*; *obses*, *obsidis*; *Ceres*, *Cereris*; *pes*, *pedis*.

EXCIPIUNTUR, *locuples*, *locupletis*; *quies*, *quietis*; *mansues*, *mansuetis*; *hæres*, *hæredis*; *merces*, *mercedis*.

Item nomina Græca quæ habent *etis*: ut, *lebes*, *lebetis*; *Thales*, *Thaletis*, &c.

IS.

32. Corripit IS crescens patrium: sed porrige *gliris*,
Et quod Romuleum genitivum format in *itis*.
Et *Psophis*, *Crenis*, *Nesis*, Græcumque quod *in* dat.

In IS crescentia genitivi penultimam corripiunt: ut, *lapis*, *lapidis*; *Phyllis*, *Phyllidis*; *cinis*, *cineris*; *sanguis*, *sanguinis*.

Exc. 1. *Glis*, *gliris*, penultimâ longâ. 2. Latina quæ habent *itis*: *dis*, *ditis*; *lis*, *litis*; *Quiris*, *Quiritis*; *Samnis*, *Samnitis*. ✠ At *Charis*, *Charitis*, Græcum, penultimam corripit. 3. Penultimam etiam producunt, *Psophis*, *Psophidis*, urbis; *Crenis*, *Crenidis*, Nymphæ; *Nesis*, *Nesidis*, insulæ, nomina. Et 4. Græca in *is*, quæ per *in* etiam finiuntur: ut, *Salamis*, vel *Salamin*, *Salaminis*.

OS.

33. OS patrii crementa dedit producta: sed aufer
Quæ tria correptis gaudent, *bos*, *compos*, et *impos*.

OS crementum genitivi producit: ut, *nepos*, *nepotis*; *flos*, *floris*; *custos*, *custodis*.

Exc. Tria crementum habent breve, *bos*, *bovis*; *compos*, *compotis*; *impos*, *impotis*.

US.

34. US crementa rapit: ſed in *uris*, et *utis*, et *udis*,
Quod præit *u* longum eſt: *Ligus* hinc at tolle, *pecuſ*que,
*Intercuſ*que. Gradus medius producit US *oris*.

In US terminata genitivi crementum corripiunt: ut, *corpus*, *corporis*; *vellus*, *velleris*; *tripus*, *tripodis*.

Exc. 1. Quæ habent *udis*, *uris*, aut *utis*, *u* penultimæ producunt: ut, *incus*, *incudis*; *jus*, *juris*; *ſalus*, *ſalutis*.

✱ At hæc tria corripiuntur: *Liguris*, à *Ligus*, vel *Ligur*; *pecudis*, ab inuſitato *pecus*, vel *pecudis*; *intercutis*, ab *intercus*.

Exc. 2. Comparativa in US crementum producunt: ut, *melius*, *melioris*, &c. ſervatâ, ſciz. maſculini vel feminini quantitate, *melior*, *melioris*.

YS.

35. Ys celerabit *ydos*: ſed tardè proferet *ynis*.

1. YS breviat crementum in *ydis* vel *ydos*: ut, *chlamys*, *chlamydis* vel *-ydos*.

2. YS crementum in *ynis* producit: ut, *Trachynis*.

BS, PS, MS.

36. Conſona cùm præit S patrii penultima curta eſt
Hinc *Cyclops*, *ſeps*, *gryps*, *Cercops*, *plebs*, aufer, et *hydrops*.

Nomina in S, præcedente conſonâ, finita, genitivi penultimam corripiunt: ut, *cœlebs*, *cœlibis*; *Lælaps*, *Lælapis*; *Dolops*, *Dolopis*; *inops*, *inopis*; *auceps*, *aucupis*; *hiems*, *hiemis*: item *anceps*, *ancipitis*; *biceps*, *bicipitis*, et ſimilia à *caput* compoſita, in quibus utrumque genitivi crementum breve eſt.

Exc. Hæc penultimam habent longam: *Cyclops*, *Cyclopis*; *ſeps*, *ſepis*; *gryps*, *gryphis*; *Cercops*, *Cercopis*, populus; *plebs*, *plebis*; *hydrops*, *hydropis*.

T.

37. T breve crementum patrii per *itis* ſibi poſcit.

In T finita crementum genitivi in *itis* corripiunt: ut, *caput*, *capitis*; *ſinciput*, *ſincipitis*; *occiput*, *occipitis*.

X.

38. Præ *gis* vocalem rapit X. Producito *lex*, *rex*,
Ex *icis* abbreviat, *vibex* niſi. Cætera produc.

Præter *Abax*, *ſmilax*, *Atrax*, cum *dropace*, et *anthrax*,
Fax, et *Atax*, *climax*que, *panax*que, *ſtyrax*que, *colax*-
que : [rectis
Quæque *phylax*que, *corax*que creant, et cum *nece*,
Orba ſuis, *vicis* atque *precis*; cum *appendice*, *fornix*
Coxendix, *chœnix*que, *Cilix*, *natrix*que, *calix*que,
Pix, et *onyx*, *illix*, *hiſtrix*, cum *maſtiche*, *varix*,
Queis *Erycis*, *filicis*, *ſalicis*, *laricis*que, *nivis*que,
Cappadocis, *calycis*, cum *Naryce*, *prœcoce*, nectes;
Adde *ducis*, pariterque *crucis*, *nuce* cum *truce* junctis,
At patrio variato *Syphax*, cum *Bebryce*, *ſandix*.

1. Nomina in X, genitivum in *gis* facientia, vocalem ante *g* corripiunt : ut, *harpax*, *harpagis*, i. e. verticillus ; *aquilex*, *aquilegis*; *Biturix*, *Biturigis*; *Allobrox*, *Allobrogis*; *conjux*, *conjugis*; *Phryx*, *Phrygis*.

Exc. At producuntur, *lex*, *legis*; *rex*, *regis*. Quibus adde *coccyx*, *coccygis*; et, cujus nominativus vix jam in uſu eſt, *frux*, *frugis*.

2. Corripitur item *icis* ab *ex* : ut, *vertex*, *verticis*; *pontifex*, *pontificis*. ✠ Unum producitur, *vibex*, *vibicis*: niſi potiùs rectus ſit *vibix*.

3. Cætera in X genitivi crementum producunt. In AX : ut, *pax*, *pacis*; *fornax*, *fornacis*. In EX : ut, *halex*, *halecis*; *vervex*, *vervecis*. In IX : ut, *radix*, *radicis*; *cicatrix*, *cicatricis*. In OX : ut, *vox*, *vocis*; *velox*, *velocis*. In UX : ut, *lux*, *lucis*; *Pollux*, *Pollucis*. In YX : ut, *Bombyx*, *Bombycis*; *Ceyx*, *Ceycis*.

Exc. 1. Ex his multa corripiuntur :

(1.) In AX : *Abax*, *abacis*, i. e. abacus ; *ſmilax*, *ſmilacis*; *Atrax Atracis*, fluvii et urbis nomen; *dropax*, *dropacis*, unguenti genus ; *anthrax*, *anthracis*, i. e. carbo ; *fax*, *facis* ; *Atax*, *Atacis*, Galliæ fluvius ; *climax*, *climacis*, ſcala, et ſchema Rhetoricum ; *panax*, *panacis*, et ejus compoſitum *opopanax*, *opopanacis*; *ſtyrax* vel *ſtorax*, *ſtoracis*, gummi genus ; *colax*, *colacis*, paraſitus : item, compoſita à *phylax* et *corax*; ut, *Arctophylax*, *Arctophylacis*; *Nomophylax*, *Nomophylacis*, i. e. legum cuſtos ; *nycticorax*, *nycticoracis*, i. e. corvus nocturnus, vel noctua ; *phalacrocorax*, *phalacrocoracis*, corvus aquaticus.

(2.) In EX : *Nex*, *necis*; et recto carentia *vicis* et *precis* : item, *fœniſex*, *fœniſecis*; *reſex*, *reſecis*, in regula haud memorata, et *ſupellex*, *ſupellectilis* in cremento ſecundo.

(3.) In IX : *Appendix*, *appendicis*; *fornix*, *fornicis*; *coxendix*, *coxendicis*; *chœnix*, *chœnicis*, menſuræ nomen : *Cilix*, *Cilicis*, po-

pulus; *natrix*, *natricis*; ſerpens aquaticus; *calix*, *calicis*; *pix*, *picis*; *illix*, *illicis*, quòd aves illicit; *hyſtrix*, *hyſtricis*; *maſtix*, *maſtichis*, reſina lentiſci arboris; *varix*, *varicis*, vena plus æquo intumeſcens; *filix*, *filicis*; *ſalix*, *ſalicis*; *larix*, *laricis*; *nix*, *nivis*.

(4.) In OX: *Cappadox*, *Cappadocis*, populus; *præcox*, *præcocis*, præmaturus.

(5.) In UX *Dux*, *ducis*; *crux*, *crucis*; *nux*, *nucis*; *trux*, *trucis*.

(6.) In YX: *Onyx*, *onychis*; *Eryx*, *Erycis*, montis et viri nomen; *calyx*, *calycis*, gemma floris; *Naryx*, *Narycis* oppidum Locrorum, aliter *Narycia* appellatum.

Exc. 2. Hæc tria genitivi crementum habent commune; *Syphax*, *Syphăcis* vel *Syphācis*; *ſandix*, *ſandīcis* vel *ſandĭcis*; *Bebryx*, *Bebrȳcis* vel *Bebrȳcis*. ✠ At *Syphacis* penultimâ productâ, *Bebrycis*, eâ correptâ, rectiùs efferuntur.

De Plurali nominis Cremento.

39 Pluralis caſus, ſi creſcit, protrahit A, E,
Et ſimul O. *Bubus* dempto, ſed corripit I, U.

A, E, O, in crementis pluralibus producuntur: ut, *Muſarum*, *rerum*, *dominorum*.

I et U corripiuntur: ut, *artibus*, ab *ars*; *artubus*, ab *artus*.

✠ *Bubus* tamen, ſeu *bobus*, propter Craſin (eſt enim ex *bovibus* contractum) producitur.

DE CREMENTIS VERBORUM,

CREMENTUM verbi eſt, cùm aliqua ejus pars ſecundam perſonam ſingularem præſentis Indicativi activi, ſyllabâ, unâ vel pluribus excedit.

1. Si igitur verbum huic ſecundæ perſonæ æquale ſit, nullum erit crementum: ut, *amas*, *amem*.

2. Sin verbum longius ſit unâ ſyllabâ, unum habebit crementum: ut, *amamus*, *amatis*, quorum penultima crementum eſt: nam ultima nunquam dicitur crementum.

3. Si verbum duabus ſyllabis excedat, duo erunt crementa: ut, *amabamus*, *amabatis*. Si tribus, tria: ut, *amaverimus*, *amaveritis*. Si denique quatuor, totidem erunt crementa: ut, *audis*, *audiebamini*.

4. In verbis deponentibus fingenda eſt vox activa, ad quam verborum crementa dirigantur: ut, *conatur* unum habet crementum, *conabatur* duo, *conaremini* tria; quia ſi ſecunda perſona vocis activæ foret, ipſa eſſet *conas*.

5. Ultima ſyllaba (ut modò diximus) nunquam dicitur cre-

mentum: prima verò eſt, ſi norma ipſa monoſyllaba. Sic in *damus*, *fletis*, *ſcires*, prima ſyllaba crementum eſt; quia *das*, *fles*, *ſcis*, monoſyllaba ſunt.

A *in* CREMENTIS *verborum*

40\. A verbum creſcens auctu producit in omni.
Excipe crementum *dare* primum quod breve poſcit.

A in omni verborum cremento producitur: ut, *ſtatam*, *amarem*, *legebamus*, *audiebamini*. Sic, *bibamus*, *veneramus*.

Exc. *Do* ejuſque compoſita primæ conjugationis A in primo cremento corripiunt: ut, *damus*, *dabunt*, *dare*; item, *circundamus*, *venundabo*, &c. penultimâ brevi.

* In aliis autem crementis verbi *do*, ut et in primo cremento compoſitorum ejus tertiæ conjugationis, A producitur: ut, *dabamus*, *dederatis*, *credamus*, &c.

E *in* CREMENTIS *verborum.*

41\. E quoque producunt verba increſcentia: verùm
Prima E corripiunt ante *r* duo tempora ternæ.
Rere ſit et *reris* longùm, *beris* at *bere* curtum.
Semper E corripitur præ *ram*, *rim*, *ro*que locatum.
Curtat et interdum *ſteterunt*, *dederunt*que Poëta.

E in ominbus verborum crementis longum eſt: ut, *amemus*, *amaremus*, *amaviſſetis*; *docebam*, *docerem*; *legebat*, *legerunt*; *audiemus*, *audivêre*, &c.

Exc. 1. E ante *r* breve eſt in primo cremento in quovis præſenti et imperfecto tertiæ conjugationis: ut, *legeris* vel *legere* in præſenti Indic. paſſ. *legere* in Infinitivo act. et Imperativo paſſ. *legerem* et *legerer* in imperfecto Subjunct. act. et paſſ.

✱ *Reris* tamen et *rere*, tam in tertia, quàm in aliis conjugationibus, producitur: ut, *legereris*, *legerere*; *amareris*, *amarere*; *docereris*, *docerere*, &c.

Exc. 2. *Beris* et *bere* ubique corripitur: ut, *amaberis*, *amabere*, in prima; *doceberis*, *docebere*, in ſecunda; et, apud priſcos, *largibere*, *experibere*, in quarta.

Exc. 3. E ante *ram*, *rim*, *ro*, cæteriſque perſonis inde fluentibus, breve eſt: ut, *amaveram*, *amaverim*, *amavero*, *docueram*, *eram*, *fueram*, *potero*, *potuero*, &c.

NOT. Poëtæ in præterito indicativi *e* ante *runt* interdum corripiunt: ut,

Virg. *Obſtupui, ſteteruntque comæ, et vox faucibus hæſit.*
Hor. *Dî tibi divitias dederunt, artemque fruendi.*

I *in* CREMENTIS *verborum.*

42. Corripit I crefcens verbum : fed deme *velimus,*
Nolimus, fimus, quæque his fata cætera ; jungens
Ivi præteritum, prima incrementaque quartæ.
Præterito curtabis *imus* tamen undique : vates
Exacto variant *rimus ritif*que futuro.

I in quovis verborum cremento corripitur : ut, *amabimus, docebitur, legimus, cupitis, aggredimur ;* item in omnibus crementis quartæ præter primum : ut, *audimini, audiremini, audiebamini.*

Exc. 1. Hæc I longum habent : *fimus, velimus, nolimus,* cum aliis perfonis ab his deflexis, eorumque compofitis : ut, *fitis, velitis, nolitis, nolito, nolitote, malimus, malitis, poffimus, poffitis,* &c.

Exc. 2. I ante *vi* in præteritis femper producitur : ut, *petivi, quæfivi, audivi :* itidemque in aliis perfonis, *petivifti, quæfivit, audiverunt,* &c.

Exc. 3. Primum crementum quartæ conjugationis longum eft : ut, *audimus, auditis, auditur, audito, audirem, audire, ibam, ibo, fcimus, fcirent,* &c.

✠ At *imus* in omni præterito, etiam quartæ, corripitur : ut, *juvimus, vidimus, fecimus, venimus,* in cremento primo : *amavimus, adolevimus, pepercimus, munivimus,* in fecundo.

NOTANDUM igitur in verbis quartæ, quorum præfens et præteritum voce concurrunt, penultimam præfentis effe longam, *venīmus, reperīmus :* præteriti autem brevem, *venĭmus, reperĭmus.*

APPENDIX, *Rimus* et *ritis* in præteritis Subjunctivi femper corripiuntur : in futuris verò ejufdem, quæ exacta vocant, a Poëtis nonnunquam producuntur : ut,

Catull. *Dein cum millia multa fecerimus,* verf. Phaleuc.
Ovid. *Cum maris Ionii tranfieritis aquas.*—pentam.

O *et* U *in* CREMENTIS *verborum.*

43. O produc verbis crefcentibus ; U breve profer.

O in verborum crementis femper producitur : ut, *amatote, facitote.*

U in eorundem crementis corripitur : ut, *fumus, poffumus, volumus.*

APPENDIX.

De aliarum quarundam PRIMARUM *ac* MEDIARUM SYLLABARUM *quantitate.*

I. PATRONYMICA mafculina in IDES vel ADES, penultimam fere corripiunt : ut, *Priamides, Atlantiades.* ✠ Excipe formata à nominibus

in *eus*: ut, *Pelidas*: item *Belides*, *Lycurgides*, *Amphiaraides*, *Iapetionides*, quæ eam producunt.

II. Patronymica, iisque cognata, in AIS, EIS, ITIS, OIS, OTIS, INE, et ONE, penultimam, ferè producunt: ut, *Achais*, *Ptolemais*, *Chryseis*, *Æneis*, *Memphitis*, *Oceanitis*, *Minois*, *Latois*, *Icariotis*, *Nilotis*, *Nerine*, *Acrisione*. ✠ *Thebais* tamen et *Phocais* penultimam habent brevem, *Nereis* communem.

III. Adjectiva in ACUS, ICUS, IDUS, IMUS, penultimam plerumque habent brevem: ut, *Ægyptiacus*, *dæmoniacus*: *academicus*, *aromaticus*; *callidus*, *lepidus*; *finitimus*, *legitimus*: item superlativa, *pulcherrimus*, *fortissimus*, *optimus*, *maximus*, &c. ✠ Excipe, *Meracus*, *opacus*, *amicus*, *apricus*, *pudicus*, *mendicus*, *posticus*; *fidus*, *infidus*; *bimus*, *trimus*, *quadrimus*, *patrimus*, *matrimus*, *opimus*; et superlativa duo, *imus*, *primus*.

IV. Adjectiva in ALIS et pleraque omnia in ANUS, ARUS, IVUS, ORIS, OSUS, penultimam producunt: ut, *conjugalis*, *dotalis*; *montanus*, *urbanus*; *amarus*, *avarus*; *æstivus*, *fugitivus*; *canorus*, *decorus*; *arenosus*, *pruinosus*. ✠ At *barbarus*, *opiparus*, corripiunt.

V. Adjectiva in ILIS verbalia penultimam corripiunt: ut, *agilis*, *facilis*, *fusilis*, *fissilis*, *utilis*, &c. ✠ At derivata à nominibus penultimam ferè producunt: ut, *anilis*, *civilis*, *herilis*, &c. Quibus adde *exilis*, *subtilis*: item mensium nomina, *Aprilis*, *Quinctilis*, *Sextilis*. * Excipe *humilis*, *parilis*, et, cujus incerta origo est, *similis*. ✠ Cæterùm omnia in ATILIS, sive à verbis, sive à nominibus deducta, penultimâ correptâ efferuntur: ut, *plicatilis*, *versatilis*, *volatilis*, *fluviatilis*, *sexatilis*, *umbratilis*.

VI. Adjectiva in INUS, à rebus animatis descendentia, et possessionem significantia: item distributiva numeralia, propria et gentilia, penultimam producunt: ut. *Agninus*, *caninus*, *leporinus*; *binus*, *trinus*, *quinus*; *Albinus*, *Cratinus*, *Justinus*; *Alexandrinus*, *Latinus*. *Venusinus*, &c. Huc adde adjectiva quædam animales actiones proximè respicientia: ut, *adulterinus*, *festinus*, *gelasinus*, *genuinus*, *libertinus*, *mediastinus*, *opinus* et *inopinus*, *paupertinus*, *peregrinus*, *supinus*: Item adjectiva loci: ut, *collinus*, *marinus*, *vicinus*: Et à nominibus tempus significantibus deducta: ut, *matutinus*, *vespertinus*: Ac postremò hæc pauca quæ sub certam classem redigi vix queant, *Austrinus*, *Caurinus*, *cisterninus*, *clandestinus*, *repentinus*.

VII. Adjectiva in INUS à rebus inanimatis, i. e. plantis, arboribus, lapidibus et aliis materiam ferè significantibus; item ab adverbiis temporalibus, aut à substantivis quatuor anni tempestates notantibus, derivata, penultimam corripiunt: ut, *Amaracinus*, *crocinus*, *hyacinthinus*; *cedrinus*, *faginus*, *oleaginus*; *adamantinus*, *amethystinus*, *smaragdinus*; *corallinus*, *crystallinus*, *myrrhinus*; *crastinus*, *diutinus*, *perendinus*, *pristinus*, *serotinus*; *Earinus*, *oporinus*, *chimerinus*, *therinus*: item *annotinus*, *hornotinus*. Quibus adde *bombycinus*, *elephantinus*, in quibus non animalia ipsa, sed materia serica et eburnea proximè respici videntur.

VIII. Diminutiva in OLUS, OLA, OLUM, et ULUS, ULA, ULUM, penultimam semper corripiunt: ut, *urceolus*, *filiola*, *musæolum*; *lectulus*, *ratiuncula*, *corculum*,

IX. Adverbia in TIM penultimam producunt: ut, *oppidatim*, *dietim*, *viritim*, *tributim*. ✠ Excipe tamen *affatim* et *perpetim*; item *statim*, quod à sequioris ævi Poëtis malè producitur.

X. Denominativa Latina ACEUS, ANEUS, ARIUS, ATICUS, ORIUS: item verbalia in ABILIS; et in ATILIS undecunque derivata, antepenultimam producunt: ut, *cretaceus*, *testaceus*; *momentaneus*, *subitaneus*; *cibarius*, *herbarius*; *aquaticus*, *fanaticus*; *censorius*, *messorius*; *amabilis*, *revocabilis*; *pluviatilis*, *plicatilis*, &c.

XI. Adjectiva in icius, quæ à nominibus veniunt, *i* antepenultimæ corripiunt: ut, *gentilicius*, *patricius*, *tribunicius*. [Excipe *novicius* seu *novitius*.] At quæ à supinis vel participiis descendunt, *i* antepenultimæ producunt: ut, *advectitius*, *commendaticius*, *suppositicius*, &c.

XII. Verba desiderativa in URIO antepenultimam (quæ in secunda et tertia persona penultima est) corripiunt: ut, *esurio*, *esuris*, *esurit*; *parturio*, *parturis*, *parturit*. Alia in URIO, eam syllabam producunt. *ligurio*, *liguris*; *scaturio*, *scaturis*.

XIII. In vocibus peregrinis, *i. e.* Hebraicis, Syriacis, Scoticis, Gallicis, &c. primæ et mediæ syllabæ plerumque ancipites sunt, nisi in regulas generales impingatur: ut in, *Amen*, *Abel*, *Alleluja*, *David*, *Dromondus*, *Vatsonus*, *Turnebus*.

¶ Quarum primarum vel mediarum syllabarum quantitas sub prædictas regulas non cadit, ea à Poëtarum usu, exemplo et auctoritate petenda est, certissimâ omnium regulâ.

De Ultimis Syllabis.

A *in fine.*

44. Casibus A flexum brevia. Sed protrahe sextum,
Et quintum, Græco quando hic de nomine in AS fit.
Casibus haud flexum produc. *Ita*, cum *quia*, et *eja*,
Et *putà* non verbum subduxeris, *halle*que*luja*.
Curta quoque interdum, *contra*, *ultra*, et *ginta* creata.

I. A finalis in vocibus per casus declinatis corripitur: ut, *Musa*, *templa*, *Tydea*, *lampada*.

Exc. 1. Ablativus primæ in A longus est, ut, *hâc Musâ*, *hoc Æneâ*.

Exc. 2. Vocativus etiam à nominibus Græcis in *as* producitur: ut, *ô Ænea*, *ô Palla*, à nominativis, *Æneas*, *Pallas*.

II. A finalis in vocibus non declinatis per casus, i. e. in verbis et particulis, producitur: ut, *ama*, *frustra*, *præterea*, *erga*, *intra*.

Exc. 1. Hæ particulæ, *ita*, *quia*, *eja*, et *putà*, adverbialiter positum, ultimam corripiunt; quorum exemplo Sidonius, *hallelujah*, ultimâ brevi extulit.

Exc. 2. Præpositiones *contra* et *ultra*, ut et numeralia in *ginta* correpta interdum reperiuntur: at meliores scriptores ea producunt.

E *in fine.*

45. E brevia. Primæ produc, et nomina quintæ
Cum natis. Addes pluralia cuncta: secundæ
Induperativum socians. Monosyllaba, demptis
Encliticis ac syllabicis, quoque longa repones.
Adde à mobilibus flexûs quæcunque secundi

Manârunt, ſummique gradûs adverbia quævis.
Sed *benè* cum *malè* corripies, *infernè*, *ſupernè*.
Productis *fermè* atque *ferè* jungantur, et *ohe*.

In E finita brevia ſunt: ut, *nate*, *cubile*, *patre*, *curre*, *nempe*, *ante*.

Exc. 1. Producuntur omnia primæ et quintæ declinationis: ut, *Calliope*, *Anchiſe*, *fide*; item, *fame*, quia olim quintæ erat. Sic, *re*, *die*, et adverbia ab iis compoſita, *quare*, *hodie*, *pridie*, *poſtridie*, *quotidie*.

Exc. 2. Item nomina ſingulari carentia: ut, *cete*, *mele*, *Tempe*.

Exc. 3. Item Imperativi ſingulares ſecundæ conjugationis: ut, *doce*, *mane*. ☧ Sed *cave*, *vale* et *vide*, inveniuntur interdum ultimâ correptâ.

Exc. 4. Monoſyllaba etiam longa ſunt: ut, *me*, *te*, *ſe*. ☧ Excipiuntur tamen conjunctiones encliticæ, *que*, *ne*, *ve*: item ſyllabicæ adjectionis, *pte*, *ce*, *te*, ut, *ſuapte*: *hujuſce*, *tute*.

Exc. 5. Longa præterea ſunt adverbia â nominibus ſecundæ declinationis manantia: ut, *placidè*, *pulchrè*, *valdè*, quod ex *validè*, &c. item omnia adverbia ſuperlativi gradûs: ut, *doctiſſimè*, *fortiſſimè*, *clementiſſimè*. ☧ At *benè*, *malè*, *ſupernè*, *infernè*, ultimam habent correptam.

Exc. 6. Longa denique ſunt, *fermè*, *ferè*, et *ohe*.

I *in fine*.

46. I longum pono. Vocitantem corripe Græcis.
His tamen at ternus dabitur creſcentibus anceps.
Sic variato *mihi*, *tibi*, cum *ſibi*; ſed magè curtis
Vult *ibi*, vultque *cui*, *niſi*, mox *ubi*, cum *quaſi*, jungi.
Sicuti ſed breviant, cum *necubi*, *ſicubi* vates.

In I terminata longa ſunt: ut, *domini*, *Mercuri*, *patri*, *fructui*, *mei*, *amavi*, *doceri*, *audi*, *heri*.

Exc. 1. Corripiuntur vocativi Græci: ut, *Alexi*, *Amarylli*,

Exc. 2. Dativi Græci creſcentes tertiæ declinationis variantur. Sic in *Minoidi* Catullus, in *Palladi* Statius ultimam corripiunt: in *Thetidi* autem idem Catullus, in *Paridi* et *Tyndaridi* Propertius producunt.

Exc. 3. Communia etiam ſunt *mihi*, *tibi*, *ſibi*. Item, *ibi*, *cui*, diſſyllabum, *niſi*, *ubi*, et *quaſi*: quæ multò tamen frequentiùs corripiuntur.

Not. *Sicuti*, *necubi* et *ſicubi*, ſemper correpta leguntur.

O *in fine*.

47. O commune loces. Dabis at monoſyllaba longis,
Græcaque ceu *Dido*, ternum ſextumque ſecundæ,

Et patrium Græcum, atque adverbia nomine nata,
Quò jungens et *eò*. Variant at *denuò*, *ſerò*,
Mutuò, *poſtremò*, *verò* : *modò* ſed breve pones.
Sæpiùs *ambo*, *duo*, *ſcio* corripe, et *illicò* et *imò*,
Et *cedo da* ſignans, *ego* queis *homo*, cum *citò*, junge.
Sunt aliis variata Gerundia, longa Maroni.
Ergô pro cauſa produc ; ſecus editur anceps.

O in fine commune eſt : ut, *leo*, *virgo*, *amo*, *diſco*, *quando*.

Exc. 1. Monoſyllaba longa ſunt : ut, *O*, *do*, *ſto*, *pro*.

Exc. 2. Græca feminina in O exeuntia itidem ſunt longa : ut, *Dido*, *Sappho*.

Exc. 3. Item dativi et ablativi ſecundæ declinationis : ut, *Domino*, *Deo*.

Exc. 4. Item genitivi Græci à nominibus Atticæ dialecti in ως : ut, *Androgeo*, *Atho*.

Exc. 5. Producuntur denique adverbia à nominibus orta : ut, *certò*, *crebrò*, *falsò*, *merìtò*, *paulò*, &c. item, *quò*, *eo*, et eorum compoſita, *quòcirca*, *quòcunque*, *adeò*, *ideò*. Quibus adde *illò*, *idcircò*, *citrò*, *intrò*, *retrò*, *ultrò*.

⁂ At hæc adverbia, *denuò*, *ſerò*, *mutuò*, *poſtremò*, *verò*, ſæpiùs quidem producuntur, interdum correpta reperiuntur. * *Modò*, cum compoſitis, *quomodò*, *dummodò*, *poſtmodo*, brevia ſunt.

Exc. 6. Rectius etiam corripiuntur, *ambo*, *duo*, *ſcio*, *neſcio*, *illico*, *imo*, *cedò*, pro *dic* vel *da*, *ego*, *homo* et *citò*.

Exc. 7. Gerundia in DO Virgilius ſemper producit : ſed alii nonnunquam corripiunt : ut, *faciendo*, *vigilando*.

Exc. 8. *Ergô* pro *cauſa* longum eſt, pro *igitur* anceps.

U *et* Y *in fine.*

48. U ſemper longis, ſed Y raptis jungere oportet.

1. In U finita longa ſunt : ut, *vultu*, *cornu*, *Panthu*, *dictu*, *diu*.
2. In Y brevia ſunt : ut, *Moly*, *Tiphy*.

B *in fine.*

49. Corripe B Latium: peregrinum at tendere malim.

B in fine breve eſt : ut, *ab*, *ob*, *ſub*.

Exc. Barbara rectiùs producuntur : ut, *Job*, *Jacob*, *Aminadab*.

C *in fine.*

50. C produc, præter *nec*, *donec* : ſed variabis
Hic benè pronomen : *fac* verbum jungimus iſti.

In C longa ſunt : ut, *ac*, *ſic*, *illuc*.

Exc. 1. *Nec* et *donec* corripiuntur.

Exc. 2. *Hic* pronomen variatur: ut et verbum *fac*, nisi pro correpto *face* legendum.

D *in fine.*

51. D breve ponatur. Variare at Barbara possis.

D finale breve est: ut, *ad*, *apud*, *quid*, *illud*, *sed*.

Exc. Barbara variari possunt: ut, *Benadad*, *David*, *Bogud*.

L *in fine.*

52. L breve sit. Cum *sol*, *sal*, *nil*, tolluntur Hebræa.

L in fine corripitur: ut, *tribunal*, *fel*, *vigil*, *pol*, *consul*, *procul*.

Exc. *Sol*, *sal* et *nil* producuntur: item pleraque nomina Hebraica: ut, *Nabal*, *Daniel*, *Saül*.

M *in fine.*

53. M nunc vocalis perimit: rapuêre vetusti.

M in fine priscis temporibus corripiebatur, neque à sequente vocali, ut, jam fit, elidebatur: ut, Ennius.

Insignita ferè tum millia militum octo.

Quod in compositione remansit: ut, *circumeo*, *circumago*,

N *in fine.*

54. N produc. Demas EN *inis* dans, quæque priore
Græca per ON casus numero tenuêre secundæ;
Et quartum casum, si sit brevis ultima recti.
Sin quoque pluralis ternæ conjunge Pelasgum:
Forsitan, *in*, *forsan*, *tamen*, *an* *viden'* insuper addens.

N finale producitur: ut, *en*, *splen*, *quin*, *sin*, *non*. Sic in nominibus Græcis masculinis et femininis: ut, in *Titan*, *Siren*, *Salamin*, *Phorcyn*: item in *Actæon*, *Lacedæmon*, et similibus quæ per ω scribuntur: item in accusativis Græcis primæ, à nominativis in AS, ES, et E longis venientibus: ut, *Ænean*, *Anchisen*, *Calliopen*. Denique in genitivis pluralibus: ut, *Cimmerion*, *epigrammatôn*.

Exc. 1. Nomina in EN habentia *inis* in genitivo corripiuntur: ut, *carmen*, *crimen*, *numen*.

Exc. 2. Item nomina in ON singularis numeri, quæ Græcis per *o* parvum scribuntur, et Latinis sunt secundæ declinationis; ut, *Ilion*, *Erotion*, *Pylon*.

Exc. 3. Item accusativi Græci nominum quorum nominativus est brevis: ut, *Majan*, *Æginan*, *Orphean*, *Alexin*, *Ibin*, *chelyn*, *Ityn*. Et dativi plurales Græci in *sin*: ut, *Arcasin*, *Troasin*.

Exc. 4. Denique et hæ voces particulares, *an*, *in*, *forsan*, *forsitan*, *tamen*, *attamen*, *viden'*.

Not. 1. Vulgo addunt *dein*, *proin*, *exin*, pro *deinde*, *proinde*, *exinde*, per Apocopen syllabæ *de*, dicta. At de his nulla satis proba adfertur auctoritas.

Not. 2. Ut *viden'*, ita cætera, quæ particulam *n* per Apocopen mutilatam habent, corripi etiam volunt: ut, *scin'*, *audin'*, *nostin'*, *nemon'*, &c. At de plerisque res incerta videtur. *Nostin'* quidem (si rectè se habent recentiores editiones) corripit Ovidius in Epist. Medeæ: at *nemon'* Horatius bis producit. Reliquis in carmine (nisi cùm sequitur consonans) tutiùs abstineri puto.

R *in fine.*

55. R brevis. Produc cujus dat patrius *eris*:
Addito *Iber*, *aër*, *æther*. Sit *Celtiber* anceps.
At *par*, *far*, *lar*, *Nar*, quoque *cur*, *fur*, adjice longis.

In R terminata corripiuntur: ut, *calcar*, *Hamilcar*, *imber pater*, *vir*, *cor*, *Hector*, *turtur*, *martyr*; *precor*, *mittier*, *semper*, *præter*.

Exc. 1. Græca, et si quæ alia sunt, quæ genitivum faciunt per *eris* penultimâ longâ, producuntur: ut, *crater*, *stater*, *ver*, *Recimer*, *-eris*. Item, *Iber*, quod *eri* in secunda, vel *eris* in tertia, penultimâ productâ, habet: Et *aër*, *æther*, quæ genitivi penultimam corripiunt. ※ *Celtiber*, tamen, ab *Iber*, compositum, anceps invenitur.

Exc. 2. Producuntur etiam hæc monosyllaba; *par*, cum compositis, *compar*, *dispar*, *impar*; *far*, *lar*, *Nar*, *cur* et *fur*.

AS *in fine.*

56. AS produc. Patrio sed *adis* quod flectit *ănas*que,
Sit breve: plurales ternæ quibus addito quartos.

In AS finientia longa sunt: ut, *mas*, *vas*, *Thomas*, *pietas*, *gigas*, *mensas*, *amas*, *legas*, *foras*.

Exc. 1. Græca, quorum genitivus exit in *adis*, brevia sunt: ut, *Arcas*, *lampas*, *Ilias*, *-adis*. Quibus adde Latinum *anas*, *anatis*.

Exc. 2. Item accusativi plurales Græci tertiæ declinationis: ut, *crateras*, *Cyclopas*, *heroas*, *Troas*.

ES *in fine.*

57. Ponitur ES longum. Pluralia corripe Græca
Quæ crescunt; velut *es* de *sum*: *penes* additur illi;
Cum neutris; et queis patrii penultima curta est
Ternæ. Tolle *Ceres*, *paries*, *aries*, *abies*, *pes*.

ES in fine longum est: ut, *Alcides*, *Circes*, *quies*, *sermones*, *res*, *ames*, *doces*, *leges*, *audies*, *ectes*.

Exc. 1. Nominativi et vocativi plurales nominum Græcorum in singulari crescentium corripiuntur: ut, *Amazones*, *Arcades*, *Delphines*, *Naiades*, *gryphes*, *Phryges*, &c.

Exc. 2. Corripitur etiam *es* à *sum*, cum compositis, *abes*, *ades*, *potes*, &c. item præpositio *penes*.

Exc. 3. Item neutra in ES Græca: ut, *cacoëthes*, *hippomanes*, &c.

Exc. Denique et Latina in ES tertiæ declinationis, in quibus genitivi crescentis penultima corripitur: ut, *ales*, *beles*, *obses*, &c.

✠ Ex his tamen producuntur, *Ceres*, *paries*, *aries*, *abies*, et *pes*, cum compositis, *bipes*, *tripes*, *alipes*, *sonipes*.

IS *in fine.*

58. IS brevio. Verùm plurales protraho casus;
ISque quod in patrio mutatur in *itis* et *inis*,
Aut *entis*; *gratis*que *foris*, *glis*, *vis* quoque, nomen
Seu verbum fuerit: sicut et persona secunda
Protrahit IS, quoties *itis* plurale reponit.
In subjunctivi *ris* est commune futuro.

IS in fine corripitur: ut, *turris*, *Jovis*, *militis*, *adspicis*, *credit s*, *magis*, *cis*.

Exc. 1. Omnes casus plurales in IS producuntur: ut, *pennis*, *armis*, *nobis*, *vobis*; *omnîs*, *urbîs*, pro *omnes*, *urbes*.

Exc. 2. Nominativus in IS longus est, quando genitivus exit in *itis*, *inis* aut *entis*: ut, *lis*, *Samnis*, *Salamis*, *Simois*.

Exc. 3. Longa itidem sunt adverbia *gratis* et *foris*; ut et, *glis*, nomen, et *vis*, tam nomen quàm verbum.

Exc. 4. Longa denique sunt secundæ personæ singulares, quando eædem personæ plurales exeunt in *itis* penultimâ longâ: ut, *audis*, *nescis*, *abis*, *possis*.

Exc. 5. *Ris* in futuro subjunctivi variatur: ut, *dixeris* ultimâ brevi,

Hor. *Dixeris egregiè, notum si callida verbum*
Reddiderit junctura novum.———

dederis ultimâ longâ,

Ovid. *Da mihi te placidum, dederis in carmine vires.*

Nisi hoc posterius cæsuræ (de qua postea) sit tribuendum.

OS *in fine.*

59. OS produc. Patrius brevis est, et *compos* et *impos*,
*Os*que *ossis* præbens. Rectos breviato secundæ
(O nisi det patrius:) neutra his dein addito Graiûm.

OS finale longum est: ut, *flos*, *nepos*, *honos*, *custos*, *heros*, *Minos*, *viros*, *bonos*, *nos*.

Exc. Genitivus Græcus in OS breviatur: ut, *Arcados*, *Tethyos*, *Tereos*.

Exc. 2. Brevia etiam sunt *compos*, *impos*, et *os*, *ossis*, cum composito *exos*.

Exc. 3. Breves itidem sunt nominativi et vocativi Græci in OS secundæ declinationis: ut, *Claros*, *Tenedos*, *Lesbos*, *Atropos*.

✠ At quæ juxta dialectum Atticam genitivum faciunt in *o*, producuntur: ut, *Androgeos*, *Nicoleos*.

Exc. 4. Neutra denique Græca brevia sunt: ut, *chaos*, *melos*, *epos*.

US *in fine*.

60. US correpta datur. Monosyllaba cum genitivis
Ternæ vel quartæ produc: numerique secundi
In quarta primum, quartum, quintumque; et in *uris*,
Dumve in *utis* patrius, vel in *udis*, et *untis*, *odis*ve est;
Aut quintus fit in *u*; longus tum rectus habetur.
Ergo produces venerabile nomen Iesus.

US in fine corripitur: ut, *annus*, *bonus*, *tempus*, *vetus*, *impetus*, *tuus*, *illius*, *fontibus*, *sensibus*, *rebus*, *dicimus*, *legimus*, *intus*, *penitus*, *tenus*.

Exc. 1. Monosyllaba producuntur: ut, *grus*, *sus*, *thus*, *mus*.

Exc. 2. Item genitivi tertiæ declinationis: ut, *Cliûs*, *Sapphûs*, *Mantûs*.

Exc. 3. Producuntur etiam genitivi quartæ, et in plurali ejusdem declinationis nominativi, accusativi et vocativi: ut, *fructûs*, *manûs*.

Exc. 4. Item nomina quæ genitivum faciunt in *uris*, *utis*, *udis*, penultimâ longâ; et in *untis* et *odis*: ut, *tellus*, *virtus*, *incus*. *Amathus*, *tripus*.

Exc 5. Postremò quæ vocativum in *u* finiunt: ut, *Panthus*, *ô Panthu*. Sic Iesus, sacrosanctum Redemptoris nostri nomen, *us* producit.

YS *in fine*.

61. YS junges brevibus. *Tethys* reperitur at anceps.
Longaque sunt rectis aliter quæ casibus YN dant.

In YS finita brevia sunt: ut, *Capys*, *chelys*, *chlamys*.

Exc. 1. *Tethys* interdum ultimam habet longam.

Exc. 2. Quæ nominativum aliter in YN formant, longa sunt: ut, *Gortys*, *Phorcys*, *Trachys*.

T *in fine.*

62. T breve semper erit: nisi quondam Syncopa tardet.

T in fine breve est: ut, *caput*, *amat*, *ut*, *et*.

Exc. Nonnunquam propter Syncopen vel Crasin producitur: ut,

Juven. *Magnus civis obît, et formidatus Othoni.*
Virg. *Dum trepidant, ît hasta Tago per tempus utrumque.*

ubi *obît* et *ît* præteriti sunt, pro *obiit*, *iit*.

Not. In priore exemplo syllabæ productio etiam cæsuræ imputari potest.

De Ultima *versûs* Syllaba.

63. Ultima cujusque est communis Syllaba versûs.

Ultima cujuscunque versûs syllaba est communis. Hoc igitur pacto, pro longa poni potest brevis: ut in hoc hexametro Virgilii,

Gens inimica mihi Tyrrhenum navigat æquor;

sextus enim pes Spondeus est, qui ex duabus longis constat. Et contrà, pro brevi poni potest longa: ut in hoc Sapphico Horatii,

Crescit occulto velut arbor ævo,

ultimus enim pes Trochæus est, qui constat ex longa et brevi.

CAP. II.

DE SYLLABARUM ACCENTU.

ACCENTUS est pronunciandi ratio, quâ syllaba vel attollitur vel deprimitur. Is alio as proprio magis nomine Tonus appellatur.

Toni sive Accentus sunt tres, *Acutus*, *Gravis*, et *Circumflexus*.

Acutus est qui syllabam acuit, seu attollit: ac notatur lineolâ obliquâ à sinistra in dextram descendente, hoc modo [´]: ut, *dóminus*.

Gravis est qui syllabam gravat, seu deprimit: ac signatur lineolâ obliquâ à sinistra in dextram ascendente, hoc modo [`]: ut, *doctè*.

Circumflexus est qui syllabam partim attollit, partim deprimit, cum longiore mora eam pronuncians. Signum ejus ex superiorum notis conflatur, hoc modo [^]: ut, *amâre*.

ACCENTUUM REGULÆ.

I. Monoſyllaba vox naturâ longa circumflectitur: ut, *flôs*, *spês*, *â*, *ô*. At ſi brevis, aut poſitione tantùm longa ſit, acuitur: ut, *vír*, *páx*, *méns*.

II. In diſſyllabis poſterior ſemper gravatur. Prior autem, ſi naturâ fuerit longa, et brevis ſequatur, circumflectitur: ut, *Rôma*, *flôris*. Aliàs acuitur: ut *hómo*, *párens*, *ínſons*.

III. In polyſyllabis, ſi penultima longa ſit, et ultima brevis, circumflectitur penultima: ut, *Românus*, *Imperâtor*, *Juſtiniânus*. Si utraque, penultima atque ultima, longæ ſint, prior acuitur: ut, *paréntes*, *amavérunt*, *rhinocerótes*. Si penultima brevis ſit, acuitur antepenultima: ut, *dóminus*, *Virgílius Conſtantinópolis*. Cæteræ omnes ſyllabæ in polyſyllabis gravantur.

EXCIPE à præcedentibus regulis voces encliticas, *que*, *ve*, *ne*, quæ accentum ſuum in ultimam ſyllabam vocum quibus connectuntur, rejiciunt: ut, *ámat*, *amátque*, *amátve*, *amátne*. Sic Virg. *Lacrimánſque*, *geménſque*. Id. *Hycraníſve*, *Arabíſve*. Ovid. *Culpétne*, *probétne*.

NOT. Accentûs nota nuſquam ferè, niſi differentiæ causâ apponi ſolet. Sic adverbia, *aliquò*, *continuò*, *palàm*, *doctè*, *unà*, et ſimilia, notantur ultimâ gravi: ablativi primæ: ut, *poëtâ*, *gloriâ*, et genitivi quartæ: ut, *fructûs*, *tumultûs*: item, *noſtrûm* et *veſtrûm* à rectis *nos* et *vos*, et *ergô* pro *cauſa*, ultimâ circumflexâ ſcribuntur. Quidam et Syncopen vel Synæreſin paſſa circumflectunt: ut, *amâſſe*, *fiêſti*, *damnâritis*, *dîs*, *dêrunt*. In cujuſmodi vocibus interdum id fit, diſcriminis causâ: ut, in nominativo *noſtrâs*, pro quo olim *noſtratis* dixerunt. Eadem ratio et genitivorum in *i* per Apocopen mutilatorum: ut, Hor. *Pompilî regnum*, *Tarquinî faſces*; pro *Pompilii*, *Tarquinii*.

CAP. III.

DE ARTE METRICA.

ARS METRICA eſt metrorum ſeu verſuum fabricandorum et menſurandorum notitia. Unde et alio nomine VERSIFICATORIA dicitur.

VERSUS eſt legitima pedum compoſitio, certo numero modoque definita. Ita dicitur, quòd eo conſtituto ad alterius principium vertamur.

PES eſt numeroſa duarum pluriumve ſyllabarum definitæ quantitatis conſtitutio.

De Pedibus.

Pedes uſitatiores his verſibus continentur.

1. *Pyrrhichius* geminis brevibus velociter inſtat.
Spondeus longis voluit conſtare duabus.
Syllaba longa brevi ſubjecta vocatur *Iambus*.
Quod ſi longa brevem præceſſerit, eſto *Trochæus*.
Dactylus efficitur longâ brevibuſque duabus.
At geminis fertur brevibus longâque *Anapæſtus*.
Tres breviat *Tribrachys*, totidem longatque *Moloſſus*.
Amphibrachy longam mediam brevis ambit utrinque.
*Amphimacro*que brevem longa hinc circundat et il-
linc.
Bacchîus curtâ gaudet longiſque duabus.
*Anti*que*bacchîus* pes huic contrarius eſto,
In quo ſubjicitur binis brevis unica longis.
Vult *Procleuſmaticus* brevibus conſtare quaternis.
Longa duæque breves et longa creant *Choriambum*.
Hoc genus ampla cohors ſupereſt; quos, verſibus edi
Cûm vix ritè queant, memorabit ſermo ſolutus.

Pedes vulgò recenſetur viginti et octo.

Ex his alii Simplices ſunt, ut diſſyllabi et triſyllabi: alii Compositi, ut tetraſyllabi.

Pedes Dissyllabi *ſunt quatuor.*

1. *Pyrrhichius* conſtat ex duabus ſyllabis brevibus, *vv*: ut, *Deus*,
2. *Spondeus*, ex duabus longis, --: ut, *omnes*.
3. *Iambus*, ex brevi et longa, *v*-: ut, *pios*.
4. *Trochæus*, qui et *Choreus*, ex longa et brevi, -*v*: ut, *ſervat*.

Pedes Trisyllabi *ſunt octo.*

1. *Dactylus*, ex longa et duabus brevibus, -*vv*: ut, *carmina*.
2. *Anapæſtus*, ex duabus brevibus et longa, *vv*-: ut, *animos*.
3. *Tribrachys*, ex tribus brevibus, *vvv*: ut, *meliùs*.
4. *Moloſſus*, ex tribus longis, ---: ut, *delectant*.
5. *Amphibrachys*, ex brevi, longa et brevi, *v*-*v*: ut, *honore*.
6. *Amphimacer*, ſeu *Creticus*, ex longa, brevi et longa, -*v*-: ut *inſito*.
7. *Bacchîus*, ex brevi et duabus longis, *v*--: ut, *dolores*.
8. *Antibacchîus*, ex duabus longis et brevi, --*v*: ut, *pelluntur*.

PEDES TETRASYLLABI *ſunt ſedecim.*

1. *Procleuſmaticus*, ex quatuor brevibus, ſeu duobus Pyrrhichiis, *vvvv* : ut, *hominibus*.
2. *Diſpondeus*, ex quatuor longis, ſeu duobus Spondeis, ---- : ut *infinitis*.
3. *Choriambus*, ex longa, duabus brevibus et longa, ſeu Trochæo et Iambo, -*vv*- : ut, *nobilitas*.
4. *Antiſpaſtus*, ex brevi, duabus longis et brevi, ſeu Iambo et Trochæo *v*--*v* : ut, *Alexander*.
5. *Diiambus*, ex brevi, longa, brevi et longa, ſeu duobus Iambis, *v*-*v*- : ut, *ſeveritas*.
6. *Dichoreus*, ex longa, brevi, longa et brevi, ſeu duobus Trochæis -*v*-*v* : ut *permanere*.
7. *Ionicus à majore*, ex duabus longis et totidem brevibus, ſive ex Spondeo et Pyrrhichio, --*vv* : ut, *calcaribus*.
8. *Ionicus à majore*, ex duabus brevibus et totidem longis, ſive Pyrrhichio et Spondeo, *vv*-- : ut, *properabant*.
9. *Epitritus primus*, ex brevi et tribus longis, ſeu Iambo et ſpondeo, *v*--- : ut, *voluptates*.
10. *Epitritus ſecundus*, ex longa, brevi et duabus longis, ſeu Trochæo et Spondeo, -*v*-- : ut, *pœnitentes*.
11. *Epitritus tertius*, ex duabus longis, brevi et longa, ſeu Spondeo et Iambo, --*v*- : ut, *diſcordias*.
12. *Epitritus quartus*, ex tribus longis et brevi, ſeu Spondeo et Trochæo, ---*v* : ut, *fortunatus*.
13. *Pæon primus*, ex longa et tribus brevibus, ſeu Trochæo et Pyrrhichio, -*vvv* : ut, *temporibus*.
14. *Pæon ſecundus*, ex brevi, longa et duabus brevibus, ſeu Iambo et Pyrrhichio, *v*-*vv* : ut, *potentia*.
15. *Pæon tertius*, ex duabus brevibus, longa et brevi, ſeu Pyrrhichio et Trochæo, *vv*-*v* : ut, *animatus*.
16. *Pæon quartus*, ex tribus brevibus et longa, ſeu Pyrrhichio et Iambo, *vvv*- : ut, *celeritas*.

DE VERSUS IN GENERE CONSTITUTIONE.

In *Verſu* generatim tria ſunt ſpectanda, *Cæſura*, *Depoſitio*, et *Dimenſio*.

De CÆSURA.

CÆSURA eſt, cùm poſt perfectum pedem ſupereſt ſyllaba vocem finiens. Sic vocatur à *cædendo*, quia ſic cæditur ſive ſecatur vox, ut poſterior ejus pars ſit initium pedis ſequentis.

Cæſuræ ſpecies ſunt quatuor, *Triemimeris*, *Penthemimeris*. *Hepthemimeris*, et *Ennemimeris* : Latinis, *Semiternaria*, *Semiquinaria*

Semiseptenaria, et *Seminovenaria*. Nomen nactæ sunt à loco quem possident in versuum dimensione: Veteres enim versus frequenter per semipedes metiebantur. Hoc pacto omnes à voce ἡμίσυς, i. e. *dimidius*, contractè ἡμι, unde Lat. *semi*, et μέρος, i. e. *pars*, sunt denominatæ. Præfixâ autem, pro loco quem quæque in versu tenet, voce numerali, τρεῖς, *tres*; πέντε, *quinque*; ἑπτά, *septem*; ἐννέα, *novem*; aliæ ab aliis distinguuntur.

Triemimeris igitur est, cùm post primum pedem, seu duos semipedes, relinquitur syllaba vocem finiens, sive sempies tertius.

Penthemimeris est, cùm post duos pedes, seu quatuor semipedes, relinquitur syllaba, seu semipes quintus.

Hephthemimeris est, cùm post tres pedes, seu sex semipedes, relinquitur syllaba, seu semipes septimus.

Ennemimeris est, cùm post quatuor pedes, seu octo semipedes, relinquitur syllaba, seu semipes nonus.

Vel aliter: *Triemimeris* est, quæ in tertio semipede, sive in syllaba post primum pedem relicta, consistit. *Penthemimeris*, quæ in quinto semipede, sive in syllaba post pedem secundum. *Hephthemimeris*, quæ in septimo semipede, seu in syllaba post pedem tertium. *Ennemimeris* denique, quæ in nono semipede, seu in syllaba post pedem quartum. Ubi notandum, semipedem, sive dimidium pedis, unâ syllabâ longâ, æquè ac duabus brevibus, constitui: quoniam illa (ut alibi diximus) his tempore seu quantitate æqualis est.

Tres priores *Cæsuræ* concurrunt in hoc versu Virgilii,

Silvestrum tenui Musam meditaris avenâ.

Universæ autem in isto,

Ille latus niveum molli fultus hyacintho.

Harum Cæsurarum duplex est effectus:

1. Versui conciliant gratiam et suavitatem, dum voces inter se aptè connectunt.

2. Syllabam naturâ brevem sæpe producunt, in primis post pedem secundum et tertium.

Post primum: ut, Virg.

Pectoribus inhians, spirantia consulit exta.

Post secundum: ut, Id.

Omnia vincit amor, et nos cedamus amori.

Post tertium: ut, Id.

Dona dehinc auro gravia, sectoque elephanto.

Post quartum: ut, Id.

Graius homo infectos linquens profugus hymenæos.

De Depositione.

Depositio (quæ et Clausula dicitur) est dimensionis terminatio, ex qua versûs abundantia, plenitudo aut defectus cognoscitur.

Ratione igitur depositionis, versus est vel *Acatalecticus*, vel *Catalecticus*, vel *Brachycatalecticus*, vel *Hypercatalecticus*.

1. Acatalecticus est, cui nihil aut deest aut superest in dimensione, sive cui justa et plena est pedem requisitorum mensura: ut in hoc Iambico dimetro:

Musæ Jovis sunt filiæ.

2. Catalecticus est, cui deest in fine syllaba: ut,

Musæ Jovem canebant.

3. Brachycatalecticus est, cui totus pes in fine deest: ut,

Musæ Jovis gnatæ.

4. Hypercatalecticus est, cui una vel duæ syllabæ supra justam mensuram redundant: ut,

Musæ sorores sunt Minervæ. Item,
Musæ sorores Palladis lugent.

Hic etiam Hypermeter dicitur, de quo postea.

De Dimensione.

Dimensio (quæ vulgò Scansio appellatur) est versûs in suos pedes distinctio.

Ea autem duobus modis fit: vel *per* Monopodiam, cùm singuli pedes separatim sumuntur, ut in hexametris et pentametris: vel *per* Dipodiam, cùm bini pedes in dimensione conjunguntur, ut Græci in Iambicis et Trochaicis facere solent; quemadmodum infrà dicetur.

In versibus scandendis observandæ sunt hæ sex Figuræ, *Synalœpha*, *Ecthlypsis*; *Synæresis*, *Diæresis*; *Systole* et *Diastole*.

De Synaloepha *et* Ecthlipsi.

2. Vocalem *Synalœpha*, *Ecthlipsis* et *m* quoque tollit,
Altera cùm voci est vocalis prima sequenti.

Synaloepha.

Synaloepha est, cum vocalis vel diphthongus in fine vocis alicujus, propter vocalem vel diphthongum à qua vox sequens incipit, dimetiendo absorbetur sive eliditur, ut in his Virg.

Terra antiqua potens armis atque ubere glebæ.
Quidve moror, si omnes uno ordine habetis Achivos.
Dardanidæ infensi pœnas cum sanguine poscunt.

In quibus, *terra*, *atque*, *si*, *uno*, *ordine*, ultimam vocalem, *Dardanidæ*, ultimam diphthongum, propter vocales sequentium vocum

initiales (*h* enim pro nulla cenfetur) inter fcandendum amittunt; hoc modo:

Terr' antiqua potens armis atqu' ubere glebæ.
Quidve moror s' omnes un' ordin' habetis Achivos.
Dardanid' infensi pœnas cum fanguine pofcunt.

Not. 1. Synalœpha interdum negligitur: Et, 1. quidem regulariter: ut in Interjectionibus, *ô, heu, ah, proh, væ, vah, hei*: ut,

O pater, ô hominum Divûmque æterna potestas! Virg.
Heu! ubi pacta fides? ubi quæ jurare folebas? Ovid.
Ah! ego non poffum tanta videre mala. Tibull.

Quod etiam obfervare licet in *Iö*, apud Ovid.

Et bis Iö Arethufa, Iö Arethufa vocavit.

O autem interdum corripitur: ut, Virg.

Te Corydon, ô Alexi: trahit fua quemque voluptas.

2. Per licentiam: ut in his Virgilii,

Et fuccus pecori, et lac fubducitur agnis.
Poftbabitâ coluiffe Samo: hic illius arma.
Stant et juniperi et caftaneæ hirfutæ.

Hic, qui Latinis Hiatus, Græco nomine Díaloephe, dicitur, haud temere in verfu admittendus eft. Rariffimè autem fit, fi vocalis præcedens fit brevis, ut in hoc ejufd.

Et vera inceffu patuit Dea. Ille ubi matrem.

Not. 2. Vocales longæ et diphthongi, quando non eliduntur, fiunt communes.

Breves redduntur: ut in his Virgilii,

Infulæ Ionio in magno, quas dira Celæno.
Credimus? an, qui amant, ipfi fibi fomnia fingunt?
Victor apud rapidum Simoënta fub Ilio alto.

Longæ manent, ut in iftis ejufdem;

Ante tibi Eoæ Atlantides abfcondantur.
Amphion Dircæus in Actæo Aracyntho.
Lamentis gemituque et fœmineo ululatu.

Interdum eodem in verfu et brevis et longæ occurrit exemplum: ut, Id.

Ter funt conati imponere Pelio Offam. Et,
Glauco, et Panopeæ, et Inoo Melicertæ.

Ecthlipsis.

Ecthlipsis eft, cùm *M* finale cum præcedente vocali eliditur, propter fequentem vocalem: ut,

Leniter ex merito quicquid patiare ferendum eft. Ovid.

O curas hominum ! ô quantum est in rebus inane ! Perſ.

Ubi *ferendum*, *hominum*, *quantum*, *m* cum prævia vocali, propter vocales in vocum ſequentium initiis conſiſtentes, deperdunt, hoc modo :

Leniter ex merito quicquid patiare ferend' eſt.
O curas homin' ! ô quant' eſt in rebus inane !

Not. 1. Priſci *M* literam cum vocali interdum ſervabant : ut,

Corporum officium eſt quoniam premere omnia deorſum. Lucr.

Not. 2. Olim etiam per Ecthlipſin elidebatur *S* : ut,

Vicimus, ô ſocii, et magnam pugnavimu' pugnam. Enn.
Tum laterali' dolor, certiſſimu' nunciu' mortis. Lucil.

Not. 3. Utraque et Synalœpha et Ecthlipſis etiam invenitur in extrema versûs ſyllaba ; ubi eliſio fit à vocali versûs ſequentis : ut,

Sternitur infelix alieno vulnere, cœlumque
Adſpicit, et dulces moriens reminiſcitur Argos. Virg. Et,
Jamque iter emenſi, turres ac tecta Latinorum
Ardua cernebant juvenes, muroque ſubibant. Id.

Tales verſus ideo hypermetri dicuntur, quòd poſt legitimum pedum numerum reſtet ſyllaba, ad principium ſequentis versûs deferenda, hoc modo, *qu' Adſpicit*, et *r' Ardua*.

Aliæ de Synaloepha *et* Ecthlipsi *obſervationes.*

1. Molliùs incidunt hæ Figuræ in ſyllabam longam : ut,

Tum quoque nil fecit, niſi quod facere ipſe coëgi. Ovid.
Poſtquam introgreſſi, et coram data copia fandi. Virg.

Sed durius longa incidit in brevem : ut in hoc Catulli ;

Troja, nefas ! commune ſepulchrum Europæ Aſiæque.

2. Synalœpha ſuavitatem habet ſingularem, ſi in eadem vocali fiat : ut,

Ille ego qui quondam gracili modulatus avenâ. Virg.
Ergo omnis longo ſolvit ſe Teucria luctu. Id.

3. Cavendum, ne quod ex colliſione reſultat, horridiùs atque aſperiùs ſonet : ut,

Quis me uno vivit felicior, aut magis eſt me. Catull.
Quod quum ita ſit, nolim ſtatuas me mente malignâ. Id.

4. Nec crebræ debent eſſe eliſiones, nec temere plures quàm duæ in uno verſu, præcipuè Elegiaco : quod genus laudatur, cùm molliter in aures influit. Uti contrà Heroico plures Synalœphæ gravitatem interdum ac majeſtatem conciliant : imo gratiam alicubi et ſuavitatem : ut in hoc Virg.

Phyllida amo ante alias : nam me diſcedere flevit.

At horrorem contrà incutit : ut cùm idem de Polyphemo ait,

Monſtrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum.

Et alibi,

Tela inter media, atque horrentes Marte Latinos.

5. Nec temere initio versûs faciendo elisio: ut, Hor.

Nam ut ferulâ cædas meritum majora subire.

Quanquam Virgilius non sine ratione ac venustate id fecerit: ut,

Si ad vitulam spectes, nihil est quod pocula laudes.

6. Duriùs quoque elisio fit initio sexti pedis heroici: ut in his,

Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus. Juv.
Nunquid de Davis audisti? nil equidem, ut tu. Hor.

7. Item post penthemimerim pentametri; ut in illo Propertii,

Herculis, Antæique, Hesperidumque comes.

8. Heroicus duriùs ferè elisionem patitur extremo quinti pedis: ut in hoc Catulli,

Difficile est longum subitò deponere amorem.

9. Item postremo dactylo pentametri, nisi id magno cum judicio fiat; ut in hoc Ovid.

Quadrijugos cernes sæpe resistere equos.

De Synæresi et Diæresi.

3. Syllaba de binis conflata *Synæresis* esto.
Distrahit in geminas resoluta *Diæresis* unam.

Synæresis.

Synæresis est duarum syllabarum ejusdem vocis in unam contractio.

Ejus species sunt duæ, *Synæresis* propriè dicta, et *Synecphonesis*.

Synæresis *propriè dicta* est, in qua duæ vocales manentes in diphthongum coalescunt, ex gr. *ae* in *æ*: ut, *Phæthon* pro *Phaëthon*; *ei* in *ei*, ut in genitivis, *Thesei*, *Orphei*, *Persei*, dissyllabis, *Achillei*, *Ulyssei*, *Oilei*, trisyllabis. Sic *oi* in *proinde* dissyllabo; *ui* in *huic*, *cui*, monosyllabis, &c.

Cum te flagranti dejectum fulmine Phæthon. Varro.
Notus amor Phædræ, nota est injuria Thesei. Ovid.
Proinde tona eloquio, solitum tibi.——— Virg.
Filius huic contrà, torquet qui sidera mundi. Id.

Synecphonesis (alio nomine Episynaloephe, et Synizesis) est, cùm ex duabus in eadem voce vocalibus altera pronunciando absorbetur seu eliditur: ut in *aureâ*, *Junio*, dissyllabis; *quoad*, monosyllabo.

Aureâ percussum virgâ, versumque venenis. Virg.
Nos miranda quidem, sed nuper Consule Junio. Juv.
Hæredes voluit: quoad vixit, credidit ingens. Hor.

Præcipuè autem per *Synecphonesin* elidi solent *E* et *I*.

I. Et *E* quidem (1.) Ante *a*: ut in *mea*, *ea*, monosyllabis, apud Comicos; *antehac*, *eâdem*, dissyllabis; *anteambulo*, *alvearia*, tetrasyllabis.

Quòd si forte fuisse antehac eadem omnia credas. Lucr.
Unâ eâdemque viâ sanguisque animusque feruntur. Virg.

Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo Regis. Mart.
Seu lento fuerint alvearia vimine texta. Virg.

(2.) Ante aliud *e*: ut in *deest* monosyllabo, *deero, deerit, prehendo, vehemens*, dissyllabis.

Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest. Hor.
Divitis uber agri, Troiæve opulentia deerit. Virg.
Prendere quæ possis oculorum lumine aperto. Lucr.
Vehemens et liquidus puroque simillimus amni. Hor.

(3.) Ante *i*: ut in *dein, dehinc*, monosyllabis, *deinde, deinceps, aureis, ferrei, anteit*, dissyllabis; *anteire, anteactus*, trisyllabis.

Dein clamore pari concurritur, et vice teli. Juv.
Deinde toros junxit, nunc ipsa pericula jungunt. Ovid.
Ferreique Eumenidum thalami, et discordia demens. Virg.
Te semper anteit dira necessitas. Alcaic. Hor.
Ergo anteire metus; juvenemque exstinguere pergit. Flacc.
Nam si grata fuit tibi vita anteacta priorque. Lucr.

(4.) Ante *o*: ut in *meo, eo*, monosyllabis, apud Comicos; *eodem, eosdem, alveo, seorsum, deorsum*, dissyllabis; *Euristheo, graveolens*, trisyllabis.

Uno eodemque igni, sic nostro Daphnis amore. Virg.
Eosdem habuit secum, quibus est elata, capillos. Prop.
Cum refluit campis, et jam se condidit alveo. Virg.
Nam per aquas quæcunque cadunt atque aëra deorsum. Lucr
Et seorsum varios rerum sentire colores. Id.
Rege sub Euristheo, fatis Junonis iniquæ. Virg.
Inde ubi venêre ad fauces graveolentis Averni. Id.

(5.) Ante *u*: ut in *meus, meum, eum*, quæ rursum Comicis monosyllaba.

II. *I* similiter absorbetur, (1.) Ante *a*: ut in *omnia* dissyllabo, *vindemiator, semianimis*, tetrasyllabis.

Bis patriæ cecidêre manus: quin protinus omnia. Virg.
Vindemiator, et invictus, cui sæpe viator. Hor.
Cædit semianimis Rutulorum calcibus arva. Virg.

(2.) Ante *e*: ut in *vietus*, dissyllabo; *semiermis*, trisyllabo.

Quis sudor vietis, et quàm malus undique membris. Hor.
Semiermemque manum sternendam objecerat hosti. Sil.

(3.) Ante aliud *i*: ut in *dii, diis, ii, iis*, monosyllabis; *iidem, iisdem*, dissyllabis; *denariis*, trisyllabo.

Dî meliora velint; quanquam non ista precanda. Ovid.
Præcipitatur aquis, et aquis nox surgit ab îsdem. Id.
Denariis tamen hoc non emo, Basse, tribus. Mart.

(4.) Ante *o*: ut in *semihomo, fluviorum*, trisyllabis.

Semihominis Caci facies quam dira tenebat. Virg.
Fluviorum Rex Eridanus, camposque per omnes. Id.

(5.) Ante *u*: ut in *totius*, dissyllabo; *promontorium*, tetrasyllabo.

Magnanimosque duces, totiusque ex ordine gentis. Virg.
Inde legit Capreas, promontoriumque Minervæ. Ovid.

III. *O* interdum ante aliud *o* obsorptum invenitur: ut, *cohonesto*, trisyllabo, ap. Attium; *cooluerint, cooperiant*, tetrasyllabis, ap. Lucr. ii. 1060. et vi. 490.

IV. *U* ante alias vocales nonnunquam eliditur: ut in *tua, sua, tuo, suo, duæ*, monosyllabis apud Comicos; *suapte, patrui*, dissyllabis; *duellica*, trisyl-

labo. Quanquam in his *u* eodem modo quo in *suadeo*, *suetus*, et in Anglicis, Two, Dwell, &c. pronunciando videatur.

> *Et simili ratione animalia suapte vagari.* Lucr.
> *Noctemque eamque gemitus, et limina patrui.* Stat.
> *Laniger æ pecudes, et equorum duellica proles.*

¶ Ad *Synecphonesin* quoque refertur, cùm, vocalibus *i* et *u* in consonantes *jod* et *vau* mutatis, duæ syllabæ in unam contrahuntur: ut in *genva*, *tenvis*, dissyllabis: *arjetat*, *tenvia*, *abjete*, *pitvita*, trisyllabis; *parjetibus*, *Nasidjenus*, tetrasyllabis; pro *genua*, *tenuis*, *arietat*, &c.

> *Propterea quia corpus aquæ naturaque tenvis.* Lucr.
> *Genva labant, gelido concrevit frigore sanguis.* Virg.
> *Arjetat in portas, et duros objice postes.* Id.
> *Velleraque ut foliis depectant tenvia Seres.* Id.
> *Ædificant, sectâque intexunt abjete costas.* Id.
> *Præcipuè sanus, nisi cum pitvita molesta est.* Hor.
> *Parjetibusque premunt arctis, et quatuor addunt.* Virg.
> *Ut Nasidjeni juvit te cœna beati.* Hor.

Not. 1. Nonnunquam Synalœpha et Synecphonesis concurrunt: ut, in hoc Virg.

> *Uno eodemque tulit partu, paribusque revinxit*
> *Serpentum spiris.*—Scande, *Un' o-demque tu-lit.*

Not. 2. In his vocibus, *Huic*, *cui*, *Dii*, *Diis*, *iidem*, *iisdem*, *dein*, *deinde*, *proinde*, *deest*, *deeram*, *deessem*, *deero*, *deesse*, *anteambulo*, *anteit*, *antehac*, *semihomo*, *semianimis*, et paucis aliis, syllabarum contractio, quàm divisio, apud optimos Poëtas frequentior est.

¶ Differt *Crasis* à *Synæresi* et *Synecphonesi*, quòd hæ propriè in carmine, illa etiam in prosa locum habeat.

Diæresis.

Diæresis (quæ et Dialysis dicitur) est, unius syllabæ in duas dissolutio.

Ea tripliciter fit:

I. Cùm diphthongus in duas syllabas distrahitur: ut, *aulai*, *aurai* pro *aulæ*, *auræ*; *Orpheïs*, *Perseïs*, *Troïæ*, trisyllaba; *Naïadum*, *Harpyïas*, tetrasyllaba.

> *Aulai in medio libabant pocula Bacchi.* Virg.
> *Et finitur in Andromeda, quam Perseïs armis.* Manil.
> *Misit infestos Troïæ ruinis.* Sapphic. Senec.
> *Ægle Naïadum pulcherrima, jamque videnti.* Virg.
> *Circumsistentes reppulit Harpyïas.* Pentam. Rutil.

II. Cùm consonantes *jod* et *vau* in vocales *i* et *u* resolvuntur; ut in *siluæ*, *soluit*, trisyllabis; pro *silvæ*, *solvit*; *subiecta*, tetrasyllabo, pro *subjecta*.

> *Aurarum et siluæ metu.* Glycon. Hor.
> *Quod zonam soluit diu legatam.* Phaleuc. Catull.

Si qua ferventi ſubïecta Cancro eſt. Sapphic. Senec.

* Hæc figura in compoſitis verborum *ſolvo* et *volvo* in primis frequens: ut

Stamina non ulli diſſolüenda Deo. { Pentam. } Tib.
Debuerant fuſos evolüiſſe ſuos. Ovid.

III. Cùm *u*, quæ alioquin poſt *g*, *q* et *s* evaneſcit, à ſequente vocali divulſa plenè exprimitur: ut in *aqüæ*, *ſüetus*, *ſüaſit*, *Süevos*, triſyllabis; *relangüit*, *reliqüias*, tetraſyllabis.

Quæ calidum faciunt aqüæ tactum atque vaporem. Lucr.
Cum mihi non tantum fureſque feræque süetæ. Hor.
Atque alios alii inrident, Veneremque süadent. Lucr.
Fundat ab extremo flavos Aquilone Süevos. Lucan.
Impoſito fratri moribunda relangüit ore Ovid.
Reliqüias tamen eſſe vias in mente patenteis. Lucr.

De Systole et Diastole.

4. *Syſtola* præcipitat vocales ritè trahendas.
Protrahit huic adverſa *Diaſtola* corripiendas.

Systole.

Systole eſt ſyllabæ alioquin longæ correptio. Sic Poëtæ primam nonnunquam in *Orion* corripiunt: ut,

Cùm ſubitò aſſurgens fluctu nimboſus Orion. Virg.

quamvis Græcis Ὠριὼν per ω magnum ſcribatur, ac propterea eam ſyllabam naturâ habeat longam: ut,

Sævus ubi Orion hybernis conditur undis. Id.

Eâdem ratione videtur Horatius poſteriorem in *palus* corripuiſſe:

Regis opus; ſterilisſve diu palus, aptaque remis.

Aliis enim omnibus ea ſyllaba producitur: ut,

Limoſoque palus obducat paſcua junco, &c. Virg.

Huc refer et cum ſyllaba poſitione longa, alterâ conſonante extritâ, fit brevis: ut, *obicis* pro *objicis*; *adicit* pro *adjicit*.

Cur obicis Magno tumulum, maneſque vagantes. Lucan.
Si quid noſtra tuis adicit vexatio rebus. Mart.

Diastole.

Diastole (quæ et Ectasis vocatur) eſt ſyllabæ alioquin brevis productio: ut, *Priamides*, *Arabia*, primâ longâ; *Macedonia*, longâ ſecundâ.

Atque hic Priamides: Nihil ô tibi, amice, relictum. Virg.
Et domus intactæ te tremit Arabiæ. Propert.
Qui clypeo, galeâque, Macedoniâque ſariſsâ. Ovid.

Primam autem in *Priamides* et *Arabia* naturâ brevem esse ostendunt eorum primitiva, *Priamus* et *Arabs*, quibus hæc syllaba semper corripitur. *Macedonia* quoque secundam corripere docet *Macedo*, cui semper brevis penultima est.

Huc pertinet et cùm syllaba brevis geminatione consonantis fit longa: ut in *relligio*, *relliquiæ*, *repperit*, *reppulit*, *rettulit*, et similibus cum *re* compositis; pro, *religio*, *reliquiæ*, &c.

Tantum relligio potuit suadere malorum. Lucr.
Troas relliquias Danaûm atque immitis Achillei. Virg.
Et res hæredem repperit illa suum, &c. Ovid.

Sic *Porsenna*, *n* geminatâ: ut,

Nec non Tarquinium ejectum Porsenna jubebat. Virg.

Aliter enim penultimâ brevi est: ut,

Cernitur effugiens ardentem Porsenna dextram. Sil.

De SYSTOLE *et* DIASTOLE *Observationes.*

Systoles et *Diastoles* usus, sive debitæ syllabarum quantitatis mutatio dupliciter fit: Vel, 1. Ex *necessitate metrica*. Vel, 2. Ex *licentia poëtica*.

I. NECESSITATE METRICA à recta syllabarum quantitate receditur, cùm ejus quo utimur carminis genus vocem non recipit genuinâ ipsius quantitate retentâ. Tum enim, si non suppetat vox alia æquè elegans aut ad significandum apta, necessitate metri cogimur mutare syllabæ quantitatem, potiùs quàm obscurâ aut frigidâ circumlocutione uti.

Inter casus autem necessitatis metricæ, duo sunt præcipui:

1. Cùm plures quàm duæ breves concurrunt, maximè in hexametro et pentametro; tunc enim ex his aliqua produci potest. Prima: ut in *Arabius*, *Asiacus*, *Italia*, *Philosophus*, *Polydamas*, *Priamides*, *pugilibus*, *Sicelides*, &c. Secunda: ut in *Canicula*, *cuniculus*, *cuticula*, *febricula*, *Lemuria*, *Theophilus*, &c. Tertia: ut in *Bonifacius*, *Hilarion*, *Macedonia*, &c.

2. Cùm syllaba ex se brevis inter duas longas inclusa, versum ingredi nequit, nisi producatur: ut secunda in *delibutus*, *imbecillus*, *matricida*, *parricida*, *Vaticanus*, &c.

II. LICENTIA POETICA est, cùm a debita syllabæ mensura absque necessitate receditur. Huic tribuenda est correptio penultimæ genitivorum *unius*, *illius*, et similium: item productio ejusdem syllabæ in *tenebra*, *volucris*, *locuples*. Ut alia usu observanda omittam.

NOT. 1. Major hæc longè apud Græcos, quàm apud Latinos, licentia est.

NOT. 2. Summâ hic circumspectione et modestiâ opus, et inventis potiùs quàm inveniendis (ut monet Servius) utendum.

APPENDIX.

Prædictis Figuris adjungi possunt eæ quæ, *dictionis* appellantur; *Prosthesis Epenthesis*, *Paragoge*, *Aphæresis*, *Syncope*, *Apocope*, *Antithesis*, et *Metathesis*, de quibus in prima parte pag. 117. et 118. egimus. Hæ enim tam Prosodiæ quàm Etymologiæ sunt communes; pleræque etiam in illa quàm hac usitatiores.

PROSTHESIS: ut, *eduram* pro *duram*, ap. Virg. Geo. iv. 145.

EPENTHESIS: ut, *Mavors*, *navita*, *Timolus*, *alituum*, pro, *Mars*, *nauta*, *Tmolus*, *alitum*.

Paragoge : ut, *avellier*, *curarier*, *dicier*, &c. pro, *avelli*, *curari*, *dici*.

Aphæresis : ut, *tenderant*, pro *tetenderant*, ap. Senec Herc. fur. v. 538. Sic *brevist*, *opust*, *similist*, ap. Plautum ; pro, *brevis est*, *opus est*, *similis est*, mutilato verbo *est*.

Syncope : ut, *oraclum*, *vinclum*, *calda*, *valdius*, *aspris*, *repostus*, *extinxem*, *surrexe*, &c. pro, *oraculum*, *vinculum*, *calida*, *validius*, *asperis*, *repositus*, *extinxissem*, *surrexisse*.

Apocope : ut, *Antonî*, *Patavî*, *tugurî* ; pro, *Antonii*, *Patavii*, *tugurii*, &c.

Antithesis : ut, *olli*, *ollis* ; pro, *illi*, *illis*.

Metathesis : ut, *pistris*, pro *pristis*.

¶ His addi possunt *Anastrophe* et *Tmesis*, metri plerumque gratiâ adhibitæ.

Anastrophe : ut, *dare circum*, ap. Virg. Æn. ii. 772. *erit super*, ap. Ovid. Fast. v. 600. *facit are*, ap. Lucr. vi. 692. pro, *circumdare*, *supererit*, *arefacit*. Sic, Virg. *Jovis cum fulmina contra*, &c. Id. *Transtra per et remos*, &c.

Tmesis : ut, Virg. *Quæ me cunque vocat terræ.* Id. *Super tibi erunt.* Lucr. *Dum re non sit tamen apse* ; pro, *quæcunque*, *supererunt*, *reapse*. Crebra est eidem Lucretio interpositio copulativæ *que* : ut, *conque-globata*, *conque-gregantur*, *disque-sipatis*, *inque-gravescunt*, *perque-plicatis*, *præterque-feruntur*, *proque-voluta*, *seque-gregari*, *rareque-facit*, &c.

DE CARMINE, VARIISQUE CARMINUM GENERIBUS.

CARMEN est concinna versuum in unum systema congeries. Differunt igitur *carmen* et *versus*, ut totum et pars. *Carminis* enim appellatio toti poëmati convenit ; *Versus* autem sunt partes sive lineæ carmen constituentes.

Carminum genera magis usitata, sunt, *Hexametrum*, *Pentametrum*, *Asclepiadæum*, *Glyconium*, *Sapphicum*, *Adonium*, *Phaleucium*, *Pherecratium*, *Iambicum*, *Scazon*, *Anacreonteum*, *Trochaicum Anapæsticum* : quibus addi potest carmen quod *Horatianum* appellatur.

Carmen Hexametrum.

5. Hexametrum carmen pedibus sex constat : eorum
Dactylus est quintus ; sextam sibi vult regionem
Spondeus : reliquisque locis consistit utervis.
Quinto etiam admisit rerum gravitas Spondeum.

Carmen Hexametrum, sive Heroicum, constat sex pedibus : quorum quintus est Dactylus, sextus Spondeus ; quatuor verò priores indiscriminatim sunt vel Dactylus, vel Spondeus : ut,

Aut prodesse volunt, aut delectare Poëtæ. Hor.
Tu nihil invitâ dicas faciasve Minervâ. Id.
Intonsi crines longâ cervice fluebant. Tibull.

Qui versus sic scanduntur :

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Aut pro-	*desse vo-*	*lunt, aut*	*dele-*	*ctare Po-*	*ëtæ.*
Tu nihil	*invi-*	*tâ di-*	*cas faci-*	*asve Mi-*	*nervâ.*
Inton-	*si cri-*	*nes lon-*	*gâ cer-*	*vice flu-*	*ebant.*

Interdum quintâ regione ponitur Spondeus; unde et verſus SPONDIACUS dicitur: quando, ſciz. vel rei alicujus gravitas atque amplitudo, vel tarditas, vel ingens mœror, vel ſimile quid, declaratur: ut

Cara Deûm ſoboles, magnum Jovis incrementum. Virg.
Proximus huic, longo ſed proximus intervallo. Id.
Conſtitit, atque oculis Phrygia agmina circumſpexit. Id.

Hic verſus in quarta ferè ſede Dactylum habet; ſæpiùſque ſinitur voce tetraſyllabâ: ut in exemplis allatis videre eſt:
Interdum tamen aliter invenimus: ut in his Virg.

Aut leves ocreas lento ducunt argento.
Saxa per, et ſcopulos, et depreſſas convalles.
Cum ſociis, natoque, penatibus, et magnis Dîs.

NOT. 1. Vulgò docent in verſu hexametro alios nonnunquam, præter Dactylum et Spondeum, pedes reperiri: ut Proceleuſmaticum in hoc Virg.

Hærent parietibus ſcalæ, poſteſque ſub ipſos.

Et Anapæſtum in hoc ejuſdem,

Fluviorum rex Eridanus, campoſque per omnes.

Verùm in his, *parietibus* quatuor ſyllabarum eſt, *fluviorum* trium, per Synecphoneſin, ut ſuprà docuimus, p. 259

NOT. 2. Quidam volunt et Tribrachyn, Iambum et Trochæum in hexametro interdum locum habere: ut in his Virg.

Olli ſerva datur, operum haud ignara Minervæ.
Deſine plura puer, et quod nunc inſtat agamus.
Ferte citi flammas, date tela, ſcandite muros.

Atqui in duobus prioribus, ultima in *datur* et *puer*, alioquin brevis, vi cæſuræ fit longa: ut ſuprà oſtenſum. pag. 253. In poſtremo exemplo *tela* poſteriorem habet productam, propter duarum conſonantium, licet in diverſa voce, acceſſum.

NOT. 3. Dactylum denique poſtremâ nonnunquam ſede collocari quidam exiſtimant: ut in his ejuſd.

Inſeritur verò ex fœtu nucis arbutus horrida,
Et ſteriles platani ———
Nec tantùm Rhodope mirantur et Iſmarus Orphea.

Sed in prioris verſûs fine legendum *horri-;* ſyllaba autem *da* cum ſequentis verſûs initio per Synalœphen jungenda eſt, hoc modo: *arbutus* | *horri-* | *d'Et ſteri-* | *les plata-* | *ni,* &c. In altero autem exemplo, *Orphea,* in duas ſyllabas contractum proferendum eſt.

De Carmine HEXAMETRO *Obſervationes.*

I. 1. Hexametris venuſtatem conciliat Dactylorum et Spondeorum viciſſitudo: ut.

Ludere quæ vellem calamo permiſit agreſti. Virg.
Pinguis et ingratæ premeretur caſeus urbi. Id.

2. Extra hanc pedem alternationem, ſuaviùs ferè ſonant quæ Dactylis quàm quæ Spondæis abundant: ut,

Tityre, tu patulæ recubans ſub tegmine fagi. Virg.

Aſpicis ut veniant ad candida tecta columbæ. Ovid.

3. Gratiora ſunt illa in quibus plures ſunt Cæſuræ, ſive pedes non ex integris ſed interſectis vocibus conſtantes: ut,

Romanos rerum dominos gentemque togatam. Virg.
Infandum, Regina, jubes, renovare dolorem. Id.
Infelix Priamus furtim mandârat alendum. Id.

4. Ut faſtidio tamen occurratur, et cæſuræ et pedum adhibenda varietas; ut, Virg.

Vertitur interea cœlum, et ruit Oceano nox,
Involvens umbrâ magnâ terramque polumque,
Myrmidonumque dolos: fuſi per mœnia Teucri
Conticuere: ſopor feſſos complectitur artus.

5. Magnæ virtutis eſt, ſi verba ita rebus accommodentur, ut pro rerum diverſitate, nunc Spondei, nunc Dactyli præferantur. Ita multis Spondeis malleorum tractandorum difficultas, et fabrorum inde tarditas egregiè depingitur hoc verſu Virgilii,

Illi inter ſeſe magnâ vi brachia tollunt.

Latini gravitas et conſtantia, iſto ejuſd.

Olli ſedato reſpondit corde Latinus.

Cunctatio Fabii reipublicæ Romanæ ſalutaris, illo Æn. vi.

Unus qui nobis cunctando reſtituis rem.

Contrà, incitatus equi curſus multis Dactylis ita repræſentatur, Æn. viii.

Quadrupedante putrem ſonitu quatit ungula campum.

Rapidus item columbæ volatus ſic, Æn. v.

Radit iter liquidum, celeres neque commovet alas.

Sic effrenis ventorum et tempeſtatis impetus aliquoties continuatis initio duobus dactylis exhibetur, Æn. i.

Quà data porta ruunt. ———
Incubuêre mari. ———
Unà Eurusque Notuſque ruunt. ———
Intonuêre poli. ———

II. Contrà, in hoc genere verſuum, duriores cenſentur;

1. Qui deſinunt in vocem monoſyllabam: ut,

Prœlia rubricâ picta aut carbone; velut ſi. Hor.
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, et. Id.

Exc. 1. Si præcedat altera monoſyllaba: ut,

Principibus placuiſſe viris, non ultima laus eſt. Hor.
Ne qua meis eſto dictis mora. Juppiter hac ſtat. Virg.

Exc. 2. Si particularis quædam gratia verſui inde accedat: ut,

——— *Procumbit humi bos.* Virg.
——— *Et mole ſuâ ſtat.* Id.
Parturiunt montes, naſcetur ridiculus mus. Hor.

2. Qui pluribus vocibus diſſyllabis terminantur: ut,

Inſano poſuêre; velut ſilvis, ubi paſſim. Hor.
Semper, ut inducar, blandos offers mihi vultus. Tibull.

3. Qui voce plurium quàm trium ſyllabarum finiuntur: ut,

Augeſcunt aliæ gentes, aliæ minuuntur. Lucr.

Quisquis luxuriâ, tristive superstitione. Hor.

Exc. 1. Si versus Spondiacus sit, de quo suprà.

Exc. 2. Si nomen sit proprium: ut,

Amphion Dircæus in Actæo Aracyntho. Virg.
Hirtacidæ ante omnes exit locus Hippocoontis. Id.
Quarum quæ formâ pulcherrima Deïopeiam. Id.

Exc. 3. Si singulari affectui exprimendo inserviat, vel aliter nativa quædam venustas hoc in loco voci insit: ut,

Per connubia nostra, per inceptos hymenæos. Virg.
Seu mollis violæ, seu languentis hyacinthi. Id.

Sed versus ejusmodi, quia singulare judicium desiderant, Poëtarum lectione meliùs discentur.

4. In quibus nulla vel rara cæsura est: ut,

Romæ mœnia terruit impiger Hannibal armis. Enn.
Has res ad te scriptas, Luci, misimus, Æli. Lucil.
Sive quod Appula gens, seu quod Lucania bellum. Hor.
Poste recumbite, vestraque pectora pellite tonsis. Enn.

5. In quibus nimis crebræ aut asperæ sunt elisiones: ut,

Primum nam inquiram, quid sit furere hoc: si erit in te. Hor.
Illam ancillam ego amo ante alias, atque ipsi ero amandus.

6. Vitandi denique sunt Rythmi, seu versus Leonini: etsi nec Poëtæ principes eos semper effugerint: ut,

Trajicit. I verbis virtutem illude superbis. Virg.
Si Trojæ fatis aliquid restare putatis. Ovid.
Ipse ego librorum video delicta meorum. Id.

Carmen PENTAMETRUM.

6. Pentametrum vult quinque pedes: pes tertius esto
Semper Spondeus, quartus quintusque Anapæstus:
In reliquis Spondeus erit, vel Dactylus, ut vis.
Sic alii scandunt: pes primus, sive secundus,
Dactylus aut Spondeus erit: cæsura subibit
Longa: locos reliquos geminus mox Dactylus im-
Altera subsequitur metrum cæsura coronans. [plet:

Carmen PENTAMETRUM quinque habet pedes, quorum duo primi promiscuè sunt Dactyli vel Spondei, tertius semper Spondeus, quartus et quintus Anapæstus: ut,

Naturæ sequitur semina quisque suæ. Propert.
Carminibus vives tempus in omne meis. Ovid.

Qui versus sic metiendi sunt:

1.	2.	3.	4.	5.
Natu-	*ræ sequi-*	*tur se-*	*mina quis-*	*que suæ.*
Carmini-	*bus vi-*	*ves tem-*	*pus in o-*	*mne meis.*

Alii, et frequentiùs, sic metiri solent: Versu nimirum in duo

hemistichia diviso, priore duobus locis vel Dactylum vel Spondeum sine discrimine statuunt, unà cum cæsura, seu syllaba longa: posteriore autem duos Dactylos, cum altera cæsura, seu syllaba communi; hoc modo:

1.	2.	$\frac{1}{2}$.		3.	4.	$\frac{1}{2}$.
Natu-	*ræ sequi-*	*tur*		*semina*	*quisque su-*	*æ.*
Carmini-	*bus vi-*	*ves*		*tempus in*	*omne me-*	*is.*

Versus pentameter hexametro subjunctus carmen Elegiacum constituit: sic dictum ab ἔλεγος, i. e. *lamentatio*, quia primùm adhiberi solitum sit lamentationi funebri: unde (quod et exempli loco sit) illud Ovidii,

Flebilis indignos, Elegëia, solve capillos,
Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit!

De Pentametro *et* Elegiaco *Observationes.*

1. In pentametro prius hemistichium integrâ voce finiendum est, ut cæsura penthemimeris locum habeat: nam vitiosum est quod eâ cæsura caret: ut,

Hæc quoque nostræ sententia mentis erat. Diomed.

2. Durè fit in penthemimeri elisio: ut in his Catulli,

Mî misero eripuisti omnia nostra bona.
Illum affligit odore, iste perit podagrâ.
Troja virum et virtutum omnium acerba cinis.

Quos versus præterea duriores reddunt in aliis pedibus Synalœphæ vel Ecthlipses: maximè in illo ejusdem,

Quam modò qui me unum atque unicum amicum habuit.

3. Neutrum hemistichium aptè monosyllabo terminatur: ut in his Catulli,

O dî, reddite mî hoc pro pietate meâ.
Aut facere, hæc à te dictaque factaque sunt.

Si tamen alterum monosyllabum antecedat, aut à voce præcedente elidatur, in vitio non est: ut in his Ovidii,

Magna tamen spes est in bonitate Dei.
Præmia si studio consequor ista, sat est.
Invitis oculis litera lecta tua est.

4. Pentameter optimè clauditur voce dissyllabâ: quales plerique Ovidiani. Interdum et tetrasyllabâ, vel pentasyllabâ: ut,

Maxima de nihilo nascitur historia. Propert.
Pomaque non notis legit ab arboribus. Tibull.
Lis est cum formâ magna pudicitiæ. Ovid.
Contactum nullis antè cupidinibus. Propert.

Rariùs trisyllabâ: ut,

Et caput impositis pressit amor pedibus. Propert.
Quolibet ut saltem rure frui liceat. Id.

5. Leonini quoque, ut in hexametro, hîc vitandi: quales illi Ovidii,

Quærebant flavos per nemus omne favos.
Hoc, mihi quod prodest, si tibi, lector, obest.

Si tamen non niſi poſtremæ utriuſque hemiſtichii ſyllabæ conſonent, tantum abeſt ut id pro vitioſo habeatur, ut non parum quoque gratiæ verſui inde accedat : ut,

Hic ades, et nitidas caſſide ſolve comas. Ovid.
Fulmineo celeres diſſipat ore canes. Id.
Fluminis ad liquidas fortè ſedemus aquas. Buchan.

Idemque de hexametris ejuſmodi cenſendum : ut,

Quamvis multa meis exiret victima ſeptis. Virg.
Primus Idumæas, referam tibi, Mantua, palmas. Id.
Dum petit infirmis nimium ſublimia pennis
Icarus, Icariis nomina fecit aquis. Ovid.

6. In Elegiacis hexametri leniùs fluere debent, quàm cum ſoli ponantur.
7. Solet unumquodque diſtichon abſolvere ſententiam, aut ſaltem in col. deſinere. At omnino rarum eſt, nec facilè imitandum, ut commatis ejuſdem vox una ad præcedens, altera ad ſequens diſtichon pertineat.

Carmen ASCLEPIADÆUM.

7. Vult Aſclepiadis carmen Spondeon habere
Principio : binos hic ritè capit Choriambos :
Pyrrhichius ſequitur, quo non velocior ullus.
Vel ſic : Spondeus ſit primus, Dactylus alter :
Syllaba longa ſubit ; poſt Dactylus ordine duplex.

Carmen ASCLEPIADÆUM quatuor conſtat pedibus, Spondeo, ſciz. duobus Choriambis, et Pyrrhichio : ut,

1.	2.	3.	4.	
Mæce-	*nas atavis*	*edite re-*	*gibus.*	Hor.

Alii ſic metiuntur, ut primo loco habeat Spondeum, ſecundo Dactylum, cum cæſura ſeu ſyllaba longa, tertio et quarto Dactylum, hoc modo :

1.	2.	1/2.	3.	4.
Mæce-	*nas ata-*	*vis*	*edite*	*regibus.*

NOT. In hoc genere :
1. Pedes ſinguli ſingulis vocibus venuſtè abſolvuntur : ut,

Quaſſas, indocilis pauperiem pati. Hor.
Magnum pauperies opprobrium, jubet. Id.

2. Vitioſè primus Choriambus vel cæſura vocem mediam dirimit : ut, in hoc Horat.

Non incendia Carthaginis impiæ.

Niſi Ecthlipſis ibi vel Synalœpha locum habeat : ut,

Exegi monumentum ære perennius. Hor.
Auditam moderere arboribus fidem. Id.

Vel ſit vox compoſita : ut in illo ejuſd.

Dum flagrantia detorquet ad oſcula.

Sed et hæc duriuſcula ſunt, nec temerè imitanda.

Carmen GLYCONIUM.

8. Carmen amat trinis pedibus conſtare Glyconis:
Primaque Spondeo data ſedes, ultima ceſſit [bit.
Pyrrhichio, mediumque locum Choriambus habe-
Vel ſic: Spondeo præeunte Glyconia conſtant
Carmina: tum duplicem ſedem ſibi Dactylus optat.

Carmen GLYCONIUM tres habet pedes, Spondeum, Choriambum, et Pyrrhichium: ut,

1.	2.	3.	
Mens re-	*gnum bona poſ-*	*ſidet.*	Senec.

Alii per Spondeum et duos Dactylos metiuntur, hoc modo:

Mens re- | *gnum bona* | *poſſidet.*

NOT. Catullus primâ ſede admiſit Iambum: ut,

Puellæ et pueri integri.

Item Trochæum: ut,

Magna progenies Jovis.

Carmen SAPPHICUM *et* ADONIUM.

9. Sapphica plectra movens tribuat loca prima Tro-
Spondeo cedant loca proxima: tertius eſto [chæo:
Dactylus: hunc ſubeat duplex in fine Trochæus.
Singula poſt ternos ſubdantur Adonia verſus:
In queis Spondeum præit unum Dactylus unus.

Carmen SAPPHICUM quinque pedes recipit: primo, ſciz. loco Trochæum, ſecundo Spondeum, tertio Dactylum, quarto et quinto Trochæum. Poſt ternos quoſque verſus ſubjicitur ut plurimum verſus ADONIUS, ex Dactylo et Spondeo conſtans, hoc modo:

1.	2.	3.	4	5.
Aure-	*am quiſ-*	*quis medi-*	*ocri-*	*tatem*
Dili-	*git, tu-*	*tus caret*	*obſo-*	*leti*
Sordi-	*bus te-*	*cti, caret*	*invi-*	*dendâ.*

1.	2.
Sobrius	*aulâ.*

NOT. 1. Sapphicos commendat cæſura penthemimeris: quâ qui carent minùs grati verſus ſunt: ut,

Concinet majore poëta plectro. Hor.
Phœbe ſilvarumque potens Diana. Id.

2. Catullus ſecundâ ſede interdum admittit Trochæum: ut,

Pauca nunciate meæ puellæ.

3. Seneca etiam eâdem Dactylum recipit: ut,

Quæque ad Heſperias jacet ora metas. Et,

Suavere innumeras solitum figuras.

Quorum neuter temerè imitandus.

4. Reperiuntur et hîc versus hypermetri, quorum ultima vocalis, propter vocalem sequentem versum inchoantem, eliditur: quales hi ap. Horat.

Plorat, et vires, animumque, moresque
Aureos educit in astra, nigroque
Invidet orco.

5. Duriùs aliquando prima vocis syllaba ad præcedentem versum, reliquæ ad sequentem referuntur: ut, Horat.

Grosphe, non gemmis, neque purpura ve-
-nale, nec auro. Item,
Labitur ripâ, Jove non probante, u-
-xorius amnis.

Carmen PHALEUCIUM.

10. Cum facies carmen quod adinvenisse Phaleucus
Dicitur, in prima Spondeus erit regione:
Dactylus inde datur; triplicem cui junge Trochæum.

Carmen PHALEUCIUM quinque itidem, ut Sapphicum, pedes habet: primâ nimirum sede Spondeum, secundâ Dactylum, reliquis tribus Trochæum, hoc modo:

1.	2.	3.	4.	5.	
Quod sis	*esse ve-*	*lis, ni-*	*hilque*	*malis.*	
Summam	*nec metu-*	*as di-*	*em, nec*	*optes.*	Mart.

NOT. 1. Hoc genus nec cæsuram respuit, nec requirit.

2. Pro Spondeo primo loco non rarò apud Catullum est Trochæus vel Iambus: ut,

Gratias tibi maximas Catullus
Agit, pessimus omnium poëta.

3. Idem quoque et secundo loco, pro Dactylo, admisit Spondeum: ut,

Oramus, si forte non molestum est.
Femellas omnes, amice, prendi. } quod non facilè imitandum.

Carmen PHERECRATIUM.

11. Quando Pherecratio vis ludere carmine, binos
Inter Spondeos medius tibi Dactylus esto.

Carmen PHERECRATIUM tribus pedibus constat: primo loco Spondeum, secundo Dactylum, tertio Spondeum recipiens: ut,

1.	2.	3.	
Nigris	*æquora*	*ventis.*	Hor.

NOT. Catullus primo loco sæpè adhibet Trochæum: ut,

Prodeas nova nupta.

Boëtius interdum Anapæstum: ut,

Simili surgit ab ortu.

Carmen IAMBICUM.

12. Sive fluant ſeno pede Iambica, ſive quaterno,
In regione pari ſemper dominatur Iambus:
Dactylus et Spondeus amant in ſedibus eſſe
Imparibus: gaudent Anapæſtus, Iambus iiſdem:
Abſit ab extremo Tribrachys, ſit cætera liber.

Carminis IAMBICI duo ſunt genera uſitatiora, *Dimetrum* et *Trimetrum*.

Dimetrum quatuor pedibus conſtat, *Trimetrum* ſex. Sic autem vocantur, quòd Græci in iis dimetiendis duos pedes conjungant. Latini verò, pro numero pedum ſimplicium, hoc *Senarium*, illud *Quaternarium* appellant.

Primùm, ex puris Iambis hi verſus conſtabant: ut,

	I.		II.		III.		
Syzigiæ							
Regiones	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Dimet.	*Inar-*	*ſit æ-*	*ſtuo-*	*ſus.*			Hor.
Trimet.	*Suis*	*et i-*	*pſa Ro-*	*ma vi-*	*ribus*	*ruit.*	Id.

Deinde, partim ut difficultas pangendi tolleretur, partim ut gratiores morâ redderentur, locis imparibus, i. e. primo, tertio, et quinto, Spondei recepti: ut,

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Dimet.	*Forti*	*ſeque-*	*mur pe-*	*ctore.*			Hor.
Trimet.	*Pars ſa-*	*nita-*	*tis vel-*	*le ſa-*	*nari*	*fuit.*	Sen.

Denique, vice Iambi et Spondei, admiſſi ſunt pedes quidam temporibus iis æquales: hoc eſt, locis imparibus, etiam Anapæſtus, Dactylus, et interdum, Tribrachys: locis autem paribus (excepto ultimo, qui ſolùm Iambum poſtulat) etiam Tribrachys: ut, Hor.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Dim.	*Canidi-*	*a tra-*	*ctavit*	*dapes.*		
	Vide-	*re prope-*	*rantes*	*domum.*		
Trim.	*Quò quò*	*ſcele-*	*ſti rui-*	*tis aut*	*cur dex-*	*teris.*
	Prius-	*que cœ-*	*lum ſi-*	*det in-*	*ferius*	*mari.*
	Aliti-	*bus at-*	*que cani-*	*bus homi-*	*cid' He-*	*ctorem.*
	Pavidum-	*que lepo-*	*r' aut ad-*	*venam*	*laqueo*	*gruem.*

NOT. 1. Excipiendus ab his verſus Scazon, de quo mox.

NOT. 2. Comici, quò propriùs ad orationem pedeſtrem accedant, etiam pedes eos, quos imparibus locis adhibent alii, uſurpant paribus: excepto ultimo, quo ſemper eſt Iambus. Eâdem licentiâ Fabulæ Phædri conſcriptæ ſunt.

SCAZON, *ſeu* CHOLIAMBUS.

13. Turba pedum trimetri placuit Scazontibus oris
Quatuor in primis: pes ordine quintus Iambus
Semper erit: Spondeus amat loca ſexta ſupremus.

SCAZON, ſeu CHOLIAMBUS, quinto loco ſemper Iambum habet, ſexto vero Spondeum ; cæteris omnibus cum Iambico ſenario congruit : ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Miſer	*Catul-*	*le, de-*	*ſinas*	*inc-*	*ptire.*	Cat.
Fulsê	*re quon-*	*dam can-*	*didi*	*tibi*	*ſoles.*	
Cur in	*thea-*	*trum, Cato*	*ſeve-*	*re, ve-*	*niſti ?*	Mart.
An ide-	*ò tan-*	*tùm ve-*	*neras,*	*ut ex-*	*ires ?*	

Carmen ANACREONTÆUM.

14. Anacreontæi non parva eſt gratia verſûs,
Syllaba poſt ternos metrum cui claudit Iambos.
Spondeum primus capit et locus, aut Anapæſtum.

Carmen ANACREONTÆUM nihil aliud eſt, quàm Iambicum dimetrum catalecticum. In eo primus pes eſt Iambus, ſæpè etiam Spondeus vel Anapæſtus, interdum Tribrachys ; ſecundus et tertius ſolùm Iambus : deinde ſupereſt in fine ſyllaba : ut,

1.	2.	3.	½.	
Ades	*pater*	*ſupre-*	*me,*	Prudens.
Quem ne-	*mo vi-*	*dit un-*	*quam.*	
Habet o-	*mnis hoc*	*volu-*	*ptas,*	Boët.
Stimulis	*agit*	*furen-*	*tes.*	

Carmen TROCHAICUM.

15. Octonis pedibus prodire Trochaica poſcunt :
Sedibus imparibus Tribrachyn vel pone Trochæum.
Liber uterque aliis : Tribrachyn ſolo exime fine.
Dactylon et Tribrachyn, Proceleuſmaticon, Sponde-
Teque, Anapæſte, pari regione locarier optant. [on,
Sæpè ſed Octavus mutilus pes ire jubetur.

TROCHAICA in regionibus imparibus recipiunt Trochæum vel etiam Tribrachyn, præterquam ultimâ ſede, in qua tantùm eſt Trochæus : ſedibus autem paribus, præter Trochæum et Tribrachyn, admittunt etiam Spondeum, Dactylum, Anapæſtum, raro Proceleuſmaticum ; Iambum verò planè reſpuunt, ut et Iambica Trochæum.

Ex Trochaici uſitatiſſimum eſt *tetrametrum*, ſive *octonarium* catalecticum, conſtans ſeptem pedibus, cum ſemipede, ſeu ſyllaba reſidua : ut in Floridis veteris poetæ.

I.		II.		III.		IV.	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	½.
Conſu	*les fi-*	*unt quot-*	*annis*	*et no-*	*vi Pro-*	*conſu-*	*les :*
Solus	*aut Rex,*	*aut Po-*	*ëta*	*non quot-*	*annis*	*naſci-*	*tur.*

Not. 1. Quamvis oppofita videantur Iambica et Trochaica, magna tamen inter ea affinitas eft. Si enim fyllabam unam aut alteram principio versûs Trochaici addideris, Iambicum efficies: contrà, fi fyllabam eam principio Iambici detraxeris, Trochaicum relinques.

Not. 2. In Trochaico tetrametro fugienda omnino cæfura poft quartum pedem, qui verfum in duo hemiftichia dividit: ut in hymno Ecclefiaftico in paffione Domini.

Pange lingua gloriofi | prælium certaminis,
Et fuper crucis trophæo | dic triumphum nobilem,
Qualiter redemptor orbis | immolatus vicerit.

Not. 3. Comici eâdem quâ in Iambicis licentiâ in Trochaicis utuntur: eofdem enim in locis imparibus, quos alii in paribus, pedes promifcuè adhibent, præterquam in regione feptima.

Carmen Anapæsticum.

16. Quatuor ex pedibus Anapæftica carmina finge.
Quâ regione velis, princeps Anapæftus habetur:
Spondeus permiftus huic et Dactylus efto.
Dactylus exul erit quartâ fede atque fecundâ.

Anapæstici verfus ita dicuntur, quòd quâvis regione Anapæftum recipiant. Loco tamen Anapæfti Spondeum vel Dactylum eorundem temporum pedes admittunt. Atque hoc ita promifcuè fit, ut in verfu, qui Anapæfticus vocatur, nullus interdum fit Anapæftus.

Eorum varia genera funt: at omnium fuaviffimum et frequentiffimum eft quod Ariftophanium five Pindaricum dicitur, conftans quatuor pedibus, qui ferè funt Dactyli vel Spondei, intermiftis Anapæftis: ita tamen ut rariffimè Dactylus in fecunda vel quarta regione adhibeatur: ut, Senec.

1.	2.	3.	4.
Quanti	*cafus*	*huma-*	*na rotant:*
Minus in	*parvis*	*fortu-*	*na furit,*
Leviùf-	*que ferit*	*levio-*	*ra Deus.*

Not. 1. Venuftiores funt Anapæftici, qui omni cæfurâ carent: ut, Sen.

Plures fulgor concitat aulæ.
Cupit hic regi proximus ipfi.
Clarus claras ire per urbes.
Urit miferum gloria pectus.

Not. 2. Proximi his funt quibus unaquæque dipodia vocem terminat: ut,

Pectora longis hebetata malis,
Jam follicitas ponite curas. Senec.

Not. 3. Solent Tragici Anapæfticis aliquot fubjicere Adonium.

Carmen Horatianum.

Simplicibus Carminum generibus fuprà explicatis vifum eft fubjicere unum genus compofitum, quod ab Horatio, qui eo plurimùm delectabatur, Horatiani nomen accepit.

Conſtat autem hoc carmen quatuor verſibus, quorum duo primi ſunt Dactylici Alcaici, tertius Iambicus Archilochius, quartus Dactylicus Alcaicus à prioribus diverſus : ut,

Virtus repulſæ neſcia ſordidæ
Intaminatis fulget honoribus :
Nec ſumit aut ponit ſecures
Arbitrio popularis auræ.

Sed de ſingulis paulò accuratiùs agendum.

1. *Dactylicus* ALCAICUS *Major*.

17. Alcaici loca prima tenent Spondeus, Iambus,
Vatis ad arbitrium: ſed Iambus ſede ſecundâ; [bit.
Dein cæſura: duo hinc geminus loca Dactylus am-

Primus ac ſecundus carminis HORATIANI verſus eſt Dactylicus ALCAICUS major tetrameter hypercatalectus, conſtans penthemimeri Iambicâ, i. e. Spondeo vel Iambo, (ſed ſæpiùs Spondeo) Iambo, et cæſurâ, ſeu ſyllabâ longâ ; deinde duobus Dactylis : ut,

1.	2.	½.	3.	4.
Virtus	*repul-*	*ſæ*	*neſcia*	*ſordidæ*
Inta-	*mina-*	*tis*	*fulget ho-*	*noribus.*

2. *Iambicus* ARCHILOCHIUS.

Proximus Archilochi gradietur Iambicus : orâ
Cui primâ ac ternâ reſident Spondeus, Iambus,
Ad libitum ; ſed Iambus ineſt in parte ſecunda
Solus, et in quarta : dabit unica ſyllaba finem.

Tertius verſus eſt Iambicus ARCHILOCHIUS dimeter hypercatalectus, qui primo et tertio loco Spondeum, nonnunquam et Iambum recipit ; ſecundo et quarto ſolum admittit Iambum, cum ſyllaba in fine reſidua : ut,

1.	2.	3.	4.	½.
Nec ſu-	*mit aut*	*ponit*	*ſecu-*	*res.*

3. *Dactylicus* ALCAICUS *Minor*.

Dactylicus tandem Alcaicus ſubit ordine quartus,
Quatuor ex pedibus conſtans: loca Dactylus ornat
Duplex prima duo, ſed proxima bina Trochæus.

Quartus verſus eſt Dactylicus ALCAICUS minor tetrameter acatalectus, primo et ſecundo loco Dactylum recipiens, tertio et quarto Trochæum : ut,

1.	2.	3.	4.
Arbitri-	*o popu-*	*laris*	*auræ.*

APPENDIX I.

PLENIOREM DE VARIIS CARMINUM GENERIBUS COMMENTARIUM EXHIBENS.

CARMEN ex pedum conſtitutione vel *Simplex* eſt, ſeu *Monocolon*, vel *Compoſitum*, ſeu *Polycolon*.

MONOCOLON eſt quod uno verſuum genere; POLYCOLON quod pluribus generibus conſtat.

I. *De Carmine* SIMPLICE *ſeu* MONOCOLO.

Ex variis Carminum Simplicium diviſionibus, omnium commodiſſima ea videtur, quæ à crebriore ſeu potiore in ipſis pede deſumpta eſt.

Hoc igitur pacto, Verſus Latini in octo præcipua genera, *Pyrrhichicos*, *Dactylicos*, *Anapæſticos*, *Iambicos*, *Trochaicos*, *Choriambicos*, *Ionicos* et *Mixtos*, tribui poſſunt.

1. *De Verſibus* PYRRHICHICIS.

I. Unicum genus eſt Pyrrhichicum, duobus vel pluribus Pyrrhichiis conſtans, quale illud Auſonii, Parental. 27.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Et a-	*mita*	*Vene-*	*ria*	*prope-*	*riter*	*obît:*
Cui	*brevi-*	*a me-*	*la mo-*	*diſi-*	*ca re-*	*cine,*
Cinis	*uti*	*placi-*	*dula*	*ſupe-*	*ra vi-*	*geat,*
Cele-	*ripes*	*ade-*	*at lo-*	*ca ta-*	*cit' E-*	*rebi.*

2. *De Verſibus* DACTYLICIS.

II. Primum genus eſt Dactylicum heroicum hexametrum, de quo reg. 5.

III. Secundum genus eſt pentametrum Elegiacum, de quo reg. 6.

IV. Tertium genus eſt Archilochium dimetrum hypercatalectum, conſtans duobus Dactylis et ſyllabâ: ut,

1.	2.	½.
Pulvis et	*umbra ſu-*	*mus.*

V. Quartum genus eſt Alcmanium trimetrum hypercatalectum, conſtans tribus Dactylis continuatis, et ſyllabâ: ut,

1.	2.	3.	½.
Te quoque	*luce ſub-*	*occidu-*	*a,*
Sumere	*cum monet*	*hora ci-*	*bum,*
Noſtra De-	*us canet*	*harmoni-*	*a.* Prudent.

VI. Quintum genus eſt Alcmanium trimetrum hypercatalectum in hoc à ſuperiore diverſum, quòd primâ et ſecundâ ſede etiam Spondeum recipiat: ut,

1.	2.	3.	½.
Unus e-	*nim re-*	*rum pater*	*eſt.*
Hic clau	*ſit mem-*	*bris ani-*	*mos.* Boët.

VII. Sextum genus eſt Alcmanium tetrametrum acatalectum, quod primo, ſecundo et tertio loco promiſcuè recipit vel Dactylum vel Spondeum; quarto ſolùm Dactylum: ut,

1.	2.	3.	4.
Lumini-	*buſque pri-*	*or redi-*	*it vigor.*
Nimbo-	*ſiſque po-*	*lus ſtetit*	*imbribus.*
Deſuper	*in ter-*	*ram nox*	*funditur.* Boët.

VIII. Septimum genus eſt Adonium dimetrum, de quo reg. 9.

IX. Octavum genus eſt Pherecratium trimetrum, de quo reg. 11.

X. Nonum genus eſt Alcmanium tetrametrum acatalectum, conſtans quatuor pedibus, quorum duo priores indifferenter ſunt Dactyli vel Spondei, tertius ſolùm Dactylus, quartus ſolùm Spondeus: ut,

1.	2.	3.	4.	
Ibimus	*ô ſoci-*	*i comi-*	*teſque.*	
O for-	*tes pe-*	*joraque*	*paſſi.*	Hor.

XI. Decimum genus eſt Alcmanium tetrametrum catalectum, conſtans unâ ſyllabâ longâ, vel duabus brevibus: deinde vel Dactylo vel Spondeo: tum Dactylo; ac poſtremò Spondeo: ut,

½.	2.	3.	4.	
Qui	*ſe volet*	*eſſe po-*	*tentem,*	
Ani-	*mos domet*	*ille fe-*	*roces;*	
Nec	*victa li-*	*bidine*	*colla*	
Fæ-	*dis ſub-*	*mittat ha-*	*benis.*	Boët.

Not. Octo proximè memorata verſuum Dactylicorum genera nihil aliud ſunt præterquam partes ſive ſegmenta carminis hexametri heroici: quorum quatuor prioribus, pars poſterior; quatuor poſterioribus, pars prior ſit quaſi detruncata. Sic in prima Virg. Ecl. *Tityre, tu patulæ*, Dactylicorum conſtituit genus tertium: *Quid facerem, neque ſervitio*, genus quartum; *Hic illum vidi juvenem*, genus quintum: *Namque erit ille mihi ſemper Deus*, genus ſextum: *Tegmine fagi*, genus ſeptimum: *Preſſi copia lactis*, genus octavum: *Sera tamen reſpexit inertem*, genus nonum: *Recubans ſub tegmine fagi*, genus decimum.

XII. Undecimum genus eſt Alcmanium tetrametrum hypercatalectum, conſtans penthemimeri heroicâ, i. e. primâ et ſecundâ regione vel Dactylo vel Spondeo, cum ſyllaba longa: deinde verſu Adonio, ſeu Dactylo, cum Spondeo: ut,

1.	2.	½.	3.	4.	
Heu quàm	*præcipi-*	*ti*	*merſa pro-*	*fundo*	
Mens habet,	*et propri-*	*â*	*luce re-*	*lictâ,*	
Tendit in	*exter-*	*nas*	*ire te-*	*nebras.*	Boët.

Not. Hoc genus ex duobus ſegmentis hexametri heroici, ſeſquipede de medio extrito, conſtituitur: quale eſſet illud,

Tityre tu patulæ ———————— *tegmine fagi.*

XIII. Duodecimum genus eſt Ithyphalicum, ſeu Priapeium, tetrametrum acatalectum, conſtans tribus Dactylis, et Pyrrhichio, ſeu Iambo: ut,

1.	2.	3.	4.	
Qui ſere-	*re ingenu-*	*um volet*	*agrum,*	
Liberat	*arva pri-*	*ùs fruti-*	*cibus,*	
Falce ru-	*bos fili-*	*cemque re-*	*ſecat.*	Boët.

XIV. Decimum tertium genus eſt Alcaicum tetrametrum hypercatalectum, de quo reg. 17.

XV. Decimum quartum genus eſt Alcaicum tetrametrum acatalectum, de quo etiam reg. 17.

XVI. Decimum quintum genus eſt Bucolicum hexametrum, in quo quartus pes ſemper eſt Dactylus: ut,

Ab Jove principium, Muſæ: Jovis omnia plena. Virg.

Not. Theocritus (ut notat Fortunatianus) hanc legem Bucolicorum cuſtodivit Virgilius neglexit.

XVII. Decimum ſextum genus eſt verſus hexameter qui dicitur Miurus ſeu Teliambus, cujus, ſciz. ultimâ ſede ponitur Iambus vice Spondei: ut,

Dirige odoriſequos ad cæca cubilia canes. Liv. Andron.

3. *De Verſibus* ANAPÆSTICIS.

XVIII. Primum genus eſt Anapæſticum Ariſtophanium tetrametrum acatalectum, de quo reg. 16.

XIX. Secundum genus eſt Simonidium dimetrum acatalectum, cujus priorem regionem poſſidet vel Anapæſtus, vel Dactylus, vel Spondeus; poſteriorem vel Anapæſtus, vel Spondeus: ut,

1.	2.
Deſta-	*te virum,*
Quo non	*alius*
Potuit	*citiùs*
Diſcere	*cauſas,*
Unâ	*tantùm*
Parte au-	*ditâ,*
Sæpe et	*neutra.* Senec.

XX. Tertium genus eſt Partheniacum tetrametrum catalectum, quod habet primâ et ſecundâ ſede vel Anapæſtum, vel Spondeum; tertiâ ſolùm Anapæſtum, ac demum ſyllabam longam: ut,

1.	2.	3.	½.
Utinam	*modò no-*	*ſtra redi-*	*rent*
In mo-	*res tem-*	*pora pri-*	*ſcos.* Boet.

NOT. Hoc genus, mutatâ metiendi ratione, cum Dactylico Alcmanio tetrametro catalecto (de quo No. XI.) concurrit, hoc modo:

½.	2.	3.	4.
Uti-	*nam modò*	*noſtra re-*	*dirent*
In	*mores*	*tempora*	*priſcos.*

XXI. Quartum genus eſt Archebulium pentrametrum acatalectum, conſtans quatuor Anapæſtis, et Bacchio: ut,

1.	2.	3.	4.	5.
Tibi na-	*ſcitur o-*	*mne pecus,*	*tibi cre-*	*ſcit hædus.* Ter. Maur.

4. *De Verſibus* IAMBICIS.

XXII. Primum genus eſt Iambicum monometrum, ſive binarium, conſtans duobus Iambis: ut,

1.	2.
Cave	*malum.*
Tene	*bonum.*

XXIII. Secundum genus eſt Anacreonticum dimetrum catalectum, de quo reg. 14.

XXIV. Tertium genus eſt Archilochium dimetrum acatalectum, de quo reg. 12.

XXV. Quartum genus eſt Archilochium dimetrum hypercatalectum, de quo reg. 17.

XXVI. Quintum genus eſt Archilochium trimetrum catalectum, quod primâ ſede Iambum habet vel Spondeum, ſecundâ Iambum, tertiâ Spondeum, quartâ et quintâ Iambum, cum ſyllaba communi: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	½.
Trabunt-	*que ſic-*	*cas ma-*	*chinæ*	*cari-*	*nas.*
Nec pra-	*ta ca-*	*nis al-*	*picant*	*prui-*	*nis.* Hor.

XXVII. Sextum genus eſt Archilochium trimetrum catalectum, hoc ſolo à ſuperiore diverſum, quòd tertio loco vel Spondeum vel Iambum recipiat: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	½.	
Mea	*reni-*	*det in*	*domo*	*lacu-*	*nar.*	
Premunt	*colu-*	*mnas ul-*	*timâ*	*reci-*	*ſas.*	Hor.

XXVIII. Septimum genus eſt Archilochium trimetrum acatalectum, de quo reg. 12.

XXIX. Octavum genus eſt Scazon, ſive Choliambus, trimeter acatalectus, de quo reg. 13.

XXX. Nonum genus eſt Galliambicum ſenarium acatalectum, conſtans ſex pedibus, quorum primus Anapæſtus, ſecundus et tertius Iambus, quartus et quintus Dactylus, ſextus Anapæſtus: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Super al-	*ta ve-*	*ctus A-*	*tys cele-*	*ri rate*	*maria.*	
Phrygium	*nemus*	*cita-*	*to cupi-*	*dè pede*	*tetigit,*	
Aliit-	*que opa-*	*ca ſil-*	*vis redi-*	*mita lo-*	*ca Deæ.*	Catull.

Not. Hoc genus tertiâ regione ſemper Iambum, quintâ ſemper Dactylum, ſextâ ſemper Anapæſtum exigit. In ſecunda autem pro Iambo recipit interdum Anapæſtum, et meliore jure Tribrachyn, uti et in quarta pro Dactylo Spondeum. Imo et alios (licet rariùs) pedes admittit, ut in prima ſede Spondeum, Creticum et Proceleuſmaticum: in ſecunda Spondeum et ejus comparem Dactylum: in quarta Iambum. Sed in carmine minùs uſitato uſitatiores ſolùm ponere ſatiùs duximus. Cæteros *Atys* Catulli indicabit.

XXXI. Decimum genus eſt Saturnium trimetrum hypercatalectum, quod quarto loco ſolum Spondeum, cæteris quinque ſolum Iambum, cum ſyllaba in fine reſidua, habet: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	½.	
Dabunt	*malum*	*Metel-*	*li Næ-*	*vio*	*Poë-*	*tæ.*	Ter. Maur.

XXXII. Undecimum genus eſt Hipponacteum tetrametrum catalectum, quod ex ſeptem Iambis conſtat, cum ſyllaba longa; admiſſo tamen locis imparibus nonnunquam Spondeo: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	½.	
Et in-	*ſolen-*	*ter æ-*	*ſtues,*	*velut*	*minu-*	*ta ma-*	*gno*	
Depren-	*ſa na-*	*vis in*	*mari*	*veſa-*	*nien-*	*te ven-*	*to.*	Catull.

XXXIII. Duodecimum genus eſt tetrametrum ſive octonarium acatalectum, quod et quadratum dicitur. Habet octo pedes, inter quos ultimus ſemper Iambus: reliqui locorum parium Iambi vel Tribraches; imparium verò Iambi aut Spondei, aut his compares, Tribraches, Anapæſti aut Dactyli: ut, Ter.

1	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Suſpi-	*cio-*	*ſi ad con-*	*tume-*	*liam o-*	*mnia ac-*	*cipiunt*	*magis.*

At Comicis, qui ſoli ferè hoc genere utuntur, major licentia eſt. Hi enim, quò propiùs (uti diximus) ad orationem ſolutam accedant, etiam pedes, imparibus alioquin ſedibus adhiberi ſolitos, uſurpant paribus, et contrà; excepto tamen ultimo loco, quo ſemper eſt Iambus. Sic in iſto Ter.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Pecu-	*niam in*	*loco*	*neglige-*	*re ma-*	*ximum in-*	*terdum eſt*	*lucrum.*

Quartam ſedem occupat Anapæſtus. In his autem ejuſd.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Ego jam.	*tranſa-*	*ctâ re*	*convor-*	*tam me*	*domum*	*cum obſc-*	*nio.*
Propter	*ſuam im-*	*poten-*	*tiam*	*ſe ſem-*	*per cre-*	*dum ne-*	*gligi.*

Prioris sede secundâ et quartâ, posterioris sextâ, collocatur Spondeus.

Eadem est in trimetris ratio: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Si id est	*pecca-*	*tum, pec-*	*catum im-*	*pruden-*	*tia est.*	Ter.

Ubi omnes pedes, præter primum et ultimum, Spondei sunt.

Item in tetrametris catalectis: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	½.	
Hem' isthoc	*verbo ani-*	*mus mî*	*rediit,*	*et cu-*	*ra ex cor-*	*de excef-*	*sit.*	Ter.

Ubi secundam sedem Dactylus, sextam Spondeus occupant.

3. *De Versibus* TROCHAICIS.

XXXIV. Primum genus est Trochaicum Pancratium monometrum hypercatalectum, constans duobus Trochæis et syllabâ: ut,

1.	2.	½.	
Nulla	*jam fi-*	*des.*	Scalig.

XXXV. Secundum genus est Ithyphallicum dimetrum brachycatalectum, quod constat tribus Trochæis: ut,

1.	2.	3.	
Huc a-	*des Ly-*	*æe.*	Scalig.

XXXVI. Tertium genus est Euripidæum dimetrum catalectum, quod habet tres Trochæos (et secundo interdum loco Spondeum) cum syllaba: ut,

1.	2.	3.	½.	
Non e-	*bur ne-*	*que aure-*	*um.*	Hor.
Vota	*supplex*	*offe-*	*ram.*	Buchan.

XXXVII. Quartum genus est Alcmanium dimetrum acatalectum, constans quatuor Trochæis: secundo etiam loco Spondeum, ejusque compares Dactylum et Anapæstum recipiêns: ut,

1.	2.	3.	4.	
Inco-	*læ ter-*	*rarum, ab*	*ortu*	
Solis	*ulti-*	*mum ad cu-*	*bile.*	Buchan. Pf. 66.
Eja	*Domino*	*jubi-*	*late.*	Ibid.
Confci-	*os scele-*	*ris ne-*	*fandi.*	Ibid.

XXXVIII. Quintum genus est Anacreonticum dimetrum acatalectum, habens primo loco Pyrrhichium, cæteris tribus Trochæum: ut,

1.	2.	3.	4.	
Age	*cuncta*	*nupti-*	*ali*	
Redi-	*mita*	*vere*	*tellus*	
Cele-	*bra to-*	*ros he-*	*riles.*	Claudian.

XXXIX. Sextum genus est Archilochium tetrametrum catalectum, de quo reg. 15.

XL. Septimum genus est Hipponacteum tetrametrum acatalectum, quadratum aliter dictum; constans octo Trochæis, recipiens tamen locis imparibus etiam Spondeum, ejusque compares Anapæstum, Dactylum, et interdum Proceleusmaticum; paribus autem etiam Tribrachyn: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	6	7.	8.	
Appe-	*tente*	*vere*	*primo*	*cum te-*	*ner vi-*	*rescit*	*annus,*	
Vindi-	*torque*	*falce*	*tonsos*	*viti-*	*bus ma-*	*ritat*	*ulmos.*	Scal. in Farrag.

Comici, eâdem quâ in tetrametris catalecticis licentiâ, omnes ferè quos nominavi pedes, omnibus in locis promiscuè usurpant: ut, Ter.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Itane	*te hinc ab-*	*iſſe, et*	*vitam*	*tuam tu-*	*tandam ali-*	*is de-*	*diſſe?*
Alios	*tuam rem*	*credi-*	*diſti,*	*magi', quàm*	*tete, ani-*	*madvor-*	*furos?*
Nam, utut e-	*rant ali-*	*a, illi*	*certè,*	*quæ nunc*	*tibi do-*	*mi eſt, con-*	*ſuleres.*

Not. In primo et ſecundo verſu *tuam* eſſe monoſyllabum.

XLI. Octavum genus eſt Sapphicum pentametrum acatalectum, de quo reg. 9.

XLII. Nonum genus eſt Phaleucium pentametrum acatalectum, de quo reg. 10.

6. *De Verſibus* Choriambicis.

XLIII. Primum genus eſt Choriambicum Ariſtophanium dimetrum acatalectum, conſtans Choriambo et Bacchio vel Amphibrachy: ut,

1.	2.	
Lydia, dic,	*per omnes.*	Hor.

XLIV. Secundum genus eſt Glyconium trimetrum acatalectum, de quo reg. 8.

XLV. Tertium genus eſt Aſclepiadæum tetrametrum acatalectum, de quo reg. 7.

XLVI. Quartum genus eſt Alcaicum pentametrum acatalectum, conſtans Spondeo, tribus Choriambis et Pyrrhichio: ut,

1.	2.	3.	4.	5.	
Seu plu-	*res hiemes,*	*ſeu tribuit*	*Juppiter ul-*	*timam.*	Hor.

XLVII. Quintum genus eſt Alcaicum Epichoriambicum tetrametrum acatalectum, conſtans Epitrito ſecundo, duobus Choriambis et Bacchio: ut,

1.	2.	3.	4.	
Te Deos o-	*ro, Sybarin*	*cur properes*	*amando.*	Hor.

7. *De Verſibus* Ionicis.

XLVIII. Primum genus eſt Ionicum à majore purum, tetrametrum acatalectum, quod ex quatuor Ionicis à majore conſiſtit: ut,

1.	2.	3.	4.	
Fecit ſatis,	*ægram rabi-*	*em qui domu-*	*it feminæ.*	Scalig.

XLIX. Secundum genus eſt Ionicum à majore impurum, ſeu Sotadeum, quod tres habet Ionicos à majore cum Spondeo: ut,

1.	2.	3.	4.	
Tutò maris	*iras videt*	*è littore*	*nauta.*	Scal.

Not. 1. Sæpiùs hoc genus terti ſede pro Ionico à majore Ditrochæum recipit: ut,

1.	2.	3.	4.	
Has cum gemi-	*na compede*	*dedicat ca-*	*tenas,*	
Saturne, ti-	*bi Zoïlus*	*annulos pri-*	*ores.*	Martial.

Not. 2. Admittit etiam omnibus locis, præter ultimum, Pæonem ſecundum, Epitritum ſecundum, et Ditrochæum.

Not. 3. In omnibus ferè regionibus longa in duas breves reſolvi poteſt: ut

1.	2.	3.	4.	
Elementa ru-	*des quæ pue-*	*ros docent ma-*	*giſtri.*	Ter. M. de lit. v. 1.
Vocalis ut	*illam late-*	*re ex utroque co-*	*arctet.*	Ibid. v. 83.
Quum dico la-	vor, *dico* ni-	ves pluvia no-	vales.	Ibid. v. 95.
Diverſa va-	*lent, alia do-*	*cent, ordine*	*nullo.*	Ibid. v. 179.

L. Tertium genus eſt Ionicum à minore; ſic dictum, quòd ubique pes ille, unde nomen accepit, locum habeat. Eſtque vel trimetrum, vel tetra-

metrum. Sic apud Hor. Carm. iii. 12. duobus trimetris ſubjicitur tetrametrum:

1.	2.	3.	4.
Miſerarum eſt,	*neque amori*	*dare ludum,*	
Neque dulci	*mala vino*	*lavere; aut ex-*	.
animari	*metuentes*	*patruæ ver-*	*bera linguæ.*

Not. Docet tamen eruditiſſimus Bentleius hoc carmen Horatii decem pedibus Ionicis à minore abſque ulla pauſa decurrere; totamque adeò eam Oden quatuor ejuſmodi decapodiis finiri.

8. *De Verſibus* Mixtis.

Verſus Mixti (quos Græci Ἀσυνάρτητους, ſive Inconnexos vocant) ſunt cùm duo diverſi generis cola in unum concluduntur. Eorum varia genera ſunt: nos ea tantùm memorabimus, quorum exempla apud Poëtas Latinos jam reperiuntur.

LI. Primum genus eſt Dactylico-Trochaicum Archilochium: cujus prius colon eſt tetrametrum Heroicum, ſive quatuor primi pedes carminis Heroici: poſterius colon eſt Trochaicum Ithyphallicum dimetrum brachycatalectum, ſive tres Trochæi: ut,

1.	2.	3.	4.		5.	6.	7.	
Solvitur	*acris hi-*	*ems gra-*	*tâ vice*		*veris*	*et Fa-*	*voni.*	Hor.

Not. Quidam ex duobus colis duos verſus conſtituunt, in hunc modum:

1.	2.	3.	4.
Solvitur	*acris hi-*	*ems gra-*	*tâ vice.*

1.	2.	3.
Veris	*et Fa-*	*voni.*

LII. Secundum genus eſt Elego-Iambicum Archilochium: cujus prius colon eſt pars poſterior pentametri Elegiaci; poſterius verò Iambicum dimetrum acatalectum: ut,

1.	2.	½.		3.	4.	5.	6.	
Scribere	*verſicu-*	*los,*		*amo-*	*re per-*	*cuſſum*	*gravi.*	Hor.

Not. Vulgò hunc verſum in binos dividunt:

Scribere | *verſicu-* | *los,*
Amo- | *re per-* | *cuſſum* | *gravi.*

LIII. Tertium genus eſt Dactylicum Priapeium hexametrum acatalectum, ex duobus tomis, utrâque trium pedum, verſûs hexametri conflatum: ſed ita ut in utriuſque prima ſede ponatur Spondeus, vel ejus loco Trochæus, aut Iambus; prioris ſedem ſecundam et tertiam occupet Dactylus; poſterioris pes ſecundus Dactylus ſit, ultimus Spondeus. Porrò in hoc genere ultima prioris coli ſyllaba pro communi habetur: ut, Catull.

1.	2.	3.		4.	5.	6.
Hunc lu-	*cum tibi*	*dedico*		*conſe-*	*croque Pri-*	*ape.*
Qua do-	*mus tua*	*Lampſaci eſt,*		*quâque*	*ſilva, Pri-*	*ape:*
Nam te	*præcipu-*	*è in ſuis*		*urbi-*	*bus colit*	*ora*
Helle-	*ſpontia,*	*cæteris*		*oſtre-*	*oſior*	*oris.*

LIV. Quartum genus eſt Anapæſtico-Ithyphallicum: cujus prius colon eſt Anapæſticum tetrametrum catalectum, ſive tres Anapæſti (vel primo et ſecundo loco Spondei) cum ſyllaba: poſterius Trochaicum Ithyphallicum, ſive tres Trochæi: ut,

1.	2.	3.	½.		4.	5.	6.	
Ithyphal-	*lica por-*	*rò dicâ-*	*runt*		*Muſi-*	*ci Po-*	*etæ.*	Ter. M.

LV. Quintum genus eſt Iambico-Elegiacum: in quo, ordine N. lii. inverſo, pars Iambici præcedit, et pars Elegiaci ſubſequitur: ut,

1.	2.	3.	4.		5.	6.	½.	
Niveſ-	*que de-*	*ducunt*	*Jovem:*		*nunc mare,*	*nunc ſilii-*	*æ.*	Hor.

Nor. Vulgò et ex hoc uno duos verſus faciunt:

Niveſ- | *que de-* | *ducunt* | *Jovem:*
Nunc mare, | *nunc ſilii-* | *æ.*

LVI. Sextum genus eſt Choriambico-Dactylicum: in quo prius colon eſt Glyconium, primâ ſede habens frequentiùs Trochæum; poſterius Phereratium eſt, Trochæum itidem initio ferè aſſumens: ut,

1.	2.	3.		4.	5.	6.	
O Co-	*lonia, quæ*	*cupis*		*ponte*	*ludere*	*longo.*	Catull.

LVII. Septimum genus eſt Choriambico-Trochaicum: cujus prius colon conſtat ex Choriambico dimetro, ſive duobus Choriambis; poſterius ex Trochaico dimetro brachycatalecto, cujus primus pes Dactylus ſit, cæteri Trochæi: ut,

1.	2.		3.	4.	5.	
Veſtiat Al-	*pinus apex,*		*et rube-*	*ant pru-*	*inæ.*	Claudian.

LVIII. Octavum genus eſt Trochaico-Dactylicum: cujus prior pars penthemimeris Trochaica eſt, primâ ſede Trochæum, ſecundâ Spondeum vel Dactylum, cum ſyllaba, habens; poſterius Adonium, ſive Dactylus et Spondeus: ut,

1.	2.	½		3.	4.	
Si quis	*Arctu-*	*ri*		*ſidera*	*neſcit.*	Boët.
Cum ni-	*mis cele-*	*res*		*explicet*	*ortus.*	

LIX. Nonum genus eſt Iambico-Dactylicum: cujus prior pars eſt penthemimeris Iambica, conſtans duobus Iambis cum ſyllaba longa; ſæpiùs tamen primo loco Spondeum; ſecundo interdum Tribrachyn recipiens: poſterior autem pars, ut in ſuperiore, Adonium eſt: ut,

1.	2.	½.		3.	4.	
Propin-	*qua ſum-*	*mo*		*cardine*	*labi.*	Boët.
Mergat-	*que ſe-*	*ras*		*æquore*	*flammas.*	
Stupet-	*que ſubi-*	*tis*		*mobile*	*vulgus.*	

¶ Prædictis verſuum generibus, à potiore in ipſis pede denominatis, alii alios addunt, *Spondiacos*, *Moloſſicos*, *Pæonicos*, *Antiſpaſticos*, &c. eorum etiam quos meminimus, plura genera recenſent. Sed cum nullum ferè carmen ex his conditum jam reperiatur, eos conſultò omiſimus.

¶ Mixtorum porrò generibus accenſeri poſſunt et quædam ex ſuperioribus alia. Hoc pacto carmen Saturnium ſtatui poteſt Iambico-Trochaicum, cujus prius membrum ſit Iambicum dimetrum catalectum; poſterius Trochaicum dimetrum brachycatalectum, hoc modo:

1.	2.	3.	½.		4.	5.	6.
Dabunt	*malum*	*Metel-*	*li*		*Nævi-*	*o Po-*	*ëtæ.*

Eâdem ratione Cl. Bentleius Alcaicum (quod Epichoriambicum vocant) No. xlvii. in duo cola diſpeſcit, quorum prius ſit Trochaicum Archilochium dimetrum acatalectum, cujus ſecundam ſedem occupet Spondeus, quartam Iambus; poſterius verò Trochaicum (aut ſi mavis Iambicum) Archilochium dimetrum catalectum, ex Trochæo, duobus Iambis, cum ſyllaba, conſtans, hoc modo:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	½.
Te De-	*os o-*	*ro, Sy-*	*barim*	*cur pro-*	*peres*	*aman-*	*do.*

II. *De carmine compofito, feu* Polycolo.

Carmen Polycolon duplici modo diftingui folet, 1. Pro varietate verfuum qui in eo adhibentur. 2. Pro numero verfuum quibus conftat, priufquam fiat *Strophe*, five ad primi generis verfum reditus.

1. Pro varietate verfuum carmen *Polycolon*, vel *Dicolon* eft, feu bimembre; vel *Tricolon*, feu trimembre. Veteres ulteriùs non procedebant.

Dicolon eft, ubi duo funt genera verfuum: Tricolon, ubi tria.

2. Pro verfuum in *Strophe* numero, carmen aliud eft *Diftrophon*, aliud *Triftrophon*, aliud *Tetraftrophon*; aliud denique, extra quod Poëtæ antiqui nunquam egrediuntur, *Pentaftrophon* eft.

Distrophon, Tristrophon, Tetrasrophon, Pentastrophon } eft cum poft { fecundum, tertium, quartum, quintum } verfum reditur ad primum.

1. *De carminibus* Dicolis Distrophis.

LX. Primum genus eft Elegiacum, feu Dactylicum heroicum hexametrum, cum Dactylico pentametro: de quibus No. ii. et iii. ut,

Sponte fuâ numeros carmen veniebat ad aptos:
Et, quod tentabam dicere, verfus erat. Ovid.

LXI. Secundum genus eft Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Archilochio dimetro hypercatalecto: de quibus No. ii. et iv. ut,

Diffugêre nives, redeunt jam gramina campis,
Arboribufque comæ. Hor.

LXII. Tertium genus eft Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Alcmanio tetrametro acatalecto: de quibus No. ii. et vii. ut,

Tunc me difcuffâ liquerunt nocte tenebræ,
Luminibufque prior rediit vigor. Boët.

LXIII. Quartum genus eft Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Alcmanio tetrametro acatalecto: de quibus No. ii. et x. ut,

Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen,
Aut Ephefum, bimarifve Corinthi. Hor.

LXIV. Quintum genus eft Dactylicum hexametrum, cum Dactylico Alcmanio tetrametro catalecto, vel, ut alii eum nuncupant, Anapæftico Partheniaco tetrametro catalecto: de quibus No. ii. et xi. vel xx. ut,

O qui perpetuis orbem moderaris habenis,
Placidos bonus exfere vultus. Buch. Pf. 68.

LXV. Sextum genus eft Dactylicum hexametrum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus No. ii. et xxiv. ut,

Nox erat, et cælo fulgebat Luna ferena
Inter minora fidera. Hor.

LXVI. Septimum genus eft Dactylicum hexametrum, cum Iambico trimetro: de quibus No. ii. et xxviii. ut,

Altera jam teritur bellis civilibus ætas,
Suis et ipfa Roma viribus ruit. Hor.

LXVII. Octavum genus eft Dactylicum hexametrum, cum Elego-Iambico Archilochio: de quibus No. ii. et lii. ut,

Te Regem Dominumque canam, dum lucida volvet
Lucidus aftra polus, et unicum colam Deum. Buch. Pf. 145.

* Ita, ex mente Cl. Bentleii constituendum hoc carmen: ut Buchananus ipse in tres versus (ut in No. c.) distinxit.

LXVIII. Nonum genus est Dactylicum hexametrum, cum Iambico-Elegiaco: de quibus No. ii. et lv. ut,

Horridus tempestas, cælum contraxit, et imbres
Nivesque deducunt Jovem: nunc mare, nunc siliæ. Hor.

LXIX. Decimum genus est Dactylicum Alcmanium trimetrum hypercatalectum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalecto: de quibus No. vi. et ix. ut,

Omne hominum genus in terris
Simili surgit ab ortu. Boët.

LXX. Undecimum genus est Dactylicum Alcmanium tetrametrum acatalectum, cum Dactylico Archilochio dimetro hypercatalecto: de quibus No. vii. et iv. ut,

Quam thalamo, tædisque jugalibus
Invida mors rapuit. Auson. Parent. 25.

LXXI. Duodecimum genus est Dactylicum Alcmanium tetrametrum acatalectum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus No. vii. et xxiv. ut,

Sunt etenim pennæ volucres mihi,
Quæ celsa conscendant poli. Boët.

LXXII. Decimum tertium genus est Iambicum Anacreonticum dimetrum catalectum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalecto: de quibus No. xxiii. et ix. ut,

Quisquis volet perennem
Cautus ponere sedem. Boët.

LXXIII. Decimum quartum genus est Iambicum trimetrum acatalectum, cum pentametro Elegiaco: de quibus No. xxviii. et iii. ut,

Quamvis fluente dives auri gurgite
Non expleturas cogat avarus opes. Boët.

LXXIV. Decimum quintum genus est Iambicum trimetrum acatalectum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus No. xxviii. et xxiv. ut,

Ibis Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula. Hor.

LXXV. Decimum sextum genus est Iambicum trimetrum acatalectum, cum Elego-Iambico Archilochio: de quibus No. xxviii. et lii. ut,

Petti, nihil me, sicut antea, juvat
Scribere versiculos, amore percussum gravi.

LXXVI. Decimum septimum genus est Iambicus Scazon, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus No. xxix. et xxiv. ut,

Verona docti syllabas amat vatis;
Marone felix Mantua est. Martial.

LXXVII. Decimum octavum genus est Trochaicum Euripidæum dimetrum catalectum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus No. xxxvi. et xxiv. ut,

Orbis omnes incolæ,
A Sole Eoo ad Hesperum. Buchan.

LXXVIII Decimum nonum genus est Trochaicum Euripidæum dimetrum catalectum, cum Iambico Archilochio trimetro catalecto: de quibus No. xxxvi. et xxvii. ut,

Non ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar. Hor.

LXXIX. Vigesimum genus est Trochaicum Alcmanium dimetrum acatalectum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalecto: de quibus No. xxxvii. et ix. ut,

Quos vides sedere celsos
Solii culmine reges. Boët.

LXXX. Vigesimum primum genus est Trochaicum octonarium catalectum, cum Iambico trimetro acatalecto: de quibus No. xxxix. et xxviii. ut,

Ore pulchro, et ore muto: scire vis quæ sim? Volo.
Imago Rufi rhetoris Pictavici. Auson. Epig. 51.

LXXXI. Vigesimum secundum genus est Sapphicum pentametrum acatalectum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus No. xli. et xxiv. ut,

Gentis humanæ pater atque custos,
Quàm sancta majestas tui. Buchan.

LXXXII. Vigesimum tertium genus est Sapphicum pentametrum acatalectum, cum Choriambico Glyconio trimetro acatalecto: de quibus No. xli. et xliv. ut,

Cum polo Phœbus roseis quadrigis
Lucem spargere cœperit. Boët.

LXXXIII. Vigesimum quartum genus est Phaleucium pentametrum acatalectum, cum pentametro Elegiaco: de quibus No. xlii. et iii. ut,

Quid tantos juvat excitare motus,
Et propriâ fatum sollicitare manu. Boët.

LXXXIV. Vigesimum quintum genus est Phaleucium pentametrum acatalectum, cum Dactylico Alcaico tetrametro acatalecto: de quibus No. xlii. et xv. ut,

Quamvis se Tyrio superbus ostro
Comeret, et niveis lapillis. Boët.

LXXXV. Vigesimum sextum genus est Phaleucium pentametrum acatalectum, cum Sapphico pentametro acatalecto: de quibus No. xlii. et xli. ut,

Hic portus placidâ manens quiete,
Hoc patens unum miseris asylum. Boët.

LXXXVI. Vigesimum septimum genus est Choriambicum Aristophanium dimetrum acatalectum, cum Alcaico Epichoriambico tetrametro acatalecto: de quibus No. xliii. et xlvii. ut,

Lydia, dic, per omnes
Te Deos oro, Sybarin cur properes amando. Hor.

LXXXVII. Vigesimum octavum genus est Choriambicum Glyconium trimetrum acatalectum, cum Choriambico Asclepiadæo tetrametro acatalecto: de quibus No. xliv. et xlv. ut,

Sic te Diva potens Cypri,
Sic fratres Helenæ lucida sidera. Hor.

LXXXVIII. Vigesimum nonum genus est Choriambicum Asclepiadæum tetrametrum acatalectum, cum Dactylico Pherecratio trimetro acatalecto: de quibus No. xlv. et ix. ut,

Si quantas rapidis flatibus incitus
Pontus versat arenas. Boët.

LXXXIX. Trigefimum genus eft Choriambicum Afclepiadæum tetrametrum acatalectum, cum Iambico dimetro acatalecto: de quibus No. xlv. et xxiv. ut,

Eheu; quæ miferos tramite devios
Abducit ignorantia! Boët.

XC. Trigefimum primum genus eft Dactylico-Trochaicum feptenarium, cum Iambico Archilochio trimetro catalecto: de quibus No. li. et xxvi. ut,

Solvitur acris hiems gratâ vice veris et Favonî,
Trahuntque ficcas machinæ carinas. Hor.

XCI. Trigefimum fecundum genus eft Trochaico-Dactylicum, cum Iambico-Dactylico: de quibus No. lviii. et lix. ut,

Si quis Arcturi fidera nefcit
Propinqua fummo cardine labi. Boët.

2. *De* DICOLIS TRISTROPHIS.

XCII. Primum genus eft, in quo duobus Anapæfticis Ariftophaniis tetrametris acatal. adjicitur Adonius dimeter acatal.: de quibus No. xviii. et viii. ut,

Tu quoque in ævum, Crifpe, futurum
Mæfii venies commemoratus
Munere threni. Aufon.

XCIII. Secundum genus eft, in quo duobus Trochaicis Alcmaniis dimetris acatal. fubjungitur Trochaicus Euripidæus dimeter catalectus: de quibus No. xxxvii. et xxxvi. ut,

Incolæ terrarum ab ortu
Solis ultimum ad cubile,
Eia Domino pfallite. Buchan.

XCIV. Tertium genus eft, in quo duos Ionicos à minore trimetros acatalectos fequitur Ionicus à minore tetrameter acatalectus: de quibus No. l. ut,

Miferarum eft, neque amori dare ludum,
Neque dulci mala vino lavere; aut ex-
animari metuentes patruæ verbera linguæ. Hor.

Cl. tamen Bentleius, Mar. Victorinum fecutus, hoc carmen in fua editione ita difponit, ut priores duo verfus tetrametri fint, tertius autem dimeter, hoc modo:

Miferarum eft, neque amori dare ludum, neque dulci
Mala vino lavere; aut exanimari metuentes
Patruæ verbera linguæ.

Quanquam carmen re verâ monocolon, ac per decapodias (ut fuprà diximus) menfurandum idem Bentleius contendat.

3. *De* DICOLIS TETRASTROPHIS.

XCV. Primum genus eft, in quo tribus Trochaicis Anacreonticis dimetris acatalectis fubjicitur Choriambico-Trochaicus quinarius: de quibus No. xxxviii. et lvii. ut,

Age cuncta nuptiali
Redimita vere tellus,
Celebra toros heriles:
Omne nemus cum fluviis, omne canat profundum. Claudian.

XCVI. Secundum genus eft, in quo tribus Sapphicis pentametris fubjicitur Adonius dimeter: de quibus No. xli. et viii. ut,

Quid brevi fortes jaculamur aevo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriae quis exſul
Se quoque fugit? Hor.

XCVII. Tertium genus eſt, in quo tribus Choriambicis Glyconiis trimetris acatal. adnectitur Dactylicus Pherecratius trimeter acatal.: de quibus No. xliv. et ix. ut,

Dianae ſumus in fide
Puellae, et pueri integri:
Dianam pueri integri,
Puellaeque canamus. Catull.

XCVIII. Quartum genus eſt, in quo tres Choriambici Aſclepiadaei cum Choriambico Glyconio conjunguntur: de quibus No. xlv. et xliv. ut,

Incluſam Danaën turris ahenea,
Robuſtaeque fores, et vigilum canum
Triſtes excubiae munierant ſatis
Nocturnis ub adulteris. Hor.

4. *De* DICOLIS PENTASTROPHIS.

XCIX. Genus unicum, in quo quatuor Choriambicis Glyconiis trimetris acatalectis ſubjungitur Dactylicus Pherecratius trimeter acatal.: de quibus No. xliv. et ix. ut,

Collis ô Heliconii
Cultor, Uraniae genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, ô Hymenae, Hymen,
Hymen, ô Hymenae. Catull.

5. *De* TRICOLIS TRISTROPHIS.

C. Primum genus eſt, in quo Dactylicus heroicus conjungitur cum Dactylico Archilochio dimetro hypercatalecto, et Iambico dimetro acatalecto: de quibus No. ii. iv. et xxiv. ut,

Te Regem Dominumque canam, dum lucida volvet
Lucidus aſtra polus,
Et unicum colam Deum. Buchan. Pſ. 145.

CI. Secundum genus eſt, in quo inter Dactylicum heroicum et Dactylicum Archilochium, Iambicus dimeter (qui in praecedente genere tertius erat) ſecundus interponitur: de quibus No. ii. xxiv. et iv. ut,

Pectore te grato Dominumque Deumque fatebor,
Coram ſuperbis Regibus,
Et tua facta canam. Buchan. Pſ. 138.

* Aliis hoc carmen ſtatuitur Dicolon diſtrophon: quale eſt Horatii Epod. 13. ad cujus imitationem hunc Pſalmum ſcripſit Buchananus. Vid. No. lv. et lxviii.

CII. Tertium genus eſt, in quo Iambicus trimeter cum Dactylico Archilochio et Iambico dimetro conjunguntur: de quibus No. xxviii. iv. et xxiv. ut,

Petti, nihil me, ſicut antea, juvat
Scribere verſiculos,
Amore percuſſum gravi. Hor.

* At hoc carmen aliis eſt Dicolon diſtrophon, Vid. No. lii. et lxxv.

CIII. Quartum genus eſt, in quo tres varii generis Choriambici, Glyco-

nius trimeter, Asclepiadæus tetrameter, et Alcaicus pentameter, copulantur: de quibus No. xliv. xlv. et xlvi. ut,

Per quinquennia jam decem,
Ni fallor, fuimus; septimus insuper
Annum cardo rotat, dum fruimur Sole volubili. Prudent.

6. *De* Tricolis Tetrastrophis.

CIV. Primum genus est, in quo duo Dactylici Alcaici tetrametri hypercatalecti, cum Iambico Archilochio dimetro hypercatalecto, et Dactylico Alcaico tetrametro acatal. conjunguntur: de quibus No. xiv. xv. et xxv. ut,

Æquam memento rebus in arduis
Servare mentem, non secus ac bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia; moriture Delli. Hor.

CV. Secundum genus est, in quo concurrunt duo Choriambici Asclepiadæi tetrametri, Dactylicus Pherecratius trimeter, et Choriambicus Glyconius trimeter: de quibus No. xlv. ix. et xliv. ut,

Primâ nocte domum claude, neque in vias
Sub cantu querulæ despice tibiæ:
Et te sæpe vocanti
Duram, difficilis mane. Hor.

TABULA.

Quibus Metrorum generibus Poëtæ Latini celebriores in operibus suis usi sint, juxta numeros prædictos, p. 274. et seqq. indicans.

No.

Plautus, Terentius, cæterique (*quorum Fragmenta quædam adhuc extant*) Comœdiarum Scriptores, *carmine ferè utuntur Iambico vel Trachaico, et illo quidem sæpiùs senario acatalecto, hoc octonario catalecto; interdum aliis ex iisdem generibus, majoribus vel minoribus, cum eorum fragmentis vel clausulis,* xxiii &c. xxxiv &c.

Lucretius, Virgilius, Gratius Faliscus, Corn. Severus, Manilius, Germanicus Cæsar, Columella, Lucanus, Sil. Italicus, Val. Flaccus, Juvenalis, Sulpitia, Serenus Sammonicus, Dionysius Cato. A. O. Nemesianus, T. Calphurnius, Priscianus, Cœl. Symposius: et ex Poetis Ecclesiasticis, Tertullianus, D. Cyprianus, Juvencus, D. Hilarius, Marius Victorinus, Cl. Marius Victor, et Alcimus Avitus, ii

Catullus.
- 1. *Carm.* 1—3. 5—7. 9. 10. 12—17. 19. 21. 22. 24—26. 30. 31. 33. 34. 36. 38—41. 43—48. 51—56. xlii
- 2. *Carm.* 4. 27. 50. xxviii
- 3. *Carm.* 8. 20. 29. 35. 27. 42. 57. 58. xxix
- 4. *Carm.* 11. 49. xli
- 5. *Carm.* 18. lvi
- 6. *Carm.* 23. xxxii
- 7. *Carm.* 28. xlvi
- 8. *Carm.* 32. xcvii
- 9. *Carm.* 59. xcix
- 10. *Carm.* 60. 62. ii
- 11. *Carm.* 61. xxx
- 12. *Carm.* 63—113. lx
- 13. *Carm. Priap.* 86. *et* 87. liii

Cicero.
- 1. *In Arateis,* ii
- 2. *In Græcis quibusdam à se versis,* xxviii

P. Syrus *In Mimis,* xxviii et xxxix

Horatius.
- 1. *Carm.* I. 1. III. 30. IV. 8. xlv
- 2. *Carm.* I. 2. 10. 12. 20. 22. 25. 30. 32. 38. II. 2. 4. 6. 8. 10. 16. III. 8. 11. 14. 18. 20. 22. 27. IV. 2. 6. 11. *Secul.* xcvi
- 3. *Carm.* I. 3. 13. 19. 36. III. 15. 19. 24. 25. 28. IV. 1 lx
- 4. *Carm.* I. 4.

Horatius.
5. *Carm.* I. 5. 14. 21. 23. III. 7. 13. IV. 13. cv
6. *Carm.* I. 6. 15. 24 33. II. 12. III. 10. 16. IV. 5. 12. xcviii
7. *Carm.* I. 7. 28. *Epod.* 12. lxiii
8. *Carm.* I. 8. lxxxvi
9. *Carm.* I. 9. 16. 17. 26. 27. 29. 31. 34. 35. 37. II. 1. 3. 5. 7. 9. 11. 13. 14. 15. 17. 19. 20. III. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 17. 21. 23. 26. 29. IV. 4. 9. 14. 15. civ
10. *Carm.* I 11. 18. IV. 10. xlvi
11. *Carm.* II. 18. lxxviii
12. *Carm.* III. 12. l
13. *Carm.* IV. 7. lxi
14. *Epod.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. lxxiv
15. *Epod.* 11. lxxv *vel* cii
16. *Epod.* 13. lxviii
17. *Epod.* 14. 15. lxv
18. *Epod.* 16. lxvi
19. *Epod.* 17. xxviii
20. *Satyr. Epist. et de arte Poët.* ii

Tibullus.
1. *In Libris Elegiarum,* lx
2. *In Paneg. ad Messalam,* ii
3. *In Priapeio carm.* 83. xxviii

Propertius, Palladius, Rutilius, Cor. Maximianus Gallus, lx

Ovidius.
1. *In Metam. et Halicut.* ii
2. *In aliis ejus operibus,* ix

Auctor Pervigilii Veneris, xxxix

Pedo Albinovanus.
1. *In tribus Elegiis,* lx
2. *De navig. Germanici, ap. Senec. Suas.* I. ii

Phædrus, xxviii

Seneca Philosophus.
1. *In Epigrammatis super exilio suo,* lx
2. *In Apocolocynth,* ii. xxviii, xix
3. *In versibus ex Cleanthe traductis,* xxviii

Seneca Tragicus.
1. *In actibus Tragœdiarum,* xxviii
2. *In Choris,* xviii, xliv, xli, *&c.*

Petronius Arb.
1. *Satyr. cap.* 5. xxix
2. *cap.* 15. 79. 93. 109. *extr. et Fragm. var.* xlii
3. *cap.* 132. xlix
4. *Fragm. p.* 669. *et* 670. xxiii
5. *Aliis locis,* *vel* ii *vel* lx

Persius.
1. *In Præfat.* xxix
2. *In Satyris,* ii

Statius.
1. *Silv.* I. 6. II. 7. IV. 9. xlii
2. *Silv.* IV. 5. civ
3. *Silv.* IV. 7. xcvi
4. *In aliis operibus,* ii

Martialis.
1. *Epig.* I. 1. 11. 67. 78. 85. 90. 97. 114. II. 11. 17. 57. 65. 74. III. 7. 20. 22. 25. 41. 47. 58. 64. 82. 93. IV. 17. 37. 61. 65. 70. 82. V. 4. 14. 18. 27. 29. 36. 38. 42. 52. 55. VI. 26. 39. 74. VII. 7. 20. 26. VIII. 10. 19. 44. 61. IX. 2. 7. 28. 34. 76. 99. X. 3. 5. 22. 30. 62. 74. 92. 100. XI. 62. 81. 99. 101. XII. 10 13. 32. 51. 57. 65. 82. 88. XIII. 61. xxix
2. *Epig.* I. 2. 8. *et plurimis aliis locis,* xlii
3. *Epig.* I. 50. III. 14. IX. 78. lxxiv
4. *Epig.* I. 54. II. 73. IV. 90. VI. 64. VII. 98. ii
5. *Epig.* I. 62. lxxvi
6. *Epig.* III. 29. xlix
7. *Epig.* VI. 12. XI. 78. xxviii
8. *Epig. de Spectat. Et Epig.* I. 3. 4. *et aliis quamplurimis,* lx

Apuleius, *carminibus aliquot suis operibus interspersis,* ii, iii, xxviii

Terentianus Maurus *variis carminibus utitur, quæ ipse pleraque omnia explicat.*

Ausonius.
1. *Epig.* 2. 3. 4. &c. *Parental.* 1. 2. 3. &c. *et plurimis aliis locis,* lx
2. *Præf.* 3. *ad Epig. Sap. sent.* 4. *Epist.* 4. *à* v. 80. *ad fin. et* 7. *à* v. 24. *ad* 36. *et Epist.* 11. xlii
3. *Epig.* 1. 29. 49. *et plurimis aliis locis,* ii
4. *Parent.* 26. *et Præf.* 2. *Edyll.* 7. lxi
5. *Epig.* 17. 25. 26. 50. 68. *Parent.* 13. *Profess.* 2. 4. 5. *Poëtæ Epil. et Epist.* 15. 22. lxxiv
6 *Epig.* 30. 96. 146. *Ephem.* 2. 4. *Epist.* 4. *à* v. 68. *ad* 80. *Epist.* 16. xxiv
7. *Epig.* 48. 67. 116. 117 140. 142. 143. *et aliis nonnullis locis,* xxviii
8. *Epig.* 51. lxxx

Ausonius.

- 9. *Epig.* 78. *Parent.* 28. v
- 10. *Epig.* 128. *Epist.* 7. v. 19. xxix
- 11. *Ephem. carm.* 1. *Prof.* 7. 8. xcvi
- 12. *Parent.* 17. v. 1. xxviii; *reliqui,* xi
- 13. *Parent.* 25. lxx
- 14. *Parent.* 27. i
- 15. *Profess.* 6. xix
- 16. *Profess.* 10. iv
- 17. *Profess.* 11. *Sap. Sentent.* 5. *Edyll.* 7. *Præf.* 1. xxxix
- 18. *Profess.* 19. *Epist.* 3. lxvi
- 19. *Profess.* 21. xcii
- 20. *Sap. sent.* 3. *Epist.* 7. v. 36. *ad fin.* xlv
- 21. *Sap. sent.* 6. *et Edyll.* 7. *car.* 2. lvii
- 22. *Sap. sent.* 7. iii
- 23. *Epist.* 3. 10. lxv

Rufus Festus Avienus.

- 1. *Descript. orb. terræ et Arateis,* ii
- 2. *Descript. oræ maritimæ,* xxviii
- 3. *Fab. Æsop.* lx

D. Ambrosius *in Hymnis,* xxiv

Prudentius.

- 1. *Præf. Cathem.* ciii
- 2. *Cath.* 1. 2. 11. 12. *peri Steph.* 12. 5. xxiv
- 3. *Cath.* 3. *p. Steph.* 3. v
- 4. *Cath.* 4. *p. Steph.* 6. xlii
- 5. *Cath.* 5. I. *contr. Symmach. Præf.* xlv
- 6. *Cath.* 6. xxiii
- 7. *Cath.* 7. *p. Steph.* 10. *Præf. Hamart. Præf. Psychom.* xxvii
- 8. *Cath.* 8. *p. Steph.* 4. xcvi
- 9. *Cath.* 9. *p. Steph.* 1. xxxix
- 10. *Cath.* 10. xi *vel* xx
- 11. *p. Steph. Præf.* lxxviii
- 12. *p. Steph.* 7. *contr. Sym.* II. *Præf.* xliv
- 13. *p. Steph.* 8. 11. lx
- 14. *p. Steph.* 9. lxvi
- 15. *p. Steph.* 12. xc
- 16. *p. Steph.* 13. li
- 17. *p. Steph.* 14. xiv
- 18. *Apoth. Præf.* 2. lxxiv
- 19. *Apoth. Hamart,* &c. ii

Claud.

- 1. *Carm.* 1. 3. 5. 7. *et aliis multis,* ii
- 2. *Carm.* 2. 4. 6. *et pluribus aliis,* lx
- 3. *Carm.* 11. xiv
- 4. *Carm.* 12. xcv
- 5. *Carm.* 13. xviii
- 6. *Carm.* 14. xlv

Cæl. Sedulius Scotus.

- 1. *Op. paschal.* ii
- 2. *Vet. et Nov. Testam. collat.* lx
- 3. *Hymn. de Christo,* xxiv

Sidonius Apoll.

- 1. *Epist.* II. 8. 10. III. 12. *et pluribus aliis,* xlii
- 2. *Epist.* IV. 8. 18. V. 17. *et aliis,* lx
- 3. *Epist.* IX. 13. *metr.* 1. xlv
- 4. *Epist.* IX. 13. *metr.* 2. xxxviii
- 5. *Epist.* IX. 15. xxviii
- 6. *Epist.* IX. 16. xcvi
- 7. *Carm.* 2. 5. 7. 11. &c. ii

Martianus Capella.

- 1. *Lib.* I. *metr.* 1. II. *metr.* 4. &c. lx
- 2. *Lib.* I. *metr.* 2. II. *metr.* 1. &c ii
- 3. *Lib.* I. *metr.* 3. xlii
- 4. *Lib.* I. 4. II. 5. 12. III. 3. IV. 2. V. 2. xxvii
- 5. *Lib.* I. 4. *part. post.* II. 7. IX. 4. xlv
- 6. *Lib.* II. *choro,* xxxix
- 7. *Lib.* II. 6. VI. 3. IX. 2. lxv
- 8. *Lib.* II. 8. xi
- 9. *Lib.* II *metr.* 8. v. 1. Troch. senar. hypercat.
- 10. *Lib.* II. 8. *præter* v. 1. lvii
- 11. *Lib.* II. 9. Adon. dupl. et simpl.
- 12. *Lib.* II. 10. III. 1. VII. 2. VIII. 1. xxiii
- 13. *Lib.* IV. 3. l
- 14 *Lib.* IX. 3. iii
- 15. *Lib.* IX. 4. 5. 6. mixto ex variis metris.

Ven. Hon. Fortunatus.

- 1. *Poëm. Lib.* I. 16. *Lib.* II. 1. 2. xxiv
- 2. *Poëm. Lib.* II. 3. xxxix
- 3. *Poëm. Lib.* VIII. 7. xcvi
- 4. *Cæteris operibus, vel* ii *vel* lx

Boëtius.

- 1. *Lib.* I. *metr.* 1. V. 1. lx
- 2. *Lib.* I. 2. xii
- 3. *Lib.* I. 3. lxii
- 4. *Lib.* I. 4. xlii
- 5. *Lib.* I. 5. III. 2. IV. 6. V. 3. xviii
- 6. *Lib.* I. 6. II. 8. III. 12. IV. 3. V. 4. xliv

Boetius.

7. *Lib.* I. 7. viii
8. *Lib.* II. 1. III. 11. xxix
9. *Lib.* II. 2. lxxxviii
10. *Lib.* II. 3. lxxxii
11. *Lib.* II. 4. lxxii
12. *Lib.* II. 5. III. 5. xi
13. *Lib.* II. 6. IV. 7. xli
14. *Lib.* II. 7. lxxiv
15. *Lib.* III. 1. xiii
16. *Lib.* III. 3. lxxiii
17. *Lib.* III. 4. lxxxiv
18. *Lib.* III. 6. lxix
19. *Lib.* III. 7. xxiii
20. *Lib.* III. 8. lxxxix
21. *Lib.* III. 9. ii
22. *Lib.* III. 10. lxxxv
23. *Lib.* IV. 1. lxxi
24. *Lib.* IV. 2. lxxix
25. *Lib.* IV. 4. lxxxiii
26. *Lib.* V. 5. xci
27. *Lib.* V. 2. x
28. *Lib.* V. 5. li

Buchananus.

1. *Ps.* 1. 18. 45. 78. 85. 89. 104. 107. 132. 135. *Francisc. Silv. Sphær.* &c. ii
2. *Ps.* 2. 20. 24. 57. 60. 69. 83. 93. 95. 97. 108. 109. 118. 126. 136. 147. *Epig.* III. *Pomp.* IV. 4. *Valent.* 5. lxv
3. *Ps.* 3. 6. 10. 21. 22. 27. 34. 38. 39. 41. 44. 48. 53. 62. 74. 76. 79. 87. 92. 110. 112. 115. 120. 127. 133. 134. 139. 141. *Iamb.* 1. 2. 3. 4. 5. 9. *Epig.* I. 49. *Mifcel.* 23. lxxiv
4. *Ps.* 4. 111. lxiii
5. *Ps.* 5. 17. 51. 55 65. 67. 72. 90. 101. 103. *Mifc.* 2. 9. xcvi
6. *Ps.* 7. 11. 15. 19. 30. 46. 50. 56. 58. 77. 82. 91. 123. 125. 140. 146. *Frat.* 5. 30. *Mifc.* 1. 3. 4. 8. 11. 28. civ
7. *Ps.* 8. lxxxi
8. *Ps.* 9. 64. 84. 130. cv
9. *Ps.* 12. lxi
10. *Ps.* 13. 31. 37. 47. 52. 54. 59. 86. 96. 98. 117. 148. 149. 150. *Epig.* I. 30. *Epig.* III. *Pomp.* IV. 2. *Mifc.* 16, 36. xxiv
11. *Ps.* 14. 34. 43. lxxxvii
12. *Ps.* 16. ciii
13. *Ps.* 23. 42. 75. 99. 102. 144. xcviii
14. *Ps.* 25. 94. 106. *Frat.* 1. 2. 28. *Iamb.* 6. 7. 8. 10. 11. *Epig.* I. 68. *Epig.* II. 8. 17. 19. 33. *Mifc.* 14. 31. 32. 38. xxviii
15. *Ps.* 26. 29. 32. 49. 61. 71. 73. 143. xiv
16. *Ps.* 28. 40. 80. xlv
17. *Ps.* 33. 70. 121. 142. lxxxii
18. *Ps.* 36. 63. lxxiii
19. *Ps.* 66. xciii
20. *Ps.* 68. xliv
21. *Ps.* 81. *Frat.* 4. *Mifc.* 22. lxv
22. *Ps.* 88. 114. 137. *Frat.* 3. 6. 7. &c. lx
23. *Ps.* 100. lxxvii
24. *Ps.* 105. 119. 124. 129. xxxix
25. *Ps.* 113. *Pomp.* IV. 1. *Mifc.* 30. xviii
26. *Ps.* 116. 122. 128. xcvii
27. *Ps.* 131. *Epig.* I. 65. xxiii
28. *Ps.* 138. ci
29. *Ps.* 145. c
30. *Fratr.* 14. 20. 21. *toto Hendecafyl. libro*, *Epig.* I. 66. *et aliis quibufdam*, xlii
31. *Epig.* 3. *Pomp.* IV. 5. xxvii
* *In Tragœdii (ut alii)* xxviii xliv, xlv, ix, xviii, xli, &c.

APPENDIX II.

De Variis Verfuum et Carminum Appellationibus.

I.

VERSUS varias appellationes feu denominationes nacti fuut, 1. A *Dimenfione.* 2. A *Depofitione* feu *claufula.* 3. Ab *Inventoribus* fuis aut *Celebratoribus.* 4. A *potiore* feu *crebriore* in ipfis *pede.* 5. A *numero fyllabarum.*

I. Ratione DIMENSIONIS, verfus eft *monometer*, *dimeter*, *trimeter*, *tetrameter*, *pentameter*, *hexameter*, *heptameter* : Græcis μονόμετρος, δίμ[illegible], τρίμ[illegible]

μόνον, unus; *δὶς*, bis; *τρὶς*, ter; &c. ac *μέτρον*, mensura. Ubi notandum, in iis versibus, quorum dimensio sit per monopodiam, metrum et pedem convenire: ut versus dimeter sit, qui duobus; trimeter, qui tribus constat pedibus, et sic porro. At in versibus Iambicis et Trochaicis, in quibus (ut suprà diximus) dimensio sit per Dipodiam, seu binos pedes junctos, metrum duos pedes comprehendit: ut versus monometer sit Latinis binarius, qui duobus; dimeter Lat. quaternarius, qui quatuor; trimeter Lat. senarius, qui sex; tetrameter Lat. octonarius, qui octo pedibus constat.

II. Ratione DEPOSITIONIS, versus est, vel *acatalecticus*, vel *catalecticus*, vel *brachycatalecticus*, vel *hypercatalecticus*: sive breviùs, *acatalectus*, *catalectus*, *brachycatalectus*, et *hypercatalectus*. De quibus sigillatim dictum, p. 254. 253.

III. Ab INVENTORIBUS, seu CELEBRATORIBUS, versus dicuntur, *Alcaici*, *Alcmanii*, *Anacreontæi*, *Archilochii*, *Aristophanii*, *Asclepiadei*, *Euripidæi*, *Glyconii*, *Hipponactei*, *Phalecii*, seu *Phaleucii*, *Pherecratii*, *Pindarici*, *Sapphici*, &c à Græcis, Poëtis, Alcæo, Alcmane, Anacreonte, Archilocho, Aristophane, Asclepiade, Euripide, Glycone, Hipponacte, Phalæco, seu Phaleuco, Pherecrate, Pindaro, et poëtria Sappho; qui id genus versuum vel primùm invenerint, vel multùm excoluerint, &c. Quibus adde versus *Adonios*, sive *Adonicos*, in threnis Adonidis usurpatos.

IV. A POTIORE, seu CREBRIORE in ipsis PEDE, versus appellantur, *Pyrrhici*, *Dactylici*, *Anapæstici*, *Iambici*, *Trochaici*, &c.

V. A NUMERO SYLLABARUM versus dicuntur, vel *Pentasyllabi*; ut, Adonii: vel *Octosyllabi*; ut, Glyconii: vel *Hendecasyllabi*; ut, Sapphici, Alcaici tetrametri hypercat. et (quibus per eminentiam hoc nomen inditum est) Phaleucii, &c.

II,

CARMINA varia nomina sortita sunt, 1. A *Compositione*, seu genere versuum ex quibus componuntur. 2. A *Reversione*, seu *Stropharum numero*. 3. A *numero versuum* ex quibus constant 4. A *materia* circa quam versantur. 5. A peculiari *forma* et *artificio*. 6. A *modo tractandi*. 7. A *genere dicendi*, seu *charactere*.

I. Ratione COMPOSITIONIS, seu generis versuum ex quibus componitur, carmen est vel *Monocolon*, vel *Dicolon*, vel *Tricolon*. De quibus diximus, p. 274. et 282

II. Ratione REVERSIONIS, seu *numeri* STROPHARUM, carmen est vel *Distrophon*, vel *Tristrophon*, vel *Tetrastrophon*, vel *Pentastrophon*. De quibus itidem dictum, p. 282.

III. A NUMERO VERSUUM, ex quibus constat, carmen dicitur vel *Monostichon*, quod uno versu absolvitur; vel *distichon*, quod duobus; *tetrastichon*, quod quatuor; *hexastichon*, quod sex; *ogdoastichon*, quod octo; *decastichon*, quod decem versibus constat, &c. sic nominata à *στίχος versus*; unde et *hemistichium*, quod *dimidium versum* significat.

IV. A MATERIA circa quam versantur, carmina varia nomina acceperunt. Ex his præcipua sunt, 1. Ex rebus lætis, *Genethliaca*, *Epithalamia*, *Propemptica*, *Apobateria*, *Epibateria*, *Epinicia*, *Scolia*. 2. Ex rebus tristibus, *Elegia*, sub qua *Threni*, *Epicedia*, *Epitaphia*. 3. In rei laudem, *Hymni*, *Soteria*, *Eucharistica*, *Encomiastica*, *Panegyrica*, *Pædenteria*. 4. In rei vituperium, *Invectiva Satyrica*. 5. Cùm benè vel malè alicui precamur; ut, *Proseuctica*, *Strenæ*, *Diræ*.

1. GENETHLIACON est carmen in honorem natalium conscriptum. Quale est Virgilii Eclog. iv. Statii Silv. ii. 7. Buchanani Silv. vii. &c.

2. EPITHALAMIUM est, quo nuptiæ celebrantur, alio nomine, *Hymenæus* et *Talassio* dictum. Talia sunt Catulli carmina 59. 60. et 62. Claudiani 10. et 31. Statii Silv. 1. 2. et Buchanani nostri longè nobilissimum, et cui-

vis è veteribus facilè æquiparandum, Francisci Valesii et Mariæ Stuartæ, Regum, Franciæ et Scotiæ, Epithalamium, Silv. iv.

3. Propempticon est, quo abeuntes votis et bonis omnibus prosequimur. Cujusmodi est Horatii carm. i. 3. Epod. 1. Statii Silv. iii. 2. Sidonii carm. 24.

4. Apobaterion est, quo utuntur discendentes. Hujus generis est oratio Æneæ ad Helenam et Andromachen, ap. Virg. Æn. iii. 490. seqq.; item Ovidii Trist. 1. 3. nisi quòd ad classem rerum tristium referendum sit.

5. Epibaterion est, quo reduces alloquuntur suos populares. Hujus exemplum exhibet Siberius in Epicis, p. 309.

6. Epinicion est carmen triumphale, quo victoribus gratulamur. Cujusmodi est Mosis carmen, Exod. cap. xv. Deboræ, Judic. cap. v. Odæ Pindaricæ omnes, Horatii carm. iv. et 14. Buchanani Miscell. i. 8. et 23.

7. Scolion est carmen convivale, quo vel laudes fortium virorum celebrantur, vel aliæ sententiæ ad rectè vivendum introducuntur. Huic generi affines videntur Horatii lib. i. Odæ. 26. et 36.

8. Elegia in genere est carmen lugubre; unde carmen Elegiacum; de quo suprà.

9. Threni sunt carmina lugubria, præcipuè in eversione urbium aut regionum: quales illi, quibus in libris Divinis vates Jeremias eversam deflet sanctam civitatem. Ex hoc etiam genere est Buchanani Silva v.

10. Epicedium est carmen funebre in defunctos: qualin sunt Catulli in fratrem, carm 98. Horatii in Quinctilium, carm. i. 24. Ovidii in Tibullum, Amor. iii. 9. Statii in patrem, Silv. v. 3. in filium, Silv. v. 5. Buchanani in Jo. Calvinum, Miscel. 24. &c.

11. Epitaphium est carmen tumulo inscriptum vel inscribendum: ut, illud Virg. in Daphnidem, Eclog. v. 43. 44. Ovidii in Phaëthontem, Met. ii. 326. 327. in Didonem, Heroid. vii. extr. Ausonii in Heroas, qui bello Trojano interfuerunt, Buchanani Justa, Epigramm. lib. ii. &c.

12. Hymnus est carmen in laudem Dei: Vel, 1. Veri, unici, et viventis: quales sunt Psalmi Davidici, Hymni Synesii Cyrenæi, D. Ambrosii, Aur. Prudentii, Sedulii Scoti, Venantii Fortunati, &c.: Vel, 2. Falsorum numinum, quales cecinerunt Orpheus, Linus, Musæus, Homerus, Callimachus, aliique Ethnici. In specie autem laus Apollinis dicebatur, *Pæan;* Bacchi, *Dithyrambus.* Ex hoc genere sunt Horatii carm. i. 21. et ii. 19.

13. Soteria sunt, quibus Deo pro salute præstita gratias agimus: cujusmodi sunt illa Ezechiæ ap. Esaiam c. xxviii. à v. 9. Statii pro Rutilio Gallico, Silv. i. 4. &c.

14. Eucharisticon est, quo alicui ob beneficia gratias agimus; quale est Catulli ad Ciceronem, carm. 47. Statii ad Domitianum Imp. Silv. iv. 2. Sidonii Apoll. ad Faustum Reiensem Episcopum, carm. 16. Buchanani ad Franc. Olivarium Franciæ Cancellarium, Misc. 4.

15. Encomiasticon est, quo hominis vel rei alicujus laudes canimus. Talia sunt, laus Drusi ap. Horat. carm. iv. 4. et 14. Augusti ap. eund. iv. 15. Septimii Severi ap. Stat. Silv. iv. 5. Priscillæ, Silv. v. 1. Serenæ Reginæ ap. Claudian. carm. 29. Villæ Tiburtinæ ap. Stat. Silv. 1. 3. Platani, Silv. ii. 3. Equi ap. Buchan. Silv. vi.

16. Panegyricum est carmen laudatorium quod recitatur ad multitudinem congregatam. Quo in genere primas tenet Claudianus: ut Sidonium Apollinarem, Casp. Barlæum, et alios omittam.

17. Pædeuterion est quo Præceptoribus ob animi culturam gratias agimus. Huc pertinet Persii Satyra v. in qua à v. 20. ad 65. amorem suum et gratum animum adversus præceptorem Cornutum testatur.

18. Invectivum est, quo vitia alicujus insectamur. Ex eo genere sunt

Horatii Epodi quidam: item carm. ii. 15. et iii. 6. et 24. Buchanani Franciſcanus et Fratres, &c.

19. SATYRICON, ſive SATYRA, eſt carmen multiforme, mordax et ſalſum, ad corruptos hominum mores corrigendos accommodatum

20. PROSEUCTICON, ſive VOTIVUM, eſt quo nobis vel aliis ſalutem vel felicitatem precamur. Qualia Tibulli Eleg. 1. 3. Horatii carm. 1. 3. et 35. Quibus addas licet ejuſdem et Catulli carmina ſecularia.

21. STRENA eſt quod muneris loco, ineunte novo anno, datur, boni ominis causâ: cujuſmodi varias habet Buchananus, Epigr. lib. iii

22. DIRÆ eſt carmen, quo malum aut perniciem alicui imprecantes utuntur. Qualia ſunt Ovidii in Ibin, Horatii in Mævium, Epod x. et Val. Catonis (cui id nominis dedit) in Battarum carmen.

V. A peculiari FORMA ſeu ARTIFICIO carmina variis nominibus inſigniuntur. Ex his potiſſimùm memoranda ſunt *Ode*, ſeu carmen *Lyricum*: *Epiſtola*, ſeu *carmen*, *Epiſtolicum*, *Epigramma*, *Emblema*, *Ænigma*, et quæ hujus ſpecies quædam ſunt, *Griphus*, *Anagrammatiſmus*, *Eteoſtichon*, *Acroſtichis*, *Echo*, *Palindromus*, *Paralleli*, &c.

1. ODE, ſive MELOS, eſt carmen breve ad lyram ſeu chelyn cani aptum: unde ejuſmodi carmina LYRICA dicuntur. Quo in genere longè omnibus antecellit Romanæ fidicen lyræ Horatius. Huic proximi Buchananus noſter, et Caſimirus Sarbievius.

2. EPISTOLA, ſeu EPISTOLICUM CARMEN, eſt quo abſentes de re aliqua certiores facimus. Qualia ſunt ejuſdem Horatii eo nomine libri duo, Ovidii Heroides, ejuſdemque ex Ponto ſcriptæ Epiſtolæ, et pleræque Triſtium Elegiæ.

3. EPIGRAMMA eſt carmen breve, venuſtum, argutum, rem unam tantummodo indicans, aut ex propoſitis deducens. Hoc in genere excelluerunt inter veteres Catullus et Martialis; inter recentiores, Buchananus, Beza, Owenus, Vavaſſor, &c.

4. EMBLEMA eſt carmen morale picturæ vel ſymbolo additum: qualia Alciati, Sambuci, Reuſneri, Herm. Hugonis, &c.

5. ÆNIGMA, vel ÆNIGMATICUM CARMEN, eſt quo quæſtio obſcura explicanda proponitur: quale eſt illud de Somno:

Sponte meâ veniens varias oſtendo figuras;
Fingo metus vanos nullo diſcrimine veri;
Sed me nemo videt, niſi qui ſua lumina claudit.

6. GRIPHUS, vel LOGOGRIPHUS, eſt carmen ænigmaticum ex eodem nomine multa ſignificata eruens. Sic è voce *Muſcatum* fit *mus*, *muſca*, *muſtum*: unde diſtichon,

Si caput eſt, currit: ventrem conjunge, volabit:
Adde pedem, comedes: et ſine ventre, bibes.

7. ANAGRAMMA, vel ANAGRAMMATISMUS, eſt ænigmatis ſpecies novam vocem vel ſententiam ex alia, tranſpoſitione literarum, eliciens. *Carmen* verò ANAGRAMMATICUM eſt quod Anagrammatiſmos evolvit. Sic ex nomine *Alſtedius* fit *Sedulitas*; cujus anagrammatis hanc evolutionem dedit ipſe mirificæ planè ſedulitatis vir Jo. Hen. Alſtedius,

Ut poſſis, mea mens, doctiſque Deoque placere,
Sit pia ſedulitas, ſedula ſit pietas.

Tale et eſt hoc Jo. Cargæ; ubi etiam verſu incluſus eſt Anagrammatiſmus,

Rudolphus Secundus de Auſtria Imperator,
Ardoris vacuus tu de ſplendore triumphas.

Cæterùm in his curandum, ut literæ in utrisque eædem sint, nec plures, nec pauciores.

8. Eteostichon (quod et Chronostichon) est carmen ænigmaticum literis numeralibus certum annum designans. Sic iste versus Ovidii continet causam et tempus mortis Caroli filii Philippi II. Hispaniarum Regis, patris jussi interempti,

FILIVs ante DIeM patrIos InqVIrIt In annos. 1568.

Ejusdem generis est illud de Carolo II. Britanniarum Rege, ad avita regna reduce, nummo inscriptum, A. D. 1660.

CeDant arMa oLeæ, paX regna serenat et agros.

* Lex hujus carminis est, ut nulla litera numeralis vel desit vel supersit.

9. Acrostichis est carmen ænigmaticum, cujus literæ initiales [vel etiam mediæ et finales, vel certâ alioquin serie dispositæ] vocem aliquam vel sententiam exhibent. Talia sunt Plautinarum Comœdiarum argumenta, Acrostichis Sibyllina de Christo, ab Eusebio et D. Augustino memorata, Optatiani Porphyrii ad Constantinum Imp. carmina, &c. Exempli loco sit illud Mich. Raidi de nomini Iesus.

I *nter cuncta micans* I *gniti sidera cœl* I,
E *xpellit tenebras* E *toto Phœbus ut orb* E;
S *ic cæcas removet* IE S *US caliginis umbra* S,
V *ivificansque simul* V *ero præcordia mot* V
S *olvem justitiæ* S *ese probat esse beati* S.

10. Echo est carmen quod in fine periodorum syllabas extremas repetit, quæ aut sententiam illustrant, aut diversum aliquid vel inexpectatum subinferunt. Cujusmodi sunt hæc:

Dic, an dives ero, si carmina scripsero? serò,
Ipse ait hoc? ait hoc. *Cur ita clamat?* amat.
Vere novo sponsum me fore reris? eris.
Quæ res difficiles sunt in amore? moræ.

11. Palindromus, quem et *Recurrentem* et *Reciprocum versum* appellant, est qui antrorsum et retrorsum legi potest. Retrò autem commeat vel vocibus solùm, vel literis singulis, vel utrisque. Ac interdum eodem metri genere, interdum diverso. Aliquando eodem sensu, aliquando contrario.

(1.) Vocibus integris, sensu eodem, eodemque metri genere, recurrit hoc Virg. Æn. 1.

Musa mihi causas memora, quo numine læso.

Si retrò legatur, fiet:

Læso numine quo, memora causas mihi Musa.

Sensu contrario, recurrit hoc Philelphi in Pium II.

Conditio tua sit stabilis, nec tempore parvo
Vivere te faciat hîc Deus omnipotens

Ubi Poëta pontifici longam atque felicem vitam optare videtur: at si ordine inverso legas, vitam ei brevem infaustamque imprecari. Nam sic erit;

Omnipotens Deus hîc faciat te vivere parvo
Tempore, nec stabilis sit tua conditio.

Hic autem pentameter Ovid. Trist. v. 11. 10.

Mollior est culpam pœna secuta meam.

Inversus fit, eâdem manente sententiâ, Iambicus trimeter,

Meam secuta pœna culpam est mollior.

At in hoc,

Sacrum pingue dabo, nec macrum sacrificabo,

si voces invertas, et sententiam contrariam, et ex hexametro pentametrum habebis, hoc modo,

Sacrificabo macrum, nec dabo pingue sacrum.

(2.) Literæ singulæ retro legi possunt in hoc Scaligeri,

Si bene te tua laus taxat, sua laute te tenebis.

Item in hoc disticho, quod nonnulli Diabolo adscribunt,

Signa te, signa ; temere me tangis et angis.
Roma tibi subito motibus ibit amor.

(3.) In hoc denique, utrocunque modo legas, et literæ et voces manent eædem :

Otto tenet mappam, madidam mappam tenet Otto.

12. *Versus* PARALLELI, seu CORRELATIVI, sunt in quibus voces unius versûs vel hemistichii vocibus alterius versûs vel hemistichii certo ordine respondent : ut,

Temporibus nostris quicunque placere laborat,
Det, capiat, quærat, plurima, pauca, nihil.

In cujus distichi versu altero, prima prioris hemistichii vox primæ posterioris, secunda secundæ, tertia tertiæ respondet, hoc modo : *Det plurima, capiat pauca, quærat nihil.*

Itidem in illo, quod Virgilio tribuitur,

Pastor, arator, eques, pavi, colui, superavi,
Capros, rus, hostes, fronde, ligone, manu.

excipiendæ primùm sunt sibique conjungendæ hemistichiorum omnium voces primæ, dein secundæ, ac demum tertiæ, hoc modo : *Pastor pavi capras fronde ; arator colui rus ligone ; eques superavi hostes manu.*

VI. A MODO TRACTANDI carmen triplex nomen acquisivit, 1. *Exegeticum.* 2. *Dramaticum.* 3. *Mixtum.*

1. EXEGETICUM, sive *Expositivum*, est quod simplici et directâ expositione constat, sive in quo non interveniunt aliæ personæ, sed auctor ipse loquitur.

Ejus genera varia sunt, è quibus hæc præcipua :

(1.) HISTORICUM, quod genealogias, aliasve historias recenset : ut, Hesiodi Theogonia, Ovidii Fasti. Huc referunt quidam et Lucanum, sed adversatur Scaliger.

(2.) DIDASCALICUM, quo Philosophicæ, Œconomicæ, et aliarum artium doctrinæ continentur. Ejusmodi sunt Hesiodi opera et dies, Virgilii Georgica, Lucretii et Sereni Sammonici opera, Arati Phænomena, Rutilii itinerarium, Prisciani Periegesis, Manilii Astronomica, Buchanani Sphæra, &c.

(3.) ANGELTICUM, quo traduntur præcepta moralia : ut, Sententiæ Theognidis et Phocylidis, Aurea carmina Pythagoræ, Disticha Catonis, Palingenii Zodiacus vitæ, &c.

(4.) EPISTOLICUM, quod tractat materias epistolares, i. e. varias, prout in epistolis fieri consuevit, &c.

2. DRAMATICUM, sive *activum* carmen est, quod actiones personarum per ipsas, sine auctoris interlocutione, exhibet. Huc pertinent carmen *Bucolicum*, *Comœdia* et *Tragœdia*.

(1.) *Carmen* BUCOLICUM est, quod res sive actiones pastorum repræsentat. Estque vel *μονοπροσώπον*, quo inducitur persona una tantum : vel *ἀμοιβαῖον*, quo plures personæ alternis cantantes introducuntur. Illius exem-

plum eſt in Virgilii Eclogis, 2. 4. 6. 10. Theocriti Idylliis, 2. 3. 11. &c. hujus in Eclogis, 1. 3. 5. et Idylliis. 1. 4. 5. &c.

(2.) COMOEDIA eſt drama civiles et privatas actiones exitu læto repræſentans.

(3.) TRAGOEDIA eſt drama illuſtrium perſonarum calamitates, triſtemque interitum exprimens.

(4.) MIXTUM *carmen* eſt, quod ex utroque exegetico et dramatico conſtat, i. e. quod modò rem ſimpliciter exponit, modò perſonis ipſis ſermonem attribuit.

Tale præcipuè eſt *Epos*, ſive *carmen Epicum* aut *Heroicum.*

Eſt igitur EPOS carmen mixtum de illuſtribus illuſtrium perſonarum actionibus agens: vel quod variâ rerum viciſſitudine ſublimium perſonarum res geſtas deſcribit.

VII. A GENERE DICENDI, ſeu CHARACTERE, carmen rurſus triplex eſt. Vel enim in *tenui,* vel in *mediocri* ſeu *florido,* vel in *ſublimi* ſeu *magnifico* dicendi genere verſatur.

1. TENUE dicendi *genus* præcipuè amant Didaſcalicum, Angelticum, Epiſtolicum, Epigramma, Ænigma, et ſimilia; itemque Comœdia.

2. MAGNIFICUM potiſſimùm requirunt hymnus, carmen Panegyricum, Lyricum, Tragœdia, et Epos.

3. Reliqua in MEDIOCRI genere conſiſtunt, vel variant.

Sed hæc hactenus: de ſingulis enim pleniùs et diſtinctiùs agere non patitur inſtituti noſtra ratio. Quibus hæc penitùs nôſſe eſt animus, adeant Poëticæ Scriptores, Ariſtotelem, Jul. Scaligerum, Profeſſores Gieſſenos: Mambrunum et Boſſium de carmine Epico, Evanthium et Donatum de Comœdia et Tragœdia, Nic. Heinſium et Iſ. Caſaubonum de Satyra, Vavaſſorem de Epigrammate, &c.

FINIS.

